

N. XIV
18/11

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Wellcome Library

CAROLINA LINNÉ

EQUIT. AUR. DE STELLA POLARI
ARCHIATRI REGII

MED. ET BOTAN. PROFESS. UPSAL.

ACAD. PARISIN. PÉTROP. ETC. SOC.

AMOENITATES
ACADEMICAE

SEU

DISSERTATIONES VARIAE
PHYSICAE, MEDICAE
BOTANICAE

ANTEHAC SEORSIM EDITAE

NUNC COLLECTAE ET AUCTAE
CUM TABULIS AENEIS.

VOLVMEN QVARTVM

EDITIO SECUNDA

CURANTE

D. IO. CHRISTIANO DANIELE SCHREBERO
SER. MARGGR. BRANDENB. ONOLD. ET CULMB. CONSIL.
AUL. MED. BOT. HIST. NAT. ET OEC. P. P. O.
IN ACAD. ERLANGENSI.

ERLANGAE

SUMTU IO. IACOBI PALM

1788.

WELCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PERILLUSTRI ET GENEROSISSIMO

DOMINO

D: NO JOHANNI
GEORGIO
LILLJENBERG,

UPLANDIÆ GUBERNATORI,

DE STELLA POLARI EQUITI

ob infucatam gratiam & sincera beneficia

hoc

*ut perennius quoddam exstaret grati-
tudinis documentum*

Sacrum voluit

Upsaliæ 1759.
Novemb. 16.

CAR. LINNÆUS.

DISSERTATIONES
IN QUARTO VOLUME
CONTENTÆ.

LI.	Plantæ Officinales. <i>Nic. Gabn.</i> - -	I
LII.	Censura Simplicium. <i>G. J. Carlbohm.</i>	26
LIII.	Canis familiaris. <i>E. M. Lindecrantz.</i>	43
LIV.	Stationes plantarum. <i>And. Hedenberg.</i>	64
LV.	Flora Anglica. <i>J. O. Grufberg.</i> -	88
LVI.	Herbarium Amboinense. <i>Ol. Stickman.</i>	112
LVII.	Cervus Tarandus. <i>C. F. Hoffberg.</i> -	144
LVIII.	Ovis Aries <i>Jf. Palmærus.</i> - -	169
LIX.	Mus Porcellus. <i>J. J. Nauman.</i> -	190
LX.	Horticultura Academ. <i>J. G. Wollrath.</i>	210
LXI.	Chinensia Lagerström. <i>J. L. Odhelius.</i>	230
LXII.	Centuria I. plantarum. <i>A. D. Juslenius.</i>	261
LXIII.	Centuria II. plantarum. <i>Er. Torner.</i>	297
LXIV.	Somnus plantarum. <i>Pet. Bremer.</i> -	333
LXV.	Fungus melitenfis. <i>Joh. Pfeiffer.</i> -	351
LXVI.	Metamorphosis plantar. <i>N. E. Dahlberg.</i>	368
LXVII.	Calendarium Floræ. <i>A. M. Berger.</i>	387
LXVIII.	Flora Alpina. <i>N. N. Åman.</i> - -	415
LXIX.	Flora Palæstina. <i>B. J. Strand.</i> - -	443
LXX.	Flora Monspeliensis. <i>T. E. Nathborst.</i>	468
LXXI.	Fundamenta valetud. <i>Pet. Engström.</i>	496
LXXII.	Specifica Canadensia. <i>Joh. v. Cölln.</i>	507
LXXIII.	Acetaria diætetica. <i>Hier. von der Burg.</i>	536
LXXIV.	Phalæna Bombyx. <i>Joh. Lyman.</i> -	553
LXXV.	Aves migratoriæ. <i>C. D. Ekmarck.</i> -	565

LI.

PLANTÆ OFFICINALES

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositæ a

NICOL. GAHN, Henrici Fil.
Fahluna - Dalekarlo.

Upsaliæ d. 15. Decembr. 1753.

D. D.

§. I.

Medici recentiores, per totam fere qua patet Europam, ut PHARMACOPOLIA, majori, quam hucusque factum est, accuratione instruerentur atque adornarentur, summa ope adnisi sunt. Hunc in finem *Dispensatoria* consignarunt, in quibus non pauca veterum Simplicia, Præparata & Composita e foro medico exulare iussa sunt, prout videre est ex Pharmacopœis nuperrime in lucem editis, *Wirtembergensi*, *Edinburgensi*, *Londinensi*, *Parisiensi*, *Madritensi*; quo factum est, ut Pharmacopolæ jam demum non opus habeant, segetem inutilium Medicamentorum sibi conquirere, quæ veteres, sinistris decepti observationibus, adoptarunt, quæque antecessores, prisca nixi auctoritate, civitate medica donarunt.

§. II.

Ut Nobiliff. Archiater D. D. *ABR. BÆCK*, a S:a R:a Majestate Præfes Regii Collegii Medici constitutus est, pro incomparabili sua, qua pollet in omnibus Medicinæ partibus, scientia, in id imprimis suas intendit curas, ut Pharmacopolia, etjam intra patriam nostram, pondere inutilium medicaminum liberarentur, inque eorum loca, nova, quorum usus, seculo quo vivimus, infallibili experientia exploratus est, suggererentur. Hac mente Regio Collegio Medico cogitationes suas aperuit, quod, probe perspiciens, quanti momenti hæc ipsa res esset, omnes per Patriam Medicos & Pharmacopolas rogatos voluit, ut, ante finem hujus anni, quid optimum factu censerent circa officinalia, tam Simplicia, quam Composita & Præparata, Regio Collegio significarent. Hæc ipsa res, digna quæ ab omnibus perpendatur, tantum mihi arrisit, ut Speciminis academici loco, Simplicia ex Regno Vegetabili, in Pharmacopoliis nostris vel dudum recepta, vel post hæc recipienda, recensere constituerim.

§. III.

Propositum vero nostrum, si feliciter succedat, ante omnia SPECIES PLANTARUM, ex quibus medicamenta elici solent, ad unguem cognosci debent, ne Pharmacopolæ erroneas nobis porrigant plantas, & ut loqui solent, *QUID PRO QUO* obrudant, quod tristi experientia frequenter fieri comperimus; dum apud nos e. g. *Hypochæris maculata* pro *Arnica*, *Centaurea scabiosa* pro vera *Scabiosa*, *Clinopodium vulgare* pro *Calamintha* sæpius venditæ fuerunt (*). Hinc contigit, ut multæ plantæ apud Medicos in desuetudinem abierint, cum, quam desiderarunt, vim non exseruere; nescientes culpam, quam tribuerunt plantis, Pharmacopolis unice adscriben-

---

(*) Confer. it. Scan. pag. 398.

bendam esse; raro enim ex decocto aut infuso composito cognosci poterit, utrum Pharmacopœus officio suo rite satisfecerit, nec ne.

Quoniam brevitatis simul & perspicuitatis ratio habenda fuit, nomina *specierum TRIVIALIA*, quæ plantarum genera, differentias, synonyma & loca natalia indicant, ex *N. D. Præsidis Speciebus plantarum* mutuatus sum.

<i>Abelmoschus</i>	Hibiscus Abelmoschus	Sem.
<i>Abies</i>	Pinus Abies	Fronde. Resin.
<i>Abrotanum</i>	Artemisia Abrotanum	Herba.
<i>Absinthium vulgare</i>	Artemisia Absinthium	Rad. Herba.
<i>ponticum</i>	Artemisia pontica	Herba.
<i>Acacia vera</i>	Mimosa Senegal	Succ. Gummi.
<i>nostras</i>	Prunus spinosa	Cort. Flor. Fruct.
<i>Acetosa vulgaris</i>	Rumex Acetosa	Rad. Herba. (Succ.)
<i>hispanica</i>	Rumex Acetosa	Rad. Herba.
<i>rotundifolia</i>	Rumex scutatus	Herba.
<i>Acetofella</i>	Oxalis Acetofella	Herba.
* <i>Acmella</i>	Verbesina Acmella	Herba.
<i>Acorus verus</i>	Acorus Calamus Verus	Rad.
<i>palustris</i>	Iris Pseud-Acorus	Rad.
* <i>Aëtæa</i>	Aëtæa racemosa	Rad.
<i>Adiantum rubrum</i>	Asplenium Trichoman.	Herba.
<i>aureum</i>	Polytrichum commune	Herba.
<i>Agaricus</i>	Boletus	Fungus.
<i>Ageratum</i>	Achillea Ageratum	Herba.
<i>Agnus castus</i>	Vitex Agnus castus	Sem.
<i>Agrimonia</i>	Agrimonia Eupatoria	Herba.
* <i>Acanthia vera</i>	Lawsonia inermis	Rad. Fol.
<i>spuria</i>	Lithosperm. tinctorium	Rad.
<i>Alchimilla</i>	Alchemilla vulgaris	Rad. Herba.
<i>Alkekengi</i>	Physalis Alkekengi	Herba, Bacc. Sem.
<i>Allium</i>	Allium sativum	Rad.
* <i>Alliaria</i>	Erysimum Alliaria	Herba.
<i>Aloë</i>	Aloë perfoliata	Succ. Gummi-Res.
	Ficus? <i>Rumph. 3. p. 539.</i>	Lign.
<i>Althæa</i>	Althæa officinalis (t. 90.	Rad. Herba, Flor.
<i>Anni verum</i>	Sison Amomum	Sem. (Sem.)
<i>Ammoniacum</i>	— — — —	Gummi-Resin.

<i>Anomum</i>	— — —	Sem.
<i>Amygdalus</i>	<i>Amygdalus communis</i>	Nuclei dulc. Nuclei amar.
* <i>Anacard. orient.</i>	<i>Avicennia officinalis</i>	Fruët.
<i>occident.</i>	<i>Anacardium occident.</i>	Fruët.
<i>Anethum</i>	<i>Anethum graveolens</i>	Herb. Summ. Sem.
<i>Angelica alpina</i>	<i>Angelica Archangelica</i>	Rad. <i>Herba.</i> Sem.
<i>sylvestris</i>	<i>Angelica sylvestris</i>	Rad.
* <i>Anime</i>	<i>Hymenæa Courbaril</i>	Resin.
<i>Anisum vulgare</i>	<i>Pimpinella Anisum</i>	Sem.
<i>stellat.</i>	<i>Illicium anisatum</i>	Fruët.
<i>Anserina</i>	<i>Potentilla Anserina</i>	Herba.
<i>Antirrhinum</i>	<i>Antirrhinum majus</i>	<i>Herba.</i>
<i>Anthophylli</i>	<i>Caryophyllus aromat.</i>	Fruët.
<i>Anthora</i>	<i>Aconitum Anthora</i>	Rad.
<i>Apium</i>	<i>Apium graveolens</i>	Herba. Sem.
<i>Aquilegia</i>	<i>Aquilegia vulgaris</i>	<i>Herba, Flor.</i> Sem.
<i>Arabicum</i>	<i>Mimosa Senegal</i>	Gummi.
<i>Aristolochia sabacea</i>	<i>Fumaria bulbosa</i>	<i>Rad.</i>
<i>longa</i>	<i>Aristolochia longa</i>	Rad.
<i>rotunda</i>	<i>Aristolochia rotunda</i>	Rad.
<i>vulgaris</i>	<i>Aristolochia Clematitis</i>	Rad.
<i>Armoracia</i>	<i>Cochlearia Armoracia</i>	Rad.
<i>Arnica</i>	<i>Arnica montana</i>	Herba, Flor.
<i>Artemisia</i>	<i>Artemisia vulgaris</i>	Herba.
<i>Arum</i>	<i>Arum maculatum</i>	Rad. <i>Herba.</i>
<i>Ajarum</i>	<i>Afarum europæum</i>	Rad. Fol. Sem.
<i>Asparathum</i>		Lign.
<i>Asparagus</i>	<i>Asparagus officinalis</i>	Rad. Sem.
<i>Aphodelus</i>	<i>Aphodelus ramosus</i>	<i>Rad.</i>
<i>Asia foetida</i>	<i>Ferula Asia foetida</i>	Gummi - resin.
<i>Atriplex fativa</i>	<i>Atriplex fativa</i>	<i>Herba, Sem.</i>
<i>sylvestris</i>	<i>Chenopodium rubrum</i>	<i>Herba.</i>
<i>Avena</i>	<i>Avena fativa</i>	Sem.
<i>Aurantium</i>	<i>Citrus Aurantium</i>	Cort.
<i>Auricula judæ</i>	<i>Tremella Auricula</i>	Fungus.
<i>uuris</i>	<i>Hieracium Pilosella</i>	Herba.
<i>Balaustia</i>	<i>Punica Granatum</i>	Flor. Cortex. Sem.
<i>Balsamum Mecha</i>		Balsam. Lign.
<i>Copaiva</i>		Balsam. (Fruët.)
<i>peruvian.</i>		Balsam.
<i>Balsamita</i>	<i>Tanacetum Balsamita</i>	Herba.
<i>Bardana</i>	<i>Arctium Lappa</i>	Rad. Herba, Sem. <i>Basi-</i>

<i>Basilicum</i>	<i>Ocimum Basilicum</i>	Herba. Sem.
<i>Bdellium</i>		Gummi-resin.
<i>Beccabunga</i>	<i>Veronica Beccabunga</i>	Herba,
<i>Behen album</i>	<i>Centaurea Behen</i>	Rad.
<i>rubrum</i>	<i>Statice Limonium?</i>	Rad.
<i>Oleum</i>	<i>Guilandina Moringa</i>	Lign.
* <i>Belladonna</i>	<i>Atropa Belladonna</i>	Bacc. Fol.
<i>Bellis pratensis</i>	<i>Chrysanthem. Leucanth.</i>	Herb.
<i>minor</i>	<i>Bellis perennis</i>	Flor.
<i>Benzoë</i>	<i>Laurus Benzoë?</i>	Resin.
<i>Berberis</i>	<i>Berberis vulgaris</i>	Cort. Bacc. Succ.
<i>Beta</i>	<i>Beta vulgaris</i>	Herba.* (Sem.
<i>Betonica</i>	<i>Betonica officinalis.</i>	Herba, Flor.
* <i>Betula</i>	<i>Betula alba</i>	Oleum per de-
<i>Bistorta</i>	<i>Polygonum Bistorta</i>	Rad. (scensum.
<i>Boletus cerv.</i>	<i>Lycoperdon Tuber</i>	Fungus.
<i>Bombax</i>	<i>Gossypium herbaceum</i>	Sem.
<i>Bonus henricus</i>	<i>Chenopod. Bonus henr.</i>	Herba.
<i>Borrago</i>	<i>Borrago officinalis</i>	Herba, Flor.
<i>Botrys</i>	<i>Chenopodium Botrys</i>	Herba, Sem.
<i>Branca ursi</i>	<i>Acanthus mollis</i>	Herba.
<i>Brassica rubr.</i>	<i>Brassica oleracea</i>	Sem.
<i>Brazilia</i>	<i>Cæspalpia brasiliensis</i>	Lign. luteum, pur-
* <i>Britannica</i>	<i>Rumex aquaticus</i>	Rad. (pur. rubr.
<i>Bryonia</i>	<i>Bryonia alba</i>	Rad. Baccæ, Sem.
<i>Buglossa</i>	<i>Anchusa officinalis</i>	Rad. Herb. Flor.
<i>Bursa pastoris</i>	<i>Thlaspi Bursa</i>	Herba.
<i>Buxus</i>	<i>Buxus sempervirens</i>	Lign.
<i>Cacao</i>	<i>Theobroma Cacao</i>	Fruct.
<i>Calamintha</i>	<i>Melissa Calamintha</i>	Herb.
X <i>Calamus aromatic.</i>	<i>Acorus Calamus vulg.</i>	Rad.
<i>Calendula</i>	<i>Calendula officinalis</i>	Herba, Flor. Sem.
* <i>Campechianum</i>	<i>Hæmatoxylon Camp.</i>	Lign.
* <i>Camphorata</i>	<i>Camphorosma monsp.</i>	Herba.
<i>Camphora</i>	<i>Laurus Camphora</i>	Resin.
<i>Canariense</i>	<i>Phalaris canariensis</i>	Sem.
<i>Canella alba</i>	<i>Canella Winterana</i>	Cort.
<i>Cannabis</i>	<i>Cannabis sativa</i>	Sem.
<i>Capparis</i>	<i>Capparis spinosa</i>	Cort.
<i>Caprifolium</i>	<i>Lonicera Periclymen.</i>	Herba.
<i>Capillus veneris</i>	<i>Adiantum Capillus Qris</i>	Herba.
<i>Carana</i>		Resin.
<i>Cardiaca</i>	<i>Leonurus Cardiaca</i>	Herba.
<i>Cardamomum</i>	<i>Amomum Cardamom.</i>	Fruct. Sem.

<i>Cardopatia</i>	<i>Carlina acaulis</i>	Rad.
<i>Carduus Mariæ</i>	<i>Carduus marianus</i>	Herba, *Sem.
<i>Benedictus</i>	<i>Cnicus benedictus</i>	Herba, Flor. <i>Se-</i>
<i>Carica</i>	<i>Ficus Carica</i>	pinguis. (<i>mina.</i>
<i>Carpobalsamum</i>	-	Balsam. Lign.
<i>Carthamus</i>	<i>Carthamus tinctorius</i>	Flor.Sem. (Fruct.
<i>Caryophyllata</i>	<i>Geum urbanum</i>	Rad.
<i>Caryophyllus</i>	<i>Caryophyllus aromatic.</i>	Fruct.anthophyll.
<i>Carvi</i>	<i>Carum Carvi</i>	Sem.
<i>Cassia Caryophyllata</i>	<i>Myrtus caryophyllata</i>	Cort.
<i>Liguca</i>	<i>Laurus Cassia</i>	Cort.
<i>Fistula</i>	<i>Cassia fistula</i>	Siliqua, Pulpa.
<i>Castanea</i>	<i>Fagus Castanea</i>	<i>Fructus</i> , . Cort.
<i>Cataputia minor</i>	<i>Euphorbia Lathyrus</i>	<i>Sem.</i>
<i>major</i>	<i>Ricinus communis</i>	Sem.
<i>Cascarilla</i>	<i>Clusia Cascarilla</i>	Cort.
<i>Catechu</i>	<i>Areca Catechu</i>	Terra <i>succus.</i>
<i>*Ceanothus</i>	<i>Ceanothus americanus</i>	Rad.
<i>Centaurium minus</i>	<i>Gentiana Centaurium</i>	Herba, Flor.
<i>Centummodia</i>	<i>Polygonum aviculare</i>	<i>Herba.</i>
<i>Cepa</i>	<i>Allium Cepa</i>	Rad. (Gummi.
<i>Cerasus rubr. nigr.</i>	<i>Prunus Cerasus</i>	Fruct. <i>Nuclei.</i>
<i>Cerrefolium</i>	<i>Scandix Cerrefol.</i>	Herba, <i>Sem.</i>
<i>Ceterach</i>	<i>Asplenium Ceterach</i>	Herba.
<i>Chamædrys</i>	<i>Teucrium Chamædrys</i>	Herba.
<i>*Chamæmorus</i>	<i>Rubus Chamæmorus</i>	Bacc.)
<i>Chamæpitys</i>	<i>Teucrium Chamæpitys</i>	Herba.
<i>Chamomilla vulgaris</i>	<i>Matricaria Chamomilla</i>	Herba, Flor.
<i>romana</i>	<i>Anthemis nobilis</i>	Herba, Flor.
<i>Chebula</i>		Fruct.
<i>Cheiri</i>	<i>Cheiranthus Cheiri</i>	Flor.
<i>Chelidonium majus</i>	<i>Chelidonium majus</i>	Rad. Herba.
<i>minus</i>	<i>Ranunculus Ficaria</i>	Rad. <i>Herba.</i>
<i>China Cortex</i>	<i>Cinchona officinalis</i>	Cort.
<i>Radix</i>	<i>Smilax China</i>	Rad.
<i>Cicer</i>	<i>Cicer arietinum</i>	Sem. alba, rubra.
<i>Cichorium</i>	<i>Cichorium Intybus</i>	Rad. <i>Herba, Flor.</i>
<i>Cicuta</i>	<i>Cicuta virosa</i>	Herba. (<i>Sem.</i>
<i>Cicutaria</i>	<i>Chærophyllum sylvestre</i>	Herba.
<i>Cinnamomum</i>	<i>Laurus Cinnamomum</i>	Cort.
<i>Cina</i>	<i>Artemisia Santonicum</i>	Sem.
<i>Citrus</i>	<i>Citrus Medica</i>	Cort. Flavedo. Ca-
<i>Citrullus</i>	<i>Cucurbita Citrullus</i>	Sem. (ro, Sem Succ.
<i>Cocculi</i>	<i>Menispermum Cocculus</i>	Fruct.

<i>Coccognidium</i>	Daphne Mezereum	Sem.
<i>Cochlearia</i>	Cochlearia officinalis	Herba, <i>Sem.</i>
<i>Coffea</i>	Coffea arabica	Sem.
* <i>Collinsonia</i>	Collinsonia canadens.	Rad.
<i>Colocynthis</i>	Cucumis Colocynt.	Pulpa. Sem. Refin.
* <i>Colubrina</i>	Ophiorhiza Mungos	Radix.
<i>Consolida major</i>	Symphytum officinale	Rad. <i>Herba, Flor.</i>
<i>media</i>	Ajuga pyramidalis	<i>Herba.</i>
<i>regalis</i>	Delphinium Consolida	<i>Flor.</i>
<i>Contrajerva</i>	Dorstenia Contrajerva	Rad.
* <i>Conyza</i>	Inula dysenterica	Herba.
<i>Copaiva</i>		Balsam.
<i>Copal</i>	Rhus copalinum	Resin.
<i>Coriandrum</i>	Coriandrum fativum	Sem.
* <i>Coris</i>	Coris Monspeliensis	Herba.
<i>Corylus</i>	Corylus Avellana	Lign.
<i>Coffus</i>	Coffus arabicus	Rad.
* <i>Cotula foetida</i>	Anthemis Cotula	Herba, Flor.
<i>Crepitus lupi</i>	Lycoperdon Bovista	Fungus.
<i>Crocus</i>	Crocus fativus officinal.	Stigma.
<i>Cubebe</i>	Piper	Fruet.
<i>Cucumis</i>	Cucumis fativus	Sem.
<i>afininus</i>	Momordica Elaterium	Rad. Refin. alba,
<i>Cucurbita</i>	Cucurbita lagenaria	Sem. (Elaterium.)
<i>Cupressus</i>	Cupressus sempervirens	Lign. Nuces.
<i>Curcuma</i>	Curcuma longa	Rad. (<i>Strobili potius.</i>)
<i>Cuscuta</i>	Cuscuta europæa	Herba.
<i>Cyanus</i>	Centaurea Cyanus	<i>Flor.</i>
<i>Cydonia</i>	Pyrus communis	Fruet. Cort. Sem.
<i>Cyclamen</i>	Cyclamen europæum	Rad. (Succ.)
<i>Cuminum</i>	Cuminum Cuminum	Sem.
<i>Cynoglossum</i>	Cynoglossum officinale	Rad.
<i>Cyperus longus</i>	Cyperus longus	Rad.
<i>rotundus</i>	Cyperus rotundus	Rad.
<i>Dactylus</i>	Phœnix dactylifera	Fruet. Ossa, Nu-
* <i>Datura</i>	Datura Stramonium	Sem. (<i>clei potius.</i>)
<i>Daucus creticus</i>	Athamanta	Sem.
<i>fativus</i>	Daucus Carota	Sem.
<i>sylvestris</i>	Daucus Carota	Sem.
<i>Dentaria</i>	Plumbago europæa	Rad.
<i>Dictamnus creticus</i>	Origanum Dictamnus	Fol.
<i>albus</i>	Dictamnus albus	Rad.
* <i>Diervilla</i>	Lonicera Diervilla	Herba.

<i>Doronicum</i>	Doronic. pardalianch.	Rad.
<i>Draconis sanguis</i>	Pterocarpus	Succ.
* <i>Dulcamara</i>	Solanum Dulcamara	Stipites.
<i>Dulcis Siliqua</i>	Ceratonia Siliqua	Siliqua.
<i>Ebenus</i>	Uvaria	Lign.
<i>Ebulus</i>	Sambucus Ebulus	Cort.interior, Fol. (Flor. Bacc. Sem. Resin.
<i>Elemi</i>		
<i>Endivia</i>	Cichorium Endivia	Herba. Sem.
<i>Enula</i>	Inula Helenium	Rad. Fior.
<i>Epithymum</i>	Cuscuta europæa Epith.	Herba.
<i>Equisetum</i>	Equisetum arvense	Herba.
<i>Eruca</i>	Brassica Eruca	Sem.
<i>Eryngium</i>	Eryngium campestre	Rad. Herba.
<i>Erysimum</i>	Erysimum officinale	Herba.
<i>Esula</i>	Euphorbia palustris	Rad. Cort. Herba.
<i>Eupatorium</i>	Eupator. cannabinum	Herba.
<i>Euphrasia</i>	Euphrasia officinalis	Herba.
<i>Euphorbium</i>	Euphorbia officinarum	Gummi - Resin.
<i>Faba</i>	Vicia Faba	Flor.Sem. Farina.
* <i>Fagopyrum</i>	Polygonum Fagopyrum	Sem.
<i>Fagus</i>	Fagus sylvatica	Fruitt. Cineres (clavellati.
<i>Farfara</i>	Tussilago Farfara	Rad. Herba.
<i>Fernambucum</i>		Lign.
<i>Filix</i>	Polypodium Filix mas	Rad.
<i>Fœnu græcum</i>	Trigonella Fœnu græc.	Sem.
<i>Foeniculum</i>	Anethum Fœniculum	Rad. Herba, Sem.
<i>Fragaria</i>	Fragaria vesca	Herba.
<i>Frangula</i>	Rhamnus Frangula	Cort.
<i>Fraxinus</i>	Fraxinus excelsior	Lign. Cort. Fol.
<i>Fumaria</i>	Fumaria officinalis	Herba, Sem. (Sem.
<i>Galanga</i>	Kæmpferia	Rad. Majoris, (Minoris.
<i>Galbanum</i>	Bubon macedonicum	Gummi - Resin.
<i>Galega</i>	Galega officinalis	Herba.
<i>Gallitrichum</i>	Salvia Sclarea	Herba.
* <i>Gallium lut.</i>	Galium verum	Herba.
<i>Genista</i>	Genista tinctoria	Herba, Flor. Sem.
<i>Gentiana alba</i>	Laserpitium latifolium	Rad.
<i>rubra</i>	Gentiana lutea	Rad.
<i>Gentianella</i>	Gentiana Amarella	Herba.
<i>Geranium moschat.</i>	Geran. cicutar. moschat.	Herba.
<i>Robertian.</i>	Geranium robertianum	Herba.

* <i>Geum</i>	<i>Geum rivale</i>	Rad.
* <i>Ginseng</i>	<i>Panax quinquefolium</i>	Rad.
<i>Gnaphalium</i>	<i>Gnaphalium dioicum</i>	Flor.
<i>Gossypium</i>	<i>Gossypium herbaceum</i>	Sem. Bombacis
<i>Gramen</i>	<i>Triticum repens</i>	Rad. (lana
<i>Granatus</i>	<i>Punica Granatum</i>	Flor. Cort. Sem.
<i>Gratiola</i>	<i>Gratiola officinalis</i>	Herba.
<i>Guajacum</i>	<i>Guajacum officinale</i>	Cort. Refin.
<i>Gummi gutta</i>	<i>Cambogia gutta</i>	Gummi-Resin.
<i>Hedera arborea</i>	<i>Hedera Helix</i>	Lign. Fol. Resin.
<i>terrestris</i>	<i>Glechoma hederacea</i>	Herba. (Bacc.
<i>Helleborus albus</i>	<i>Veratrum album</i>	Rad.
<i>niger</i>	<i>Helleborus niger?</i>	Rad.
<i>Hepatica alba</i>	<i>Parnassia palustris</i>	Herba, Flor.
<i>nobilis</i>	<i>Anemone Hepatica</i>	Herba, Flor.
<i>Hermodactylus</i>	<i>Iris tuberosa?</i>	Rad.
<i>Herniaria</i>	<i>Herniaria glabra</i>	Herba.
<i>Hirundinaria</i>	<i>Asclepias Vincetoxicum</i>	Radix, Herba.
<i>Horminum</i>	<i>Salvia Horminum</i>	Sem.
<i>Hordeum</i>	<i>Hordeum vulgare</i>	Sem.
<i>Hyojcyamus</i>	<i>Hyojcyamus niger</i>	Rad. Herba, Sem.
<i>Hypericum</i>	<i>Hypericum perforatum</i>	Herba, Flor. Sem.
* <i>Hypocistis</i>	<i>Asarum Hypocistis</i>	Succ.
<i>Hyssopus</i>	<i>Hyssopus officinalis</i>	Herba, Sem.
<i>Jalapa</i>	<i>Mirabilis Jalapa</i>	Rad.
<i>Jasminum</i>	<i>Jasminum officinale</i>	Ol. florum.
* <i>Ignatii</i>		Faba.
<i>Imperatoria</i>	<i>Imperatoria Ostrutum</i>	Rad.
<i>Indigo</i>	<i>Indigofera tinctoria</i>	Succ.
<i>Ipecacuanha</i>	<i>Lonicera</i>	Rad.
<i>Iris Florentina</i>	<i>Iris Florentina</i>	Rad.
<i>Iris nostras</i>	<i>Iris germanica</i>	Rad.
<i>Juglans</i>	<i>Juglans regia</i>	Nuces, dissepi-
<i>Jujube</i>	<i>Rhamnus Zizyphus</i>	Bacc. (mentum.
<i>Juniperus</i>	<i>Juniperus communis</i>	Lign. Bacc. Resin.
<i>Lacmus</i>	<i>Croton tinctorium</i>	Succ.
<i>Lactuca</i>	<i>Lactuca sativa</i>	Herba, Sem.
<i>Ladanum</i>	<i>Cistus</i>	Resin.
* <i>Lamium</i>	<i>Lamium album</i>	Herba.
<i>Lapathum acutum</i>	<i>Rumex acutus</i>	Rad. Herba, Sem.
<i>sanguineum</i>	<i>Rumex sanguineus</i>	Rad. Succ. Sem.
<i>Lavendula</i>	<i>Lavandula Spica</i>	Flor. Sem.
<i>Laurus</i>	<i>Laurus nobilis</i>	Bacc. Fol.
* <i>Lauro-Cerasus</i>	<i>Padus Lauro-Cerasus</i>	Fol.

<i>Lens</i>	Ervum Lens	Sem.
<i>Levisticum</i>	Ligusticum Levisticum	Rad. Herba, Sem.
<i>Lilium album</i>	Lilium album	Rad. Flor. Anthe-
<i>Convallium</i>	Convallaria majalis	Flor. (ræ.
<i>Limonia</i>	Citrus	Cort. Sem. Flave-
		do, Caro, Succ.
* <i>Linnæa</i>	Linnæa borealis	Herba.
<i>Linaria</i>	Antirrhinum Linaria	Herba.
<i>Linum sativum</i>	Linum usitatissimum	Sem.
* <i>catharticum</i>	Linum catharticum	Herba.
<i>Liquiritia</i>	Glyzyrrhiza glabra	Rad. Succ.
<i>Lithospermum</i>	Lithospermum officinal.	Sem.
* <i>Lupinus</i>	Lupinus albus	Sem.
<i>Lupulus</i>	Humulus Lupulus	Coni.
<i>Macis</i>	Myristica	Cort.
<i>Majorana</i>	Origanum Majorana	Herba, Sem.
<i>Matabathrum</i>	Laurus	Folium.
<i>Malicorium</i>	Punica Granatum	Cort.
<i>Makæa arborea</i>	Alcea Rosea	Flor. Sem.
<i>vulgaris</i>	Malva rotundifolia	Rad. Herba, Sem.
<i>Mandragora</i>	Mandragora officinalis	Rad.
<i>Manna</i>	Fraxinus Ornus	Manna calabrina,
<i>Marrubium</i>	Marrubium vulgare	Herba. (granulata.
<i>Marum verum</i>	Teucrium Marum	Herba, Fol.
<i>Mastix</i>	Pistacia Lentiscus	Resin. alba, granu-
<i>Matricaria</i>	Matricaria Parthenium	Herba, Flor. (lata.
<i>Metrisylva</i>	Asperula odorata	Herba.
<i>Mecha</i>		Balsam.
<i>Mechoacanna</i>	Convolvulus	Rad.
<i>Melilotus alb. citrin.</i>	Trifol. Melilot. officinal.	Herb. Flor. Sem.
<i>Melissa citrina</i>	Melissa officinalis	Herba, Sem.
<i>turcica</i>	Dracoceph. Moldav.	Herba, Sem. -
* <i>canariensis</i>	Dracoceph. canariense	Herba.
* <i>Melitenfis</i>	Cynomorium coccin.	Fungus.
<i>Melo</i>	Cucumis Melo	Sem.
<i>Mentha crispa</i>	Mentha crispa	Herba.
<i>sylvestris</i>	Mentha spicata	Herba.
* <i>piperita</i>	Mentha piperita	Herba.
<i>Mercurialis</i>	Mercurialis annua	Herba.
<i>Mespilus</i>	Mespilus germanica	Fructus immat.
<i>Meum</i>	Athamanta Meum	Rad. (Sem.
<i>Mezereum</i>	Daphne Laureola	Cort.

Mille-

Mentha rubra frequentissima intra patriam, loco Menthæ piperitis anglorum substitui potest.

<i>Millefolium</i>	Achillea Millefolium	Herba.
<i>Morjus Diaboli</i>	Scabiosa Succisa	Rad. Herba.
<i>Morus</i>	Morus nigra	Bacc.
<i>Muscus arboreus</i>	Lichen plicatus	Herba.
* caninus	Lichen caninus	Herba.
* cumatilis	Lichen aphthosus	Herba.
<i>clavatus</i>	Lycopodium clavatum	Herba, Farina
<i>erectus</i>	Lycopodium Selago	Herba. (Poll.)
<i>islandicus</i>	Lichen islandicus	Herba.
<i>pyxidatus</i>	Lichen cocciferus	Herba.
<i>Myristica</i>	Myristica	Nux.
{ <i>Bellirica</i>		<i>Fructus.</i>
{ <i>Chebula</i>		<i>Fructus.</i>
<i>Myrobal.</i> { <i>Citrina</i>		<i>Fructus.</i>
{ <i>Inda</i>		<i>Fructus.</i>
{ <i>Emblica</i>	Phyllanthus emblica	<i>Fructus.</i>
<i>Myrrha</i>		Gummi - Resin.
<i>Myrtus</i>	Myrtus communis	Fol. Bacc.
<i>brabantica</i>	Myrica Gale	Fol.
<i>Myrtilli</i>	Vaccinium Myrtillus	Bacc.
<i>Napha</i>	Citrus Aurantium	Flor.
<i>Napus</i>	Brassica Napus	Sem.
<i>Nardus</i>	Andropogon Nardus	Rad.
<i>Nasturtium aquatic.</i>	Sisymbrium Nasturt. aqu.	Herba.
<i>hortense</i>	Lepidium Nasturtium	Herba.
<i>indicum</i>	Tropæolum majus	Herba.
<i>Nepeta</i>	Nepeta Cataria	Herba.
<i>Nephriticum</i>	Guilandina Moringa	Lign.
<i>Nigella</i>	Nigella fativa	Sem.
<i>Ninfi</i>	Sium Ninfi	Rad.
* <i>Norlandicæ Baccæ</i>	Rubus arcticus	Baccæ conditæ.
<i>Numularia</i>	Lyfimachia Numular.	Herba.
<i>Nux aquatica</i>	Trapa natans	<i>Fructus.</i>
<i>Nymphæa</i>	Nymphæa lutea	Rad. Flor.
<i>Olea</i>	Olea europæa	Fructus.
<i>Olibanum</i>	Juniperus	Resin. granulata.
<i>Ononis</i>	Ononis spinosa	Rad. Herba.
<i>Opium</i>	Papaver somniferum	Opium Gummi - (Resinos.)
<i>Opopanax</i>	Pastinaca Opopanax	Gummi - Resin.
<i>Orchis</i>	Orchis bifolia	Rad.
<i>Origanum creticum</i>	Origanum creticum	Herba, Spica re-
<i>nostras</i>	Origanum vulgare	Herba. (Ælius.)
<i>Orleana</i>	Bixa Orellana	Fœculæ.

<i>Orobus</i>	Ervum Ervilia	Farina.
<i>Oryza</i>	Oryza fativa	Sem.
<i>Pœonia</i>	Pœonia officinalis	Rad. Sem. Flor.
<i>Papaver</i>	Papaver somniferum	Sem. Capitula.
<i>Pareira brava</i>	Cissampelos Pareira	Rad.
<i>Paradisi grana</i>	Amomum	Sem.
<i>Parietaria</i>	Parietaria officinalis	Herba.
<i>Passulæ</i>	Vitis vinifera	Passulæ majores, longæ.
<i>Pastinaca</i>	Pastinaca fativa	Herba, Sem.
<i>Pavana</i>	Croton Tiglium	Lign.
* <i>Pedicularis</i>	Pedicularis palustris	Herba.
<i>Pentaphyllum</i>	Potentilla repens	Rad. Herba.
* <i>Peragua</i>	Castine Peragua	Fol.
<i>Perfoliata</i>	Bupleurum rotundifol.	Herba, Sem.
<i>Persica</i>	Amygdalus Persica	Flor. Nuclei.
<i>Persicaria</i>	PolygonumHydropiper	Herba.
<i>Peruvianum</i>		Balsam.
<i>Petasites</i>	Tussilago Petasites	Rad. Flor.
<i>Petrofelinum nostras</i>	Apium Petrofelinum	Rad. Herba, Sem.
<i> macedonicum</i>	Bubon Macedonicum	Sem.
* <i>Peucedanum</i>	Peucedanum officinale	Rad.
<i>Phaseolus</i>	Phaseolus vulgaris	Sem.
<i>Phu</i>	Valeriana Phu	Rad. Herba.
* <i>Phytolacca</i>	Phytolacca Americana	Succ.
<i>Pimenta</i>	Myrtus Pimenta	Fruct.
<i>Pimpinella italica</i>	Sanguisorba officinalis	Rad.
<i> nostras</i>	Poterium Sanguisorba	Herba, Sem.
<i> sylvestris</i>	Pimpinella Saxifraga	Rad.
<i>Pinus fativa</i>	Pinus Pinea	Nuces, Nuclei (mundati.
<i>Pinus sylvestris</i>	Pinus sylvestris	Turiones, Resin.
<i>Piper rotundum</i>	Piper nigrum	Fructus.
<i> longum</i>	Piper longum	Fructus.
<i> indicum</i>	Capsicum annuum	Fructus.
<i>Pisum</i>	Pisum sativum	Sem.
<i>Pistacia</i>	Pistacia vera	Nuces, Nuclei (mundati.
<i>Plantago</i>	Plantago major	Rad. Herba, Sem.
<i>Polium</i>	Teucrium Creticum	Herba.
<i>Polypodium</i>	Polypodium vulgare	Rad.
<i>Poma Borstorphiana</i>	Pyrus Malus	Saccus liquidus.
<i>Populus</i>	Populus nigra	Oculi, gemmæ
<i>Porrum</i>	Allium Porrum	Sem. (rectius. Portu-

<i>Portulaca</i>	Portulaca oleracea	<i>Herba</i> , Sem.
<i>Primula veris</i>	Primula veris officin.	Rad. <i>Herba</i> , Flor.
* <i>Profiavium</i>	Nerium antidysenteric.	Cort.
<i>Pruneola</i>	Prunus domestica	Fructus.
<i>Prunella</i>	Prunella vulgaris	<i>Herba</i> .
<i>Prunus</i>	Prunus domestica	Pulpa.
<i>Psyllium</i>	Plantago Cynops	Sem. Mucilago.
<i>Ptarmica</i>	Achillea Ptarmica	<i>Herb.</i> Flor.
<i>Pulegium</i>	Mentha Pulegium	<i>Herba</i> .
<i>Pulmonaria maculof.</i>	Pulmonaria officinalis	<i>Herba</i> .
<i> arborea</i>	Lichen pulmonarius	<i>Herba</i> .
<i>Pulsatilla</i>	Anemone Pulsatilla	<i>Herba</i> .
<i>Pyrethrum</i>	Buphtalmum Pyrethrum	Rad.
<i>Pyrola</i>	Pyrola rotundifolia	<i>Herba</i> .
<i>Quercus</i>	Quercus Robur	Cort. cupulæ,
<i>Ranunculus albus</i>	Anemone nemorosa	Flor. (glandes.
<i>Rapa</i>	Brassica Rapa	<i>Sem</i> .
<i>Raphanus</i>	Raphanus fativus	Rad. <i>Sem</i> .
<i>Rhabarbarum verum</i>	Rheum Rhabarbarum	Rad.
<i> monach.</i>	Rumex alpinus	Rad.
<i>Rhaponticum</i>	Rheum Rhaponticum	Rad.
<i>Rhœas</i>	Papaver Rhœas	<i>Herba</i> , Flor.
<i>Rhodia</i>	Rhodiola rosea	Rad.
<i>Rhodium</i>		Lign.
* <i>Ribes nigrum</i>	Ribes nigrum	<i>Herba</i> , Bacc.
<i> rubrum</i>	Ribes rubrum	Baccæ conditæ.
<i>Ricinus vulgaris</i>	Ricinus communis	<i>Sem</i> .
<i> major</i>	Jatropha Curcas	<i>Sem</i> .
<i>Rosa</i>	Rosa	Flor. rubr. albi, pallidi, Fruct. <i>Sem</i> . Succ.
<i>Rosmarinus</i>	Rosmarinus officinalis	<i>Herba</i> , Flor. <i>Sem</i> .
<i> sylvestris</i>	Ledum palustre	<i>Herba</i> .
<i>Ros Solis</i>	Drosera rotundifolia	<i>Herba</i> .
<i>Rubia</i>	Rubia tinctorum	Rad.
<i>Rubus</i>	Rubus idæus	Fol. Baccæ.
<i>Ruscus</i>	Ruscus aculeatus	Rad. <i>Sem</i> .
<i>Ruta hortensis</i>	Ruta graveolens	<i>Herba</i> , <i>Sem</i> .
<i> muraria</i>	Asplenium Ruta muraria	<i>Herba</i> .
<i>Sabina</i>	Juniperus Sabina	<i>Herba</i> .
<i>Saccharum</i>	Saccharum officinarum	Saccharum.
<i>Sagapenum</i>		Gummi - Resin.
<i>Sagu</i>	Cycas circinal.	Fœces granula-
<i>Salix</i>	Salix alba	Fol. (tæ, granula. <i>Salvia</i>

<i>Solanum nigrum</i>	<i>Solanum nigrum</i>	Herba.
<i>Soldanella</i>	<i>Convolvulus Soldanella</i>	Herba.
<i>Sophia</i>	<i>Silymbrium Sophia</i>	Sem.
* <i>Sophora</i>	<i>Sophora heptaphylla</i>	Rad.
<i>Sorbus domestica</i>	<i>Cratægus Aria</i>	Bacc.
<i> aucuparia</i>	<i>Sorbus aucuparia</i>	Bacc.
<i>Souda</i>	<i>Salicornia europæa</i>	Sal.
<i>Spica nostras</i>	<i>Lavandula Spica</i>	Flor.
<i> celtica</i>	<i>Valeriana celtica</i>	Rad. Flor.
<i> indica</i>	<i>Andropogon Nardus</i>	Rad.
<i>Spinacia</i>	<i>Spinacia oleracea</i>	Sem.
<i>Spina cervina</i>	<i>Rhamnus catharticus</i>	Bacc. Succus vi-
<i>Spongia</i>	<i>Spongia officinalis</i>	Cineres. (ridis.
<i>Squilla</i>	<i>Scilla maritima</i>	Rad.
<i>Staphisagria</i>	<i>Delphinium Staphisagr.</i>	Sem.
<i>Stæchas arabica</i>	<i>Lavandula Stœchas</i>	Flor. <i>Spica re-</i>
<i> citrina</i>	<i>Gnaphalium arenarium</i>	Flor. (<i>ctius.</i>
<i>Storax Calamita</i>	<i>Styrax officinale</i>	Refin.
<i> liquida</i>	<i>Liquidambar styraciflua</i>	Refin.
<i>Suber</i>	<i>Quercus Suber</i>	Cort.
<i>Snmach</i>	<i>Rhus coriaria</i>	Flor. Sem.
<i>Tabacum</i>	<i>Nicotiana Tabacum</i>	Herba, Sem.
<i>Tacamahaca</i>	<i>Populus</i>	Refin.
<i>Tamarindus</i>	<i>Tamarindus Indica</i>	Fructus, Pulpa.
<i>Tamariscus</i>	<i>Tamarix gallica</i>	Cort. Radicis, (Lign. Folia.
<i>Tanacetum</i>	<i>Tanacetum vulgare</i>	Flor. Sem. Herba.
<i>Taraxacum</i>	<i>Leontodon Taraxacum</i>	Rad. Herba.
<i>Telephium</i>	<i>Sedum Telephium</i>	Rad.
<i>Terebinthina comm.</i>	<i>Pinus sylvestris</i>	Refina liquida.
<i> cypria</i>	<i>Pistacia Terebinthus</i>	Refina liquida.
<i> veneta</i>	<i>Pinus Larix</i>	Refina liquida.
<i>Thlaspi</i>	<i>Thlaspi arvense</i>	Sem.
<i>Thea</i>	<i>Thea Chinensis</i>	Fol.
<i>Thus</i>	<i>Juniperus</i>	Refina, granulata,
<i>Thymiama</i>		Cort.
<i>Thymus creticus</i>	<i>Satureja capitata</i>	Herba.
<i> hortensis</i>	<i>Thymus vulgaris</i>	Herba, Sem.
<i>Tiglia</i>	<i>Croton Tiglium</i>	Grana.
<i>Tilia</i>	<i>Tilia europæa</i>	Cort. interior,
<i>Tolu</i>	<i>Toluisfera Balsamum</i>	Balsam. (Flor.
<i>Tormentilla</i>	<i>Tormentilla erecta</i>	Rad. Herba.
<i>Tragacantha</i>	<i>Astragalus Tragacantha</i>	Gummi alb. nigr.
<i>Trichomanes</i>	<i>Asplenium Trichomanes</i>	Herba.

<i>Trifolium album</i>	<i>Trifolium repens</i>	Flor.
<i>aquaticum</i>	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Herba.
<i>Tunica</i>	<i>Dianthus Caryophyllus</i>	Flor. Sem.
<i>Turpethum</i>	<i>Convolvulus Turpeth.</i>	Rad.
<i>Tussilago</i>	<i>Tussilago Farfara</i>	Flor.
<i>Valeriana minor</i>	<i>Valeriana officinalis</i>	Rad.
<i>Vanilla</i>	<i>Epidendron Vanilla</i>	Siliqua.
<i>Verbascum</i>	<i>Verbascum Thapsus</i>	Herba, Flor.
	<i>Verbascum nigrum</i>	Rad.
<i>Verbena</i>	<i>Verbena officinalis</i>	Herba.
<i>Vernix</i>	<i>Rhus Vernix</i>	Resin.
<i>Veronica</i>	<i>Veronica officinalis</i>	Herba.
<i>Victoralis long.</i>	<i>Allium Victorialis</i>	Rad.
<i>Vinca peruviana</i>	<i>Vinca minor</i>	Herba.
<i>Vinteranus</i>	<i>Laurus Vinterana</i>	Cort.
<i>Viola</i>	<i>Viola odorata</i>	Flor. Sem.
<i>Violaria</i>	<i>Viola odorata</i>	Herba.
<i>Virga aurea</i>	<i>Solidago Virga aurea</i>	Herba.
<i>Viscum</i>	<i>Viscum album</i>	Lign.
<i>Vitis idæa</i>	<i>Vaccinium Vitis idæa</i>	Rob.
<i>vinifera</i>	<i>Vitis vinifera</i>	Folia.
<i>Ulmus</i>	<i>Ulmus campestris</i>	Cortex medius.
<i>Ulmaria</i>	<i>Spiræa Ulmaria</i>	Rad. Herba.
<i>Vomica</i>	<i>Strychnos Nux vomica</i>	Nux.
<i>Urtica major</i>	<i>Urtica dioica</i>	Rad. Herba, Sem.
<i>romana</i>	<i>Urtica pilulifera</i>	Sem.
<i>Usnea</i>	<i>Lichen saxatilis</i>	Herba.
* <i>Uva ursi</i>	<i>Arbutus Uva ursi</i>	Fol.
<i>Uvularia</i>	<i>Ruscus Hypoglossum</i>	Herba.
* <i>Vulvaria</i>	<i>Chenopodium Vulvaria</i>	Herba.
<i>Xanthium</i>	<i>Xanthium strumarium</i>	Sem.
<i>Xylobalsamum</i>		Lign.
<i>Zedoaria</i>		Rad.
<i>Zingiber</i>	<i>Amomum Zingiber</i>	Rad.

Cum, incitia Pharmacopolarum disciplinæ Botanices, haud raro accidat, ut Pharmacopolia herbis alienis scateant; quæ, postquam exsiccatae sunt, ægre sub examen revocari possunt, quo magna in Medicinam redundant incommoda; optandum esset, ut Candidati Pharmacopœorum tantam sibi acquirerent cognitionem Botanices, qua plantas suas officinales

vivas

vivas cognoscant, quantam in arte præparandi medicamenta sibi comparare laudabiliter solent, & ut hanc publico demonstrarent examine, antequam ad Pharmacopoliorum Præfecturam admitterentur. Dolendum maxime est, haud pauca medicamenta exotica a multis retro seculis, in Pharmacopoliis nostris adservari, de quorum plantis ne minimam quidem cognitionem habemus, qua propter nec earum Speciem determinare potui; sint exempli loco: Bals. *Opobalsamum*, *Copaivæ*, *Peruvianum*; Gummi *Myrrhæ*, *Bdellii*, *Sagapeni*, *Elemi*, *Carannæ*, *Ammoniaci*; Lignum *Aspalathi*, *Fernambuci*, *Rhodii*; Semina *Anomi*; *Faba Ignatii*; *Nux Myristica*, *Myrobalani: inda*, *Bellirica*, *Chebulæ*, *citrina*. Et cum medicamenti notitia dari nequeat, nisi familia ejus sit cognita, omnes eos rogatos volumus, quibus aliquam harum plantarum videre contigerit, quique in scientia naturali, quantum fatis est, versati sunt, ut, in salutem communem, huic rei lucem quandam affundere non intermittant; ne in posterum ejusmodi de iisdem recurrant dubia. Mirari sane convenit, florem *Anisæ stellati* hucusque a nullo Botanico visum esse, nisi forte a *Kæmpfero* solo, cujus tamen fructus frequentissime a Medicis in usum vocatur. Nec minori culpa accidit, ut nucis *Myristicæ* flos, cujus arbo-rem & fructum bene perspectum habemus, non adhuc fatis descriptus sit; ut multa alia reticeam.

In hocce *Simplicium vegetabilium* catalogo, eas plantarum partes, *minutioribus* notavi *characteribus*, quibus, sine damno, nos carere posse censui; interim ea penitus exterminare tanto minus ausim, quanto lubentius meam hac de re sententiam aliorum censuræ subjiciam.

§. IV.

Cum in *Collectione Simplicium* enormes sæpe errores committant Pharmacopolæ, utut vita & sanitas

nitas hominum agatur, sequentia circa hanc rem observanda duxerim.

RADICES, sub veris initium, antequam folia prorumpant, eradicandæ sunt; radiculae adhærentes amputari debent, truncus autem descendens unice adhibendus est.

LIGNA potissimum tempore hiemali abscindantur, oportet.

STIPITES autumnò, dum præstantissima eis inest vis, desumi debent.

CORTICES ex fruticibus vulgo tempore autumnali excoriantur; ex arboribus autem tempore vernali, dum facillime a ligno removentur; tum vero minimam vim medicam habent.

TURIONES colligendi, priusquam folia eorum se explicuerint.

HERBÆ decerpendæ, cum florere incipiunt, & priusquam maturescunt, tum enim delicatissimæ sunt; si vero scopus corroborandi intendatur, paulo ferius desumantur.

FOLIA legenda, postquam defloruit, sed antequam maturuit planta.

FLORES prius legendi, quam pollen antherarum demittant; plurimi, quorum præcipua vis in corolla sita est, sedulo a calycibus & pistillis liberandi, e. g. *Rosa*, *Lilium*, *Cyanus*, *Viola* &c.

FRUCTUS colligendi, postquam maturuere, ut propediem sese disseminent.

SEMINA, quæ in aquam demissa, natant, nec fundum petunt, rejicienda sunt, inde enim perspicitur, ea corrupta esse, ad quod pauci attendunt.

Pleræque herbæ in *umbra*, ut exsiccentur, suspendi debent, & ne putrescant, reticulis imponentur.

Neminem quidem fugit, multos spectatæ industriæ Pharmacopolas, non sine laude, quotannis plantas medicinales ferere, ne grandem pecuniæ summam effundere, neve foris medicamina acquirere necessum habeant; Si autem errores & vitia, quæ circa hanc rem committi solent, respiciamus, optandum esset, ut certi quidam homines negotio huic plantandi & plantas colligendi præficerentur, quum Pharmacopolæ hanc spartam frequentissime candidatis suis, nulla harum rerum cognitione imbutis, & imperitis tyronibus, qui plantas nec satis cognoscunt, nec de genuinis & veris Speciminibus valde sunt solliciti, committant; qui id solum intendunt, ut ingenti multitudine corrasa, desiderio Domini sui satisfaciant. Plantis tandem conquestis, repositoria nec apta, nec satis ampla in primariis oppidis inveniri solent, unde corrumpuntur & effætæ evadunt plantæ; huc etjam & illud accedit mali, quod, cum plantationes ad ejusmodi urbes instituuntur, ubi operæ conductitiæ & solum justo majoris constant, medicamenta pauperioribus haud vendibilia evadant.

§. V.

Plantæ, quæ desiderata copia & SPONTE sua in patria proveniunt, ab exteris emi non debent; hinc enim fit, ut non tantum pecuniæ, in hunc usum citra necessitatem errogatæ, intra patriam conserventur, sed etjam, quod magis est, ut Medicamenta recentiora, & majori cautione collecta, comparari possint. Hæ sunt:

Abies.	Adiantum aur.	Anserina.
Abinthium.	rubr.	Artemisia.
Acacia nostr.	Agrimonia.	Auricula muris.
Acetosa, nostr.	Alchemilla.	Bardana.
hispan.	Alliaria.	Beccabunga.
Acetosella.	Angelica sylv.	Bonus henricus.
	B 2	Britan-

Britannica.	Hepatica nobil.	Quercus.
Burfa pastoris.	alba.	Ranunculus alb.
Cardiaca.	Herniaria.	Rhœas.
Carvi.	Hyoscyamus.	Ribes nigr.
Caryophyllata.	Hypericum.	Rosa.
Centumnodia.	Juniperus.	Rosmarinus sylv.
Chamæmorus.	Lamium album.	Ros solis.
Chamomilla nostr.	Lapathum acutum.	Rubus idæus.
Conyza.	Lilium convallium.	Salix.
Cotula foetida.	Linaria.	Sanicula.
Chelidonium majus.	Linum catharticum.	Satyrium.
minus.	Malva vulgaris.	Saxifraga alb.
Cicuta.	Marrubium album.	rubr.
Cicutaria.	Mentha sylvestris.	Scabiosa.
Consolida media.	Millefolium.	Scrophularia.
regalis.	Morus diaboli.	Sedum minus.
Corylus.	Myrtillus.	Serpillum.
Crepitus lupi.	Myrtus brabantica.	Sigillum Salomon.
Cuscuta.	Muscus arboreus.	Solanum.
Cyanus.	caninus.	Sophia.
Cynoglossa.	cumatilis.	Sorbus aucuparia.
Cynosbatos.	clavatus.	Taraxacum.
Daucus sylvestris.	erectus.	Telephium.
Dulcamara.	Islandicus.	Thlaspi.
Equisetum.	pyxidatus.	Tilia.
Erysimum.	Nepeta.	Tormentilla.
Eupatorium.}	Nymphæa.	Trichomanes.
Euphrasia.	Origanum.	Trifolium album.
Tussilago.	Pentaphyllum.	aquatic.
Filix.	Pedicularis.	Tussilago.
Fragaria.	Perficaria.	Valeriana minor.
Fraxinus.	Pimpinella.	Verbascum.
Fumaria.	Pinus.	Veronica.
Galium.	Plantago.	Vitis idæa.
Gentiana alb.	Polypodium.	Ulmus.
Gentianella.	Primula.	Ulmaria.
Geranium Robert.	Prunella.	Urtica major.
Gnaphalium.	Pulmonaria maculos.	Ufnea.
Gramen.	Pulsatilla.	Uva ursi.
Hedera terrestris.	Pyrola.	Vulvaria.
Angelica sativ. } Rhodia. } } ex alpiibus Lapponicis.}		

Arnica	}	e Westrogothia, Smolandia.
Scorzonera		
Spina cervina		
Bellis minor	}	e Scania campestri.
Cichorium		
Ononis		
Stœchas citrina		
Bryonia	}	e Scania.
Calamus aromat.		
Confolida major		
Matrifylva		
Norlandicæ Bacc.	}	e Norlandia.
Tanacetum		
Linnæa		
Coccognidium		
Ebulus	}	ex Oelandia.
Hirundinaria		
Efula		
Sorbus fat.		

Porro ex iis, quæ dicta sunt, pronò, ut dicitur, fluit alveo, nec eas plantas foris adquirendas esse, quæ in HORTIS nostris culinaribus, abundanter & parvo sumtu propagari queunt; ejusmodi sunt:

<i>In agris:</i>	Brassica.	Abrotanum.
Triticum.	Rapa.	Abfinthium pontic.
Avena.	Portulaca.	Balsamita.
Hordeum.	Spinacia.	Tanacetum crisp.
Linum.	Atriplex.	Salvia.
Cannabis.	Acetosa rom.	Thymus.
Lupulus.	Nasturtium ind.	Anethum.
<i>In cultis:</i>	Petroselinum.	Matricaria.
Allium.	Apium.	Coriandrum.
Porrum.	Basilica.	Daucus.
Cepa.	Majorana.	Pastinaca.
Lactuca.	Satureja.	Levisticum.
Beta.	Hysopus.	Faba.

Pisum.	Sinapi.	Asparagus.
Phaseolus.	Cerefolium.	Raphanus.
Pimpinella ital.	Armoracia.	

Nec sicco, ut ajunt, pede, prætereundam duco, turpem nationis nostræ desidiâ in plantândis variis plantis officinalibus, quæ tamen non minus sub nostro climate crescere & luxuriare possent, ac in Germania & Hollandia fieri videmus. In hisce locis, plura hominum millia, harum plantatione, non tantum vitam sustentant, sed etiam frequenter magnas contrahunt divitias; vendunt enim eas nobis aliisque arctois nationibus, non contemnendum inde obtinentes lucrum, licet sæpe corruptas plantas pro recentibus tradant. In Scania, Provincia nostra maxime australi (*), ea præsertim parte, quæ juxta mare sita, æque miti climati; ac unquam Hollandia, subjacet, omnes fere plantæ æstate ad maturitatem pervenire, & hiemis vim ferre possent, quas in Hollandia vigere novimus; imprimis circum Scanoram, Heleburgum & Ystadium, ubi si HORTUS quidam PHARMACEUTICUS fundaretur, bene nobis consultum foret.

Ejusmodi plantationi instituendæ, determinata agri area adsignanda est, quæ tali situ gaudeat, ut elevata versus boream, depressâ vero & aquosa versus austrum esset. Sic contingeret, ut plantæ, quas tam notus, quam aquilo afflat, in aridis juxta ac humidis locis ad votum crescerent. Hortus autem hicc Pharmacæuticus, prius topiario vivo densoque cingendus est, vel ex *Oxyacantha*, quæ optime flatum fert, vel ex *Sambuco*, quæ in campis felicissime provenit, vel denique ex *Salice viminali*, quæ commodissimam adfert umbram. Intra hoc topiarium, porticus ex *Ulmo* aut *Fraxino* facienda est, quæ emineat, ut flatum urentesque solis radios arceat

*) *Iter Scanie. 263.*

ceat a tenellis plantis. In Hortum aqua limpida adducenda erit, illa enim, quæ ex puteis & fontibus hauritur, ob acrimoniam ei insitam minus apta est; fluvialis autem fini huic in solidum responderet. Hunc in modum, horto nostro munito, frigidarium ad partem borealem exstrui deberet, in quod, sub frigidissimis brumæ diebus, plantæ tenellæ, ut ab hiemis injuriâ defendantur, inferri possent. Plantator perspectum habeat, qua terra, quoque solo, quævis planta lætissime progerminet; ut sciat e. gr. *Afarum*, *Arum*, *Dictamnium album* &c. in umbrosis ferenda esse; *Lilium album*, *Lavendulam*, *Thymum*, *Rutam*, in arenosis; *Rhabarbarum* in argillofis; *Scordium*, *Pulegium* in locis subhumidis &c. &c.

Plantæ, in ejusmodi Hortum introducendæ, vel perennes sunt, vel annuæ; harum tanta copia, quanta Pharmacopolis nostris sufficere possit, ferenda.

Arbores:

Populus nigra.
Morus.
Berberis.
Genista.
Lauro-Cerasus.
Buxus.
Sabina.
Caprifolium.
Cerasus.
Ribes varium.
Juglans.

Annua:

Ammi.
Anisum.
Antirrhinum.
Botrys.
Canariense.
Camphorata.
Carthamus.
Cataputia.

Chamæpitys.

Cicer.
Citrullus.
Coris.
Cuminum.
Cucurbita.
Elaterium.
Eruca.
Ervum.
Fœnum græcum.
Lupinus.
Lens.
Melissa turcica.
Mercurialis.
Nigella.
Papaver.
Psyllium.
Piper Indicum.
Perfoliata.
Calendula.
Nasturtium aquatic.

Xanthium.

Geranium moschat.
Carduus Mariæ.
benedictus.

Perennes:

Ageratum.
Alicanna spuria.
Alkekengi.
Anthora.
Aristolochia.
Arum.
Asphodelus.
Bella donna.
Bistorta.
Branca urfi.
Chamomilla rom.
Chamædryd.
Calamintha.
Ceterach.
Crocus.
Cyclamen.

Cheiri.	Mentha spicata.	Sclarea.
Dentaria.	crispa.	Sefeli.
Distamnus albus.	Melilotus.	Santolina.
Doronicum.	Mandragora.	Stœchas arabica.
Elaterium.	Meum.	Tunica.
Endivia.	Pœonia.	Vinca.
Enula.	Parietaria.	Uvularia.
Fœniculum.	Peucedanum.	Betonica.
Galega.	Phu.	Aquilegia.
Gratiola.	Phytolacca.	Aristolochia fabacea.
Gallitrichum.	Polium.	Afarum.
Helleborus albus.	Pyrethrum.	Enula.
Horminum.	Pulegium.	Lithospermum.
Imperatoria.	Rosmarinus.	Numularia.
Iris nostras.	Rosa.	Petasites.
Lilium album.	Rhaponticum.	Pimpinella Italica.
Lobelia.	Rhabarbara monach.	Scolopendra.
Lapathum fanguin.	Rubia.	Scordium.
Lavendula.	Ruta.	Sempervivum.
Liquiritia.	Ruscus.	Verbena.
Marum.	Saponaria.	Conyza.
Malva arborea.	Scrophularia aquat.	Efula.
Melissa Canariensis.	Siler.	Viola.
citrina.	Soldanella.	

Illæ denique restant plantæ, quæ, ut nulla industria in patria ali queunt, ita omnes ab exteris comparandæ sunt.

<i>Asiaticæ.</i>	Cassia lignea.	Assa foetida.
Zingiber.	caryophyllat.	Vomica.
Cardamomum.	Myristica.	Anacardium.
Paradisi grana.	Anisum stellatum.	Santalum.
Costus.	Malabathrum.	Behen oleum.
Curcuma.	Ignatii Faba.	Rhabarbarum.
Galanga.	Camphora.	China radix.
Zedoaria.	Aloë.	Thea.
Piper.	Sanguis draconis.	Sagu.
Cubebe.	Gutta.	Coffea.
Acinella.	Opium.	<i>Africanæ.</i>
Caryophyllus.	Euphorbium.	Myrrha.
Cocculi.	Catechu.	Bdellium.
Cinnamomum.	Indigo.	Sagapenum.
Profluvium.	Benzoë.	Ammoniacum.

Opobalsamum.	China.	Cacao. ¹
Olibanum.	Cascarilla.	Vanilla.
Storax.	Sassafras.	Saponaria Nucl.
Galbanum.	Winteranus.	<i>Europææ.</i>
Scammonium.	Campechia.	Oliva.
Sarcocolla.	Brafilia.	Capparis.
Tamarindus.	Guajacum. ¹	Ladanum.
Sesamum.	Copaiva.	Tragacantha.
Cinæ semen.	Tolu.	Mastix.
Acacia vera.	Peruvianum balsam.	Terebinthina cypria.
Cassia fistula.	Senega.	Hypocistis.
Spica Indica.	Collinsonia. ¹	Siliqua dulcis.
Schoenanthus.	Simaruba.	Pistacia.
Alcanna.	Ceanothus.	Spica celtica.
Sebestena.	Orleana.	Balaustia.
<i>Americana.</i>	Styrax liquida.	Cynomorium.
Contrajerva.	Tachamahaca.	Camphorata.
Ipecacuanha.	Anime.	Senna.
Jalappa.	Elemi.	Scilla.
Mechoacanna.	Caranna.	Gentiana.
Sarsaparilla.	Peragua.	Suber.
Ginseng.	Cassine.	Agaricus.
Senega.	Anacardium occid.	Spongia.

LII.

CENSURA SIMPLICIUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

GUSTAV. JAC. CARLBOHM
Holmensi.

Upsalæ d. 19. Decembr. 1753.

CAPUT PRIUS.

§. I.

Si varias illas consideremus infirmitates, quibus corpus humanum sæpissime laborat, statim apparet, Medicinam non solum summe utilem, verum etiam plane necessariam esse scientiam; hujus enim beneficio corpus nostrum in statu sanitatis conservatur, hujus beneficio contra morbos munitur, hujus denique beneficio restituitur valetudini, dum morbis laborat, atque sic hujus ope conservatur, quod a natura nobis carissimum & pretiosissimum est datum. Hac igitur arte quid dignius? quid utilius? quid magis necessarium cogitari potest?

§. II.

Sed ut nihil simul inventum atque perfectum est, ita nec almæ nostræ Medicinæ ad debitæ perfectio-

fectionis fastigium adscendere licuit; sed a primordiis sat exiguis magis magisque incrementa cepit. Non itaque negamus, veteres æque ac recentiores, variis calamitatibus pressos, egregia multa suaque non defraudanda laude invenisse Medicamenta. Hæc tamen, Seculis barbaris, qua magnam partem, oblivionis caligine sepulta fuerunt, idque eam imprimis ob causam, quod vetustioris ævi Mystagogi artem nondum didicissent, Res Naturales adeo distincte & complete definiendi, ut inter se probe distingui possent, unde postea factum, ut non confundenda confunderentur. Accedit, quod Medicina veterum, cognitione inprimis Empirica fundata erat, quam quidem rationem artem medendi stabiliendi, nos non rejicimus; Sed eandem potius tanta, quanta subtilem unquam theoriam, dignam judicamus laude. Quidquid tamen sit, hac ratione evitari non potuit, quin, partim ob malam morborum delineationem & classificationem, partim ob fidem auctoribus non satis habendam, partim etiam ob naturam ægroti Medicamento imputatam, interdum irrepperint fallaciæ.

§. III.

Tenebris demum pulsas Scientiarum, ille tandem illucescere cœpit dies, quo Auctores *Medicamentorum Simplicium* Historiam e Scriptis veterum colligerent, simulque ostenderent, quænam Plantæ, sub hoc vel illo nomine, a veteribus indicarentur; At magna difficultas, non tam facile superanda, hic sese obtulit, partim inde, quod Plantæ, uti antea dictum, nec rite definitæ, nec in formam redactæ essent Systematicam, partim quoque inde, quod Græcorum plantæ auctoribus ad manus non essent. Hinc facilis est conclusio, quam incertæ tunc temporis fuerint plantarum determinationes, dum inter Auctores ipsos infinitæ de hac re intercesserunt controversiæ; Varias deinde Plantas, ob insignem quen-

dam

dam usum Medicum, in Pharmacopolia introduxerunt recentiores Medici, quarum utilitatem Theoria non solum, sed & Experientia comprobavit.

§. IV.

Erroneæ & superstitiosæ illæ, quas Medici olim de influxu *Siderum* in Plantas, de *Signatura externa* & quæ sunt reliqua, foverunt sententiæ, certis herbis, in certis sanandis morbis, aliam majoremque attribuerunt vim & efficaciam, quam qua revera instructæ fuerunt. Et has præconceptas opiniones, aliorumque data exempla, tam valida fuisse experti sumus, ut nonnullæ Sectæ, Medicamenta quoque HEROICA, e.g. *Opium*, *Mandragoram*, *Chin-Chinæ corticem* aliaque proscripserint, horumque in locum nulla alia, quam insipida, inodora, inertia, oleracea & effœta; e.g. *Beccabungæ*, *Bellidis* Herbam aliasque substituere sint ausi. Annon itaque experimenta a mediæ ævi Medicis instituta, digna sunt, quæ severissimam subeant censuram, dum non nisi composita longasque remediorum formulas præscripserunt, cum tamen Species morborum ad Genera referre, nedum eas a se invicem distinguere noverint, licet species diversæ unius ejusdemque generis, agnoscant causas longe diversissimas, ut una eademque medicina nequeat valere semper in eodem genere. Si itaque Medicinam ad perfectionem unquam adscendere oportet, hoc, ut principium & lex sancte servanda, assumendum est: *Species morborum inter se quam accuratissime distinguendæ, nec nisi simplicia præscribenda Medicamenta.* Interim hanc metam prius forte attingere non licebit, quam usu receptum fuerit, non nisi simplicibus solum, quantum fieri potest, uti Medicamentis. Quasdam etiam hac in re habemus prærogativas veteribus ignotas, plura scilicet experimenta & majorem de affinitatibus plantarum cognitionem, tandemque uberius percepimus, quomodo

modo sensus, olfactus puta & gestus, virtutibus vegetabilium investigandis, inserviant, adeo, ut ordine cujuscunque plantæ naturali cognito, & collato cum odore ejusdem & sapore, non adeo facile nobis persuadeamus, hanc vel illam herbam alienam ab illa exercere virtutem, quæ sensuum ope investigata fuit.

§. V.

Hæc omnia considerantes, non possumus non a REGIO COLLEGIO MEDICO petere, ut ÆSCULAPII Satellites, primo præcipueque *Species morborum cognoscere*, secundo, *quantum fieri potest, Medicamentis uti simplicibus*, tertio denique, *justa & sufficienti dosi simplicia præscribere jubeantur*. A Medicamentis enim heroicis, narcoticis, vomitoriis & purgantibus, satis superque edocti, novimus, quantum periclitemur, si justo major sumatur dosis, nec non quam incassum foret, ea, dosi refracta, præscribere. Non sine ratione itaque metuimus, ne mitiora sæpissime Medicamenta tam parva dosi præscribantur, ut naturam haud immutent; sed suspendendo curam ægroti expectando agant. Hujus rei veritatem plurimis corroborarem argumentis, nisi a scopo alienum esset. Quantum denique præconcepta illa opinio, de omnibus excludendis VENENATIS, incrementa Medicinæ impediverit, incredibile est dictu, cum tamen optimum Medicamentum, majori dosi sumtum, in venenum sæpius vertatur, & præsentissimum vicissim venenum, justa dosi adhibitum, præstantissimam Medicinam ferat.

§. VI.

Atque pauca hæc, quæ jam allata sunt, abusui ostendendo Medicamentorum sufficiant; Si vero ad Officinas nostras regrediamur, videbimus tabernas earum multitudine, quod dolendum est, Medicamentorum gravatas esse, quibus Medici nunquam
utun-

utuntur; quid? quod multa horum Pharmacorum nomine insigniri non debent. Multas quoque Pharmacopolæ colligunt asservantque partes plantarum inutiles, non considerantes, præstantissimam virtutem in una tantum earundem parte residere.

E X C L U D E N D A.

ACETOSÆ HISPANICÆ *Radix* superflua, ratione Radicis Acetosæ nostratis.

ACETOSÆ ROTUNDIFOLIÆ *Herba*, nostrate *Herba* debilior, adeoque illam merito rejicimus.

ACORI VERI *Radicem* ex India accersere opus non est, dum Europa Calamum vulgarem nobis copiosissime offert.

ADIANTHI AUREI *Herba* valde inutilis.

AGERATI *Herba* destitui possumus, cum meliores habeamus.

AGNI CASTI *Semina* nimis dubia & incerta.

ALKEKENGII *Herba*, *Semina* superflua, *Baccæ* vero sufficientes.

ALTHÆÆ *Semina* Radicis vi carent.

ANGELICÆ SATIVÆ *Herba* inusitata, præcipua enim vis latet in Radice & Seminibus.

ANTIRRHINI *Herba* superstitione introducta.

ANTHOPHYLLORUM vis eadem ac Caryophyllorum Offinarum, adeoque superflua.

AQUILEGIÆ *Herba* dubia & suspecta.

ARI *Herba* valde inutilis est.

ASARI *Semina* ambigua sunt.

ASPALATHI *Lignum* superfluum.

ASPHODELI *Radice* carere possumus.

ATRIPLICIS SATIVÆ *Herba* (sicca) uti non debemus, viridis vero *Herba* culinaria.

ATRIPLICIS SYLVESTRIS *Herba* dubia.

BECCABUNGÆ *Herba*. Succus ejusdem e viridi *Herba*, uti reliqui Succi expressi, suam præstare potest utilitatem oleraceam, non videmus autem, quo jure *herba* exsiccata usui Medico infervire possit, licet a quibusdam magnopere laudata fuerit.

BEHEN ALBI *Radix* in Arabum tantum compositionibus adhibita fuit.

BEHEN RUBRI *Radix* hujus ævi Medicis inusitata; adstringentia nobis sufficientia prostant.

BORRAGINIS *Herba*, *Flores*, conspicua quadam vi Medica non gaudent.

BRASSICÆ RUBRÆ *Semina* minus necessaria.

BRYONIÆ *Baccæ*, *Semina* dubia.

BUGLOSSI *Radix*, *Herba*, *Flores* abesse possunt, Medica enim eorum virtus ambigua.

CALENDULÆ *Semina* inutilia.

CANARIENSE *Semen*, præstans avium nutrimentum, Myropolis relinquendum.

CARDUI BENEDICTI *Semina* minus probata.

CARPOBALSAMI *Fructus* rarus & virtute medica vix conspicuus.

CASTANÆ *Fructus* culinares, *Cortex* vero anceps.

CATAPUTIÆ MINORIS *Seminum* usus haud fidus, hodie exolevit.

CENTUMNODIÆ *Herba* præcipua quadam non pollet virtute Medica.

CEREFOLII *Semina* in morbis nunquam usurpantur.

CHELIDONII MINORIS *Herba* oleracea.

CICHOREI *Semina* nullius usus.

COCHLEARIÆ *Semina* vix tanti momenti.

CONSOLIDÆ MAJORIS *Herba & Flores*, eadem qua
Radix non pollent virtute, adeoque inutiles.

CONSOLIDÆ MEDIÆ *Herba* incerta.

CONSOLIDA REGALIS *Flores* inusitati, in locum Flo-
rum Violarum substitui non debent.

CUPRESSI *Lignum* nullam meretur fidem.

CYANI *Floribus* commode caremus.

CYPERI ROTUNDI *Radix* abesse, LONGI vero Ra-
dix, eadem pollens virtute, asservari potest.

DAUCI SYLVESTRIS & SATIVÆ *Semina* (distincta).
Minus necessarium ducitur, utriusque distincta
fervare semina, ex alterutra tantum collecta suf-
ficiunt, cum iisdem gaudeant viribus.

ENDIVIÆ *Semina* inutilia.

ENULÆ *Flores* vi Radicis non pollent.

ERYNGII *Herba* excludenda, *Radix* tantum asser-
vanda.

ESULÆ *Herba* supervacanea. *Radix* una cum *Cortice*
ejusdem sufficiens.

EUPHRASIÆ *Herba* valde dubia.

FAGI *Fructus* rejiciuntur.

FUMARIÆ *Semina* obsoleta.

FUNGUS BEDEGUAR Pharmacum dubium.

GALANGÆ MAJORIS *Radix* rejici quidem potest, &
Minoris tantum *Radix* asservari, cujus vis & major
est & suaveolentior.

GALEGÆ *Herba* a Medicis magnopere quidem lauda-
ta fuit, nescio tamen, an fatis fida sit?

GRANA PARADISI & Cardamomum ea inter se jun-
guntur affinitate, ut a Medicis promiscue usurpa-
ri possint.

GRANA TIGLIÆ vel TILLI drastica & inusitata.

- HEPATICÆ ALBÆ *Herbæ Florumque* vis incognita.
- HEPATICÆ NOBILIS *Flores* præcipua quadam vi Medica non innotuerunt.
- HERMODACTYLI *Radix* tanquam specifica in Rheumatismo & Amaurosi laudata, vis autem ejus nondum satis approbata fuit.
- HIRUNDINARIÆ *Herba* eradicanda & *Radix* tantum servanda.
- HYOSCYAMI *Radix* Medicamentum omnino incertum.
- HYSSOPI *Semina* nunquam usurpantur.
- LACTUCÆ *Herba* culinaris.
- LAPATHI ACUTI *Herba* superflua.
- LAVANDULÆ *Semina* minus necessaria.
- LILII *Antheris* instar insignis Emmenagogi utuntur quidem Medici, nobis tamen aliis ejusdem virtutis debiliores sunt.
- LITHOSPERMI *Semina* incerta porrigunt Medicamenta.
- MAJORANÆ *Semina* nunquam præscribuntur.
- MALVÆ ARBOREÆ *Flores & Semina* omnino abesse possunt.
- MALVÆ VULGARIS *Semina Radicis* vi carent.
- MELISSÆ CITRINÆ *Semina* inutilia.
- MELISSÆ TURCICÆ *Herba; Semina* superflua.
- MENTHÆ SYLVESTRIS *Herba* rejicienda, quatenus satis Menthæ Crispæ habemus.
- MILII *Semina* tanquam inutilia in Medicina rejicienda.
- MORSUS DIABOLI *Herba & Radix* tanta vi Medica prædita non fuerunt, quin hisce meliora haberi possint Pharmaca.
- MYROBALANI facile omnes, a nobis præscribi non debent,

debent, rarius enim iis utimur, & præterea corrupti plerumque ad nos mittuntur.

NASTURTII INDICI *Herba* culinæ cedat.

NUCES AQUATICÆ culinæ potius quam Medicæ.

PASTINACÆ *Radix*; Hac carere omnino possunt Pharmacopœ.

PAVANÆ *Ligno* carere possumus.

PENTAPHYLLI *Herba* superflua.

PERFOLIATÆ *Herba*, *Semina* fat fida non sunt Pharmaca.

PETASITIDIS *Flores* incerti.

PHASEOLI *Semina* culinæ relinquenda.

PIMPINELLÆ ITALICÆ *Herba*, *Semina* ambigua.

PIMPINELLÆ ITALICÆ *Radix* adstringens quidem, sed quoniam multitudo fortius adstringentium Pharmacopolia replet, ejusque vis in Hydrophobia nondum explorata fatis fuit, ea quoque excludenda.

PLANTAGINIS LATIFOLIÆ *Radix*, *Herba* (ficca) superflua, *Semina* vero ob vim suam adstringentem remanere possunt.

POLII CRETICI *Herba* vix locum meretur, licet a Capiavaccio valde laudata fuerit.

PORTULACÆ *Herba* culinæ, *Semina* vero vis minus explorata.

PRIMULÆ *Herba* magis oleracea quam Medica.

PRUNELLÆ *Herba* adstringens quidem; superflua tamen.

PTARMICÆ *Herba* exul fiat, quatenus Millefolium eadem vi gaudet.

PULMONARIÆ *Maculosæ Herbae* vis nondum fatis explorata.

PULSATILLÆ *Herba* ceteris periculosior, & præterea

terea vis ejus non adhuc fatis distincte demonstrata fuit.

QUERCUS *Glandes* rejici possunt.

RAPÆ *Semina* supervacanea.

RAPHANI *Seminibus* nec utuntur.

RHOEADIS *Herbam* missam facimus.

RICINI MAJORIS *Semina* incerta.

RORIS MARINI binæ in Officinis asservantur species, Hortensis una, Altera Hispanica; fatis esset alteram retinere; alteram ejusque femina excludere, cum iisdem viribus polleant.

RORIS SOLIS *Herba* adhuc in morbis incerta, quamvis vi gaudeat singulari.

RUBI IDÆI *Folia* omnino abesse possunt, ad conciliandam enim nigredinem capillorum nunquam præscribuntur.

RUSCI *Semina* incerta sunt Medicamenta.

SALVIÆ *Flores & Semina* rejicienda, *Folia* tantum colligenda:

SANTALUM ALBUM supervacaneum, Citrino debilius.

SAPONARIÆ *Seminum* vis incognita.

SATUREJÆ *Semina* obsoleta.

SAXIFRAGÆ ALBÆ *Radix, Herba, Flores, Semina* incertæ virtutis.

SAXIFRAGÆ RUBRÆ *Herba* minime necessaria, *Radix* quoque valde incerta.

SCABIOSÆ *Flores* fatis incerti.

SCORZONERÆ *Semina* supervacanea.

SENNÆ *Folliculi* commode rejiciuntur, & *Folia* tantum adoptantur.

SESELI CRETICI *Semina* ambigua simul ac superflua.

- SILERIS MONTANI *Semina* superflua, plura namque eadem vi habemus præstantiora.
- SPINACIÆ *Semina* quoad virtutem ambigua.
- TABACI *Semina* superflua.
- TAMARISCI *Folia*, sufficiente *Ligno & Radicis Cortice*, omittenda.
- TARAXACI *Herba* absit.
- THYMI-CRETICI *Herba* raro quidem usurpatur, licet Thymo Vulgari fortior, qui tamen sufficit.
- THYMI VULGARIS *Semina* inusitata.
- TORMENTILLÆ *Herba* effœta.
- TUNICÆ *Semina* a Medicis non usurpantur.
- TUSSILAGINIS *Flores* incerti.
- URTICÆ ROMANÆ *Semine* destitui possumus.
- USNÆ *Herba* superstitiosa.
- VERBASCI *Flores* *Herba* imbecilliores, adeoque inutilis.
- VERBENÆ *Herba* superstitione Veterum introducta, sat fidorum experimentorum experta.
- VERNICIS *Resina* pictoribus relinquenda, nisi servaretur pro Hæmorrhoidibus.
- VICTORIALIS LONGÆ *Radix* superstitione introducta.
- VIOLARIÆ *Herba*, minus tutum Laxans.
- VITIS *Folia* præcipua quadam virtute nondum confirmata.

CAPUT POSTERIUS.

§. VII.

Hiscæ exclusis, variæ adoptari possunt Plantæ, quarum vis recentioribus experimentis tam nota & patefacta fuit, ut de veritate eorundem ulterius dubitare

bitare haud fas sit. Quidam vero hanc forsitan injicient objectionem, eas scilicet herbas *difficulter obtineri*, quae in reliquis Europæ Officinis non afferantur; forsitan quoque aliorum *experimenta in dubium* trahere volent, cum satis experimentorum a nobis institutorum desit. Prius obstaculum facile superatur, si, solutis pecuniis, quibus omnia veneunt, locus Plantarum natalis cognitus fuerit; posterius vero haud approbandum existimamus, quatenus plurimum Nationum testimoniis, ut & Virorum eruditissimorum certissimis experimentis superstructum est: Sin minus, quæ detecta & patefacta sunt in scientiis, nullius essent utilitatis. Præterea quoque Medicorum officium erit, omnem navare operam, ut, in morbis mortiferis, tam præstantia sibi acquirant Pharmaca, ut commodo generis humani sufficiant.

Hanc ob causam Regii Collegii Medici censuræ sequentia Medicamenta, e regno Vegetabili deprompta, submittere ausus sum, quæ antea a Pharmacopœis nostratibus recepta non fuerunt, ut:

ACMELLA ex Insula Zeylon, ob vim diureticam & virtutem in *Calculo* singularem Seculo præterlapso satis cognita fuit, & si hæc deficiat, *Sigesbeckia* ejus in locum substitui potest.

ACTEÆ *Radix* in *Asthénia* sive Languore frigido, unicum tantum est Medicamentum, cujus, Americam septentrionalem inhabitantes, effectum detexerunt, teste Coldenio.

ALKANNÆ *Radix*, e Gallia Narbonensi, a Lithospermo Tinctorio desumpta, minime prætereunda est, ob speciosam illam Tincturam, nec ejusce in locum *Anchusæ Officinalis* Radicem ab exteris accersere opus est.

BACCÆ NORLANDICÆ refrigerantes & frival

cordiales sine pari, in febris putridis eximiæ, nobis propriæ.

BELLADONNÆ *Baccæ* a Gesnero dudum in *Dysenteria* contagiosa usurpatæ fuerunt, nec veneni metus disfluadeat, dum moderata solum adhibeatur Dosis. *Folia* in Cancro nuper inclaruere opera Cl. Lambergen.

BRITANNICÆ *Radix*, juxta aquas crescens, in ulceribus Cacoëthis specifica, per totum Regnum hodie cognita & approbata, virtute ejusdem a Nobiliss. D:no PRÆSIDE demonstrata.

CHAMÆMORI *Baccæ conditæ*, quas Patria nobis offert, uti Pharmacum in Febris ardentibus, Scorbuto aliisque humectans & refrigerans eximium, minime negligendæ sunt, inprimis, quoniam præstantius ejusdem virtutis medicamentum haud detectum est, quin magis acidum, adeoque magis debilitans sit.

CAMPESCANUM *Lignum* a recentioris ævi Medicis in *Dysenteria* magnopere laudatum.

CAMPHORATÆ *Herba* e Gallia Narbonensi, in *Hydrope*, teste Magnolio & Burleto, notissima, ut & in *Asthmate* humido, ex Actis Parisinis in *Rheumatismo*, *Hysteria* aliisque, eximia vi diuretica calida & sudorifera.

CASSINÆ *Folia*, *Variolis* optimum Medicamentum, fermentationem sanguinis nimis vehementem cohibens, nec tamen facultatem expulsiuam penitus ligans; expectorationem promovet, pulmones tutatur, & impedit, ne invadant variolæ caput aut guttur. *Marlow* apud *Dale Pharmacop.* p. 348. Magnum sane Medicamenti elogium, quod intactum non relinquunt Medici.

CEANOTHI & LOBELIÆ *Radices* optimæ in *Syphilitide*, Noveboracensibus sylvestribus Nationibus

nibus usitatissimæ, detectæ per D: num Profess.
KALM.

COLLINSONIA e Philadelphia, Canada, tanquam
specifica in *Colica puerperarum*, a D: no Coldenio
laudata, a Barthramio vero confirmata.

CORIDIS *Herba* e Gallia Narbonensi, Planta ama-
rissima, Arabum Catholicum in *Syphilitide*, teste
Shavio.

CONYZÆ *Herba* europæa, tanquam divinum quod-
dam Pharmacum in *Dysenteria* æstimanda, confir-
mata a Ruthenis in expeditione contra Turcas.

COTULÆ *Herba* in passione *Hysterica*, *Hydrope*,
Asthmate & *Scrophulis* eximia, teste Fullero.

DIERVILLA in *Syphilitide* satis proficua, quam
D: nus Prof. KALM detexit.

DULCAMARÆ *Stipites*, apud nos frequentes. Fo-
lia Solani in usum Pharmaceuticum olim collecta
fuerunt, minoris autem utilitatis: sed per aliquot
jam annos, magno cum levamine usurpati fuerunt
Stipites, tanquam Medicamentum Sanguinem mun-
dificans, in *Decoctis Mundificantibus* & *Lochia pel-
lentibus*, ut & in morbis *Arthriticis* præscripti.

ELATERIUM ALBUM, Heroica Medicina, ve-
teribus usitatissima, dia neglecta ob veneni su-
spicionem, revocata per Listerum, hodie famam
& auctoritatem affecta est.

FABA IGNATII, ex Insulis Philippinis, in *febri-
bus* exanthematicis, & intermittentibus, inque
morbis *soporosis*, *Asthmate* & *Eclampsia* egregium
Medicamen.

FUNGUS MELITENSIS e Sicilia, Melita, Mau-
ritania, cujus vis in *profluviis Sanguineis* cetera
magnopere superat Pharmaca, laudatus a Bocce-
ne, confirmatus vero in Actis Bononiensibus.

GALIUM LUTEUM, *cujus coma florifera Anton Jussæus quotidie in Passione Hysterica cum fructu usus est.*

GEUM PALUSTRE ab incolis Americæ septentrionalis in *febris intermittenibus*, loco Chinæ, magno cum fructu usurpatur, teste D. Prof. KALMIO, confirmatum experimentis D. D. Bergii. In gratiam pauperum omnino colligendum esse existimamus.

HYPOCISTIDIS Succus ex Europa Australi & in primis Hispania, in morbis *evacuatoriis* insignis.

JUGLANDIS Fructus contra *vermes*; & *dissepimenta* quoque *fructuum*, apud Hibernos olim in *Dysenteria castrensi* specifica, negligenda non sunt.

LAPATHI SANGUINEI Radix inter omnia Lapatha maxime tonica, in *Dysenteria* eximia, facillime in hortis nostratibus crescens.

LAURO - CERASI Folia per Belgium usitatissima pro infuso in morbis *pulmones depascentibus*.

LINI CATHARTICI Herba laxans, in morbis *Nephriticis*, *febris intermittenibus*, ut & in *Hydrope* præstans, Medicorum libris notissima.

LINNÆÆ Herba per Norlandiam in *doloribus Rheumaticis*, *Ischiadicis* interne & externe usitatissima, ideoque in Dania officinas pharm. intravit. |

MELISSA CANARIENSIS, ab odore ejus fragrante camphorato, ad virtutem ejus maxime resorbentem facile concludere possumus.

MENTHA PIPERITA cum in hortis nostris facillime proveniat, & reliquis speciebus scopo resolvente & refrigerante antecellat, minime sit negligenda.

- MONARDÆ *Herba* ad sedandas *Febres intermittentes* in America Boreali per totam Nationem usurpatur, teste D. KALMIO.
- MUSCUS CANINUS tanquam specificus in *Hydrophobia*, a Sloaneo & aliis proclamatus.
- MUSCUS CUMATILIS contra *vermes* intestinorum, rusticis nostratibus tritissimus & heroicus.
- MYRTI BRABANTICI *Herba*, in *Scabie* Euporiston Simonis Pauli.
- PEDICULARIS *recens* inprimis & *viridis*, quondam in *fistulis* & *ulceribus sinuosis* a Schwenckfeldo demonstrata, nuperrime vero in Act. N. C. confirmata.
- PERAGUÆ *Folia*, vomitoria, purgantia & sudorifera ratione Doseos, a Robinsono in *Colica Nephritica* & a Marlovio in *Diabete* tanquam specifica approbata, locum sane merentur.
- PHYTOLACCÆ *Succus* specificus in *Cancro*, per totam Europam nuper innotuit.
- PROFLUVII *Radix* in *alvo fluente*, confirmata a Societate Edinburgensi, ex Asia petenda.
- RIBES NIGRUM, *cujus vis pellens singularis* plane & in Medicina Boum decantatissima, a Pharmacopœis colligi debet.
- SABADILLÆ *Semina* Pediculos infantum præ omnia alia medicina occidunt, ideoque non rejicienda, quamvis planta, e qua desumantur, lateat.
- SAPONARIÆ *Nuclei* in *Chlorosi* Specifici, adoptari possunt.
- SCROPHULARIÆ AQUATICÆ *Herba*, ut corrigens Sennæ, ex Actis Parisinis, Boerhaavio aliisque laudata.

SENEGÆ *Radix*, e Virginia, contra *febres inflammatorias* & *morsus Serpentum* valde præstans, fatis superque demonstrata a Tenent. Laus ejusdem Medicamenti, a singulari suo sapore, acidulo nempe & calidissimo, confirmatur.

SERPENTUM *Radix*, Ophiorrhiza dicta, ligno Colubrino in Pharmacopoliis præferenda, *Amæn. acad.*

SOPHORA ex India, omnium præstantissimum in *Cholera* Pharmacum, a Rumphio demonstrata.

UVÆ URSI *Folia* tanquam Pharmacum corroborans & adstringens validissimum.

VITIS IDÆÆ *Baccæ* indigenæ quoque & maxime refrigerantes.

VULVARIÆ vis in passione *Hysterica* a Fullero usitata.

LIII.

CANIS FAMILIARIS,

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositus

ab

ERICO M. LINDECRANTZ

O - Gotho.

Upsaliæ d. 21. Dec. 1753.

I. N. J.

PRÆFATIO.

Nihil in rerum natura existit, quo mentes humanæ magis delectentur, animique mortalium in admirationem excitentur, quam consideratio innumerarum illarum dotum, quibus Omnipotens Creator *Quadrupedia* influxit; mirum itaque mihi videtur, quod illorum historia, fere in hunc usque diem, dum reliquæ scientiæ, recentiorum industria, veterum se exuerunt fabulis, Zoologia nempe Quadrupedum, adhuc coacta fuerit in pannosis suis vestimentis sese ostendere.

Animal illud notissimum, quod merito Martyr Medicorum dicitur, CANEM scilicet, cujus descriptionem qualemcunque cum historia, heic tradere

re

re constitui, non ineptam esse materiam, Speciminis Academici loco, edendam, et a nemine mihi vitio vertendam, puto; nec dubitavit illustrissima Regia Scientiarum Academia Londinensis *Canem* in suum infigne eligere.

Hic idem Canis, apud omnes fere nationes, tantam invenit gratiam, ut in ædibus illarum adoptetur, & propriis earum eduliis nutriatur; immo nobiliores Domicellæ atque Matronæ illum in deliciis gentis humanæ sæpe habent, cum Melitæi castelli, Clientum instar ipsis sunt. Nec quisquam credat, hoc argumentum fat esse pertractatum, quamquam *Cajus* de Canibus Britannicis, & *Paulinus* in *Cynographia* sua prolixè de Canibus scripserint, ut alios taceam, quos Benevolus Lector sibi familiares reddat, si multa hac in re scire cupiat. Instituti ratio jam mihi non permittit plura hac de re proferre, quam quæ inprimis ad historiam naturalem attinent, nam si omnia ad historiam Litterariam, anatomiam comparatam, Medicamentorum compositiones &c. pertinentia, commemorare vellem, opella hæc in volumen adcreveret, & vix finem attingerem.

§. I.

G E N U S.

CANIS est *quadrupes* ordinis *Ferini*, cui Dentes *Molares* superiores seni, inferiores septeni.

Primores superiores sex: lateralibus longioribus.

inferiores sex: extimis, latere extimo, denticulo instructis.

Canini solitarii: superiores distantes a primoribus: inferiores distantes a molaribus.

§. II.

SPECIES.

Ad hoc genus, præter *Canem* nostrum *domesticum*, pertinent quoque: *Lupus vulgaris*, & *aureus*, *Hyæna*, *Vulpes campestris* & *vulgaris* atque *alba*, quos aliis relinquo; nam primam speciem mihi satis superque sufficiat pertractasse.

Canis hic, in systemate naturæ N. D. Præsidis, a reliquis speciebus hujus generis distinguitur *Cauda sinistrorsum recurva*, quæ nota characteristica in hac specie tam singularis est, ut inter quadrupedia vix unquam unum reperiatur, quod caudam hoc modo reflectat; cum enim sub cursu non recta incedat, sed latus dextrum antice obvertat, necesse est, ut cauda a latere adverso seu contrario reflectatur, ne aëri resistat; sin autem unus ex centum caudam dextrorsum flectat, non magis variat rem, quam homo digitis sex, suam speciem. Exempla ex anatomicis habemus, e quibus satis convinci possumus, quod structura corporum, tam animalium quam hominum, præternaturalis & interdum plane inversa fuerit, idque eo ordine, ut ventriculus cordis sinister fuerit dextrorsum & dexter sinistrorsum, & sic per totum corpus reliquæ partes ordinem servarunt perversum. Nulla mihi data fuit occasio ejusmodi *Canem* aperiendi, qui caudam flectit dextrorsum, quapropter aliis observandum relinquo, annon scilicet *Ren* dexter, qui alias sedem suam superne habet, apud tales inferius collocetur.

§. III.

VARIETATES.

VARIETATES canum fere innumeræ sunt, & prorsus plures, quam reliquorum animalium. Præcipuæ

cipuæ apud auctores & quæ communiter nominantur, sunt sequentes:

1. *Canis domesticus* f. *villaticus*, magnitudine vulpis, Auriculis erectis, Cauda subtus fere lanata. Nostratibus *Hushund*.

2. *Canis Sagax*, vulgo *Vestigator*, Auriculis pendulis, Cauda minus recurvata, Digito spurio unguiculato ad tibias posticas, Occipite prominulo, vulgo *Venaticus* dictus. *Fagthund*.

3. *Canis Grajus* magnitudine Lupi, Rostro attenuato, Dorso convexo, Abdomine angustato, Cauda lævi, Pedibus angustis. Nostratibus *Wintbund*. Ob miram alacritatem in currendo, licet minus latret, in venationibus magna festinatione factis, usui est.

4. *Canis Mastivus* seu *Molossus*, magnitudine Lupi, undique torosus, crassus, Labiis inferioribus ad latera laxis & propendentibus. Ejusmodi sæpe inveniuntur in macellis & ad pecora a Lupis servanda apti. Nostratibus *Blodbund*.

5. *Canis aquaticus*, apud nos *Anglicus* dictus, notabilis Pilo nigro longo crispo, instar ovis. Hic præ ceteris docilis & fidelis; faciliusque aquam intrat. Nostratibus *Dogg*.

6. *Canis Melitæus*, est pygmeus, magnitudine Sciuri, Domicellarum oblectamentum, quem secum portant dum ambulant, in sinum excipiunt dum quiescunt & in lectum dum dormiunt. Nostratibus *Knäbund*. Hic parvus sit, dum catuli spina dorsalis spiritu vini & oleis acribus inungitur, & inedia premitur.

7. *Canis fricator* distinguitur Naso retuso, resmo, brevissimo, nigro; Corpore flavo, brevi, quadrato; Auribus pendulis. Communiter reliquis mi-
tior

tior, & hoc ævo apud nos vulgatissimus evasit. Nostratibus *Mops*.

8. *Canis Vertagus* distinguitur Pedibus brevissimis, curvatis & Trunco longiore, in patriam introductus non ita pridem a gloriosissimo Rege FRIDERICO I; facilius cryptas & antra Vulpium, Melium, & Cuniculorum intrat. Nostratibus *Hanse*.

9. *Canis extrarius* s. *Hispanicus* nuper etiam apud nos & imprimis ad aulas procerum & magnatum gratiam invenit, distinctus Corpore parvo, lævi, auriculis longis, propendentibus, lanatis. *It. Wgot. 117.*

10. *Canis avicularius*, Corpore sæpius variegato, Cauda truncata, quæ catulo adolescente putredine et tabe corripitur ac decedit, superstite basi vix palmari. Nostratibus *Rapphönshund*.

11. *Canis ægyptius* nudus & depilatus, sæpius absque omni pilo, Cute nigra instar Morionis. Nostratibus *Nakenhund*.

§. IV.

DESCRIPTION.

Describendis quadrupedibus haud mediocris sufficit exercitatio, nam sæpissime apud auctores observo cetera animalia, quam accuratissime, Quadrupedia vero quam pessime esse descripta.

Varietates Canum, ut nuper ostensum, quam plurimæ sunt; Permulti eam foverunt opinionem, ab initio plures fuisse Species; alii autem per partum hybridum & generationem æquivocam cum aliis Feris, tot varietates existisse. Si vero attentius inspiciamus speciem, unam eandemque esse, facile constabit.

Caput horizontale, ante oculos angustatum, pilis

lis brevioribus tectum. Cranium elevatum: vertice carinato.

Dentes Primorès superiores sex, recti, paralleli: lateralibus remotis.

- - *Primores inferiores 6, paralleli: exterioribus lobulo laterali instructis.*

- - *Canini* utriusque solitarii; subulati, majores: superiores utrinque remoti; inferiores tantum postice remoti.

- - *Molares superiores sex utrinque; inferiores septem, acuti, sublobati.*

Labium superius obtusum, fornicatum, lateribus tegens inferius, antice lacuna longitudinaliter connivente excavatum.

- - Inferius margine laterali occultato; nudo, molli, obtuse denticulato instar cristæ.

Mystaces labii superioris ex vibrissis rigidiusculis, antrorsum flexis, quinque vel sex ordinum horizontalium, insidentibus papillis verrucosis: superiore ordine remotiore. Labium inferius antice plurimis papillis fetiferis adpersum est.

Nasus prominet ultra labium, obtusus, nudus, rugosus, humidiusculus. *Narium foramina* rotunda, extrorsum recurvata sinu lunari.

Oculorum Iris grisea, *Pupilla* nigra, *Membrana Nictitans* intra canthum oculi majorem, brevis. *Supercilia* vix ulla, quamvis pili in palpebra superiori, versus canthum minorem, promineant.

Auriculæ pilosæ, oblongo-ovatæ, margine basos superiore reflexo, margine postico versus basin duplicato: interiore bilobo.

VERRUCÆ faciei septem.

α) *Unica* utrinque supra canthum oculi majorem.

β) *Uni-*

β) *Unica* utrinque in medio utriusque maxillæ.

γ) *Unica* utrinque extra dentes molares.

δ)) *Unica* impar, sub gula.

Lingua lævis, obtusa, planiuscula, longitudinaliter canaliculata. *Palatum* transversim profunde fulcatum.

Collum teretiusculum, longitudine fere capitis.

Truncus teretiusculus, versus abdomen postice attenuatum.

SUTURÆ *velleris* distinctissimæ & singulares sunt XIII.

α) *Unica* utrinque ab auricula, per latera colli, flexuosa descendit ad basin sterni, & connectitur cum opposita, ubi vorticem non minus format, quam in medio itinere ad latus utrinque colli.

β) *Unica* impar a basi sterni ad ejusdem apicem ducta, adnexa priori.

δ) *Unica* a flexura cubiti ad palmam.

θ) *Unica* ad anum brevis, transversalis.

η) *Unica* cingit anteriora auris, arcuata.

ζ) *Unica* ab umbilico, latera abdominis utrinque ambiens, ad inguina desinens.

ε) *Unica* ab ano ad poplites.

ξ) *Unica* brevissima ad canthum oculi minorem.

Suturæ & verrucæ totidem, Canem familiarem a Lupo diversissimam speciem, & omnes varietates ejusdem speciei esse, absolute evincunt.

Pedes antici Digitis quinque, femipalmati, vestiti: Digitis duobus intermediis æqualibus, longioribus; duobus lateralibus æqualibus, brevioribus; Pollice ad latus interius tarsi brevissimo. *Calcaneum* sub basi carpi, digiti forma, muticum, apice nudum.

Pedes postici anticis simillimi, sed absque pollice.

Ungues convexi, modice compressi, obtusi, in omnibus digitis fixi, quos vix retrahit, hinc obtusiores evadunt.

Cauda cylindrica, pedum fere longitudine, sinistrorsum recurvata, pilis vestita, quam hilaris recurvat, timidus vero inter femora inflectit.

Scrotum vestitum quoad partem. Præputium prominulum, vestitum.

Mammæ in Femina decem, quorum sex in abdomine, quatuor in pectore. At in Masculo Mammæ tantum sex in abdomine, in pectore vero nullæ.

Tot notæ speciales Canis, fatis superque ostendunt, varietates datas non constituere distinctas species. Ex datis etjam colligitur, *Verrucas* naturales & *Suturas* velleris, minime, uti hucusque a Zoologis omnibus factum, in descriptione Animalium prætereundas esse.

§. V.

I N G E S T A.

Ex dentium structura facile concludere possumus, quod animal sit carnivorum; non vero omnes appetit Carnes; testatur quotidiana experientia, eum Aves viroso odore infectas non tolerare: e. g. *Colymbus arcticus* globo perfossus, ex aqua non apportatur a Cane aquatico, qui quidem primo insultu avide illumprehendit, mox tamen ob odorem adversum demittit; sic ossibus anserum non vescitur, & multo minus *Accipitre*, *Corvo*, *Cornice*, aliisque. Naturæ Auctor sapientissime hoc modo odoras has aves, & imprimis rapaces, a morsu Ferarum convivarum & rapacium liberavit, quæ alias illis sæpissime cibus essent commodus. Teste D. D. HASSELIQUIST, itin. palæst. 232. in urbe Cairo, singulis annis, canibus stipendia dantur, quibus quotidie

die caro emitur, & extra urbem in Canum & Vulturum alimentum ejicitur, quo hi sustententur, qui conjunctis viribus cadavera consumant & aërem purificent, ubi inter se amicissime conspirant Canes, & Vultures, ut non tantum in eodem nido pullos educent, sed & ex eodem cadavere cibum assumant amicissimi.

Cadavera, etjam putidissima, illis tanquam deliciæ sunt. Canis enim, etjamsi in aula educatus, invenitur nullus, qui fœtidissimum cadaver, data occasione non voret. Prædam non vulneri inhians, sed trahendo dilacerat, & dum esurit, ipsa ofsa integra deglutire valet, quæ tamen, mirum dictu, in ventriculo solvuntur, ita ut nullum animal mihi notum sit, quod tam firma possideat organa chymificationis; inopia carnis, pisces, fructus, herbæ succulentæ & omnia ex farina parata, cibo inferviunt; vix ac ne vix quidem olera cruda & pure vegetabilia illum edere observamus.

Si ægrotat, ut sapissime evenit ingruente tempestate, quod ex nausea & odore fœtido, quem spirat, colligitur, folia quorundam Graminum, præsertim *Tritici repentis*, aut *canini*, vel *Dactylidis glomeratæ* assumit, quibus vomitus excitatur, sicque curatur. Satur cibus aut nausea correptus Canis, invidus ad pastum adigitur, si alius accersetur Canis, quem, ringente ore & dentibus denudatis, oculis fulgentibus & erectis pilis dorsalibus, cum murmure irato repellit. Si clanculum cibum abstulerit, quasi facti conscius, cauda demissa & incurvata in fugam se conjicit.

Potus ejus est aqua, & quidem in parva dosi, quam lingua exserta solum lambendo haurit, quia nasus ejus prominens hauriendo bibere non sinit, ne narium foramina demergantur.

§. VI.

E X C R E T A.

Excrementa plerumque sunt scybala dura, &, quando ossa in cibum sibi assumfit, *alba*, quæ a Pharmacopœis *album Græcum* sive Magnesia animalis, appellantur.

Natura eum docuit, non promiscue sua deponere excrementa, uti cetera animalia, sed supra stipites & lapides, vel alia sterilia loca; idque non sine causa: nam hæc excrementa nunquam vegetabilia alunt, sed omni modo destruunt, quod inprimis apud Canes catenarios videtur, ubi omnes pereunt plantæ, exceptis POLYGONO *aviculari* & SISYMBRIO *Sophia*. Insecta ne hæc quidem excrementa attingunt, quoniam maximam vim septicam possident, quod olim perspicacissimus Listerus observavit, si quidem, dum quis calcavit excrementa nuper deposita, calceamenta, licet recentissima & fortissima, intra octiduum in eodem loco corrupta evadunt.

Urinam quoque ad parietes, lapides vel stipites libenter reddit, præprimis, si alius Canis antea eundem locum Urina irroraverit, idque femore elevato, & si plures convenient superbi Canes, erectis in cervice pilis, alternatim naso anum alterius olfaciunt ac si inde familiam hariolarentur, & iteratis vicibus vel centies sæpe adspergunt sua urina, ut mirari liceat, unde tantam urinæ copiam acquirant, quod tamen Catelli imitari non possunt; qui caligas ex pilis Canum habent, hoc incommodum & contumeliam, ut ita dicam, pati inprimis coguntur.

§. VII.

M O T U S.

Canis expedite currit & multa vestigia irrita facit. Dominum suum proficiscentem facile sequi potest,

est, idque per totum fere diem, & licet roridus evadat, tamen non sudat. Sub motu vehementiori exferit ultra os linguam, cujus extensione magna & repetita retractione, tantum frigidi aëris haurit, ut sanguinem fervidum refrigerare possit. Aquæ facile innatat, sæpe panem ex aqua petit natando.

§. VIII.

Q U I E S.

Cubitum iturus semel vel bis plerumque circumvadit, ut commodum sibi eligat locum, & quam sæpiissime supra pectus, capite ad latus reflexo, vel etiam Capite supra pedes anteriores, quasi supra pulvinaria, jacet.

§. IX.

S O M N U S.

Somnus admodum parvus & minime securus, licet sæpius cum stertore; quamvis enim dormiat, ad omnia, imprimis noctu, fere melius, quam si vigilet, attendit. Ideoque custodes nulli aptiores esse possunt his, qui etiam minutissima observant, & *levisomna canum, fido tum pectore, corda. Lucret.* Singulare est quod oscitet cum evigilat. *Somnia* sese sub sono insinuare apud canes, evincunt pedum motitatio & levis latratus, præsertim in junioribus.

§. X.

P R O P A G A T I O.

Catuliens fœmina, statim menstruat, vulva intumescit & sic sequitur libido. Canes vicini gregatim congregantur & illam circumquaque sequuntur; ad domum advigilant, & se invicem mordent, ubi parvuli Canes semper cedere coguntur; & quicumque succumbit, crudeliter ab omnibus proeis moribus appetitur; succumbens autem se in dorsum

prosternit ejulatu miserrimo, nec alii, ut reliqua animalia, opem ferunt in angustiis constituto, sed eundem morfu magis destruere conantur. Sub noctibus exeunte femina, audito sono a remotissimis licet canibus, mox exeunt, replent plateas ululatu miserrimo, ut hominibus vix somnus concedatur. Rabidæ libidinis Catula admodum sollicita, hinc illinc discurrit, procos initio mordet, at illi eam, morfu licet maxime laceffiti, nunquam adgrediuntur, nisi sint castrati. Sub libidine sua, quæ per novem solenniter dies durat, varios admittit canes; dum mas semper sub copula, per aliquot horas, feminae adeo coheret, ut vix separari possint. Mares admodum salaces, more libidinosorum hominum, in senectute cœcutiunt; nullam gerunt illi curam suæ sobolis, quoniam femina est Polygama; quæ lex in regno naturæ fere generalis est.

Per sexaginta vel sexaginta tres dies gravida est femina, & dum connexa fuit grosso cane, quem præ ceteris præoptat, quasi naturalem ac suæ speciei debitam conservare vellet magnitudinem, majores, quamvis magno dolore, parit catellos. Ipsa obstetrix est, umbilicum dentibus abscindit sine metu hæmorrhagiarum, & secundinas comedit.

Catelli cœci nascuntur, & intra undecim dies visum non assequuntur, quo sub tempore, & quamdiu matris sugunt ubera, genitrix urinam & excrementa illorum haurit, ne minima impura macula nidum contamineat; ceterum de catulis suis valde sollicita, illos defendit & multum lingit.

Quovis partu sæpius octo, interdum decem, edit catellos, quos, si disjiciantur, mater iterum perquirat; magnaque prudentia illos in ore ad nidum portat, & quod attentionem meretur, semper optimum primo refert catellum, quem venatores potissimum

finum confervant. Ex diverfa structura pullorum, uno eodemque partu enixorum, qui réferunt varietates patrum. facile colligitur, matrem una eademque libidine sæpe concipere a variis maritis.

Observatu dignum est, quando Canicula Aquatica a cane Lævi fœcundatur, quod illi solummodo catuli, crispata evadant, qui sexus sunt feminei; ita quoque, dum femina glabra a cane aquatico imprægnatur, catuli masculini solummodo crispata fiunt. Hoc phænomenon quoque obtinet, quando gallinæ crispæ cum glabris nuptias celebrarunt; quæ experimenta generationi lucem aliquam adfundunt.

Dum Catelli discurrere incipiunt, calceos arrodunt, & quidquid illis occurrit gestant & trahunt, signo eos dentitione laborare. Intra anni spatium debitam habent magnitudinem, quæ sub tempore alacriores & jucundiores sunt. Sexus sequior sæpe intra annum marem admittit.

§. XI.

S O N U S.

Sonus Canibus admodum sonorus & singularis est, præsertim quem irati ebuccinant, *Latratus* dictus, qui magis sonorus & promptus quam alius cujusdam animalis, quique e longiquo exaudiri potest. Eo, tanquam minis, peregrinos & hostes omnes excipiunt & prosequuntur, ac si quovis momento inhiarent. Solent autem facillime repelli, si quis manu expansa unguis ostendat, vel manu terram versus prehendant, quo se in fugam conjiciunt, quamvis mox recurrant timidi & circumspècti, ne lapidem sumserit homo, & si lapidem projiciat, dimittit Canis hostem, dum morfu lapidem apprehendit. In insulis Americæ australis, & imprimis Juan Fernædez, consuetudinem latrandi omnino oblitæ erant canes, idque ita, ut cum anno 1743 capti essent a nautis & inter

illorum Canes, qui latrare possent, positi, magna cum difficultate ab illis artem discere potuerint. *Uloa itin. T. 2. p. 25.*

Idem etiam in Urbe Cachao observatum: hinc canes ab Europa sumunt, ut horum indicio latronum insultum avertant. *Hist. gen. des voyages T. VIII. p. 211.*

Lappis & Dalekarlis est arcanum, nobis ignotum, furiosissimum Canem latrantem in momento in fugam conjicere, ut taciturnus caudam inter femora flectat & se recipiat ocissime, quod vocant *Hugsa*.

Ejulante hero, ejulat & canis fidelis, sono miserabili, quem etiam dum campanas pulsari & tibias inflari audiunt, exclamant, signo eos musica minime delectari.

§. XII.

Æ T A S.

Ætas ad annum duodecimum vel decimum quintum communiter sese extendit.

§. XIII.

Ingenii analogo inter bruta animantia acriori pollet, quare & docilior est, quam aliud quodcunque animal; hinc discere potest foras ad exonerandam alvum ire; villam ab animalibus ignotis liberare; vigilantia sua domum servare; domesticis, si quid periculi adfit, latrando signum dare, si videlicet fures vel ignoti homines præsto sint. Ob has suas virtutes a ruricolis quam sæpissime ligatur ad portam, ut latrando indiget, quando quis accedit. Trahae vel curru adest, & commissas merces in via publica, Domino absente, quam fidelissime defendit.

Apud exteros sæpe in culina coquo infervit, cum in rota versatili, veru extremitati adfixa, ambulando efficit, ut caro rite agitata ante focum affetur, & peracto labore, portiuncula assaturæ ei porrigitur instar fostri. Pedibus posterioribus erectus ambulare, sedere, choreas agere, & dum pecunia ei porrigitur, panem emere; rem deperditam Domini, quamvis longe distet, perquirere; literas adportare &c. addiscit: & quis omnia enumerare queat, quæ Canes discere possunt? Summa fidelitate prosequitur Dominum, quem sequitur quorsum & quamdiu iter faciat; sæpius in via constitutus respicit, num Dominus adveniat; alacris præcurrit, lassus autem insequitur. In bivio vero constitutus, si prior currat canis, expectat quoad herus advenerit, ut videat, quæ via sit capeffenda; Domino contra adversarios quosvis auxilium ferre conatur.

Herus, cum dómum redit, excipitur a Cane, qui adfiliendo lætitiã ostendit summam; cum liberis colludit & domesticis non allatrat, nedum mordet. Mendicos summo prosequitur odio, tanquam suos competitores. Cum alieni adveniunt canes, in se in domo vult dominari, peregrinus licet major, cedit minori, qui domesticus est. Canes, qui ab Indis educantur, Hispanos cohabitantes odio habent, & vice versa. *Ulloa itin. T. I. p. 465.*

Dolorem & fidelitatem suam mortuo Domino særissime monstrat, immemor enim alimentorum, tristis adsidet funeri, quamdiu ei permissum fuerit; ad mensam quotidie servit, ut ossa aliaque accipiat, & gestibus suis novit mendicare, præsertim si caro adfit.

Canes *pecuarii* commissam gregem per totum sequuntur diem, hostes latrando profligant & Boves vel Oves a Feris defendunt, contenti modica cibi
por-

portione, quæ eis mane saltem & vesperi porrigitur. De cetero ova, pullos avium & leporum in sylvis investigant, & ad venatorum magnam indignationem, auferunt. Mirandum sane est, quam prudenter natura genus gallinaceum sylvestre a Feris tectum esse voluerit; illo enim tempore, quo Tetraonum species in sylvis ova fovēt supra ipsam terram, omni carent odore, adeo ut Canis, etiamsi sagacissimus, æque ac reliquæ Feræ, Urogallum & Tetricem minorem infcius præterire cogatur. *It. Scanic. 358.*

Apud Gallos aliosque, *pecora*, quæ prope agros pascuntur, sequi solent Canes, ut ista impediāt, ne segetem attingant, unde sumtum & laborem scipibus exstruendis impendere non tenentur incolæ.

Eodem Canum beneficio utuntur *Lappones*, quorum *Tarandi* uno cœtu aliter non continerentur, sed huc illucve currebant; canes hi, Pastoris focii, inter ordinandam gregem Mures Lemmos, qui ibi magna copia inveniuntur, edunt.

§. XIII.

O L F A C T U S.

Odora vi magna Canis Dominum suum investigat, persentiendo exhalationes ex ejus vestigiis, ut inter multa millia hominum illum inveniāt, in templo, foro, aliisque.

Venaticus Canis, naso attento, multo facilius sequitur vestigia, quam alius visu in ipsa recenti nive; & quod peculiare est, illa sæpissime vestigia odoratur, quæ ante diem pressa sunt, quo vero propius accesserit ad bestiam, eo crebrius & vehementius signum latrando dat, ne abscondere se audeat animal.

Venatio vix hominibus esset oblectamento, nisi canes haberemus, qui incomparabili suo olfactu, &

voce

voce sonora, nobis hac in re usui sunt. Mirum multis videtur, quod ingenia hominum inde delectentur, quod infidiose vitam timidi & inermis leporis, auxilio omni destituti, extinguere queant, qui cœtu canum gulosorum circumdatus est.

In Norlandia & Lapponia alio plane modo venari solent, quam nostrates; Canis enim ibi adligatur ad Cingulum venatoris, postomide adposita, ne latret, & cum Canis taciturnus, naso elevato, persentiscit animalis odorem ab aëre adductum, venatorem ad feram ducit.

Immo tanta odorandi vis canibus inest, ut Canis avicularius possit latrando designare, quod avis in hac vel illa arbore sedeat; sic quoque stando indicat, ubi Perdices in agro jaccant, eas denique ad mandatum venatoris lente pellit & tandem perterret.

Colectis viribus Ursum & Leonem tenet; Taxum e speluncis expellit; & ubi ad litora repit, Anates, quæ in aquis natantes illum mirantur, propius ad se allicit, ut venator eas globo feriat; dum animalculo cuidam supervenit, venatori signum dat, ut alia taceam. — Tubera apud exteros canum ope in sylvis investigantur, quæ levi latratu & terræ fossione indicant.

§. XV.

Apud Sibiriacos plures Canes rhedam trahunt, uti apud nos Equi & Tarandi, quibus viatores ab uno diversorio ad alterum proficiscuntur, & peregrinatores, qui ibi versati sunt, asseverant omnes, antequam viatores veniant, per totum diem illos ululare, signo tanquam infallibili incolis, quod quis iter facturus, proxime appropinquet.

In urbe Lima canes sunt tanquam *Vaticinatores*; nam antequam terræ motus eveniat, ululando latrandoque

doque illum annunciant. *Ulloa itin. Tom. I. p. 465.* Apud nos, Matres familiarum, ex Canum multo latratu, se posse vaticinari credunt, quod peregrinus quis adventurus sit.

Præsides Chili in Insula Juan Fernandez appellata, canes plantaverunt ad Capras extirpandas, quarum caussa hostes hanc insulam invisere cœperunt. *Ulloa iain. V. II. p. 21.*

§. XVI.

M O R B I.

Morbi Canum varii, præcipui verò sunt:

Alopecia & Scabies, dum se ipsum supra dorsum comedit; hoc inprimis fit, dum permultum edit carnis, fieri quoque dicitur, si sanguinem humanum hauriat; morbus frequentior in Regionibus calidis, & inprimis ubi canes se non lavant.

Tænia raro carent, dum aquam turbidam bibunt.

Cæcitate & Cophosi mares inprimis laborant.

Rabies cum *Hydrophobia* est morbus, qui proprie generi Canino competit. Furibundi fiunt, & notissimos, sive homines sive animalia fuerint, mordent, quæ eodem inficiuntur morbo; mirum profecto phænomenon, quod si homo, vel animalia alia, solummodo a dente Canis lacerentur, eodem imbuantur genio, ut mordeant, latrent, linguam exporrigant, anhelent &c. adeoque canis naturam imitari studeant, quæ historia ex libris Medicis tritissima. In America meridionali canes cuidam morbo venereo, variolis haud dissimili, subjecti sunt, qui ab incolis Pestis appellatur. *Conf. Ulloa itin. Tom. I. p. 243.*

Exulceratio dorsi a pulicibus incipit, demum in ulcera cacoëthica degenerat letalia.

Acarus Fn. Sv. 1193.

Hippobosca Fn. Sv. 1043.

Pulex Fn. Sv. 1171. canibus magnam adferunt molestiam, tempore inprimis æstivo,

Sed

Sed neque Pathologiam, neque Medicinam canum heic demonstrare animus mihi est, nam per se hæc perampla est scientia.

Meminisse saltem sufficit experimentum singulare: si oleum quoddam destillatum Terebinthinæ, Juniperi &c. aliquot guttis caudæ apici instilletur, misere inde vexantur canes, latrando, currendo, caudam mordendo, dolorem summum indicant, qui per plura minuta durat.

§. XVII.

U S U S.

Albo Græco Chirurghi utuntur in cataplasmatibus, tanquam optimo Medicamento septico, dum scopus est, ut tumor necessario aperiatur. N. D. Præses dudum de hac vi sua propria experientia convictus fuit, quod nihil præstantius & huic in tali casu anteponendum.

Adeps canina, quasi emolliens, in morbis pectoris, vulgo innotuit.

In *Colica* a quibusdam canis vivus supra stomachum imponitur, felici cum successu.

Canes juvenes a *Podagricis* adhibentur, ut pedes illorum perpetuo lingant, et eo modo materiam podagricam auferant; varii hoc modo valetudinem recepere pristinam. Exemplum recentissimum in Quæstore Holmiæ *Aschelin* habemus, qui summe podagricus a Cane Melitæo lambente pedes curatus, unde Canis podagram accepit & mortuus fuit. Hic idem *Aschelin* per duos annos liberabatur a Podagra, iterato tamen laborabat morbo, quare alium canem sibi acquirebat, cujus lingendi opera, iterum sanitati restitutus est.

Tibialia e pilis canis aquatici omnium calidissima sunt, hinc arthriticis solatium.

Si quis a Cane mordente pilos desumit, & vul-
neri

neri ab eodem Cane facto imponit, facilius curari vulgo creditur.

Ulceram anantiam Canes lambendo curant.

Vellere Canino pro fimbriis circa mitras hyemales Rustici nostrates persæpe utuntur.

Coriarii *albo græco* utuntur, ad coria præparanda.

Sic quoque canes super antra, ubi Lupi capi solent, ponuntur, ut latrando vel ululando Lupos illuc invitent.

§. XVIII.

Omnia illa emolumenta, quæ hi Martyres Medicorum Anatomicis præstitērunt, heic enumerare supersedeo; adferam solummodo experimentum *Asellii* in detegendo *vasa lactea*; *Pecqueti* in demonstrando *Ductum thoracicum*; *Harvæi* in *Circulationem sanguinis*; *Loveri* aliorumque in *Transfusionem & Infusionem*, illudque experimentum, quod, ligato vel secto nervo recurrente, latratu omni destituatur; sic quoque ex *Canicidiis*, *Tænie* natura dilucide perspecta est. Qui canicidam infamem habent, misere errant, nec perpendunt, quam exigua sit differentia inter Canem et Lupum s. Vulpem, quibus quivis venator sine ignominia corium detrahere potest.

§. XIX.

Olim Romani Catellos summa cum voluptate manducarunt, quod Chineses hodie faciunt. Non tamen exinde sequitur, neque ego contendo, illos, vel alias ejusmodi feras, in alimentum laudabile hominibus cedere.

§. XX.

Cuique notissimum, quo amore, Canes ab hujus
ævi

ævi formosissimis Domicellis curentur, colantur, blandeque compellentur, immo quam absurde, bafia sæpissime dentur illis, qui eadem cum fociiis nuperrime per partes corporis posteriores commutarint, & vulvam caniculæ linxerint, sive olida cadavera ederint: admittunt tamen venustissimæ Virgines & Matronæ, ut in omnium præsentia os illarum lingant, ad fastidium & nauseam spectatorum: ut reticeam, quod locum his fricatoribus secum relinquunt in lectis pretiosissimis; a quo amore, si quis pudor, abstineant, & caveant, ne Rabiem & Hydrophobiam a contubernali reportent, quod tristissimo eventu sæpius factum novimus; ne dicam quod Canes focii, immundis pedibus & urina, pretiosissima aulæa, fellas & vestimenta conspurcent.

LIV.

STATIONES PLANTARUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

ab

ANDREA HEDENBERG

Holmensi.

Upsaliæ 1754. *Apr.* 3.

---

§. I.

Res herbaria, a pluribus quidem incepta, a nemine vero ad umbilicum perducta est; obstat enim partium; eandem ingredientium, multitudo. Ac scientia hæc novissimo ævo cum excoleretur, & a systematum conditoribus luci exponeretur, factum est, ut variæ considerationes plantarum sepositæ sint; neque id mirandum, quod omnia uno temporis puncto fieri nequeunt. Usus Herbarum multiplex, variis & innumeris rebus inserviens, alia atque alia ratione ut considerentur, facit. Etenim idem Systematico non est tractandi modus, ac descriptori; aliter ab eo pensitari debent Plantæ, qui Medicinæ, aliter qui coloribus induendis, & aliter ab eo qui usui æconomico eas tribuendas velit.

§. II.

Fuit, cum Botanici Plantas in methodum, fructificationi conformem & legitimam, redigere nondum didi-

didicerant. Quidam, ratione DURATIONIS, in *Arbores, Perennes, Biennes & Annuas*, easdem diviserunt. Multi ratione TEMPORIS, secundum *mensures*, quibus maxime essent floriferæ. Nonnulli denique ratione LOCI, quo nascuntur & habitant, in *Aquaticas, Palustres, Pratenses, Sylvaticas &c.* dispecuerunt. Omnes quidem hæ divisiones scitu necessariæ sunt, si Plantarum usus rite investigandus erit, Systemati licet Botanico exinde conficiendo sint ineptæ.

§. III.

Plantas nostras *indigenas* pertractare, ego cogitavi, secundum SOLUM earundem NATALE, quo crescunt. Quemadmodum enim animalia cujuslibet generis certis vescuntur plantis, sic & quævis planta suo nutritur loco. Ergo quæ solum aridum & sabulosum requirunt, in Paludibus & Uiginibus non possunt persistere; quæ in Campis Rupibusque crescunt, obscuras, tranquillas & umbrosas Sylvas omnino averfantur, & contra. Omniscius autem Creator, cuilibet speciei, certum, quo debita capiat incrementa ac lætius vigeat, proprium solum destinavit, ne una Planta alteram excludat, neve ulla loca suis destituantur vegetabilibus. Sit Regio 500 plantas proferens; hæ facile minores suffocarent; si vero dividantur inter 20 stationes; singula statio tantum ex his 25 alet; adeoque minus coacervabuntur; Cumque hæ plantæ extra suas stationes diffeminatæ mox languescant, suffocantur facile a Soli istius propriis herbis, vel etiam languidæ ab insectis consumuntur, uti videre est in Nemorensibus: Pulmonaria, Dentaria &c. quæ in loco aprico fatæ mox a Chrysomela nemorum consumuntur.

§. IV.

Etsi non dubitamus, hocce argumentum a pluribus pro leviori habitum iri, sciant tamen, accuratiff-

simam id sibi deponere notitiam Rei Herbariæ, quantam e libris haurire non licet, sed ex longa eaque quotidiana experientia. Optandum itaque esset, vellent Florarum Scriptores, omnibus suis Plantis solum natale adsignare, propter commoda permagna inde ad rem publicam universam redundatura.

§. V.

USUS notitiæ, de plantarum solo natali, est quidem multiplex & varius; at sequentia tantummodo nos enumerabimus.

1:0 Unicum & solidum recte Solum hoc natale vocatur fundamentum, quo omnis nititur *Horticultura*, adeo ut non alius, quam qui solum vegetabilium natale perspectum habet, idemque imitari novit, huic muneri sit admovendus. Quod *D. Præses* pluribus exposuit in *Actis Reg. Acad. Scient. A. 1739. Experim. I.* Nempe quando semina exotica in hortis Academicis propaganda sunt, omnia experimenta incerta evadent, si plantarum earundem solum ignoramus: Botanici idcirco Professoris est, de hac re erudire hortulanum, qui alias haud dubie in cæcorum experimentorum versatur caligine; Quid? quod Horticultura talis mera empirica fiet & obscura notitia. Hortulanum igitur, diversas plantarum species in Horto suo alere cupientem, ad hanc amussim hortum instruere oportet, nimirum varias soli, ut ita dicam, Species & Climates præstabit. Horticultura solidum illud fundamentum agnoscens, in cœtu eruditorum hucusque desideratur, atque nostro tempore, accuratissimi hortulanorum libri, cujusvis plantæ historiam atque tractationem amplam exhibent. Hi libri, ad volumina, ulla alia plantarum historia majora, increfcere possunt; quæ tamen omnia in Compendia succincta reduci, ibidemque Classibus nonnullis, clare & sufficienter proponi, secundum solum natale deberent.

2:do Postquam populares nostri assidui, non sine arduo labore, Oeconomiam instruere cœperunt, quid quæso, familiarius, quam quod vel Gramina exotica arcessant in usum pratorum, vel etiam e repositoriis semina fœni colligant, quibus sternant campos? Hoc tamen plerumque incassum evadere comperimus; caussa est quod nesciant, quonam oriunda, & consequenter, quonam ferenda solo. Sic semina, ex palustribus plantis desumpta, si campis aridis fata fuerint, agricolam nunquam ditabunt, & contra. Vidimus semina plantarum quarundam papilionacearum, in locis nemorosis læte virentium, & a pecoribus maxime appetitarum, quæ sub spe ejusdem fertilitatis, sed fallaci, in pratis apricis fata fuere. Unde tot populares meos, Rem Herbariam nondum ita propositam fuisse, ut œconomiae quoddam emolumentum afferret, conquestos audivi. Est hoc quod etiam mihi ansam præbuit, opusculum adornandi, uti spero, œconomis nostris, in pratis curandis occupatis, haud sane exiguo futurum usui, quippe non solum edocebit, quid ferendum sit in pratis apricis & elevatis, verum etiam paludibus & stagnis, sylvis & locis nemorosis. Oeconomorum nostrorum experimenta eo nondum, propter Botanicæ inscitiam, collineavere, cum tamen posterius æque ac prius, scitu necessarium sit.

Nitraria 20 circiter annos in hortis nostratibus viguit, nec floribus familiam suam detexit; at vero, adjecto sale, proximo anno flores protulit, quod alioquin continuo recusasset.

3:0 A Botanicis in lucem editæ sunt Floræ cujuslibet ferme Europææ Regionis, ut Botanicæ operam dantibus prodesse, immo aliis, unde quævis plantæ comparari possint, nosse cupientibus; palmarium vero ex ejusmodi eruendum Floris, quod una provincia ab altera diversis plantis differat, nullius fere æstimationem mereri, multis visa est, eam ob

causam, quod Plantas ratione foli natalis non consideraverint. E. gr. Comparatione inter *Monspeliensem* & *Succicam* instituta Floram, vix plures reperio communes plantas, quam *Aquaticas* & *Nemorenses*. Verbo: hæc consideratio plantarum secundum stationes, erit mensura omnis floræ ad alteram quamcunque, secundum quam Flora judicari debet.

Pl. AQUATICÆ, nostro frigidissimo hyemali tempore, radicibus in imo aquarum demersis, quod a glacie intactum relinquitur, æque bene conservantur, ac in India vel in Tepidario, quo punctum congelationis nunquam extenditur; quamobrem etiam Pl. aquaticæ, littori propius, ubi a glacie destruuntur, non accedunt, hasque aquaticas plantas Europæas, easdem cum Indicis communesprehendimus.

Pl. NEMORENSES, quæ inter frutices nascuntur, flores primo vere & ante vernationem frondescentiam arborum expandunt, autumno autem melius, quam in ullo frigidario, frondibus delapsis conteguntur, quæ vento removeri non possunt, & nive tandem cadente, arenæ instar volatilis, acervis ejusdem nivis frutices abscondentibus, cumulantur, ne gelu radices eorum attingat. Non sine admiratione in hortis nostris intuemur, primis autumnii gelidis noctibus, quibus Indicæ tenerrimæ plantæ destruuntur, veluti *Tagetes*, *Amaranthus*, *Celosia*, *Phaseolus*, *Tropæolum*, *Mirabilis*, *Cucumis*, *Helianthus* &c. quod iisdem etiam e nostris indigenis, frigore urantur *Echium*, *Anagallis*, *Bryonia*, *Parietaria*, *Helxine*, *Xanthium*, *Impatiens*, immo vel lapponicus *Sonchus alpinus*, si loco aprico consistant; sin vero subter frutices crescant, usque ad ultimum autumnum perdurant; quod ipsum significat, Nemoribus peculiarem aliquam & ignotam inesse virtutem frigori resistendi. Immo unica Arbuscula Succica gemmis carens,

rens, est *Rhamnus Frangula*, quam nemo in regione, ubi gelu hyemale dominatur, vigere posse crederet; hæc tamen aperto nunquam nascitur campo, sed nemorosis & aquosis. Alias igitur Europæ australis plantas, quam quæ vel aquis vel nemoribus protegantur, in nostra regione hyemem salvas transigere haud posse, hinc liquet.

4:0 Botanico Herbarium sibi paranti, vel alius cuiuspiam usus & meditationis gratia plantas ad manum habere volenti, vel cuicumque denique Medico & Pharmacopœo, in Medicina adornanda, vel alii necessitatis urgentis causa, certas desideranti plantas, haud parum proficuum erit, ubi reperiatur planta desiderata, statim cognoscere, quæ loco natali sibi debito quærat & non alibi. Et idem ille Botanicus plantam quæstionis sine mora inveniet, quam sæpe alius quis diutissime, licet vicinam, frustra venatus fuerit.

5:0 Cum omnes herbæ in solo natali optime vigeant, hinc necessario concludi potest, illas maxima ibidem gaudere virtute, & qualitates veram præstare efficaciam. Quamobrem Pharmacopœus, vires Plantarum in medicamentis præstiturus, quantum possit fieri, licet ipse easdem ex solo debito nequeat colligere, in solo tamen non alieno colat. Herbæ *Alpinæ* longe majori, ex ipsis alpibus delatæ, gaudere vulgo censentur virtute, quam cum extra Alpes cultæ fuerint.

Vera *Archangelica*, sponte in alpibus juxta rivulos nascens, quæ alias in hortis nostris plantatur facillime, duplam quantitatem præbet resinæ, si ipsis alpibus oriunda fuerit, quam si nostris enata fuerit hortis; & summis labris degustata Archangelica alpina, longe præstantiorem ei præ hortensi inesse sentimus vim. Et sic in cæteris.

Apium officinarum in australi oritur Europa juxta paludes & aquas, ubi fœtidissimum est, tamque naribus, quam labris maxime ingratum; solo autem sicciore, in nostris viridariis fatum, majorem partem & saporis & odoris perdit, quo statu vocatur *Apium dulce*, & inter fercula nostra sapida numeratur. Idecirco quicumque hanc herbam medicamini adhibere vult, locis aquosis eam ferere debet, quibus sua sponte gignitur.

Scorzonera hispanica, quæ communiter in Pharmacopoliis nostris asservatur, ex hortis desumpta fuit, ubi evasit dulcis & mitis Tragopogonis instar, medicamenque fit valde debile, si comparetur cum ea, quæ ex australibus advehitur regionibus, quibus sponte gignitur & amarior est, quæque sola usibus medicis admoveri deberet. Hæc cum rarius comparari possit, in ejusdem locum succedat aptius nostra *Scorzonera humilis*, cui communis cum Hispanica inest vis, nec per culturam mitigata s. dulcificata est.

Par ratio cum *Cichorio* est, cujus virtus in hortis nostris, & solo alieno, æque corrumpitur; sed ex campis allata fortis persistit.

§. VI.

Quales Solum quotidie plantas producat comperimus, quomodo nimirum pleræque plantæ in AQUOSIS sint *acriores & corrosivæ*; in MARITIMIS *salsæ*, ut *Salicornia*, *Salsola*, *Glaux*, *Cakile*, *Tripolium*, *Triglochin*; in APRICIS *sapidæ*; in MONTOSIS *fragrantes*; in NEMOROSIS *tetræ*, ut *Stachys fœtida*, *Actæa spicata*, *Atropa Belladonna*, & quotidie in *fructibus horæis*, quod in aprico mitigentur, umbra vero acerbentur sentimus: ut taceamus *Uvas*, e quibus vinum exprimitur, quæ omnino ejusdem sunt speciei, ex solo vero totidem existunt differentiarum, quot vinis iisdem accedunt, remoto enim hoc,

om.

omnia vina sive Rhenanum, sive Gallicum, sive Burgundicum, Hispanicum, Capense &c. fuerit, ejusdem forent saporis.

Artemisia maritima, nostris quæ oritur litoribus, adeo eximia pollens fragrantia, ut vel cum ipsa Lavandula certare videatur, haud quidem ægre in Hortis plantari potest, tantum vero grati odoris ibi amittit, ut ne vix quidem Artemisiam Absinthium dictam superet. Itaque, hujusce plantarum natalis foli notitia, haud exiguum medicinæ nostræ præbet usum, & digna videtur, quæ accuratius pensitetur medicis, nimium plerumque Pharmacopolis confidentibus, qui persæpe de effectu parum sunt solliciti, modo speciem petitam præstare possint, ideoque quod citius parari possit, porrigunt.

§. VII.

Opus quidem perlongum foret, id quod arctis paginarum limitibus compelli nequit, si rationes perscrutarer, cur certæ plantæ tractu specialis foli circumscribantur? at otium in his nobis fecit D. *Præses*, partim in ejus *Philos. Bot.* p. 265. partim in ejus *Itin. Oelandico, Gothlandico, Westrogothico, Scanico*: e.g. quomodo plantæ maxime lætæ, immo amœnissimæ, depresso nascantur solo pratisque apertis, ad solum vero unius bombardæ jactum altius ascendentes, non nisi aridissimas inveniamus macilentasque herbas, quæ communes sunt sylvarum, quam maxime steriliū, in remotiori nostro septentrione. *It. Westgoth.* p. 74.

Primo etiam intuitu mirum videtur, quod ipse plantæ ALPINÆ, ex Alpibus Lapponicis in Hortos nostros translata, raro persistant, sed hiemali frigore destruantur; cum tamen maximam frigoris vim in Lapponia, præsertim inter juga alpium nostrarum, dominari novimus, ut jurare quis posset, her-

bam Lapponicam apud nos ob frigus non posse emori. Horum vero montium structuram altius pensitantibus ratio perspectu facillima est: in Alpibus Lapponicis, quando breve tempus vernale principio mensis Julii denudavit loca inferiora, adeo ut plantæ alpinæ ibidem nasci, flores expandere & fructum perficere potuerint, ineunte Augusto primum nocturnum gelu adstringit terram, quæ postmodum cumulis niveis cooperta fit ingentibus, quos frigus non penetrare valet, & sic plantæ feruntur a gelu ad solstitium usque proximum æstivum. Maxima deinde pars nivis, (inter juga montium,) intervallo octo dierum, in aquas resolvitur, plantisque gelu nocturno liberis, illico germinandi est facultas. Contra apud nos ver diuturnum, frigus hyemale cum diebus serenis & amœnis commutat sæpissime, noctibus vero summum grassatur frigus, teneras plantas comburens, radicesque evellens, ut nudæ in superficie terræ jaceant, & instante die, folis æstu arefiant, quare etiam Pl. Alpina, quæ has vicissitudines contrarias pati non valent, extra Alpes non nisi in paludibus cæspitosis conspiciuntur, quæ licet alpibus repugnare videantur, arcta cognatione easdem contingunt, grossiore enim constant humo, & ægre congelantur; quod nostrates passim confirmant, quibus hyemali tempore tali via iter faciendum, & tandem congelatæ, gelu suo vix destituuntur ante medium æstatis, quo omne frigus aërem reliquit.

§. VIII.

PI. SUCCULENTÆ aridissimis tantummodo nascuntur rupibus, ubi summa cum admiratione contemplamur easdem parcissimo, ut fere nullo, alimento pinguescieri, & ab Hortulanis cultas & sufficienter irrigatas statim putrescieri. Ex aëre has maximum attrahere alimentum hinc colligi potest, quod e. gr. *Aloë perfoliata* libræ unius ponderis, si radice carens
in

in cubiculo subter tectum suspendatur, tantum capit incrementi, ut sæpius intra anni spatium, priorem amplitudinem & pondus duplicato vincat. Sic Creator sapientissimus herbas maxime succulentas macilento constituit solo, cum demum emortuæ & corruptæ transeant in fertilissimam humum & alimentum plantarum validum, ejusmodi locis summe necessarium.

§. IX.

Hoc argumentum evidentius ut redderetur, FLORAM tantum SUECICAM pertractandam suscepimus, & plerasque herbas nostras Suecicas secundum solum natale divisimus, cui operi brevioris nactus sum viam ex *nominibus Trivialibus in Speciebus plantarum* traditis.

Ex hoc catalogo agricola, emendationis pabulorum suorum cupidus, plantas tantum percurrat sub eo collatas solo, quas ut fructus felicius proferat optat, visurus quæ fini suo obtinendo inservire possint; Et sic, si easdem simili debitoque consaverit solo, non potest non messem copiosam reportare.

S T A T I O N E S.

AQUATICÆ

1. Marinæ.
2. Maritimæ.
3. Lacustres.
4. Palustres.
5. Inundatæ.
6. Uliginosæ.
7. Cespitosæ.

ALPINÆ

8. Æthereæ.
9. Occlusæ.

UMBROSÆ

10. Nemorosæ.
11. Sylvaticæ.

CAMPESTRES	12. Arvenses.
	13. Cultæ.
	14. Ruderales.
	15. Pratenses.
	16. Arenariæ.
	17. Argillacæ.
	18. Cretacæ.
MONTANÆ	19. Glabretosæ.
	20. Collinæ.
	21. Rupestres.
PARASITICÆ	22. Arboreæ.
	23. Herbacæ.
	24. Radicales.

1. MARINÆ. Maris aqua falsa perpetuo mota refluxu.
Plantæ continuo testæ, motæ, absque radicibus per poros nutritæ.
2. MARITIMÆ. Littora Maris arenosa falsa perflata, aqua maris interdum irrigata.
Plantæ falsæ, subsucculentæ, coarctatæ.
3. LACUSTRES. Lacuum Aqua dulcis pura, adeo profunda, ut Gelu fundum non attingat.
Plantæ laxæ, læves, sæpe foliis nantes, radicibus securæ, hinc sæpe cum indicis communes.
4. PALUSTRES. Aqua minus profunda, Luto laxo referta, gelu obnoxia.
Plantæ sæpius acres, glabræ.
5. INUNDATÆ. Loca hyeme & sub imbribus inundata, æstate exsiccanda.
6. ULIGINOSÆ. Loca aqua intercute laborantia, humo grossiore, æstate ficcanda.
7. CÆSPITOSA. Loca Humo grossiori cruda tumentia, spongiosa, turfosa, aquosa, sero regelanda.
8. ÆTHEREÆ. Alpes altissimæ fylvas inter & Nivem perennem, montosæ, duræ, apri-cæ, perflatæ, hyeme nive obvallatæ, sero regelandæ.
Plantæ macræ, humiles.

9. OCCLUSÆ. Alpium latera fylvis densis cooperta,
humo profunda succulenta.
Plantæ altæ, frigoris impatientes.
10. NEMOROSÆ. Loca Nemorum sub arboribus frondosis,
humo laxa, frondibus per hyemem tecta, æstate foliis obumbrata.
Plantæ fragiles, florentes vere ante florescentiam.
11. SYLVATICÆ. Loca fylvarum aspera, radicibus exhausta,
sterilia, umbrosa.
Plantæ duræ.
12. ARVENSES. Agri terra culta, mota, frumento passim tecta,
tranquilla.
13. CULTÆ. Hortorum terra exculta, mota, stercorata
pinguis.
14. RUDERALES. Loca dura ab animalibus stercorata calcata.
Plantæ fructibus sæpius adherentibus.
15. PRATENSES. Loca subaprica, a pecoribus æstate seclusa,
foliis arborum irrigata.
16. ARENARIÆ. Loca Arena puriore fiticulosa friabili.
17. ARGILLACEÆ. Loca Argilla tenace semper humente.
18. CRETA. Loca Calcaria siccissima aridissima rigida,
aprica.
19. GLABRETOSÆ. Loca elevata siccissima arida planiuscula,
a sole arefacta.
20. COLLINÆ. Montium latera declivia sicca.
21. RUPESTRIS. Petrarum fissuræ arctæ sicca.
Plantæ succulentæ, abstemiæ.
22. ARBOREÆ. Insidentes arboribus absque radicibus,
tamquam infitione, prognatæ.
23. HERBACEÆ. Insidentes Herbis radiculis illis infixis.
24. RADICALES. Insidentes Plantarum radicibus radice
dentata.
Plantæ exsiccatione-nigricantes.

I. AQUATICÆ.

1. MARINÆ.

Confervæ varia.
 Chara tomentosa.
     hispida.
     flexilis.
 Najas marina.
 Ulva intestinalis.
     compressa.
     latissima.
     Lactuca.
     Linza.
 Fucus ferratus.
     vesiculosus.
     ceranoides.
     spiralis.
     inflatus.
     nodosus.
     siliquosus.
     saccharinus.
     palmatus.
     fastigiatus.
     Filum.
 Zostera marina.
 Protamogeton marinum.
 Ruppia marina.

2. MARITIMÆ.

† Hippophaë Rhamnoides.
 Atriplex portulacoides.
 † Scirpus maritimus.
 Rumex maritimus.
 Aster Tripodium.
 Glaux maritima.
 Eryngium maritimum.
 Arenaria peploides.
 Statice Limonium.
 Artemisia maritima.
 Plantago maritima.
     Coronopus.
 Triglochin maritimum.
 Crambe maritima.
 Lotus maritima.
 Pifum maritimum.

Ligusticum *scoticum.*
 Veronica maritima.
 ⊙ Salicornia europæa.
 Salsola Kali.
 Chenopodium maritimum.
 Atriplex littoralis.
     laciniata.
     hastata.
 Bunias Cakile.
 Arenaria rubra maritima.
 Samolus valerandi.
 Isatis tinctoria.
 Cochlearia danica.

LACUSTRES.

Spongia lacustris.
 Isoëtes lacustris.
 Sparganium natans.
 Nymphaea lutea.
     alba.
 Trapa natans.
 Protamogeton natans.
     perfoliatum.
     lucens.
 Myriophyllum spicatum.
     verticillatum.
 Ceratophyllum demersum.
 Scirpus acicularis.
     lacustris.
 Typha latifolia.
     angustifolia.
 Arundo Phragmites.
 Equisetum fluviatile.
 Lobelia Dortmanna.
 Subularia aquatica.
 Elatine Hydropiper.
 Limosella aquatica.
 Plantago monanthos.
 Ranunculus reptans.

3. PALUSTRES.

Protamogeton crispum.
     compressum.

Potamogeton *pectinatum*.
gramineum.
pusillum.

Zannichellia *palustris*.

Callitriche *verua*.
autumnalis.

Lemna *trifulca*.

minor.

gibba.

polyrrhiza.

Utricularia *vulgaris*.

minor.

Stratiotes *aloides*.

Hydrocharis *Morsus*.

Ranunculus *aquatilis*.

Sagittaria *sagittifolia*.

Butomus *umbellatus*.

Alifina *Plantago aquat*.
natans.

Ranunculoides.

Hottonia *palustris*.

Hippuris *vulgaris*.

Elatinè *Alfinastrum*.

Phellandrium *aquaticum*.

Oenanthe *fistulosa*.

crocata.

Cicuta *virosa*.

Sium *latifolium*.

nodiflorum.

Sifon *inundatum*.

Iris *Pseudacorus*.

Polygonum *amphibium*.

Fontinalis *antipyretica*.

Acorus *Calamus*.

Calla *palustris*.

Menyanthes *trifoliata*.

Ranunculus *Lingua*.

Aira *aquatica*.

Poa *aquatica*.

Festuca *fluitans*.

Montia *fontana*.

Veronica *Beccabunga*.

Nasturtium *aquaticum*.

Pilularia *globulifera*.

Rumex *aquaticus*.

Phalaris *arundinacea*.

Scirpus *palustris*.

Othonna *palustris*.

Osmunda *regalis*.

Lythrum *Salicaria*.

Lycopus *europæus*.

Senecio *paludosus*.

Arundo *Calamagrostis*.

Lyfimachia *thyrsiflora*.

vulgaris.

Eupatorium *cannabinum*.

Scutellaria *galericulata*.

hastata.

Mentha *aquatica*.

Hydrocotyle *vulgaris*.

Coreopsis *Bidentis*.

Hieracium *paludosum*.

Apium *graveolens*.

Teucrium *Scordium*.

Carex *Pseudo-Cyperus*.

Sparganium *erectum*.

Acrostichum *Thelypteris*.

Sifymbrium *amphibium*.

4. INUNDATÆ.

h Betula *Alnus*.

Salix *pentandra*.

fragilis.

aurita.

incubacea.

Sa-

Submersæ: *Spongia*, *Isoetes*, *Myriophyllum*, *Ceratophyllum*,
Hottonia, *Stratiotes*, *Potamogetones*, *Zanni-*
chellia, *Lemna trifulca*, *Pilularia*.

Natantes: *Nymphaea*, *Hydrocharis*, *Potamogeton natans*,
Polygonum amphibium, *Callitriche*, *Lemnae*,
Sparganium natans, *Sagittaria*, *Menyanthes*,
Nymphoides, *Pistia*.

Amphibicæ: *Sifymbrium amphib.* *Polygonum amphibium*.

- Salix repens.*
 2 *Juncus articulatus.*
     bulbosus.
Triglochin palustre.
Sanguisorba officinalis.
Cornus suecica.
Spergula nodosa.
Solanum Dulcamara.
Epilobium palustre.
Veronica serpyllifolia.
     scutellata.
Agrostis stolonifera.
Alopecurus geniculatus.
Festuca decumbens.
Carex cæspitosa.
     acuta.
     vesicaria.
     vulpina.
     uliginosa.
     dioica.
Caltha palustris.
Cardamine amara.
Ranunculus auricomus.
Epilobium hirsutum.
Gentiana Pnevmonanthe.
Lychnis flos cuculi.
Holcus odoratus.
Cardamine pratensis.
Equisetum palustre.
Juncus bulbosus.
Cochlearia Armoracia.
Erysimum Barbarea.
Cerastium aquaticum.
Trifolium fragiferum.
Lythrum Salicaria.
Lycopus europæus.
Centunculus minimus.
Lycopodium Selaginoides.
     inundatum.
Thalictrum flavum.
Lathyrus palustris.
Chrysoisplenium alternifol.
Aconitum Napellus.
 © *Gnaphalium uliginosum.*
- Juncus bufonius.*
Peplis Portula.
Bidens tripartita.
Gentiana Centaurium.
Poa annua.
Tillæa aquatica.
Inula pulicaria.
Sagina procumbens.
Linum Radiola.
Veronica Anagallis.
Ranunculus sceleratus.
 5. ULIGINOSÆ.
 † *Viburnum Opulus.*
Potentilla fruticosa.
Myrica Gale.
Vaccinium uliginosum.
 2 *Aira cærulea.*
Cynosurus cæruleus.
Geum rivale.
Valeriana dioica.
Primula farinosa.
Bellis perennis.
Anthericum ossifragum.
Parnassia palustris.
Ophrys Monorchis.
Spiræa Ulmaria.
Valeriana officinalis.
Comarum palustre.
Senecio Jacobæa.
Galium boreale.
Carex flava.
     leporina.
     muricata.
     globularis.
     filiformis.
     capillaris.
     flavescens.
Carduus acaulis.
     heterophyllus.
     palustris.
Inula salicina.
Euphorbia palustris.
Convallaria bifolia.
Angelica sylvestris.

Galium palustre.
uliginosum.
Ranunculus Flammula.
Juncus squarrosus.
Nardus stricta.
Pedicularis palustris.
sylvatica.

6. CÆSPITOSÆ.

Sphagnum palustre.
Bryum caespiticium.
Splachnum rubrum.
luteum.
ampullaceum.
Scirpus caespitosus.
Eriophorum vaginatum.
polystachyon.
alpinum.
Carex pulicaris.
limosa.
Juncus conglomeratus.
effusus.

Juncus filiformis.
Schœnus albus.
Rubus Chamæmorus.
Andromeda polifolia.
Erica Tetralix.
Empetrum nigrum.
Ledum palustre.
Vaccinium Oxycoccus.
Drosera rotundifolia.
longifolia.
Pinguicula vulgaris.
Selinum palustre.
Equisetum limosum.
Ophrys paludosa.
Corallorrhiza.
Pinguicula vulgaris.
Saxifraga hirculus.
Lœselii.
Schœnus Marijcus.
myricans.
ferruginens.
Scheuchzeria palustris.

II. ALPINÆ.

ÆTHEREÆ.

† *Betula nana.*
 † *Salix Lapponum.*
glauca.
myrsinites.
reticulata.
herbacea.
Azalea procumbens.
lapponica.
Arbutus alpina.
Andromeda cærulea.
hypnoides.
tetragona.
 † *Dryas octopetala.*
Sibbaldia procumbens.
Veronica alpina.
Alchemilla alpina.
Diapensia lapponica.

Rhodiola Rosea.
Saxifraga cernua.
nivalis.
oppositifolia.
aizoides.
rivularis.
Cotyledon.
cæspitosa.
Cucubalus acaulis.
Ranunculus glacialis.
nivalis.
lapponicus.
aconitifolius.
Trollius europæus V: 1.
Arnica montana V: 1.
Pedicularis lapponica.
hirsuta.
flammea.

Pedicu-

Pedicularis Scept. Carol.
Bartsia alpina.
Lychnis apetala.
alpina.
Rumex Acetosa major.
digynus.
Gnaphalium alpinum.
Erigeron uniflorum.
Hieracium alpinum.
Draba incana.
Arabis alpina.
Cardamine bellidifolia.
trifolia.
Draba alpina.
Astragalus alpinus.
Phaca alpina.
Campanula uniflora.
Stellaria biflora.
Cerastium alpinum.
Thalictrum alpinum.
Epilobium alpinum.
Serratula alpina.
Potentilla nivea.
Satyrium nigrum.
Ophrys alpina.
Viola biflora.

Viola montana.
Cypripedium bulbosum.
Pinguicula alpina.
villosa.
Anthericum calyculatum.
 ☉ *Saxifraga stellaris.*
rivularis.
Gentiana nivalis.
Angelica Archangelica.
Lichen nivalis.
croceus.
 ✕ *Aira alpina.*
Poa alpina vivip.
Festuca ovina vivip.
Carex atrata.
canejccens.
saxatilis.
Juncus trifidus.
spicatus.
triglumis.
biglumis.
Agrostis spicata.
 4. OCCLUSÆ.
Tussilago frigida.
Sonchus alpinus.
Aconitum Lycostomum.

III. UMBROSÆ.

I. NEMOROSÆ.

† *Fagus sylvatica.*
Fraxinus excelsior.
Corylus Avellana.
Tilia europæa.
Acer Platanoides.
Rhamnus catharticus.
Prunus Padus.
Cornus sanguinea.
Evonymus europæus.
Ribes alpinum.
rubrum.
nigrum.
Daphne Mezereum.
Rhamnus Frangula.

Rosa eglanteria.
Rubus fruticosus.
 † *Lathræa Squamaria.*
Ophrys Nidus avis.
Dentaria bulbifera.
Milium effusum.
Poa nemoralis.
Bromus giganteus.
Circeæ lutetiana.
alpina.
Sanicula europæa.
Astæa spicata.
Stachys sylvatica.
Galeopsis Galcobdolon.
Mercurialis perennis.

- Stellaria nemorum.*
Convallaria verticillata.
     majalis.
Allium ursinum.
Ranunculus Ficaria.
Stellaria Holostea.
Ornithogalum luteum.
     minimum.
Adoxa Moschatellina.
Fumaria bulbosa.
Lunaria rediviva.
Lathyrus latifolius.
     heterophyllus.
Vicia sylvatica.
     dumetorum.
     sepium.
Anemone ranunculoides.
Orobus vernus.
Pulmonaria officinarum.
Primula veris.
     angustifolia.
Paris quadrifolia.
Glechoma hederacea.
Afarum europæum.
Astragalus glycyphyllos.
Geum urbanum.
Campanula latifolia.
     Trachelium.
     persicifolia.
Cnicus oleraceus.
Viola hirta.
     mirabilis.
     odorata.
Serratula tinctoria.
Geranium lucidum.
Hedera Helix.
Thalictrum aquilegifolium.
Asperula odorata.
Osmunda Struthiopteris.
Asplenium Scolopendrium.
Polypodium Dryopteris.
     Phegopteris.
 (γ) (annua)
Impatiens Noli tangere.
 Tom. IV.
- Cardamine Impatiens.*
Melanpyrum nemorum.
Arenaria trinervia.
Veronica hederacea.
Draba muralis.
 2. SYLVATICÆ.
Pinus sylvestris.
     Abies.
Taxus baccata.
Juniperus communis.
Berberis vulgaris.
Betula alba.
Populus tremula.
Vaccinium Myrtillus.
 2 *Pyrola rotundifolia.*
     secunda.
     uniflora.
     umbellata.
Oxalis Acetosella.
Anemone Hepatica.
     nemorosa.
Prenanthes muralis.
Linnea borealis.
Trientalis europæa.
Juncus pilosus.
Aira montana.
Carex loliacea.
     elongata.
Hypnum proliferum.
Geranium sylvaticum.
Lycopodium clavatum.
     annotinum.
     complanatum.
Erica vulgaris.
Vaccinium Vitis Idæa.
Ajuga pyramidalis.
Solidago Virga aurea.
Agrostis arundinacea.
Veronica officinarum.
Præris aquilina.
Orchis bifolia.
Stellaria graminea.
Polytrichum commune.
Equisetum sylvaticum.

Hieracium *murorum*.
 Bromus *pinnatus*.
 Arundo *Epigejos*.
 Anemone *vernalis*.
 Prunella *vulgaris*.
 Orobus *tuberosus*.
 Viola *canina*.
 Osmunda *Lunaria*.
Spicant.

Polypodium *F. mas.*
F. femina.
 Equisetum *hyemale*.
 Arenaria *serpyllifolia*.
 Melampyrum *sylvaticum*.
 Tormentilla *erecta*.
 Verbascum *Thapsus*.
 Gnaphalium *sylvaticum*. *)

IV. CAMPESTRES.

I. ARVENSES.

† Rubus *cæsius*.
 † Ononis *spinosa*.
 Triticum *repens*.
 Stachys *palustris*.
 Serratula *arvensis*.
 Allium *Scorodoprasum*.
 Convolvulus *arvensis*.
 Sonchus *arvensis*.
 Centaurea *Scabiosa*.
Jacea.
 Mentha *arvensis*.
 Vicia *Cracca*.
 Artemisia *vulgaris*.
 Centaurea *Scabiosa*.
 Scabiosa *arvensis*.
 Ⓞ Papaver *dubium*.
 Agrostema *Githago*.
 Fumaria *officinalis*.
 Vicia *fativa*.
 Melampyrum *arvense*.
 Galeopsis *Tetralit*.
 Carduus *crispus*.
 Pisum *arvense*.
 Centaurea *Cyanus*.
 Delphinium *Consolida*.

Veronica *triphyllos*.
 Chrysanthemum *segetum*.
 Myagrum *fativum*.
 Sinapis *arvensis*.
 Brassica *campestris*.
 Raphanus *Raphanistrum*.
 Rhinanthus *Cristagalli*. (γ)
 Lapsana *communis*.
 Ranunculus *arvensis*.
 Matricaria *Chamomilla*.
 Anthemis *arvensis*.
 Lithospermum *arvense*.
 Lycopsis *arvensis*.
 Erysimum *cheiranthoides*.
 Thlaspi *arvense*.
 Spergula *arvensis*.
 Anagallis *arvensis*.
 Sherardia *arvensis*.
 Ervum *hirsutum*.
tetraspermum.
 Conium *maculatum*.
 Euphorbia *helioscopia*.
 Papaver *Argemone*.
Rhoeas.
 Potentilla *norvegica*.
 Cerastium *arvense*.

Antir-

*) Farinaceo-arenosis: *Erica vulgaris*, *Iberis nudicaulis*.
Anemone vernalis, *Arbutus Uva ursi*.
 Glareosis: *Verbascum Thapsus*, *Gnaphalium sylvaticum*,
Ajuga pyramidalis.

Antirrhinum *Orontium*.
 Veronica *peregrina*.
 Dianthus *Armeria*.
 Tordylium *Anthriscus*.
 Calendula *officinalis*.
 Chenopodium *album*.
 Polygonum *Convolvulus*.

Avena *fatua*.
 Agrostis *Spica venti*.
 Lolium *annuum*.
 Bromus *secalinus*.
           arvensis.

Panicum *Crus galli*.

2. CULTÆ.

☞ Tulipa *sylvestris*.
 Ægopodium *Podagraria*.
 Ranunculus *repens*.
 Leontodon *Taraxacum*.
 ☉ Galium *Aparine*.
 Alfine *media*.
 Æthusa *Cynapium*.
 Sonchus *oleraceus*.
 Chenopodium *polyspermum*.
                   Vulvaria.
                   viride.
                   hybridum.

Thlaspi *Bursa pastoris*.
 Viola *tricolor*.
 Lamium *purpureum*.
           amplexicaule.
 Veronica *arvensis*.
           agrestis.

Geranium *cicutarium*.
           rotundifolium.
           dissectum.
           columbinum.
           molle.

Urtica *urens*.
 Cynurus *paniceus*.
 Euphorbia *Pepus*.
 Amaranthus *Blitum*.
 Verbascum *lychnitis*.

3. RUDERALES.

☞ Ulmus *campestris*.
 Sambucus *nigra*.
           Ebulus.
 Ribes *Uva crispa*.
 ☞ Urtica *dioica*.
 Marrubium *album*.
 Ballota *nigra*.
 Nepeta *Cataria*.
 Chenopod. *Bonus Henric*.
 Artemisia *Absinthium*.
 Erysimum *Altharia*.
 Chelidonium *majus*.
 Scrophularia *nodosa*.

Plantago *major*.
 Rumex *crispus*.
 Galium *Mollugo*.
 Bryonia *alba*.
 Chærophyllum *sylvestre*.
 Verbascum *nigrum*.
 Dactylis *glomerata*.
 Arctium *Lappa*.
 Agrimonia *Eupatoria*.
 Anchusa *officinalis*.
 Potentilla *argentea*.

☉ Cynoglossum *officinale*.
 Xanthium *strumarium*.
 Myosotis *Lappula*.
 Solanum *nigrum*.
 Chenopodium *rubrum*.
                   urbicum.
                   murale.
                   glaucum.

Leonurus *Cardiaca*.
 Cheiranthus *crisimoides*.
 Senecio *viscosus*.
 Erysimum *officinale*.
           hieracifolium.

Datura *Stramonium*.
 Hyoscyamus *niger*.
 Sinapis *nigra*.
 Silybrium *Sophia*.

*Asperugo procumbens.**Anthemis Cotula.**Carduus nutans.**acaulthoides.**Hordeum murinum.**Scandix Anthriscus.**Lepidium rudérale.**Senecio vulgaris.**Cochlearia Coronopus.**Carduus lanceolatus.**Polygonum Persicaria.**Hydropiper.**Onopordum Acanthium.**Polygonum aviculare.**Verbena officinalis.**Lamium album.**Atriplex patula.**Veronica Chamædrys.**Echium vulgare.**Reseda Lutcola.**Malva sylvestris.*

4. PRATENSES.

† *Pyrus communis.**Malus.*‡ *Lolium perenne.**Campanula rotundifolia.**patula.**Geranium pratense.**Trollius europæus V: 11.**Hypericum quadrangulare.**Trifolium pratense.**Carum Carvi.**Heracleum Sphondylium.**Lathyrus pratensis.**Lotus corniculata.**Spiræa Filipendula.**Dianthus superbus.**Rubus arcticus.**Aira cæspitosa.**trivialis.**Cynosurus cristatus.**Poa pratensis.**Avena flavescens.**Carex panicea.**Lychnis dioica.**Equisetum arvense.**Rumex Acetosa.**Chrysanthemum Leucanth.**Phleum pratense.**Alopecurus pratensis.**Festuca elatior.**Leontodon autumnale.**Scorzonera humilis.**Ranunculus acris.**polyanthemos.**Rumex acutus.*⊙ *Rhinanthus Cristagalli.* (β)*Briza media.**Linum catharticum.**Crepis bicnvis.**Turritis glabra.**hirsuta.**Tragopogon pratense.**Cardamine hirsuta.**Medicago lupulina.**Melampyrum pratense.*

5. ARENARIÆ.

Salix hirta.† *Spartium scoparium.**Genista tinctoria.*

Geni-

Pratenses pingues: *Festuca elatior*, *Trifolium pratense*, *Carum Carvi*, *Heracleum Sphondylium*, *Lychnis dioica*, *Briza media*, *Tragopogon pratense*, *Ranunc. polyanthemos*.

Pratenses ad versuras: *Lolium perenne*, *Phleum pratense*, *Gallium luteum*, *Medicago lupulina*, *Chrysanth. Leucanth.*

Pratenses roride: *Trollius europæus*, *Scorzonera humilis*, *Linum catharticum*, *Cardamine hirsuta*, *Lathyrus pratensis*, *Alopecurus pratensis*.

Genista pilosa.
Ligustrum vulgare.
Elymus arenarius.
Arundo arenaria.
Carex arenaria.
Dianthus arenarius.
Herniaria glabra.
Artemisia campestris.
Scleranthus perennis.
Asparagus officinalis.
Allium arenarium.
carinatum.
Thymus Serpyllum.
Potentilla verna.
Rimpinella Saxifraga.
Antirrhinum Linaria.
Hieracium umbellatum.
Erigeron acris.
Gnaphalium dioicum.
Statice Armeria.
Astragalus arenarius.
Hypochaeris radicata.
Veronica spicata.
Rumex Acetosella.
Festuca ovina.
Poa angustifolia media.
Lichen upsaliensis.
nivalis.
islandicus.
 ○ *Gnaphalium arenarium.*
Cerastium semidecandrum.
viscosum.
Myosotis scorpioides.
Saxifraga tridactylites.
Androsace septentrionalis.
Lepidium petraeum.
Veronica verna.

Antirrhinum minus.
Aphanes arvensis.
Arabis thaliana.
Brassica Napus.
Galeopsis Ladanum.
Myagrum paniculatum.
Sisymbrium arenosum.
Filago pyramidata.
montana.
arvensis.
Jasione montana.
Carlina vulgaris.
Trifolium arvense.
Arenaria purpurea.
Draba verna.
Iberis nudicaulis.
Bromus tectorum.
Viola tricolor.
Alyssum incanum.
Gypsophila muralis.
Hyoseris minima.
Thymus Acinos.
Valeriana Locusta.
Myosurus minimus.
Scleranthus annuus.
Phleum arenarium.
Aira canescens.
præcox.

6. ARGILLACEÆ.

Tussilago Farfara.
Anthyllis Vulneraria.
Potentilla reptans.
Auferina alb.
Plantago media.
Thlaspi campestre.
Cichorium Intybus.
Inula dysenterica.

V. MONTANÆ.

I, GLABRETQSÆ.

† *Salix Caprea.*
Prunus spinosa.
Cratægus Oxyacantha.
Lonicera Xylosteum.

21 *Rosa canina.*
Athamanta Libanotis.
Mea ago falcata.
Tanacetum vulgare.
Trifolium repens.

Alchemilla *vulgaris*.
 Allium *oleraceum*.
 Campanula *glomerata*.
 Cucubalus *Behen*.
 Fragaria *vesca*.
 Chryfocoma *Linosyris*.
 Leontodon *hispidum*.
 Ranunculus *illyricus*.
                   bulbosus.
 Plantago *lanceolata*.
 Hieracium *Pilosella*.
                   Auricula.
 Phalaris *phleoides*.
 Ⓞ Avena *pratensis*.
 Anthemis *tinctoria*.
 Daucus *Carota*.
 Thlaspi *campestre*.
 Echium *vulgare*.
 Crepis *testorum*.
 Euphrasia *Odontites*.
 Gentiana *campestris*.
 Trifolium *agrarium*.
 Holcus *lanatus*.

2. COLLINÆ.

† Quercus *Robur*.
 Cratægus *Aria*.
 Sorbus *aucuparia*.
 Prunus *domestica*.
 Lonicera *Periclymenum*.
 Rosa *spinosissima*.
           villosa.
 Carpinus *Betulus*.
 Acer *campestre*.
 2 Arnica *montana*.
 Hypochaeris *maculata*.
 Adonis *vernalis*.
 Orobus *niger*.
 Trifolium *montanum*.
 Lathyrus *sylvestris*.
 Lychnis *Viscaria*.
 Hypericum *perforatum*.
 Lactepitium *latifolium*.
 Cucubalus *viscosus*.

Dianthus *deltoides*.
 Geranium *sanguineum*.
 Scabiosa *columbina*.
 Cistus *ælandicus*.
 Anemone *Pulsatilla*.
 Athamanta *Orcoselinum*.
 Juncus *campestris*.
 Polygonum *viviparum*.
 Saxifraga *granulata*.
 Silene *nutans*.
 Sedum *sexangulare*.
                   annuum.
 Polygala *vulgaris*.
 Campanula *Cervicaria*.
 Lithospermum *officinale*.
 Achillea *Millefolium*.
 Hieracium *præmorsum*.
                   dubium.
 Ophioglossum *vulgatum*.
 Melampyrum *cristatum*.
 Thesium *alpinum*.
 Euphrasia *officinalis*.

3. RUPESTRES.

† Mespilus *Cotoneaster*.
 Rubus *idæus*.
 Coronilla *Emerus*.
 2 Sedum *Telephum*.
                   rupestre.
                   reflexum.
                   album.
                   acre.
 Sempervivum *testorum*.
 Polypodium *vulgare*.
                   fragile.
 Asplenium *Trichomanes*.
                   Ruta muraria.
 Acrostichum *septentrionale*.
                   ihense.
 Antherinum *ramosum*.
                   Liliago.
 Allium *Schoenoprasum*.
 Convallaria *Polygonatum*.
                   multiflora.

Asclepias Vincetoxicum.
Asperula tinctoria.
Origanum vulgare.
Clinopodium vulgare.
Geranium robertianum.
Potentilla rupestris.
Dracocephalum Ruyschiana.
Hieracium murorum.
Globularia vulgaris.
Gypsophila fastigiata.
Artemisia rupestris.

Hypericum hirsutum.
montanum.
Cistus Fumana.
Rubus saxatilis.
Aira flexuosa.
Melica nutans.
ciliata.
Poa compressa.
Epilobium angustifolium.
montanum.
 ☉ *Silene rupestris.*

VI. PARASITICÆ.

1. ARBOREÆ.

Viscum.

Musci varii.

2. HERBACEÆ.

Cuscuta.

Lichenes varii.

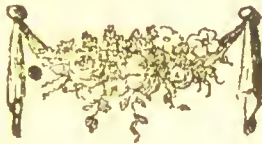
3. RADICALES.

Monotropa Hypopitys.

Lathræa Squamaria.

Orobanche major.

Fungi varii.

D. D.

LV.

FLORA ANGLICA

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita

AB

ISAAC. OLAI GRUFBERG

Holmensi.

Upsalix 1754. Apr. 3.

CAPUT PRIMUM.

Scientia *Botanices* est illa pars Philosophiæ Naturalis, quæ, propter plantarum infinitam varietatem, odore, sapore, colore & structura omnium oculos allicit, & propter multiplicem plantarum usum in arte Medica, Oeconomica & Vita communi, omni fere exulta fuit ævo.

Recentiori ævo ob has rationes etiam *Professiones Botanice* cum *Hortis*, infinita facile plantarum varietate superbientibus, ad præstantissimas Europæ Academias sunt ab Imperantibus institutæ, ut scientia amœnissima simulque utilissima late per regna diffeminaretur, faciliusque addisceretur in usum & oblectamentum commune.

Succesit hoc institutum felicissime, ut non modo plures eruditi in hac arte evaserint, quam ullo
antea

antea tempore, sed etiam ut artis gnari, per ple-
rasque regiones Europæ, sponte nascentes plantas
investigaverint & enumeraverint in Libellis *Floris*
dictis, quibus docemur de plantis cujusvis regionis
propriis aut communibus; unde etiam ingens copia
plantarum rariorum hodie evasit detecta & notissima.

Ejusmodi *Floræ*, ut Compendia, ita haud par-
vo quidem sunt subsidio incolis, aliisque, qui intra
ejusdem regionis plagas degunt, plantasque istius
terræ sibi familiares reddere gestiunt; deinceps in
illis itidem videre licet, quasnam & quam diversas
quævis terra gignat producatque plantas, pro ratio-
ne *situs* atque *soli*, unde, uti Regionum, ita &
plantarum mutua & haud parva differentia originem
trahat sui.

Circa ejusmodi *Floras* dolent plurimi, quod
eædem plantæ a diversis Auctoribus sint indigitatæ
nominibus sæpe diversissimis, cum aliis placuerit
hujus Auctoris, alijs vero alterius nomina adhibe-
re; ut hæc nomina non ab aliis, quam qui vel in-
structissima Bibliotheca Botanica sunt instructi, vel
etiam longa experientia in arte demum evasere do-
ctissimi, facile intelligantur.

Mecum consentientes hac in re certe habebō,
quotquot carent rarissimo libro PETIVERI, *Herba-
rio Britannico* dicto; quo destitutus plurimas plantas
anglicas seponere debui.

Huic morbo facile mederentur artis periti, si
omnes *Floræ* iisdem nominibus proponerentur, cir-
ca easdem plantas, tamquam communi lingua, ne
opus esset unicuique, ob novam & diversam *Floram*
evolvere Synonyma, & quasi e novo artem addisce-
re, sed dignoscerentur æque facile nomina, ac indi-
vidua ejusdem speciei plantarum.

Glaciem igitur in hac parte Botanices soluturus,

FLORAM ANGLICAM, in se perquam prolixam, succincte explicandam suscepi, modo quo omnes exoptavi Floras propositas; quod enim si fieret cum reliquis Europæ Floris, nullus sane dubitarem, quin longe luculentiori luce illucesceret tandem *Botanice*.

Quod ad obtinendum inceptum, eo breviorē inveni viam, quo longe compendiosiora aptioraque nobis porrigant *Species plantarum*, nuper editæ, nomina TRIVIALIA, quæ juxta plantas non modo definitas, sed & selectioribus Synonymis adornatas, offendimus; quo ipso non tantum dubia de plantarum quæstionis sæpissime profligantur, sed etiam definitiones, ob novas plantas interdum mutandæ, nullæ obicem ponunt.

Brevitatis causa, etiam ad quodlibet *nomen triviale* adposui *numerum paginae & paragraphi e Raji Synopsi stirp. Britanniae, edit. 3:ia*; ut si quis desideraret harum plantarum locum natalem proprium, aut aliud quid, ut e. gr. Synonyma, Observationes &c. facilius ipsum librum evolvat.

Plantas has anglicanas enumeravi secundum *Systema sexuale*, ut commilitones concives facilius *Floram Anglicam* cum *Suecica* conferre queant, & inde perspiciant discrimen, quod *Anglicanas & Suecicas* intercedit, quodque ut eo felicius obtineretur, *Species illas Plantarum*, quæ sponte, nostra hac in SUECIA, non inveniuntur, literis minusculis, quæ communiter alioquin nominantur *literæ Cursoriæ*, exaravi; Unde mox patebit, ducentas circiter species plantarum, in ANGLIA sponte nascentes, dari, quæ per *Sueciam* nusquam occurrunt; totidem etiam in SUECIA, quæ in *Anglia* non sint obviæ.

Muscos & Fungos quoque prætermisi, nimiae prolixitatis evitandæ gratia, quippe cum plerique *Musci Dilleniani* in Angliâ reperiantur, ut &, cum *Fungi*
ob

ob infinitam varietatem mutabilitatemque suam hoc tempore difficulter determinentur.

CEREALES plantas, quas uti spontaneas, Floræ suæ inseruit Rajus, jure omni exclusi, cum hæc omnino sint extraneæ, uti *Hordeum*, *Triticum*, *Secale*, *Avena*, *Juglans*.

CAPUT SECUNDUM.

BRITANNIÆ nomine continetur *Anglia*, *Scotia* atque *Hibernia*, quæ sunt insulæ, sitæ in Océano Atlantico, intra 50 & 61 gradus in latitudine, & intra 12 & 19 gradus in longitudine; porrigitur ergo BRITANNIA a plaga boreali ad frigidas, & a Meridionali ad calidas Europæ regiones, quo ipso efficitur, ut varia tamque diversa vegetabilia in *Anglia* crescere seu vigere possint; nimirum, tum illa, quæ communiter in Meridionalibus, tum etiam illa, quæ in Europæ Septentrionalibus nascuntur. Præterea, cum hæc terra undique circumdetur mari, ita major inibi reperitur copia plantarum *Marinarum* atque *Maritimarum*, quam ulla in alia regione EUROPÆ.

Anglia hæc constat partim sylvis & nemoribus, partim campis & apricis, & heic præcipue locorum occurrunt varii campi & monticuli CRETACEI, quos circa variæ etiam plantæ terram amantes siccam; humidam vero atque putridam prorsus respicientes, crescunt, ut e. gr. *Hedysarum*, *Hippocrepis*, *Reseda*, *Rubia cynanchica*, *Verbena* &c.

De cætero, dantur etiam hisce in Regionibus variæ altissimæque ALPES, quæ per altitudinem loci, & perennem nivem, plantas producunt *Alpibus* proprias, quales sunt in WALLIA *Snowdon* & *Caderideris*, in JORCKSHIRE *Ingleborough*, *Hardknot*, nec non in ARVONIA, WESTMORLANDIA, ut & in SCOTIA *Betaik*, atque in HIBERNIA

NIA *Mangarton* & *Sligo*, quibus in locis diversæ plantæ mere *Alpinæ*, ut: *Saxifragæ*, *Rhodiola*, *Papaver*, *Serratula*, *Dryas*, *Arbutus*, *Alchemilla*, *Sibbaldia* aliæque se sistunt.

Hæc regio præstat cuilibet alii multitudine specierum *Menthæ*, plurimisque gaudet *Euphorbiæ* speciebus. Nonnullæ etiam heic occurrunt plantæ, in aliis terris Europæis perquam raræ, ut: *Potentilla fruticosa*, *Sibthorpia europæa*, *Dianthus glaucus*, *Cistus surrejanus*, *Bartsia viscosa*, *Erica cantabrica*, *Sisymbrium monense*, *Mentha piperita*, *Euphorbia portlandica*, *Smyrniium cornubiense*, *Lychnis drubensis*, *Polypodium cambricum*, *Trichomanes tunbringenfis*.

Gnaphalium margaritaceum, & *Dactylis cynosuroides* incola alias AMERICÆ septentrionalis, in Anglia jus civitatis obtinuerunt.

CAPUT TERTIUM.

Differunt inprimis Plantæ SUECIÆ ab ANGLICANIS:

I:o Quod longe plures plantæ ALPINÆ per *Lapponiam Sueciæ* occurrant, quam in alpibus *Britannicis*. E. gr.

<i>Saxifraga.</i>	<i>Betula.</i> †	<i>Erigeron.</i>
<i>Pediculares</i> 3.	<i>Diapensia.</i>	<i>Tussilago.</i>
<i>Azaleæ</i> 2.	<i>Veronica.</i>	<i>Sonchus.</i>
<i>Junci</i> 2.	<i>Lychnis.</i>	<i>Ophrys.</i>
<i>Ranunculi</i> 3.	<i>Astragalus.</i>	<i>Rubus.</i>
<i>Andromedæ.</i>	<i>Phaca.</i>	
<i>Violæ</i> 2.	<i>Arabis.</i>	

II:o, Quod plures etiam, nescio quam ob causam, plantæ NEMOROSÆ in *Suecia* se sistant, quam per *Angliam*. E. gr.

<i>Acer platanoides.</i>	<i>Convallaria bifolia.</i> †
× <i>Fumaria bulbosa.</i>	<i>Anemone Hepatica.</i>
† <i>Pulmonaria officinalis.</i>	<i>Orobus vermis.</i>

delata *B. hana* † *bulbosa*

III:o,

III:o, Quod Plantæ plures CAMPESTRES, *Arenariæ* & *Apricæ* in *Suecia* sponte occurrant, quam in *Anglia*.

Lonicera Xylosteum. ✕
 Asclepias Vincetoxicum.
 Lactepitium latifolium.
 Trifolium montanum.
 Anchusa officinalis. ✕

Mespilus Cotoneaster.
 Arbutus Uva urfi.
 Orobus niger.
 Androsace septentrionalis.
 Alyssum incanum.

IV:o, Quod plantæ pauciores MARINÆ & *maritimæ* in *Suecia*, quam in *Anglia* hucusque detectæ sint.

Convolvulus *Soldanella*.
 Beta *vulgaris*.
 Crithmum *maritimum*.
 Frankenia *pulverulenta*.
 Polygonum *maritimum*.
 Artemisiæ *maritimæ* variæ.
 Inula *crithmoides*.

V:o, Plantæ in terra CRETACEA nascentes sæpe exulant in *Suecia*, ubi *Creta* vix occurrit, contra vero in *Anglia*, ubi colles cretacei frequentissimi.

CAPUT QUARTUM.

Initio proximi præcedentis Seculi putabant *Botanici*, nationem *Anglicanam* minus aptam, immo prorsus alienam esse a *Studio Botanices*; exitus vero ejusdem seculi contrarium satis superque probabat, dum plures in *Anglia*, quam alias per totam *Europam*, uno eodemque tempore exorti sunt *Botanici*, qui tam multas, tamque varias detegebant plantas, tam per *Britanniam*, quam per *Indias* nascentes, ut universus terrarum orbis literatus horum indefessum studium, & Rei herbariæ peritiam admiraretur. Quod qui *Raji*, *Morisoni*, *Bobarti*, *Plukencti*, *Petiveri* aliorumque scripta evolvit, adeo ex omni parte sufficienter demonstratum comperiet, ut nil supra.

RAJUS (*Johannes*), *Collegii Trinitatis Cantabrigiæ Socius*, erat inter primos, qui Botanice infinita industria heic loci excoluit, cujus rei testes, *Historia ejus plantarum trium voluminum in folio, & Observationes ejus Topographicæ sunt claræ & invincibiles.*

Ille primus aggressus est, plantas circa Cantabrigiam nascentes indagare, quas edidit in *Catalogo Plantarum circa Cantabrigiam nascentium. Cantabr. A:o 1660. in 8:vo. Una cum appendice A:o 1663. & 1685.* Quo circa nondum acquiescebat, sed ulterius cœpit omnes in Anglia nascentes colligere plantas, atque primam *Floram Anglicam* edidit, sub titulo: *Catalogi plantarum Angliæ & insularum adjacentium. Lond. A:o 1670. & 1677. in 8:vo auctam.*

Altera ejus *Flora: Synopsis methodica stirpium Britannicarum* dicta, adhuc magis aucta, *Lond. 1690 & 1696. in 8:vo, 250 herbis ditata est.*

Post obitum *Raji*, edita fuit hæc *Flora Britannica* tertia vice, opera *Job. Jac. Dillenii*, sub nomine: *Synopsis methodicæ stirpium Britannicarum, editionis 3iæ. Lond. 1724. in 8:vo. Tabulis 24; aucta 450 speciebus.*

Recentior hæc *Flora*, omnium *Florarum* usque ad hunc diem existentium habetur perfectissima, quippe cum nulla alia majori diligentia, seu plurimum unanimi studio, collecta & enucleata sit; in ea enim reperiuntur, non modo quæ *Rajus* ipse indefesso labore investigare potuit, verum etiam quæ *Petiverus, Plukenetius, Morisonus, Bobartus, Sloane, Sberardus, Dillenius, Dale, Rand, Buddle, Doody, Lawson, Lhwyd, Newton, Stonestreet, Comden, Brown, Vernon, Nicholson, Robinson, Jonson, Du Bois, Manningham, Richardson, Sibbald* observaverunt; inter quos *Plukenetius, Sberardus, Richardson & Dillenius* primum merentur locum.

CAPUT QUINTUM.

Ultima hæc *Flora*, ea præcise est, quam mihi jam adsumsi enucleandam. Etenim ut ut pleræque plantæ facile extricari possunt, occurrunt tamen non paucæ, quæ omni illa opera, quam Botanici Angliæ navarunt, adhuc dum obscuriores certe mihi persistunt, inprimis cum Herbario Petiveriano destituar, idque maxime in Graminum familia intricatissima; quam ob causam necesse etiam habui, has ad finem hujus dissertatiunculæ proponere, certa spe fretus, Botánicos hodiernos Angliæ, eas propius introspectas, characteribus suis a congeneribus distinctas proposituros, quo ipso Botánices pomœria extenduntur & Regionis Historia Naturalis illustratur. Sententiam enim de non visis plantis ferre, nixum dubiis Auctorum testimoniis, nimis periculosum esse, satis superque inter omnes constat, quippe cum persæpe inde contingat, ut varietates loco distinctarum specierum obtrudantur, & contra species pro varietatibus sumantur.

CLASSIS I.

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Salicorn. europ. herbac. 136-1.

fruticos. 136-2.

Hippuris vulgaris 136-1.

DIGYNIA.

Callitriche autumnalis 290-3.

verna 289-1.

CLASSIS II.

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Ligustrum vulgare 465-1.

Circæa lutetiana 289-1.

Veronica spicata 279-2.

officinalis 281-13.

Veronica hybrida 279-1.

serpillifolia 279-3.

Beccabunga 280-8.

Anagallis ▽ 280-9.

scutellata 280-10.

Chamædrys 281-11.

montana 281-12.

agrestis 279-4.

arvensis 279-5.

hederifolia 280-7.

triphyllus 276-6.

Pinguicula vulgaris 281-1.

villosa 281-1.

Utricularia vulgaris 286-1.

minor 286-2.

Verbena officinalis 236-1.

Lycopus europæus 236-1.

Salvia pratensis 237-1.

verbenaca 237-1.

DIGY-

DIGYNIA.

Anthoxanthum odorat. 398 - 1.
 Buffonia tenuifolia 346 - 1.

CLASSIS III.

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana officinalis 200 - 1.
           dioica 200 - 3.
           Locusta 201 - 1.
 Iris Pseud-Acorus 374 - 1.
           foetidissima 375 - 3.
 Scirpus Mariscus 426 - 4.
           nigricans 430 - 10.
           ferrugineus 430 - 9.
           compressus 425 - 14.
           albus 427 - 6.
 Cyperus longus 425 - 1.
 Scirpus palustris 429 - 7.
           acicularis 429 - 8.
           fluitans 431 - 12.
           lacustris 428 - 1.
           Holochoenus 429 - 6.
           mucronatus 429 - 5.
           fetaceus 430 - 11.
           caespitosus 429 - 9.
           fylvaticus 426 - 5.
           maritimus 426 - 3.
 Eriophor. polytach. 435 - 1.
           vaginatum 436 - 2.
 Nardus stricta 393 - 2.

DIGYNIA.

Panicum glaucum 393 - 1.
           sanguinale 399 - 2.
           Crus galli 394 - 1.
           Dactylon 399 - 2.
 Phalaris phleoides 398 - 2.
           arundinacea 400 - 1.
 Phleum pratense 398 - 1.
           nodosum 398 - 3.
           arenarium 398 - 4.
 Alopecurus pratensis 396 - 1.
           geniculatus 396 - 2.
 Miliun effusum 402 - 1.

Agrostis spica venti 405 - 17.
           rubra 394 - 4.
           stolonifera 402 - 2.
 Aira caerulea 404 - 8.
           cristata 396 - 3.
           aquatica 402 - 3.
           caespitosa 403 - 5.
           canescens 405 - 16.
           praecox 407 - 10.
           flexuosa 407 - 9.
           caryophyllaea 407 - 7.
 Melica nutans 403 - 6.
 Poa aquatica 411 - 13.
           pratensis 409 - 3.
           angustifolia 409 - 4.
           trivialis 409 - 1.
           annua 408 - 1.
           compressa 409 - 5.
           rigida 410 - 8.
 Briza media 412 - 1.
           minor 412 - 2.
 Dactylis glomerata 400 - 2.
           cynosuroides 393 - 4.
 Cynosurus cristatus 398 - 2.
           echinatus 397 - 5.
           caeruleus 399 - 4.
           paniceus 394 - 3.
 Festuca ovina 410 - 9, 11.
           dnriuscula 413 - 4.
           decumbens 408 - 11.
           fluitans 412 - 17.
           marina 395 - 4.
           amethystina 411 - 16.
           myuros 415 - 12.
           bromoides 415 - 13.
 Bromus secalinus 413 - 8.
           arvensis 413 - 5.
           sterilis 412 - 1.
           tectorum 414 - 7.
           pinnatus 392 - 1.
           giganteus 415 - 11.
 Stipa pennata 393 - 3.
 Avena fatua 389 - 7.
           spicata 405 - 1.

Avena flavescens	407-15.
elabor	406, 3-4.
Arundo phragmites	401-1.
calamagrostis	401-2.
arenaria	393-1.
Lolium perenne	395-2.
temulentum	395-1.
Elymus arevarius	390-1.
Triticum repens	390-1.
caninum	390-2.
Hordeum murinum	391-1.

TRIGYNIA.

Montia fontana	352-1.
----------------	--------

CLASSIS IV.

TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

Dipsacus fullonum	192-1, 2.
pilosus	192-3.
Scabiosa arvensis	191-1.
columbaria	191-2.
Succisa	191-3.
Sherardia arvensis	225-1.
Asperula odorata	224-1.
cynanchica	225-1.
Galium palustre	224-2.
uliginosum	225-3.
verum	224-1.
Mollugo	223-1.
? boreale	224-3.
Aparine	225-1.
parisiense	225-4.
Rubia tinctorum	223-1, 2.
Plantago major	314-1, 2.
media	314-3.
lanceolata	314-5.
maritima	315-7.
Coronopus	315-8.
? Læstingii	316-10.
uniflora	316-11.
Sanguisorba officinal.	203-2.
Cornus sanguinea	460-1.
succica	261-1.
Alchemilla vulgaris	158-1.
alpina	158-2.

DIGYNIA.

Aphanes arvensis	159-1.
Cuscuta europæa	281-1.

TETRAGYNIA.

Ilex Aquifolium	466-1.
Potamogeton natans	148-1.
lucens	148-2.
perfoliatum	149-4.
serratum	149-6.
crispum	149-7.
compressum	149-8.
marinum	150-3.
gramin.	149, 9-10.
puffillum	150-15.
Ruppia maritima	134-1.
Sagina erecta	344-1.
procumbens	345-2.

CLASSIS V.

PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Myosotis scorpioid.	229, 1-4.
Lithosperm. officinale	228-1.
arvense	227-3.
purpureocær.	229-2.
Anchusa semperviv.	227-2.
Cynoglossum officin.	226-1.
Pulmonar. angustifol.	226-1.
maritima	228-4.
Symphytum officinale	230-1.
Borago officinalis	228-1.
Asperugo procumb.	228-1.
Lycopsis arvensis	227-1.
Echium vulgare	227-1.
Lycopsis	227-2.
Primula veris officin.	284-3.
elatior	2.
acaulis	1.
farinosa	285-1.
Menyanthes trifoliata	285-1.
Nymphoides	368-2.
Hottonia palustris	285-1.
Lysimachia vulgaris	282-1.
thyrsiflora	283-3.
Nummular.	283-1.

Tom. IV.

G

Lysi.

• Cynogloss. Sylvest.

<i>Lyfimachia nemorum</i>	282-5.	Chenop. murale	154-2.
<i>Anagallis arvensis</i>	282-1.	album	154-1.
<i>Convolvulus arvensis</i>	275-2.	<i>serotinum</i>	155-9.
<i>sepium</i>	275-1.	hybridum	154-5.
<i>Soldanella</i>	275-5.	glaucum	155-7.
<i>Polemonium cæruleum</i>	288-1.	viride	155-12.
<i>Campanula latifolia</i>	276-1.	polysperm.	156-18.
<i>Trachelium</i>	276-2.	<i>Vulvaria</i>	156-13.
<i>glomerata</i>	277-3.	<i>fruticosum</i>	156-16.
<i>patula</i>	277-4.	<i>Beta vulgaris</i>	157-1.
<i>rotundifol.</i>	277-5,6.	<i>Salsola kali</i>	159-1.
<i>hederacea</i>	277-7.	<i>sedoides</i>	156-14.
<i>Speculum</i> ♀	278-1.	<i>Ulmus campestris</i>	468-1.
<i>Phyteuma orbicularis</i>	278-1.	<i>Gentiana Pneumon.</i>	274-1.
<i>Samolus valerandi</i>	283-1.	<i>amarella</i>	275-2,3.
* <i>Lonicera Periclymen.</i>	458-1,2.	<i>campestris</i>	275-4.
<i>Verbascum Thapsus</i>	287-1.	<i>Centaurium</i>	286-1.
<i>phlomooides</i>	287-2.	<i>Urtica perfoliata</i>	287-1.
<i>Lychnitis</i>	287-3.	<i>Eryngium campestre</i>	222-1.
<i>nigrum</i>	288-4.	<i>maritimum</i>	222-2.
<i>Blattaria</i>	288-1.	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	222-1.
<i>Datura Stramonium</i>	266-1.	<i>Sanicula europæa</i>	221-1.
<i>Hyoscyamus vulgaris</i>	274-1.	<i>Bupleurum rotundifol.</i>	221-1.
<i>Solanum nigrum</i>	265-4.	<i>tenuissimum</i>	221-2.
<i>Dulcamara</i>	265-1,2.	<i>Echinophora spinosa</i>	220-1.
<i>Rhamnus catharticus</i>	466-1.	<i>Tordylium maximum</i>	206-1.
<i>Fragula</i>	465-1.	<i>latifolium</i>	219-2.
<i>Evonymus europæus</i>	468-1.	<i>officinale</i>	219-2.
<i>Ribes rubrum</i>	456-1.	<i>Anthriscus</i>	219-4.
<i>alpinum</i>	456-2.	<i>nodosum</i>	220-6.
<i>nigrum</i>	456-4.	<i>Caucalis leptophylla</i>	219-1.
<i>Hedera Helix</i>	459-1.	<i>Daucus Carota</i>	218-1.
<i>Illecebrum verticillat.</i>	160-1.	<i>Bunium Bulbocastan.</i>	209-1.
<i>Glaux maritima</i>	285-1.	<i>Conium maculatum</i>	215-1.
<i>Thesium Linophyllum</i>	202-1.	<i>Athamanta Meum</i>	207-1.
<i>Vinca minor</i>	268-1.	<i>Libanotis</i>	218-1.
<i>major</i>	268-2.	<i>Peucedanum officinale</i>	206-1.
		<i>Silaus</i>	216-0.
		<i>DIGYNIA.</i>	
<i>Herniaria glabra</i>	160-1.	<i>Crithmum maritimum</i>	217-1.
<i>hirsuta</i>	160-2.	<i>Heracleum Sphondyl.</i>	205-1,2.
<i>lenticulata</i>	161-1.	<i>Ligusticum scoticum</i>	214-1.
<i>Chenop. Bonus Henr.</i>	156-15.	<i>cornubiense</i>	209-2.
<i>urbicum</i>	155-11.	<i>Angelica Archangelic.</i>	108-1.
? <i>rubrum</i>	154-3.	<i>lyvestris</i>	208-2.
		<i>Sium</i>	

Lylosticum see Hort Clif

... ..

Sium latifolium	211-3.
nodiflorum	211-5.
Sison <i>Amomum</i>	211-1.
<i>segetum</i>	211-2.
<i>inundatum</i>	212-6.
Oenanthe fistulosa	210-1, 2.
<i>crocata</i>	210-3.
<i>pimpinelloides</i>	210-4.
Phellandrium aquatic.	215-1.
Cicuta virofa	212-7.
Æthusa Cynapium	215-2.
Scandix Anthriscus	220-7.
<i>Pecten ♀</i>	207-1.
Chærophyllum sylvest.	207-1.
<i>temulentum</i>	207-1.
Pastinaca fativa	206-1, 2.
Smyrnum <i>Olusatrum</i>	208-1.
Anethum <i>Fœniculum</i>	217-1.
Carum Carvi	213-1?
Pimpinella saxifraga	213-1, 2.
Apium graveolans	214-1.
Ægopodium Podagrar.	208-3.
TRIGYNIA.	
Viburnum <i>Lantana</i>	460-1.
<i>Opulus</i>	460-1.
Sambucus nigra	461-1.
<i>laeniata</i>	3.
<i>Ebulus</i>	461-4.
Staphylæa <i>pinnata</i>	468-1.
Alfene media	347-6.
TETRAGYNIA.	
Parnassia palustris	355-1.
PENTAGYNIA.	
Statice Armeria	203-1.
<i>Limonium</i>	201-1.
Linum usitatum	362-1, 2.
<i>perenne</i>	362-3.
<i>tenuifolium</i>	362-5.
<i>catharticum</i>	362-6.
<i>Radiola</i>	345-1.
Drosera rotundifolia	356-1.
<i>longifolia</i>	356-2.
Sibbaldia procumbens	256-1.
POLYGYNIA.	
Myofurus minimus	251-1.

CLASSIS VI.

HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Narcissus? <i>poëticus</i>	371-2.
<i>pseudo-Narcissus</i>	371-1.
Bulbocodium autumn.	374-1.
Allium ursinum	370-5.
<i>vineale</i>	369-1.
<i>oleraceum</i>	370-3.
<i>Amphelopras.</i>	370-4.
Ornithogalum luteum	372-3.
<i>umbellatum</i>	372-2.
<i>pyrenaicum</i>	372-1.
Scilla bifolia	373-2.
<i>autumnalis</i>	372-1.
Antheric. ossifragum	375-1.
<i>calyculatum</i>	375-2.
Asparagus officinalis	267-1, 2.
Convallaria majalis	264-1, 2.
<i>Polygonatum</i>	263-1, 2.
<i>multiflora</i>	263-3.
Hyacinthus <i>non script.</i>	373-2.
Acorus Calamus	437-1.
Juncus <i>acutus</i>	431-1.
<i>effusus</i>	432-4.
<i>conglomerat.</i>	432-5.
<i>filiformis</i>	432-6.
<i>squarrosus</i>	432-7.
<i>stygius</i>	427-6.
<i>articulatus</i>	433-8.
<i>bulbosus</i>	434-II.
<i>bufonius</i>	434-12.
<i>campestris</i>	416-1, 2.
<i>pilosus</i>	416-3.
Berberis vulgaris	465-1.
Frankenia <i>lævis</i>	338-3.
<i>pulverulenta</i>	352-13.
Peplis Portula	368-1.
TRIGYNIA.	
Rumex aquaticus	140-1.
<i>obtusifolius</i>	141-2.
<i>crispus</i>	141-3.
<i>acutus</i>	142-7.
<i>persicarioides</i>	142-9.
Rumex	

TRIGYNIA.

Cucubalus	<i>baccifer</i>	267- 1.
	Behen	337- 2. 1.
✓	Viscaria	340- 12.
	<i>Otites</i>	340- 15.
	acaulis	341- 16.
Silene	<i>anglica</i>	339- 10.
	mutans	340- 11.
	noctiflora	340- 13.
	<i>Armeria</i>	341- 17.
	<i>amœna</i>	337- 1.
	<i>conica</i>	341- 18.
Stellaria	holostea	346- 1.
	graminea	346- 2.
	nemorum	347- 5.
Arenaria	peploides	351- 12.
	trinervia	349- 2.
	serpyllifolia	349- 1.
	<i>saxatilis</i>	350- 4.
	<i>temifolia</i>	350- 3.
	rubra	351- 9-10-11.

PENTAGYNIA.

Cotyledon	<i>Umbilicus</i>	271- 1.
Sedum	Telephium	269- 1?
	rupestre	269- 1-2.
	<i>villosum</i>	270- 4.
	acre	270- 5.
	album	271- 7.
	<i>dasyphyllum</i>	271- 8.
Oxalis	Acetofella	281- 1-2.
Agrostema	Githago	338- 5.
Lychnis	Flos cuculi	338- 4.
	dioica	339- 8.
	viscosa	340- 14.
Cerastium	<i>tomentosum</i>	349- 6.
	vulgatum	349- 4.
	alpinum	349- 5.
	vilcosum	348- 3.
	arvense	348- 1.
	semidecand.	348- 2.
	aquaticum	347- 4.
Spargula	arvensis	351- 8.
	<i>pentandra</i>	351- 8.
	nodosa	350- 5.

CLASSIS XI.

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Afarum	europeum	158- 1.
Lythrum	Salicaria	367- 1.
	<i>Hyssopifolia</i>	367- 2.

DIGYNIA.

Agrimonia	Eupatoria	202- 1.
-----------	-----------	---------

TRIGYNIA.

Reseda	Luteola	366- 2.
	<i>lutea</i>	366- 1.
Euphorbia	Peplus	313- 9.
	<i>Peplis</i>	313- 10.
	helioscopia	313- 8.
	<i>platyphyllos</i>	312- 4.
	<i>verrucosa</i>	312- 3.
	<i>segetalis</i>	312- 5.
	<i>exigua</i>	213- 7.
	<i>portlandica</i>	213- 6.
	<i>Paralias</i>	312- 4.
	<i>Characias</i>	312- 2.
	<i>amygdaloides</i>	212- 1.

DODECAGYNIA.

Semperviv.	tectorum	269- 1.
------------	----------	---------

CLASSIS XII.

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Prunus	Cerasus	463- 1.
	Padus	463- 1.
	spinosa	462- 1.

DIGYNIA.

Cratægus	Aria	453- 1.
	<i>torminatis</i>	453- 2.
	Oxyacantha	453- 3.

TRIGYNIA.

Sorbus	aucuparia	452- 2.
	<i>domestica</i>	452- 1.

PENTAGYNIA.

Mespilus	<i>germanica</i>	453- 1.
Pyrus	Malus	451- 1, 2.
	communis	452- 1, 2.
Spiræa	Filipendula	259- 1.
	Ulmaria	259- 1.

POLYGYNIA.	
Rosa canina	454-1.
eglanteria	454-3.
spinosissima	455-5.
Rubus fruticosus	467-1.
cæsius	467-3.
idæus	467-4.
faxatilis	261-2.
? Chamæmorus	260-1.
Fragaria vesca	254-1-2.
<i>sterilis</i>	254-3.
Potentilla argentea	255-2.
reptans	255-1.
<i>opaca</i>	255-3.
rupestris	255-1.
fruticosa	256-4.
Anserina	256-5.
Tormentilla erecta	257-2.
<i>reptans</i>	257-2.
Geum urbanum	253-1-2.
rivale	253-3.
Dryas octopetala	253-4.
? <i>pentapetala</i>	254-5.
Comarum palustre	256-1.

CLASSIS XIII.

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Actæa spicata	262-1.
Chelidonium majus	309-9.
<i>hybridum</i>	309-8.
<i>Glaucium</i>	309-7.
Papaver somniferum	308-1.
Rhæas	308-2.
Argemone	308-3.
<i>hybridum</i>	308-4.
dubium	309-5.
<i>cambricum</i>	309-6.
Nymphæa lutea	368-1.
alba	368-3.
Tilia europæa	473-1-2-3.
Cistus Helianthemum	341-1.

Cistus <i>surrejanus</i>	341-2.
<i>guttatus</i>	341-1.

TRIGYNIA.

Delphinium Consolida	273-1.
----------------------	--------

PENTAGYNIA.

Aquilegia vulgaris	273-1.
--------------------	--------

HEXAGYNIA.

Stratiotes Aloides	290-1.
--------------------	--------

POLYGYNIA.

Anemone nemorosa	259-1.
------------------	--------

<i>apennina</i>	259-2.
-----------------	--------

Pulsatilla	260-1.
------------	--------

Clematis <i>Vitalba</i>	258-1.
-------------------------	--------

Thalictrum flavum	203-1.
-------------------	--------

minus	203-2.
-------	--------

alpinum	204-4.
---------	--------

Adonis <i>annua atro-rub.</i>	251-1.
-------------------------------	--------

Ranunculus Flammul.	250-7.
---------------------	--------

Lingua	250-8.
--------	--------

Ficaria	246-1.
---------	--------

bulbosus	247-2.
----------	--------

acris	258-4.
-------	--------

reptans	247-1.
---------	--------

auricomus	248-1.
-----------	--------

fceleratus	249-1.
------------	--------

<i>parviflorus</i>	248-5.
--------------------	--------

<i>hederaceus</i>	249-2.
-------------------	--------

aquatilis	249-3-4-5.
-----------	------------

Trollius europæus	272-1.
-------------------	--------

Helleborus <i>viridis</i>	271-1.
---------------------------	--------

<i>fætidus</i>	271-2.
----------------	--------

Caltha palustris	272-1.
------------------	--------

CLASSIS XIV.

DIDYNAMIA.

GYMNOSPERMIA.

Teucrium <i>Chamæpitys</i>	244-1.
----------------------------	--------

<i>Scorodonia</i>	245-1.
-------------------	--------

Scordium	246-1.
----------	--------

Ajuga <i>reptans</i>	245-1.
----------------------	--------

<i>pyramidalis</i>	245-2.
--------------------	--------

Nepeta Cataria	237-1.
----------------	--------

Betonica officinalis	238-1.
----------------------	--------

Men-

Mentha <i>spicata</i>	233-1.	Antirrhinum Linaria	281-1.
<i>piperita</i>	234-7.	<i>monspessulanum</i>	282-2.
<i>aquatica</i>	233-6.	<i>arvense</i>	282-3.
<i>gentilis</i>	232-8.	<i>Cymbalaria</i>	282-4.
<i>exigua</i>	232-2.	<i>Elatine</i>	282-5.
<i>arvensis</i>	233-1.	<i>hybridum</i>	282-6.
<i>Pulegium</i>	235-1.	<i>minus</i>	283-7.
Glechoma <i>hederacea</i>	243-3-4.	Orontium	283-1.
<i>arvensis</i>	242-2.	Scrophularia <i>nodosa</i>	283-2.
Lamium <i>album</i>	240-1.	<i>aquatica</i>	283-1.
<i>purpureum</i>	240-2.	<i>Scorodonia</i>	283-3.
<i>amplexicaule</i>	240-4.	Digitalis <i>purpurea</i>	283-1.
Galeopsis <i>Tetrahit</i>	240-7.	Sibthorpia <i>europaea</i>	352-1.
<i>Ladanum</i>	242-4.	Limofella <i>aquatica</i>	278-2.
<i>Galeobdolon</i>	240-5.	Orobanche <i>major</i>	288-1.
Stachys <i>sylvatica</i>	237-1.	<i>ramosa</i>	288-3.
<i>germanica</i>	239-1.		
<i>palustris</i>	232-1.		
Ballota <i>nigra</i>	244-1.		
Marrubium <i>vulgare</i>	239-1.		
Leonurus <i>Cardiaca</i>	239-1.		
Clinopodium <i>vulgare</i>	239-1.		
Origanum <i>vulgare</i>	239-1.		
<i>onites</i>	236-2.		
Thymus <i>Serpyllum</i>	230-1.		
<i>Acinos</i>	238-1.		
Melittis <i>Melissophyllum</i>	242-1.		
Melissa <i>Calamintha</i>	243-1.		
<i>Nepeta</i>	243-2.		
Scutellaria <i>galericulata</i>	244-1.		
Prunella <i>vulgaris</i>	238-1.		
ANGIOSPERMA.			
Barrisia <i>alpina</i>	285-3.		
<i>viscosa</i>	285-4.		
Rhinanthus <i>Crista galli</i>	284-1.		
Euphrasia <i>officinalis</i>	284-1.		
<i>Odontites</i>	284-4.		
Melampyrum <i>cristatum</i>	286-1.		
<i>sylvaticum</i>	286-2.		
<i>pratense</i>	286-*		
<i>arvense</i>	286-3.		
Lathræa <i>Squamaria</i>	288-1.		
Pedicularis <i>sylvatica</i>	284-3.		
<i>palustris</i>	284-4.		
		CLASSIS XV.	
		TETRADYNAMIA.	
		SILICULOSA.	
		Myagrurn <i>fativum</i>	302-1.
		Vella <i>annua</i>	304-3.
		Subularia <i>aquatica</i>	307-4.
		Draba <i>verna</i>	291-1.
		<i>muralis</i>	292-2.
		<i>incana</i>	291-1.
		Lepidium <i>latifolium</i>	304-1.
		<i>ruderaie</i>	303-1.
		<i>petræum</i>	304-5.
		Thlaspi <i>arvense</i>	305-3.
		<i>campestre</i>	305-1.
		<i>hirsutum</i>	305-2.
		<i>montanum</i>	305-4.
		<i>perfoliatum</i>	305-6.
		Bursa <i>pastor.</i>	306-1.
		Cochlearia <i>officinalis</i>	302-1.
		<i>danica</i>	303-5-3-4.
		<i>anglica</i>	303-3.
		<i>græulandica</i>	302-2.
		<i>Coronopus</i>	304-6.
		<i>Armoracia</i>	301-1.
		Iberis <i>nudicaulis</i>	303-2.
		Dentaria <i>bulbifera.</i>	
		G +	Carda-

Vicia dumetorum	320-2.
✓ angustifolia	321-5.
lutea	321-6.
Cracca	322-1.
sylvatica	322-4.
Faba	323-1-2.
Ervum tetraspermum	322-2.
hirsutum	322-1.
solouienſe	321-7.
Orobus tuberosus	324-2.
✓ sylvaticus	324-1.
Glycyrrhiza glabra	324-1.
Ornithopus pusillus	326-1.
Hippocrepis comosa	325-1.
Hedysarum <i>Onobrychis</i>	327-1.
Astragalus glycyphyll.	326-1.
arenarius	326-2.
Trifolium Melilot. offic.	331-1.
Ornithopodioid.	331-1.
repens	327-1.
subterraneum	327-1.
✓ squamosum	329-8.
pratense	328-4.
✓ medium	328-7.
glomeratum	329-10.
scabrum	329-11.
fragiferum	229-12-13.
arvenſe	330-14-15.
agrarium	330-16.
procumbens	330-17.
filiforme	330-18.
Lotus corniculata	334-1-2.
tetragonolobus	334-5.
Medicago falcata	333-1.
lupulina	331-2.
polymor. arab.	331-1.
✓ minima	333-2.
— — —	333-3.
— — —	333-4.
— — —	333-5.

CLASSIS XVIII.
POLYADELPHIA.

POLYANDRIA.

Hypericum perforat.	342-1.
quadrangulum	344-7.
✓ elodes	344-8.
hirsutum	343-4-5.
✓ montanum	343-5.
humifusum	343-3.
pulchrum	342-2.
Androsæmum	343-6.

CLASSIS XIX.

SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Tragopogon pratense	171-1.
Picris echioides	166-13.
hieracioides	160-15.
Sonchus olerac.	162-1-2-3-4.
arvensis	163-7.
palustris	163-8.
Lactuca viroſa	161-1.
✓ seriola	161-1.
ſaligna	162-4.
Prenanthes muralis	162-5.
Leontod. Taraxacum	170-1.
autumnale	164-1.
Hieracium Piloſella	170-1.
alpinum	169-10.
paludoſum	166-11.
murorum	168-6.
umbellatum	168-3.
fabaudum	167-1.
Crepis biennis	166-12.
tectorum	165-9.
foetida	165-7.
Hyoſeris minima	173-1.
Hypochær. maculata	167-17.
radicata	165-6.
glabra	166-14.
Lapsana communis	173-1.
Cichorium Intybus	172-1.
Arctium Lappa	196-1.

Serratula tinctoria	196-1.	After Tripolium	175-2.
arvensis	194-3.	Solidago Virgaurea	176-1.
alpina	193-3.	Inula Helenium	176-1.
Carduus marianus	194-12.	dyfenterica	174-1.
lanceolatus	194-8.	Pulicaria	174-2.
eriophorus	194-11.	crithmoides	174-1.
diffusus	193-1.	Bellis perennis	184-1.
helenioides	193-2.	Chryfanth. fegetum	182-1.
nutans	193-1.	Leucanthem.	184-1.
crispus	194-2.	Matricaria <i>Parthenium</i>	187-1.
acanthoides	194-3.	Chamomilla	184-1.
palustris	194-4.	inodora	186-6.
1188 acaulis	194-7.	maritima	186-7.
Onopord. Acanthium	196-14.	Anthemis <i>nobilis</i>	185-2.
Carlina vulgaris	175-1.	Cotula	185-3.
Bidens tripartita	187-1.	maritima	186-5.
cernua	187-2.	? arvensis	185-4.
Eupator. cannabinum	179-1.	tinctoria	183-1.
		Achillea Millefolium	183-1.
		Ptarmica	183-1.
POLYGAMIA SUPERFLUA.			
Tanacetum vulgare	188-1.		
Artemisia vulgaris	190-1.	POLYGAMIA FRUSTRANEA.	
campestris	190-1.	Centaurea <i>nigra</i>	198-2.
maritima	188-2.	Scabiosa	198-1.
Absinthium	188-1.	Cyanus	198-1.
Gnaphalium dioicum	181-1.	<i>Solstitialis</i>	196-16.
<i>margaritaceum</i>	182-2.	<i>Calcitrapa</i>	196-15.
<i>luteo-album</i>	182-3.		
sylvaticum	180-2.	POLYGAMIA NECESSARIA.	
uliginosum	181-6.	Othonna palustris	174-3.
Conyza <i>squarrosa</i>	179-1.	<i>integrifolia</i>	178-4.
Erigeron acre	175-3.	Filago <i>maritima</i>	180-1.
<i>canadense</i>	175-1.	<i>pyramidata</i>	180-3.
Tuffilago Farfara	173-1.	<i>montana</i>	181-4.
Petasites	179-1.	<i>gallica</i>	181-5.
<i>hybrida</i>	179-2.		
Senecio vulgaris	178-1.	MONOGAMIA.	
viscosus	178-2.	Jafione montana	278-2.
<i>montanus</i>	178-3.	Lobelia Dortmanna	287-1.
sylvaticus	177-2.	Viola odorata	364-1.
Jacobæa	177-1.	canina	364-3.
paludosus	176-2.	palustris	364-6.
185 <i>Jarracenicus</i>	177-5.	hirta	364-8.
		tricolor	364-9.
		Impatiens Noli tangere	316-1.

CLASSIS XX.

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis	mafcula	376- 2.
	morio	376- 2.
	militaris	378- 10.
	uftulata	377- 5.
	pyramidalis	377- 6.
	bifolia	380- 18.
	conopfea	381- 21.
	latifolia	380- 19.
	maculata	381- 20.
	<i>abortiva</i>	383- 1.
Satyrium	<i>hircinum</i>	376- 1.
	viride	381- 22.
Ophrys	ovata	385- 1.
	cordata	385- 2.
	paludofa	378- 9.
		385- 3.
	<i>lilifolia</i>	382- 1.
	Monorchis	378- 7.
	<i>fpiralis</i>	378- 8.
	<i>antropophora</i>	379- 12.
	infectifera	379- 13.
	<i>arachnites</i>	380- 16.
	Nidus avis	382- 1.
Serapias	Hellebor. lat.	383- 1.
	longifolia	384- 5.
	paluftris	384- 6.
Cypriped.	Calceolus	385- 1.

POLYANDRIA.

Arum	<i>maculatum</i>	266- 1.
Zoftera	marina	52- 1.

CLASSIS XXI.

MONOECIA.

MONANDRIA.

Zannichellia	paluftris	135- 1.
--------------	-----------	---------

DIANDRIA.

Lemna	minor	129- 1.
	polyrrhiza	129- 2.
	trifulca	129- 3.

TRIANDRIA.

Carex	dioica	425- 15.
	capitata	425- 15.
	pulicaris	424- 13.
	leporina	422- 2.
	vulpina	422- 8.
	canefcens	424- 10.
	muricata	424- 13.
	<i>brizoides</i>	423- 6.
	pilulifera	422- 20.
	flava	421- 18.
	veficaria	420- 14.
	pallefcens	419- 12.
	hirta	418- 7.
	panicea	418- 3.
	acuta	417- 1.
	Pfseudo-Cyp.	419- 12.
	axillaris	424- 11.
	diffans	420- 16.
Typha	latifolia	436- 1.
	anguffifolia	436- 2.
Sparganium	erectum	437- 1.
	natans	437- 3.

TETRANDRIA.

Betula	alba	443- 1.
	Alnus	442- 1-2.
Buxus	<i>sempervirens</i>	445- 1-2.
Urtica	dioica	139- 1.
	urens	140- 2.
	<i>pilulifera</i>	140- 3.

PENTANDRIA.

Xanthium	frumofum	140- 1.
Amarantus	Blitum	157- 1.

POLYANDRIA.

Ceratoph.	demerfum	135- 1-2.
Myriophyl.	fpicatum	151- 17.
	verticillatum	316- 1.
Sagittaria	fagittifolia	258- 1.
Poterium	<i>Sanguiforba</i>	203- 1.
Quercus	Robur	440- 1.
Fagus	fylvatica	439- 1.
Carpinus	Betulus	451- 1.
Corylus	Avellana	439- 1.

MONA-

MONADELPHIA.

Pinus Abies	441-2.
? <i>sylvestris</i>	441-2.
? <i>Picea</i>	441-1.

SYNGENESIA.

Bryonia alba	261-1-2.
--------------	----------

CLASSIS XXII.

DIOECIA.

DIANDRIA.

Salix alba	447-1.
arenaria	447-3.
fragilis	448-8.
anygdaloides	448-9.
pentandra	449-12.
rosmarinifolia	447-2.
herbacea	448-7.
reticulata	449-13.
repens	448-6.
caprea	449-15.
viminialis	450-21.
purpurea	450-22.

TRIANDRIA.

Empetrum nigrum	444-1.
-----------------	--------

TETRANDRIA.

Viscum album	464-1.
Hippophaë Rhamnoid.	445-1.
Myrica Gale	443-1.

PENTANDRIA.

Humulus Lupulus	137-1.
-----------------	--------

HEXANDRIA.

Tamus <i>communis</i>	262-1.
-----------------------	--------

OCTANDRIA.

Populus tremula	446-3.
nigra	446-1.
alba	446-2.
Rhodiola Rosea	269-4.

ENNEANDRIA.

Mercurialis perennis	138-1.
<i>annua</i>	139-2.
Hydrochar. Morfus ran.	290-2.

MONADELPHIA.

Juniperus communis	444-1-2.
--------------------	----------

Juniperus <i>Sabina</i>	444-1.
Taxus baccata	445-4.

SYNGENESIA.

Ruscus <i>aculeatus</i>	262-1.
-------------------------	--------

CLASSIS XXIII.

POLYGAMIA.

MONOECIA.

Holcus lanatus	404-14.
mollis	404-15.
Valantia <i>Cruciata</i>	223-1.
<i>Aparine</i>	225-2.
Parietaria officinalis	158-1.
Atriplex hastata	151-1.
patula	151-2.
maritima	152-8.
pedunculata	153-10.
portulacoid.	153-11.
littoralis	153-12.
Acer <i>Pseudo Platan.</i>	470-1.
campestre	470-2.

DIOECIA.

Fraxinus excelsior	469-1.
--------------------	--------

CLASSIS XXIV.

CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Equisetum arvense	130-2.
sylvaticum	130-4.
palustre	131-7-9.
fluviatile	130-1.
limosum	131-10.
hyemale	131-11.
Ophiogloss. vulgatum	128-1.
Onimunda regalis	125-4.
Lunaria	128-1.
Spicant	118-1.
Acrosticum septentr.	120-1.
ilvense	118-1.
Thelypteris	121-6.
Pteris aquilina	124-1.
Asplenium Scolopendr.	116-1.
<i>Ceterach</i>	118-1.
Asple.	

✓ <i>Asplenium marinum</i> 119-2.	<i>Adiantum Capillus ♀</i> 123-1.
Trichomanes 119-1.	Trichom. <i>tunbrigensis</i> 123-2.
✓ <i>Trich. ramos.</i> 119-2.	Pilularia globulifera 136-1.
Ruta muraria 122-1.	Isoetes lacustris 306-1.
<i>Adiant. nigr.</i> 126-10.	
Polypodium vulgare 117-1-2.	MUSCI.
<i>cambricum</i> 117-3.	Lycopodium Selago 106-1.
<i>Louchitis</i> 118-2.	Selaginoides 106-1.
Filix mas 120-1.	clavatum 107-1.
✓ <i>aculeatum</i> 121-2.	annotinum 107-2.
✓ Phegopteris 122-8.	✓ - alpinum 108-3.
✓ Dryopteris 125-6.	✓ inundatum 108-4.
✓ fragile 125-7.	<i>denticulatum</i> 108-1.

OBSCURÆ.

137. *Salicornia* 3. myosuroides procumbens.
4. ramosior procumbens.
5. cupressiformis erecta.
141. *Lapathum* 5. minimum *C. B. Pet. t. 3. f. 4.*
6. viride. *Pet. t. 2. f. 6.*
10. aureum *Pet. 1. 2. f. 7. Lob. 286.*
145. *Perficaria* 2. minor *C. B. Morif. 2. f. 5. t. 29.*
3. angustifolia *C. B.*
10. subtus incana *Pet. t. 3. f. 10.*
148. *Potamogeton* 3. fol. pellucido gramineo.
12. folio longissimo.
14. tenuifolium *Pet. t. 5. f. 12.*
151. *Myriophyllum* 18. minus *Morif. 3. f. 15. 1. 4. f. 7.*
152. *Atriplex* 3. maritima angustifolia *C. B.*
4. angustifolia laciniata *Raj.*
7. marina valerandi *J. B.*
154. *Chenopodium* 6. procumbens lucidum. *Morif.*
8. erect. chrysanth. folio.
9. ficus folio *Pet. 8. f. 3.*
10. folio subrotundo. *Pet. 8. f. 4.*
13. oleæ folio.
17. *Sedum frutic. minus. alt. C. B.*
3. sylvestris latifolia. *Pet. 15. 1.*
5. rotundo folio *Pluk. 61. f. 5. Pet. 14. 1.*
6. aphylloucaulos *Pluk. 62. f. 4.*
162. *Lactuca*
163. *Sonchus* 1.
5. rotundo folio *Pluk. 61. f. 5. Pet. 14. 1.*
6. aphylloucaulos *Pluk. 62. f. 4.*
165. *Hieracium* 16. saxatile *C. B. prodr. 66. Col. 1: 243.*
2. frutic. latif. glabr. *C. B.*
7. *Pulmonaria angustifolia.*

	13. fruticos. alpinum.
171. Leontodon	14. flore singulari. <i>Pluk. 37. f. 3.</i>
186. Chamæmelum	4. Hierac. mont. ang. <i>C. B.</i>
	5.
	8. marinum. <i>J. B.</i>
189. Artemisia	5. tenuifol. narbonenf. <i>J. B.</i>
	6. anglica maritima.
217. Peucedanum	1. minus <i>C. B.</i>
226. Cynoglossum	2. sempervirens.
232. Mentha	4. crispa verticillata <i>C. B.</i>
	8. aromatica. <i>tab. 10. f. 1.</i>
242. Sideritis	3. hirsuta lutea. <i>Pet. 33. f. 10.</i>
244. Scutellaria	2. fl. purpurascens. <i>T.</i>
254. Caryophyllata	5. pentaphyllea. <i>J. B.</i>
255. Potentilla	3.
	4. repens aureum.
270. Sedum	6. non acre album. <i>t. 12.</i>
286. Centaurium	2. luteum minimum.
294. Turrilis	4. exilis <i>Pluk. 80. f. 2.</i>
301. Nasturt. aquat.	2. præcocius <i>Pet. 47. f. 3.</i>
303. Cochlearia	3. folio sinuato. <i>C. B.</i>
306. Subularia	2. repens. <i>Dill. nusc. t. 81.</i>
321. Vicia	4. semine rotundo nigro <i>C. B.</i>
328. Trifolium	3. ochroleucon.
	9. glomerulis mollioribus. <i>t. 13.</i>
334. Lotus	2. fruticosior.
	3. flore majore <i>C. B.</i>
336. Dianthus	3. sylvestris. 3. <i>Lob. 443.</i>
342. Cistus	3. <i>Dill. elth. t. 145. f. 173.</i>
	4. <i>Dill. elth. 4. 145. f. 172.</i>
349. Ceraftium	4. hirsut. mag. flore <i>C. B.</i>
356. Drosera	3. 4. 5. perennis.
367. Reseda	2. polygalæ folio.
369. Allium	2. bicornè proliferum.
377. Orchis	5. obscure purpurea.
	23. pusilla alba.
	24. speciosa.
	25. rubra <i>C. B.</i>
386. Ophrys	3. minor <i>Pluk. 247. f. 2.</i>
391. Gramen	4. foliis pungent. <i>Pluk. 33. f. 4.</i>
	6. spica foliacea. <i>C. B.</i>
396. — —	4. alopecurus maximus.
397. — —	3. myosuroides nodosum <i>t. 26. f. 4.</i>
404. — —	15. paniculat. molle.
411. — —	14. arundinac. aquatic.

413. *Festuca*
15. nemorosum.
  2. spicis erectis.
  3. paniculis confertis.
  9. elatior.
418. *Carex*
10. avenaceum dumetorum.
  4. spadiceo viridis.
  5. spica recurva.
  9. spicis teretibus.
  10. sylvarum tenuius.
  13. spic. pend. longiore.
  15. spic. 3. subrotundis.
  16. spic. longissime distant.
  17. spica divulsa.
  19. folio molli.
422. — —
1. palustre elatius.
  4. spica multifera.
  9. spicis compactis.
447. *Salix*
4. inferne lanuginosa.
  5. inferne cinerea.
  11. foliis subcæruleis.
  14. fol. longissimis viridibus.
  17. fol. rotund. minore.
  18. caprea pumila.
455. *Rosa*
6. pomifera, fructu spinoso.
471. *Erica*
- 2.
  6. cantabrica. *Pet. gaz. t. 27. f. 4.*
Raj. dendr. opp. 98.

LVI.

HERBARIUM AMBOINENSE

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propofuit

OLAVUS STICKMAN

Smolandus.

Upsalæ 1754. Maj. 9.

---

§. I.

Exente præcedenti seculo, detectis plerisque in Europa plantis, summum fastigium attingisse Rem Herbariam plurimis visum fuit; at vero eo ipso tempore curiosorum industria demum *INDIAS* penetravit, quo ipso novus orbis plantarum, priori longe amplior, Botanicorum imperio subiectus fuit.

Vastissimi plantarum exercitus ex dissitis hisce oris in Europam allati, constabant maximam partem plantis exsiccatis, quibus præ reliquis *Plukenetius* famam & auctoritatem, nunquam morituram, sibi comparavit.

Quum vero non facile aliis, quam rudi plebeculæ nautarum, Indias adire liceat, corrasæ fuere plantæ, quæ in ora maritima sese primo intuitu sistebant,

bant, sæpe absque floribus & fructu, unde factum, ut imperfecta specimina *sicca*, absque selectu collecta, Botanicorum pomœria auxerint.

Non cuivis enim contingit adire has terras, nec omnibus volupe est longinquum iter fuscipere; navigatio enim inter procellas periculosa, mutationes climatum, plurium annorum commoratio inter barbaras gentes in causâ fuere, quod pauci Botanici, immo paucissimi, pulcherrimos flores tanti emere voverint. Eo itaque majori laude & honore cumulandi sunt *Peregrinatores Botanici*, qui ejusmodi pericula flocci habuere, quo nobis uberiolem reddidere rarissimarum plantarum Indicarum notitiam, dum easdem vivas, in solo-natali, colligere, intueri & describere non grave duxerint; inter quos primo loco nominandi: HERMANNUS, qui *Caput bonæ spei & Zeylonam*; SLOANE, qui *Jamaicam*; BANISTER *Virginiam*; KÆMPFERUS *Japoniam*; PLUMIERUS *Galliam æquinoctialem*; RHEEDE *Malabariam*; RUMPHIUS *Amboinam*; & inter recentiores, FEUILLEUS, qui *Peruviam*; KALMIUS *Canadam*; HASSELQUIST *Palæstinam*; OSBECK *Chinam*; ADANSON *Africam*; LOEFLING *Americam australem*; BROWNE *Jamaicam*, ut reliquos taceam, adiere.

§. II.

INDIA orientalis dividitur in *Indiam veterem* & *aquosam*.

VETUS India est vel *India INTRA GANGEM*: *Indostana*, vel *EXTRA GANGEM*, quæ complectitur *Asiæ* partem ab orientali *Gangis* parte usque ad mare: *Benghala*, *Aracana*, *Malacca*, *Siana*, *Cambodia* &c.

AQUOSA India comprehendit ceteros *Indiæ* tractus, ad partem australem & orientalem *Malaccæ*,

ex innumeris insulis constantes; hæc incipit a *Sumatra* per *Javam*, insulas *Moluccas* & *Philippinas*. In extrema hac India tria sunt imperia: *AMBOINA*, *MALACCA*, *BANDA*. Plantas hujus Indiæ aquosæ Rumphius collegit, examinavit & exhibuit; vide Præfation. Auctoris ad librum primum.

§. III.

RUMPHIUS (Georgius Everhardus) *Medicine Doctör, natione Hanoviensis, Mercator senior & in Amboina Consul, Naturæ curiosorum Plinius indicus*, in orbe erudito adeo celebris est, ut ejus historiam & vitam heic enarrare supervacaneum foret. Hic in Amboina vixit, ut ipse testatur, per totos quadraginta duos annos, multaque passus non modo rei familiaris, sed ipsius sanitatis discrimina. Amisit enim hic non tantum carissimam conjugem Sufannam cum duobus liberis, sub horrendo terræ motu, qui Amboinam quassabat anno 1674, die 17 Febr. stylo novo *); verum etiam sub ardenti sirio, indefessus plantas inquirens, cataractam contraxit, qua reliquis viginti quinque annis, quibus dein in India vixit, oculis privatus in densissimis tenebris senectutem transigere coactus, usque dum circa annum 1706, natus 69 annos, in vivis esse desiit. Nullus indefesso magis studio atque diligentia Indiæ Gazophylacia naturæ perquisivit, cujus rei luculentissimum testimonium exstat *MUSEUM AMBOINENSE*, quod in *Conchyliorum* historia reliquis omnibus, quæ de *Testaceis* prodire, longe palmam præripuit.

Plantas itidem Indiæ aquosæ infinita diligentia investigavit, conquisivit, descripsit & delineavit, cum earum Nominibus, Locis, Usu & Viribus, tam medicis, quam œconomicis; quæcunque de plantis

---

*) Procella ejusmodi horrenda 1754 mense Decembri Indiã quassavit & in sola Zeylona 150 naves diffregit.

tis audivit, vidit, aut indagavit indefessus auctor, semper candide, modeste, nulli gravis, sincere notavit, & in *HERBARIO* suo *AMBOINENSI* exposuit.

§. IV.

BURMANNUS (Johannes) *Medicinæ Doctor*, in horto *Amstelodamensi Botanices Professor*, *Naturæ Curiosorum Socius*, Orbem Botanicum non uno documento sibi obstrictum reddidit. Hic vastissima quotidie per populosissimam urbem Amstelodamensem obrutus praxi clinica, vix ullam elabi sinit horulam, quin scientiam Botanices suis curis & laboribus splendide locupletet. Vir amplissimus ab interitu vindicavit & illustravit *Hermanni* plantas posthumas *Zeylanicas* in *MUSŪO ZEYLANICO*, idem plantas rarissimas *Capitis bonæ spei* nitidissimis descriptionibus & figuris cum Rei herbariæ cultoribus communicavit, in *DECADIBUS PLANTARUM AFRICANARUM*; ille etiam *RUMPHII HERBARIUM AMBOINENSE*, in domo societatis Indiæ Orientalis Amstelodami per 30 annos alte sepultum, cum blattis tineisque certans investigavit, eruit, & suis observationibus & synonymis illustravit ac publice edidit, quod alioquin vix ac ne vix quidem unquam lucem adspexisset.

§. V.

Sic prodiit *RUMPHII HERBARIUM AMBOINENSE*, complectens plantas, quæ in *Amboina* & adjacentibus *Insulis* reperiuntur, Amstelodami ab anno 1741 ad annum 1750, in folio, *Latine & Belgice*, *Volum. VI.* comprehensum, præter *Auctarium*.

In hoc opere proposuit semper laudandus Auctor circiter mille plantas Indicas, easque *Figuris* 1010 illustravit.

Inter has plantas nullas observamus Europæas, sed *exoticas omnes*.

Ex hisce pleræque sunt *Arbores* aut *Frutices*, paucissimæ autem *Herbaceæ*, quum in India non hyemes plantas quotannis destruant, uti apud nos in Europa, ubi plures sunt herbæ, quam arbores.

Arbores hæc facile omnes sunt *Semperviventes*, in cunctis Indiæ locis, circa æquatorem sitis, excepta *Arbore rediviva* (Vol. 3. t. 104.) quæ unica, sub finem pluviosorum *) mensium, folia dimittit, & post mensis spatium nova regerminat fronde; quod incolis hisce, uti Europæis adsuetum, mirum videtur, arborem sine foliis vivere posse.

Sylvæ intertextæ sunt plurimis fruticibus scandentibus, qui arbores ascendunt, & ex arbore in arborem migrant longissimo itinere, quibus ita connectuntur summitates & paniculæ arborum, ut cæsis caudicibus, non cadant; Sic numerosissimi *Calami* funes hamosos sæpe ad longitudinem nongentorum pedum e singula sua fronde emittunt, sylvasque sic connectunt, ut plane imperviæ evadant; sic *Lens phaseoloides* aliæque scandentes irretiunt.

Sylvæ indicæ in æthera, nudo caudice, attollunt comas frondosas, ut sylvæ tamquam tectum irretita coma altissimis fulcimentis elevatum appareat, ubi nulla securis vim arboribus intulit. Sub hoc tecto viridi homines obambulant in vaporoso elemento, ne solis radii eorum Capita exsiccent, & Herbas exhauriant. Heic ubicunque se vertit, audit incola strepitus, clamores, cantus & sonos, sed supra se omnia, cum Aves sonoræ, loquacesque Psittaci ubique resonent; in hoc elemento superterreneo incolarum vices numerosæ *Simiæ* gerunt, quæ cum aviculis cohabitant, nec tamen ova in earum nidis destruant.

Hæc

---

*) Pluviosæ menses heic sunt Majus, Junius, Julius. Rumph. Amb. 163.

Hæc arborum sempervirentium concatenatio facit, ut sylvæ neque exuri, neque disseccari queant, quo campi aperiantur & Tigrides aliæque feræ expellantur, quæ incolis sæpe summam cladem inferunt.

GENERA quam plurima in hoc opere occurrunt rarissima, hodie obscura, simulque amplissima, satis scite expressa; in

Vol. 1. *PALMARUM* historia egregia.

Vol. 2. *CANARII* species & Citri varietates.

Vol. 3. *RHIZOPHORÆ XVI* & *FICUS XIII* species.

Vol. 4. *PANDANI* plurimi.

Vol. 5. *CALAMI* numerosi & *DIOSCOREÆ* variæ.

Vol. 6. *EPIDENDRA* & *GLOBBÆ* pulcherrimæ.

Plurima in hoc opere occurrunt dignissima & vere stupenda, e. gr..

DIOSCOREÆ (V. t. 122.) radix contortuplicata, serpenti adeo similis, ut quivis facile primo intuitu exhorresceret & extimesceret serpentem vivum.

HERNANDIA (II. t. 85.) cujus truncus intus inhabitatur plerumque ea copia Formicarum, ut vix aliquis arborem propius accedere, multo minus eandem obtruncare audeat.

EPIDENDRUM (VI. p. 120.) cujus bulbus in magnitudinem rapi excrescit, ut Formicis commodam aulam & domicilium præbeat.

SOPHORA heptaphylla seu *Anticholerica* (IV. 22.) cujus usus specificus in Cholera, Pleuritide, Colica, Dysuria.

SCITAMINA, quæ comprehendunt *Galangam*, *Zedoariam*, *Zingiber*, *Zerumbet*, & affines, pulchre illustrata reperiuntur (Tom. V:to), quamvis nondum sufficienter explicata.

CASSIA alata tamquam infallibile specificum contra *Herpetem acutum* laudatur p. 37.

FUCUS natans (VI. p. 188.) ejusque migrationes variæ, ab eo tempore, quo Indias adire inceperunt Europæi, memoria dignissimæ, ut cetera taceam; vide *Acoft. arom.* 293.

Cum pretiosissimum opus ad oras nostras nondum pervenisset, dum D. D. Præses *Species* suas *plantarum* edidit, factum, ut hujus Synonyma, quæ maxime illustrarent plantas Indiæ rarissimas, non potuerint assumi, proinde operam meam non displicenturam fore Botanicis crediderim, dum *plantas Rumphii* cum D:ni Præsidis Herbario contuli, ut *Synonyma* eruerem & connecterem. Acquiescere debui in hoc opusculo plantis evidentissimis, multasque seponere, cum Auctor, non beneficio Seculi, quo vixerat, noverat partes minutissimas fructificationis describere & delineare, in quo solum cedit Horti Malabarici Auctoribus.

TOMUS I.

TAB.

1. 2. 3. Calappa,	<i>Cocos nucifera.</i>
4. Pinanga.	<i>Areca Catechu.</i>
5. 6. 7. Pinanga <i>sylvestris.</i>	
8. Saribus.	<i>Corypha umbraculifera.</i>
9. Licuala.	
10. Lontarus <i>domestica.</i>	<i>Borassus flabellifer (a)</i>
11. Lontarus <i>sylvestris.</i>	
12. Lontarus <i>altera.</i>	
13. Saguerus.	
14. Sagvaster <i>major.</i>	<i>Caryota urens.</i>
15. Sagvaster <i>minor.</i>	
16. Nypa.	
17. Sagus (b).	

19. Sa-

(a) E lacrymis conficitur Saccharum.

(b) Hæc arbor est genuina, e qua Sagu esculentum conficitur teste Auctore.

19. *Sagus filaris.*
 20. 23. *Olus calappoides.*
 25. 26. *Manga domestica.*
 27. *Manga sylvestris.*
 28. *Manga foetida.*
 29. *Durio.*
 30. *Soccus arb. major.*
 31. *Soccus arb. minor.*
 32. *Soccus granosus.*
 33. *Soccus granosus.*
 34. *Soccus sylvestris.*
 35. *Prunum stellatum.*
 36. *Blimbingum teres.*
 37. *Jambosa domestica.*
 38. *Jambosa nigra.*
     Jambosa aquea.
 39. *Jambosa sylv. alba.*
 40. *Jambosa sylv. parvifol.*
 41. *Jambosa ceramica.*
 42. *Jambolana.*
 43. *Mangostana.*
 44. *Mangostana celebica.*
 45. *Anona.*
 46. *Anona tuberosa.*
 47. *Cujavus domestica.*
 48. *Cujavus agrestis.*
 49. *Cujavillus.*
 50. 51. *Papaja.*
     54. *Lansium.*
 55. 56. *Lansium sylvestre.*
     57. *Custambium.*
     58. *Pomum draconum.*
     59. *Pom. drac. sylvestre.*
     60. *Condondum.*
     61. *Condondum malacc.*
     62. *Cynomorium.*
     63. *Cynomorium sylvestre.*
     64. *Sandoricum.*
     65. *Gajanus.*
     66. *Atunus.*
- Cycas circinalis.*
Mangifera indica.

Nanca H. M. 3. t. 26.
Ansjeli H. M. 3. t. 32.

Averrhoa Carambola.
Averrhoa Bilimbi.
Eugenia.
Eugenia malaccensis.
Eugenia racemosa.
Eugenia Sambos.
Blatti H. M. 3. t. 40.

Jambolifera pedunculata?
Garcinia Mangostana.

Garcinia celebica.

Annona reticulata.
Annona squamosa?
Psidium Guajava.

Psidium Cujavus.
Psidium.
Carica Papaja.
Averrhoa acida?

Pongu H. M. 4. t. 35?

Clrysobalanus Icaco.

Cynometra cauliflora.
Cynometra ramiflora.

67. Vidoricum.	Strychnos <i>Nux vomica</i> . 37?
68. Calappa.	<i>Adamarum H. M. 4. t. 3. 4.</i>
69. Cassuvium.	<i>Anacardium occidentale.</i>
70. Cassuvium <i>sylvestre</i> .	
71. 72. <i>Gnemon domestica</i> .	<i>Mala-Elengi H. M. 5. t. 55.</i>
73. <i>Gnemon sylvestris</i> .	<i>Mail-Kombi H. M. 5. t. 55.</i>
74. Morunga.	<i>Guilandina Moringa.</i>
76. Turia.	<i>Robina grandiflora.</i>
77. Tœri-mera.	
78. <i>Olus album</i> .	<i>Bœm Moenja H. M. 5. t. 58.</i>
79. <i>Olus alb. insulare</i> .	
<i>Sojar volubilis.</i>	<i>Plukenetia volubilis.</i>
80. <i>Eriophorus javana</i> .	<i>Bombax pentandrum.</i>
81. Bilacus.	<i>Cratæva Marmelos.</i>
82. <i>Bilacus taurinus</i> .	<i>Cratæva Tapia?</i>

TOMUS II.

1. 2. 3. <i>Caryophyllum</i> .	<i>Caryophyllus aromaticus.</i>
4. <i>Nux Myristica</i> .	<i>Myristica.</i>
5. <i>Nux Myristica mas</i> .	<i>Panom-palka, H. M. 4. t. 5?</i>
6. <i>Palala secunda</i> .	
7-9. <i>Palala tertia</i> .	
<i>Agallochum.</i>	
10. <i>Agalloch. secundarium</i> .	
<i>Agalloch. spurium.</i>	
<i>Lignum moschatum.</i>	
11. <i>Santalum</i> .	<i>Santalum album.</i>
<i>Santalum rubr.</i>	
12. <i>Pseudofandal. amboinens.</i>	<i>(Arb. mirabili umbella.)</i>
<i>Lignum papuanum.</i>	
13. <i>Caju Galedupa</i> .	<i>Connarus?</i>
<i>Cortex Oninius.</i>	
14. <i>Cortex caryophylloides</i> .	<i>Laurus Culitlawan.</i>
<i>Sindoc.</i>	
15. <i>Lauraster amboinensis</i> .	<i>Laurus.</i>
16. 17. <i>Arbor alba</i> .	<i>Myrtus Leucadendra.</i>
18. <i>Myrtus amboinensis</i> .	
19. <i>Pigmentaria</i> .	<i>Bixa Orellana.</i>
20. <i>Alliaria</i> .	
21. <i>Cassia fistula</i> .	<i>Cassia fistula.</i>
22. <i>Cassia fist. sylvestr.</i>	<i>Cassia.</i>
23. <i>Tamarindus</i> .	<i>Tamarindus indica.</i>
24. <i>Malum Granatum</i> .	<i>Punica Granatum.</i>

- 24; 2; 26:1, 3; 27; 28; 29; 30; 33.
 35; 25; 26:2; 34.
 36. *Malum indicum*.
 37. *Vidara litorea*.
 38. *Lignum colubrinum*.
 39. *Radix deiparæ*.
 40. *Radix deiparæ spuria*.
 41. *Rex amaroris*.
 42. *Anisum moluccanum*.
 43. *Anisifolium*,
Saponaria.
 44. *Pharmacum sagueri*.
Capraria.
 45. 46. *Songium*.
 47. *Canarium vulgare*.
 48. *Canarium zephyrinum*.
 49. *Canarium sylvestre*.
 50. 51. *Canarium odoriferum*.
 52. 53. *Danunara nigra*.
 54. *Canarium minimum (c)*.
 55. *Canarium decumanum*.
 56. *Dammara zelanica*.
 57. *Dammara alba*.
Dammara celebica.
 58. *Camirium*.
 59. *Pangium*.
 60. *Fructus musculiformis*.
 61. *Ampacus latifolius*.
 62. *Ampacus angustifolius*.
 63. *Flos cuspidum*.
 64. *Tanionus litorea*.
 65. *Cananga*.
 66. *Cananga sylvestris*.
 67. *Sampacca*.
 68. *Sampacca sylvestris*.
 69. *Arbor violaria*.
 70. *Lingoum*.
 71. *Bintangor maritimum*.
 72. *Bintangor sylvestris*.
 73. *Novella*.

Citrus Aurantium.

Citrus Medica.

Rhamnus Fajuba.

Rhamnus Napeca?

Strychnos.

Gmelina asiatica.

Ophioxylon serpentinum.

Umbellata.

Schinus Limonia.

Dillenia indica.

Mimusops Elengi.

Uvaria.

Uvaria zeylanica.

Michelia Champaca.

Magnolia.

Pterocarpus. Fl. Zeyl. 417.

Calophyllum Inophyllum.

Calophyllum Calaba.

Hibiscus tiliaceus.

H 5

74. No.

(c) *Canarium* est distinctum genus. Cal. 2. fidus. Petala 6. Stam. 5. Stylus cylindricus capitatus. Drupa ficca: Nucleus subtrigonus.

74. Novella <i>litorea</i> .	<i>Hibiscus populneus</i> .
75. Novella <i>nigra</i> .	<i>Cordia Sebestena</i> .
76. <i>Gelala litorea</i> .	<i>Erythrina Coralloendr.</i>
77. <i>Gelala alba</i> .	<i>Erythrina variegata</i> .
78. <i>Gelala aquatica</i> .	
79. 80. Arbor <i>excoecans</i> .	<i>Excoecaria Agallocha</i> .
81. Arbor <i>lactaria</i> .	<i>Cerbera Manghas</i> .
82. Lignum <i>scholare</i> .	<i>Tabernæmontana citrifolia</i> .
83. Arbor <i>pinguis</i> .	
84. <i>Lactaria salubris</i> .	
85. Arbor <i>regis</i> .	<i>Hernandia sonora?</i> (<i>sed fructus</i>
86. Arbor <i>verniciis</i> .	<i>alienus</i> .)
87. Arbor <i>toxicaria</i> .	

TOMUS III.

1. <i>Ebenus</i> .	
2. <i>Ebenus molucca</i> .	
3. <i>Ebenus alba</i> .	
4. 5. Arbor <i>nigra</i> .	<i>Uvaria zeylanica?</i>
6. <i>Hebenaster</i> .	<i>Diospyros</i> .
7. <i>Metrosideros vera</i> .	<i>Myrtus</i> .
8. <i>Metrosider. maccassarief.</i>	<i>Mimusops Kauki?</i> <i>Manilkara</i>
10. <i>Metrosider. amboinief.</i>	<i>Cassia</i> . <i>H. M. 4. t. 25.</i>
11. <i>Metrosideros molucca</i> .	
12. <i>Metrosideros</i> .	
13. <i>Metrosideros spuria</i> .	<i>Ochna Jabotapita</i> .
14. <i>Cofassius</i> .	
15. <i>Cofassius citrina</i> .	
16. 17. <i>Dabanus</i> .	
18. <i>Jatus</i> .	<i>Theca H. M. 4. t. 27.</i>
19. <i>Samama</i> .	<i>Cephalanthus? orientalis?</i>
20. <i>Tittius</i> .	
<i>Tittius litorea</i> .	
21. 22. <i>Sicchius</i> .	
23. <i>Ulassium</i> .	
24. <i>Laharus</i> .	
25. <i>Neflatus</i> .	
<i>Morfalla</i> .	
26. Lignum <i>emanum</i> .	
27. <i>Corius</i> .	
28. Lignum <i>murinum</i> .	<i>Mimosa</i> .
29. <i>Carbonaria</i> .	
<i>Carbonaria altera</i> .	
30. Lignum <i>corneum</i> .	<i>Garcinia?</i>

31. Mangium <i>sylvestre</i> .	Mangifera.
32. Folium <i>acid. majus</i> .	
33. Folium <i>acidum min.</i>	
Lignum <i>salus minus</i> .	
34. Ulet.	
35. Lignum <i>curinum</i> .	
36. 37. Sirii folia.	
38. Arupa.	
39. Surenus.	
40. 42. Machillas.	Laurus.
43. 44. Lignum <i>leve</i> .	Laurus.
45. Lignum <i>leve alterum</i> .	Laurus.
46. Lignum <i>equinum</i> .	Bignonia <i>Nür-pongelion H. M.</i>
47. 48. Arbor <i>rubra</i> .	Myrtus. 6. t. 29.
Arb. <i>rub. reliqua</i> .	Myrtus.
49. Arb. <i>facum major</i> .	
50. Caju <i>Lape Lape</i> .	
51. Arbor <i>facum minor</i> .	
52. Percicaria <i>ferrea</i> .	Myrtus.
53. Jambosa <i>litorea</i> .	Eugenia.
54. Arbor <i>noctis</i> .	
55. Boncalus.	Cephalanthus <i>orientalis</i> .
56. Quercus <i>moluccana</i> .	Quercus <i>Molucca</i> .
57. Casuarina <i>litorea (d)</i> .	
59. Arbor <i>nuda</i> .	
60. Pulaſſarius.	
61. 62. Granatum <i>litoreum</i> .	
63. Atunus <i>litorea</i> .	
64. Lignum <i>clavorum</i> .	Calophyllum <i>Calaba? Burm.</i>
65. 66. Arbor <i>patorum</i> .	
67. Vertifolia.	
68. Mangium <i>celsum</i> .	Rhizophora <i>gymnorrhiza</i> .
69. Mangium <i>minus</i> .	Rhizophora <i>cylindrica</i> .
70. Mangium <i>digitatum</i> .	
71. 72. Mangium <i>candelarium</i> .	Rhizophora <i>Mangle</i> .
73. 75. Mangium <i>caſeolare</i> .	Rhizoph. <i>caſeolaris, foliis ova-</i> <i>tis obtuſis, floribus ſolita-</i> <i>riis, fruſtibus orbiculatis</i> <i>depreſſis mucronatis.</i>
76. Mangium <i>album</i> .	Rhizophora.
77. Mangium <i>corniculatum</i> .	Rhizoph. <i>corniculata foliis ova-</i> <i>tis, floribus confertis, pedunculis bi-</i> <i>floris, fruſtibus arcuatis acuminatis.</i>
	78. Man-

(d) Generis proprii, ſingularis arbor, Equiſeti ſtructura.

- 120. *Perticaria tertia.*
- 121. *Tanarius minor.*
- 122. *Tanarius major.*
- 123. *Arbor ovigera.*
- 124. *Lanius.*
- 125. *Palacca.*
- 126. *Halecus litorea.*
- 127. *Halecus terrestris.*
Clypearia maritima.
- 128. *Solulus arbor.*
- 129. *Arbor radulifera.*
Folium intinctus.
- 130. *Lignum nucosum.*
- 131. *Bunius.*
- 132. *Arbor cœli.*
Aalius.
- 133. *Folium hircinum.*
- 134. *Gumira litorea.*
- 135. *Cicadaria (e).*
- 136. *Caryophyllaster.*
- 137. *Cortex papetarius.*
- 138. *Ichthyotonos litorea.*
- 139. *Ichthyotonos montana.*
- 140. *Timonius.*
- 141. *Folium urens.*

*Ricinus Tanarius, foliis peltatis
repandis.*
*Hernandia ovigera, foliis ova-
tis basi petiolatis.*

Croton aromaticum.
Croton lacciferum?

Tinus.
Tinus.

TOMUS IV.

- 1. *Leleba.*
Arundarbor cratium.
Arundarbor spiculorum.
Arundarbor vasaria.
- 2. *Arundarbor aspera.*
- 3. *Arundarbor spinosa.*
- 4. *Arundarbor ferc.*
- 5. *Canna palustris.*
- 6. *Arundo farcta.*
- 7. *Arundastrum.*
- 8. *Flos festalis.*
- 9. *Flos horarius.*
- 10. *Abutilon hirsutum.*
- 11. *Abutilon læve.*

*Arundo arbor indica procera
verticillata. Pluk. mant. 28.*

Arundo arbor.

Arundo vallatoria Pluk.

Hibiscus Rosa chinensis.
Hibiscus mutabilis.
Sida Abutilon β.
Sida Abutilon α.

12. *Gof-*

12. Gossypium <i>Capas.</i>	Gossypium <i>herbaceum.</i>
13. Gossypium <i>latifolium.</i>	Gossypium <i>arboreum.</i>
14. Gossypium <i>dæmonis.</i>	Hibiscus <i>zeylanicus?</i>
15. Granum <i>mojchatum.</i>	Hibiscus <i>Abelmosch.</i>
16. Herba <i>crinalium.</i>	Hibiscus <i>jurattensis.</i>
17. Cyprus <i>Aicanna.</i>	Lawsonia <i>spinosa.</i>
18. Lagondium <i>vulgare.</i>	Vitex <i>trifolia.</i>
19. Lagondium <i>litoreum.</i>	Vitex <i>Negundo.</i>
Lignum <i>longævitas.</i>	
20. Crista <i>pavonis.</i>	Poinciana <i>pulcherrima.</i>
21. Lignum <i>Sappan.</i>	Cæsalpina <i>Sappan.</i>
22. Anticholerica.	Sophora <i>heptaphylla (f).</i>
23. Flos <i>flavus.</i>	Cassia.
24. Gajatus.	Æschynomene <i>indica.</i>
25. Codicæum <i>chrysofidium.</i>	Croton <i>variegatum.</i>
26. Codicæum <i>teniojum.</i>	Croton.
27. Codicæum <i>silvestre.</i>	Croton <i>variegatum.</i>
28. Gendarusia <i>vulgaris.</i>	
29. Gendarusia <i>femina.</i>	Justicia <i>nasuta.</i>
Involucrum <i>cusci.</i>	
30. Folium <i>bracteatum.</i>	<i>Tjudi marcam. H. M. 6. t. 60.</i>
31. Scutellaria <i>prima.</i>	Aralia?
32. Scutellaria <i>secunda.</i>	Bubon.
33. Scutellaria <i>tertia.</i>	Convallaria <i>fruticosa, foliis pe-</i>
34. Terminalis <i>alba.</i>	<i>tiolatis sparsis lanceo-</i>
35. Terminalis <i>angustifol.</i>	<i>latis, racemis ramosis,</i>
36. Cauda <i>felis.</i>	<i>caule fruticoso.</i>
37. Cauda <i>felis agrestis.</i>	Plumeria <i>alba.</i>
38. Flos <i>convolutus.</i>	Nyctanthus.
39. Flos <i>manilhanus.</i>	Euphorbia <i>neritifolia.</i>
40. Ligularia.	
Ricinus <i>albus.</i>	
41. Ricinus <i>ruber.</i>	Ricinus <i>communis.</i>
42. Granum <i>moluccum.</i>	Croton <i>Tiglium.</i>
43. Folium <i>polypi.</i>	

44. Fru-

(f) Planta argenteo vix solvi potest ob quotidianum ejus usum & auxilium in periculosis quibusdam morbis. Præsertim vero specificum est remedium in omni Cholera, & fluxu Cholerico, ad enormes vomitus sedandos: in hunc enim finem æque ejus grana seu officula quam radices conducunt, illa vero amarissima sunt, quorum tria vel quinque supra porphyritim cum aqua conteruntur ac propinantur. Radix itidem cum aqua conteritur, cujus cyathus simul adsumitur. Conducunt etiam ad pleuritidem spuriam.

44. Frutex <i>aquos. mas.</i>	<i>Aralia chineusis.</i>
45. Frutex <i>aquos. femina.</i>	
46. Flamma <i>sylvarum.</i>	<i>Ixora coccinea.</i>
47. Flamma <i>sylvar. peregr.</i>	<i>Pavetta indica.</i>
48. Petalites <i>amboinens.</i>	
49. Petalites <i>agrestis.</i>	<i>Clerodendron.</i>
50. Caryophyllast. <i>litoreus.</i>	<i>Ptelea viscosa.</i>
51. Folium <i>principissæ.</i>	<i>Mussaenda frondosa.</i>
52. Folium <i>Crocodili.</i>	<i>Hedyсарum umbellatum.</i>
53. Frutex <i>linterarius.</i>	
54. Buglossum <i>litoreum.</i>	<i>Lobelia Plumieri.</i>
55. Buglossum <i>lanuginosum.</i>	<i>Tournefortia factidissima.</i>
56. Perlarius <i>primus.</i>	
57. Perlarius <i>alter.</i>	
58. Mamanira.	
59. Mamanira <i>alba.</i>	
60. Frutex <i>ceramicus.</i>	
61. Cortex <i>piscatorum.</i>	<i>Celtis.</i>
62. Frutex <i>carbonarius I.</i>	
Frutex <i>carbon. asper.</i>	
63. Folium <i>politorium.</i>	<i>Ficus ? Teregam H. M. 2. t. 60.</i>
64. Folium <i>calcosum.</i>	
65. Frutex <i>excaecans.</i>	
66. Cortex <i>saponarius.</i>	<i>Mimosa.</i>
67. Capsicum <i>sylvestre.</i>	<i>Contorta.</i>
68. Frutex <i>cerasiformis.</i>	
69. Pharmacum <i>papetarium.</i>	<i>Melastroma.</i>
70. Lignum <i>aquatile.</i>	
71. Fragarius <i>ruber.</i>	<i>Melastroma aspera.</i>
72. Fragarius <i>niger.</i>	<i>Melastroma ostandra.</i>
73. Blimbingum <i>sylvestre.</i>	
74. Pandanus <i>verus (g).</i>	
75. Pandanus <i>spurius.</i>	
76. Pandanus <i>humilis.</i>	
77. Pandanus <i>sylvestris.</i>	
78. Pandanus <i>latifolius.</i>	
79. Pandanus <i>moschatus.</i>	
80. Pandanus <i>ceramicus.</i>	
Folium <i>Baggea verum.</i>	
81. Folium <i>Baggea marit.</i>	
Pandanus <i>repens.</i>	

82. Pan-

(g) *Pandanus* genus est nondum constitutum Monœciæ, Bromeliæ forte affine, fructu Ambrosiæ.

82. *Pandanus funicularis.*
Pandanus caricofus.

TOMUS V.

1. <i>Folium linguæ.</i>	<i>Bauhinia scandens.</i>
2. <i>Funis viminalis.</i>	<i>Securidaca? volubilis.</i>
3. <i>Funis quadrifidus.</i>	
4. <i>Faba marina.</i>	<i>Lens phaseoloides; proprii generis.</i>
5. <i>Perrana rubra.</i>	
6. <i>Lobus litoralis.</i>	<i>Kaku-valli. H. M. 8. t. 36.</i>
7. <i>Funis gnemoniformis.</i>	
8. <i>Gnemon funicularis.</i>	<i>Tali. H. M. 7. t. 22.</i>
9. <i>Funis urens.</i>	<i>Tragia scandens.</i>
10. 11. <i>Funis papius.</i>	<i>Contorta.</i>
12. <i>Funis cratinum.</i>	<i>Contorta.</i>
13. <i>Lacca Lignum.</i>	
14. <i>Spina vaccarum.</i>	
15. <i>Cudranus.</i>	
16. <i>Limonellus.</i>	
17. <i>Camunium.</i>	
18. <i>Camunium sinense.</i>	<i>Vitex?</i>
<i>Camunium japonense.</i>	<i>Vitex pinnata.</i>
19. <i>Cortex consolidans.</i>	
20. <i>Pulaffarium.</i>	
21. <i>Lignum scholare.</i>	<i>Contorta.</i>
22. <i>Tuba baccifera.</i>	<i>Menispermum Cocculus.</i>
23. <i>Tuba radicum.</i>	
24. <i>Tuba flava.</i>	<i>Menispermum flavum, foliis</i>
25. <i>Polium hmatum.</i>	<i>Menisperm. carolin. (ovatis</i>
26. <i>Tuba siliquosa.</i>	<i>(glabris.</i>
27. <i>Pharniacum magnum.</i>	<i>Piper.</i>
28. <i>Sirium decumanum.</i>	<i>Piper decumanum, foliis corda-</i>
28. <i>Sirium arborefcens 3.</i>	<i>Piper Malamiris. (tis.</i>
<i>Piper caninum.</i>	<i>Piper.</i>
29. <i>Sirioides.</i>	<i>(Saururus</i>
<i>Flos pergulanus.</i>	<i>(frutescens,</i>
30. <i>Flos Manora.</i>	<i>Nyctanthes Sambac.</i>
31. <i>Flos cæruleus.</i>	<i>Clitoria Ternatea. (Plum. t. 76.</i>
32. <i>Abrus frutex.</i>	<i>Glycine Abrus.</i>
33. <i>Viscum amboinicum.</i>	
34. <i>Funis uncatuſ latif.</i>	
35. <i>Funis unc. lanofus.</i>	
<i>Funis myrcænarum.</i>	

36. <i>Funis convolutus.</i> <i>Complanus funicularis.</i>	<i>Melaestoma octandra.</i>
38. <i>Quis qualis.</i>	
39. <i>Sinapifiter.</i> <i>Amara litorea.</i>	<i>Croton.</i>
40. <i>Olus crudum.</i>	<i>Contorta.</i>
41. <i>Funis butonicus.</i>	
42. <i>Funis mujarius.</i>	<i>Uvaria?</i>
43. <i>Rudens sylvaticus.</i>	
44. <i>Funis felleus.</i>	
45. <i>Cruſta arborum.</i>	
46. <i>Jasminum litoreum.</i>	<i>Volkameria inermis.</i>
47. <i>Rubus moluccus 1.</i> <i>Rubus moluccus 2.</i>	<i>Rubus parvifolius.</i> <i>Rubus moluccanus.</i>
48. <i>Frutex globulorum.</i>	<i>Guilandina.</i>
49. <i>Globuli majores.</i>	<i>Guilandina.</i>
50. <i>Nugæ ſylvarum.</i>	<i>Guilandina.</i>
51. <i>Palmijuncus Calappar.</i>	<i>Calamus.</i>
52. <i>niger.</i>	<i>Calamus.</i>
53. <i>albus.</i>	<i>Calamus.</i>
54. <i>verus.</i>	<i>Calamus.</i>
55. <i>viminalis.</i>	<i>Calamus.</i>
56. <i>equeſtris.</i>	<i>Calamus.</i>
57. <i>Zalacca.</i>	<i>Calamus.</i>
58. <i>Draco.</i>	<i>Calamus.</i>
59. <i>lavis.</i>	<i>Flagellaria indica.</i>
<i>Cantharifera.</i>	<i>Nepenthes deſtillatoria.</i>
60. <i>Muſa.</i>	<i>Muſa paradifiaca.</i>
61. <i>Muſa uranoſcopos.</i> <i>ſimiarum.</i>	
62. <i>Folium menſarium.</i> <i>Folium buccinatum.</i>	
63. <i>Galanga major & min.</i>	<i>Maranta?</i>
64. <i>Lampurjum.</i>	<i>Amomum Zerumbet.</i>
65. <i>Cardamomum minus.</i> <i>Bangleum.</i>	<i>Amomum Cardamomum.</i>
66. <i>Zingiber majus.</i> <i>Zingiber minus.</i>	<i>Amomum Zingiber.</i>
67. <i>Curcuma.</i>	<i>Curcuma longa.</i>
68. <i>Zerumbet.</i>	<i>Curcuma rotunda: figura tenuſ.</i>
69. <i>Zerumbet claviculatum.</i> <i>Soncorus.</i> <i>Gandaſulum.</i>	<i>Kæmpferia rotunda.</i> <i>Kæmpferia Galanga.</i>
71. <i>Galanga malaccenſis.</i> <i>Tom. IV.</i>	

- Cannacorus.
 72. Alcorum.
     Schœnanthium amboinic.
 73. *Gladiolus odoratus.*
 74. *Arundo saccharifera.*
 75. *Ova piscinum.*
     Lacryma Jobi.
 74. *Sorgum.*
     Oryza.
 75. *Panicum.*
 76. *Sesamum indicum.*
 77. *Cannabis indica.*
 78. *Ganja sativa.*
     agrestis.
 79. *Ramium majus.*
     Cnicus indicus.
 80. *Iudicum.*
     Tabacus.
 81. *Anassa.*
 82. *Blitum indicum.*
 83. *Blitum spinosum.*
     Blitum frutescens.
 84. *Amaranthus.*
 85. *Trongum hortense.*
 86. *Trongum agreste.*
     Trongum album.
 87. *Stramonia indica.*
 88. *Capficum indicum.*
 89. *Mirabilis.*
 90. *Lacca herba.*
 91. *Matricaria sinensis.*
     Artemisia latifolia.
 92. *Basilicum indicum.*
     Basilicum agreste.
 93. *Ozymum citratum.*
     Mentha crispâ.
     Levisticum indicum.
     Carum.
     Semperviv. majus.
 94. *Aloë americana.*
 95. *Planta anatis.*
     Oxys lutea ind.
 96. *Crotalaria.*
     Laganfa 1.
     Laganfa 2.
- Canna angustifolia.*
Acorus Calamus: verus.
Andropogon Schœnanthus.

Saccharum officinarum.
Coix Lacryma.

Holcus saccharatus.
Oryza sativa.
Panicum italicum.
Sesamum indicum.
Cannabis sativa.
Corechorus capsularis.
Corechorus olitorius.
Urtica nivea.
Carthamus tinctorius.
Indigofera tinctoria.
Nicotiana.
Bromelia comosa.
Amaranthus tristis.
Amaranthus spinosus.
Achyranthes.
Celofia cristata.
Solanum Melongena.
Solanum indicum.

Datura Metel.
Capficum fruticosum.
Mirabilis Jalappa.
Impatiens Balsamina.
Chrysanthem. indicum.
Artemisia.
Ocymum.
Ocymum gratissimum.
Ocymum tenuiflorum.

Umbellata.

Aloë vivipara.
Cotyledon laciniata.

Crotalaria retusa.
Cleome icofandra.

- Sinapi *finense*.
 97. Gallinaria 1.
     Gallinaria 2.
 98. Amica *nocturna*.
 99. Flos *susannæ*.
 100. Flos *impius*.
     Flos *globosus*.
 101. Majorana *rubra*.
 102. Melissa *lotoria*.
     Marrubium *album*.
     Majorana *aurea*.
 103. Sonchus *amboinicus*.
     Sonchus *volubilis*.
 104. Herba *sentiens*.
 105. Tulipa *javana*.
 106. Arum *fatiuum*.
 107. Arum *sylvestre*.
 108. Arum *aquaticum*.
 109. Arum *ægypticum*.
 110. Caladium *aquatile*.
     Arifarum *amboinic*.
 111. Arifarum *esculentum*.
     Dracunculus *amboinic*.
 112. Tacca *fativa*.
 113. Tacca *phallifera*.
 114. Tacca *litorea*.
 115. Tacca *montana*.
 116. Piper *longum*.
     Sirii *folium*.
 117. Siriboa.
 118. Sirium *sylvestre*.
 119. Sirium *terrestre*.
     Sirium *frigidum*.
 120. Ubiun *vulgare*.
 121. Ubiun *digitatum*.
 122. Ubiun *anguinum*.
 123. Ubiun *anniverfarium*.
 124. Ubiun *pomiferum*.
     Ubiun *ovale*.
 126. Combilium.
 127. Ubiun *quinquefolium*.
 128. Ubiun *sylvestre*.
 129. Ubiun *polypoides*.
 130. Batatta.
- Cleome *viscosa*.
 Cassia *Sophera*.
 Cassia *Tora*.
 Polianthes *tuberosa*.
 Orchis *susannæ*.
 Pentapetes *phœnicea*.
 Gomphrena *globosa*.
 Ocymum *frutescens*.

 Nepeta *indica*.

 Cacalia *foucheifolia*.

 Oxalis *sensitiva*.
 Amaryllis *zeylanica*.
 Arum *arborefcens*?
 Arum *sagittifolium*.
 Arum *ovatum*.
 Arum *Colacasia*.
 Arum *esculentum*.
 Arum *trilobum*.
 Arum *peregrinum*.
 Arum *divaricatum*.
 Dracontium *polyphyllum*.

 Dracontium.

 Piper *Amalago*.
 Piper *longum*.
 Piper *Siriboa*.
 Piper *Malamiris*.
 Piper.
 Piper.
 Dioscorea *oppositifolia*.
 Dioscorea *oppositifolia*.
 Dioscorea *oppositifolia*.
 Dioscorea *oppositifolia*.
 Dioscorea *bulbifera*.
 Dioscorea *bulbifera*.
 Dioscorea *aculeata*.
 Dioscorea *pentaphylla*.
 Dioscorea *triphylla*.
 Atragene?
 Convolvulus *Batattas*.

131. <i>Batatta mammosa.</i>	<i>Convolvulus.</i>
132. <i>Glans terrestris.</i> <i>Cacara bulbosa.</i>	<i>Dolichos erosus.</i>
133. <i>Lobus quadrangularis.</i>	<i>Dolichos tetragonolobus.</i>
134. <i>Dolichus chinensis.</i>	<i>Dolichus sinensis.</i>
135. <i>Lobus machæroides.</i> <i>Phaseolus balticus.</i>	<i>Dolichos ensiformis.</i> <i>Cytisus Cajan.</i>
136. <i>Cacara perennis.</i>	<i>Dolichos lignosus.</i>
137. <i>Cacara alba.</i>	
138. <i>Cacara nigra.</i>	<i>Dolichos unguiculatus.</i>
139. <i>Phaseolus minor.</i> <i>Phaseolus minimus.</i>	<i>Phaseolus cylindricus.</i> <i>Phaseolus radiatus.</i>
140. <i>Cadelium.</i>	<i>Phaseolus Max.</i>
141. <i>Cacara litorea.</i> <i>Phaseolus maritimus.</i> <i>Cacara pilosa.</i>	<i>Dolichos Lablab?</i>
142. <i>Cacara pruritus.</i>	<i>Dolichos pruriens.</i>
143. <i>Camolenga.</i>	<i>Cucurbita Pepo.</i>
144. <i>Cucurbita lagenaria.</i>	<i>Cucurbita lagenaria.</i>
145. <i>Cucurbita vulgaris.</i>	
146. <i>Anguria indica.</i> <i>Cucumis sinensis.</i>	<i>Cucurbita Citrullus.</i>
147. <i>Petola.</i>	<i>Momordica Luffa.</i>
148. <i>Petola anguina.</i>	<i>Cucumis anguinus.</i>
149. <i>Petola bengalensis.</i>	<i>Cucumis acutangulus.</i>
150. <i>Petola sylvestris.</i>	
151. <i>Amara indica.</i>	<i>Momordica indica.</i>
152. <i>Amara sylvestris.</i> <i>Olus vespertilionis.</i>	<i>Momordica Balsamina?</i> <i>Momordica trifolia.</i>
153. <i>Poppya.</i>	
154. <i>Pomum amoris.</i> <i>Gandola.</i>	<i>Solanum Lycopersicon.</i> <i>Basella rubra.</i>
155. <i>Olus vagum.</i> <i>Flos cardinalis.</i>	<i>Convolvulus Medium.</i> <i>Ipomœa Quamoclit.</i>
156. <i>Seruneum aquatile.</i> <i>Chamæbalanus japonica.</i>	<i>Verbefina.</i> <i>Arachis hypogœa.</i>
157. <i>Convolvulus læv. maj.</i>	<i>Convolvulus peltatus.</i>
158. <i>Convolv. lævis minor.</i> <i>Convolv. cœruleus.</i>	<i>Convolvulus.</i>
159. <i>Convolvulus marinus.</i> <i>Convolvulus riparius.</i>	<i>Convolvulus Pes capræ.</i>
160. <i>Convolvulus fœtidus.</i>	

161. Pseudochina amboinens.	Cortorta.
162. Ubiium nummularium.	Smilax China.
163. Fumis crepitans.	Dioscorea villosa?
164. Vitis alba.	Cissus vitiginea.
Folium caufonis.	Bryonia cordifolia.
167. Labralca molucca.	Vitis trifolia.
168. Radix vesicatoria.	Plumbago indica.
169. Pes equinus.	Hydrocotyle asiatica.
Empetrum acetosum.	Begonia obliqua.
170. Serratula amara.	Scutellaria indica.
Crusta ollæ.	Ruellia antipoda.
171. Cucumis murinus.	
172. Corona ariadnes.	Contorta.
173. Sulluela esculenta.	Contorta.
174. Olus crepitans.	Contorta.
175. Nummularia major.	Contorta.
176. Nummularia minor.	Contorta.
175. Pustula arborum 3.	Mirabilis planta, foliis amplexi-
Peponaster.	(caulibus & fulcimentis
177. Radix pucoronilla.	Aristolochia indica. (adnascen-
178. Oculus asiaci.	Cissus. (tibus.
Olus crepitans mas.	Contorta.
179. Funis toacca.	Contorta.
180. Olus sanguinis.	Dioscorea sativa.
181. Adpendix arborum.	Pothos latifolius.
182. Adpendix procellanica.	Pothos.
Adpendix erecta.	
183. Adpendix cuscuaria.	
Adpendix laciniata.	
184. Adpendix duplofolio.	Pothos scandens.
Cassuta.	Cassutha filiformis.

TOMUS VI.

1. Cyperus rotundus.	Cyperus.
2. Cyperus longus.	
3. Cyperus dulcis.	
Gramen capitatum.	Scirpus glomeratus.
4. Gramen vaccinum.	Cynofurus ægyptius.
Gramen repens.	
Gramen simplex.	
5. Gramen aciculatum.	
Hippogrostis amboinica.	Panicum colonum.
minor.	

6. Gramen <i>arguens</i> .	
Calamagrostis.	
7. Gramen <i>polytrichum</i> .	Eriocaulon <i>setaceum</i> .
Gramen <i>caricosum</i> .	
<i>vulpinum</i> ,	Panicum <i>vulpinum</i> .
Phoenix <i>montana</i> .	
8. Carex <i>amboinica</i> .	
Lithospermum <i>amboin</i> .	Coix <i>Lacryma job. antea V.75.</i>
Arundinella.	Commelina.
10. Cratægonum <i>amboin</i> .	Sperinacoe.
11. Auris <i>canina</i> .	Achyranthes <i>lappacea</i> .
12. Herba <i>memoriae</i> .	Achyranthes <i>aspera</i> .
13. Prunella <i>hortensis</i> .	
14. Senecio <i>amboinicus</i> .	Conyza <i>chinensis</i> .
Olus <i>scrofinum</i> .	Conyza <i>cinerea</i> .
15. Olus <i>squillarum</i> .	Gomphræna <i>sessilis</i> .
Agrimonia <i>mohucca</i> .	Bidens <i>bipinnata</i> .
16. Majorana <i>foetida</i> .	<i>Alopecuro Veron. Fl. Zeyl. 411.</i>
17. Herba <i>mæroris alba</i> .	Phyllanthus <i>Niruri</i> .
Herba <i>mæroris rubra</i> .	Phyllanthus <i>Urinaria</i> .
18. Ecliptica.	Verbesina.
Silagurium <i>angustifol</i> .	Sida <i>spinosa</i> .
19. Silagurium <i>vulgare</i> .	Sida <i>alnifolia</i> .
20. Urtica <i>mortua</i> .	Tragia <i>Mercurialis</i> .
Urtica <i>decumana</i> .	Urtica <i>interrupta</i> .
21. Herba <i>vitiliginum</i> .	Justicia <i>suffruticosa</i> .
22. Folium <i>tinctorum</i> .	Justicia <i>bivalvis</i> .
23. Esula <i>esulenta</i> .	Euphorbia <i>hirta</i>
24. Halicacabus <i>indicus</i> .	Cardiosperm. <i>Halicacabum</i> .
25. Lappago <i>laciniata</i> .	Urena <i>smuata</i> .
26. Halicacabus <i>minor</i> .	Physalis <i>pubescens</i> .
Halicacabus <i>baccifer</i> .	Solanum <i>nigrum</i> .
27. Palmifilix.	
28. Filix <i>aquatica</i> .	
29. Filix <i>esulenta</i> .	
Filix <i>amboinica</i> .	
30. Lonchitis <i>amboin</i> .	
32. Dryopteris <i>triplex</i> .	Ophioglossum <i>scandens</i> .
33. Adiantum <i>volubile</i> .	Ophioglossum <i>flexuosum</i> .
34. Capillus <i>veneris</i> .	Adiantum.
35. Filix <i>florida</i> .	Oimunda.
36. Polypodium <i>indicum</i> .	Polypodium <i>quercifolium</i> .
37. Phyllitis <i>amboinica</i> .	

Scolopendria.	Ophioglossum <i>pendulum</i> .
38. Filix calamaria.	Lycopodium <i>plumosum</i> ?
39. Muscus <i>fruticescens</i> .	Lycopodium <i>canaliculatum</i> .
40. Cingulum <i>terræ</i> .	Lycopodium <i>cernuum</i> .
Baeba <i>saturni</i> .	Renealmia <i>usneoides</i> .
Muscus <i>capillaris</i> .	Lycopodium <i>Plegmaria</i> .
43. Equisetum <i>amboin</i> .	Epidendrum.
Folium <i>petolatum</i> .	Epidendrum <i>amabile</i> .
42. Angraecum <i>scriptum</i> .	Epidendrum.
43. 44. Angraecum <i>album</i> .	Epidendrum.
Angraecum <i>rubrum</i> .	Epidendrum.
Angraecum <i>quintum</i> .	Epidendrum.
45. Angraecum <i>flavum</i> .	Epidendrum.
46. Angraecum <i>furvum</i> .	Epidendrum.
47. Angraecum <i>caninum</i> .	Epidendrum.
48. Angraecum <i>nervosum</i> .	Epidendrum.
49. Angraecum <i>saxatile</i> .	Epidendrum.
Angraecum <i>purpureum</i> .	Epidendrum.
50. Angraecum <i>purpur</i> .	Epidendrum.
Angraecum <i>terrestre</i> .	
51. Herba <i>supplex</i> .	
53. Involucrum.	
52. Flos <i>triplicatus</i> .	Orchis.
54. Orchis <i>major</i> 3.	Orchis <i>strateumatica</i> .
Orchis <i>minor</i> 2.	Orchis <i>cubitalis</i> .
55. Nidus <i>germinans ex</i>	<i>Formicis monstrosus bulbis</i> .
58. Macuerus.	Urtica.
59. Lomba.	Piper <i>peltatum</i> .
60. Globba <i>longa</i> (h).	
61. Globba <i>crispa</i> .	
Globba <i>uniformis</i> .	
Globba <i>acris</i> .	
62. 63. Globba <i>sylvestris</i> .	<i>vide Merian. surinam.</i>
64. Herba <i>spiralis</i> .	
65. Abece <i>daria</i> .	Verbesina <i>Acmella</i> .
66. Phaseolus <i>montanus</i> .	Hedyсарum <i>gangeticum</i> .
67. Amœna <i>mœsta</i> .	Castia <i>niditans</i> .
Pilosella <i>amboin</i> .	
Terebinthina.	
68. Menthastrum <i>amboin</i> .	Ophioglossum <i>vulgatum</i> .
Ophioglossum <i>simplex</i> .	Osmunda <i>zeylanica</i> .
Ophiogloss. <i>laciniatum</i> .	

(h) Globbæ genus singulare, Monandris trilocularibus affinis.

69. Radix <i>toxicaria</i> .	<i>Crinum asiaticum</i> .
70. Ceba <i>sylvestris</i> .	<i>Pancratium amboinense</i> .
<i>Lilium javanicum</i> .	<i>Pancratium zeylanicum</i> .
71. Aquifolium <i>indicum</i> .	<i>Acanthus ilicifolius</i> .
72. Crithmum <i>indicum</i> .	<i>Sesuvium Portulacastrum</i> .
73. Nymphæa <i>major</i> .	<i>Nymphæa Nelumbo</i> .
73. Nymphæa <i>minor</i> .	<i>Menyanthes indica</i> .
74. Millefolium <i>aquat.</i>	<i>Acrostichum filiquosum</i> .
<i>Plantago aquatica</i> .	<i>Pistia Stratiotes</i> .
75. Olus <i>palustre</i> .	<i>Pontederia</i> .
76. Sargassum <i>pelagium</i> .	<i>Fucus natans</i> .

TOMUS VII.

1. Myrobalanus <i>Emblica</i> .	<i>Phyllanthus Emblica</i> .
2. Nagassarium <i>Nagassari</i> .	
3. Boa <i>Massy</i>	
4. Radix <i>Etter</i>	
5. <i>Morus indica</i> .	
6. Cortex <i>igneus</i> .	
<i>Caju panu</i>	
7. Cortex <i>foetidus</i> .	
8. <i>Camean</i>	
<i>Arbor Nussalavica</i> .	
9. <i>Oleander sinicus</i> .	
<i>Parens muscarum</i> .	
10. <i>Arbor vespertilion</i> .	
11. <i>Pauw</i> .	
12. <i>Xylophyllos ceramica</i> .	<i>Phyllanthus Epiphyllanthus?</i>
13. <i>Hystrix frutex</i> .	<i>Barleria Prionitis</i> .
14. <i>Mandorium</i>	<i>Asclepias gigantea</i> .
<i>Cathjopiri</i> .	<i>Gardenia florida</i> .
15. <i>Lussa Radia</i> .	
16. Radix <i>Mustelæ</i> .	<i>Ophioxylon serpentinum</i> .
17. Fructus <i>Regis</i> .	<i>Helicteres Ifora</i> .
<i>Cheramelo</i> .	<i>Averrhoa acida</i> .
18. <i>Herpetica</i> .	<i>Cassia alata</i> .
19. <i>Spina spinarum</i> .	
<i>Oxyacantha javana</i> .	
20. <i>Terminalis rubra</i> .	<i>Convallaria</i> .
21. Radix <i>sinica</i> .	
<i>Tiutsjau javanicum</i> .	
22. <i>Stœchas pilosâ</i> .	
<i>Toeboe Ananas</i> .	

23. Tingulong.
Nanlum Calapparium.
24. Malum aruanum.
Caju gora aruani.
N. mofchata *sylvestris*.
25. Carandas.
26. Flos *jiamicus*.
Scrotum cufii.
27. Machilus *angustifolius*.
Verbena *rubra*.
28. Tfjikin Lagerstroemia *chinesis*.
29. Oflifraga *lattea*. Euphorbia *Tirucalli*.
30. Smilax *R. China*. Smilax *China*.

FLORA AMBOINENSIS.

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

- Canna *angustifolia* 5-71.
Amomum Zingiber 5-66.
Zerumbeth 5-64.
Cardamomum 5-65.
Maranta? - - 5-63.
Curcuma *longa* 5-67.
rotunda 5-68.
Kæmpferia Galanga 5-69.

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

- Nyctanthes Sambac 5-30.
Justicia *bivalvis* 6-22.
nasuta 4-29.

TRIGYNIA.

- Piper Amalago 5-116.
Malamiris 5-118.
5-28.
longum 5-116.
Siriboa 5-117.
peltatum 6-59.
decumanum 5-27.
- - 5-28.
- - 5-119.
- - 5-119.

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

- Tamarindus *indica* 2-23.
Commelina - - 6-9.
Cyperus - - 6-12.
Scirpus *glomeratus* 6-3.
Calliatha *filiformis* 5-184.

DIGYNIA.

- Saccharum *officinar.* 5-74.
spicatum 6-7.
Panicum *italicum* 5-75.
vulpinum 6-7. f. 2. B.
Cynofurus *ægyptiacus* 6-4.
exaltatus 5-76. f. 2.
Arundo *vallatoria* 4-5.

TRIGYNIA.

- Eriocaulon *setaceum* 6-7.

TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

- Cephalanthus *oriental.* 3-55.
Spermacoce *hispida?* 6-10.
Ixora *coccinea* 4-46.
Pavetta *indica* 4-47.
Cissus *vitiginea* 5-164.
Ptelea *viscosa* 4-50.

PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Tournefortia foetidifl.?	4- 55.
Menyanthes indica	6- 72.
Plumbago indica	5- 168.
Mirabilis Jalapa	5- 89.
Ipomoea Quamoclit	5- 155.
Convolvulus peltatus	5- 157.

Pes caprae 5- 159.

Batatas 5- 130.

Medium 5- 155.

- - 5- 158.

- - 5- 131.

Datura Metel 5- 87.

Solanum nigrum 6- 26.

Lycopersicon 5- 154.

Melongena 5- 85.

indicum 5- 86.

Physalis pubescens 6- 26.

Capficum frutescens 5- 88.

Mussaenda frondosa 4- 51.

Morinda integrifolia 3- 99.

Rhamnus Jujuba 2- 36.

Mangifera indica 1-25-26.

- - 3- 31.

Cordia Myxa 3- 97.

Sebestena 2- 75.

Vitis indica 5- 167.

trifolia 5- 166.

Celosia cristata 5- 84.

- - 4-36.37.

Achyranthes aspera 5- 83.

lappacea 6- 11.

Plumieria alba 4- 38.

Cerbera Manghas 2- 81.

Gardenia florida 7- 14.

Tabernaem. citrifolia 2- 82.

Asclepias gigantea 7- 14.

Gomphrena globosa 5- 100.

fœtilis 6- 15.

Hydrocotyle asiatica 5- 189.

TRIGYNIA.

Timus - - 3- 133.

- - 3- 134.

Bafella rubra 5- 154.

PENTAGYNIA.

Aralia chinensis 4- 44.

- - 4- 32.

4- 33.

HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Bromelia comosa 5- 81.

Renealmia usneoides 6- 40.

Crinum asiaticum 6- 69.

Amaryllis zeylanica 5- 105.

Pancreatium amboin. 6- 70.

zeylanicum 6- 70.

Polianthes tuberosa 5- 98.

Convallaria fruticosa. 4- 34.

Aloë vivipara 5- 94.

Acorus Calamus 5- 72.

TRIGYNIA.

Flagellaria indica 5- 59.

Menispermum Cocculus 5- 22.

carolinum 5- 25.

flavum 5- 24.

OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Santalum album 2- 11.

Lawsonia spinosa 4- 17.

Mimusops Kauki 3- 18.

Elengi 3- 63.

TRIGYNIA.

Cardiosperm. Halicacab. 6- 24.

ENNEANDRIA.

MONOGYNIA.

Laurus - - 3- 40.41.

3- 42.4.

3- 43.

4- 45.

2- 11.

2- 14.

2- 15.

DE-

DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Pterocarpus	2-70.
Sophora heptaphylla	4-21.
Bauhinia scandens	5-2.
Poinciana pulcherrima	4-20.
Cæfalpina Sappan	4-21.
Cassia Fistula	2-21.
Sophera	5-97.
Tora	5-97.
procumbens	6-67.
- - -	3-10.
alata - - -	7-18.
Guilandina	5-48.
- - -	5-49.
- - -	5-50.
Moringha	4-74.75.
Adenantha pavonina	3-109.
falcata	3-112.
Cynometra cauliflora	1-62.
ramiflora	1-63.
Anacardium occident.	1-69.
Jussiaea fruticosa	6-41.
Barthramia - - -	3-119.
Melastoma aspera	4-71.
octandra	4-72.
- - -	5-35.2.
malabatica	5-35.1.
Schinus Limonia	4-43.

PENTAGYNIA.

Oxalis fenitiva	5-104.
Cotyledon laciniata	5-95.
Averrhoa Carainbola	1-35.
Blimbingi	1-36.
acida	7-17.
Spondias Mombin	1-60.

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Rhizophora gymnorh.	3-68.
cylindrica	3-69.
Mangle	3-71.72.
cafeolaris	3-73.74.75.

Rhizophora corniculata	3-77.
Crataeva Marmelos	1-81.82.
Garcinia Mangostana	1-43.
celebica	1-44.

TRIGYNIA.

Euphorbia neriifolia.	4-40.
hirta	6-23.
Tirucalli	7-29.

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Punica Granatum	2-24.
Eugenia acutangula	3-115.
racemosa	3-116.
- - -	3-114.
malaccensis	1-37.38.
Jambos	1-39.40.
pedunculata?	1-42.
- - -	3-53.
Leucadend.	2-16.17.
Myrtus - - -	3-7.
- - -	3-47.
- - -	3-48.
- - -	3-52.
Pfidium Guajava	1-47.
Cuajavus	1-48.

POLYGYNIA.

Rubus parvifolius	5-47.
moluccus	5-43.

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Nymphæa Nelumbo	6-73.
Lagerströmia chinensf.	7-28.
Calophyllum Inophyll.	2-71.
Calaba	2-72.
Eleocarpus ferrata	3-101.
Ochra Jabotapita	3-13.
Microcos lateriflora?	3-36.
Caryophyll. aromat.	2-1.2.3.
Corchorus olitorius	5-78.
capsularis	5-78.
Bixa Orellana	2-19.
Mimo-	

Mimosa - - 3-28.
4-66.

TRIGYNIA.

Sesuvium *Portulacastr.* 6-72.

POLYGYNIA.

Dillenia indica 2-45.46.

Michelia Champacam 2-67.68.

Magnolia - - 2-69.

Uvaria - - 2-65.66.

- - - 3-4.5.

- - - 5-42.

Anona reticulata 1-45.

squamosa? 1-46.

Atragene - - 5-129.

DIDYNAMIA.

ANGIOSPERMA.

Nepeta indica? 5-120.

Ocimum frutescens 5-101.

gratissimum 5-92.

tenuiflorum 5-93.

Scutellaria indica 5-170.

ANGIOSPERMIA.

Bignonia - - 3-46.

Sesamum indicum 5-76.

Ruellia - - 5-170.

Barleria antipoda 5-170.

Prionitis 7-13.

Clerodendrum - - 4-49.

- - - 3-20.

Volkameria inermis 5-46.

Vitex trifolia 4-18.

Negundo 4-19.

Acanthus ilicifolius 6-71.

TETRADYNAMIA.

SILICULOSA.

Cleome icofandra 5-96.

viscosa 5-96.

MONADELPHIA.

PENTANDRIA.

Bombax pentandrum 1-80.

POLYANDRIA.

Sida - - 4-10.

4-11.

spinosa 6-18.

alnifolia 6-19.

Pentapetes phœnicea 5-100.

Gossypium herbaceum 4-12.

arboreum 4-13.

Urena sinuata 6-25.

Hibiscus tiliaceus 2-73.

populneus 2-74.

Rosa chinens. 4-8.

mutabilis 4-9.

Abelmosch. 4-15.

surattensis 4-14.

zeylanicus? 4-14.

DIADELPHIA.

DECANDRIA.

Crotalaria retusa 5-96.

Securidaca? volubilis 5-2.

Æschynomene indica 4-24.

Erythrina Coralloid. 2-75.

variegata 2-76.

Glycine Abrus 5-32.

Clitoria ternatea 5-31.

Phaseolus radiatus 5-139.

unguiculatus 5-138.

Max. 5-140.

Dolichos erosus 5-132.

tetragonolob. 5-133.

ensifolmis 5-138.

lignosus 5-136.

pruricus 5-142.

Lablab? 5-141.

chinensis 5-132.

Hedyfarum umbellat. 4-52.

gaugeticum 6-65.

Indigofera tinctoria 5-80.

Arachis hypogæa 5-156.

POLYADELPHIA.

ICOSANDRIA.

Citrus Aurantium	2-24.
	2-26:1.3.
	2-27.
	2-28.
	2-29.
	2-38.
	2-33.
	2-35.
Medica	2-25.
	2-26.
	2-34.

SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Carthamus tinctorius	5-79.
Cacalia sonchifolia	5-103.
Bidens bipinnata?	6-15.

POLYGAMIA SUPERFLUA.

Artemisia	5-91.
Conyza cinerea	6-14. f.1.
Conyza finensis	6-14. f.1.
Chrysanthem. indicum	5-91.
Verbesina	5-156.
	6-18.
	6-65.

MONOGAMIA.

Lobelia plumierii	4-54.
Impatiens Balsamina	5-90.

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis fusannæ	5-99.
cubitalis?	6-5.
strateumatica	6-54.
Epidendrum amabile	6-43.
	6-42.

TETRANDRIA.

Nepenthes distillatoria	5-59.
-------------------------	-------

HEXANDRIA.

Aristolochia indica	5-177.
Pistia Stratiotes	6-74.

DECANDRIA.

Heliicteres Ifora	7-17.
-------------------	-------

POLYANDRIA.

Arum arborescens?	5-106.
sagittifolium	5-107.
ovatum	5-108.
Colocasia	5-109.
esculentum	5-110.
trilobum	5-110.
peregrinum	5-111.
divaricatum	5-111.
Dracont. polyphyllum	5-112.
	113.
	114.
Pothos scandens	5-184.
latifolius	5-181.
	182.

MONOECIA.

TRIANDRIA.

Coix Lacryma job.	5-75.
Lacryma job.	6-9.
Hernandia sonora?	2-85.
	3-123.
Tragia Mercurialis	6-20.
Phyllanthus Niruri	6-17.
Urinaria	6-17.
Emblica	7-1.
Epiphyllanth.	7-12.

TETRANDRIA.

Urtica nivea	5-79.
interrupta	6-20.
Morus indica	7-5.

PENTANDRIA.

Amaranthus tristis	5-82.
spinosus	5-83.

POLYANDRIA.

Quercus molucca	3-56.
-----------------	-------

MONADELPHIA.

Ricinus communis	4-41.
Mappa	3-108.
Tanarius	3-121.
Stereulia foetida	3-197.
	Balang.

Sterculia Balanghas	3-107.
Croton Tiglium	4- 42.
	5- 39.
	3-126.
variegatum	3-127.
	4- 25.
	27.
	4- 26.
Plukenetia volubilis	1- 79.

SYNGENESIA.

Momordica Luffa	5-147.
Charantia	5-151.
Balsamina?	5-152.
trifolia	5-152.
	5-153.
Cucurbita Pepo	5-143.
lagenaria	5-144.
Citrullus	5-146.
Cucumis anguinus	5-148.
acutangulus	5-149.
Bryonia cordifolia	5-166.

DIOECIA.

TRIANDRIA.

Excœcaria agallocha	2-79.
---------------------	-------

PENTANDRIA.

Cannabis fativa	5-77.
-----------------	-------

HEXANDRIA.

Smilax China	5-161.
	7- 30.
Dioscorea fativa	5-180.
oppositifolia	5-120.
	121.
	122.
	123.
bulbifera	5-124.
	125.
aculeata	5-126.
villosa	5-163.
pentaphylla	5-127.
triphylla	5-128.

DECANDRIA.

Carica Papaja	1-50, 51.
---------------	-----------

POLYGAMIA.

MONOECIA.

Musa paradisiaca	5- 60.
Andropogon schœen.	5- 72.
Holcus saccharatus	5- 75.
Celtis	4- 61.
Ophioxylon serpentin.	2- 41?
	7- 16.
Begonia	5-169.

DIOECIA.

Diospyros	3-6.
-----------	------

POLYOECIA.

Ficus racemosa	3-84.
pumila	3-85.
	86.
indica	3-87.
	88.
religiosa	3-91.
	92.
	4-63.

CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Ophiogloss. scandens	6-32.
flexuosum	6-32.
vulgatum	6-68.
Ofimunda zeylanica	6-68.
	6-35.
Polypodium quercifol.	6-36.
Adiantum	6-34.
Acrostichum filiquof.	6-74.

MUSCI.

Lycopod. plegmaria	6-41.
cernuum	6-40.
canaliculat.	6-39.
plumosum	6-39.

ALGÆ.

Fucus natans	6-76.
	6-76.

APPENDIX.

PALMÆ.

Crocus nucifera	I - I. 2. 3.
Borassus farinifera	I - 10.
Areca Catechu	I - 4.
Corypha umbraculifera	I - 8.
Cycas circinalis	I - 22. 23.
Caryota urens	I - 14.

SINGULARES.

Soccus	- -	I - 30 - 34.
Durio	- -	I - 29.
Canarius	- -	2 - 47 - 54.
Casuarina equisetifolia		3 - 57.
Canarium indicum		2 - 47 - 56.
Lens phaseoloides		5 - 4.
Alopecuro - veronica	Fl. Zeyl.	6 - 16.
Myristica	- -	2 - 4. 5. 6. 7. 8. 9.
Pseudo - sandalum	- -	2 - 12.

LVII.

CERVUS
TARANDUS

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

Propositus a

CAROL. FRID. HOFFBERG

Stockholmiensi.

Upsaliæ 1754. Octobr. 23.

PRÆFATIO.

Paucissimæ per terrarum orbem regiones occurrunt, aut caloris, aut frigoris vehementia adeo infestatæ, ut homines eas habitare, vitamque in illis sustentare nequeant. Vastissima deserta Zonæ torridæ, propter aquæ penuriam quasi adusta, Pomonæ ac Cereris ministeria quidem recusant, ita tamen sterilia non sunt, quin Pastores greges suos etiam in his possint alere. Et quamquam lætas segetes opimamque messem in horrea colligere, illis non licet, qui intensissimo Zonæ Frigidæ hieme vexantur, aut in Alpibus, quæ sub calidissima etiam Zona gelu rigent, sedes & domicilia collocarunt; pecuariæ tamen rei feliciter operam dant, & armenorum opibus aluntur. Operosum nimis foret, accurate instituta comparatione pronunciare, utrum felicio-

liciores censendi sint, qui ardentis solis calori exponuntur, an qui gelu undique & altis nivibus obruuntur. Homines, qui olivas premunt & uvas calcant, infelices judicant utrasque illas Gentes; mihi vero arduum videtur & perdifficile, voluptates atque ctia Pastoritiæ vitæ cum labore & sudoribus Agricolarum ita conferre, ut satis pateat, quodnam ex duobus vitæ generibus sit alteri præferendum. Largior equidem Pastorem macilentum esse, pinguem contra & obesum agricolam; at est ille tamen liber sui dominus, dum hic contra quotidianæ servitutis jugo atteritur & redeuntium quotannis laborum continua serie distinetur. Namque agros hic sepibus munit, proscindet, resulcabit, stercoreabit, occabit, lirabit, conseret, inarabit, complanabit, runcabit, frugum manipulos colliget, exsiccabit, inferet, flagellabit, granorum acervos ventilabit & frumentum tandem dimetietur; atque in his omnibus, summa licet adhibita diligentia & opera, vel tota vel quod ad partem sæpius irrita spes cadit, si in tempestivum gelu, humiditas nimia, siccior tempestas, grando, imber, ventus, maturitas celerior, mures, aves, insecta, aliique haud prævisi casus ingruerint. Ut reticeam frumenta vannandi, cribrandi, siccandi, molendi necessitatem, ceterorumque laborum articulos, quibus toto anno Cereris cultores fatigantur, ut solum panem obtineant. Secus sentiendum de vagante, quorsum libuerit, Pastore, qui absque aratro & labore vivit, cuique aliud fere agendum nihil est, quam ut tibiis ludat, ceterisque, dum in opimis pascuis sua comitatur pecora, innocentis vitæ oblectamentis fruatur. Hinc, quoniam nullius ille rei magnopere appetens, animo tranquillo ætatem degit, dum prementibus sub curis & molestiis quotidie gemit Agricola; mortalium antiquissimi ad ætatem argenteam, hoc est beatiorem, pastoritiæ vitæ genus retulerunt.

Gentis, quæ terram sub gelidissima Arcto habitat, pecuaria res omnis ab animali pendet, quod Rheno vel Rangifer vulgo appellatur, totaque illius Gentis œconomia & vivendi ratio eo nititur. Felicitatem hujus terræ & incolarum qui cognoscere voverit, ante omnia sibi naturam & indolem familiarem reddat Animalis, quod australibus in partibus Europæ, immo Patriæ etiam nostræ, insolens & minus frequens solet occurrere. Amore igitur adductus, quo feror in Historiam naturalem & præcipue Zoologiam, Animal hocce potissimum mihi describendum elegi, qualecunque editurus specimen; neque rem actam me acturum arbitratus sum, si de Animali agerem, quod a Scheffero quidem & ceteris *), qui historiam Lapponiæ tradidere, non adeo sufficienter descriptum est. Varia de natura hujus Animalis in Flora Lapponica exposuit Nob. D. Præses, & Itinerarium Lapponicum a Se confectum in Manuscripto adhuc latens, mecum perbenigne communicavit, ut ex illo colligerem, quæ ad hoc argumentum spectant. Hæc pro meo modulo in ordinem cum illis, quæ mihimet ipsi observare licuit, redigere conatus sum. Si Historia succincta Alcis, quam dudum Leopoldus dedit, meruit applausum eruditi orbis, spero me non displiciturum eruditis, si Animal Alci proximum exposuero.

§. I.

NOMEN.

RHENO ab antiquis etiam *Rangifer* & *Tarandus* nuncupari suevit: Synonyma ejus sunt:
 CERVUS cornibus ramosis teretibus: summitatibus palmatis. *Faun. Suec.* 38.

Gesn.

*) Hulden *Phil. multifariæ utilitatis Rangifer Gen. 1696. quart. fere omnia sua habet a Scheffero, omnesque ejus errores.*

- Gesn. quadr.* 130. Rangifer.
Aldr. bisulc. 859. Tarandus.
Fonston. quadr. t. 39. Cervus palmatus.
 t. 36. Cervus mirabilis.
 t. 34. Tragelaphus.
 t. 34. Hippelaphus.
Olear. mus. 16. t. 10. f. 3. Rhangifer.
Raj. quadr. 88. Cervus Rangifer.
Charl. onom. 9. Rangifer & Tarandus.
Suecis Rhen.
Lappis Boëtfoi.

§. II.

GENUS.

Quod Rheno sub genere CERVI militare debeat, adeo manifestum est & liquidum, ut ea de re dubitare nemo umquam possit. Absentia enim primorum dentium in superiori maxilla, satis superque ostendit, ad *Pecora* eum pertinere. Cornua vero, quæ polyporum instar exerescunt, in apicibus primum mollia & tota quanta obducta hirta cute, deciduaque ut induruerunt ipsa cornua, quæque pariter quotannis decidunt & renascuntur, adfinitatem proximam Rhenonis cum Cervo evidenter demonstrant.

§. III.

SPECIES.

Species hæc a congeneribus difficillime distinguitur, ita ut alia haud facile occurrat differentia, qua a reliquis Cervis distinguatur, quam quæ cornuum a structura desumitur. Cornibus enim & maribus & feminæ inter Rangiferos instruuntur, quum in aliis Europæis Cervis observentur feminæ cornibus plane carere. Præcipua autem differentia specifica Rhenonis in eo consistit, quod cornua ejus ramosa, trunco non compressa, ut in *Damis*, sed

summitatibus tantum palmata sint, quodque anticus insuper ramus, ad basin supra frontem exsertis, itidem palmatus sit & in ramulos compressus.

§. IV.

LOCUS.

Solum natale Rhenonis præter Asiæ & forte Americæ boreales partes, in Europa præcipue est Laponia. Dividitur autem Laponia in Alpinam & Sylvaticam. *Alpes* illæ vastæ, Suecis *Fjellen*, a Norvegia Succiam determinant, & ad Russiam usque versus Mare album extenduntur sæpe ultra 12. milliaria in latitudinem. Altera s. orientalis pars, *Sylvatica* est, & distinguitur a finitimis Norrlandiæ provinciis Sylva (a) lapidosissima, sterilissima, arboribus antiquis accrifoliis dense tecta, eo inprimis singularis, quod Pinetum maxime umbrosum Lichene filamentoso copiosissimo nigricat, dum terra subjacens nivea appareat, Lichenibus albis obducta. Inter hanc sylvam & Alpes interjecta regio, Lapmarekia sylvatica, L. deserta, Sv. Lapmark, appellatur, quæ ad XXX vel XL milliaria in latitudinem diffusa, horret inculta sylva, campis arenosis, siccissimis, planis, iisque variis, interstinctis vastis paludibus, montibusque asfurgentibus. Per hunc asperrimum tractum, inprimis ubi fulmine aut fortuito incendio vastatus fuerit, terra infœcunda candidum producit Lichenem rangiferinum, qui etiam humiliora tegit Alpium declivia. Itaque æstivo tempore versatur Rangifer in Alpibus, supremo sub aëre, inter æternas nives & perpetuos ventos, quo non calor tantum & densitas pellis eum ducit atque allicit, sed & cogunt Insecta diptera, Culices, Tabani & inprimis Oestri. At hieme hospitium ei amplius præbere nequeunt aërei & gelidissimi montes, sed ad deserta iterum revertendum est: & inter Lichenes esca quærenda.

§. V.

(*) *Fl. Lapp. p. 346.*

§. V.

DESCRPTIO.

Rheno cicur, a calce ad extremitatem dorsi plerumque est ulnam $1\frac{1}{2}$ altus; longitudo ejus a cornibus ad caudam ulnarum 2; ab umbilico ad spinam dorsi ulnæ $\frac{3}{4}$.

Pilos, quum primum deposuit, fuscus est, quo propius autem advenerint canicularcs dies, eo magis incipit canescere, donec colorem albo quam proximum obtineat. *Oculorum* regio semper nigricans. *Collum* subtus pilis longioribus, quam in reliquo corpore, hirtum est. *Os* albicat, ut & *Cauda* cum perineo & abscondita regione ani. *Pedes* ubi inferuntur ungulæ, albo quodam annulo cincti sunt. Pili in corpore tam dense stipantur, ut si studiose separare annitaris, cutis nusquam nuda appareat; quapropter etiam, ut in reliquis Cervis, erecti, licet multo densiores, exstant; quumque quotannis cadunt, non diffluunt soluta basi, ut in aliis quadrupedibus, sed reapse in fragili basi abrumpuntur.

Cornua ad ulnam $1\frac{1}{4}$ in longitudinem extenduntur; in medio recurva, teretia cum brevi ramo in postica parte; Summitates compressæ & plurimis digitis palmatæ. Ante frondem ramus unus, raro duo, e basi fere cornu, recti prominent, capitis sæpe longitudinem æquantes, apice compressi & in plures ramulos divisi. In summitate a se invicem distant cornua spatio æquali ei, quod eorundem efficit longitudo. *Feminis*, cornua sunt ejusdem structuræ cum maribus, minora tamen, tenuiora & minus ramosa. Cornua, cum verno tempore erumpunt, mollia sunt instar polypi, & eodem modo ac reliquum corpus, cute atque pilis obducta; In apicibus crescunt, non in basi, ut aliis pecoribus solemne est; Intus plurimis constant vasculis sanguiferis, eorum-

que apices sensu exquisitissimo gaudent, ut ne levissimum quidem attactum ferant; at circa auctumnum, postquam induruere ipsa cornua, nondum incepto veneris æstu, rumpitur cutis & decorticantur cornua. Mas cornua amittit mox a pruritu, sine Novembris: femina ad initium.

Femina retinet cornua usque dum pariat; si vero sterilis sit, amittit ea hyeme; unde sterilitatem judicat Lappo.

Castrati amittunt raro cornua ante novum annum; quo melius valent, eo prius amittunt, quoque ferius retinent, eo pejus; unde etiam judicat sanitatem eorum Lappo.

Quod *Schefferus* & *Hulden* asserunt, castratos non amittere cornua, omnino error est evidentissimus; uti etiam id, quod dum amittere cornua latebras sylvarum quærant.

Nares sunt oblique oblongæ. *Ungulae* ratione reliquarum corporis partium sat magnæ, interiori latere excavatæ, ut extremitates margine se invicem contingant. *Pedum* unguæ veræ & succenturiatæ, ut in congeneribus.

Cauda vix ad ulnæ quartam partem excrescit.

Præputium maris propendens, cylindricum, duos pollices longum.

Mammæ femina IV habet veras, II spurias.

Rhenones feri, qui suæ spontis sunt, cicuribus evadunt multo majores, quemadmodum feri boves seu Uri, quibus tauri multo cernuntur & mansuetiores & minores.

§. VI.

C I B U S.

Æstivo tempore, dum in alpibus versantur Rangiferi, variis vescuntur vegetabilibus; intacta vero quæ solent relinquere, hæc sunt:

<i>Anthoxanthum odoratum.</i>	<i>Ranunculus acris.</i>
<i>Dactylis glomerata.</i>	<i>Caltha palustris.</i>
<i>Avena pratensis.</i>	<i>Trollius europæus.</i>
<i>Convolvulus arvensis.</i>	<i>Stachys silvatica.</i>
<i>Chenopodium Bonus henricus.</i>	<i>Antirrhinum Linaria.</i>
<i>Parnassia palustris.</i>	<i>Pedicularis Sceptrum carol.</i>
<i>Erica vulgaris.</i>	<i>palustris.</i>
<i>Vaccinium Myrtillus.</i>	<i>Linnæa borealis.</i>
<i>Vitis idæa.</i>	<i>Thlaspi arvense.</i>
<i>uliginosum.</i>	<i>campestre.</i>
<i>Paris quadrifolia.</i>	<i>Serratula arvensis.</i>
<i>Andromeda cœrulea.</i>	<i>Tanacetum vulgare.</i>
<i>hypnoides.</i>	<i>Artemisia Absinthium.</i>
<i>Arbutus alpina.</i>	<i>Tufilago frigida.</i>
<i>Alfina media.</i>	<i>Erigeron acre.</i>
<i>Spiræa Ulmaria.</i>	<i>Satyrion viride.</i>
<i>Potentilla Anserina.</i>	<i>nigrum.</i>
<i>vena.</i>	<i>Serapias Helleborine.</i>
<i>crecæa.</i>	<i>Cypripedium Calceolus.</i>
<i>Drvas octopetala.</i>	<i>Carex vesicaria.</i>
<i>Actæa spicata.</i>	<i>Pinus sylvestris.</i>
<i>Aconitum lycoctonum.</i>	<i>Abies.</i>
<i>Anemone Hepatica.</i>	<i>Myrica Gale.</i>

ut observavit & in sua Jemtlandia memoriæ prodidit Exp. D. D. Hagstrœm.

Per hiemem varii quidem Lichenes nutrimento sunt Rangifero, primum vero pabulum ei præbet *Lichen Rangiferinus* (b), cujus duæ observantur varietates. Una, quæ *sylvestris* appellatur, valde frequens in sterilissimis Lapponiæ desertis & præcipue in campis ejus arenosis & glareosis, qui nivis instar albi ex eo lucent, quemadmodum similiter paludes cespitum plenæ in hac regione vastissimæ, & rupes aridæ, ejusdem albedine incanæ redduntur. Altera heic quoque, licet minus ubique frequens, invenienda varietas, quæ implicatis ramulis major existit, *alpinus* dicitur, propterea, quod ubi arbores exuerint Alpes, tota terra hoc Lichene contegatur, qui tamen in altissimis earum cacuminibus vix reperitur.

(b) *Fl. Lapp.* 323.

Quando nimis luxuriant sylvæ, ipse Lappo, nisi fulminis tactu comburantur arbores, eas ultro forte accendit, quippe qui probe novit, consumtis ita ab igne vegetabilibus pinguiorque humo, in ea quæ relinquatur sterili & exsucca terra, rangiferinum Lichenem firmas denique radices acturum & se multiplicaturum, etiamsi VIII vel X annorum moram requirat, antequam in justam staturam adoleverit. Felicem se judicat Lappo, cui ampla sunt & hujus Lichenis feracia deserta; tum enim hæc prata ejus quasi nivibus ubique obducta nitent; nec ingruente hyeme ei opus est, in horreis collectum habere sænum, quod haud facile gustant Rangiferi, nisi forte Equiseum fuerit *Fl. Lapp.* 393; sed perrumpunt hæc pecora nivem veluti fues pascuum mollius, & sua industria optimum sibi colligunt pabulum: nimirum quo glacialis crusta, quæ nivem superius contegit, illis impedimento non foret, cutem duram & arcte corpori adfixam, in fronte, naribus & pedibus sapientissimus naturæ Auctor tribuit, unde etiam ex his partibus rangiferini corii conficiuntur tenacissimi illi calcei, quos in pretio habent Lappones. At si acciderit, quod tamen rarius solet evenire, ut irruat hyems (c) cum pluvia, quam gelu mox indurat, terra crusta glaciali obducitur omnis, antequam nix deciderit, in ea delitescit Lichen hicce, summaque adeo calamitas oritur Rangifero & annonæ infelix caritas Lapponi; qua in necessitate, aliud huic reliquam nihil est, quam ut vetustas pinus, Lichenibus filamentosis gravidas, securi succidat, parum licet sufficientibus, si major grex fuerit, fame maximam partem periturus.

Quum autem, ut patet ex iis, quæ commemoravimus, ipse sibi escam quærat Rangifer, non necesse est Lapponi, ut hyemale pabulum illi colligat, sed ut cum grege suo quotannis & quotidie, non æ-

state

(c) *Fl. Lapp.* 347.

state solum, verum hyeme pariter, die nocteque, vastissimis in sylvis, intensissimo licet frigore, immo sub ipsa bruma oberrare oporteat. Periret tantis difficultatibus vexandus Pastor, nisi natura largiente haberet solatia, quibus erectus omnia vincat. Splendent longam per noctem sidera, & ipsa nix demissos cælo radios reflectit. Chasmata omni nocte mille figuris cælum & aëra illuminant. Vestes e pellibus hirsutis rangiferinis confectæ, manicæ itém & calcei ex eadem materia facti, hique *Carice vesicaria Fl. Lapp.* 330. repleti, eum immunem servant contra vim omnem frigoris. In ipsis nivium acervis quiescit Pastor oberrans per deserta sylvarum, fumo tabaci se oblectat, dumque canibus cum suis ludit, æque contentus & animo tranquillo vivit, ac Tityrus olim sub fagi tegmine, licet nos quidem horrore percutiamur, si vel fando alicubi audiverimus, quanta in vehementia frigoris versetur; adeo a teneris adsuescere, multum est.

§. VII.

LAPPONIA.

Dividuntur vulgo Lappones in Alpinos & Sylvaticos, quibus accedunt sic dicti Mendici, extra Lapponiam nostris in sylvis oberrantes, nullo licet modo confundendi cum genuinis illis Lapponibus, utpote quum ab his non vitæ solum genere, sed & mixtione sæpenumero cum aliis nationibus se magno-pere alienarint. *Lappones Alpini* certas sibi tributas in Alpibus habent terras, in quibus æstate vitam agunt, duarum sæpe aut trium casarum juncta societate. Hi fere semper tranquillo hilarique sunt animo, majores habent greges, & circa auctumnum coguntur in Deserta migrare, ut totam per hyemem versentur inter Sylvaticos, nam Mensibus Decembri, Januario & Februario, nullum in Alpibus animal sustentare potest vitam, nisi fuerit *Tetrao Lagopus Al-*

pinus Fn. Sv. 169. *Mus norvegicus* Fn. Sv. 26. *Vulpes alba* Kalm. it. bahus. 236, ipse enim *Passer nivalis* Fn. Suec. 194. necessum habet sibi mitius clima quærere. *Sylvatici* Lappones suas sibi proprias in Desertis inhabitant terras, remotis plerumque a se invicem casis, ut unam juxta alteram rarissime invenias; minorem possident hi Lappones copiam Rangiferorum, & æstate in magnis fluviis hujus terræ frequenti se piscatu alunt, pauperes ut plurimum, animoque tristes & melancholici, quum solitariam degant vitam. Numquam fere Alpes petunt, nisi forte plures Rhenones quispiam habuerit, quod tamen rarius contingit. Quum enim Alpinus trecentos vel quadringentos, immo mille interdum possidet, Sylvatico ultra centum vix adsunt.

§. VIII.

CULICES.

Ceterum soluta in Desertis nive, & qua partem etiam liquecente in Alpibus circa solstitium æstivum, calor in Desertis vehemens incipit urgere, tumque simul durissima, qua Lappones vexantur calamitas, Culicum (*Culex pipiens*) petulantia increbescit. Ingentes per hyemem in Alpibus coacervatæ nives, usque a glacialibus altissimis jugis incipiunt liquefcere, diffuere & congregari, unde amplissima, copiosissimaque flumina inundantur; magna simul pars hujus aquæ in terram se infinuat & convallibus excipitur, unde stagna, paludes & fontes efficiuntur plures, quam in alia, mihi quidem nota, regione. Illas igitur paludes, commodissimas veluti sedes, occupant Culices, quos ova sua stagnanti aquæ immittere, vitamque in ea maximam partem agere sub forma larvarum & puparum, Natura jubet; unde etiam tam immensam eorum multitudinem Lapponia progignit, ut major in alia parte orbis forte nulla

nulla reperiatur; quum æstivo tempore transmutatæ, e stagnis evolant, aërem pulveris instar implent, adeo ut Lappo in desertis sub dio constitutus, faciem & manus, liquida pice, cui plerumque lactis aliquid admixtum est, inungere quotidie necessum habeat, ne ab hisce Insectis corrochantur. Vix ei sub dio loqui licet & hiscere, quin nares & fauces ejus intrent, nec in casa sua eorundem ab injuria tutus est, nisi ex putridis truncis & caudicibus perennem focum struxerit, cujus fumo copiose per casam disperso, detestabiles sibi Culices abigat. Neque tamen ita nocet Lapponi famelica ista turba, ut in Naturæ universæ administratione non aliqua ex parte plurimum illi subserviat; atque me judice fame perirent Lappones facile omnes, si perirent in ejus patria culices. Etenim Aves aquaticæ omnes relinquunt circa autumnum suos lacus, jam glacie tegendos, & ad loca meridionalia contendunt; at primo iterum vere, densissimis agminibus, nostrum supra horizontem videmus eas versus septentrionem pergere, donec subsistant maximam partem in Lapponia, ubi victum abundantissimum, innumeris ex larvis & pupis culicum, altrix paravit Numinis munificentia. Hæ aves ob calorem, quem plumulæ, inter pennas ubique interjectæ, generant, non ferunt æstum regionum meridionalium, adeoque ad boreales frigidas plagas pelluntur. Quum sint polygamæ, nullam feminis in excludendis ovis & alendis pullis opem ferunt mares, adeoque necesse illis est, postquam ova texerint plumulis, quas per æstatem deponunt, ab ovis tantisper divagari, dum escam quærant, immo illis necesse est, alimentum in promptu habere, quantum satis non sibi tantum fuerit, sed & pullis suis recenter exclusis, iisque bene multis, quod etiam in aquis his, ex culicum pullulis ubique inveniunt. Sic etiam Tetraones, quibus heic est patria, quæque ad multa usque millia, ne dicam myriadas quotannis capiun-

piuntur & Stockholmiarum missæ divenduntur, horum inquam pulli, maximam partem Culicibus nutriuntur ad auctumnum usque, ubi baccas invadunt Vaccinii, Myrtilli, Vitis idææ & Juniperi. Tum vero laqueis a Lappone ea in copia occiduntur, ut auctumnale ejus alimentum conficiant, quemadmodum ovis aquatiliam avium verno tempore faginat. Præterea pisces, quos in fluviis & lacubus Laponiæ vastissimis, copiose capiunt Accolæ, quibusque escam suppeditant iidem illi Culices, qui Rangifero tantam exhibent molestiam; nempe hirsuta Rangiferi cornua, quæ verno tempore excrescunt, continue punguntur & mordentur a Culicibus illis non minus, quam a *Tabanis Tarandi*, nec ulla ab Oestris ei quies relinquitur. Redeunt igitur Rhenones quotidie ad casam Lapponis, ubi Agaricos arborum accendit, quo eorum perpetuo fumo, aliquo saltem momento a suis insectatoribus liberetur. Dein discedentes a casa Rhenones, postquam fumum exceperunt, & ubera præbuerunt, in Alpium summa juga contendunt, ne ab Oestris conficiantur. Namque in summis cacuminibus Alpium, ubi rigidum perennat gelu, venti continuo fere sæviunt, dumque aër se comprimit simul super altissima juga, difficilius versari ibi possunt insecta. Verum quidem est, in Alpibus etiam reperiri Culices, & ejusdem pariter generis, quo vexantur Deserta, at majores illi sunt, nec poros inquirunt dum pungent, sed cutem mox solum perstringunt. Observantur etiam minori in copia, & fere Alpium in vallibus, ubi tranquillus est aër, inter frutices & rupes, hincque facile evitandi a Rhenone, quum loca celsiora petit.

§. IX.

OESTRUS.

Gravissimum incommodum Rangifero adfert *Oestrus Tarandi*, a Nob. D. Præsede variis in locis (a)
de-

descriptus & *Curbma* Lapp. appellatus, quem præ alia calamitate reformidat Rheno. Ex ovo in dorso ejus deposito, generatur hoc Insectum, & æstate media, dum pilos mutat, e dorso ejus elabitur; quumque hoc tempore alii non reperiantur in Desertis Rangiferi, quam quos possident pauperes, qui, ob paucitatem gregis, operæ petium haud ducunt, eos in alpes ducere, patet evidenter, in Alpibus Oestrorum majorem, quam in Desertis, apparere numerum oportere, quatenus scilicet ibi Rangiferi sint plures (b). Ut primum prodiit Oestrius, volitat supra Rhennonem, unice intentus, ut ovum deponat inter erectos pilos; Rhenones contra adeo prudenti percelluntur metu, ut si vel mille sint congregati, singuli jactitent cornua & quatiant totum corpus, ubi unica modo debilis & inermis musca adfuerit. Quoniam vero vituli, primo vere non mutant pilos, sed hos decumbentes gerunt, nullum potest inter illos cadere ovum, & propterea secundo vere destituuntur ulceribus, quæ ad latera spinæ dorsi generantur a latitantibus æstris; persistencia vero in dorso ova illa, & exclusa, cutem perforant, & Rangiferum tertio potissimum anno emaciant & consumunt. Ex his quoque est, quod pelles Rangiferinæ in dorso plurimis scateant cicatricibus.

Quum æstivo tempore a casa sua, ubi Rhenones mulserat Lappo, in pascua eos ducet, magna inter eos & canes, quos excitat Pastor, oritur controversia. Rheno enim contra ventum, altissima alpium perennique nive obducta cacumina petere nititur, ibique jejunos totam peragere diem mavult, quam æstris conflictari. Lappo vero eos in convalles cogit, ne nimium discurrant, nulla habita ratione Oestro-

---

(a) *Fl. Lapp. p. 360. Fu. Su. 1025. Atl. Ups. 1736. p. 31. Atl. Holmenf. 1739. p. 121.*

(b) *Cfr. it. Westg. p. 202.*

strorum, quos parum intelligit. Nullum gregi suo stabulum exstruit Lappo, nullum, ut commemoravimus, illi colligit in hiemem pabulum, sed die nocteque totum per annum cum illo oberrat, statis licet servatis vicibus, quibus ab uno in alterum pacendi labor transit. Lapponum singuli suum habent canem, qui incitanti domino paret, optimeque novit coërcere pecora, ne dissipentur, aut a pastore longius secedant. *Cornices* prosequuntur Rhenum, ut Oestra dorso inhærentia extrahant & deglutiant, quod quamvis Rheno non facile admittat, fatigatus tamen, ferre sapius coactus est, ut mihi narravit *Dn. Er. Fjellström*, in Lapponia ipse natus.

§. X.

L A C.

Femina parit in medio mensis Maji, & lac præbet a d. 24. Junii, usque ad festum Michaelis vel medium Octobris. Matutino & vespertino tempore quotidie per totam æstatem ad casam gregem ducit Pastor, exeunt domestici, funiculum longissimum ita convolvunt, ut ambos ejus terminos manu teneant, eoque in Rhenonis feminae collum injecto, ad sese trahunt, tractamque mulgent. Quælibet libram circiter lactis præbet. Postquam Rhenones ita mulsit Lappo, excrementa in terram delapsa, ancilla colligit, hisque ubera inungit, ne lactent vituli; hæc dein siccantur & abstergantur, dum proxima vice mulgetur femina. Singularem amore vitulum Mater prosequitur, sique eum forte amiserit, variis in locis quærit & sæpe ad casam percurrit, porcæ instar grunniens, nec quiescit, priusquam recuperet. Rangiferinum lac, bubulo magis tenue videtur esse, at validius & saporis fere sebacei. Lac nuper emulsum & in lebete calefactum, coagulatur ope coaguli, quod e vitulis, vel maçtatis, vel casu per æstatem mortuis sumitur, aut ex intestinis piscis

Salmonis Thymalli Fn. Su. 314. In parvis calathis premuntur casei, siccantur super scaia quadam, quæ juxta vaporarium posita est in casa. Non heic observantur casei a vermiculis corrumpi, procul dubio propterea, quod *Musca fimetaria* ibi non reperiatur; saltem hæc N. D. Præfidi, in Lapponia dum versabatur, non apparuit. Caseus gratissimum & valde nutriens cibi genus, præcipuum quoque alimentum suppeditat per Laponiam proficiscentibus. Quanta sit pinguedine, facile observatur, dum affletur ante focum, tum enim copiose exstillat oleum, quod præsentaneum est adversus Perniones medicamentum. *Serum* a confectione casei residuum, recoquitur, & spissum instar lactis cum ovis cocti evadit; eo præcipue per æstatem ad meridiem & cœnam aluntur Lappones; grati quidem est saporis, sed non diu fatiat eos, qui assumerunt. *Butyrum* e rangiferino lacte, non conficitur, valde enim exigua copia inde obtinetur, album insuper, & sevi instar insipidum.

Lac non servatur apud Lappones, ut acescat, neque ex eo varias, uti nos solemus, conficiunt epulas, si exceperis, quod *Kappatialmas* (a) suo sermone nuncupant. Hoc paratur ex cremore, qui lacti post coctionem refrigerato inducitur, & detrahitur in sufficienti copia, dein colligitur & augetur immixtis baccis Myrtilli, siccatur postea in modum casei & asservatur. *Lac Hyperboreum* Juemo-melke (b) sequenti modo conficiunt: Folia *Rumicis Acetosæ*, quæ in Alpibus quadruplo majora, quam apud nos, excresecunt, recentia colligunt, ahenum illis replent, aqua superinfusa agitando coquunt, dein serum lactis adfundunt, recoquunt, coctum doliolis vel rangiferinis ventriculis immittunt in terram recondendum, ac edunt tempore hiberno aut vernali.

§. XI.

(a) *Flor. Lapp. p. 108.*

(b) *Fl. Lapp. 93.*

§. XI.

PRURITUS.

A festo Matthæi usque ad Michaellem, venere æstuant Rangiferi, quo tempore cutem deponunt cornua & graviter ferunt Rhenones. Sæpe usque eo procedit libido, ut hæc exhausti, macie plane extabescant & nonnunquam inde moriantur. Femi-næ majores & fortiores mâres præ ceteris admittunt, ad eos aufugiunt a junioribus agitatae, qui hos in fugam conjiciunt. Primo anno mâres haud patiuntur feminæ, raro secundo, postea vero quotannis. Neque ante hoc tempus feminis se jungere mâres solent. Tricesima tertia post congressum hebdomade, id est circa diem Erici in Majo parit femina, duos sæpius vitulos quolibet partu.

Mâres magnam partem, dum adhuc teneriores fuerint, castrant Lappones hoc modo: postquam frenulo eos ligarunt, scrotum dentibus mordent, ut contundantur testiculi, postea inter digitos eos magis magisque interne comminuunt, ita tamen, ut non vulneretur scrotum. Rangiferis ita castratis, qui reliquis robustiores evadunt, ad vecturas utuntur demigraturi Lappones cum familia a loco in locum. Pinguescunt hi, si cessent a laboribus, alias admissarii plerumque sunt pinguiores.

§. XII.

Æ T A S.

Ultra annos XIV. vel XVI. raro extenditur ætas Rhenonis. Quum circa auctumnum pinguescere incepit mas justæ ætatis, aut sterilis evasit femina, mactantur, nam alias lege ipsius naturæ per-eunt. Ex hoc tam exiguo vitæ curriculo Rhenonum facile colligi potest, quanto errore veteres statuerint Cervum, inter omnia animantia, summam
ætatem

ætatem attingere, immo ad mille annorum spatium vitam ejus continuari. Etenim, si illud tempus, quo in utero vel extra illum a matre foventur ova, comparetur cum eo tempore, quo adolescit in justam staturam juvenis, ætas ordinaria animalium plerumque invenitur. Huc accedit adfinitas congenerum, qua Rangifero tam propinquus est Cervus vulgaris, ut facillime adducamur ad credendum, ætatem hujus XXX. annos haud superare.

§. XIII.

U S U S.

Rhenones antequam incipiunt prurire mactant Lappones, ne macie confecti, minorem usum præbeant. Carnes suspensæ exponuntur aëri, ut siccentur; vel etiam gelu aut fumo durantur, in rheidis dein condendæ, donec Alpes relinqui oporteat; tum enim in promptuariis quæ *Staburer* Incolæ appellant, hoc est, casulis fundo planis, trunco cui-dam ad trium ulnarum altitudinem impositis, ne Ursi aut Gulones eas visitent, conduntur & servantur ad festum Matthæi, quo tempore ab œstris graviter vexati Rhenones commode mactari nequeunt; totam vero per *hiemen* mactantur, hac plerumque habita ratione, ut unus Rheno IV personis qualibet hebdomade consumendus tribuatur. Contra ea verno tempore, quoad fieri possit, illis mactandis par-citur, & piscibus recentibus suppletur victus. Pariter *æstate*, Sero, post expressum caseum relicto, contentus vivit Lappo, & *autumno*, avibus e Tetrao-num genere, quas jaculatur globulo, aut capit laqueis. In mactando Rhenone inter primas colli vertebras cultro penetrat Lappo usque in Medullam spinalem, qua læsa mox animal delabitur; postea latus thoracis in cor usque transfoditur; sanguis colligitur in Thoracis cavitate. Pellis separatur ab utraque parte abdominis. Ex corio, quo frons & pedes tecti

fuerant, utpote firmiori & tenacioribus instructo pilis, optimi conficiuntur calcei hirsuti Lapponum absque calcaneis, de quibus antea diximus. Omnibus fere partibus, quæ in Rhenone comedi possunt, vescitur Lappo, excepto cerebro & genitalibus. E pene, ut valde tenaci, ligamentum conficitur, quo prora rhedæ colligatur.

Cornua in acervos cumulantur juxta casas. Sciuri & Vulpes rodunt eorum apices. Gluten hodie ex cornibus concoquitur præstantissimum, & Pharmacopœi e Rasuris C. Rhenonis loco C. C. gelatinam conficiunt; sed rasura majori labore obtinetur, & gelatina diutius coquenda.

Qui æstate moriuntur vituli, excoriantur, eorumque e *pellibus*, quippe quæ sentiuntur molliores, vestes interiores mollioresque parantur, siquidem linteas ignorat Lappo. Immo singula vestimenta, quæ sunt toga (Lappmudd), femoralia & calcei, rangiferinis constant pellibus, hirsuta parte extrorsum versa. Harum calor præcipue debetur confertæ densitati pilorum. In casa etiam ad utrumque latus foci, pelles rangiferinas sternunt Lappones, frondibus Betulæ nanæ substratis, ut, juxta ignem molliter decumbant.

Pallia e pellibus rangiferinis pulchre confecta venduntur quotannis per australiores provincias Sueciæ, quibus hyeme frigus egregie pellitur, & ideo etiam a nobilioribus sæpe portantur.

Vituli, qui morbo periere, canibus objiciuntur, præter coagulum, quod servatur.

Sanguis e mactatis Rangiferis in doliolis reconditur, ex quo, vere ineunte, jusculum cum aqua & medulla ossium paratur. Sanguinem hunc iter facientes secum ducunt in vesiculis servatum, atque est ille gravi sapore, uti suillus.

Lingua,

Lingua, admodum pinguis, egregie palato aridet, quare etiam exsiccata *Lingua* rangiferinæ quotannis ad australiores *Sueciæ* provincias deferuntur & venduntur.

Botuli ex sanguine cum adipe fat pingues parantur.

Hepar, quod magnum est, destituitur vesica fellea, coctum editur.

Pulmones interdum exsiccantur & eduntur, plerumque tamen canibus relinquuntur.

Intestina pinguia sunt, discinduntur, lavantur, coquuntur & *Lapponibus* sapidum præbent cibum.

Solea Rangiferi, s. pars sub *ungulis* pedes tegens, quæ cocta mollis & gelatinosa evadit, a *Lappone* editur, rejecta superiori duriorique parte.

Carnes in aqua sine aliis additamentis coquuntur, æque ac pisces; at vero, ut pisces diu coquit *Lappo*, ita carnes tam parum, ut ab ossibus haud sejungantur.

Adeps despumatur in vasculis ligneis & circummittitur inter convivandum, ut sibi quisque sumat unum vel alterum cochlear.

Medulla ossium grati est saporis & aphrodisiaca.

Vesica plerumque usurpatur loco lagenæ ad servandum spiritum frumenti.

Unico tantum cibi genere fere semper contentus est *Lappo*.

Tendines *Rhenonum* siccantur in sole, in filamenta finduntur pene innumera & contorquentur radente maxillam manu. Hoc sibi genere ad vestimenta pellicea consuenda linteis aptius est. Illis etiam circumvolvunt sœminæ flannea filamenta, quibus per foramen cujusdam ossis, dentium ope ductis, vestes venuste ornant variis in locis. Porro ex *ossibus* rangiferinis cochlearia faciunt.

Fœminæ Lapponicæ vestes conficiunt.

Mares mulgent pecora & caseos quotidie premunt.

§. XIV.

Pinguedo hujus animalis, non ut in aliis pecoribus frustatim cohæret, sed intime est admixta fibrillis carnis.

Quum identidem pedem movet Rheno, semper *crepitat* uti nuces, idque ex eo provenit, quod ut primum incedet, ample diducat ungulas versus terram pressas, dumque eas extollet, apices earum ad se invicem allidantur cum crepitatione.

Ruminare Rhenonem æque ac aliâ Pecora, dubium non est, quod quotidie perspicitur, quum quiescit ad casam circa fumum, adeo ut Rajus ex analogia congenerum hoc rectius conjecerit, quam negavit *Schefferus* ex professo de hoc agens animali, & ejus epitomator *Hulden*.

§. XV.

M O R B I.

Morbi, quibus adficiuntur Rhenones, sunt varii.

I. *Oestrum*, *Curbma* Lapp. cujus supra mentionem fecimus. Hoc maxime debilitantur & tertio vitæ anno non pauci moriuntur, quum secundo anno ab illo sint immunes.

II. *Vermiculi* in palato & sinu frontis generantur eodem modo ac in equis & ovibus. Hi tempore hyberno, ubi vehementius ad currendum agitur animal, sternutatione ejiuntur. *Trumbe* hi Lappis dicuntur, qui deponunt ova in larynge Tarandi, quæ exclusa in vermiculos verno tempore expellentur per nares, unde etiam plures moriuntur, quam a *Curbma*.

III. *Vertigo*, *Ringsjuka*, qua dum laborant Rhe-

nones, in gyrum aguntur. Si dextrorsum curfitent, medicabilem esse morbum, existimat Lappo; sin contra sinistrorsum, quasi amissa omni spe salutis, ægri maestantur.

IV. *Anorexia* seu cibi fastidium, morbus junioribus imprimis frequens, ut non comedant, sed subsistant atque ruminent.

V. *Fissura mammarum*, ut sanguinem, si mulgeantur, emittant. Nesciunt Lappones inungere succo Pinguiculæ, ut diu in Alpibus exteris soliti fuere Pastores ovium & vaccarum, licet copiose in Lapponia crescat hæc planta.

VI. *Herpes* seu *exanthemata* minutissima, quæ etjam in uberibus nascuntur, ibique late serpunt, a quibus non quidem moriuntur feminae, at ore vitulorum eas lactentium, ulceribus inficiuntur, ita ut quum se non possint alere, intereant.

VII. *Paronychia*, *Klöf-Sjuka*. Pedes intumescentes circa marginem ungularum & putrescentes, ex quo claudicat animal, ut gregem subsequi nequeat. Oritur hoc malum præsertim solis æstu per aliquot dies vehementius sæviente. Forte Oestro quoque debetur, secundum observationem, quam *Itineri Wesig. p. 202.* inseruit N. D. Præses.

VIII. *Cacoëthes*, *Peckekattja-tacka*, *Fällsjuka* est ulcus in musculosis partibus femoris oriundum, quod parvo tumore incipiens, sicubi deinde aperitur, pus copiose emittit. Postea dum nigrescit & sphacelo quasi corripitur, particulæ carnis variæ separantur & decidunt: quæ si sanatæ succreverint, animal hoc malo liberatur, alias vero moritur. Ulcus, si lixerint Rhenones, internis ulceribus sæpe afficiuntur & pereunt. Morbus est epidemicus.

IX. *Cachexia epidemica*, *Suddr-tacka*, *) *Trän-sjuka*,

L 3

*) In Lapponia Tornocusi Terra-tanti dicitur lingua femica.

Sjuka, *Mjältfot*, est inter pestifera & maxime perniciofa mala, quibus non æstate modo, verum & hyeme vexatur Rheno, qui morbus augeri & multiplicari magis quam minui perhibetur. Ante annos XII vel XIV in Lappmarkia Lulensi plane incognitus fuit morbus, nunc maxime contagiosus, per 5 annos spoliavit Lapponiam Tornensem, & omnes fere Rhenones sylvaticos occidit. Ut primum hoc malo corripitur animal, incipit præter consuetudinem gravius respirare. Nares quasi dilatantur & majores evadunt. Oculos extendit & per aliquot momenta expansos tenet. Tanta tum est ferocia, ut omnes cornu petat & prosternat. Comedit tamen ut sanus, at non ruminat. Decumbit sæpius quam ceteri. Omnes hoc infecti morbo percunt, nec ullum ejus detectum est remedium; quapropter simulac vel minimum ejusdem morbi signum observaverit Lappo, animal mactat, si aliquem e pellibus usum habebit, quæ in hac consumptis tabe, chartæ instar tenues evadunt. Si aperiantur hoc morbo confecti, apud varios materia quædam spumosa reperitur in Cerebro & circa Pulmones, in omnibus vero omnia viscera sunt laxa & flaccida, præ ceteris vero Lien quam maxime cernitur laceratus, parvus & enervatus.

His in morbis dorsum Rhenonis liquida picce unguere solet Lappo, qua licet non profligentur omnia mala, impediuntur tamen œstri, ne deponant ova, cutem animalis perforantia.

§. XVI.

NOMENCLATURA.

Nomina, quæ Rangiferis imponunt Lappones, partim propria sunt, partim ætatum.

Nomina secundum annos ætatum hæc habent:

Anno 1) *Messi* utriusque sexus.

2) *Orrya mas*, *Wbenial* femina.

Anno

Anno 3) *Wattja* femina fecunda, at sterilis *Wbunial* rothe. *Wubbers* mas.

4) *Koddutis*.

5) *Koffitus*.

6) *Machanis*.

7) *Nammattappatachis*. Ad plures annos vix perveniunt admissarii Rhenones, quippe qui post veneris æstum plerumque moriuntur; castrati vero diutius possunt vivere. Ceterum haud parum mirari convenit, quod adeo facile quemlibet Rhenonem in grege inter centum & plures a se invicem dignoscere & proprio nomine appellare queant Lappones, licet colorem & pilos pro varia tempestate anni mutant, & præcipue cornua, quæ quotannis diversam induunt formam. Nec verosimile est, quod de Cervo narravit Aristoteles, videlicet, si castratur eo tempore, quo destitutus est cornibus, nullis postea instructum iri, aut, si tum habuerit, eadem non amplius amissurum, quandoquidem castratus Rheno cornua & accipit & amittit quotannis, eodem tempore ac reliqui.

Excrementa hujus animalis æstate molliora sunt, ut boum: hyeme duriora, ut ovina vel caprina.

Hyberno tempore rhedam trahit Rangifer, fune inter pedes medio, & regitur loro cornibus adnexo. Unicam tantum personam aut X librarum pondus ferre potest, gravius enim raro sustinet. Si urgetur, X vel XII miliaria potest currendo emetiri, at tum mox mactandus est, quoniam fatigatus immodico cursu vivere amplius haud solet. Et est sæpe observatum, cum continuo cursu per VI vel VII mill. iter carpere, licet vix ullo momento sub itinere quiescat. In dorso debilis est, ut ephippium, si imponeretur, non ferat. Itaque asserculum quilibet a parte dorsi injungunt Lappones & levi onerant pondere, dum æstate ab uno in alium locum promovent.

§. XVII.

F E R I.

Feri Rhenones cicuribus duplo sunt majores, & duricrem habent pellem. In Alpibus, quas habitant Lappones, ita quidem illi sunt extirpati, ut rarissime nisi in Kemensibus observentur, verum in Alpibus Dalekarlicis, quæ Incolis carent, centeni sæpe catervatim vagantes apparent.

§. XVIII.

E P I L O G U S.

Ita rangiferino suo circumdatus grege, omnia habet Lappo, quæ ad vitam sustentandam ei sunt necessaria. Lappo, qui 500 ad 1000 Rhenones possidet, dives respectu rusticorum adjacentium censendus est, quum ille possideat totidem imperiales belgicos; & potest quotannis reportare fructum dimidium totius, quod nulli in Suecia. In gelida & infœcunda terra summa degit vitam tranquillitate animi; non extimescit Bellonæ furores & crudelitates, quæ florentissima imperia prosternunt; a perpetuo servitutis jugo, sub quo nostri gemunt Agricola, liber est; a furibus & incendiis fere nihil timet; myriadas morborum ignorat, aliis gentibus communes; non illi opus est innumera emere venena, quæ melle dulciora sentiuntur, at viscera corrodunt. Scilicet: *non qui multa possidet, sed qui paucis indiget, dives est.*

14.

LVIII.

O V I S

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

quam proposuit

ISAACUS PALMÆRUS, Nic. Fil.

O-Gothus.

Upsaliæ 1754. Octobr. 30.

PROOEMIUM.

Ovium cultura, quæ pristinis temporibus adeo contempta fuit, ut indoctis & incultis tantum esset relicta; nunc temporis, dum œconomia justum in patria nostra obtinuit locum, tanti est pretii, ut inter optimas, quæ felicitatem regni amplificent, artes, haud inmerito numeretur. Quantum vero adferat utilitatis, suo exemplo demonstrat satis Anglia, cui oves plus profuisse, quam aurifodinas Potosi Hispaniæ, contendunt varii. Antea fere omnia, quæ ad vestimenta erant necessaria, ab exteris emebamus, donec observabamus id nobis tantum æris detrudere, quantum emolumentum inde hauriebant alii. Cordatis igitur nostris œconomis visum est, huic morbo sanando non aptius accommodari posse remedium, quam ut in patria instruerentur opificia, vestitum nobis suppeditatura; quod quidem feliciter successit, sed quamdiu lana ab

exteris invehebatur, tamdiu instituta fastigium non attigerunt. Itaque viri de publico bene meriti, rem paulo accuratius introsipientes, satis superque deprehendebant necessitatem Ovium culturæ intra patriam. Præ ceteris Consiliarius Commerciorum ac Eques, per sua in patriam universam merita immortalis memoria dignissimus, Nobilissimus Dominus JONAS AHLSTROEM, qui, tanto cum studio, opificia pene innumera instruxit, huic operi etiam manum admovit; ille enim non solum variis in lucem editis scriptis modum civibus patefecit, quo curam horum animalium gererent; sed etiam rei necessitatem, vividis depictam coloribus, Ordinibus regni subjecit, quo res feliciter jam eo est perducta, ut pastores, ovium culturam edocti, in plerisque regni provinciis sint constituti. In hac arte demum nostrates adeo profecere, ut exteris facile palmam præripiant: unde libellus, *Beskrifning om fullgoda Får*, a *Friderico W. Hastfer* nuper editus, non tantum statim in linguam Germanicam Gættingæ est translatus; verum & illo cum elogio, in actis illorum recensitus, ut ne *Tournefortius* quidem, omnibus suis plantis instructus, cum eo conferri posset; utinam merito!

Scientiam hanc æquiori & justa perpendens lance, observo multum certe adhuc restare, imprimis autem illam partem, quæ a scientia naturali lucem mutuatur, & sine qua ovium cultura feliciter absolvi nequit. Electurus idcirco argumentum speciminis Academici, diu multumque mecum deliberavi, utrum quod ad medicinam proprie spectaret, an vero ex parte quadam scientiæ naturalis quid pertractandum sumerem, unde publica res quid captura esset commodis; sed prævaluit illud in pectore monitum: *Salus patriæ, Lex summa.*

I. DESCRIPTIO.

Caput: Rostrum compressum, anterius nudum.

Dentes primores, in inferiori tantum maxilla, VIII, incisores, prominentes, margine laterali acuti, apice subtransversi, interius paulo excavati; in superiori vero maxilla primores nulli.

- - *Canini* desunt in utraque maxilla, & spatium edentulum inter primores & molares.

- - *Molares* in utraque maxilla, sinuato acuti.

Os s. *Bucca* papillis albis, cartilagineis interne vestitum.

Labium superius a naribus ad os nudiusculum, lacuna exaratum.

- - - *Inferius* seu *Mentum* subrotundum, convexum, molle, margine inflexo denticulato.

Vibrissæ oris superiores per quatuor ordines inæquales digestæ.

Pilus distinctus supra nares, longus.

Narium foramina oblonga, sinu vel margine superiori medio gibbo; sinu vero posteriori obtusiori.

Oculi subcærulei, glauci, in prominentia sincipitis ovali. *Pupilla* de die oblonga.

Cilia superiora tantum; inferiora nulla; sed horum loco, pili rari tenuiores.

Cavitas quasi digito impressa, ante canthum oculi anteriorem, profunda, gluten fecernens; & alia minus profunda pone canthum oculi posteriorem, quarum usus nos fugit.

Lingua mollis nec scabra, sulco longitudinali notata.

Vertex prominens, inter cavitates depressas pone oculos.

Aures

Aures oblongæ margine integro: superiori versus basin inflexo; intra aures lineæ tres, elevatæ, longitudinales.

Cornua spiraliter retorta, rugosa, introrsum angulata, plana, apice complanata.

Collum compressum, capite longius, lanatum.

Dorsum latum, teretiuseulum, circa lumbos tamen latius.

Pectus prominulum, pilis brevibus tectum.

Abdomen plano-convexum.

Mammæ inguinales, nudæ, binæ, coalitæ, & præterea duæ Papillæ spurix ad basin anticam.

Scrotum mammillis duabus notatum.

Cauda teres, genubus brevior, pilisque tecta.

Pedes: *Femora* compressa. *Genua* crassiora in anticis pedibus; in posticis vero prominentia. *Tibiæ* anticæ teretiuseulæ; posticæ magis compressæ.

Ungulæ geminæ: margine exteriori convexo; interiori vero acuto, concavo.

Ungulæ succenturiatæ in parte postica pedis circa tarsum, geminæ, minores, rugosæ.

Liquor glutinosus secernitur e foramine parvo intra finum supra ungulas anticæ, fere ad earum basin, cujus usum etiam ignoramus.

Vellus constat pilis contortis f. crispatis, mollissimis: longis in dorso, lateribus & collo; at brevioribus, rectis, imbricatis & lævibus in capite ante oculos & cornua, in auribus, pectore, ventre & pedibus.

Sutura in inguibus spiralis.

II. SPECIES.

Species ovium, quæ vulgo sunt notæ, numerantur sequentes:

1. OVIS (*Aries*) cornibus compressis lunatis.

Faun. Suec. 43. *Syst. nat.* 10. p. 70.

Ovis. *Gesn. quadr.* 138. *Aldrov. bisulc.* 370. *Fonston. quadr.* 60. tab. 22. fig. 1, 2, 3.

Ovis domestica. *Raj. quadr.* 73.

2. OVIS (*guineensis*) auribus pendulis, palearibus laxis pilosis, occipite prominente. *Syst. nat.* 10. p. 71.

Aries guineensis s. *angolensis*. *Marcgr. bras.* 264. *Raj. quadr.* 75.

Cornua curva deorsum usque ad oculos incurvata & quasi torta. Fuba sub collo pendula. Pili breves hircini.

3. OVIS (*Strepficeros*) cornibus erectis spirabilibus. *Syst. nat.* 10. p. 71.

Strepficeros cretensis. *Bell. itin.* 20.

Aries cretensis. *Aldrov. bisulc.* 407.

Ovis *Strepficeros cretica*. *Raj. quadr.* 75.

Hujus magni greges aluntur in Ida Crete.

Cornua erecta, ambitu canaliculata, cochleæ in modum contorta. Confr. Aldrov. quadr. bisulc. 406.

III. VARIETATES.

Varietates ovis *communis*, quas mihi pertractare satis est, variæ sunt; præcipuæ autem VI, uti:

1. LATICAUDA, *Platyceros* s. *arabica*. Huic cauda crassissima, triginta sæpe librarum, a summis ad imum magis magisque latefcens. Pastores postella fabricant, ad quæ cauda alligata nititur & sustinetur. Cfr. *Aldrov. bisulc.* 496. 404.

Animal frequens est in Oriente, Armenia, Syria, Arabia & Ægypto.

2. AFRICANA *Raj. quadr.* 75. pro lana pilis brevibus hirta.

3. IHS-

3. HISPANICA, quæ a reliquis differt cornibus contortis, spira extrorsum dilatata, lana circum oculos copiosa, adeo ut oculi illa pæne sint operti, & quasi profunde intra cranium intrusi. (*It. W-Goth. 59. Scan. 61.*) Lana his mollior (*it. W-Goth. 58.*), copiosior, sæpe novem librarum & pinguior (*it. Scan. 156.*) Semel annis singulis has tantum tondere licet, quippe quæ frigus minus ferunt. (*It. Scan. 61.*)

4. ANGLICANA vulgo dicta. Hæc cornibus caret, at gaudet cauda crassiori, quæ una cum scroto ad genua usque pendet.

5. RUSTICA cornuta fere semper est, & lanam brevior, minus crispam & rigidior, quam in præcedentibus (1, 3, 4.) habet. Cauda & scrotum non attingunt genua.

6. POLYCERATA. Arietes cornibus quatuor, rarius vero sex, gaudent, quorum interiora erecta, lateralia vero revoluta (*it. Gotl. 248.*) Habent hæc cornua analogiam quandam cum plenitudine florum, & sunt quasi bipartita aut tripartita cornua, quorum itaque latera exteriora rigidiora contorquentur; unde illorum divaricatio (*Aldrov. bifulc. 408.*)

IV. PHYSIOLOGIA.

Oves sunt *Pecora* ruminantia & nullos dentes incisores in superiori maxilla habent; itaque pastum euntes, gramina ac herbas evellunt, cibum in ventrem magnum deglutunt, & ibi maceratum iterum regurgitant meliusque remandunt; unde pinguedo ovium, uti reliquorum hujus ordinis animalium, in sebum convertitur. Habent enim hæc animalia in abomaso acidum, quod oleum in sebum transmutat.

Post diem Aug. 24. prurire quidem incipiunt, sed ad copulam non debent admitti, nisi post tempus

S. Michaëlis, ut verno tempore enixi pulli non graviore afflicterentur frigore. Unus mas viginti feminis sufficit. Tempus graviditatis per 150 dies durat; quo transacto, oves rusticæ sæpius unum, exoticæ vero sæpius duos pariunt fœtus; in Batavia sæpe tres & quatuor, ubi illius reperiuntur magnitudinis oves, ut possessoribus lanam sæpe decem ad sedecim librarum ferant, teste *Ablstr. p. 2. §. 1.*

Illi pulli, qui die a nativitate tertia collo pallide rufescente, pilis erectis longioribus inter lanam hic illic sparsis, crassisque artubus gaudent, præstantiores communiter habentur. Ovis, quæ duos habet agnos, uni horum vix ubera præbet, nisi alter etiam adsit. Itaque mortuo altero, ne superstes fame pereat, alium, mortui cute, adhuc sanguine madente & calida, per noctem circumdant, & matri offerunt, quæ, doli ignara, illum ut suum assumit & nutrit. Mater enim ex odore in innumeris fœtum cognoscit, & pullus matrem.

Quidam pastorum præcipiunt colostrum esse emulgendum, ne, uti noxium & validum purgans, vim suam in tenerrimos agnos exerceat; at fallunt & falluntur; nam hæc purgatio, lege ipsius naturæ præscripta, ad sanitatem illorum multum confert. Ii, quorum mos est oves mulgere, agnosque non materno, sed alio lacte nutrire, de propagine bona minus sunt solliciti. Novimus enim vitulum aliumque fœtum, qui ipse e maternis mammis lac expressit, inque suum convertit succum ac sanguinem, alieno enutrito semper fieri robustiorem.

Ubi sui sunt juris oves, aluntur a matre usque ad tempus autumnale, cum mater pruriens illos abs se expellit. Ut arceantur a matrum uberibus pulli, utuntur ruricolæ capistris e mucrone ligneo aut pelle Erinacea. (*It. Scan. 219.*)

Anniculæ oves pruriunt, concipiunt & pariunt; sed proles tenella evadit, præstantior enim ea est, quam adultiores utriusque sexus procrearint. Verum ab anno secundo, usque ad septimum, ad propagandum genus inprimis sunt admittendæ; excedentes autem octo annos minus aptæ. (*Aldrov. bisulc. 422.*)

Quos castratos volunt, illorum testes die a natiuitate nona circiter sunt excelandi, ubi non solum & majores & pinguiore evadunt, sed & lana his est copiosior & mollior (*it. Scan. 268*); nam libido pilos efficit rigidiores.

A dentibus ovium ætas facillime numeratur. *Primo* enim anno, octo dentibus incisoriis acutis instructæ sunt, quos per hunc usque ad *secundum* retinent, dum duos intermedios amittunt, & illorum loco duos latiores & apice fere obtusiores obtinent; alios duos primores *tertia* mutant. *Quarto* iterum alios duos, & *quinto* denique duos exteriores & ultimos, qui magis magisque fiunt obtusi & dilatati. Hos dentes tum salvos conservant usque ad annum *octavum*, dum primi abeunt, *nono* secundi, & sic porro duo quotannis cadunt, adeo ut *undecimo* nulli dentes primores supersint; unde tum mactandæ, quippe cum vita sine magna molestia amplius sustineri nequeat.

Oves præsertim rusticanæ bis quotannis pilos emittunt, tempore scilicet vernali, dum educuntur, & autumnali, dum hybernacula ingrediuntur; quapropter his temporibus tondendæ sunt. Hic tamen distinguendum inter illas, quarum pili semel, & quarum sæpius abraduntur. Nam tonsura illarum sine mensis Maji; harum vero vere autumnoque, se ill non prius, quam frigus minuitur, celebrari debet. Lana, quæ vere reportatur, inferior est æstivali; æstate enim crescit nobilior. Antequam autem tondentur, in aqua pura laventur, lotionequæ peracta,

in loco quodam calido claudantur, ut sudor optime excutiat, dum lana tertio die ab hac lotionē abscindenda; hinc enim pinguis fit & succida, aptiorque manibus eam tractaturis.

Quo propius abtendentur pili, eo crispior inde evadit lana; scimus enim, pueros aliosque, quorum capita raduntur, vel crines sive capilli post morbum sponte decidunt, magis contortos & crispiores dein obtinere. Quam ob rem in Heraclea, optimam lanam nobis subministrante; manibus evellere lanam in usu est: nam quemadmodum pratum, cujus gramina ac herbæ propius terram descinduntur, gramine densiori & teneriori replètur; ita lana hoc modo efficitur densior & tenerior; quare a pastoribus etiam commendatur.

De bonis ac genuinis ovibus comparandis follicitus, & masculum & feminam optimæ frugis sibi comparare debet. Maxime autem de mare folliciti sunt pastores; novimus enim, externa semper patri similia evadere, & sic ex viliori matre præstantiores consequi credunt soboles. Sunt, qui asseverare audent, præstantiorem hanc progeniem non ultra abnepotes descendere, adeoque quarto quovis anno novos ex Hispania arietes introducendos esse, ut fervetur præstantior hæc profapia.

Uti lana alba est præstantior, ita in eligendis ovibus summa cura est adhibenda, ne diverso colore tinctas nobis comparemus, ne proles nigra, cinerea aut variegata procreetur.

Licet hæc animalia cornibus sint prædita, adeo tamen mites sunt oves ac imbelles, ut vix contra alia animantia, nisi quæ suæ sint speciei, eis utantur, tum vero regrediuntur & horizontaliter cornibus hostem petunt. Et quoniam hæc fere inermes sunt, ita currendo fuga auxilium quærunt, ut Ca-

nis melitæus totum gregem possit propellere & dissipare, dum quo una, reliquæ etiam eunt; unde tritum illud: *raro una errat, raroque revertitur una.* Tandem ubi animus illis accessit, calcando pedibus anterioribus, & urinam reddendo, adversario minantur, usque dum de se iterum agi animadvertunt. Idem faciunt, cum Lupus quandam earum rapuit; quare tanto facilius ab eo trucidantur.

Vulpes agnos semper, raro autem apud nos adultas oves devorat. At Lupus nemini harum parcit. Itaque ne totus grex pessum eat, pastores sequantur, qui utuntur Canibus sic instructis, ut feras amoveant. Ast eundem finem sæpius obtinemus, si filum, cui fasciculus pulvis pyrii sit connexus, ad collum ovis alligemus; non enim eo procedunt audaciæ feræ, insidias sibi structas extimescentes, ut illam attingant. In Flandria instituuntur canes, ut oves comitentur, quo eos partim abs agris arceant, partim coërceant, uti rangiferos canes lapponici. Si hoc in patria nostra in usu esset, sepibus minus indigeremus, quibus magna sylvarum pars impenditur.

V. PASCUA.

Solum ovibus aptissimum sunt loca aprica, sicca & perflata, quæ etiam sponte semper eligunt, ibique egregie valent. In insulis nostris Carolinis, ubi optime valent oves, per totam æstatem altum, planum & aridum campum depascunt, & ne prote-runt quidem, multo minus comedunt densissimum illud & magnum gramen, quod in locis depressis ejusdem insulæ copiose nascitur.

Est profecto summa admiratione dignum, quod sapientissimus Creator hæc animalia, ut Hottentotos, pilis crispis vestiit, quippe quæ tanto calori ac æstui sunt exposita, eum forsitan in finem, ut, hac contortuplicatione pilorum, duplicem quasi umbram eisdem conciliaret.

Plantæ in umbrosis habitantes semper sunt nudæ; at maxima pars herbarum, in apertis locis & ad parietes, ubi radii solares fortius æstuant & exsiccant, crescentium tomentosa: uti *Gnaphalium*, *Pilosella*, *Verbascum thapsus*, *Marrubia* & *Sideritides*. Sic videmus *Salviam canariensem*, *Marrubium nigrum*, aliaque ejusmodi vegetabilia, in Caldario, juxtaque illud latus, quod ad solem vergit, posita, lana proluxa vestita, hirsutissima evadere. Lana, præterquam quod ab æstu vel calore solis, a vehementiori quoque flatus vi conservat & tuetur; unde plerasque plantas maritimas pilosas animadvertimus, ut: *Tomex*, *Medicago*, *Artemisia maritima*, & quæ sunt reliquæ in litoribus maris habitantes, ubi vis ventorum acrior adflat. In apricis illis & macris locis, gramina quidem minora, at pinguiora crescunt; omnesque fere herbæ succulentæ in sterilissimis locis occurrunt.

Herbæ & gramina patriæ, ovibus escam præbentia, numero 387, ut & 141 quæ intacta relinquunt, recensentur a Pane Suecico in *Amœnitatibus Academicis vol. 2:do*. Quas OVES NON EDUNT, sunt

Salicornia europæa.

Hippuris vulgaris.

Ligustrum vulgare.

Veronica maritima.

spicata.

Anagallis ▽.

Chamædrys.

Pinguicula vulgaris.

alpina.

villosa.

Iris Pseudo-Acorus.

Eriophorum polystachyon.

Scirpus palustris.

lacustris.

Agrostis spica venti.

Arundo phragmites.

Elymus arenarius.

Montia fontana.

Sherardia arvensis.

Potamogeton natans.

perfoliatum.

Myosotis Lappula.

Cynoglossum officinale.

Diapensia lapponica.

Anagallis arvensis.

Hyoscyamus niger.

Datura Stramonium.

Verbascum Thapsus.

Lychnitis.

Solanum nigrum.

Dulcamara.

- Lonicera Periclymen.
     Xylosteum.
 Asclepias Vincetoxium.
 Salsola Kali.
 Sambucus Ebulus.
 Anthericum olifragum.
     calyculatum.
 Acorus Calamus.
 Alifina Plantago ▽
 Vaccinium Vitis idæa.
     Oxycoccus.
 Polygonum Hydropiper.
     Convolvulus.
 Butomus umbellatus.
 Pyrola rotundifolia.
     secunda.
     uniflora.
 Andromeda cærulea.
     hypnoides.
 Arbutus Uva ursi.
 Ledum palustre.
 Saxifraga granulata.
 Chrysopleu. alternifol.
 Arenaria serpyllifolia.
 Cerastium viscosum.
 Sedum Telephium.
     acre.
 Potentilla argentea.
 Dryas octopetala.
 Nymphæa lutea.
 Chelidonium majus.
 Aconitum Napellus.
 Ranunculus Flammula.
     auricomus.
     sceleratus.
     aquatilis.
 Caltha palustris.
 Trollius europæus.
 Ajuga pyramidalis.
 Ballota alba.
     nigra.
 Marrubium vulgare.
 Pedicularis palustris.
 Melampyrum arvense.

- Scrophularia nodosa.
 Linnea borealis.
 Thlaspi arvense.
     campestre.
 Cochlearia officinalis.
     danica.
     Armoracia.
 Isatis tinctoria.
 Erysimum Alliaria.
 Geranium robertianum.
 Malva moschata.
 Leontodon auctumnale.
 Arctium Lappa.
 Onopordon Acanthium.
 Carduus lanceolatus.
     nutans.
 Cnicus oleraceus.
 Serratula tinctoria.
 Eupatorium cannabinum.
 Artemisia vulgaris.
     campestris.
     maritima.
 Senecio vulgaris.
 Inula Helenium.
     dysenterica.
 Bellis perennis.
 Viola tricolor.
 Impatiens noli tangere.
 Satyrium nigrum.
 Sparganium erectum.
 Urtica dioica.
     urens.
 Xanthium strumarium.
 Myriophyllum spicatum.
 Corylus Avellana.
 Pinus Abies.
 Bryonia alba.
 Myrica Gale.
 Empetrum nigrum.
 Equisetum hiemale.
 Pteris aquilina.
 Polypodium vulgare.
     Filix mas.
 Asplenium Trichomanes.

Paucis tamèn agendum nobis est de præstantissimo earum pabulo in nostris oris. *Festuca ovina* primum est gramen, quo delectantur oves, licet parvum, succulentum tamen, & copiosissimum in omnibus pascuis, ovibus aptis. In australi parte Gottlandiæ nihil fere gramine hoc nominato copiosius crescit, & ibi etiam pinguisimæ oves evadunt; hinc caro ovina Gottlandica aliis hujus carnis generibus palmam apud nos merito præripit. (*it. Gotl.* 284. 256. *Oel.* 92.) Gaudet gramen hoc foliis succulentis, quæ præ reliquis eligunt oves; culmos vero & spicas, instinctu naturæ, intactas relinquunt, ne pereat & extirpetur. Ubi hoc gramen feliciter & copiose crescit, ibi etiam oves facillime se sustentant; contra vero, ubi deficit, sæpius pessum eunt.

In campis, *Erica* refertis, notum est oves facillime se alere, quapropter Ericis hoc adscribere nonnulli, rati Ericam alimentum eis subministrare saluberrimum, aptissimum. Sed vereor, ne errent. In usum enim suum non nisi recentes Ericæ hujus turiones vertunt; nullo autem modo antiquiores ramulos. Itaque solent pastores adultiora Ericeta igne consumere, & anno peracto, pascua ovina inde obtinent perampla, *Festuca ovina* & *Erica tenella* repleta.

Arva quoque illis valde sunt grata, adeo ut in circumjacentia prata ire nolint; quod certe tribuendum est *Bursæ pastoris*, in locis hisce copiose apud nos obviæ, ut ipse sæpissime observavi; rejiciebant autem in arvis *Serratulam arvensem* & *Tblaspi arvensis*, Bursam vero eligentes ad terram usque comdebant. Si oves ergastulis, in arvis collocatis, per noctes incarcerationum, agrum stercore fuginant, modo mutantur & per totum agrum a loco in locum translocantur. Radicitus magis herbas graminaque carpant oves, quam alia pecora quæcumque; unde

Batavis in proverbium, quod, ubi quatuor boves pascua consumserint, ibi duo equi sufficiens habeant alimentum, & post hos quatuor oves adhuc vitam sine dispendio sustinere possint. Cavendum itaque est, ne oves una cum bobus uno alantur loco, proverbium enim nostratibus receptum, veritati est congruens: *Fåret gnager ut ögat på koen.*

Ovium carnes ratione alimenti commutantur; nam in Anglia *Rapis* faginatae fere insipidae, aliisque locis *Absinthia* comedentium caro, tam ingrato inficitur odore & sapore, ut edi non possit, sed ab omnibus rejiciatur. In Hispania vero, ubi *Rosmarinus* & *Thymus*. illis præbet nutrimentum, omnium sapidissimæ evadunt carnes.

Recensitis sic *gratissimis* ovibus plantis, paucis herbas illis *noxias* fumus commemoraturi. Hæ quidem variæ sunt, at omnibus enumerandis opella non sufficeret; peculiare tamen sunt:

1. *Equisetum arvense*, quod si comedant primo vere, eas inde abortire observarunt Batavi *it. Oel. 116. W-Goth. 63.*

2. *Ranunculum*, *Flammula* dictum, ovibus nocere, statuerunt pastores, gravissimæ vero nobis dubitandi subsunt rationes, num in escam eam unquam convertant. Idem valet de *Drosera* & *Pinguicula*. vid. Barth. act. 4. p. 162.

3. *Anthericum ossifragum*, quod ossa illarum emolliat, forte potius oves ipsas enervat, adeo ut ambulare non valeant. (Barth. act. 2. p. 266. 232.) Idem quoque contendunt rustici Smolandii (*Flor. lapp. 136. β.*)

4. *Kalmia latifolia* in Virginia ovibus præsentaneum est venenum, (*Flor. virg. 160.*) & *Kalmia angustifolia* in Noveboraco maxime est ovibus pestifera.

ra (*Act. Ups. 1743. n. 100*), cum vero hæ plantæ confanguinitatis quasi vinculo cum *Andromedis* sint conjunctæ, facile crederem paludes, *Andromeda polifolia* tectas, ovibus alendis minus esse adcommo-
datis: multo minus alpes nostrates, ubi quatuor *Andromedæ* diversæ speciei copiosissime crescunt.

5. *Myosotis scorpioides arvensis* ab ovibus quidem non estur (*it. Scan. 62.*), & si devoretur, crediderim illam minus nocere. At plantæ pleræque in aquosis evadunt acriores. In *Vifingsö* fontem quendam circumsepsere rustici, in quo *Myosotis scorpioides palustris* copiose occurrebat, quod observarint incolæ oves ab ea ingurgitata multoties mortuas esse (*it. Gotl. 335.*)

6. *Anemone nemorosa* respuitur ab ovibus in locis sylvaticis natis vel educatis. Oves autem, quæ a teneris non addidicere abstinere a planta, uti campestres in sylvas delatæ, hanc *Sanguinalem* herbam devorant, ac in dysenteriam incurrendo pereunt. (*it. Scan. 249. 379.*)

7. *Mercurialis perennis* (*it. Oel. 146. W-Goth. 66.*) & *Cicuta aquatica*, communi omnium pastorum consensu, ovibus noxiæ sunt. (*it. W-Goth. 99.*)

8. *Prunus spinosa*, quæ ut noxia est respicienda, quod ovibus lana spinis avellatur. (*it. Scan. 136.*)

Cum ita per æstatem horum animalium justam gessit curam pastor, cordi ei erit, sufficienti & salubri per hiemem eis prospicere nutrimento. Hieme igitur nutriantur fœno, necesse est, quod in siccis & apricis pratis crevit, foliisque variarum arborum, ultimis diebus Julii abscissis, ut *Betule* Flor. Sv. 776. *Alni* 775. *Ulni* 219. *Salicis* 292. *Iraximi* 830. *Populi* 819. & *Tilix* 432. Attamen libentius *Alni incanæ*, *Humuli*, *Helxines*, *Pisi*, *Trifolii* & *Medicaginis falcatæ*. Peregrinæ præstantiori cibo alantur, ne-

que tempore vernali educantur, frigore adhuc re-
gnante, sed domi remaneant, ne vel sanitatis suæ
faciant jacturam, vel degenerent. Et hic imprimis
latitat ratio, cur homines plebeji magis sint ovibus
rusticis contenti; quod scilicet plus meliusque ad
oves præstantiores, Anglicanas & Hispanicas, alen-
das requiratur pabulum, quam ad oves rusticas; quod
illæ pluribus morbis sint obnoxia, & proinde faci-
lius moriantur; quod pelles earum ad vestes minus
tenaces sint; quodque demum diutius intra ovile sint
alendæ, & a frigore diutius defendendæ. Has vero
rationes alii refellere solent; quod ab ovibus Rusti-
cis lanæ una, vix vero duæ libræ, ab Hispanicis
Anglicanisque novem libræ obtineantur, (*it. W-
Goth. 59.*) quodque lana nobilior duplo vel triplo
pretio veneat.

Ovibus nostris rusticis per hiemem vehes una
sœni datur; Hispanicis vero & Anglicanis hæc vix
sufficit; uti enim majoris sunt magnitudinis, ita ve-
hes una cum dimidia cuique harum destinari debet.

Oves parum bibunt, optimeque ab aqua pluviali
vel fluviatili valent, stagnans autem pestilentissimum
illis est venenum, unde sæpius copiosissime
pereunt. Æstate aquosa innumeris fere morbis ja-
ctantur oves, quibus pabulum & cibum minus hu-
midum destinavit naturæ auctor. Hieme potus eis
non singulis, sed alternis diebus conceditur, æstate
vero quoties sitiunt. Præcipiunt quidam Opilionum,
ut ab aqua octo vel quatuordecim dies abstineant, &
credunt se hoc modo pluribus morbis posse medelam
adferre. (*Ablstr. p. 22. §. 7.*)

Ut Solum illarum, quod initio capitis ostendi-
mus, est siccum & perflatum, ita in locis clausis,
vapore & nimio æstu repletis, incolumes vivere ne-
queunt. Exemplum rei lucem adfundet observatio,
quam adferunt Scani, quod quum consuleret quispi-
am,

am, ut oves in conclavi per noctem clauderentur, ad expellendos *cinices*, clausis fenestris & janua, deprehendebantur omnes oves altero die mortuæ & suffocatae. (*it. Scan.* 136.) Male igitur rebus confu-
lunt suis, qui caulas arcte clausas & calidissimas locis
humidis & depressis exstruunt, unde non modo sæ-
pius abortiunt oves, sed & consumuntur.

VI. MORBI.

Oves variis multisque morbis laborant, quorum
vulgares & præcipui in nostra patria hi sunt:

Scabies, quæ etiam nomine variolarum apud nos
insigniri solet, & dignoscitur facile labiis tumidis
& pustulis copiosis. Est hic morbus tam contagio-
sus, ut, dum una hoc vexatur, reliquæ ab illa im-
munes vivere non possint, eoque modo totus grex
aliquantulo temporis spatio intereat, necesse est. In-
ter varia medicamina, quibus huic malo obviam ea-
mus, primas merito tenet partes *Moschus orientalis*,
cujus gr. V. ad VI. infectæ pro dosi, idque diebus
duobus, porriguntur. Sed hæc medicina pretio-
sior est, quam ut pauperiores facile emant; ita-
que præservationis scopo omniâ fere amara com-
mendantur, imprimis *Herba Cardui benedicti* (*it. W-
Goth.* 145.)

Hepatitis est inflammatio hepatis, sæpe cum icte-
ro, qui albumine oculi cûteque flava dignoscitur,
sæpe etiam in Hydropem degenerat. Est hic mor-
bus maxime fatalis, qui ovibus & frequens est, &
unde pleræque pereunt. Causam hujus morbi exi-
stimant nonnulli, nimium aquæ potum esse, quem
in locis depressis hauserunt. Me vero iudice, causa
non propriè in aqua, sed in contentis aquæ quæren-
da; cum enim hoc morbo emortuæ cultro anatomi-
co subjiciuntur, plurimi vermiculi in hepate sæpis-
sime occurrunt, qui sunt *FASCIOLA hepatica*.

Vermes hi in omnibus fere rivulis & paludibus foliis herbarum lapidibusque frequenter adhærent. (*it. Gott.* 282.) In ventrem ovium ingurgitati vigent, & hepar per ductum fellis ingressi rodunt ac destruunt, unde inflammationes, obstructions, exulcerationesque demum lethales. Omnes Opiliones Sal ovibus in deliciis esse, novere, quodque oves inde valeant, unde sal gemmæ ad lingendum illis sæpius præbent, uti medicamentum, quod orem acuat & viscera roboret; viderunt certe effectum, causam vero vix ac ne vix attigerunt. Verum nodus hic gordius haud ita pridem a Dno Schæffero, in libro de *Hirudine limacis*, est solutus, qui observavit vermes hos in aqua muriatica confestim destrui & occidi.

Peculiaris proinde scopus, quem hoc meo opusculo intendi, est, ut oves eriperem a fatali hocce morbo, fere quotannis, infinita strage, animalia hæc vexante, quod in eo consistit, ut aqua muriatica, ex sale culinari s. gemmæ, sufficienti & larga copia præbeatur ovibus, quatuor aut quinque vicibus omni anno, ut hausta destruat vermes, hepar ovium rodentes. Non enim sufficit ovibus lambere tantillum aliquoties, ut inde pereant vermiculi omnes; sed debent haurire tantum, quantum eis placet. Ponam centum & mille prædia in nostro regno, & quodlibet horum unoquoque anno unam ovem, forte aliquando viginti, quotannis hoc morbo amittere; crediderim me, si hoc meo consilio illas servarem, rem non minus gratam, quam utilem civibus meis præstitisse.

Phthisis & *Tussis*, inprimis apud oves, oritur a pulvere terrestri, inspiratione hausto; Cujus signa sunt lana defluens, gingivæ pallidæ & pedes calidiores, fide *Ablstr.* p. 39. §. 20.

Vertigo, plerumque Epidemicum malum, sæpe pro causa agnoscit hydatidem inter meninges & cerebrum, uti Joh. Jac. Scheuchzerus in Rupicapris Alpium observavit (*it. Alp.*), qui morbus facillime innotescit eo, quod circumeant semper ad idem latus. Cura peragitur sæpe colapho, qui latere, ad quod eunt, impingitur ægrotis. Ut reliquos morbos taceam, qui Medicinam ovium jam tradere non constitui.

INSECTIS vexantur oves insuper variis, ut:

Pediculus ovinus, qui pellitur decocto *Tabaci* & pulvere feminum *Apii* & *Sabadillæ*.

Hippobosca aptera, quæ inficit lanam viridi colore (*it. W-Goth. 59.*)

Acarus, suctice *Fästing* (*Faun. Sv. 1192. it. Oel. 62.*) minus apud nos frequens.

Oestrus ovis, (*Fn. Sv. 1027.*), qui sinui frontis adhærens, mortem ovium quam sæpissime efficit. (*it. Scan. 128.*)

VII. USUS.

Lana est, ex qua vestimenta tam procerum quam aliorum parantur. Et ut nemo non nostrum ejuscemodi cultu indiget, nullo negotio intelligitur, quot pecunias huic rei impenderit majores nostri, qui eum ab exteris emerint. Præparatio lanæ, antequam pannus perfectus inde evadat, videatur in *it. Scan. 206.*

Rusticanæ Tunicæ, quibus contra vim frigoris se conservat vulgus, ex cute pilosa ovium confectæ sunt, ita tamen ut latus pilosum introrsum vertatur. Item *fimbriæ* femorum feminarum Scanensium (*it. Scan. 274.*) *Tibialia* vulgi hyberna, nec non *Pilei* facile omnium ex lana fiunt.

Fimbria circum mitras Russorum & Persarum
sumi-

rum sumitur ab embryone, quod occasionem dedit fabulæ de agno Scythico s. Baromez.

Ex cute molli præparata conficiuntur *Femoralia* rusticorum, aliæque vestes, nec non *Chirothecæ*, præcipue tamen a lævigatis, quarum hæ apud nos in majori pretio habentur, quæ cum cortice Salicis capræ præparatæ sunt. (*it. Scan. 202.*)

Cornua ferro ignito attrita illud servant, ne facile obducatur ærugine. Apud rusticos quoque in usu est soleas *Calceorum* laminis horum cornuum tegere, ut diutius durent (*it. Oel. 114.*)

Caro, præsertim vervecum, saluberrima est, quippe facillime omnium transpirat, teste *Sanctorio* in *med. statica*; unde alius carnis citius nos tædet, quam ovina.

Assata caro agnina plerisque gentibus in deliciis est; quapropter agnus menstruus mense Januario Amstelodami venditur sedecim florenis, cum adulta quatuor tantummodo constet. Agni *Pisis* concoctis lacteque mixtis optime faginantur, nec non *Brassica* & *Rapa*.

Testiculi excoriati in incisii & botulis rarius a plebe assimuntur, vulvam & fumen veterum Romanorum tamen non admittente.

Lac rarius occurrit coctum & recens; sed præparatum & acidulum frequentius Scanis in usu, refrigerans & sapidum est. Præparationem vid. *it. Scan. 219.*

Caseus albus & sapidissimus evadit. *Serum*, a confectioe casei residuum, coctum concrefcit, e-sturque ab rusticis Scaniae (*it. Scan. 219.*)

Butyrum album insipidumque esse fertur, quod non vidi.

Oesyplus est lana sudore pingui succida, quæ luvatis contusisque opitulatur.

Stercus interne a rusticis in Ictero assumitur; externe vero Ambustis imponitur. *Aldrov. bisulc. 598.*

Fimus

Fimus ovinus pinguissimus, optimeque in fatis plantas lætificat. Usurpatur præsertim ad *Nicotianæ* & *Humuli* plantationes; unde etiam in Opiliones magisterium culturæ *Nicotianæ* & *Humuli* derivatum est.

Nihil itaque in ovibus invenitur, quod non utilitatis quid secum ferat. Hinc judicant nonnulli, ovium culturam plus prodesse ruricolis, quam faginationem boum. Etenim quinque ovibus alendis non plus impenditur pabuli, quam unico bovi, sed tamen magis profunt, nam ducentæ oves dant quotannis lanam præstantiorem s. autumnalem 10 lb; vilio-rem vero s. vernam, (quæ *Lödia* vulgo dicitur) 10. lb. Lanam agninam quoque 10. lb. (adeoque 30 lb.) Unaquæque libra ad 24. ob. facit 450 thal. argenteos. Adde agnos ducentos, quilibet ad 2. th. facit 400. Summa 850. thal. argent. Si vero alamus Anglicanas, ex quibus & copiosior & præstantior lana, quæstus adhuc major redundat. *it. Scan.* 371.

Uberior quidem heic esset occasio, ovium culturam pertractandi, sed vetant id chartæ angustia & proposita brevitatis. Coronidis loco, commendo claustra illa sœni, quæ descripta atque delineata in *itin. W-Goth.* p. 61. reperiuntur.

LIX.

MUS PORCELLUS

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

Propositus a

JOHANNE JUST. NAUMAN,

O - Gothus.

Upsaliæ 1754. Octobr. 20.

C. I.

Cum Animalium, præ omnibus, quæ Tellus producit, consideratio sit multo jucundissima, tum præcipue Quadrupedum historia insigni se commendat amœnitate, quippe quæ naturæ Auctor fabrefecit absolutissima.

Veteres dudum bifariam Animalia dispescuisse constat, in *perfectiora* scilicet & *imperfectiora*. Hæc autem distinctio recentioribus se minus probavit, quibus omnia animalia visa sunt, saltem in suo genere, perfecta. Ast ut ut horum veram largiamur esse illorum adfertionem, cum animantia consideramus comparate; sic jure etiam meritoque optimo ea nuncupamus perfecta, quæ pluribus instructa sunt sensoriis, quibus res discernant; adeo ut quæ oculis, auribus, naribus & ceteris sensibus, quibus cer-

nant,

nant, audiant, olfaciant, sunt prædita, perfectiora sint aliis, quæ iisdem destituuntur facultatibus: Atque hoc respectu Quadrupeda nobis audiunt perfectiora.

Hæc ipsa QUADRUPEDA diversimode se suaque curant; sollicitudo illa, qua fœtus suos educant, qua alimenta comparant, vitam tutantur, hostes vitant vel agrediuntur, & ratio, qua hæc atque alia, quæ ad œconomiam ipsorum spectant, perficiunt, adeo in variis est varia, ut ne stupidissimus quidem, nisi summa cum admiratione, instinctus ac mores eorundem pensitare possit. Hinc mirabundus indignatus sum scientiam hanc, quæ res tractat multo curiosissimas & amœnissimas, quæ sapientissimam Sapientissimi Conditoris institutionem nos condocet, esse adhuc in illarum numero, quas dilucide minus expositas esse, dolet genus humanum.

Historiam quidem Animalium ALEXANDRI dudum Magni munificentia elaborari cœptam fuisse, idque ante jacta a Theophrasto Botanices fundamenta, non diffiteor, attamen vix digna judicata est, quæ in scientiarum numerum ab eruditis reciperetur, & jacuit fere, usque quo seculare illud ingenium, GESNERUS, in Helvetia, ipsam in lucem proferret, & hominibus denuo exponeret.

Affiduis ille Italus ALDROVANDUS, quo hanc scientiam locupletaret, collegit incredibili pæne labore omnia, quæ de animantibus indagare potuit commemorata, quo tamen ipso tantum abfuit, ut integra conderetur scientia, ut potius plurimum ceperit detrimenti, cum fabulis veterum ac commentis tota quanta deformaretur. Hanc talem JONSTONUS quidem suscepit repurgandam, verum ad Augiæ stabulum repurgandum non Pygmæus quidem, sed Hercules requirebatur.

RAJUS, Angliæ illud decus, hanc etiam ventilandam fumsit, verum enim vero, inanibus paleis dissipatis, parum integri solidique remansit.

Hodieque, quicumque hanc scientiam proponunt Auctores, variis ei ac conquiritis undique veterum fabulis ornatum concliare student, unde tam reddita est doformis atque invisa, ut eruditi vel ipsum Zoologiæ nomen aversentur. Ast cum de genere humano, ceteras historiæ naturalis absolvendo partes, plurimum meritus sit Nob. Dn. Præses, tum de discipulis suis præcipue, quibus hanc privatim tradidit historiæ, qua auditorum adeo cepit animos, ut nemini displiciturum confidam, quod carptam hanc ex legentis ore Historiæ naturalis particulam elegerim, specimen eruditionis academicum editurus.

Observationes nuperrime institutæ evincunt, posse utique & debere hanc scientiam alia prorsus methodo, quo nitorem, quem insitum habet, & honorem, quem meretur, etiam assequatur, proponi. Sic e. g. delineatus est *URSUS Lotor Act. Stockb. 1754.* *MURES Lemmi Act. Stockb. 1740.* *CANIS familiaris in diff. Dn. Lindekrantz &c.*

Incrementa Historiæ naturalis debemus maximam partem Medicis, qui, quod plurima medicamenta suppeditat regnum vegetabile, Botanicam præcipue coluerunt. Ast cum pauciora longe subministret regnum animale, illis non est succensendum, si hoc curiosius lustrare tantisper neglexerint. Fateor equidem, hujus notitiam non magis a Medico, quam ab aliis exigi posse, attamen insimul medicum indagine hanc inprimis dignam esse urgeo, cum ansam præbeat, animum adsuæfaciendi ad instituendas observationes. Is enim dubio procul in medica arte egregia præstabit, qui obvia quævis attentissime observare didicerit. Quod si perpenderit, quantum

luminis temporibus novissimis accesserit huic animalium historiæ, fateamur ultro, necesse est, eam haud minoris, quam reliquas scientias, esse faciendam, licet nondum auctoritate publica constitutum sit, ut in academiis proponatur discipulis a propriis Docentibus.

Historiam AVIUM industrie a WILLUGBÆO pertractatam egregie dehinc excoluerunt RAJUS, ALBINUS, EDWARDSIUS, CATESBÆUS, Angli, quibus hoc nomine summas debemus gratias. His etiam accensendus est FRISCHIUS Germanus.

Historiam PISCIUM princeps explanavit WILLUGBÆUS & ejus Epitomator RAJUS, quæ tandem ab ARTEDIO nostrate reformata, in formam disciplinæ redacta est, atque a CATESBÆO demum aucta.

Ad historiam INSECTORUM illustrandam prorata contulerunt MOUFFETUS, GOEDARTUS, MERIANA, ALBINUS, ROESEL, WILKES, SWAMMERDAM, LISTER, FRISCH, sed præprimis Galliæ illud decus REAUMURIUS, cujus laudabilia vestigia laudabili studio pressit Nobiliss. DE GEER nostras.

Historia VERMIUM flet adhuc, quamvis *Tectacea*, per KIRCHERUM, BONANNUM, LISTERUM, RUMPHIUM, GUALTIERUM, ARGENVILLIUM, exposita sit non perfunctorie.

Immo vero Principum jam Europæorum maxima est voluptas, ut Musca instituant, atque illis se oblectent, præsertim cum hæc dilucidissime infinitam Dei optimi maximi loquantur sapientiam ac potentiam.

Itaque, uti ex antecedentibus id patet, historia Quadrupedum minimum est elaborata, licet cæteris hæc longe excellant animantibus; Mihi, cum hac tempestate latius exspatiari non liceat, unum omnino animalculum attentius considerare proposui, cu-

jus descriptionem neque a scopo alienam esse, neque specimine Academico indignam judico. Elegi nempe MUREM PORCELLUM, qui interdum, quamvis rarius, in nostra Suecia cultus visitur, & a naturæ quidem curiosis, licet voluptatis magis quam lucri ergo, diligitur, atque eam imprimis ob causam, quod, quamquam ab omnibus quibuscunque obviis hic vulgo discernitur, a Zoologis tamen Europæis non nisi obiter forte descriptus sit; quod meum propositum, ut æqui rerum censores æquibonique consulant, enixe rogo.

II.

Pertinet vero hoc animal ad ordinem *Quadrupedum*, qui *Glires* continet, cum utraque ejus maxilla, & superior & inferior, non instructa sit nisi duobus dentibus incisoriis, nullis autem caninis, sed pluribus molaribus.

Errant itaque, qui ad Suillum genus, in ordine jumentorum, hoc referunt, eo quod instar porcelli grunniat, & collum superne tectum sit fetis rigidioribus, unde id *Porcum maritimum*, falso nomine, appellarunt.

Porro ad genus *Murinum* spectat, neutiquam vero ad leporinum, sub quo militant Cuniculi, quamvis id opinati sint Marcgravius & Piso. Cuniculus enim satis evidenter distinctus est ab affinis eo, quod dentes bini primores maxillæ superioris duplicati sint, sive, quod à parte interiori succenturiati sint dentes duo minores; quod idem & in Lepore, & in Cuniculo obtinet.

Quod si character a dentibus molaribus desumeretur, fateor hos proxime ad Castoris dentes accedere, cum molares hi serie duplici sint ita locati, ut quasi in maxilla quidem superiori divaricati, in inferiori convergent. Sed dentes primores Castoris cum apice

apice transversi sunt, tum superiores introrsum excavati, quod in nostro aliter invenitur. Neque vero ad familiam Sciurorum commode reduci potest, quippe qui dentibus maxillæ inferioris primoribus instructi sunt compressis, at Mus Indicus non ita. Præterea ipse corporis habitus hoc satis discriminat, quo & Castor sub aquis optime degit, & Sciurus saltu se perniciosissimo in arborum ramis exercet; quorum neutrum Muri Indico competit. Patet itaque, ad Mures accedere hoc animalculum, quibuscum & facie externa, & moribus, & dentibus congruit.

Latissimum autem, post numerosam Simiarum gentem, patet genus hocce murinum, & complectitur Quadrupedia minutissima. Mures quidem vilissima atque abjectissima esse animalcula, opinatur vulgus, ut non nisi cum fastidio de his loquatur, & tantum non omnes mirantur stupendas Indiorum belluas, Elephantos, Rhinocerotas &c.; ast equidem credidero, minutiora non minus, quam majora, summi opificis sapientiam & potentiam testari luculenter; Etenim, quod hæc præstant mole, id illa multitudine; quod hæc robore, id illa incredibili velocitate perficiunt. Itaque si Elephas vasto corpore & robore sit formidabilis, utpote qui ædes hominum concutere ac proculcare potest; exiguus, quem spernimus, Mus easdem ubique perforare valet; adeo ut unicūm hoc sit animal, quod intra ligneos parietes contineri nequeat. Elephas unum omnino singulo triennio, si bene agitur, fœtum parit, ast Mus innumerabili prole fœcundus est. Et si cui volupe fuerit, hæc animalia minuta eorumque effectus computare ac majoribus illis conferre, næ dubius is hærebit, ultra alteris sint præferenda; ut taceam, fibræ minimam Muris esse æqualem fibræ Elephantis, si quidem fides habenda observationibus Leuwenhœkianis.

Præterea non minori cum admiratione excipimus historias vulgatissimorum murium, quam historias rarissimorum animalium Indorum: e. g. *Mus* ille alpinus *Marmota* dictus, tanta cum velocitate terram vel duriores perfodit, quanta vix possit robustus instrumentis armatus putearius; & hic quidem per Europam circumfertur, & instar portentis ostentatur spectandus, perinde ac si ab Indiis inde esset arcessitus.

Mures Lemni ex alpe nostris egrediuntur, adjacentesque regiones inundant tanta copia, ut numerosa Artaxerxis ipsius agmina numero superent, & majores nostri, cum e nubibus excuti hanc turbam putarent, metu perculsi, publicos Diis supplicatio-num dies decreverint, ut averruncarent, quam nullis unquam remoris periculisve cedere stupebant.

Mus Jaculus in Act. Upsal. A:o 1750. a D:re HASSELQUIST descriptus, lectoribus admirationem incutit; scilicet animal quadrupes, non nisi duobus incedens pedibus, & pernicitate incredibili ad instar jaculi locum mutans.

Gires, cognata Muribus animalia, apud Romanos quondam, quando luxuria jam mores eorum corruperat, in deliciis numerabantur, ut tandem usus eorum edicto censorio vetaretur. Atque hæc exempla adduxisse sufficiat, ut constet, errare illos, qui hæc animantia aliis, majoribus licet, inferiora ac viliora esse judicant.

III.

SPECIES Murium cum plurimæ sint, imprimis distingui & discerni possunt notis a Cauda & Pedibus desumptis, quibus species hæ, præ aliis omnibus quadrupedibus, ab invicem mirum quantum discrepant.

Cauda quibusdam: 1. est nulla. 2. aliis brevis & quasi truncata, ut Muri Lemmo, Citillo. 3. in nonnullis:

nullis ipsum corpus longitudine superat, & hæc vel nuda est, vel pilis tecta, extremitate floccis ornata, ut in Mure Jaculo.

Pedes anteriores plerisque sunt tetradactyli, at *posteriores* pentadactyli, qui tamen iidem quibusdam sunt etjam tridactyli, uti v.g. Muri Jaculo, Muri Porcello, Muri leporino.

Auriculæ quibusdam sunt nudæ, aliis pilosæ, nonnullis breviores, aliquibus nullæ, e.g. Criceto.

Jam, ut ad *Murem* nostrum *Porcellum* veniam, observamus: 1:mo nullam ei esse caudam, 2:do pedes posteriores esse tridactylos, 3:o auriculas esse magnas, rotundas, nudas. Has notas si tenueris, utique ab aliis omnibus facile dignosces hunc.

IV.

Ut Scriptorum monumenta evolventibus constet, quibus alias Nominibus venire soleat, lubet illa ipsa, ne inter legendum hæsitent, obiter adferre. Sic vocatur

MUS cauda nulla, palmis tetradactylis, plantis tridactylis. It. *W-Goth.* 244. *Syst. Nat.* 10. p. 59.

Cuniculus Indicus. *Gesn. quadr.* 367.

Porcellus indicus s. *Cuniculus indicus.* *Fonst. quadrup.* 161. *tab.* 63. *fig.* 6.

Mus s. *Cuniculus americanus guvineensis porcelli pilis* & voce. *Raj. quadr.* 223.

Cavia Cobaya. *Marcgr. bras.* 224. *fig.* 224. *Pis. bras.* 102. f. 3.

Patria hujus animalculi est America australis, præsertim Brasilia, uti & Africa atque inprimis Guinea. Nos vero id in ædibus nostris alimus, cum & frigoris sit impatiens, & felium insultibus expositum, quæ & genus ejus discernunt sagacissime & persequuntur acerrime.

DESCRIPTIO: Caput ovatum, crassiusculum: Rostro obtuso, rotundato, undique pilis tecto. Labium superius bipartitum, sed clausum. Labium inferius longe minus superiori & brevius, unde os sub rostro apparet. Vibrissæ plurimæ, capitibus breviores, utrinque ad latera rostri. Setae circiter tres supra canthum oculi anteriorem, & totidem pone aut fere infra canthum oculi posteriorem.

Nares minimæ, curvatæ, transversæ. Oculi fusci, prominentes.

Palpebræ margine nudo. Auriculæ pilis paullo longiores, rotundatæ, obtusissimæ, repandæ, extus nudæ, ut venæ pelluceant; intus subpilosæ. Collum brevissimum & fere nullum. Truncus cylindricus, æqualis & gibbus. Pedes ratione magnitudinis breves. Manus metacarpis incedentes, quadripartitæ, digito extimo brevior, Unguibus acuminatis armatæ; subtus autem manus nudæ sunt, cum calcaneo obtuso. Pedes posteriores paullo longiores, plantis magis oblongis, angustioribus, calcaneis five tarsis incedentes, subtus nudi: Digitis fere æqualibus, tribus, profundius partitis: Unguibus longioribus, teretioribus. Cauda omnino nulla, & ne vestigium quidem. Pili absque vellere, conferti, minus molles supra collum, seu potius a vertice capitis ad scapularum regionem longiores, erectiores, rigidiores.

Genitalia externe vix distinguunt sexum. Mammarum in femina tantum duæ, in singulo inguine singula, subulata, extrorsum flexa.

Color in hoc genere adeo varius est, ut dictu sit: multo difficillimum, qui huic animanti sit peculiaris, cum vix duos, sibi invicem omnino similes, conspicere detur. Sunt tamen plerique variegati, mistis scilicet ex albo, rubro, nigro diversimode coloribus! Quæ res in animantibus cicuribus est frequentissima,

tissima, cum in feris sit rarissima. Ast in hoc genere id memorabile est, quod nempe Marcgravius colorem observaverit in sylvestribus æque esse inconstantem, ac in mansuefactis.

Magnitudine accedunt proxime ad Glires, Sciuris enim obesiores sint & Cuniculis multo minores, ita ut medium inter utrosque tenere videantur; Sed varia est itidem statura. Visi enim sunt alibi terrarum duplo majores his, quos in Horto Botanico apud N. D. Præsidentem descripsi.

Ex antecedentibus colligitur facile, non esse huic animanti pedes anteriores hexadactylos, & posteriores pentadactylos, ut tradidere GESNERUS, PISO, ALDROVANDUS &c. recte enim a RAJO in *Syn. quadrup.* descripti inveniuntur.

Anatomiam hujus animalis proposuit, teste RAJO, GEORGIUS ENTIUS, apud Charletonum, in Mantissa anatomica, quo otium mihi hac in re fecit, ast cum scripta ista non sint in promptu, en L. B., quæ inde excerpta adduxit RAJUS.

Pulmones utrinque in lobos divisi erant, quorum duo admodum parvi. (D. Entius ternos tantum in utrovis latere lobos pulmonibus attribuit, quorum infimus valde exiguus; superior autem bifidus cernebatur.) *Hepar* in septem dividebatur, e quibus itidem duo perexigui. *Fel* ex albo lutescebat, *Porum choledochum* & *meatum* cysticum habebat; *Intestina* longa convoluta: *Excrementa* ut in leporibus & cuniculis in pilulas coacta; (D. Entio Scybala nucleorum pineorum instar oblonga sunt) qualia nempe murium, qualiaque ipsi hi cuniculi excernunt. Hujus autem rei hanc, inquit, causam arbitror, quod colon, alicubi acuto angulo curvatum arcteque complicatum, durefcenti jam stercore ductum longiorem non concedat; *Cæcum* ingens, etiam ventriculo majus, extrema tamen parte gracilescens, in cel-

lulas ligamentorum validorum ope divisum, quemadmodum colon in homine. Juxta cæcum *appendix* seu tuberculum parvum cernebatur; *Intestinorum* longitudo a ventriculo ad cæcum 65 erat digitorum. (D. Entio 56); ab ano ad coli partem illam, ubi excrementa in pilulas formari incipiunt, digiti erant 26 (D. Entio 25 $\frac{1}{2}$). E glandulis juxta anum alba & foetida materia exprimitur. *Penis* ingens, deorsum caudam versus reflecti videtur, juxta meatum, per quem genitura exit, foramen est, in cujus fundo glandulæ duæ, albæ, æquales, molles; inter anum & penem magna cavitas est, ut in lepore, e cujus lateribus alba & foetida materia exprimitur. Moriens ejecit crassum liquorem, amyli similem. Sub vesicæ urinariæ collo Vesiculæ feminales extendebantur, cornibus uteri similes, unciam longæ, exiles & extremitatibus suis intortæ.

Dentes primores in superiori maxilla duo, incurvi, truncati & fere trigoni, sed antè s. exterius rotundati. *Dentes primores inferiores* rectiores, introrsum compressi, apice subacuminati.

Dentes Molares superiores duplici phalange palatum occupant, antè valde approximati & fere contigui, constat etiam singula series ex quatuor dentibus, ad latera extrorsum vergentibus, truncatis & quasi e duobus dentibus singuli compositi.

Dentes molares inferiores utrinque quatuor, introrsum conniventes, & horum anteriores longiores & apice fere contingentes, singuli quasi ex duobus dentibus cum tertio intermedio angustiori constructi, unde non illepide dentes molares litteram W exprimere statuunt Auctores. *Canini* autem omnino nulli sunt. *Cranii* vero figura magis accedit ad Cuniculi quam ad Sciuri aut Castoris figuram, cum sit oblonga, attamen oculorum orbita minus elevata est.

V.

Inter illa, quæ in Zoologia tradi solent, *MORES* præcipue atque ingenia animalium delectare solent lectores curiosos, illos nempe, qui huic se scientiæ non totos dederunt, sed animi tantum gratia historiam solum oculis pererrant, de principiis systematicis parum solliciti. Et fateor equidem lubentissime, etjam eos, qui circa illam historiæ animalium partem subsistunt, intuituros esse mirabilissimam prorsus & infinitis modis variatam supremi Numinis institutionem. Cum occasionem non habuerim, hæc animantia in patria ipsorum considerandi, fat habebō mores illorum domesticos, in hospitio, quo illa excipimus, observatos levi penicillo adumbrare.

Cibus quidem varius est, sed ex vegetabilibus tamen fere omnis desumptus, e.g. Hordei grana & Secalis, Pulticulæ, Panis vel masticatus vel aqua aut lacte maceratus, Gramen recens vel ficcum, Dactylis glomerata imprimis & Sonchus oleraceus, Cortices, Rami, Folia arborum, ut Betulæ, Pini & Abietis, folia Lactucæ, Brassicæ &c. Victum autem hibernum & quidem optimum præstant Dauci radices & Frumenta varia. Quod si Oleribus diu nimis alantur & imprimis Brassica fimbriata, observavi diarrhœa eos colliquativa correptos periisse. Adeoque, ut secunda valetudo sustentetur, ita instituenda est diætâ, ut iis interdum succulenta, interdum sicca exhibeantur, hos enim, ut & homines, varietas delectat. Hinc sæpe, dum suavissimos Dauci gustant radices, mox hos relinquunt & sicca frumenti grana comedunt appetenter, vicissimque hæc aspernantur & Fœnum vel aridos stipites eligunt, ipsa quasi natura his monstrante, qua ratione alia aliis temperari debeant. Quocirca dum aptiora desunt edulia, Chartam masticant, vel Vestes lineas lancasve; unde, si in ædes recipiuntur, sedulo videndum,

dendum, ne, vestimenta arrodendo, hospiti damnum inferant. Inter edendum aliquoties quidem bibunt, sed postea diutius masticant cortices, stipites vel culmos, atque alia sicca, levis nutrimenti edulia. Cum Frumenti illis grana porriguntur, unum omnino granum ore recipiunt, quod dentibus primoribus incidunt, antequam molaribus conterant. Caput inter masticandum sursum & deorsum motitant, & granum istud diligenter mansum tandem deglutiunt. Edentes autem nunquam stant, sed sedent. Sedent etiam semper, nisi vel ambulent vel currant; a pastu sæpe diutius sedentes quiescunt, tum vero ritu leporum ruminant, quo assumta in liquidiolem & subtiliorem chymum redigant. *Potum* illis gratissimum præstat Lac recens, licet & Aqua contenti sint. Aqua pro potu debet esse limpida & pura; Si vero hyeme aqua stagnans, sub glacie sæpe fœtida, e piscinis ipsis propinetur, inde febre & diarrhœa corripuntur & pereunt, uti jactura plurimum constitit. Quidquid autem potulenti sit, illud exserta lingua, instar felium forbillant, interdum frequentioribus deglutitionibus, interdum capite bis vel ter inter deglutiendum elevato.

Motus: rarissime lento gradu incedunt, currunt vero satis velociter, pedes posteriores parum elevantes, situ corporis horizontali. Conjugem plerumque ante se agit maritus. In discurrendo parietes potissimum legunt, latebras, angustias, speluncas inquirunt. Quod si fœnum aut stramen ipsis adponitur, in ipso cuniculos agunt, in quibus quietissimi delitescunt. Securitate si frui liceat, omni scilicet strepitu remoto, summa cum agilitate aliquot passus procurrunt, mox subsistunt, arrectisque auribus auscultant, num quid periculi subsit, tum vero, si quid vel levissime crepuerit, perniciosissimo se cursu ad latebras conferunt. Singuli semper fere incedunt,

dunt, ita ut unus alterius vestigiis infistat. Nonnunquam, dum fame premuntur neque strepitu terrentur, in pedes posteriores se erigunt, quibus tantisper infistentes, huc illuc caput circumducunt, sagaciter odorantes & indagantes, quo cursum dirigant, ut alimenta inveniant. Quod si frigus illos urat, cursum ultro citroque intendunt, ut intensiori exercitio calorem sibi concilient.

Ceterum in hoc fere unice cura eorum versatur, ut semet ornent comantque. Pedes lingua labrisve contrectant, leviter morfitant, lambunt atque eluunt, pilos ordinant pectuntque; ad modum felium faciem perfricant pede uno, vel binis ut sciurus, lepusve. Crebro corpus fricant vel pone aures, sub ventrem & armos, vel alibi, idque pedibus & anterioribus & posterioribus; prout scilicet requirit corporis situs atque occasio. Aliquando se invicem comunt & pectunt. Sæpe alteruter alterum hujus officii commonefacit, & quidem sequenti modo: Femina primoribus blande labris pererrat pilos masculi, semel atque iterum eos contrectando, uti Mas feminam. Quod si hæc admonitio frustranea est, severiorem adhibendam judicat; Quocirca rostrum ori ejus admovet, voce minaci atque iram indicante. Et tum quidem Mas illam comere solet. Sed cum id faciat sæpe invitus, adeo duriter villos ejus ac pellem vellicat, ut ira incandescat, fremat, & more equi calcitret, dentibus eum petat mordicus, atque dolens recurrat. Ast catulos suos patienter comit mater, præsertim fetas colli dorsique studiose poliens. Difficiliter scandunt; Præcipitia vix petunt, asserem latitudinis semipedalis raro superant; raro quoque saltu se exercent, agili tantum inter currendum subsultu corpus jaçant. Sepimentis arctis tamen coerceri respuunt, sic enim adversa subito valetudine tentantur, sed spatiosas aedes desiderant.

derant. Neque vero clausa nimis domicilia atque angusta inhabitat, multo minus pecorum aut jumentorum stabula, cum aërem purum & ventilatum ament, stagnantem oderint. Lectus eis sæpius, saltem octava quavis die, feno novo & sicco est sternendus, & conclave ab omni spurcitie & fordibus mundandum: Frigus cum non ferant, calorem inquirunt, atque ubi ædes sunt calidissimæ, ibi versantur libenter. Maxime vero eos juvat, ante focum instructum recubare. Calidas, sicubi possunt & molles culcitræ eligunt, somno vel quieti indulgentes; adeoque vix alibi somnum capiunt, quam ubi fenum vel stramen invenerint, e quo cubilia forment.

Corporis autem nitum, quem eligunt cibum capientes, fervant etiam dormituræ, pedes tamen anteriores elevatori loco reponere gestiunt; Idcirco pluries se in gyrum vertunt, dum ad quietem membra componunt, quoad situm noctæ sint commodissimum. Ast dormituræ primum tantisper mandunt, deinde vel ore se vel pedibus comunt, & tandem obdormiscunt. Et quamquam tantus sæpe sopor fessos gravet, ut caput deorsum reclinetur, oculi tamen aliquantulum aperti manent, ut, ne quid periculi ingruat, circumspiciant, quod etiam mox persentiscunt. Adeoque inter dormiendum lumina frequenter attollunt & circumferunt. Quod si tum altiori non obruantur somno, caput elevatum tenent, nitantes tamen & nutantes, idque tamquam convulsi agitant. Ubi vero somnum penitus excusserunt, atque oculos aperuerunt, oscitant rictu ampliato, mandunt, pandiculantur, pedes inprimis posteriores, quoad possunt, extendentes, murmurantque pauxillum. Mas & femina nunquam fere simul dormiunt, sed mare dormiente, femina excubias agit, cum silentio tamen, quiete, & facie ad dormientem adversa. Tum vero aliquando grunnit femina, ut experiatur, num

num ille percipiat; quem si expergefatum fenferit, adcurrit, pilos ejus vellit, abigit, locumque occupat & ad fomnum fe componit, marito, uti par eft, excubias tum agente. Quod fi nihil quietem eorum interturbet, per femi horam & ultra dormiunt. Somno recreati vel cibum extemplo petunt, vel paulifper ludentes quafi curfitant, atque tum demum pafum fe recipiunt. Quiefcentes podici infident & armis fe fulciunt, parte corporis poftica in orbem quafi convoluta, caput erigunt, & pedibus pofterioribus nituntur, pipiunt parum vel & omnino filent, & in eodem loco remanentes mandunt, ruminantque.

Generatio. Sexum in junioribus præcipue diftinguere, haud ita eft proclive. Quinta vero a nativitate feptimana mafculum fonus gravior prodit. Cavendum, ne plures mares una fint, cum major natu minoris dorfum adeo adfligere folet mordicus, ut hemiplegia correptus, partem pofteriorem ægerime trahat, & mifere tandem pereat. Mares incredibiliter lascivi funt, & feminas perfequendo, cum grunnitu atque adoratione ad venerem follicitant. Feminae feniores marem rariffime admittunt, licet quædam fatis diu fœcundæ maneat. Adultæ vero nunquam ad libidinem funt proniores, quam ea die, qua partum funt enixæ. Tum vero difficillime a maris confuetudine arcetur femina, neque vero opus eft, ut diutius continueatur, quam ut occasio ei detur prolem lingendo a fordibus eluendi. Hoc facto denuo concipit. Sic unum hoc animal, quantum quidem mihi conftat, qua die parturiendi labores exantlavit, eadem novos celebrat hymenæos. Dum uterum gerit, pilos cæteris evellit & deglutit, quod facile inducor, ut credam, ei prodeffe, cum alias id nunquam faciat. Pica quoque gravidarum more, eam tunc, laborare crederes, cum obviam quavis, ut
corti-

cortices, calceos, libros, vestes &c. arrodant crebro, nisi diligentius asserventur.

Cum femina peperit multis immixta foetibus, mox a reliquis seponenda, ne adultiores aliorum accedant pulli, qui hauriunt ubera puerperæ & lac eripiunt recens natis, cum mater non distinguat proprios a reliquis, ubi omnia communia sunt. Præterlapsis quinque a conceptione hebdomadibus, parit foetus gemellos ut plurimum, ternos non nunquam, aut vix supra quatuor. Labore ingruente pipiens se contrahit convulsa, & primo unum ore protrahit catulum, cujus umbilicalem dentibus ocysime amputat funiculum, non sine dolorifico sensu pulli, quem pipiendo indicat, & lambendo cum abluit. Quo facto ad reliquos eadem ratione protrahendos festinat. Et pilis catuli & oculis instructi in lucem prodeunt, & post 12 jam horas velocitate pedum matrem æmulantur. Cum non nisi duobus ornata uberibus sit mater, parcam nimio erga pullos fuisse primo intuitu crederes naturam; attamen inde facile agnoveris, eandem satis benignam fuisse, quod hos producat perfectiores, ut, licet recens nati, varia tamen alimenta adsumere & digerere valeant. Non tamen diffiteor, sæpillime contingere, ut, nisi lacte nutriantur, vix plures, quam duo perdurent. Quando partus instat, prospiciendum est sedulo, ut lænum matri in promptu sit idque molliusculum, in quo solent reponat, nam si in sordes prolabi contingat foetus, in tantum eos averfatur, ut misere intereant. Præterea a marito tamdiu separanda femina est, quoad progeniem mundaverit. Hoc enim ipsi otium non concedit Mas nimis salax, si ejus habuerit conveniendæ potestatem. Faciendum etiam inprimis hieme est, ut, primo ab enixu nycthemero, in loco calido versetur mater cum prole tenera, quæ aërem frigidiorē fert ægerrime.

Pathemata: Porro adfectibus hoc tantillum animal agitari diversis, & primo quidem invidiæ atque iracundiæ tormento vexari observatur. Etenim si vel parum suppetit alimenti, quod alteruter sexus forte arripuerit, vel alteruter sedem occupavit commodiorem, alter id fert molestissime, tumque iisdem tanguntur invidiæ stimulis, quos in cane taxat tritum sermone proverbium. Neque enim unus tum alteri cedit æqua mente partem, neque eodem in loco, etiamsi ambo commode caperet, hic illum una conquiescere patitur. Pleræque vero rixæ suboriuntur de loco calidiori, quem, utut femina prima occupavit, plerumque tamen, utpote debilior, cedere cogitur marito, qui eam repellit cum voce rauca, atque viam indicante. Ast si annis illa ac fœtura fuerit conspicua, vir plerumque loco cedere necessum habet. Femina enim aggressorem excipit aliquot ictibus, quibus pilos ei & pellem vellicat, ut, dolore coactus & summa cum ira calcitrans, aufugiat. Pugnæ autem hoc fere genus est: alter pilos alterius in collo dentibus primoribus adprehendit, & crebris vellicationibus vexat. Hoc qui patitur, agiler partem posteriorem vertit ad adversarium, ac Equi instar crebris calcitationibus factis, exsertisque unguibus cutem lateris obversi lacerat. Inprimis vero mares si una fuerint, in se invicem sæviunt morsitando, ut alterutrum ore, auribus &c. vulneratum conspicias, qui & loco cedere cogitur. Iræ vero tum & pugnæ signum exhibet dentium stridor satis acutus, quo edito, prælium ineunt.

Quamvis irascantur sat vehementer, iidem tamen sunt perquam meticulosi, atque ad omnia pavidi. Arrecto capite, num quid metuendum adsit, auscultant attentissime, perspicacissimeque suspicantur. Ac si vel levissimum perceperint strepitum, velocissime aufugiunt. Hinc ægre cicurantur, nisi

in iisdem, quibus homines, versentur ædibus. Ei vero, qui pastum subministrat, ita adhærent, ut edulia de manu ejus recipiant. Fame etiam pressi, dum eum accedentem vident, adcurrunt, querula voce salutantes, atque ab eo, ut porcelli, allici se finunt. Tractantur vero manibus innocue, cum neque unguibus, neque dentibus homines infestent.

Sonus: Mas Cinclum gravi voce imitatur, & ille facile a femina dignoscitur, qui stridulum magis sonum profert. Et quando eam pruriens sectatur, divaricatis fremebundus incedit cruribus. Cateroquin semper loquaces blaterant, ut nunquam fere conticescant, nisi superveniens somnus silentium imposuerit. Famelici, aut a ministro, alimenta præbente, allecti, se proripiunt ultro, & gallica voce *oui*, quam distincte satis pronuntiant, præsentiam & desiderium suum indicant. Si quando gratioribus eos vesci alimentis accidit, voluptatem suam produnt certo sono, diverso ab illo, quem alias proferrunt; hic enim vocem gallinæ glorientis utcumque exprimit. Femina ut plurimum præcedere solet, tanquam gallina canens, quam mas comitatur frequens, pedibus posterioribus subsultans & clunes nunc huc, nunc illuc, ad cinædi instar versans, ut reliquos mores taceam, quos infinita attentione una mecum observavit Doctiss. Dom. E. EKELUND.

Ufus: Excipiuntur ab Europæis passim hospitio hæc animalia, ut jucundo spectaculo, quod lusingando ac cursitando præbent, otii tædia fallant, oculosque domini gesticulationibus suis lepidis oblectent. Ast non hac solum voluptate adficiunt hospites suos. Qui enim horum multos alunt, mactant, atque eodem modo, quo porcos solent mulierculæ nostræ, pilis nudatos, assant. Sic enim parati cibum

bum exhibent, ipsis pullis gallinaceis, qui vel delicatiori palato tenera se ac sapida carne valde probant, multo gratiorem, suaviorem. De hujus carnibus in cibo habet *Mundius* in oper. physico-medic. p. 213. Porculus guineensis s. indicus carnes habet carne *Cuniculi* minus candidas, humidiores, in cibo suaves & pingues, subflava adipe, larde *Suum* fere simili; is comestus *Marmotæ* carniū qualitates imitatur,

LX.

HORTICULTURA ACADEMICA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

a

JOHAN. GUST. WOLLRATH

Nericio.

Upsaliæ 1754. Decembr. 18.

CAPUT PRIMUM.

§. I.

Naturam fœtus suos sponte proferentem ars in tribus Naturæ Regnis imitari studet. In Regno Lapideo instituuntur *CRYPTÆ*, undique vestitæ *Marcasitis* sive *Pyritis*, *Crystallis*, *Stalactitis*, *Corallis*, *Micis*, aliisque lapidibus, singulari figura & splendore conspicuis. In Regno Animali *VIVARIA* instruuntur, quibus Animalia exotica includuntur. *ORNITOTROPHIA*, seu cavæ majores, *Avibus* peregrinis, illisque speciosis & dulci ut plurimum cantu aures nostras demulcentibus, impletæ sunt. *PISCINÆ*, in quibus vivi aluntur *Pisces*. In Regno autem

autem Vegetabili feruntur, coluntur, ac servantur plantæ. Ars vero, vel scientia, quæ circa has versatur educandas, vocatur HORTICULTURA, quæ nihil aliud est, quam cultura vegetabilium.

§. II. *HORTICULTURA*, ad plantas in universum omnes se extendens, pro variis, quos intendit, finibus, varia quoque fortitur nomina (3—11.).

§. III. *CERES* continet plerumque vegetabilia unius ejusdemque speciei. Sic Ager proprie Gramina gerit, quæ dicuntur Cerealia, *Oryzam* scilicet, *Triticum*, *Secale*, *Hordeum*, *Avenam*. Improperie vero itidem vocantur Agri, qui *Pisum*, *Viciam*, *Rapam*, *Myagrurn* &c. ferunt.

§. IV. *POMONA* varias alit arbores, Fructibus homini esculentis conspicuas. Tales sunt Arbores *Pomiferæ*, *Drupiferæ* aut *Bacciferæ*, ut *Pyrus*, *Prunus*, *Ribesia*. Huc spectant Horti unam fere Arborum speciem continentes, ut *Palmeta*, *Oliveta*, *Vineta* &c.

§. V. *HESPERIDES* sunt Horti, qui arboribus constant sempervirentibus, quæ viriditate perpetua dominos suos delectant, quales plerumque sunt *Citri*, sive *Aurantiæ*, *Lauri*, *Laurocerasi*, *Tini*, *Neria* &c.

§. VI. *TANTALI* nomine veniunt Horti ambulacris & sepibus, artificiose in speciem murorum pyramidumve, fornicum seu angiportuum, formati, qui possessores quidem suos grato conspectu oblectant, sed non locupletant.

§. VII. *ADONIS* vocatur Hortus, qui in terris frigidioribus, intra parietes & fenestras vitreas, calore artificiali, varias fovet plantas extraneas, e calidioribus terris adductas, quæ regiones gelidas perferre nequeunt, sed hic velut æstate perpetua, vel climate indico, gaudent.

§. VIII. *SEMIRAMIDES* seu Horti pensiles, ubi vegetabilia in urnis collocantur ad parietes, vel in ipsis tectis, ut Horti florentis faciem, jucundo spectaculo, domus referat.

§. IX. *MACELLA* vocantur Horti, ubi Olea, culinis infervitura, coluntur, ut *Brassica*, *Daucus*, *Sisarum*, *Lactuca*, *Spinacia*, Plantæ Altiles, ut *Asparagus*, *Cynara*, *Melones*, *Cucumeres* &c.

§. X. *ANTHOPHYLACIA* seu Horti floribus speciosis ornati, qui, renovata quotidie florum varietate, spectantium blandiuntur oculis. Ejusmodi sunt *Tulipæ*, *Fritillariæ*, *Amaryllides*, *Lilia*, aliæque bulbosæ, vel etjam *Primulæ*, *Delphinia*, *Pæoniæ*, aliæque perennes; aut etjam *Tagetes*, *Dianthi*, *Calendulæ*; *Nigellæ* & aliæ plantæ annuæ.

§. XI. *PARADISI* vocari solent Horti, in quibus varii generis coluntur plantæ exoticæ, quotquot scilicet undique conquiri possunt, ut plerasque Plantas simul, velut in compendium redactas, videre, & unam cum altera conferre liceat. Ejusmodi Horti, nostro ævo, ad præstantissimas Academias sunt instructi, ut plura simul vegetabilia videre queat studiosa Juventus, quam antea multi, qui totam ætatem, operamque omnem, Botanicæ addiscendæ impenderunt. Ejusmodi *Hortus*, qui vulgo dicitur *Academicus* vel *Botanicus*, plurimum artis requirit, cum tot tamque varia vegetabilia hic servari debeant, & Horticultura hic instituenda, theoriam & praxin supponit vastissimam, quippe quæ singulorum, quos supra recensuimus Hortorum culturam involvit, siquidem omnibus numeris absoluta censenda est. Itaque in hac exponenda mea jam qualiscunque versabitur opera.

§. XII. *LIBROS* quidem de *HORTICULTURA* plurimos prodiisse fatemur, ut iis vel enumerandis
volu-

volumen vix fufficeret. Editi autem funt variis linguis Europæis, diverfisque regionibus adcommo-
 ti. Ex his, quidam plantas tantum tractant olera-
 ceas, esculentas & culinæ dictas (7); quidam
 tantum arbores fructu grato fectas (2); alii Hefpe-
 rides (3) tantum & flores amabiles (8); adeo ut,
 in tanta copia & varietate librorum, qui ad horti-
 culturam pertinent, eos defideremus, qui tractent
 Hortos Academicos, feu curam generalem omnium
 Plantarum.

§. XIII. Plerique Hortulani, qui fua nobis
 fcripta reliquerunt, rudes fuere atque indocti, &
 ideo partim circa obfervationes fuas fpeciales, partim
 circa cognitionem Empiricam hæferunt, & plerum-
 que alii, fæpe non experti, aliorum veftigia præ-
 ferunt, inclarefcendi magis, quam rei publicæ infer-
 viendi ftudio, ducti. Nonnulli fecuti funt aliarum
 regionum indolem, & quæ illis convenere, inepte
 ad fuam regionem traduxerunt, unde quam fæpiffi-
 me aliena prorfus congelferunt. Hinc factum eft,
 ut fcientia hæc utiliffima atque jucundiffima omnium
 barbarie adhuc laboret, quafi farrago opinionum
 effet, quæ incertis nitatur experimentis, firmisque
 fundamentis deftituatur.

§. XIV. Celebris ille Hortulanus PHILIPPUS
 MILLER in horto Chelfeiano, juxta Londinum An-
 glorum, edidit Horticulturam, quæ hodie, qua
 rationem proponendi culturam plantarum exoticarum,
 cenfetur optima; unde etiam ex Anglica in
 Gallicam, Germanicam, aliasque linguas eft trans-
 lata. Plurimas ille plantas exteras figillatim enu-
 merat, & docet, quomodo unaquæque curari debeat.
 Pulcrum hoc fane opus, reliquis omnibus in hac ar-
 te palmam præripiens, ob eximias obfervationes &
 fpecies numerosiffimas, eft.

§. XV. Horticulturam eo plus cura & circum-
 fpectionis poftulare, quo frigidius clima fuerit, ubi

instituitur, manifestum est. Hinc in terris Europæ Australioribus & calidioribus hortos instruere tam facile est, quam idem in Borealibus & frigidis difficile. Qui igitur hanc artem rite cupit addiscere, in terris frigidioribus Horticulturæ studeat, necessum est. Ut vero Horticulturæ inter scientias nobiles suus relinquatur locus, firmis utique principiis & fundamentis est superstruenda. Fundamentum autem desumendum est a scientia Botanica, quæ cum Horticultura arctissime connexa est, cum utraque versetur circa plantas, tanquam commune objectum. Auctores, quot in hoc argumento invenire potui, sedulo evolvi, ut in aliquo saltem illorum prima quasi vestigia reperirem, quæ ducerent ad certa ejusmodi, de quibus loquimur, principia. Nihil autem penes hos omnes deprehendi, quod in hac re usui mihi foret, præter unicam illam observationem; Actis Reg. Academiæ Scientiarum 1739. a N. D. Præside insertam. Et cum hæc dubio procul suppeditet præstantissimum simul ac solidissimum principium, Specimine id Academico paullo copiosius explanare constitui, quam in brevi illa observatione explicari potuit.

CAPUT SECUNDUM.

§. XVI. **H**orticultura non est nisi naturæ imitatrix in vegetabilibus producendis. Huic igitur negotio aptissimus est, qui optime perspexit naturam vegetabilium, modumque, quo sponte procreentur, educentur & maturescant, intelligit. Vegetabilia in genere contemplantes, observamus eorundem diversa esse loca natalia: nam in calidis alia, alia in frigidis progignuntur terris, & utrobique omnia juxta se invicem non crescunt, sed unumquodque aptissimum sibi deligit situm. Differunt igitur plantæ ratione COELI & SOLI. Itaque, quo feliciter quis vegetabilia colat, ante omnia scire debet,

debet, quid intelligatur per COELUM & SOLUM, cum diversis eorum divisionibus, secundum observationes a Botanicis circa solum herbarum collectas. Plerique, qui recentiori ætate herbas accuratissime descripserunt in Floris suis, Locum præsertim & Solum, ubi reperiuntur, determinarunt. Præcipue autem hoc observatum invenio a N. D. Præside in Horto Cliffortiano, Upsaliensi, & quæ instar omnium sunt, in Speciebus Plantarum. Itaque, quam primum paulisper progressus es, & quam culturæ rationem postulet quævis planta, pervidisti, firmam experire thesin, quæ hic adsumitur, *Vegetabilia scilicet, quæ sub eodem COELO & in eodem SOLO reperiuntur, eadem ratione coli posse.*

§. XVII. COELUM dispefcitur in plagas, quæ climata dici solent, ratione plantarum sequentia (18 — 25).

§. XVIII. INDICUM inter tropicos Asiæ, Americæ & Africæ est. Nulla sub hoc climate hiems est, neque tantum unquam hic frigoris dominatur, ut aquam congelari contingat, vel halitus oris in vapores oculis manifestos condensari videatur; Hic plantæ sub gr. 28 — 32 caloris, bis plerumque quotannis florent, & compluribus in locis interdiu dimidio anno pluit; in hortis nostris videmus plantas hujus climatis vere & autumno magis vegetas, media autem æstate & hieme languescere & quasi feriari, licet folia non dimittant.

§. XIX. ÆGYPTIACUM, quod a proxime superiori ipsa discriminavit natura, cum æstu vehementissimo squaleat, adeo ut ova Struthionum in arena deposita excludi possint, & homines sub meridiem humum retorridam pedibus attingere nullo modo sustineant. Hanc plagam nulla per annum dimidium pluvia humectat, idcirco pleræque hic arbores radices bulbosas nactæ sunt, quo diutius sine aqua vivere possint.

§. XX. *AUSTRALE* ab Æthiopia usque ad Caput Bonæ Spei sese extendit, atque læta æstate gaudet, quando nos dira hiems vexat. Plantæ hujus climatis, dum apud nos coluntur, non facile a consueto florescendi tempore recedunt; Flores enim circa solstitium hybernium plerumque emittunt. Ceterum nec hiemes nostras, nec æstates Indicas ferunt, sed aëre admodum temperato, inter gradum scilicet caloris 12:mum ad gradum 18:vum, delectantur. Americæ australis plantæ, *Peruvianæ* & *Brasilienses*, cum plantis *Capitis Bonæ Spei* simul plerumque haberi atque educari possunt.

§. XXI. *MEDITERRANEUM* continet vegetabilia Europæ meridionalis: *Hungariæ, Galliæ Narbonensis, Hispaniæ, Lusitaniæ, Italiæ, Archipelagi, Mediæ, Armeniæ.* Buxbaumius Cent. 2. p. 25. observavit, *Mediæ* deserta easdem ac *Hispaniæ* deserta, *Armeniam* easdem ac *Georgiam* & *Italiam* alere plantas, immo etiam *Byzantium* proferre plerasque plantas *Monspelienses* & *Pannonicas*.

§. XXII. *BOREALE* continet Europam Septentrionalem a Lapponia ad Lutetias Parisiorum, ut *Sueciam, Russiam, Poloniam, Borussiam, Germaniam, Helvetiam, Daniam, Belgium, Angliam, Flandriam* &c. quarum plerumque Plantæ in nostris hortis absque cura bene valent, inter gradum 30 caloris & 30 frigoris.

§. XXIII. *ORIENTALE* complectitur Asiam Septentrionalem: *Sibiriam, Tatariam,* &, qua partem, *Syriam,* plantasque profert majori ex parte Vernales.

§. XXIV. *OCCIDENTALE* comprehendit Americam Septentrionalem, *Canadam, Philadelphiam, Virginiam, Carolinam, Japoniam,* quarum herbæ in nostris hortis mensibus Octobri & Novembri florere inci-

incipiunt, &, cum ferotinae & autumnales sint, vix apud nos fructum ferunt.

§. XXV. *ALPINUM* comprehendit Alpes omnes totius orbis, nive per æstatem passim tectas, in quibus hyemem longissimam æstas brevissima absque vere & autumnno excipit, in quibus plantæ brevi nascuntur, florent, fructumque maturant, infixæ terræ duriori, apricæ, & grossiori humo adspersæ.

§. XXVI. *SOLUM* stationes plantarum complectitur, in Dissertatione de *Stationibus Plantarum* nuper expositas. Duo autem hic observanda, *TERRA* nempe & *Locus*.

§. XXVII. *TERRÆ* sunt *Arena*, *Argilla*, *Humus*, *Creta*, ad *Ochram* enim in Horticultura non attenditur, cum vix ullam plantam proferat. Terrarum vero enumeratarum variæ sunt mixturæ. Quam sollicite herba quælibet propriam requirat terram, vidimus proxime præterlapso anno in Horto Academico; *Cardamine* enim *Lunaria*, Spec. plant. 656. N. 15. in urna plantata, nulla ratione, omni licet adhibita cura, adigi potuit, ut vigeret; sed simul ac a N. D. Præfide *Argilla nilotica*, Mus. Tess. pag. 100. N. 5. in pulverem redacta, urnæ inspergebatur & aqua statim irrigabatur; intra paucos dies, novam adeptam vitam, floruit fructumque tulit.

§. XXVIII. *ARENÆ* multæ sunt species; hic vero maxime respicimus ad α) *Arenam mobilem*, Syst. Nat. p. 208. N. 2. 3. 4., in qua certæ aluntur plantæ, ut *Spartium scoparium*, *Elymus arenarius*, *Carex arenaria*, *Dianthus arenarius*, *Gnaphalium arenarium*, quæ sine hac arena vix proficiunt.

β) *Arena farinacea*, Syst. Nat. pag. 208. N. 1. paucas nutrit plantas, quæ non etiam alia in terra crescunt, ut imprimis *Iberis nudicaulis*, *Anemone vernalis*; hanc ergo arenam sicco pede prætereo.

γ) *Arena heterogenea* seu *Sabulum*, *Syst. Nat.* p. 208. N. 7. ab aliis arenis, qua effectum, differt. Ubi enim cum alia terra miscetur, eam compingit atque duriozem reddit, in qua variæ vigent plantæ terram molliorem spernentes, ut *Verbascum Thapsus*, *Anemone Pulsatilla*, *Arabis thaliana*, *Gnaphalium dioicum*, *Cistus Helianthemum*, *Thymus Serpyllum*.

§. XXIX. *ARGILLA* suas sæpe habet herbas in alia terra vix crescentes, inter quas sunt: *Potentilla reptans*, *Thlaspi arvense*, *Tussilago Farfara*, *Anthyllis Vulneraria*, *Cichorium Intybus*, *Salvia glutinosa*. Argillæ duæ sunt species maxime notabiles: nimirum *Argilla cærulefcens*, quæ quamdiu humet, tenax est, sicca vero dura evadit; & *Argilla calcarea*, quæ humida tota dissolvitur, siccata vero friabilis est, & fatiscit. Hæc, utpote Creta vel Calce mixta, acescentiam a quavis terra arcet.

§. XXX. *CRETA* inter terras maxime sicca, continet herbas aliquot alibi vix conspiciendas, ut *Hedysarum Onobrychin*, *Hippocrepin comosam*, *Reseda luteam*, *Trifolium scabrum*.

§. XXXI. *HUMUS* communissimum plantarum est pabulum, quæ, dum admodum subtilis est, pleraque vegetabilia nutrit. Stercoratio igitur ope hujus terræ peragitur, cum fimus resolvatur in humum subtilissimam, quæ tot nutrit ac faginat herbas.

§. XXXII. *LOCUS*, qui pars est *SOLI*, aërem & aquam respicit, plantasque in *Aquaticas* (33 — 39), *Umbrosas* (40), *Campestres* (41 — 45), *Montanas* (46), & *Parasiticas* (47) dispescit.

§. XXXIII. *MARINÆ*, quæ crescunt in aqua falsa, & sine radiculis; hæ ut plurimum per poros sub aqua nutriuntur, nec punctum congelationis ferunt, uti *Fuci*, *Ulva*.

§. XXXIV.

§. XXXIV. *MARITIMÆ* in litoribus maris proveniunt, ubi multis expositæ sunt ventis: Harum quidem radices aquam non moleste ferunt, ast, possunt tamen hac copiosiore, sine detrimento, carere, cum sæpe in ipsa arena mobili observentur. Salsa ipsis aqua est optima, quam aliæ fere respuunt,

§. XXXV. *LACUSTRES* perpetuo radicem sub aqua condere volunt, nec facile punctum congelationis tolerant. Aquam etiam altius exsurgentem poscunt.

§. XXXVI. *PALUSTRES* in humida quidem, sed molli tamen & grossiori terra habitant.

§. XXXVII. *INUNDATÆ* radices suas aqua per hiemem tegi gestiunt, sed quæ æstiva evaporatione evanescat.

§. XXXVIII. *ULIGINOSÆ* acidam & sterilem poscunt terram sine humo subtili.

§. XXXIX. *CÆSPITOSÆ* terram requirunt acidam dictam, levi musco tectam, ex radiculis contextam, atque hæ verno tempore tarde renascuntur. Plantæ in hac humo nascentes, verno tempore probe Muscis obtegendæ, ne gelu nocturnum earum radices extrahat, ideoque nec radices facile ante solstitium aëri exponendæ.

§. XL. *UMBROSÆ* terram levem in tranquillo sub umbra arborum incolunt, camposque apertos fugiunt, & primo vere florescunt.

§. XLI. *CAMPESTRES* sunt variæ, quæ silvarum umbram non sustinent, sed libera & aperta aura libenter vescuntur, ut (42. 43. 44. 45.)

§. XLII. *ARFENSES* optime inter segetes in terra pingui & sulcata crescunt.

§. XLIII. *CULTÆ* pinguissimam terram & maxime friabilem postulant.

§. XLIV.

§. XLIV. *RUDERALES* crescunt ad villas, parietes & agros, ubi pecudes stercorant terram, quam tamen desiderant duram densamque.

§. XLV. *PRATENSES* diligunt prata & quidem herbas confertim crescentes, rore humectari optant.

§. XLVI. *MONTANÆ* elevatum, aridum & firmum poscunt solum.

α) *Glabretosæ*, quæ in clivis crescunt durioribus.

β) *Collinæ*, quæ ad latera collium vigent, ubi pluvia minime stagnat.

γ) *Rupestres*, in rimis montium, radicibus arcte compressis, habitant, ne acidum admittant; aqua hæ pariori contentæ sunt.

§. XLVII. *PARASITICÆ* non in terra, sed in aliis arboribus & plantis sedem eligunt, atque ab his alimenta hauriunt.

CAPUT TERTIUM.

§. XLVIII. **N**atalia Plantarum, quæ descripsimus, Hortulano scitu sunt necessaria, ut in Horto eadem imitari possit, nam ceteroquin finem sibi præfixum feliciter obtinere nequit. Hortum igitur ita instruat, ut omnia hæc requisita præstare valeat.

§. XLIX. Itaque pro parando horto eligendus est locus versus septentrionem elevatus, &, si fieri possit, montosus, soli meridiano expositus, ad paludem, lacum, flumen, vel saltem cisternam, declivis. Latus cingi debet porticibus ex proceris atque patulis arboribus, quæ tonsione reddantur densiores, ut sub illis umbram habeant plantæ umbrosæ sufficientem. Intra eas ferie continua plantari debent

bent frutices, instar fepis, quarum latera concinne tondenda sunt, ut densentur ramuli, superne vero in varias formas opere topiario fingendæ, quo ornamentum scilicet & decorem Horto concilient. Sed insuper hi frutices præstant, ventorum arcendo vehementiam, ut herbæ non quassentur nimis. In medio autem Horti campus debet esse apertus, plantis campestribus aptus.

§. L. Horto sic instructo plantisque Borealibus, Orientalibus, Occidentalibus & Mediterraneis adcommodato, arte obtinendum est id, quod natura sponte non porrigit. Necessaria igitur conquirantur subsidia, sine quibus herbæ quædam in climate communi non vigent.

§. LI. *Fimus* in acervum congerendus est, ut per annos aliquot ibi putrescat, sic enim plantis multa stercoratione egentibus, alimentum efficitur delicatissimum, inprimis vero herbis parvulis, quæ e femine producantur.

§. LII. *ARENA MOBILIS* terræ nimis tenaci admiscenda, ut consistentiam aliqualem habeat, sine tenacitate tamen. (28. α)

§. LIII. *SABULUM* sistendum vegetabilibus, quæ firmum amant solum, & per hiemem servabuntur, nam sine hoc facile putrescunt. (28. γ)

§. LIV. *ARGILLA*, si aliquantulum humi ei admixtum fuerit, humores diutius retinet, ne aqua tam cito dissipetur. (29.)

§. LV. *CRETA*, si copia ejus sufficiens haberi potest, vel saltem Argilla calcarea, adhiberi debet ad illas plantas, quæ ne minimum quidem acidi ferre possunt. (30.)

§. LVI. *HUMUS* e trabibus putrefactis, maxime e Quercu, Salice & Fago, utilis est Hortulano, siqui-

siquidem bulbos plantare visum fuerit. Hos enim arenæ insertos ejusmodi terra tegere conducit.

§. LVII. *AQUA* ad rigandum quærenda, quæ sit salubris, quamobrem adhibeant, quæ viva dicitur. *Fontana* enim plerisque plantis nimis est frigida. *Putealis* durior. *Aqua stagnans* putredine terram inficit, quam, præter palustres & uliginosas, aliæ herbæ non ferunt. Si vero plantæ in urnis, hyberno tempore, irrigentur aqua putrida fœtidaque, e piscinis stagnantibus desumpta, terra induit crustam muscosam cum destructione plantarum. Ex lacubus vero & fluviis desumitur optima.

§. LVIII. *SAL* plantis maritimis (34.) aptum, sine quo marcescunt.

Pro plantis marinis (33.) Amstelædamenses trabes, ad modum linternium, excavant, quibus aqua bene salsa impletis plantas commissas alere student, sed frustrato sæpius cum successu.

§. LIX. Plantis autem Calidis *HYBERNACULA* assignanda sunt, quæ æstivo tempore calorem augeant, radiis solaribus per fenestras declinatas congregatis, hieme vero frigus arceant fornacibus, defectum caloris solaris compensantibus. Hæc autem plantarum Hybernacula in tria saltem conclavia dividi debent, in *Caldarium* scilicet, *Tepidarium* & *Frigidarium*.

§. LX. *CALDARIUM* contineat plantas *Indicas* (18) & *Ægyptiacas* (19); hujus calor nunquam eum gradum caloris superet, quo aves ova sua excludunt, nec infra decimum quartum aut quintum gradum caloris descendat, adeo ut halitus cerni possit. Sic autem moderandus est calor, ut tepescat tantum hyberno tempore, & quando tempestat est nubila, ne vegetabilia turiones emittant; Jove autem sereno augeatur calor.

§. LXI.

§. LXI. *TEPIDARIUM* hyeme nec infra tertium gradum caloris refrigeretur, nec supra 12:imum caloris incalescat, ne herbæ nimis crescant. Æstate vero fenestræ aperiantur, aut plantæ exponantur & ante parietes collocentur, ut calore solari fatis fruantur. Hoc conservat plantas *Succulentas* & *Australes*. (20)

§. LXII. *FRIGIDARIUM*, in quo non finendum est, ut hyeme frigus infra punctum congelationis increseat, nec supra 6:tum gradum calor, ne vegetabilia sine motione aëris, unde teneræ & debiles evaderent, augmentum capiant. Hybernaculum hoc servat *Hesperides* (5) & plantas *Mediterraneas* (21), quæ hyemes nostras sub dio non ferent.

Præter hæc *Vaporaria* institui debent, in quibus fimus equinus, vel si mavis, Cortices Coriariorum compinguntur; parum refert utrumvis eligatur, modo materia sit ad calorem concipiendum idonea. In his vaporariis, tamquam in ventre equino, collocantur tenellæ plantæ vel semina plantarum *Indicarum*, quæ multum caloris poscunt, in urnis quælibet suis; est vero horum superficies *Arena* bene undique operienda, ne calor dissipetur; ipsum autem vaporarium fenestris tegendum. Hic amœnissimo spectaculo semina, velut ova sub gallina, excluduntur, & parvulæ plantæ, sicut pulli sub alis maternis, refocillantur. Cavendum hic, ne æstus calorem Gallinæ incubantis superet, nec sol meridians plantas tenellas exurat. Priori in casu urna est loco elevanda & fenestræ paululum aperiendæ, in posteriori autem fenestræ velo vel stragulo circa meridiem, quando æstus accenditur, obducendæ.

§. LXIII. *Sub Dio* persistant plantæ *Boreales* (22) & *Orientalis* (23), quæ absque cura humana ferunt clima, nec non *Occidentales* (24), *Alpinæ* (25) & partim *Mediterraneæ*, quarum tamen radices ob-
tegen-

tegendæ, ne vehementius gelu eas adurat. Monspe-
 liensi in Horto fovea est, quam minus apte Laby-
 rinthum dicunt, 40 circiter pedes profunda, spa-
 tiosa & sicca, in quam scalis terrenis juxta quadra-
 tam foveam descendunt, in cujus fundo est cister-
 na; in hac asservantur plantæ frigidæ, alpinæ, Fi-
 lices, teste Cl. Sauvagesio.

§. LXIV. *Mediterranearum* (21) & *Occidentali-
 um* (24) plantarum, quæ hyemis nostræ sævitiam
 non facile tolerant, radices hyberno tempore musco,
 frondibus Abietis, vel quod melius est, foliis qua-
 rumlibet arborum deciduis tegantur, ne bruma illis
 noceat. Hæ apud nos rarius ad frugem perveniunt,
 cum æstas duobus mensibus brevior in nostris regio-
 nibus, illis non sufficiat.

§. LXV. *Alpinæ* (25) Plantæ, quando ver
 ingruit, tegantur nive copiosa & frondibus pini su-
 perimpositis, ut nix quam diutissime super illis re-
 tineatur, saltem donec, vernali tempore, præter-
 ierint omnes noctes gelidæ.

Ubi semina germinarunt, & herbæ longitudi-
 nem digiti attigerunt, *transplantari* debent, ut ali-
 mentum sufficiens habeant atque spatium, in quo
 libenter crescant.

§. LXVI. Plantæ *Succulentæ* Montanæ & Ru-
 pestres sunt, ubi terra siccissima est, cum ibi aqua
 retineri non possit. Plantari igitur debent in urnis
 minoribus & parce admodum rigari, aqua enim ni-
 mia adfusa putrescunt & moriuntur, licet pluviam
 optime ferant. Idcirco virent hæ, per totum sæpe
 annum, abscissæ, vel sub tecto suspensæ.

§. LXVII. Curandum quoque, ut plantæ diæ-
 tam servent accuratam. Plantæ, quibus parum da-
 tur alimenti, parvæ fiunt & macilentæ, sed illa-
 rum, quæ nimium accipiunt, folia quidem luxu-
 riant, florent vero parcius, fructumque raro ma-
 turant.

§. LXVIII. Plantæ, quarum radices vel late se extendunt, vel etiam multum serpunt, floreat parcius, si terram sufficientem & commodam inveniunt, si vero angustiis premantur, citius fructum producant, uti *Vinca*.

§. LXIX. Vegetabilia in urna nimis angusta pusilla fiunt, nec naturalem servant faciem & structuram.

Consumpta in urnis per radices subtilissima humo plantæ vix crescunt, nisi in aliam terram fuerint transplantatæ.

§. LXX. Quando sudat extus urna, & mucorem contrahit, indicium est terræ acescentis, morbumque plantæ imminere, quæ tamen, si mature translata iuerit in terram salubrem, ab imminente fato eripitur.

§. LXXI. Urnæ rigari debent secundum naturam plantarum, quæ vel magis vel minus sitiunt. Nam a nimia humectatione acidum, a defectu vero marasmus existit. Quod, si quis urnam averso digito pulsat, statim patescit, utrum aqua indigeat, clangor enim sitim prodit, potæ vero silent.

§. LXXII. Fundus urnæ perforatus sit, ne aqua ibi collecta stagnet & corrumpatur, nisi plantam contineat inundatam & cæspitosam (37).

§. LXXII. Inter rigandum aqua prope ad caulem plantæ, ceu ad ipsum vitæ primordium, adfundi non debet, sed circumcirca, ita tamen, ut terra etiam cauli proxima humectetur, quod in majoribus vasis terebra experiri licet; plantæ vero minime perfundantur imbre artificiali, ne humus a radicibus abluatur. Aqua pluvialis pro irrigatione omnium est præstantissima.

§. LXXIV. Commutatio aëris & lux diurna tam necessaria vegetabilibus sunt, quam ipsum ali-

mentum. Si enim plantæ loco angusto & clauso servantur, altiores quidem, at imbecillæ & graciles fiunt, sæd in aëre libero, foli & ventis expositæ, virent, firmantur, & dilatantur, quamvis humiliores existant. Quæ in *umbra* invitæ collocantur, pallidiores fiunt, quemadmodum videre licet in iis, quæ in cellis & hypogeis servantur: harum enim folia albescunt, insipida evadunt, inodora & tenera. Hinc olera, ut *Cichorium*, *Leontodon*, *Cynara* humo obruuntur, & *Asparagorum* radices profundius demerguntur, ut longiores emittant turiones eosque albos & molles.

§. LXXV. Si plantæ hyeme, in calore diutino, sine usura folis & aëris servantur, uti quando valvæ hybernaculi ob nivem diu cadentem oclusæ sunt, folia dimittunt. Omnes enim plantæ foliis ornatae poscunt saltem lucem irruentem, unde interiores in hybernaculo recessus pleræque aspernantur, exceptis illis, quæ succulentæ sunt, & foliis destituuntur, quæ radiis etjam luminis oblique incidentibus quadantenus contentæ sunt.

§. LXXVI. Plantæ nimio frigori expositæ contrahunt foliorum extrema & ad caulem deflectunt; sic *Ocymi fruticosi* folia in solo frigidiori redduntur convexa, margine angustiore, & reflexa ad caulem. *Euphorbia Lathyris*, & *Asclepias curassavica* hyeme & autumnno deflectunt folia ad caulem & eum quasi operiunt. Illarum contra, quæ calore nimio laborant, folia evadunt molliora & remissa vel languida.

§. LXXVII. Plantæ ædibus inclusæ, adeoque atmosphæræ mutatione & ventorum adflatu destitutæ, languescunt, phthiriasi laborant, hoc est ab Aphidibus sive Coccis adfliguntur, & marcent penitus. Sed remedio ipsis est apricatio, si æstate aëri, foli, flatibus, pluviis & refrigerio exponantur.

INSECTA Hybernaculis pessima sunt: *Onisci*, qui tenellas plantas rodunt. *Aphides*, quæ tenellos ramulos foliaque tegunt & exhauriunt; *Cocci*, qui cortici & foliis arborum infixi emaciant. *Acari Sirones*, qui corcula plantarum dehiscensibus seminibus rodunt; sed pessimum omnium *Acari telarii*, qui ramulos foliaque filis suis irretiunt & suffocant.

§. LXXVIII. Plantæ, aut flore pleno, aut foliis crispis luxuriantes terram requirunt subactam, & sedem a ventorum violentia remotam.

§. LXXIX. Semina hyberno & æstivo tempore tamquam ova servari debent, ne vel gelu corrumpantur, vel calore exsiccentur & rancescant.

§. LXXX. Serantur redeunte sole, cum terra turget & ad procreationem est aptissima, idque ante initium mensis Maji; semina terræ mandata cooperiantur humo teneriori ad eminentiam pollicis, duriora vero semina antea aqua macerentur per aliquot dies, vel etiam autumno terræ committantur. Ubi semina germinarunt, studiose videndum, ne inter has infelix lolium & steriles dominantur avenæ, quæ teneras & imbecillas cito suffocarent.

§. LXXXI. Aëris quævis injuriæ prudenter cavendæ sunt; hinc delicatiores campana vitrea, umbrosæ olla undique dissecta incarcerandæ sunt.

§. LXXXII. *HORTULANUS* hoc sibi datum putet negotii.

1. Ut terram *fodiendo*, *pastinando*, *stercorando*, recipienda semina fati præparet,

2. Semina justo tempore & in solo quævis suo & loco convenienti spargat; iterumque autumno nova legat, dum gelu primum ea adurere incipit.

3. Plantas runcabit, ne spontanæ fativas suffocent.

4. Depangat plantas in selecta humo, arena pura mixta, nec eas statim rigabit, sed in umbra fervabit usque dum adfuescant aëri, easque fulciat palo a radice remoto.

5. Vegetabilia *submersione, ablaetatione, delibratione, insitione, circumpositione, separatione* propaget.

6. *Adminiculis* herbas scandentes erigat, debiles fulciat, luxuriantes putet.

7. *Irriget* justo tempore, non circa vesperam, ubi gelidæ metuuntur noctes; nec statim post transplantationem, aut media die.

Circa 16. Augusti ad ejusdem finem, ne noctes *ferreæ* dictæ gelu adurant plantas teneriores, sub diu nascentes, antequam semina maturuerint, sedulo prospiciat, & cessante vento tegat.

8. *Vaporaria* nova instruat, quæ calorem supeditent veteribus jam frigescentibus.

9. *Fenestris* meridie apertis calorem dissipari sinat, qui intensus læderet plantas; claudat vero easdem vesperi, ne frigus itidem obsit. In clauso hibernaculo promovebit fœcundationem, sub clauis fenestris, in plantis diclinis, adspergendo pistillis pollen, ut in Momordicis, Passifloris, Jatrophis.

10. Hortum etjam ornare sciat arcis pulcre ordinatis atque in agellos æquatos divisis, Buxoque marginatis, nec non densis sepibus varia arte topiaria circumtonsis. Vias quoque latiores, planas & arena contactas paret, & ambulacra instructa fervet æqualia & pura. Autumno semina, ubi maturuerunt, colligat, antequam frigore adurantur.

§. LXXXIII. INSTRUMENTA maxime necessaria sunt: Campana solaris (Glasklocka), Carrus (Skottkärra), Crates arundinaceæ (Mattor), Culter (Knif), Forfex (Sax), Guturnium (Watukanna), Harpax (Apelplåckare), Ligo (Spade), Olla umbratilis (Skyggkläcka), Rastrum (Räffa), Rutum (Raka), Sarculum (Hacka), Scala (Stega), Tribulus (Fotangel), Tridens (Grep), Trulla (Keller), Vettis (Färnstör), Vehiculum (Bär), &c.

LXI.

CHINENSIA LAGERSTROEMIANA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

^

JOHANN. LAUR. ODHELIO

W - Gotho.

Upsaliæ 1754. *Decembr. 23.*

---

§. I.

SCIENTIÆ pro ratione seculorum & temporum volvuntur & mutantur, ita ut una ætate hæc, alia autem ætate alia scientia hominibus magis arrideat. Multorum opera ad id fastigium ascendunt scientiæ, ut ex onere tandem suo sæpenu-mero vacillent. Cognitio NATURÆ, quæ hominibus præscribit, quicquid ipsorum in hac vita necessitatibus inserviat, earum ex numero scientiarum est. quæ novissimis hisce temporibus insignia cepit incrementa. Quæ hujus pars est ZOOLOGIA, quæque antehac omnium minime exulta fuit, præ-
senti seculo, & maxime intra viginti annorum spatium, caput attollere cœpit, ut summo in pretio ha-

habita fit. Id ipsum opera *Artedii*, *Reaumurii*, *Catesbeji*, *Wilkes*, *Ræselii*, *Edwardsii*, *Frischii*, abunde testatum eunt. Præcipue vero minimorum animalculorum indoles & natura, quando cum iisdem usque ad plantas in *Polypis*, & ad lapides in *Coralliis* itum fuerit, in censum venere. Hinc universis & honore & ingenio claris, in deliciis esse cœperunt rerum naturalium MUSEA, idque non immerito, quum isthæc omnium evidentissime stupenda miracula Omnipotentis hominibus ante oculos ponat.

Hanc scientiam Nostrates non minus, ac aliæ nationes, feliciter colunt, imprimis cum nuperrime ipsa R:æ Majestas, ipsi Auctoritatem conciliaverit; Scilicet REX noster Potentissimus in arce Ulrichsdahl, maximum, quod orbis unquam viderit, Museum instruendum curavit varii generis *Quadrupedibus*, *Avibus*, *Amphibiis*, *Piscibus*; Ast REGINA nostra clementissima, tantum in arce Drottningholm adparatum instituit *Insectorum*, *Conchyliorum*, *Coralliorum*, *Crystallorumque*, ut facile dubites, an quid ultra cogitari possit. Ne plures memorem, qui singuli in id incumbunt, ut quam plurima quisque creatoris miracula promere queant. Regis Regnique Senator, Illustrissimus Comes C. G. TESSIN, eam instituit *Conchyliorum*, *Lapidumque* collectionem, quacum certe paucissimæ comparari possint; cujus *Museum Tessinianum* præterito anno typis mandatum, præstantissimos certe lapides insinuat. Cubicularius Regius D:n. DE GEER in Leuffstadio suo tantum coegit numerum, tum animalium exoticorum, tum Insectorum, indigenorum præprimis, ut nemo in his ipsi palmam præripiat; ut præteream illi dudum in possessionem cessisse & *Icones Avium Rudbeckii* filii, & prelo olim destinatos *Campos Elysios Rudbeckii* Patris.

MUSEUM ACADEMIÆ nostræ Upsaliensis, a N. D. Præside adornatum, non infimum locum meretur, accedentibus *Museo Principis, Amphibiis Gyllenborgianis, Surinamensibus Grillianis, Chinensibus Lagerstrœmianis*, aios ut fileam, qui huic collectioni cumulum addiderunt. Priora ista oculis eruditi orbis ab aliis dudum subiecta sunt, at meum propositum circa considerationem CHINENSIUM LAGERSTROEMIANORUM, in præsentis versabitur; mihi sufficiet, si eam Benevoli Lectoris attentionem circa hæc mea experiri mihi licebit, quam illi, qui cætera ante me ediderunt, sibi gratulati sunt.

§. II.

D:nus MAGNUS LAGERSTROEM, *Collegii Commerciorum Consiliarius, Director Societatis mercatoriae Indiæ orientalis, Reg. Acad. Scient. Stockholm. Membrum, & R:æ Societatis Scient. Ups. Socius*, qui primis inde ab annis solida in omni eruditionis genere jecit fundamenta, acerrimo insuper ingenio præditus, omnia sua publicæ utilitati destinavit, quod aliis commemorandum relinquo, qui egregii Viri merita vivis coloribus delineare fuscipiunt; mihi sufficiat, in memoriam revocare optimi Viri merita in nostram Academiam, nostramque Scientiam.

Antequam nostrates non ita pridem manum Rebus ad scientiam naturalem spectantibus admovere incœperunt, debuimus quæcumque nova in hisce sacris detegerentur, ab exteris nationibus, commerciis per Indias servantibus, mutuari, uti inprimis ab actis Gallorum, Anglorum, aliorumque; instituta autem *Societate Indiæ Orientalis* apud *Gothoburgenses*, ne otiosi in his diutius persisteremus spectatores, animum subiit desiderium experiundi, qua ratione nostrates etiam aliquid ad scientiam conferre possent; Regiæ itaque Cancellariæ simulque Regiæ

giæ tunc temporis Scientiarum Academiæ Præses, Excellentissimus Comes D: nus C. G. *Tessin*, qui scientias elegantiores apud nos omni semper favore promoveri nunquam intermisit, cum societate Indica convenit, ut quotannis cum navibus liceret mittere juvenem, Naturæ sacris initiatum, in Indias, societatis hujus impensis; quod quamvis ab initio insuetum, facile tamen evenit, opera & favore Amplissimi nostri Lagerstrœmii, qui nunquam societatis indicæ negotiis defuit, & non modo summo favore amplexus est ejusmodi naturæ curiosos, sed & in mandatis dedit Navium Gubernatoribus, ut his infervirent quacumque liceret ratione, ut finem obtinerent propositum; immo quod magis est, jussit societati subiectos socios, suis propriis impensis emere quæcumque in China occurrerent singularia & portentosa, ad locupletandam scientiam præstantissimam. Ipsi itaque imprimis debemus, quæ *Ternstrœmius*, *Torenius*, *Bradius*, & instar omnium *Osbeckius*, observarunt & ex Indiis conquisiverunt in Re naturali. Quæcunq;e obtinuit, ipse publico consecravit, partim ea mittendo ad museum Academicum, partim ad N. D. Præsidem, ad Acad. Reg. scientiarum, immo etiam ad ipsius Regis nostri serenissimi museum.

Quum autem omnia ea recensere, quæ in augmentum musei Academici generosa manu contulit vir eximius, mihi nimis prolixum sit, acquiescam tantum in consideratione eorum, quæ in unica Arca musei asservantur, inde deprompturus præcipua, ita tamen, ut seponam, non modo quæ antea descripta sunt in Amphibiis Gyllenborgianis, Museo Principis, Surinamenfibus Grillianis, & Musei Regii tomo primo, sed & ea omnia, quæ ad prelum parata sunt & destinata pro Tomo 2:do Musei Regis, ut & Museo Serenissimæ Reginae, ne falcem in alienam messem injiciam; reliqua quæ in cæteris arcibus musei asservantur, aliis enumeranda relicturus.

PLANTAS Indicas easque plurimas & rarissimas, quas partim *siccas* dudum speciebus Plantarum inferuit N. D. Præses, partim vivas horto Academico ejusque hybernaculis intulit, quales sunt: *Cocos*, *Phœnix*, *Cycas*, *Saccharum*, *Pentapetes*, *Hibiscus varii*, *Sanguis draconis*, *Bambu*, *Arum chinense*, *Conyza*, *Amaranthi* &c. in nullo horto suecico antea visas, sicco pede transeo.

BOTANICON CHINENSE, lingua & typis chinensibus impressum, constat XXXVI voluminibus in octavo, quorum duo figuras continent, inprimis plantarum, nec non nonnullas animalium & lapidum, in singulis paginis quatuor, iconibus Cubæ simillimis, reliqua vero continent naturam & usum plantarum, quo Bibliothecam N. D. Præsidis auxit Mæcenas artis nostræ; hoc ut lubenter explicarem, vetant characteres & lingua, mihi prorsus ignota.

CORNU itidem RHINOCEROTIS, in quo summa artis vestigia Chinensium relucet, insculptis imaginibus *Perficæ*, *Mespili*, *Sagittariæ*, *Nelumbi*, *Pothos*, *Labruscæ*, cum *Iguanis*, tam eximiis, ut vix simile unquam viderim, inter stupenda N. D. Præsidis propria collectanea, ab optimo nostro Mæcenate missum.

CONCHYLIA varia, *Umbilicos Veneris*, *Nautilos* pulcherrime inscriptos, cum aliis plurimis mitto; sed mihi sufficiat in præsentem, adferre ea, quibus scientiam naturalem inprimis locupletari sciam.

PLANTAS itidem MEDICAS omnes, quæ in officinis pharmaceuticis Chinensium asservantur, adferri suis impensis curavit illustris Lagerstrœm. Erant hæ omnes decerptæ a tenellis ramulis nuper germinantibus, & absque fructu floreque exsiccata, quæ numero circiter mille erant diversæ; singulæ pugilli quantitate & mensura. Chinenses, qui in-

primis

primis simplicibus delectantur medicamentis, in eo certe nostris feliciores, norunt sine Medici auxilio ex officinis suis in quocumque morbo, poscere propriam plantam instar specifici, cujus sæpius solum infusum hauriunt, quod si frustrari eos contigerit, fatum suum expectant. Hoc experimento illustris vir cordatis medicis aperuit, quantum lucri medicinæ accederet, si Medicus solida eruditione Machaonia & Botanica instructus, hæc medicamenta sibi redderet familiaria, quibus Res medica, de medicamentis specificis etiamnum incognitis, in ægrotantium salutem, tam multa acquireret, quam doleret se carere, si ignota essent omnia ea, quæ beneficio seculi hodie cognita sunt. Hinc medico omni, imprimis vero Regiis Collegiis Medicis commendamus, ut nulli parcant labori nullisque sumptibus, antequam hæc notitia illis evadat familiaris.

Ex his & aliis plurimis observationibus satis superque patet, quid ad augmentum scientiarum videatur deesse: institutis stipendiis publicis & privatis, studiosi exoticas adeundi quotannis Academias, occasionem habuere, ut sibi familiares redderent scientias varias, eoque eruditi evaderent; quum vero pleræque scientiæ apud nos tam feliciter ac apud exteros floreat, in votis esset, ut aliquis fortunæ bonis valens, ejusmodi daret stipendia naturæ curiosis, qui eorum ope adire possent nationes extra Europam degentes, quas dicimus barbaras; unde certe longe majora, in omnibus disciplinis practicis, redundarent Europæis augmenta, quam hic rite explicare liceat; & insimul natio nostra, non minus quam ipse institutor famam, nullo tempore succubituram, attingeret.

CLASSIS I.
 QUADRUPEDA.

1. MANIS (pentadactyla.)
 Descripta & delineata in *actis* Academiae Regiae
 Scientiarum *Holmensis* 1749. *Tab. VI. Fig. III.*

CLASSIS II.
 AVES.

2. PSITTACUS (alexandri) *macrourus viridis*, *pe-
 ctore sanguineo*, *gula nigra.*
E Java attulit P. Osbeck.
Corpus magnitudine *Turturis*, totum supra, una
 cum *Abdomine*, nitidissime viride. *Tectrices* ala-
 rum in medio flavescentes.
Rostrum incarnatum. *Gula* nigra.
Pectus & *Collum* subtus rubra.
Remiges virides, latere interiori fusca.
Cauda cuneiformis, corpore longe brevior: *Rectri-
 cibus* supra viridis, subtus flavescentibus.
3. PSITTACUS (Galgulus) *brachyurus viridis*, *pe-
 ctore uropygioque coccineis*, *vertice caeruleo.* Edw.
 pag. 6. tab. 6.
Corpus magnitudine passeris: *Capite*, *Collo*, *Dor-
 so*, *Abdomine*, *Femoribus*, *Alis*, *Cauda viridibus.*
Rostrum plumbeum, figura ut in congeneribus;
Vertex capitis macula rotunda cyanea notatus.
Pectus ante sternum macula rotunda coccinea fa-
 turatissima ornatum.
Uropygium pennis coccineis, longitudine fere
 caudae, tectum.
Remiges virides, immaculatae, lateribus occulta-
 tis magis fuscescentibus.
Cauda brevissima, rotundata, virescens.
Pedes pallidi, figura ut in congeneribus.

Mira & singularis admodum proprietas hujus aviculæ, quod dum somnium capit, suspendat se pendulum omnino, altero pede, sub ramo, ne aves rapaces nocturnæ hanc facile observent, & sic a natura conservatur.

4. BUCEROS (bicornis) fronte ossea, plana, antice bicorni. Calao Petiv. gaz. 43. t. 28. f. 6. & t. 81. f. m. Willughb. ornith. t. 17. f. 1.

Rostrum hoc inter maxima omnium est avium, si crassitiem præsertim attendamus, leve tamen admodum, utraque maxilla arcuatum, dorso cultratum ut in congeneribus, colore incarnatum, versus apicem præsertim; mandibulæ antrorsum serratæ; *Nares* pone rostrum, & non in ipsis mandibulis. *Supra caput Calvaria* nuda, oblonga, planiuscula, in duos angulos antrorsum prominens, & hocce os mandibulæ superiori tam arcte accretum, ut contiguum unum evadat, postice vero ad occiput valde gibbum, & rotundatum, ubi totum cranium a parte superiori tegit. *Rostrum* præterea ad basin mandibulæ inferioris nigrum, & sub prominentiis anticis calvariæ atrum. *Lingua* abest, ut an pennacea nec ne, dijudicare non possum. *Tempora* capitis, sive regio circa oculos, pennis tecta, nigra est. Ex figura rostri, serraturis mandibularum & levitate, hanc speciem generis Ramphasti proximam judico, quanquam lingua mihi deficiat. *Petiver*, unum anticum & duos posticos in suo pingit digitos.

5. MEROPS (viridis) dorso ferrugineo, pectore alisque viridibus. Hanc avem e Java attulit P. Osbeck. *Rostrum* nigrum, crassiusculum, cultratum, parum arcuatum.

Ferruginea sunt Caput supra, Dorsum inter humeros & Alæ subtus.

Viridia sunt Pectus & Alæ supra.

Cerulea sunt Gula, Uropygium & Cauda supra.

Abdomen pallide virefcens.

Remiges supra virides, margine anteriori & subtus ferrugineæ, apice nigrae; remigum omnium rachis ferruginea, & omnes remiges subtus fusca.

Rectrices XII, æquales, intermediis duabus longioribus, attenuatis, omnes apice obtusæ, emarginatæ, præter intermedias duas; omnesque supra cærulescentes, margine interiori fusca, sed extrema Rectrix utroque margine fusca est.

Pedes nigri, tetradactyli, digitis tribus primoribus, coadunatis ultra medium absque membrana.

6. LANIUS (jocosus) ano sanguineo, palpebra inferiori purpurea.

Håukai Kånn *Chinensibus*.

E China attulit Petrus Osbeck.

Rostrum nigrum, modice cultratum, maxilla superiore infra apicem utrinque emarginata.

Caput supra nigrum, lateribus & gula album.

Dorsum griseo-fuscum.

Collum subtus cinereum fascia fusca.

Pectus & Abdomen subcinerea.

Ani regio sanguinea.

Alæ rotundatæ Remigibus fuscis.

Rectrices subæquales, minus rigidæ, nigricantes; exterior apice interiori alba.

Pedes nigri, tetradactyli, postico crassiore.

7. PELECANUS (Aquilus) cauda forcipata, corpore nigro, capite abdomineque albis.

Albitros. *Grew. mus.* t. 6. f. 1.

Man of war, *Sloan. Fam.* 1. p. 30. *Edw. Av.* t. 88.

Magnitudo fere anseris, *Dorsum* fusco ferrugineum.

Alæ ferrugineæ, Remigibus nigris, longissimis, ut inter extremitates alarum VI pedes sint.

Cauda

Cauda forcipata: Rectricibus XXII. nigris.

Caput album; *Gula nuda; Pectus & Abdomen* alba.

Rostrum fuscum, capite longius, edentulum, apice incurvo, superioris maxillæ admodum arcuato & acuto.

Pedes tetradactyli, parvi, digitis omnibus communi junctis membrana.

Avis in insula *Ascensionis* a *P. Osbeck* capta, ubi homines accedentes metuere nescit, quod commune est avibus, altum mare & insulas ejus inhabitantibus.

8. PELECANUS (piscator) *rostro ferrato, cauda cuneiformi.*

α *Anseri bassano affinis fusca avis. Sloane Fam. 2. p. 322. tab. 271. f. 2. Raj. Av. 191. Catesb. Carol. 1. p. 87. t. 87.*

β *Anseri bassano congener cinereo-albus. Sloan. Fam. præf. 31. t. 6. f. 1. Raj. Aves 191.*

Bubbi Chinesibus.

hujus duo adsunt sexus.

MAS (α) totus niger, abdomine canescente.

FEMINA (β) tota albida, remigibus nigris.

Rostrum utrisque gibbum, in femina præcipue sanguineum, margine tenuissime retrorsum ferrato.

Gula nigra.

Corpus magnitudine *Anatis* majoris.

Pedes sanguinei, magni, tetradactyli, digitis omnibus communi membrana junctis; unguis intermedii margo interior dilatatus & fere pectinatus.

Alæ utriusque sexus subtus albicant.

Rectrices caudæ XIV, interioribus sensim longioribus, in femina etjam parum fuscescentibus.

Quantum ex *Peregrinatoribus* per *Chinam*, eorumque diariis, conjicere licet, hæc illa fit avis, quam *Chinenses* domitam in naviculis suis conservant, & ad pisces capiendos quotidie emittunt, quos domino suo adfert, quum eos ob annulum collo imposi-

positum deglutire nequeat avis; singulare piscaturæ genus!

9. STERNA (stolida) nigra, fronte albicante, cauda cuneiformi.

Hirundo marina major, capite albo. Sloan. Jam. I. t. 6. f. 2.

Catesb. Carol. I. p. 88. t. 88.

Corpus magnitudine Sternæ marinæ, totum fuscum.

Frons a rostro ad verticem capitis cinereo-albicans.

Remiges nigræ.

Rectrices nigræ, quarum laterales paulum breviores.

Rostrum subulatum, parvum, declive, apice compressum, carina vix manifeste gibba; Nares oblongæ, perviæ.

Pedes tetradactyli, digitis tribus membrana palmatis.

10. PROCELLARIA (capensis) albo fuscoque varia.

Edw. t. 90.

Columba capensis vulgo. Pintados Lusitanis.

Est avis gregaria pelagica, ad elevationem 30 graduum australium, inter Caput bonæ spei & novam Hollandiam obvia, ubi naves & puppim sequitur.

Capta a P. Osbeck.

Magnitudo Columbæ.

Caput totum nigrum.

Dorsum & rectrices alarum albicantia, maculis sparsis, fuscis. Subtus tota avis Collo, Pectore & Abdomine alba.

Remiges primores nigræ, latere interiore albæ; Remiges secundariæ albæ, apicibus nigris.

Cauda integra; Rectricibus XIV, a basi ultra medium albis, & dein apicem versus nigris.

Rostrum atrum, cylindrico-depressum; maxilla superiori apice adunca, inferiori apice compressa, canaliculata, obtusa. Nares supra medium rostri prominentes instar cylindri truncati.

Pedes

Pedes tridactyli, palmati: Unguibus nigris; Digitus posticus nullus, sed ejus loco tantum unguis. Rostrum & Pedes, eorumque figura, evidenter docent hanc avem ad genus Procellariæ pertinere.

11. CORVUS (faustus) *griseus subtus ferrugineus, linea alba ad latera capitis, cauda rotundata.*

Whåmmaj Chinesibus.

E China attulit P. Osbeck.

Magnitudo Turdi vulgaris, supra tota grisea, subtus ferruginea.

Alæ rotundatæ: Remigibus subfuscis, extrorsum griseis, lineolis transversis fuscis vix manifestis.

Cauda rotundata, fuscescens, fasciis transversis, numerosis, obsoletis, saturatius fuscis.

Ab oculis versus occiput lineola alba, e pennis albis pluribus, pulchre notat hanc avem.

Rostrum & Pedes pallidi.

12. EMBERIZA (militaris) *atra, pectore coccineo.*

Mus. Reg. 18. Edw. ornith. p. 83. t. 82.

Magnitudo & statura Turdi aut Sturni.

Corpus atrum, subtus gula & Pectus abdomen usque ruberrima, ut & flexura alarum antica.

Rostrum nigrum, modice convexum, fere ut in Sturno, longius & acutius quam in congeneribus, ut figura rostri propius accedat ad Turdos, quam ad Emberizas. Rostri maxilla superior, basi angulo acuto, capiti inserta, & quasi ad basin curva, fere ut in Loxiis, sed rostrum magis angustum quam in Loxiis nobis cognitis; Nares juxta basin superne testæ quasi squamula convexa. Vibris nullæ.

Remiges nigræ, immaculatæ.

Rectrices XII, fere æquales, nigræ, immaculatæ, sed duæ-intermediæ angustiores & apice fere setacæ.

Pedes pallide fusci: unguis posticus reliquis paullo longior & validior; unguis intermedius margine interiori latior; digiti laterales & ungues minores inter se æquales.

Avicula est speciosissima colore atro & coccineo.

13. LOXIA (Cardinalis) *rubra, fronte nigra.*

Willughb. ornith. 245. t. 44. f. 2.

• *Coccothraustes capensis ruber, rostro hiante. Pet. gaz.* 16. t. 16. f. 7.

Coccothraustes rubra. Catesby carol. I. p. 38. t. 38.

Frisch. aves I. t. 4. f. I.

Coccothraustes indica cristata. Albin. ornith. I. t. 57.

Magnitudo Loxiæ curvirostræ. Corpus fere totum sanguineum.

Frons, rostrum undique cingens, nigra.

Dorsum fusco-rufescens.

Remiges fusco-rufescentes, margine utroque purpurascens.

Caput, Pectus, Abdomen & Pennæ sub cauda coccinea.

Cauda longa, integra, vel Rectrices laterales paullo breviores, omnes fusco-purpurascens.

Rostrum incarnatum, crassissimum, gibbum, fronte calva; Nares ad basin rostri patulæ; Vibrissæ incumbentes, nigrae, ad basin rostri.

Caput non cristatum, licet pennæ tectrices versus occiput longiores sint, quas avis terrefacta erigit cristæ instar.

14. LOXIA (Dominicana) *nigra, capite gulaque coccineis, pectore abdomineque albis. Guiraturiba. Marcgr. bras.* 211. *Edw. av.* t. 127.

Magnitudo Fringillæ. Corpus maximam partem nigrum, uti Dorsum, Alæ cum remigibus, & Cauda cum rectricibus.

Caput supra & subtus coccineum.

Fugulum five *Collum* subtus itidem coccineum.

Pectus, *Abdomen*, *Femora*, *Collum* maximam partem alba.

Remiges margine anteriori minutissime & vix manifeste albi.

Rectrices æquales, quarum exteriores utrinque IV apice albo & extrema margine laterali magis fusco, quam nigro.

Rostrum pallidum, breve & convexum, ut in congeneribus. *Nares* ante basin patulæ, & postice margine gibbo cinctæ; basis rostri in maxilla superiori, sinu obtuso capiti insertum, ut caput ad basin rostri nonnihil calvum evadat.

Pedes pallidi; *Unguis* posticus validior & magis compressus.

15. LOXIA (sanguinirostris) *rostro pedibusque sanguineis, corpore supra griseo, subtus pallido.*

Corpus magnitudine Ligurini.

Rostrum crassum, saturate sanguineum, angulo nudo fronti insertum. *Nares* ad basin rostri semitectæ.

Frons plumis minimis nigris tecta, ut & gula.

Caput, *Collum*, *Dorsum* & *Alæ* supra fusco-grisea.

Pectus & *Abdomen* albido-flavescentia.

Flexura alæ albido-flavescentis.

Remiges fuscæ, margine exteriori vix manifeste flavescente.

Rectrices subæquales, margine exteriori minimo flavescente, & interiori vix manifeste albicante.

Pedes pallidius, quam rostrum, incarnati. *Digit*i laterales æquales, posticus crassior.

16. LOXIA (oryzivora) *fusca, temporibus albis.*

Loxia remigibus rectricibusque nigris. *Mus. Reg. I.* p. 18. *Edw. t. 41.*

Corpus magnitudine *Passeris canariensis*, fuscum.

Tempora alba. *Abdomen* & *Femora* grisea.

Remiges nigricantes.

Rectrices æquales, nigræ.

Rostrum crassissimum, angulo recto frontem capitatis intrans, incarnatum. *Nares* ad basin rostri, a postica ejus parte, antice ruga rostrum exarantes.

Pedes pallidi: *ungues* compressi.

Pennæ *tectrices* inferiores *Caudæ* albicantes.

Fertur hæc avis mire destruere agros oryza consitos, in Java & ad Caput Bonæ spei.

17. LOXIA (flavicans) *flava*, *dorso virescente*, *capite fulvo*.

Corpus magnitudine passeris canariensis.

Caput, Collum, Pectus, Abdomen, Femora, Urrhopygium colore sulphureo sive flavo.

Caput supra pallide fulvum.

Luteo-virescentia sunt dorsum, alæ & cauda; alarumque flexura anterior margine & subtus flavissima.

Remiges fuscæ, margine externo & interno sulphureo.

Rectrices fuscæ utroque margine flavescentes.

Rostrum brevissimum, convexum & crassum, maxilla superiori sinu caput intrante.

Pedes pallidi, *Ungue* posteriori validiori.

18. LOXIA (cyanea) *viridi-cærulea*, *remigibus retribusque nigris*.

Edw. av. t. 125.

Magnitudo Pyrrhulæ, vel fere Curvirostræ.

Corpus *Capite, Dorso, Collo, Pectore, Abdomine* tectum plumis fuscis, apice viridi-cæruleis, ita ut fuscus color ubique occultetur a pennis incumbentibus; color autem cæruleus quasi viridi intime mixtus, ita ut, præsertim in capite, difficile sit determinare, utrum prævaleat color viridis aut cæruleus.

Regio inter rostrum & oculos nigra.

Rostrum breve, plumbeum, crassum, fronti angulo nudo insertum. *Nares* nudæ, subrotundæ.

Vibrissæ ad latera rostri pauca.

Pedes pallidi.

Remiges nigræ, immaculatæ.

Rectrices longiusculæ, subæquales, nigræ, immaculatæ.

19. LOXIA (fusca) *remigibus*, a tertia ad nonam, basi omnino albis.

Magnitudo Passeris canariensis, adeoque in suo genere facile minima.

Corpus supra fuscum Capite, Collo, Dorso, Alis, Cauda; subtus vero pallidum, scilicet Gula, Collo subtus & Pectore cinerascens. *Abdomen* albidum; Ani regione & tectricibus inferioribus caudæ albis.

Remiges fuscae vel potius nigricantes; remex primus totus nigricans, tantum margine tenuiore versus basin albidus.

Remiges 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. nigricantes, sed ad basin omnes totæ albæ, reliquæ nigricantes, sed latere tenuiori a basi ad medium albæ.

Rectrices nigricantes, subæquales, apice parum obsoletæ.

Rostrum breve, crassissimum, plumbeum, basi insertum fronti, angulo nudo. *Nares* subrotundæ ad basin rostri & a parte rostri postica. *Vibrissæ* parvæ, vix manifestæ.

Flexura alarum vix manifeste, præsertim subtus, albicans.

Pedes pallidi: Digitis lateralibus inter se æqualibus, posticus vero ungue crassiori armatus.

20. EMBERIZA (mixta) *grisea*, pectore gulaque cæruleis, abdomine albo.

Corpus magnitudine Ligurini.

Rostrum pallidum, crassiusculum, minus tamen quam in *Loxiis*; *Maxilla* inferior ad latera baseos valde gibba; *maxilla* superior basi nonnihil compressa, angulo acuto capiti inserta. *Nares* subrotundæ, a parte postica *maxillæ*. *Vibrissæ* nigræ. *Color* corporis supra in *Capite*, *Collo*, *Dorso*, *Alis* griseus, cum interlucentibus hinc inde subcærulescentibus pennis; ut mihi dubium sit, numne color griseus mutetur in cæruleum. *Caput* ad aures, *Gula*, *Pectus* & *Flexura* alarum viridicærulea. *Abdomen* album, tectum pennis ad basin fuscis.

Femora grisea, cum sparsis pennis cærulescentibus. *Remiges* fuscæ, omnes margine tenuiore albicantes, sed primores margine exteriori tenuissimo, & vix manifeste cærulescentes.

Pedes pallidi, *digitis* longiusculis, *lateralibus* postico crassiore.

CLASSIS IV.

PISCES.

21. LOPHIUS (*Histrio*) *pinnis dorsalibus tribus.*

Mus. reg. 56. *It. Wgoth.* 137. t. 3. f. 5.

Corpus lividum, pictum maculis sive characteribus albis fuscisque, non modo ad latera, sed & in ipsis pinnis.

Pinna supra caput mollis, subulata, & ante hanc pinnam seta parva, cum ramento terminali.

Pinna suprapectoralis mollis, unico radio.

Pinna Dorsalis proprie sic dicta radiis XII molli-
bus, quorum duo posteriores bifidi.

Pinnæ Pectorales, pone ventrales, brachio instructæ, radiis X, pedes palmatos referentes.

(*Pin-*

Pinnæ Ventræles basi coalitæ, radiis V.

Pinna Ani radiis VII: duobus primis indivisis mollibus.

Pinna Caudæ rotundata: radiis IX, bifidis; extimo utrinque indiviso.

Corpus, sed præsertim abdomen & Gula, ramentis cutaceis adpersum. *Denticuli* in ore accrofi.

22. BALISTES (Vetula) *lineis nigro-cæruleis ab oculis radiantibus*. Turdus oculo radiato. *Catesb. carol. 2. t. 22.*

Corpus ovatum, oblongum, compressum, tectum squamis rhombeis, scabris, in quincuncem dispositis, cinereum, subtus albidum & magis scabrum. Ab oculis lineæ nigræ undique radiant.

Linea latiuscula, nigra, a naribus versus pinnas pectorales descendens, & alia ejusdem latitudinis, ab apice labii superioris, versus pinnas pectorales, cum priori parallela.

Pinna Dorsalis prior radiis III squamosis, quorum primus major & antice scaber.

Pinna Dorsalis posterior antice acuminata radiis XXX, mollibus.

Pinnæ pectorales radiis XVI; ante hos aculeus anteriorum protensus.

Pinna Ventralis longitudinalis, ad basin muricata: radiis XVIII. spinosis brevibus.

Pinna ani radiis XXVIII, mollibus.

Pinna caudæ bifurca, acuminata, radiis XII. Verrucæ nullæ ad latera caudæ.

Plurima habet communia cum *Balista ringente*. *Mus. Reg. 58.*

23. TETRAODON (hispidus) *ventricosus, corpore toto muricato.*

In *Amœnitatibus academicis*, vol. I. p. 330. t. 4. f. 4. piscis huic maxime affinis describitur, plane autem

distincta specie, hic enim corpore non levi est, non compresso, & ad nares infuper lamellis gaudet, totaque structura differt.

Corpus ovatum, ventricosum, tectum undique, excepto ore & cauda, setis rigidiusculis, brevissimis, obtusiusculis, unde admodum scabrum; infuper supra fuscum, subtus pallidum.

Labia crassa dentes tegunt.

Dentes primores duo, & totidem infra, ut in Gliribus.

Oculi rotundi, palpebris crassiusculis.

Narium loco utrinque duo ramenta cutacea, mollia, oblonga, compressa, parallela.

Pinna Dorsæ versus caudam sita, radiis VIII aut IX, mollibus, ramosis.

Pinnæ Pectorales brevissimæ, latæ & obtusæ, radiis XVII vel XVIII, sitæ pone rimam respirationi dicatam.

Pinnæ Ventræ nullæ.

Pinna Ani opposita pinnæ dorsæ, ejusdemque magnitudinis, radiis X.

Pinna Caudæ rotundata, radiis X.

Cauda brevis, pone pinnas dorsæ & ani.

Piscis hic itaque proxime convenit cum *Ostracione ventricoso*; *Mus. Reg. i. p. 59.*

24. LABRUS (opercularis) *fasciis decem, maculaque operculorum fuscis.*

Corpus lividum, fere ut parallelogrammum extensum, fasciis transversis, plus quam 10 fuscis.

Caput a tergo maculatum, & macula fusca ad extremitatem operculorum branchialium.

Pinna Dorsalis radiis XX, quorum XIII primores breviores, spinosi. *Pinna* hæc apice in setam exit.

Pinnæ Pectorales radiis XI.

Pinnæ Ventræ radiis VI, primo spinoso; secundo in setam exeunte.

Pinna

Pinna Ani radiis XXVIII, primis XV spinosis, brevioribus, omnibus simplicibus.

Pinna Caudæ radiis XVI, bifida.

25. CHÆTODON (pinnatus) *griseus*, fascia frontali apiceque caudæ albis. *Mus. Reg.* 64. t. 33. f. 6.

In hoc pisce *Pinna dorsi*, *ani*, & *ventrales* longissimæ, & ipsa cauda longiores, folis pinnis *pectoralibus* parvis; in pinna dorsi radios molles vix ultra XXX in nostro specimine observo.

26. CHÆTODON (argenteus) *pinnis ventralibus ex spinis duabus*.

Corpus figura *Zei vomeris*. *Mus. Reg.* 1. p. 67, compressum ut in *Pleuronecta*, latius quam longum, tectum squamis parvis, lævibus, minime argenteis. *Oculi* sanguinei.

Maxillarum margines *dentibus* vix conspicuis flexilibus exasperati. *Opercula* branchiarum argentea, lævia.

Membrana branchiostega radiis VI.

Pinna Dorsalis squamis tecta, falcata, constans radiis XXXII, quorum 1. 2. 3. spinosi & sensim breviores; 4 simplex, mollior, longior reliquis sensim brevioribus, ramosis.

Pinnae Pectorales ovatae, radiis XVI, mollibus, quorum 12 sensim breviores.

Pinnae Ventrals nullae, quorum loco *spinæ* duae, breves, rigidae.

Pinna Ani magnitudine & figura dorsalis, falcata, & squamis tecta, constans radiis XXXII, quorum 1. 2. 3. breves, sensim longiores, valide spinosi; 4 longior, simplex, mollis; 5 inter longissimos cum frequentibus brevioribus ramosis.

Pinna Caudæ bifurca, radiis XVII.

27. SCOMBER (Trachurus) *linea laterali squamis latis pinnata*.

Membrana branchiostega radiis VI.

Pinna Dorsi anterior radiis VIII, rigidis & spinosis.

Pinna Dorsi posterior radiis XXXIV.

Pinnae Pectorales radiis XVIII, primo brevissimo & adnato.

Pinnae Ventrals radiis VI, primo indiviso.

Pinna Ani radiis XXX, præter spinas duas primores brevissimas, crassiores, spatio remotas.

Pinna Caudæ radiis XVII.

Corpus supra angulo acuto carinatum.

Linea lateralis, a capite ad caudam extensa, singularis omnino, squamis lateralibus utrinque ensiformibus pinnata, hæc in medio deorsum curvata, & dein magis carinata, spinis subulatis, imbricatis, ut piscis postice tetragonus evadat.

Os interne scabrum.

Opercula branchiarum lævia.

Oculi magni, a parte postica membrana lata nictitante instructi, quæ dimidium fere oculi occupat.

28. GOBIUS (eleotris) *pinna ani radiis novem.*

Membrana branchiostega radiis V.

Lingua obtusa, lævis. *Dentes* in utraque maxilla parvi, acuminati. *Oculi* a tergo capitis.

Pinna Dorsi anterior radiis XI, acuminatis, mollibus, simplicibus.

Pinna Dorsi posterior radiis XI.

Pinnae Pectorales oblongæ, radiis circiter XX.

Pinna Ventralis radiis X, antice membranula connexa, ut fere infundibuliformis.

Pinna Ani radiis IX.

Pinna Caudæ integra, rotundata, radiis IX.

Piscis totus, una cum pinnis, nebulosus.

29. GOBIUS (pectinirostris) *dentibus maxillæ inferioris horizontalibus. Fig. 3.*

Corpus molle, squamis vix conspicuis, & fere nudum.

Mem-

Membrana branchiostega radiis III.

Maxilla superior *Dentibus* acerosis, minutissimis exasperata, sed nullis ad basin; *Canini* utrinque 3, longiores; *Primores* nulli.

Maxilla inferior fere plana, margine ciliata *Dentibus* setaceis, horizontalibus, patentibus extra maxillam, obtusifusculis & fere marginatis; *Canini* duo, inflexi; *Primores* nulli.

Lingua nuda.

Pinna Dorsalis anterior punctis albis adspersa, radiis V, simplicibus, mollibus in fetas exeuntibus.

Pinna Dorsalis posterior radiis XXVI, mollibus, simplicibus, ad basin maculis albis & nigris, versus apicem vero fascia longitudinali alba.

Pinnae Pectorales, radiis XIX, mollibus.

Pinnae Ventrals sub pectoralibus, postice connexæ, ut unam omnino constituent, constantes radiis XII.

Pinna Ani ab ano ad caudam fere extensa, radiis XXV.

Pinna Caudæ acuminata, radiis XV.

Oculi in vertice capitis admodum approximati.

30. CLUPEA (Triza) corpore ovato.

Corpus figura Cyprini compressum.

Membrana branchiostega radiis V.

Pinnae Dorsi in medio dorsi, radiis XIV.

Pinnae Pectorales radiis XIII.

Pinnae Ventrals radiis VIII.

Pinna Ani radiis XXVIII, distincta a pinna caudæ.

Pinna Caudæ bifurca radiis XXI.

Abdomen a gula ad anum usque carinatum & serratum, denticulis XXX.

Maxilla superior apice obtuso & brevior est.

Affinitate jungitur cum sequenti, quamvis specie diversissima; uterque Clupeæ affinis est, licet membrana branchiostega differat.

31. CLUPEA (Myxus) *corpore ensiformi. Fig. 12.*
Membrana branchiostega radiis IX.
Caput læve, superne inæquale. Os interne scabrum.
Maxillæ superioris spinæ capite longiores membra-
naceæ, ensiformes, antice denticulatæ.
Branchiæ IV, singulari modo introrsum pectinatæ.
Pinna Dorsi in anteriore parte corporis, radiis XII,
mollis, lanceolata.
Pinnae Pectorales longissimæ, radiis XVII, longitu-
dine pertingentes ad apicem pinnae dorsalis.
Pinnae Ventrals brevissimæ, radiis VI.
Pinna Ani ab ano ad caudam extensa, & cum pinna
caudæ coadunata, linearis, radiis LXXXIV.
Pinna Caudæ integra, radiis XI.
Corpus album, maxime compressum, læve; Abdo-
men a capite ad anum carinatum & ferratum den-
ticulis seu spinis minimis.
Piscis malacopterygius, figura cultri.
32. CYPRINUS (auratus) *Mus. Reg. p. 77. Act.*
Stockh. 1740. p. 403. t. 1. f. 3. 3. Fn. Sv. 331. T. 2.
Hunc piscem omnium fulgidissimum, e China vi-
vum adferri curavit & diu aluit Nobilissimus D.
Lagerstrœm.

CLASSIS V.
 INSECTA.

33. CANCER (Grapsus) *brachiurus, fronte retusa,*
thorace lateribus transversim striato. Fig. 10.
Pagurus maculatus. Catesb. Car. 2. t. 36.
Corpus magnitudine pomi, totum cum testâ &
pedibus rufescens, maculis pallidis.
Testa rotundata, convexa, vertice dorsi transver-
sîm quasi rima depressa notato. Latera testæ læ-
via, striis transversis, quasi antrorsum imbricatis.
Caput supra verrucosum, antice valde retusum,
cum duobus punctis prominulis in disco, margine
infe-

inferiori obtuso, obsolete crenulatum. Pone singulum oculum margo testæ duplici denticulo notatus, alias integer.

Antennæ brevissimæ, vix manifestæ.

Brachia brevissima, trigona, rugis imbricata, angulis inferioribus dentata.

Carpus supra verrucosus, latere interiori spina ovato-lanceolata auctus.

Chelæ rubræ, parvæ, supra duobus tribusve angulis muricatis.

Digiti obtusi, intus excavati, extus transversim infra apicem linea punctati.

Pedes utrinque quatuor: Femoribus compressiusculis ad apicem subdentatis. *Ungues* simplices, subulati, acuti, lateribus quadrifariam aculeati.

Cauda arcte inflexa, simplex.

34. JULUS (fuscus) *pedibus utrinque* CXXVIII.

Corpus crassitie pennæ cygneæ, spithamæum, constans segmentis lividis LXIV, margine fuscis.

Pedes pallidi, CXXVIII. parium.

Antennæ clavatæ, articulis VI.

35. JULUS (crassus) *pedibus utrinque* XCVI.

Corpus crassitie digiti, pallidum, constans segmentis XLVIII, margine flavescens, instructum Pedibus XCVI. parium, pallidis sive flavescens.

Antennæ flavescens, capitata, articulis VI.

36. JULUS (ovalis) *pedibus utrinque* XX. Fig. 4.

Corpus fere ovale, livido fuscens, glaberrimum, tectum segmentis XII, quorum primum & ultimum segmentum quartam globi partem refert.

Caput obtusum, fuscum, punctis excavatis adpersum.

Antennæ filiformes, crassiusculæ, articulis VI subglobosis constantes.

Pedes utrinque XX, compressi, terminati ungue incurvo, cum spina erecta a tergo.

CLASSIS VI.

VERMES.

37. HIRUDO (muricata) *Mus. Reg.* 93. t. 8. f. 3.
Animalculum in Museo Regio descriptum & delineatum, sicco pede transeo.

38. NEREIS (cærulea) *Mus. Reg.* 1. p. 93.
 Color huic omnino æneus.

Corpus refert julum, pedibus innumeris utrinque notatum.

Vermes macrorhynchoterus *Rondel. Aldr. inf.* 736. t. 766. f. 1.

39. NEREIS (sacculo induta). *Fig.* 5.

Hoc animal maxime singulare, quasi medium inter Hirudinem & Nereiden cæruleam, nitidum, altera extremitate attenuatum tubo cylindrico; brevi.

Corpus constat cylindro crassiore, induto membranæ pellucidæ, laxæ nec adhærenti, decussatim striato; Hujus membranæ altera extremitas, animali interiori longior, ventricosa, longitudinaliter striata.

40. HOLOTHURIA (Physalis). *Fig.* 6.

Animal hoc in altissimo tantum pelago occurrit & natat, Nautis, quibus notissimum, dictum *Bydevind-Seglare*. Hoc quod in museo reservatur, tota structura ita a reliquis animalibus omnibus differt, ut vix describi queat, optamus itaque, ut aliquis vivum animal examinaret & delinearet; sed cum non omnibus liceat adire Corinthum, in structura externa conquiescendum.

Corpus oblongum, inflatum, membranaceum, fuscum dorso carinato, crenato; altera extremitate obtusum, & fere cavum; altera vero terminatum

Rostro

Rostro attenuato, recurvato; e medio ventris exit Seta longissima, crassitie fili, basin versus crassior & rugosa, cæterum lævis.

41. PRIAPUS (equinus). *Mus. Reg. I. p. 93.*

Descriptio data est in Museo Regio.

42. PRIAPUS (humanus) *cylindricus striis annularibus, glande striis longitudinalibus elevatis.*

Corpus pallidum, penem quodammodo referens.

Truncus longitudine & crassitie pollicis, cinctus striis annularibus XL.

Basis ipsa costat rugis CXI terminalibus, papillis subulatis, mollibus.

Glans ovalis exarata striis XXIV, muricatis; Os glandis cinctum ruga seu fulco profundo, in cuius centro concavitas, cincta Unguibus XII incurvis, prominet rostro cylindrico, radiis composito.

43. MEDUSA (Porpita) *orbicularis, supra plana, subtus sulcata & villosa. Fig. 7. 8.*

Rarissimum animal, ex Indiis allatum, gelatinoso-cartilagineum, magnitudine seminis lupini majoris.

Corpus orbiculatum, planum, integerrimum, supra (fig. 7.) substriatum striis tuberculatis, ut tubercula annulos concentricos obsoletos referant; subtus (fig. 8.) convexum, centro concavo, fulcatum

a centro versus marginem, & totum subtus tectum quasi vellere mollissimo, ex papillis laceris.

Animal hoc, exceptis villis subtus, quoad magnitudinem, crassitiem, figuram, strias, fulcos, reliqua-

que omnia, petrificato *PORPITES* (fig. 9.) dicto, & in *Amæn. Acad. I. p. 91. t. 4. f. 5.* depicto,

tam simile, ut ectypum suo Protypo non melius responderet. Nemo igitur inficias forsan ibit, quin

Porpites sit petrificatum hujus animalis, quamquam ex India allatum sit, et Porpites apud nos

vulgatissimus. Generationem itaque porpitarum,

ex materia calcarea, stellas madreporæ simplicis implente, non opus est fingere, inde enim porpites nec in latere inferiori concavitatem centram, nec in latere superiori radios obsoletos vel puncta annularia concentrica, nactus esset; de quo in *Museo Tessiniano* p. 96. ad *Helmintholithem Porpitem*: Prototypus bujus est *Medusa parva*, figura & magnitudine omnino *Porpitæ*. *Animalculum ex India orientali inter sargazo lectum, allatum & museo Hort. academici Upsaliensis transmissum a N. D. Lagerstræm, Consiliario Commerciorum, ut de lapide hoc dubium in posterum non sit.*

44. ASTERIAS (lunata) *semiorbiculata*. Fig. 14.
Corpus depressum, referens lunam dimidiatam, cum suis cornibus, adpersum undique punctis obsoletis, absque oris aut ani vestigio.

45. ASTERIAS (pectinata) *radiata*, radiis 5 geminatis: superioribus pinnatis; inferioribus filiformibus.
Stella chinensis perelegans, dupliciter radiata.
Pet. gaz. t. 4. f. 6.

Stella marina decacnemos fimbriata. *Barrel. icon. t. 282. f. 1.*

Corpus baseos vix manifestum, exserens Radios superiores & inferiores X: Radii superiores X, digitales, per paria ad basin conjuncti; singuli alternatim imbricati, radiati secundum totam longitudinem, radiis numerosissimis, sensim attenuatis, imbricatis; Radii inferiores breviores, filiformes, articulati, simplicissimi, angustiores.

46. CHITON (punctatus) *corpore punctato, testis octo.*

Corpus ovale, album, adpersum punctis excavatis. Testæ VIII, transversim oblongæ, lateribus rugosæ, limbo fusco, absque angulis.

47. PENNATULA (phosphorea) *rachi summitate undique pinnata*. *Mus. Reg. I. p. 96.*

Corpus sanguineum, referens pennam avis, constans rachi

rachi longitudine digiti, crassitie pennæ anserinæ, inferne cylindrica, glabra, basi mollissima, pallidiora; superne scabra, pinnata: radiis parallelis, compressis, approximatis, numerosissimis, secundis, latere interiori radiis minoribus, pectinatis; hi radii inferne minores sunt, & sursum sensim majores molles.

Dubius hærerem, utrum hoc corpus vegetabile vel animale esset, si non insequentem speciem, *Lophio tumido* insertam, pari modo ac *Lernæa Carassii* *Fn. Sv.* 1282, & basi sua ad partem dimidiam corpus *Lophii* oblique penetrasse vidissem; unde verisimile concludere possum, & animal, & *Sertulariis* affine esse, quanquam non articulatum. *Shawius* hanc in fundo maris, circa oras *Barbariæ*, abundanter reperiri, ibique candelæ instar per noctes lucere, ut pisces supernatantes & videri & numerari queant, commemorat; unde hæc penna campanis urinatoriis loco candelæ inservire posset.

48. PENNATULA (*Sagitta*) *rachi apice nuda. Fig. 3.*
Corpus, vix pollicis transversæ longitudine, refert pennam seu potius sagittam pennatam, cujus *Rachis* cylindrica, baseos longior, levis, teres, inserta *Lophio tumido*; *Summitas* vero radiata brevior, levis, angustior, pinnata utrinque radiis patentibus, simplicibus, filiformibus, pluribus. *Apex nudus obtusiusculus.*

49. PENNATULA (*mirabilis*). *Mus. Reg. I. p. 96. t. 1. f. 4.* hæc *Pennatulæ phosphoræ* admodum affinis, alba tamen.
Basis lævis & parva. Rachis in dorso *fulcata & Radii* lunares, breves, pectinati, mollissimi, subrotundi, albi, distantes.

50. HYDRA (*conglomerata*). *Fig. 1.*

Crassities caulis pennæ tenuioris est, consistentia fili, longitudo pollicis, quæ basi tanquam radice adnectitur corpori solido, apex vero dividitur in ramos plurimos, inordinatos, brevissimos, irregulares, minime articulatos, qui iterum subdividuntur in ramulos pari ratione multifidos, summis apicibus obtusis, crassiusculis, conniventibus.

Inter Polypos hodie cognitos hic maximus est, nec ex aqua dulci extractus, sed de Pelago, cujus genuinam figuram exhibere non licet, nisi ex specimine vivo, quod nobis deest.

51. MADREPORA (polygama) *aggregata, stellis cylindricis duodecim - radiatis, cum intermixtis majusculis convexis cavis. Fig. 15.*

Hæc ingentem valvulam Matricis perlarum, a latere exteriori, crassitie pollicum duorum, undique tegit; & constat stellulis parvis, intus dissepimentis XII, in loculamenta XII distinctis, inter quas aliæ stellæ majores, paulo magis elevatæ, in centro foramine ovali hiantes, & intus omnino cavæ, cavitate cylindrica ad testam usque pervia. Corallium adeo peregrinum se nobis sistit, ut nulum autorem in memoriam revocemus, qui hujus mentionem fecerit.

Postquam historici naturales recentioris ævi observarunt, Madreporas a vermibus vel medusis, in societate viventibus, construi, minus alienum foret, si conjiceremus, in hoc Corallio, prout apud formicas & apes, diversos esse sexus, & animalia stellas majores inhabitantia fœcunda, & in minoribus neutra esse; quod heic tantum monemus, ut si oculati spectatores incidant in eandem Madreporam vivam, non prætermittant in hanc rem acutius inquirere.

52. CORALLIUM (chinense) *alabastrinum polymorphon. Fig. 11.*

Lapis hic a Sinensibus, in vasculis & tapeziis illorum, in petrarum rupiumque perforatarum speciem, depictus ubique occurrit.

Lithologis incognitam adeo speciem lapidis e China huc transferri curavit N. D. Lagerstrœm; constat non rupe, sed lapide libero, spithamæ magnitudine, crasso & variæ structuræ, ut duo vix similes reperiantur; albidus est, semipellucidus ut alabastrum, cum aqua forti non effervescent, quo a reliquis differt coralliis; præterea nec poros, nec stellas habet, & cultro radi potest; substantia interna homogœna, impalpabilis & æqualiter compacta, ut Tophus non sit; hinc inde maculæ inæquales, fuscæ, cum aqua forti effervescentes, in superficie externa occurrunt: lævis plerumque est, interdum rugis subparallelis, inæqualibus notatus. Ossi aliquantum similis, notabili tamen pondere, & omnino lapideus. In littoribus a mare ejectus reperitur, & cavitates illius a zoophytis exsculptas esse, valde probabile videtur.

A P P E N D I X.

ALGÆ.

53. FUCUS (Tendo). *Spec. Plant.* 1162. n. 27.

Fucus indicus teres, setam piscatoriam referens, longissimus. *Pluken. alm.* 160. t. 184. f. 8.

Fucus hic crassitie setæ suillæ, pallidus, longitudine VI vel VII pedum, teres, subdiaphanus, tenacissimus instar tendinis, basi angustissimus, & fere capillaris; apice vero crassiore terminatus granulo subovato mucilaginoso.

Singulare est productum maris, & quasi ab ipsa natura hominibus loco sili destinatum, quo & Chineses summa cum utilitate utuntur, quod in fila contorquent triplicata, tantiroboris, ut manibus

vix ac ne vix quidem, a validissimo queant rumpi, quorum specimina simul missa, in Museo aservantur.

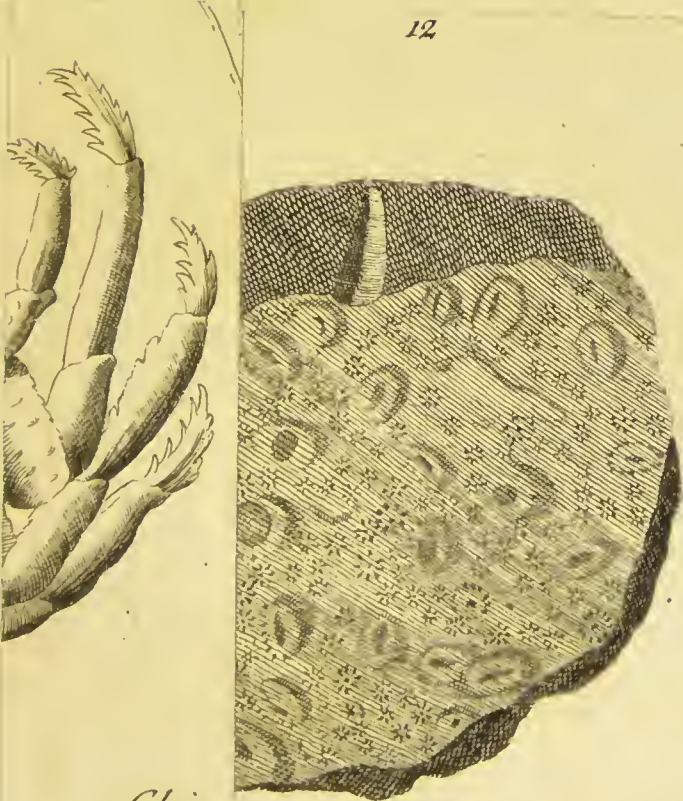
Planta hoc tempore Botanicis minus est cognita.

T A B U L A III.

1	Hydra	<i>glomerata</i>	50
2	Fucus	<i>Tendo</i>	53
3	Gobius	<i>pectinirostris</i>	29
4	Julus	<i>ovatus</i>	36
5	Nereis	<i>sacculo induta</i>	39
6	Holothuria	<i>Physalis</i>	40
7	Medusa	<i>Porpita</i>	43
8	eadem		43
9	Porpites	<i>lapis</i>	43
10	Cancer	<i>ruricola</i>	33
11	Corallium	<i>chinense</i>	53
12	Clupea	<i>Mystus</i>	31
13	Pennatula	<i>Sagitta</i>	48
14	Asterias	<i>lunata</i>	44
15	Madrepora	<i>polygama</i>	51

China

LXII.

CENTURIA I. P L A N T A R U M

P R Æ S I D E

D. D. CAR. LINNÆO

proposita

^

ABRAH. D. JUSLENIO

W - Gotho.

Upsalia 1755. Februar. 19.

---

§. I.

Plantas, quæ inter omnia humano generi maxime profuerunt, non in illis tantummodo rebus, quæ ad victum & amictum pertinent, sed &, quæ ad forum medicum spectant, familiares sibi reddere, sapientiores hominum, a primis quoque temporibus, solliciti fuerunt. Medicis, præ ceteris, maximam certe debemus gratiam, quod cognitionem plantarum in formam disciplinæ redegerint, nostrumque est, scientiam hanc magis magisque excolere. Quantum luminis nobilissimæ huic arti nostris temporibus accessit, omnibus notum est, adeo ut nullam plantam accurate descriptam & cognitam agnoscamus, priusquam illam ad proprium genus referre, atque adæquata differentia specifica ab aliis distinguere possimus. Nobiliss. Dom. PRÆSES doctrinam hanc in suis *Speciebus Plantarum* valde ne-

cessariis optime perpolivit, in quibus omnes illas plantas, quæ tunc temporis quoad fructum & reliquas partes satis perspectæ fuerunt, rite delineavit. Quot vero plantæ, in hance Floræ scenam, accuratis & concinnis descriptionibus ornatae postea prodire, in duobus Speciminibus Academicis, *Demonstrationibus Plantarum* scilicet & *Herbario Ambœinensi* videre licet, ubi sequentia ante oculum ponuntur,

Demonstr. Plant.

Herbar. Amb.

Monarda mollis.
Salvia agrestis.
Festuca barbata.
Avena nuda.
Crucianella patula.
Datura ferox.
Asclepias exaltata.
Eryngium tricuspdatum.
Eryngium trifidum.
Bupleurum semicompositum.
Eryfinum repandum.
Malva parviflora.
Lathyrus annuus.
Trifolium retusum.
Micropus erectus.

Piper decumanum.
Convallaria fruticosa.
Menispermum flavum.
Adenantha falcata.
Rhizophora caseolaris.
Rhizophora corniculata.
Garcinia celebica.
Psidium Cujavus.
Myrtus leucadendra.
Dolichos tetragonolobus.
Dolichos pruriens.
Hernandia ovigera.
Ricinus Mappa.
Ricinus Tanarius.
Momordica trifolia.
Ophioglossum pendulum.

§. II.

Ex Speciebus Plantarum unicuique patet, quot plantæ peregrinæ & antea incognitæ ex indefesso labore nostratum, ut exteros reticeam, utpote celeberrimi Aboensium Professoris KALM, OSBECK, LOEFLING, dudum innotuerunt. Hisce accedunt multæ, æque exoticæ, quæ ultimis hisce annis ex industria Virorum, de re herbaria optime meritorem, LOEFLING, b. m. Doctoris HASSELIQUIST, SAUVAGES, AYMEN, MONNIER, reliquorum, inventæ & accurate descriptæ sunt. Unicuique igitur, qui nobilissimam hanc artem in pretio habet, illam tam immobilibus superstructam fundamentiss

mentis augere injunctum esse crediderim. Ego quidem, qui per aliquod temporis spatium studiorum gratia ad hanc amœnissimam Musarum sedem commoratus sum, & qui jucundissimam hanc doctrinam, primis tantum, ut ajunt, labiis tetigi, illam tanto amplexus sum amore, adeo ut plantam minus frequentem & rarissime obviam velut gemmam quandam pretiosam æstimaverim, mihi que magis gratum fuerit, si illam rite explicare & accurate describere valuerim, quam si vel difficillimum problema resolvisssem; & quoniam mihi copia fuit, plurimas plantas exoticas atque nuperrime detectas, apud Nobilissimum Dominum PRÆSIDEM videndi, ipsum exoravi, ut mihi potestas daretur ex illis centuriam eligendi, eamque ut primum tirocinium Botanicorum disquisitioni submittendi, quam L. B. æquibonique consulere dignetur, qua par est animi veneratione humillimus oro.

1. VERONICA (*montana*) racemis lateralibus paucifloris, calycibus hirsutis, foliis ovatis rugosis crenatis petiolatis, caule debili. *

Veronica procumbens. *Hall. gætt. 2. p. 235. descr.*
Chamædrys spuria adfinis rotundifolia scutellata.
Bauh. pin. 249.

Alysson dioscoridis montanum. *Col. ecphr. I. p. 286. t. 288.*

Habitat in montanis Matesii Italiæ & Geismari Germaniæ umbrosis.

2. ZIZIPHORA (*hispanica*) foliis ovatis, floribus racemoso-spicatis, bracteis obovatis nervosis acutis.

Habitat in Hispania. Læfl. 144.

Descr. Caulis brachiatus. Folia ovata, petiolata; vix crenata. Spicæ laxæ, racemos caulemque terminantes, oblongæ: Bracteis folio majoribus, obovatis, nervosis, acutis, integerrimis; ciliatis. Flores terni

terni intra singulam *Bracteam*, longitudine bractææ. *Calyces* cylindrici, inferne crassiores, sessiles, hispidi. *Corollæ* limbo parvæ. *Stamina* duo.

3. IRIS (*pyrenaica*) corollis barbatis? foliis repandis. Iris humilis pyrenaica, foliis repandis, e luteo virescentibus. *Tournef. inst.* 361.

Iris humilis pyrenaica, foliis repandis virescentibus cum lineis cæruleis. *Tournef. inst.* 361.

Habitat in Pyrenæis.

4. SCHOENUS (*capensis*) culmo tereti ramosissimo vaginato, spicis ovatis nudis.

Canna capitis bonæ spei, spicis juliformibus. *Scheuchz. gram.* 352.

Juncus e capite bonæ spei, paniculis fuscis juliformibus. *Breyn. cent.* I. t. 91.

Habitat ad Caput Bonæ Spei.

5. LYGEUM (*Spartum.*) *Læst.*

Spartum herba alterum. *Clus. hist.* 2. p. 220. f. 2.

Gramen spartheum secundum, panicula brevi, folliculo inclusa. *Bauh. pin.* 5.

Habitat in Hispania. 4

6. PHALARIS (*aquatica*) panicula spiciformi ovato-oblonga, glumis carinatis lanceolatis.

Gramen typhinum phalaroides majus bulbosum aquaticum. *Barr. rar.* 1200. t. 700. f. 1.

Gramen phalaroides hirsutum, spica longissima. *Buxb. cent.* 4. p. 32. t. 53.

Habitat in Ægypto & ad Tyberin.

Descr. Culmus arundinaceus, Foliis solidiusculis.

E vagina folii supremi subventricosa Spica ovato-oblonga, glabra, vel potius panicula arcta. *Glumæ* lanceolatae, glabræ, carinatae, utrinque nervo exaratae.

7. PHALARIS (*bulbosa*) spica cylindrica, glumis carinatis.

Phalaris bulbosa, albo femine. *Scheuchz. gram.* 53.

Habitat in Oriente. 4.

Descr.

Descr. Spica pollices duos longa: Glumis carinatis, ovatis, minoribus, arcte in spicam congestis.

8. POA (*rigida*) panicula lanceolata subramosa, floribus alternis secundis. *Royen. lugd. bat.* 62. *Guett. stamp.* 62. *Dalibard parif.* 30.

Gramen arvense, filicina duriori panicula. *Barrel. icon.* 49.

Gramen loliaceum murorum duriusculum, spica erecta rigida. *Morif. hist.* 3. p. 182. f. 8. t. 2. f. 9.

Gramen panicula multiplici. *Baub. pin.* 3. prodr. 6.

Gramen exile duriusculum in muris & aridis proveniens. *Raj. angl.* 410.

Habitat in Gallia, Anglia. ☉

9. BROMUS (*madritensis*) panicula rariore erecta, spiculis linearibus: intermediis geminis. ✕

Bromus panicula spicata rarissima, spiculis linearibus alternis: pedicellis incrassatis. *Læfing.*

Gramen bromoides pumilum, locustis erectis majoribus aristatis. *Scheuchz. gram.* 260.

Bromus sterilis, erecta panicula, major. *Barr. icon.* 76. n. 1.

Habitat in Hispania.

Descr. Culmi bipedales, læves, geniculis tumidis.

Folia latiuscula, mollia. Panicula laxa, rarior. Spiculæ rectæ, lineares, erectiusculæ, ternæ, sæpius propriis pedunculis, & quartus insuper pedunculus sæpius distachyos. Aristæ longæ, erectæ.

10. BROMUS (*rubens*) panicula fasciculata, spiculis subsessilibus villosis, aristis erectis.

Gramen panicula molli rubente. *Baub. hist.* 2. p. 464?

Habitat in Hispania. *Læfing.*

Descr. Spiculæ numerosæ, oblongæ, villoso-scabræ, glumis subulatis, longe aristatis, in fasciculum ovatum congestæ, subsessiles. Gluma supra aristam acuta est; gluma exterior ciliata.

11. BROMUS (*scoparius*) panicula fasciculata, spiculis subsessilibus glabris, aristis patulis.

Habitat in Hispania.

Descr. Panicula ovata ex spiculis subsessilibus, ovato-oblongis, glabris; aristis non erectis, sed extrorsum versis; Gluma supra aristas obtusa est.

12. STIPA (*tenacissima*) aristis basi pilosis, panicula spicata, foliis filiformibus. *Læsing.*

Gramen spartheum I, panicula comosa. *Baub. pin. 5.*
Spartum herba Plinii. *Clusii hist. 2. p. 220.*

Habitat in Hispaniæ collibus sabulosis. ¶

13. TRITICUM (*junceum*) calycibus truncatis quinque-floris, foliis involutis.

Gramen, tritici spica muticæ simili, angustifolium.
Baub. pin. 9. theatr. 132. prodr. 18. t. 17. Scheuchz. gram. 7.

Habitat in Helvetia, Oriente. ¶

14. ELYMUS (*philadelphicus*) spica pendula, spiculis sexfloris: inferioribus ternatis, superioribus binatis.

Habitat in Pensylvania. Kalm. ¶

Descr. Habitus & tota structura simillima E. canadensi, sed Spica in hac omnino apice nutat ultra basin; at in illa spica parum obliqua persistit. Spiculæ in hac sexfloræ, in illa quadrifloræ, sed imprimis spiculæ, & præcipue intermedia, in hac latus planum, uti triticum, culmo obvertit. In illa & reliquis latus angulatum scapo obvertit. Hæc aristas minus rectas, & parum flexuosas, etiam dum floret, illa vero rectas habet; hæc spicas magis villosas, quam illa gerit.

Spiculæ sunt patulæ, villosæ, aristatæ. Calyx spicula dimidio brevior.

15. SCABIOSA (*graminifolia*) corollulis quinquefidis, foliis lineari-lanceolatis integerrimis, caule herbaceo.

Scabiosa argentea angustifolia. *Baub. pin.* 270. *prodr.* 127. *f.* 127.

Scabiosa graminea argentea. *Baub. hist.* 3. *p.* 12.

Asterocephalus argenteus graminifolius, flore cæruleo. *Vaill. parif.* 248.

Habitat in alpibus Helveticis, Tridentinis, Baldi. 4

16. CERINTHE (*orientalis*) foliis lanceolatis hispidis, seminibus quaternis distinctis, fructibus pendulis.

Symphytum orientale, echii folio minori. *Tourn. cor.* 6?

Habitat in Ægypto. *b. m. D. Hasselquist.*

Descr. Caules teretes, hispidi. *Folia* alterna, sessilia, integerrima, hispida pilis viridibus aut albicantibus. *Ramus* terminatus duplici racemo: *Bracteis* lanceolatis, angustioribus, hispidis. *Flores* pedunculati; *Calycis* foliola e cordata figura in linearem transeunt, *Corolla* quinquefida segmentis subulatis, acutis, patulis; *Stamina* subulata, longitudine corollæ. Differt ergo a Cerinthe echioides; quod non pilis flavescat; quod corolla non obtusa; quodque calyx fructus non erectus, nec foliolis lineari-lanceolatis.

17. MIRABILIS (*odorata*) caule dichotomo, floribus sessilibus erectis solitariis axillaribus.

Admirabilis Jasinin rossa. *Clus. hist.* 2. *p.* 90.

Jalapa officinarum. *Mart. cent.* 1. *t.* 1.

Habitat in America. 4

Descr. Similis Mirabili Jalappæ, sed *Folia* magis cordata & magis acuminata. *Caulis* & *Rami* dichotomi minores; *Floribus* e dichotomia. *Corollæ* limbo 5-fido & emarginato patente, nec erecto; *Staminibus* pistillo sensim brevioribus, nec longitudine

dine æqualibus; *Corollis* odoratis, *tubo* corollæ subpiloso.

18. MIRABILIS (*longiflora*) foliis subvillosis, floribus confertis terminalibus longissimis nutantibus. *L. act. Stockb.* 1755. p. 176. t. 6.

Mirabilis caule foliisque villosis & glutinosi, tubo floris pedali. *Monnier.*

Alzoyath Mirabilis mexicana. *Hern. mex.* 170. f. 2.

Habitat in Mexico. *D. Monnier.* ☿

Descr. Planta tota villosa, viscosa. *Folia* summa sessilia, cordata. *Flores* terminales, sessiles, fasciculati. *Corollæ* tubus filiformis, semipedalis, villosus, laxis, limbo albo, tubo brevior. *Stamina* & *pistilla* purpurascencia: *Antheris* flavis: *Stigma* valde muricatum. Odor gratissimus.

19. SOLANUM (*pimpinellifolium*) caule inermi herbaceo, foliis pinnatis integerrimis, racemis simplicibus.

Habitat in Peru. ☉

Descr. Habitus & statura & omnia Solani Lycoperfici. *Fructus* similes varietati β, at differt a 9. Sp. Pl. omnino, 1.) *Caule* lævi, nec ullis pilis, neque in pedunculis, adpersis uti illa. 2.) *Foliis* glabris, integris, cordatis, nec ullo modo incisus, aut dentatis, uti illa. Cæterum forte orta ab illa, uti tota structura convenit. *Pedunculi* structura ut in 8. 9. 10. Sp. Pl. *pedicellis*, etjam geniculatis, *racemo* nudo, ut 8. 9. *ibid.*, nec folioso ut 10.

20. PHYLICA (*radiata*) foliis linearibus triquetris sparsis, caule piloso, bracteis, apice coloratis glabrisque.

Chrysanthemum ericoides coronatum capitis bonæ spei. *Breyn. cent.* 165. t. 82. *Pluk.] mant.* 47. t. 454. f. 7.

Habitat ad Caput Bonæ Spei. †

Descr.

Descr. Frutex ramis tenuibus, pilis longis raris adspersis. *Folia* sparsa, linearia, triquetra, fere canaliculata, acuta, raris pilis sæpius adspersa. *Flores* aggregati, sessiles, solitarii, laterales, cincti radio albo, *bracteis* foliaceis, apice niveis, glabris. *Flosculi* sessiles, radio breviores, quinquefidi, cum *stamine* & *squamula petali* intra singulam laciniam corollæ; *stylus* simplex.

21. HERNIARIA (*fruticosa*) caulibus fruticosis, floribus quadrifidis.

Herniaria fruticosa, viticulis lignosis. *Tourn. inst.* 507.

Habitat in Hispania. †

Descr. *Calyx* tetraphyllus. *Stamina* quatuor fertilia, & quatuor sterilia loco petalorum. *Læsing.*

22. BUPLEURUM (*fruticescens*) frutescens, foliis linearibus, involucrio universali partialibusque. *Læsing.*

Bupleurum fruticans angustifolium hispanicum.
Barr. rar. 623. t. 1255.

Bupleurum hispanicum arborescens, gramineo folio.
Tourn. inst. 310.

Habitat in Hispaniæ collibus altis. †

23. SELINUM (*Monnieri*) umbella conferta, involucrio universali reflexo, feminibus quinque costis membranaceis.

Æthusa s. *Cicuta minor hirsuta, femine parvo.*
Monnier.

Habitat in Gallia australi.

Descr. Planta *Æthusam* refert, sed folia tenerius tripinnata. *Caulis* pedalis, angulatus, lævis. *Rami* multi, alterni, subdivisi, caule altiores. *Folix* tripinnata, lævia, *segmentis* sublinearibus, obtusiusculis, planis, lævibus, non vero nitidis. *Peduncululi* universales membranacei, amplectentes ramos. *Umbella* conferta. *Involucrum* universale sim-

simplex, fetaceum, reflexum, umbella brevius; *involucra* partialia fetacea, longitudine umbellulæ. *Flores* albi, pentapetali: *petalis* æqualibus, cordatis, acumine intermedio incurvato. *Stamina* alba. *Styli* duo, albi, filiformes, persistentes. *Semina* parva, ovata, quinquecostata, membranacea, longitudinaliter profunde sulcata ut fere membranaceo-alata, quemadmodum *Laserpitii*.

24. HASSELQUISTIA (*ægyptiaca*).

Pastinaca orientalis, foliis eleganter incisif. *Buxb.*
cent. 3. *p.* 16. *t.* 27. *male*.

Habitat in Arabia. *b. m. Doctor Hasselquist.*

Descr. Planta bipedalis. *Caulis* rigidiusculus villis raris, albis. *Umbella* composita, nuda; *umbellulæ* multifloræ; *involucro* polyphyllo, minimo, angustissimo. *Corolla* pentapetala, emarginata; *Flores* in disco abortiunt. *Semina* alia orbiculata, glabra, *pastinacæ* majora, in medio *germine* proprio foeta, margine membranaceo pallido cinctâ, ut in *Pastinaca* genuina. Præterea sunt alia *Semina* hemisphærica, glabra, latere hiantia, cava, margine cartilagineo coarctata, marginis basi adfixa, nec gemina. A *Buxbaumio* imperfecte picta. Differt ab omnibus duplici & diverso fructu, præfertim illo urceolato.

25. SMYRNIUM (*ægyptiacum*) foliis floralibus binis cordatis integerrimis.

Habitat in Ægypto. *D. Hasselquist.*

Descr. *Folia* infra *pedunculos* communes bina, opposita, ovata, amplexicaulia, integerrima. *Flores* lutei; *involucra* nulla; magnitudo vulgaris.

26. PASSERINA (*dodecandra*) foliis lanceolatis glabris acuminatis, floribus lateralibus, staminibus quatuor inclusis.

Habi-

Habitat in Æthiopia. D. Gronovius.

Descr. Planta fere herbacea, *Caule* lævi, glabro, infra folia tereti, intra folia tetragono, rarius ramoso: *Folia* lanceolata, glabra, acuminata, sessilia, erecta, longitudine articularum. *Bractææ* oppositæ ad singulum florem, tanquam *stipulæ* duæ lineares, folio breviores. *Flos* sessilis, tubo longitudine foliorum; *limbo* quadripartito: *Antheræ* octo, sessiles, barba cinctæ, tubo impositæ, limbo breviores; *antheræ* adhuc quatuor intra faucem tubi.

27. SAXIFRAGA (*geranioides*) foliis radicalibus reniformibus quinquelobis multifidis, caulinis linearibus; caule subnudo ramoso.

Habitat in Pyrenæis. Bursf. XVI. 86.

Descr. *Folia* Ranunculi, reniformia, petiolata, quinqueloba, lobis fissis. *Caulis* spithamæus, fere nudus, ad ramos foliolo lineari. *Rami* parum divisi. *Flores* magnitudine Saxifragæ granulatæ, *calyce* in fructum abeunte.

28. SAXIFRAGA (*ajugifolia*) foliis radicalibus palmato-quinquepartitis, caulinis linearibus indivisis, caulibus adscendentibus multifloris. †

Habitat in Gallo-Provinciæ montibus.

Descr. *Folia* ad radicem palmata, quinquepartita: lobis ovato-lanceolatis, petiolata. *Caules* adscendentes, filiformes; foliis duobus vel tribus, linearibus, acutis, indivisis. *Flores* in summo tres ad quinque, pedunculati. *Stolones*, antequam folia emittant, hirsuti.

29. GYPSOPHILA (*tomentosa*) foliis lanceolatis subtrinerviis tomentosis, caule pubescente.

Linum sylvestre latifolium, flore albicante. *Barr. rar. 676. t. 1002.*

Habitat in Hispania. Læfling.

Descr.

Descr. Planta bipedalis, erecta. *Caulis* subvillosus: ramis alternis, firmis. *Folia* lata, lanceolata, trinervia, obtusiuscula, tomentosa. *Flores* parvi, albo - purpurascens.

30. DIANTHUS (*superbus*) floribus paniculatis, squamis calycinis brevibus acuminatis; corollis multifido - capillaribus, caule erecto.

Caryophyllus simplex alter, flore laciniato odoratissimo. *Baub. pin.* 210.

Caryophyllus sylvestris VI. *Clus. hist.* I. p. 284.

Habitat in Germania, Gallia Narbonensi, Dania. 4.

Descr. Hæc planta ita similis est Hyssopo non florens, ut non opus habeat descriptione, sed mox ideo dignoscitur. *Caulis* sesquipedalis, strictus, apice dichotomus, erectus. *Folia* viridia, nec glauca, latiora quam in reliquis speciebus Petalis multifidis; *Calycis squamæ* breves, ovatæ, acutæ. *Corollæ petala* purpurascens, profunde multifida, versus unguis supra griseo barbata, reflexa. *Calyces* obscure purpurascens. *Corolla* magis lacera, in capillaria segmenta, & fere ad basin, quam in reliquis, pulchro spectaculo; noctu odoratissima.

Differt hæc a *Diantho arenario* Caule erecto, nec declinato; sesquipedali, nec digitali; Ramis floriferis marginibus scabris, nec teretibus lævibus; Petalorum macula barbata enervi, nec nervis 3 superne conniventibus; Foliis latioribus margine scabris, nec lævibus.

31. ARENARIA (*montana*) foliis lanceolato - linearibus scabris, caulibus sterilibus longissimis procumbentibus.

Alfina foliis linearibus acuminatis, petalis florum integris calyce duplo longioribus. *Monn. obs.* 127.

Habitat in Galliæ australis montibus.

Descr.

Descr. *Caules* digitales, purpurascens, florentes erecti; steriles *rami* procumbentes longis flagellis. *Folia* lanceolata, linearia, acuminata, scabra *marginē & carina* magis scabra. *Pedunculi* solitarii, folio longiores, uniflori, subhirti; *Calyces* acuti. *Corollæ* magnæ. *Petala* alba, ovata, nervosa. *Stamina & Pistilla* alba.

32. SEDUM (*hispanicum*) foliis teretiusculis acutis: radicalibus fasciculatis; cyma pubescente.

Sedum hispanicum, folio glauco acuto, flore albidō. *Dill elth.* 342. t. 256. f. 332.

Habitat in Hispania. 24

33. SEMPERVIVUM (*hirtum*) foliis caule petalorumque apicibus hirtis.

Sedum majus montanum, foliis dentatis. *Baub. pin.* 283.

Cotyledon altera montana. *Clus. hist.* 2. p. 63.

Habitat in Tauro Raftadiensi.

Descr. *Folia* radicalia acuminata, ciliata. *Caulis* subhirsutus, foliis ciliatis villosis. *Petala* valde longa, apice & margine subtus hirta.

34. PRUNUS (*insititia*) spinosa, foliis ovatis subtus villosis, pedunculis geminis.

Pruna sylvestria præcocia. *Baub. pin.* 444.

Prunus sylvestris major. *Raj. hist.* 1528.

Habitat in Anglia, Germania. *Tyska Sl^on.*

Descr. *Arbor* magnitudine Pruni domesticæ. *Rami* fusco-rubri, læves; *ramuli* nonnulli spina terminati. *Stipulæ* lineares, ciliatæ, acutæ, basi bifidæ, nec ut in P. domestica simplices & indivisæ. *Folia* ovata, supra glabra, nec ut in domestica subvillosa, subtus villosa. *Gemmæ* floriferæ promunt *pedunculos* duos, ut in domestica. *Calyces* glabri, nec villosi ut in domestica.

35. POTENTILLA (*opaca*) foliis radicalibus quinatis cuneiformibus ferratis; caulinis suboppositis, ramis filiformibus decumbentibus.

Quinquefolio similis enneaphyllos hirsuta. *Baub. pin. 325. prodr. 139.*

Quinquefolium minus repens lanuginosum luteum. *Baub. pin. 325.*

Quinquefolium IV, flavo flore, 2 species. *Clus. hist. 2. p. 106. t. 106.*

Habitat in Helvetia, Baldo, Austria, Bohemia.

Descr. Radix nigra, fibrosa, e cujus capitulo fibræ nigrae foliorum rudimentis obvallata. *Peduncululi* plures, digitales, villosi, *Foliis* quinatis, raro septenatis, rarius novenatis: *Foliolis* cuneiformibus, retusis, profunde ferratis secundum totam ferre longitudinem, exterioribus sensim minoribus, *villis* vagis albis, præsertim, subtus adsperfis, viridibus nec nitidis. *Caules* multi, spithamæi, filiformes, virides, villis raris longis, *bracteis* latis, bifidis, oppositis foliolis 3 sæpe in uno, sessilibus. *Petalata* emarginata, flava. *Pistilla* pilosa. Similis *P. vernæ*, sed *Caulis* viridis, villosior. *Folia* radicalia septenata, magis villosa, majora; *Caules* magis filiformes; *Radix* atra.

36. MIMOSA (*pigra*) foliis bipinnatis opposite aculeatis: spina erecta longiore inter singula partialia.

Æschynomene spinosa quinta. *Comm. hort. 1. p. 59. t. 30.*

Æschynomene foliis acaciæ latioribus, frondibus longissimos aculeos habentibus. *Breyn. cent. 1.*

Habitat in America meridionali. †

Descr. *Caulis* adspersus aculeis geminis recurvis. *Folia* sæpius sexjuga: pinnis multijugis. *Aculei* in *petiolis* universalibus recurvati, inter singula partialia oppositi ad latus. At aculeus rectus, erectus, longior, inter singula paria partialium loco *glandulæ*.

Capi-

Capitula globosa. *Legumina* membranaceo-compressa, articulata, scabra.

37. CISTUS (*lævipēs*) suffruticosus adscendens exstipulatus, foliis alternis linearibus glabris, pedunculis racemosis.

Chamæcistus, ericæ folio, luteus elatior. *Bauh. pin.* 466.

Helianthemum tenuifolium glabrum erectum, luteo flore. *Bauh. hist.* 2. p. 18.

Habitat Monspelii. †

Descr. *Caulis* lignosus, adscendens, nudus. *Folia* alterna, remota, linearia, glabra, etjam margine; ex singulis *alis* *Folia* conferta, primordia ramorum, sed breviora. *Racemus* terminalis ramorum latus, villosus-viscidus. *Pedicelli* remoti, glaberrimi. *Calyx* leviter hispidus.

Obs. Adeoque hujus synonyma non sunt *Cisti Fumanæ*.

38. CISTUS (*arabicus*) suffruticosus stipulatus, foliis alternis lanceolatis planis lævibus.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.* †

Descr. *Planta* pedalis, suffruticosa, diffusa. *Folia* lanceolata, plana, glabra, acuta; tenella vero subpubescentia. *Stipulae* geminae, minimae. *Pedunculi*, ex *alis* foliorum superiorum, solitarii, uniflori. *Calyces* foliolis tribus, ovato-cordatis, acutis, magnis; duobus inferioribus linearibus, acutis, patentibus. *Fructus* nutat crassus.

39. CLEMATIS (*virginiana*) foliis ternatis: foliolis cordatis scandentibus ferrato-angulatis.

Clematis virginiana pannonicæ similis. *Pluk. mant.* 51. t. 389. f. 4.

Clematis aquatica trifoliata late scandens, floribus albis odoratis. *Clayt. virg.* 62. n. 270.

Clematis floridensis, flore albo odoratissimo. *Albin. anat.* 1. p. 79. t. 7.

Habitat in Pennsylvania. 4

Descr. *Caules* scandentes, altissimi. *Folia* ternata; foliola rarius & profunde ferrato-angulata, nuda, cordata, venosa; *Folia* floralia simplicia, fœna, aut subverticillata, integerrima, triloba aut indivisa. *Pedunculi* simplices & triflori, mixti. *Corolla* tetrapetala, alba, patens, subtus tomentosa; *Petalis* ovato-oblongis, patulis, nec lanceolatis. *Stamina* & *Pistilla* albo-flavescentia. *Petioluli* foliorum compositorum se convolvunt & scandunt.

40. TEUCRIUM (*pumilum*) capitulis sessilibus terminalibus, foliis linearibus planis quadrifariis confertis, caule procumbente tomentoso. *Læfling.*

Polium hispanicum montanum pumilum, rosmarini folio, flore rubro. *Tourn. inst.* 207.

Polium montanum pumilum rubrum, viridi stœchadis folio, caule tomentoso. *Barr. ic.* 192.

Habitat in Hispania.

41. OCYIMUM (*americanum*) foliis sublanceolatis acuminatis ferratis, racemis rotundis, caule subherbaceo.

Habitat in America. *Miller.* ☉

Descr. *Caulis* erectus, pedalis, strictus, teretiusculus, scaber, articulatus, lateribus oppositis canaliculatis. *Rami* oppositi, simplices, breviores. *Genicula* inter petiolos barbata. *Folia* opposita, petiolata, lanceolata seu lanceolato-ovata, acuta, nuda, argute sed vix manifeste ferrata, basi canaliculata. *Petioli* longitudine dimidii folii, pilis longis adspersi. *Racemi* terminales, solitarii: *Verticillis* rotundis, sexfloris, remotis, exceptis bracteis duabus, oppositis, caducis, ovato-lanceolatis, longitudine florum, pilis ratis ciliatis. *Calyces* ante florescentiam reflexi: *Labio* superiore ovato, basi gibbo, piloso; inferiore quadrifido. *Corolla* alba, calyce

calyce duplo major. *Stamina* ocymi, alba, longitudine corollæ. *Stylus* incarnatus.

42. ANTIRRHINUM (*saxatile*) foliis lanceolato-linearibus sparsis villosis; inferioribus quaternis; caule decumbente piloso, floribus spicatis.

Linaria valentina saxatilis & perennis villosa, flore luteo. Tournef. inst. 169.

Habitat in Hispania. D. Monnier, 24

Descr. Radix perennis: *Caules* decumbentes, villosi, superne ramosi. *Folia* sublinearia, acuta, sparsa, pubescentia: inferiora quaterna. *Spicæ* terminales. *Braçtææ & Calyces* villosi. *Corollæ* flavæ.

Differt ab Antirrhino hirta: *Caulibus* non erectis; *Foliis* angustioribus & confertioribus; *Radice* perenni; *Floribus* minoribus; *Calycibus* æqualibus.

43. ANTIRRHINUM (*glaucum*) foliis quaternis subulatis, caulibus erectis.

Linaria foliis confertis linearibus carnosis. Hall. gætt. 2. p. 306.

Linaria maritima foliis succulentis. Buxb. cent. 4. p. 23, t. 37?

Habitat in Hispania. ☉

Descr. Radix annua. *Caules* fere pedales, erecti, uti tota planta glauco-virides, teretes. *Folia* subulata, subtus planiuscula, succulenta, erecto-patula; superiora alterna, ramea. *Spica* rarior, terminalis. *Calyx* patulus apicibus reflexis, uti *braçtææ*. *Calycis* foliolum supremum duplo longius est. *Corollæ* flavæ, ad faucem fere fulvæ, glabræ, *labio* inferiori divaricato. *Calcar* longum, acutum, lineis cærulescentibus striatum. Similis *Linariæ arvensi*, sed *calyx* glaber, & *Corollæ* quadruplo majores.

44. ANTIRRHINUM (*janceum*) foliis linearibus alternis, caule paniculato virgato, floribus racemosis.

Habitat in Lusitania. Læfling. ☉

Descr. Caulis sesquipedalis, subangulatus: ramis teretibus, ramosissimis. Folia linearia, longa, subcarnosa, supra plana, subtus rotunda. Pedicelli fetacci. Calyces racemosi, glabri, quinquesidi, æquales, acuti, margine membranacei, erecti. Corollæ flavæ, palato fulvo glabro; Calcar longum, acutum, flavum.

45. LEPIDIUM (*Cardamine*) foliis radicalibus pinnatis, caulinis lyratis. *Læfling.*

Habitat in Hispania ad margines viarum argillosos & aridos.

Descr. Folia radicalia omnino Cardamines, pinnata tribus seu quinque foliolis ovatis: extimo majori. Caules spithamæi, ramosi, terminati racemo. Folia caulina minora, pinnata ex quinque foliolis: impari majore ovato. Flores albi.

46. IBERIS (*arabica*) herbacea, foliis ovatis glabris aveniis integerrimis, filiculis basi apiceque bilobis.

Thlaspi humile, spica purpurea. Buxb. cent. 1. p. 2. t. 2. f. 1.

Habitat in Cappadocia, Arabia. Hasselquist. ☉

Descr. Radix fibrosa. Caulis teres, lævis. Folia ovata, integerrima, acutiuscula, avenia, succulenta, glabra. Rami simplices ex alis foliorum infimis & summis, non vero intermediis. Flores corymbosi, parvi, rubri; utrum vero petala exteriora majora, in specimine non vidi; ex facie huc retuli. Siliculæ magnæ, lato margine membranaceo, apice fisso, basi etiam bilobæ. Semina duo in singulo loculo.

47. IBERIS (*pinnata*) foliis linearibus pinnatifidis.

Thlaspi umbellatum, nasturtii folio, monspeliacum. Baub. pin. 106.

Thlaspi alterum minus umbellatum, nasturtii hortensis folio, narbonense. Lob. ic. 218.

Habi-

Habitat in Europæ maritimis.

Descr. Caulis spithameus, superne ramosus, corymbosus. *Folia* linearia, pinnatifida, glabra. *Flores* corymbosi, *petalis* duobus exterioribus duplo majoribus.

48. SISYMBRIUM (*tenuifolium*) foliis integerrimis: infimis tripinnatifidis, supremis integris. *Guett. stamp. p.* 150. *Dalibard' parif.* 204. †

Sinapi erucæ folio. *Baub. pin.* 99.

Eruca tenuifolia perennis. *Baub. hist. p.* 861. † *Vaill. parif.* 50.

Habitat in Gallia, Italia, Helvetia.

Obs. Conferantur Planta & Synonyma cum Sinapi sylvestri.

49. SISYMBRIUM (*Læselii*) foliis pinnato-hastatis acutis hirtis, caule retrorsum hispido.

Erysimum angustifolium majus. *Baub. pin.* 107.

Erysimum hirsutum, filiquis erucæ. *Læsel. prussf.* 69. t. 14.

Erysimum foliis pinnatis: extrema pinna trianguladentata, petiolis longis hirsutis. *Hall. gætt.* 2. p. 248.

Rapistrum montanum, irionis folio, macroleptoceron. *Column. ecphr.* 1. p. 266. t. 268.

Habitat in Borussia, Gedani, in montanis Æquicolor. ♂

Obs. Adeoque Synonymum Columnæ in Sisymbrio altissimo excludatur.

50. ERYSIMIUM (*hieracifolium*) foliis lanceolatis ferratis. *Roy. lugdb.* 342. *Dalib. parif.* 201.

Leucojum luteum sylvestre hieracifolium. *Baub. pin.* 201. *prodr.* 102.

Leucojum sylvestre inodorum, flore parvo pallidior. *Raj. hist.* 781.

Habitat in Gallia. 2j.

51. CHEIRANTHUS (*maritimus*) caule ramoso diffuso; foliis lanceolatis acutiusculis, antheris eminentibus.

Hesperis maritima supina exigua. *Tourn. inst.* 223.

Leucojum maritimum parvum, folio virente crassiusculo. *Baub. hist.* 2. p. 877.

Habitat in Europæ australis maritimis. ☉

Descr. Differt a Cheirantho chio in paucis: *Caule* diffuso. *Foliis* lanceolatis acutis, vix utrinque unica ferratura notatis, in chio pluribus. *Staminibus* & *pisillis* extra tubum floris prominentibus.

52. BRASSICA (*chinensis*) foliis ovalibus subintegerrimis, floralibus amplexicaulibus lanceolatis, calycibus ungue petalorum longioribus.

Habitat in China. *Dn. Osbeck attulit semina.* ♂

Descr. *Folia* oblonga seu ovalia, fimillima Cynoglossa, obtusa sed glabra; *caulina* amplexicaulia, oblonga, integerrima. *Flores*, ut in Brassica oleacea, lutei. *Calyx unguibus petalorum* longior, unde hians & inter petala prominens. *Stamina* longiora. *Siliquæ* parum compressæ.

53. SINAPIS (*orientalis*) filiquis retrorsum hispidis, apice subtetragonis, compressis.

Sinapi orientale maximum, rapi folio. *Tourn.-cor.* 17.

Habitat in Oriente. ☉

Descr. Simillima planta Sinapi arvensi, sed tota planta retrorsum hispida; & *siliquæ valvulæ* trifariam retrorsum scabræ, cum in *S. arvensi* glabræ.

54. SINAPIS (*incana*) filiquis racemo appressis lævibus, foliis inferioribus lyratis scabris: summis lanceolatis, caule scabro.

Erysimum foliis subincanis, filiquis brevissimis. *Herm. parad.* 115. t. 115. *Vaill. parif.* 51.

Habitat in Gallia, Lusitania, Hispania. ☉

Descr.

Descr. *Caules* tripedales, ramosi, teretes, virides, scabri. *Folia* canescentia: inferiora pinnato-lyrata, repando-dentata, utrinque scabra: extimo ovato majori; caulina summa lanceolata, ferrata, petiolata. *Racemi* terminales. *Flores* lutei. *Calyces* colorati. *Petala* obtusa. *Stamina* lutea. *Siliquæ* compressæ, breves, scapo arcte adpressæ, ut in *Eryfimo officinali*.

55. SINAPIS (*lævigata*) filiquis lævibus patulis, foliis lyratis glabris; summis lanceolatis, caule lævi. *Eryfimi* varietas. *Herm. parad.* 155.

Habitat in Lusitania, Hispania. ♂, ⊙

Descr. *Habitus* & omnia antecedentis, sed *folia* glabra. *Caulis* glaber, lævissimus. *Siliquæ* scapo non adpressæ, sed magis distantes a *racemo*. *Flores* majores.

56. CLEOME (*arabica*) floribus hexandris, foliis simplicibus subrotundo-ovatis, filiquis gladiatis.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.*

Descr. *Planta* herbacea, crecta, hispido-viscida. *Folia* subrotundo-ovata, petiolata, integerrima, hispido-viscida. *Racemi* terminales, solitarii, longi. *Flores* hexandri. *Siliquæ* latiusculæ, compressæ, gladii figura, ad futuram inferiorem magis recurvatæ, supra basin *glandula* notatæ, hispido-glutinose.

57. GERANIUM (*scabrum*) calycibus monophyllis, foliis palmato-laciniatis, caule fruticoso.

Geranium africanum noctu olens, flore ruberrimo, anemones folio latiore. *Pluk. alm.* 169. t. 168. f. 5?

Habitat ad Caput bonæ spei. *Burmannus.* †

Statura *Hermaniæ rigidæ*. *Flores* rubri. *Folia* *Anemones*.

58. GERANIUM (*carnosum*) calycibus monophyllis, caule carnosissimo gibboso, foliis pinnatifidis, petalis linearibus.

Geranium africanum carnosum, petalis angustis albicantibus. *Dill. elth.* 153. t. 127. f. 154.

Habitat in Æthiopia. †

Descr. Differt a *Geranio gibboso* *Caule* carnosio et jam inter articulos, ubi magis gibbus. *Corollæ* albæ, *petalis* angustis.

59. GERANIUM (*ciconium*) pedunculis submultifloris; calycibus pentaphyllis; floribus pentandris; foliis pinnatis pinnatifidis obtusis.

Geranium cicutæ folio, acu longissima. *Baub. pin.* 139. *prodr.* 138.

Geranium apulum coriandrifolium. *Col. ecphr.* 1. p. 136. t. 135.

Habitat in Europa australi, Valesia Italiæ, Montpellier. ☉

Descr. Habitus & facies omnino *Geranii gruini*; sed huic *Folia* bipinnata, decurrentia, pinnatifida profunde, obtusa, incisa; nec ut *gruini* ternata, lobata, serrata. *Caulis* inclinatus; *gruini* vero caulescens est & erectus. *Petala* duo superiora magis divaricata; in *gruino* æqualia. *Glandulæ* in utrisque inter petala.

60. GERANIUM (*striatum*) pedunculis bifloris altero brevioribus, foliis quinquelobis: lobis medio dilatatis, petalis bilobis venoso-reticulatis.

Geranium romanum versicolor seu *striatum.* *Park. par.* 229. *Morif. histor.* 2. p. 516. f. 5. t. 10. f. 24. *Raj. list.* 1063.

Habitat in Italia. †

Descr. *Folia* hirsuta, quinqueloba s. triloba, lobis medio dilatatis, incisus maculis ferrugineis ad divisuras. *Petala* alba lineis purpureo-rubentibus, biloba. *Calyces* aristati, ante florescentiam reflexi.

61. GERANIUM (*dissectum*) pedunculis bifloris, foliis quinquepartito-multifidis, caule petalis emarginatis longitudine calycis, capsulis villosis.

Gera-

Geranium majus, foliis imis longis, ad usque pediculum divisis. *Morif. hist.* 2. p. 511. f. 5. t. 3. f. 3. *Vuill. parif.* t. 15. f. 2.

Geranium foliis ad nervum quinquefidis, pediculis brevioribus, caule erecto. *Hall. helv.* 366.

Habitat in Europa australiori.

Folia quinquepartita: laciniis lineari-lanceolatis. *Petalata* emarginata, saturate purpurea. *Antherae* violaceæ. *Pedunculi* erecti. *Calyces* fructiferi patentes.

62. MALVA (*tournefortiana*) foliis radicalibus quinquepartitis trilobis linearibus, pedunculis folio caulino longioribus, caule procumbente.

Alcea maritima galloprovincialis, geranii folio. *Tournef. inst.* 68.

Alcea tenuifolia humilis maritima galloprovincialis, foliis inferioribus nonnihil ad geranium accedentibus. *Pluk. alm.* 13. t. 44. f. 4.

Alcea minor maritima tenuifolia procumbens. *Herm. par.* 9. t. 9.

Habitat in Galloprovincia, Hispania. *Læfing.* 509. a.

Descr. *Folia* radicalia petiolata, parva, quinque-vel septempartita: foliolis trilobis, obtusis, linearibus, divaricatis. *Caules* filiformes, subdecumbentes, scabri, foliis duobus vel tribus tantum instructi, & ex singulis *pedunculus* folio longior, præter pedunculos plures ad summitatem plantæ omnes uniflori. *Calyx* inferior linearis, di-vel triphyllus; interior quinquefidus, latus, scaber. *Stipulae* lanceolatae, villosæ. *Corolla* albescens striis purpureis. Dissert a *Malva moschata*, quod longe tenerior; pedunculis flore longioribus, foliis minimis, in caule tantum duobus vel tribus minus pinnatifidis. Figuræ Hermannii & Plukenetii ex planta culta, ubi folia nimis acuta pingunt.

63. GENISTA (*candicans*) foliis ternatis subtus villosis, pedunculis lateralibus subquinquefloris foliatis, -leguminibus hirsutis.

Cytifus floribus lateralibus, foliis hirsutis, caule erecto striato. *Sauv. monsp.* 191. *Sp. plant.* 740.

Cytifus monspessulana, medicæ folio, filiquis dense congestis & villosis. *Tournef. inst.* 648.

Cytifus sylvestris candicans. *Cæsalp. plant.* 113.

Habitat Monspelii & in Italia. *D. Sauvages.* †

Descr. Rami angulati, villosi. Folia brevibus petiolis ternata, ovalia, utrinque acuta, subtus multum villosa, supra minus. Ex alis superiorum foliorum pedunculi erecti, fere ramei, apice duobus vel tribus foliis minoribus instructi, intra quos Flores quinque vel septem in fasciculum collecti. Calyces flavescent. Corollæ Genistæ tinctoriæ. Legumina valde hirsuta.

65. PHASEOLUS (*nanus*) caule erectiusculo lævi, bracteis calyce majoribus, leguminibus pendulis compressis rugosis. *Hort. ups.* 213.

Phaseolus vulgaris italicus humilis seu minor, albus cum orbita nigricante. *Baub. hist.* 2. p. 358. *Raj. hist.* 885.

Smilax filiqua sursum rigente, seu Phaseolus parvus italicus. *Baub. pin.* 339.

Habitat in India.

Descr. Variat flore albo & purpureo; Semine albo fusco maculis luteis. Vexillum duplo minus, quam in vulgari.

Idem e Carolina flore purpurascente vexilli lateribus ad basin striatis.

66. OROBUS (*sylvaticus*) caulibus decumbentibus hirsutis ramosis. †

Orobis sylvaticus nostras. *Raj. angl.* 3. p. 324. *suppl. hist.* 1892. *Act. Paris.* 1706. p. 87. t. 90.

Habitat in Anglia, Gallia. †

Descr.

Descr. Caules ramosi, striati, decumbentes. *Foliola* sex- aut septemjugata. *Corollæ* extus rubentes, intus albæ lineis purpureis. *Legumina* compressa. *Semina* duo vel tria.

67. CORONILLA (*glauca*) fruticosa procumbens, foliolis cuneiformibus mucronatis septenis, stipulis lanceolatis.

Coronilla maritima, glauco folio. *Tourn. inst.* 650.

Colutea scorpioides maritima, glauco folio. *Bauh. pin.* 397. *prodr.* 157.

Habitat in Gallia Narbonensi.

Foliolis tantum septenis glaucis cuneatis obtusissimis mucronatis; stipulis subrotundis.

Obs. Distincta a *Coronilla valentina* Caulibus non erectis.

68. TRIFOLIUM (*strictum*) capitulis globosis, leguminibus dispermis, caule erecto, foliis lanceolatis ferrulatis, stipulis rhombeis. †

Trifolium pratense annuum erectum minimum, foliis longis angustis pulchre venatis & tenuissime ferratis, floribus albis in capitulum congestis, siliquis minoribus dispermis. *Mich. gen.* 29. t. 25. f. 7.

Habitat in Italiæ pratis, pascuis. ☉

69. TRIFOLIUM (*uniflorum*) pedunculis communibus subtrifloris, stipulis foliorum brevioribus.

Trifolium vernum repens purpureum. *Buxb. cent.* 3. p. 17. t. 31. f. 1.

Trifolium vernum repens, flore albo exiguo. *Buxb. cent.* 3. p. 17. t. 31. f. 2.

Melilotus cretica humillima humi fusa, flore albo magno. *Tournef. cor.* 28?

Spica trifolia. *Alp. exot.* 169. t. 168?

Habitat Constantinopoli, inque Syria, Arabia, Judæa.
Hasselquist.

Descr.

Descr. *Caules* procumbentes, terræ adpressi, undique vestiti *stipulis* foliorum, tumidis, apice bifidis, e quibus *Folia petiolis* longis ternata, ferrulata. *Pedunculi* ex singulis vaginis communes solitarii, brevissimi, terminati *pedicellis* duobus vel tribus, longis, *stipulis* paullo longioribus, (unde flores quasi solitarii,) quibus singulis insidet flos simplex, nec capitulum, unde pedunculi communes bi- aut triflori. *Calyces* non hirti, sed oblongi, in quinque segmenta acuminata terminati.

70. TRIFOLIUM (*cherleri*) capitulis villosis hemisphæricis terminalibus solitariis, calycibus omnibus fertilibus.

Trifolium capitulis villosis globosis terminalibus bractea orbiculata terminatis. *Sauv. monsp.* 184.

Habitat in Hispania. ☉

Descr. Diversa Planta a Trifolio globoso. *Caules* simplices, breves, ascendentes, pilosi, ut tota planta. *Capitulo* in singulo ramo unico, sessili, terminali, hemisphærico, excepto *stipulis* latissimis orbiculum constituentibus, tanquam calyce capitulum amplectentibus, & excipientibus, quarum altera foliolis tribus sessilibus, altera nullo gaudet. *Flosculi* omnes fertiles. *Calyces* fetacei, villosi, *corolla* longiores, adsperfi pilis albis nitidissimis, unde singularis calycis facies.

Observ. Adcoque synonyma *Trifolii globosi* Sp. Pl. 768. ad hanc revocentur, & in eorum loco *Trifolium orientale capite lanuginoso.* Tour. cor. 27. quod habitat in *Arabia & Syria.*

71. TRIFOLIUM (*alexandrinum*) capitulis pedunculatis, foliis infimis oppositis.

Habitat in Ægypto. D. *Hasselquist.*

Descr. Planta vix pedalis, erecta. *Caulis* inferne nudus, in medio *Folia* duo opposita, ternata: *stipulis*

lis lanceolatis, semibifidis, attenuatis. Petioli foliolis paullo breviores, extrorsum feré latiores. Foliola lato-lanceolata, vix manifeste crenata. Pedunculus ex altera ala, nudus, longus. Capitulum oblongum, album. Caulis ex altera ala continuat, sed foliis alternis; cæterum similis. Calyces parum villosi. Habitus Trifolii montani.

72. HYPERICUM (*scabrum*) floribus trigynis, caule tereti suffruticoso muricato, foliis oblongis.

Hypericum orientale, caule aspero purpureo. Tourn. cor. 19.

Habitat in Arabia. D. Hasselquist. Mauritanica. †

Descr. Caules fruticosi, senescentes cortice deciduo rugosi, herbacci, rufescentes, adpersi punctis elevatis, unde scabri evadunt. Folia opposita, ovali-lanceolata, lævia, integerrima. Corymbi terminales, floribus parvis trigynis. Caulis punctis eminentibus ut in balearico, sed longioribus, folia autem absque glandulis mihi manifestis, & flores omnino trigyni distinguunt a balearico.

73. HYPERICUM (*repens*) floribus trigynis, caule tereti repente, foliis lanceolato-linearibus obtusis.

Hypericum orientale, polygoni folio. Tourn. cor. 19.

Habitat in Palæstina & adjacentibus. D. Hasselquist.

Descr. Radix perennis & lignosa supra radicem. Caules teretes, filiformes, repentes; ad genicula radículas dimittentes. Folia lanceolato-linearibus, obtusa, integerrima, confertim satis opposita. Flores terminales tres, intermedio sessili. Calyx & Bractææ punctis fuscis ad margines adpersi, non vero ferrati.

74. LEONTODON (*lanatum*) foliis ensiformibus integris hirsutis, calyce erecto simplici.

Chondrilla altera. Rauwolf itin. 217. t. 217.

Chon-

Chondrilla bulbosa syriaca, foliis latioribus. *Baub.*
pin. 131.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.*

Descr. Radix bulbosa. Folia lanceolato-linearibus, plurima, digitalia, utrinque lana alba hirsuta, radicalia. Scapi foliis paullo longiores, aphylli, in medio sæpe unico foliolo lineari minimo notati, hirsuti. Flores magnitudine Pilosellæ; calyce simplici, æquali, polyphyllo, longitudine fere corollæ, lanato. Corolla lutea.

75. ANDRYALA (*lanata*) foliis oblongo-ovatis lanatis subdentatis, pedunculis ramosis.

Hieracium montanum tomentosum. *Dill. elth.* 181.
t. 150. *f.* 180.

Habitat in Europa australi. 2

Descr. Planta pedalis, tota villis incanis lana incurva villosa hirsuta, ramosa. Folia ovato-oblonga, obsolete dentata. Rami multiflori. Calyces hirsutissimi foliolis æqualibus.

76. EUPATORIUM (*maculatum*) foliis quinque tomentosiss lanceolatis æqualiter ferratis petiolatis venosis.

Eupatorium foliis lanceolato-ovatis ferratis petiolatis, caule erecto. *Hort. cliff.* 396.

Eupatorium novæ anglie, urticæ foliis, floribus purpurascentibus, caule maculato. *Herm. parad.* 158.
t. 158. *Morif. hist.* 3. *p.* 97. *f.* 7. *t.* 18. *f.* 3. *Raj. suppl.* 187.

Habitat in America septentrionali. 2

Descr. Folia quinque vel sex ad genicula, lanceolata, æqualiter ferrata. Caulis tenuissime maculatus. Varietas *Eupatorii purpurei* ad hoc, ut & ejus synonyma & descriptio spectant. *Eupatorium enim purpureum* foliis quaternis, lanceolato-ovatis, inæqualiter ferratis, rugosis est.

77. ARTEMISIA (*nilotica*) foliis bipinnatis, caule erectiusculo, pedunculis solitariis unifloris nudis filiformibus.

Habitat in Ægypto. D. Hasselquist.

Descr. Radix fibrosa. Caules pedales, herbacei, erectiusculi, subvillosi. Folia pinnata, pinnis pinnatifidis, facie Artemisiæ annuæ. Flores globosi, magnitudine & figura A. annuæ, sed Pedunculi ex axillis foliorum, filiformes, aphylli, longitudine fere foliorum, uniflori.

78. GNAPHALIUM (*sanguineum*) foliis decurrentibus lanceolatis utrinque tomentosis planis, apiculo nudo terminatis.

Gnaphalium ægyptiacum, latiore flore, ramosius, flore ex albicante purpureo. *Pluk. mant. 91.*

Gnaphalio montano affinis ægyptiaca. *Baub. pin. 264.*

Chrysocoma syriaca, flore atro rubente. *Breyn. cent. 146.*

Baccharis dioscoridis. *Rauwolf. itin. 285. t. 285.*

Habitat in Palæstina, Ægypto. D. Hasselquist.

Descr. Caulis pedalis, non ramosus, teres, villosus. Folia lanceolata, decurrentia, utrinque tomentosa, apiculo vix conspicuo rufo terminata, præsertim inferiora. Corymbi terminales, saturate rubri, magnitudine & colore Gnaphalii dioici; statura G. arenarii.

79. BACCHARIS (*dioscoridis*) foliis lato-lanceolatis dentatis sessilibus stipulatis.

Conyza major altera. *Baub. pin. 265.*

Conyza dioscoridis. *Rauwolf. itin. 54. t. 54.*

Habitat in Syria, Ægypto. D. Hasselquist.

Descr. Caulis erectus, purpurascens, striatus. Folia alterna, lato-lanceolata, sessilia, & fere semi-amplexicaulia, serrato-dentata, supra nuda, subtus vix manifeste villosa. Rami ex alis superioribus, caule altiores, erecti; Pedunculi terminales, corymbosi:

foliolis minimis, linearibus, integerrimis, acutis, ad divaricationes. *Calyces* subcylindrici. *Corollæ* luteæ.

80. ERIGERON (*graveolens*) ramis lateralibus multifloris, calycibus squarrosis. *Sauvages*.

Virga aurea minor, foliis glutinosis & graveolentibus. *Tournef. inst.* 484.

Conyza femina Theophrasti, minor Dioscoridis, *Baub. pin.* 261.

Conyza minor vera. *Lobel. ic.* 346.

Habitat Monspeli. ☉

Descr. Est Erigero viscoso decies minor. *Folia* integerrima. *Rami* multiflori. *Flores* pallide lutei.

81. VERBESINA (*nodiflora*) foliis oppositis ovatis ferratis, calycibus oblongis sessilibus confertis caulinis lateralibus.

Bidens nodiflora, folio tetrahit. *Dill. elth.* 53. t. 45. f. 53.

Chrysanthemum conyzoides nodiflorum, femine rostrato bidente. *Sloan. jam.* 126. *hist.* 1. pag. 262. t. 154.

Habitat in Caribæis. ☉

Observ. *Semina* radii marginibus lateralibus dentato-ciliata sunt. *Folia* triplinervia. Floret primum ad radicem.

82. HELIANTHUS (*frondosus*) calycibus squarrosis undulatis frondosis, radiis octopetalis.

Habitat in Canada.

Descr. Statura Helianthi decapetali, a quo differt *Corollis* triplo majoribus, fere Helianthi multiflori; at radii vix ultra octo sunt. *Flores* erecti sunt. *Caulis* quadripedalis, solitarius. *Folia* argute ferrata, lata. *Pedunculi* scabri. *Folia* calycina divaricata, acuta, ciliata, hispida, undulate flexa, & infima
squama

Squama sæpe in folium enata. Sic differt ab Heliantho giganteo *caule* duplo breviorè. Ab Heliantho decapetalo *corolla* duplo majore. Ab Heliantho multifloro *radiis* paucioribus & *calyce* squarroso.

83. COREOPSIS (*leucanthema*) foliis pinnatis ferratis, radio diversicolore.

Bidens americana trifolia, leucanthemi flore. *Tournefort. inst.* 462.

Bidens pentaphylla, flore radiato. *Plum. spec.* 10.

Habitat in America. Miller. ☉

Descr. *Caulis* trium vel quatuor pedum, tetragonus, læviusculus: lateribus oppositis canaliculatis. *Rami* oppositi. *Folia* opposita, pinnata: *Foliolis* quinque, rarius tribus, ovatis, indivisis, glabris, æqualibus, argute ferratis, lævibus, extimis tribus sæpe confluentibus, latere exteriorè fere decurrentibus, apice integerrimis. *Petioli* canaliculati, utrinque villo connexi. *Flores* terminales, alterni, duo vel tres, *pedunculis* longiusculis. *Calyx* quinquepartitus, *involucro* seu exteriorè calyce pentaphyllo minore. *Corollæ* radius sæpius pentapetalus, albus: *Petalis* ovatis, apice tridentatis, intermedio productiore; subtus trinerviis. *Discus* parvus, convexus, luteus. *Semina* corona tridentata, retrorsum hispida; *Seminum* discus pyramidalis evadit. *Planta* Bidentis frondosa. *Flos* Asteris annui.

84. CENTAUREA (*calcitrapoides*) calycibus subduplicato-spinosis, foliis amplexicaulibus lanceolatis ferratis.

Carduus stellatus, foliis integris ferratis. *Magn. monsp.* 292.

Habitat Monspeli, & in Palæstina. *D. Hasselquist.*

Descr. Tota planta Centaureæ Calcitrapæ, sed *caulis* & *folia* minus hirsuta, & *folia* minime divisa, tenuissime ferrata, acuminata, lanceolata, amplexicaulibus.

lia. *Calyces* axillares, sessiles, omnino Calcitrapæ; sed ad basin lanuginosi. An planta hybrida?

85. CENTAUREA (*Verutum*) calycibus simplicissime spinosis: dentibus duobus oppositis, foliis lanceolatis integris decurrentibus.

Habitat in Palæstina. ☉ *D. Hasselquist.*

Descr. Radix fibrosa. Caulis pedalis, simplex, angulatus, erectus. Rami breviores, simplices, ex alis superioribus. Folia lanceolata, integerrima, scabra, decurrentia. Flores terminales, solitarii. Calyces subtomentosi: spinis simplicibus, flavis, striatis, calyce duplo longioribus; in eo singulares, quod quævis spina gerat in medio duas oppositiones ex spinis minimis, erectis nec patulis: ad basin vero spinæ flavescences absque ferraturis aut aculeis. Corollæ flavæ.

86. CENTAUREA (*pumilio*) calycibus simplicissime spinosis, foliis dentato-pinnatis villosis, caule nullo. Carduus orientalis acaulos incanus & tomentosus, dentis leonis folio. *Tournef. cor.* 31.

Habitat in Ægypto. *D. Hasselquist.*

Descr. Simillima Centauræ acauli, sed calycis squamæ non ciliatæ. Radix dura. Calyces sæpius tres, radici arcte adnati, ovato-oblongi, glabri: squamis margine membranaceis, integris, apice ovatis, & in spinam subulatam, brevem, flavescens, terminatis; Corollula oblonga. Flores neutri vix reliquis longiores. Folia linearia, dentato-pinnata: dentibus ovato-lanceolatis, latioribus suo folio, alternis sæpe parvis; omnia cinerea subvillosa, radici incumbentia.

87. SERIPHIMUM (*gnaphaloides*) floribus spicatis unifloris.

Habitat in Æthiopia. *A. Royen.*

Descr. Rami angusti. Folia linearia, sparsa, tomentosa, supra nuda. Flores in spicam congesti, flavi, tristes, subtomentosi, cylindræci, continentes flosculum unum, cujus corollæ lacinie acute reflexæ, & quasi uncinatæ.

88. CALLITRICHE (*androgyna*) foliis superioribus ovalibus.

Corispermum foliis oppositis. *Fl. lapp.* 2. *Fl. sv.* 3.

Hort. cliff. 3. *Gronov. virg.* 3. *Roy. lugdun.* 205.

Stellaria aquatica. *Bauh. pin.* 141.

Stellaria foliis omnibus subrotundis. *Hall. gætt.* 2.

p. 39.

Habitat in Europæ fossis, vere florens.

89. CALLITRICHE (*hermaphroditica*) foliis omnibus linearibus, apice bifidis.

Stellaria foliis omnibus angustis, apice resecto. *Hall. herb.* 198.

Lenticula palustris angustifolia, folio in apice dissecto. *Læfel. pruss.* 140. t. 138.

Habitat in Europæ fossis, auctumno florens.

Obs. Excludatur itaque *Callitriche palustris* in *Spec. plant.*

90. CAREX (*brizoides*) spica composita disticha nuda, spiculis androgynis oblongis contiguis patentibus, culmo nudo.

Carex spicis teretibus, acutis, alternis, se contingentibus. *Hall. herb.* 244.

Carex fibrata radice, angustifolia, caule exquisite triangulari. *Mich. gen.* 70. t. 33. f. 17.

Gramen cyperoides elegans, spica composita aîperiore. *Raj. hist.* 1297. *Morif. hist.* 3. p. 245.

Habitat in Europa.

91. CAREX (*remota*) spicis ovatis sessilibus remotis androgynis, foliis caulinis culmum æquantibus. †

Carex spicis in foliorum alis sessilibus. *Guettard. stamp.* 1. p. 151. *Dalibard. paris.* 151.

Cyperoides angustifolium, spicis sessilibus in foliorum alis. *Scheuchz. gram.* 483. *Raj. hist.* 1295. *Morif. hist.* 3. p. 243. f. 8. t. 12. f. 17. *Pluk. alm.* 178. t. 34. f. 3.

Habitat in Europæ umbrosis subhumidis. †

Obs. Spicæ valde parvæ; inferiores sæpe pedunculo brevi.

92. CAREX (*paniculata*) racemo composito, spiculis androgynis.

Carex spica paniculata. *Hall. helv.* 246.†

Cyperus longus inodorus sylvaticus. *Baub. pin.* 14. *theatr.* 221.

Cyperus alpinus longus inodorus, panicula ferruginea minus sparsa. *Scheuchz. prodr.* 7. t. 8.

Gramen cyperoides palustre, spica longiore laxa. *Raj. hist.* 1296. *Morif. hist.* 3. p. 244. f. 8. t. 12. f. 23. *Scheuchz. gram.* 499.

Habitat in Europæ australioribus uliginosis. 2

93. AMARANTHUS (*polygamus*) spicis diandris ovatis sessilibus axillaribus, foliis lanceolatis acutis.

Habitat in India. ☉

Descr. Caulis erectus, sesquipædalis, viridis, striatus, lævis. Folia lanceolata, petiolata, nuda, petiolis sub basi tumidiusculis; ex axillis ramus & capitulum, quod constat pedunculo brevissimo, multifloro, utrinque ad basin ramo connivente in capitulum viride. Flores diandri. Spica terminalis, brevis, ovata, parva, fere uti capitula lateralia. Fl. hermaphroditi diandri digyni, & feminei trigyni, plures.

94. AMARANTHUS (*mangostanus*) spicis triandris glomeratis sessilibus axillaribus terminalibusque, foliis rhombeis obtusis.

Habitat in India. ☉

Descr. Caules pedales & ultra. Flores glomerati, virides, aristati, ad axillas, & in Spicam interruptam, terminalem digesti. Folia rhombea, obtusissima, latiora quam longa, viridia, basi cuneiformia, longis petiolis insidentia, longioribus ipso folio; folia apice sæpe parum emarginata.

95. THUJA (*aphylla*) strobilis quadrivalvibus, foliis turbinatis vaginantibus hinc mucronatis, frondibus imbricatis.

Cupressus fructu quadrivalvi, foliis equiseti instar articulatis. *Shaw. afric.* 188. *f.* 188.

Habitat in Ægypto. †

Descr. Habitus Tamarisci. *Fronde*s filiformes, laxi. *Rami* articulatim cincti *vaginis* minimis, foliaceis, truncatis, altero latere *apiculo* instructis, quæ *vaginacea* folia in tenellis frondibus imbricata, ut quasi *aphylla* conspiciatur. *Fructum* non vidi.

96. CUCUMIS (*prophetarum*) foliis cordatis quinquelobis denticulatis obtusis, pomis globosis spinoso-muricatis.

Colocynthis pumila echinata arabica, striis duodecim luteis & viridibus variegata. *Shaw. afric.* 164.

Habitat in Arabia. *D. Hasselquist.*

Descr. *Planta* habitu Melonis, sed parva. *Folia* ribesii, cordata, obtusa, profunde triloba ultra medium, sinu obtuso: *lobis* lateralibus minus profunde bilobis; margine dentato, scabro, venis subtus magis hispidis. *Caulis* repens seu scandens, quinquangularis. *Pomum* subglobosum, undique *spinis* distantibus muricatum.

97. SALIX (*ægyptiaca*) foliis subserratis lanceolato-ovalibus nudis venosis, petiolis simplicibus exstipulatis.

Salix syriaca, folio oleagineo argenteo. *Bauh. pin.* 474.

Calaf seu *Ban.* *Alp. ægypt.* 61. *t.* 62.

Habitat in Ægypto. *D. Hasselquist.* †

Descr. *Rami* crassi, rubri, læves. *Folia* alterna, figura *S. Capreæ*, ovalia, acutiusecula, utrinque nuda, subtus venis inæqualia, vix manifeste & remote ferrata, *petiolis* brevibus insidentia. *Gemma* magnitudine fabæ, purpurea, univalvis. *Amentum* lanatum, figura *Salicis Capreæ*, *flosculis* diandris.

98. VALANTIA (*Cucullaria*) fructificationibus singulis bractea ovata deflexa obtectis.

Cucullaria. *Buxb. cent.* 1. p. 13. t. 19. f. 2.

Habitat in Cappadociae & Arabiae montosis. ☉

Descr. Planta palmaris. *Caulis* tetragonus, erectus, ramosus. *Folia* quaterna, lanceolata, ad flores vero opposita. *Pedunculi* ramosi, multiflori, ex summis alis. *Supra singulum florem Bractea* ovata, membranacea, colorata, vexillum floris papilionacei referens, occultans semen & florem, dum pedunculus nutat.

99. ATRIPLIX (*glauca*) caule suffruticoso procumbente, foliis ovatis sessilibus integerrimis: inferioribus subdentatis.

Atriplex maritima hispanica frutescens & procumbens. *Dill. elth.* 46. t. 40. f. 46.

Polygonum incanum rotundifolium halimoides fruticans hispanicum. *Barr. rar.* 1145. t. 733.

Habitat in Galliae australis & Hispaniae maritimis. †

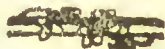
100. ATRIPLIX (*pedunculata*) caule herbaceo-divaricato, folis lanceolatis obtusis integris, calycibus femineis pedunculatis. (*Ceratocarpi species Pall. S.*)

Atriplex maritima, femine lato. *Raj. angl.* 3. p. 153.

Atriplex maritima halimus dicta, humilis, erecta; folliculis in latitudinem expansis & utrinque recurvis, longo pediculo infidentibus. *Pluk. alm.* 61. t. 36. f. 1.

Habitat in Angliae maritimis, Hafniae. *D. Tych. Holm.* ☉

Descr. *Rami* divaricati. *Racemi* ramos terminant, & ex alis exeunt, *pedunculis* lateralibus, simplicibus, binatis seu aggregatis, quorum apici infidet *Calyx* bursae pastoris fructui similis, trilobus, intermedio minori.

LXIII.

CENTURIA II.

PLANTARUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

Proposita ab

ERIC. TORNER

W - Gotho.

Upsalia 1756. Junii II.

Plerisque notissimum esse crediderim, Rem herbariam, ab antiquissimis inde ad nostra usque tempora, Medicis aliisque doctrina conspicuis viris, dignissimam fuisse visam, quam cura excolerent, idque ob usum, quem præstant Plantæ, maximum, in foro Medico æque ac vita communi.

Recentiori ævo, hæc Nostra Scientia mira emicuit luce, facieque a pristina illa toto, quod ajunt, cælo diversa, in formam nempe disciplinæ redacta systematibus, vagis incertisque civitatem haud concedentibus, nec ulterius progredientibus, quam lata patet via per explicatas Plantarum partes, rite definita Genera, Speciesque nominibus suis genericis specificisque tandem determinatas.

N. D. PRÆSIDI fundamentum hocce in *Generibus Plantarum* jactum, inque *Speciebus Plantarum* continua-

tinuatum, acceptum est referendum; ut jam amœnissimæ huic arti dicatus, in inquirendis Plantis, dilucidissima hac methodo determinatis, a recto tramite vix ac ne vix quidem deflectere queat.

Ast, cum illud Summi Creatoris Promptuarium, Globi terraquei vegetabilia fovens, innumeris fere superbiat divitiis, fieri omnino nequit, ut uni vel alteri facultas subministretur hæc omnia DEI mirabilia oculis usurpandi, sed hominum multa millia, unitis viribus in id incumbant necesse est, ut præcipua colligantur atque detegantur.

Ad hunc obtinendum finem, vidimus, & quidem stupentes, multos infinita solertia Europæ angulos perlustrasse, alios, cum dispendio opum, sanitatis atque vitæ, æstuanti se tradidisse Pelago, inque remotissimas penetrasse Indias, unice ut Plantas quasdam indagarent, ad incrementum Monarchiæ Botanicæ usumque publicum.

Ante annum editam *Centuriam*, Botanicis singulari desiderio ac voluptate susceptam fuisse, sæpius audivi; hoc quoque tempore, præter illas, quæ in locupletissimo Horto Academico quotidie occurrunt plantas, non sine speciali oculorum oblectamento mihi met contemplari licuit ingentem satis Plantarum cohortem, quas varii, iique Celebratissimi Europæ Botanici, ad N. D. PRÆSIDEM transmisere: cumque in his repertæ sint tot novæ atque raræ plantæ, nondum determinatæ, quæque orbi literato sine damno scientiæ ignotæ esse nequeant, enixe rogavi, ut mihi specimen quoddam edituro academicum, potestas daretur ex his fasciculum seu *Centuriam* legendi, eamque Orbi curioso sistendi, probe sciens, sumtus laboremque nullo modo minui, utrum jucundi an utilis quid elaborem.

Voti itaque compos factus, naturæ Consultis iterum Centum Plantas exhibeo, collectas partim in alpe *Baldo* prope Veronam Italiæ a D. SEGUIERO, partim a D. D. SAUVAGESIO in agro *Monspeliensi*; nonnullas ad *Caput B. Spei* in Africa, a D. D. BURMANNO communicatas; nec non a D. MILLERO undiquaque conquistas; quasdam denique in interioribus Indiæ Orientalis lectas a variis nostratibus.

Harum nonnullæ vel prorsus incognitæ, ut in scriptis Botanicorum earum ne minima quidem appareant vestigia, vel etiam tam leviter tactæ, ut hucusque non modo circa Genera, verum etiam Species earundem ancipites hæsissemus.

101. JUSTICIA (*pectinata*) diffusa, spicis axillari-
bus sessilibus tomentosis secundis dorso imbricatis: bracteis semilanceolatis.

Habitat in India.

Herba facie *Justiciæ* repentis. *Rami* oppositi, longi, diffusi. *Folia* opposita, oblonga, integerrima, lævia, petiolata. *Spicæ* axillares, solitariae, secundæ, tomentosæ; floribus minimis; subtus longitudinaliter distiche imbricatæ: *Bracteis* plurimis, semilanceolatis, pectinatim digestis.

102. JUSTICIA (*gangetica*) foliis ovatis, racemis simplicibus longis, floribus alternis secundis, bracteis obsolete.

Habitat in India. 4

Planta herbacea. *Caulis* tetragonus, lævis, ad genicula pilosus. *Folia* opposita, ovata, brevissime petiolata, integerrima, glabra aut margine bascos ciliata. *Racemi* ex alis foliorum superiorum, solitarii, longi, erecti, indivisi: *Floribus* alternis, secundis, remotis, subsessilibus, erectis. *Bractææ* subulatae, gemi-

geminæ, minimæ. *Calyces* oblongi, hispidi. *Corollæ* majusculæ.

103. IXIA (*bulbifera*) foliis lineari-ensiformibus, axillis bulbiferis, floribus alternis: staminibus lateralibus.

Habitat in C. b. sp. Miller. 4

Radix bulbosa. *Folia* graminea s. angusto-ensiformia, erecta, linea laterali elevata. *Caulis* pedalis, teres, simplicissimus: *Foliis* 2. s. 3, alternis, longitudine caulis. *Bulbus* parvus ex singula ala folii caulini. *Flores* ad apicem caulis 2. s. 3, alterni, remoti, sessiles, *Spathis propriis* solitariis, diphyllis, laceris. *Corolla* campanulata (*Hemerocallidis*), sexpartita, flavescenti-albida fundo flavo. *Stamina* tria, corolla dimidio breviora, patula, distantia. *Stylus* albus, staminibus longior, ad latus superius flexus. *Stigmata* tria, oblonga, filiformia.

104. IXIA (*plicata*) foliis ensiformibus plicatis villosis.

Sisyrhynchium ramosum æthiopicum, foliis plicatis nervosis & incanis, radice tuberosa phœnicea. *Breyn. cent. t. 37. Raj. hist. 1168.*

Habitat in Æthiopia. Burmannus. 21.

Bulbus tunicatus. *Folia* bifariam margine imbricata ut in *Iridibus*, ensiformia, secundum nervos profunde plicata & villosa. *Scapus* simplex, nudus, villosus, semipedalis, teres. *Braçtææ* sub singulo flore, ex tribus foliolis lanceolatis: infimo majore.

Flores tubo longiusculo violacei.

Obj. Planta *Breynii* luxurians erat, a nostra diversa ramis.

105. IXIA (*corymbosa*) floribus corymbosis pedunculatis, caule ancipiti.

Habi-

Habitat ad C. B. Spei.

Radix Bulbus? *Caulis* semipedalis, compressus, anceps, basi vagina membranacea cinctus, in medio *Folium* unum alterumve, ensiforme, verticale, nervosum, altero margine amplexicaule, caule brevius. *Corymbus* terminalis ex pedunculis sæpius bifloris. *Flores* pedicellati, excepti *Spathis propriis* ovatis, diphyllis, persistentibus. *Corollæ* cæruleæ. *Germen* inter corollam & spathas.

106. GLADIOLUS (*alopecuroides*) foliis linearibus, spica disticha imbricata.

Habitat in Æthiopia. *Burmamus*. 21.

Bulbus simplex. *Caulis* pedalis, teres, vestitus foliorum vaginis ancipitibus, latiusculis, nervosis, in folium lineare acutum terminatis. *Spica* terminalis, disticha, imbricata *Spathis* ovatis, duplicatis: inferiore duriore. *Flores* parvi, sessiles, vix Plantagine majores.

107. CYPERUS (*elatus*) culmo triquetro nudo, umbella foliosa supradecomposita, spicis digitalibus imbricatis; spiculis subulatis.

Habitat in India.

Gramen magnum. *Culmus* triqueteter, lævis. *Umbella* supradecomposita, inæqualis.

Involucrum universale polyphyllum, longissimum; *partialia* spicis breviora.

Spicæ sessiles non modo ad umbellas universales, sed & ad partiales ac proprias, longitudine digiti, ferruginæ, imbricatæ ex *Spiculis* teneris, subulatis, distichis.

108. CYPERUS (*glomeratus*) culmo triquetro nudo, umbella triphylla supradecomposita, spicis conglomerato-rotundatis, spiculis subulatis.

Cy-

Cyperus aquaticus italicus procerior, locustis tenuissimis in racemum dense congestis. *Mich. gen.* 45. *Segu. veron.* 3. p. 68. t. 2. f. 2.

Cyperus capitulis glomeratim congestis, feminibus aristatis. *Mont. gram.* 14. t. 1. f. 1.

Habitat in Italiæ paludosis. *Seguier.* 4

Structura *Cyperi elati*, ut forte ex eo in loco frigidiore prognatus, unde planta brevior, *Spicæ* congestæ, conglomeratæ nec elongatæ. Hæc, *Phalaris oryzoides*, *Andropogon alopecuroides* (*Arundo farcta* alpium ravennæ), plantæ cum oryza crescentes, in Indiis & Italia communes, forte cum oryzæ feminibus propagatæ.

109. **CYPERUS** (*difformis*) culmo triquetro subnudo, umbella diphylla simplici trifida, spicis capitatis: intermedia sessili.

Gramen cyperoides elegans *Vassumbo curry malabarum.* *Pluk. amalth.* t. 317. f. 5.

Habitat in India.

Culmus pedalis, triqueter, versus basin uno alterove folio vestitus.

Umbella simplex radiis tribus, terminatis capitulo e spiculis; quarto capitulo sessili inter radios umbellæ. *Spiculæ* minutissimæ ex squamis ovatis, obtusis, oblongiusculæ, læves, sessiles; at dum femina maturantur, cadunt sensim flosculi spicularum inferiores, unde rachis nuda, ferrata infra spiculæ partem remanentem ovatam, pedicellum ferratum mentiens diversa facie. *Involucrum* universale diphyllum, longissimum; *partialia* nulla.

110. **CYPERUS** (*pumilus*) culmo triquetro nudo, umbella diphylla composita, spiculis alternis digitatis lanceolatis, glumis mucronatis.

Gramen cyperoides pumilum elegans e maderaspatan. *Pluk. alm.* 179. t. 191. f. 8.

Habi-

Habitat in India.

Similis *Cypero compresso*, sed brevior, distinctus *Glumis* minus imbricatis & apice mucronatis. *Involucra* umbellis longiora. *Spiculæ* vix alternæ & fere digitatæ.

III. CYPERUS (*squarrosus*) culmo triquetro folioso, umbella foliosa glomerata, spicis striatis squarrosis.

Gramen cyperoides madarasp. minimum ischæmi paniculis cum aristis. *Pluk. amalth.* 114. t. 397. f. 2.

Habitat in India.

Radices capillares. *Culmi* plurimi, conferti, triquetri, vix pollicares. *Folia* graminea, longitudine plantæ, inferne culmos obvestientia. *Umbella* nulla distincta, sed radii umbellæ undique vestitæ spiculis confertis. *Spiculæ* ovatæ, ferrugineæ, e squamis striatis, mucronatis, recurvatis. *Involucra* diphylla.

III2. SCIRPUS (*corymbosus*) culmo triquetro folioso, corymbis lateralibus simplicibus; terminali proliifero, spicis subulatis.

Habitat in India.

Culmus bipedalis, triqueter. *Folia* basi vaginantia. *Corymbus* terminalis: pedunculis intermediis longioribus proliiferis. *Involucrum* universale corymbo longius. *Seta* foliacea, infra singulum pedicellum. *Spiculæ* ferrugineæ ex squamis imbricatis, quarum superiores longiores, convolutæ in spicam subulatam. *Corymbus* simplex, pedunculatus, e singula foliorum caulinarum ala.

III3. APLUDA (*aristata*) flosculis sessilibus aristatis. *Schœnanthus* avenaceus procumbens maderaspatanus, bupleuri folio. *Scheuchz. gram.* 119.

Habitat in India.

Culmi

Culmi longi, pedales, glabri, geniculis inflexis. *Folia* graminea, scabra, petiolata.

Racemi terminales & laterales, ex singulis axillis foliorum; foliolum inferne vaginans ad singulum pedicellum. *Flores* terni in eodem pedicello.

Flores tribus flosculis, quorum intermedius sessilis, corollæ basi arista longa contorta; reliqui duo flosculi æquales, pedicello glutinaceo infidentes.

Obs. Removeatur itaque *Synonymon Scheuchzeri* ab *Apluda mutica*, & ad hanc speciem amandetur.

114. BROMUS (*distachyos*) spicis duabus erectis.
Flor. palæst. 55.

Gramen spica brizæ minus. *Bauh. pin.* 9. *prodr.* 10.
Pluk. alm. 173. *t.* 23. *f.* 1.

Habitat in Europa australi, Oriente.

Gramen parvum est, distinctissimum a reliquis, imprimis *Spicis* sæpius duabus, quarum inferior sessilis. *Spicæ* sunt circiter decemfloræ, aristis ex apice glumarum prodeuntibus.

115. HORDEUM (*bulbosum*) flosculis omnibus fertilibus aristatis, involucris setaceis basi ciliatis.

Gramen bulbosum ex alepo. *Bauh. pin.* 2. *prodr.* 4.
theatr. 21. *Bauh. hist.* 2. *p.* 431.

Gramen fecalinum, bulbosa radice. *Barr. ic.* 112. *f.* 2.
Scheuchz. gram. 19.

Gramen fecalinum chalepense, radice tuberosa. *Morif. hist.* 3. *p.* 179. *f.* 8. *t.* 6. *f.* 7.

Habitat in Italia, Oriente.

Radix bulbosa, globosa. *Culmus* tripedalis. *Spica* Hordei murini. *Flores* flosculis 3, rarius 2, pedicellatis. *Involucella* propria sunt aristæ 2, basi subciliatæ. *Gluma* exterior, in omnibus flosculis, longa, aristata. *Vagina* summi folii ventricosa est.

116. SCABIOSA (*maritima*) corollulis quinquesidis radiantibus calyce brevioribus, foliis pinnatis: summis linearibus integerrimis.

Scabiosa maritima parva. *Baub. hist.* 3. p. 7.

Scabiosa maritima, rutæ caninæ folio. *Bocc. sic.*

Habitat Monspelii. ☉

Caulis bipedalis, sublevis. *Folia radicalia* lanceolata, obtusa, obtuse dentata, lævia, venosa, tandem pinnatifida, Scroph. Rutæ caninæ simillima. *Caulina* pinnata, integerrima, glabra, canaliculata; *suprema* linearia, sapius integerrima. *Pedunculi* longissimi. *Calycis* infima foliola lanceolata, corolla longiora. *Corollæ* radiatæ, quinquefidæ, albo purpurascens. *Antheræ* & *Stigmata* purpurea. *Palææ* fetacæ, articulatae & fere aculeis erectis muricatae. *Fructus* Scab. atropurpureæ.

117. ELÆAGNUS (*spinosa*) foliis ellipticis.

Elæagnus matthioli, incolis Seisefun. *Rauw. it.* 112. 276.

Habitat in Ægypto. †

Differt ab *Elæagno angustifolia*: Foliis dimidio brevioribus, sed non angustioribus, ellipticis s. oblongo ovalibus, figura & magnitudine *Vaccin. uliginosi*, supra magis nudis & viridibus. *Flores* quadruplo minores & acutiores: *Spina* valida ad singulum ramuli exortum. *Cortex* in herba argenteus; in caudice ruber, glaber.

118. RIVINA (*octandra*) floribus octandris.

Rivina humilis racemosa, baccis puniceis. *Plum. gen.* 48.

β Rivina scandens racemosa, amplis folani foliis, baccis violaceis. *Plum. gen.* 48.

Habitat in America meridionali. *Miller.* †

Differt a *Rivina humili*, cui similis, foliis glabris; Floribus octandris; *Antheris* oblongis, incumbentibus; *Stigmate* diverso.

119. RIVINA (*paniculata*) paniculata, racemis compositis.

Habitat in India. †

Flores tetrandri.

120. GRATIOLOA (*Momieria*) foliis ovali-oblongis, pedunculis unifloris, caule repente.

Monnieria minima repens, foliis subrotundis, floribus singularibus alaribus. *Brown. jam.* 269.

Habitat in Jamaica.

Planta repens. *Caulis* simpliciusculus. *Folia* opposita, obovato-oblonga, obtusa, integerrima, glabra, sessilia. *Pedunculi* solitarii, ex alternis alis foliorum, foliis paulo longiores, uniflori.

121. CONVULVULUS (*gangeticus*) foliis cordatis obtusis mucronatis villosis, pedunculis unifloris, caule diffuso.

Habitat in India.

Caules procumbentes, ramosi, bipedales. *Folia* cordata, pollice sæpe latiora, obtusa cum mucrone, petiolata: tenella *Folia* & *Flores* hirsutissimi. *Pedunculi* capillares, breves.

122. CONVULVULUS (*linifolius*) foliis lanceolatis villosis, pedunculis filiformibus trifloris longis, caule erecto.

Convolvulus herbaceus erectus, foliis linearibus, pedunculis longis tenuissimis bibracteatis alaribus. *Brown. jam.* 152. t. 10. f. 2.

Habitat in Indiis.

Caules erecti, facie lini. *Folia* lanceolata, nec ut in *Convolvulo* alinoide obovata.

123. CAMPANULA (*dichotoma*) capsulis quinquelocularibus testis calycis sinibus reflexis, caule dichotomo.

Campanula hirsuta, ocymi folio caulem ambiente, flore pendulo. *Boec. sic.* 83. t. 45. f. 1. *Morif. hist.* 2. p. 459. f. 5. t. 3. f. 26. *Raj. hist.* 736.

Habi-

Habitat in Sicilia, Syria.

Caulis dichotomus. Folia oblonga, scabra. Flores solitarii, e dichotomia & apicibus ramorum, cernui, structura C. Medii, sed dimidio minores, at duplo majores quam in Sibirica.

124. VERBASCUM (*spinosum*) caule fruticoso spinoso.

Verbascum creticum spinosum frutescens. Lob. illustr. 113.

Leucojum creticum spinosum incanum luteum. Baub. pin. 201.

Leucojum spinosum. Alp. exot. 36.

Galastivida prima e candia. Pon. bald. 114.

Habitat in Creta. †

125. ATROPA (*atropescens*) caule frutescente, pedunculis confertis, corollis limbo revolutis, foliis ovato-oblongis.

Belladonna frutescens, flore albo, nicotianæ foliis. Plum. spec. 1.

Habitat in America meridionali.

126. SOLANUM (*æthiopicum*) caule inermi herbaceo, foliis ovatis dentato-angulatis, pedunculis fertilibus unifloris.

Solanum pomiferum, fructu rotundo striato duro. Baub. pin. 167. Baub. hist. 3. p. 620.

Solanum pomiferum herbariorum. Lob. ic. 265.

Habitat in Æthiopia. Burserus.

Caulis herbaceus, inermis. Folia petiolata, ovata, angulata, glabra, fere Solani nigri vulgaris, sed majora. Pedunculis fertilis simplex, uniflorus, crassior, juxta Pedunculum sterilem biflorus, teneriorem, infra folium singulum. Aculeos in tota planta, ne quidem in calyce ullos observo, quos fortuitos in averfis foliis vidit J. B. Differt a Melongena toto cœlo & floribus vix Solano nigro majoribus.

127. LYCIUM (*capsulare*) foliis lanceolatis tenuibus glabris, pedunculis calycibusque pubescentibus, pericarpis capsularibus.

Habitat in Mexico. Miller. †

Frutex ramis teretibus. *Spinæ* patentés, simplices, longitudine foliorum, ad ramificationes & folia. *Folia* lanceolata, tenuia, glabra, subpetiolata. *Pedunculi* axillares, simplices, folio breviores, uniflori, pubescentes uti Calyx. *Corollæ* rotatæ. *Stigmata* duo, angusta, erecta. *Capsula* ovata, mucronata, bilocularis.

128. RHAMNUS (*lineata*) inermis, floribus hermaphroditis, foliis ovatis lineatis repandis subtus reticulatis.

Habitat in Zeylona, China. Osbeck. †

Frutex ramulis subpubescentibus. *Folia* alterna, petiolata, parva, ovata, repanda, lineata, glabra; subtus venis transversis inter nervos, unde transversim reticulata. *Calyx* quinquepartitus, albus: laciniis lanceolatis. *Petala* 5, figura calycis. *Stamina* 5, subulata, longitudine corollæ, intra singula petala singula, nec cum petalis alternantia. *Stylus* longitudine staminum. *Stigma* simplex. *Baccæ* calycis rudimento insidens.

129. DIOSMA (*crenulata*) foliis lanceolato-ovalibus crenatis.

Habitat in Æthiopia. Burmannus. †

Rami rubentes. *Folia* glabra, lanceolato-ovalia, obtusa, petiolata, subtus punctis adspersa, margine obsolete serrata: puncto pellucido intra singulam ferraturam. *Calyx* laciniis linearibus, nec, ut in D, uniflora, ovatis. *Flores* solitarii.

130. CHIRONIA (*caryophylloides*) fruticosa, calycibus inflatis rotundatis.

Centaurium foliis binis oppositis angustis linearibus, flore magno rubente. *Burm. afric. 205. t. 74. f. 1.*

Habitat ad Cap. B. Spei. Burmannus. †

Frutex Ramis teretibus, tomentosis, duris. *Folia* opposita, sessilia, lineari-lanceolata, crassiuscula, fere Rosmarini. *Rami* corymbosi, terminati floribus. *Calyces* pentaphylli, tubo longo corollæ ampliores; foliolis ovatis, concavis, tomentosis, minime carinatis. *Corollæ* infundibuliformes limbo quinquepartito: laciniis ovatis. *Anthere* oblongæ, funis instar contortæ.

131. VINCA (*lutea*) caule volubili, foliis oblongis. †

Apocynum scandens, foliis ovatis, flore amplo plano. *Catesb. car. p. 53. t. 53.*

Habitat in Carolina.

132. NERIUM (*zeylanicum*) foliis lanceolatis oppositis, ramis rectis.

Apocynum arborescens, nerii flore, minus. *Burm. zeyl. 23. t. 12. f. 2.*

Habitat in India. †

Rami stricti, longi, teretes, purpurascens. *Folia* opposita, lanceolata, lævia, erecta, acuminata, subpeciolata, in nostra angustiora quam in figura Burmanniana.

133. CHENOPODIUM (*serotinum*) foliis deltoideis sinuato-dentatis rugosis glabris uniformibus, racemis terminalibus.

Chenopodium hispanicum procerius, folio deltoide. *Tournef. inst. 666.*

Blitum ficus folio. *Raj. angl. 3. p. 155.*

Habitat in Hispania, Anglia, Monspeli. Sauvages. ☉

Caulis altitudine humana, ramosissimus, fere admodum florens. *Folia* pallide viridia, familia Chenop. albo, sed, latiora. †

234. SALSOLA (*Tragus*) herbacea erecta, foliis subulatis spinosis lævibus, calycibus ovatis.

Kali spinosum cochleatum. *Baub. pin.* 289.

Kali spinosum, foliis longioribus & angustioribus. *Tournef. inst.* 247.

Drypis Theophrasti. *Tabern. hist.* 423.

Habitat in Europa australi. Sauvages. ☉

Planta erecta, tripedalis, lævis. Folia cylindrica, lævia, supra planiora. Calyx cinctus margine foliaceo s. rosaceo; nomen C. B. excludatur itaque in Salsola Kali, quæ decumbens parva est.

135. GOMPHRENA (*brasiliana*) foliis ovato-oblongis, caule erecto, capitulis pedunculatis globosis aphyllis. †

Amarantho affinis brasiliana, glomeratis parvisque floribus. *Breyn. cent. t.* 52.

Habitat in Brasilia.

136. LASERPITIUM (*peucedanoides*) foliolis linearilanceolatis venoso-striatis distinctis.

Laserpitium peucedanoides, foliorum segmentis angustissimis. *Seguier veron.* 3. p. 227. t. 7.

Laserpitium exoticum, lobis angustissimis integris. *Pluk. alm.* 207. t. 96. f. 2.

Habitat in Baldi. valle vaccaria. Seguier. 24

137. LIGUSTICUM (*cornubiense*) foliis decompositis incis: radicalibus ternatis lanceolatis integerrimis. †

Smyrnum tenuifolium nostras. Raj. suppl. 254. angl. 3. p. 209. t. 8.

Saxifraga cornubiæ. Pet. herb. t. 26. f. 9.1

Habitat in Cornubia.

138. SESELI (*Turbith*) involuero universali monophyllo, seminibus striatis villosis stylatis.

Seseli tertium. Bærb. lugd. 1. p. 50.

Thapsia fœniculi folio. Baub. pin. 148?

Habi-

Habitat in Europa australi. 24

Radix perennis. *Caulis* semipedalis. *Folia* supradecomposita, linearia, divaricatissima, fere setacea. *Involucrum universale* monophyllum. *Partialia* polyphylla, umbellulis breviora. *Flores* albi. *Styli* persistentes. *Semina* oblonga, villosa.

139. RHUS (*typhinum*) foliis pinnatis argute ferratis lanceolatis; subtus tomentosis.

Rhus virginianum. *Baub. pin.* 517. *Dill. elth.* 253.

Habitat in Virginia. 5

Arbor frequens in hortis, diversa a *Rhoë coriaria*: *Foliolis* lanceolatis, nec ovatis, argute & æqualiter ferratis; *Panicula* conglomerata nec racemosa; *Petiolis* secundum totam longitudinem linearibus, nec apice dilatato in foliolum desinentibus. *Foliola* sæpius XIX, nec IX tantum. Differt a *Rhoë glabro*, cui foliis simillima, *Ranis* hirtis uti typhi cervini; *Foliis* non subtus glabris; *Panicula* dense conglomerata. *Flores* fere scæmineos tantum vidi.

140. NARCISSUS (*odorus*) spatha uniflora, nectario campanulato petalis dimidio breviora.

Narcissus albus, magno odore flore, circulo pallido.

Baub. pin. 353. *Rudb. elys.* 2. p. 44. f. 3.

Narcissus latifolius VII. *Clus. hist.* 1. p. 157.

β. *Narcissus latifolius maximus*, albo flore, calyce brevi tubo. *C. B.* 51.

γ. *Narcissus latifolius*, calyce amplo & aureo, caule striato. *C. B.* 51.

δ. *Narcissus latifolius pallidus*, calyce amplo, alter. *C. B.* 52.

ε. *Narcissus latifolius sulphureus*, brevi calyce. *C. B.* 53.

Habitat in Stiria. 24

Differt a *Narc. Pseudo-Narcisso* nectario petalis dimidio breviora.

141. ORNITHOGALUM (*comosum*) racemo brevissimo, bracteis lanceolatis longitudine florum, petalis obtusis, filamentis subulatis.

Ornithogalum spicatum s. comosum, flore lacteo.

Baub. pin. 70. Rudb. elys. 2. p. 135. f. 1.

Ornithogali lactei species major. *Besl. eyf.*

Habitat

142. ORNITHOGALUM (*narbonense*) racemo oblongo, filamentis lanceolatis membranaceis, pedunculis floribusque patentibus.

Ornithogalum majus spicatum, flore albo. *Baub. pin. 70.*

Ornithogalum narbonense. *Dod. pempt. 222.*

Habitat in Galliæ australis & Italiæ agris. 4

Braçtææ ovato-lanceolatæ, brevissimæ. *Petala* candida, subtus viridissima, foloque margine alba.

143. PASSERINA (*sericea*) foliis ovatis tomentosis, caule hirsuto, floribus coronatis.

Thymelæa sericea, foliis oblongis, floribus tubulosis angustissimis. *Burm. afr. 135. t. 43. f. 2.*

Habitat in Æthiopia. Burmannus. 7

Caulis tenuis, hirsutus. *Folia* opposita, sessilia, ovata s. ovalia, utrinque tomentosa & sericea. *Flores* terminales, sessiles in capitulum, albi, extus villososericei. *Stamina* 4 intra tubum; ori tubi infident filamenta 4 bipartita, in quorum singula bifurcatura anthera.

144. PASSERINA (*levigata*) foliis ovatis glabris acutis, floribus obtusis.

Thymelæa foliis planis acutis, coma & floribus purpureis. *Burm. afr. 137. t. 49. f. 3.*

Habitat in Æthiopia. 7

Caules filiformes. *Folia* opposita, ovata, glabra, acuta. *Flores* terminales: Tubo longo filiformi; Limbo quadrifido obtuso. *Stamina* 4, intra tubum; 4 supra tubum corollæ.

145. SCLE-

145. **SCLERANTHUS** (*polycarpus*) calycibus fructus patentissimis spinosis, caule subvillosa.

Polycarpus. *Dalech. hist.* 444.

Polygonum montanum, *vermiculatae foliis*. *Bauh. pin.* 281.

Habitat Monspeliæ & in Italia. *Sauvages*. ☉

Differt a *Scl. annuo* planta longe minore; caule magis divaricato, subpubescente.

Calyces secundum totam longitudinem caulis, nec in corymbum congesti, patentes, acutissimi ut fere spinosi, ventre sulcati; nec calyces habent margines membranaceos ut in *Scl. annuo*; adeoque *synonymon Columnæ* ad hanc spectat speciem.

146. **DIANTHUS** (*monspessulanus*) floribus solitariis, squamis calycinis subulatis tubum æquantibus, petalis multifidis.

Habitat Monspeliæ. *Sauvages*. Veronæ. *Seguier.*:

Radix fibrosa. *Caulis* pedalis. *Folia* omnia graminea, viridia nec glauca, laxa, longa. *Flores* subfoliarii. *Calyces* squamæ 4 lanceolato-subulatae, patulae, longitudine calycis, apice fusciscentes. *Petala* profunde incisa & multifida ut in *plumariis*, sed minus quam in *Diantho superbo*, cui squamæ calycinæ breves.

147. **POINCIANA** (*elata*) caule inermi.

Habitat in India. †

Caulis fruticosus, inermis. *Folia* alterna, bipinnata; foliolis numerosis, sextuplo minoribus quam in *P. pulcherrima*, magis oblongis, minime emarginatis, utrinque glabris. *Corymbi* breviores. *Calyces* coriacei. *Filamenta* longiora quam in altera, minus stricta, atropurpurea, basi tomentosa. *Antherae* flavæ. *Germen* tomentosum.

148. **SILENE** (*rigidula*) pedalis bipartitis, fructificationibus erectis subsessilibus, calycibus subpilosis.

Viscago cerastii foliis, vasculis erectis sessilibus. Dill. elth. 416. t. 319. f. 397?

Habitat

Differt a *Sil. anglica*, cui simillima, *Caule* rigidiore magisque divaricato, quamvis folia caulina utrinque subpilosa & margine inferiore ciliata; *Floribus* pedunculis brevissimis; *Frustribus* erectis; *Calycibus* paulo magis pilosis, & florescentibus stria angularis fusca caduca; *Petalis* pallide incarnatis.

149. *SILENE (mutabilis)* petalis bifidis, calycibus angulatis pedunculatis, foliis lanceolato-linearibus.

Lychnis flore albo minimo. *Raj. hist. 996.*

Habitat in Italia. ☉

Differt a *Silene nocturna*, cui simillima: *Foliis* linearibus, nec ovatis, etiam ad radicem; *Floribus* pedunculatis, nec sessilibus; *Calycibus* decagonis s. fulcis 10 profundis, nec obsolete; *Petalis* post florescentiam extus purpurascens, nec viridibus.

150. *SILENE (stricta)* petalis emarginatis, calycibus glabris reticulato-venosis acuminatis pedunculo longioribus, caule dichotomo stricto.

Silene caule subdichotomo, floribus erectis sessilibus, foliis lanceolatis piloso-viscidis. *Amæn. acad. 1. p. 158.*

Habitat Tolosæ. *Burserus. In Hispania Læsing.*

Caulis erectus, glaber, dichotomus, strictissimus, viscidus. *Folia* lineari-lanceolata: superiora longitudine articulorum. *Calyces* clavati, erecti, glabri, venis reticulati, dentibus acutissimis. *Pedunculi* solitarii, brevissimi, e dichotomia caulis. *Corollæ* parvæ petalis emarginatis, corona valde obsoleta. Differt a *Silene Beben* floribus erectis, calycibus angustis acuminatis, foliis angustis.

151. ARENARIA (*bavarica*) foliis semicylindricis carnofis obtufis, petalis lanceolatis, pedunculis terminalibus fubbinatis.

Alfine alpina, foliis teretibus obtufis, flore albo. *Seguier ver. 1. p. 429.*

Saxifraga bavarica. *Raj. hift. 1033.*

Habitat in Bavaria, Baldo. Seguier.

Caulis ramosus, fubdichotomus, patulus, durus, geniculatus. *Folia* linearia, obtufa, carnofa, fubtus convexa, oppofita, articulis longiora. *Pedunculi* terminales, fæpius bini, uniflori: altero bracteis duabus. *Petala* lanceolata, tenuia, alba. *Stamina* 10. *Styli* 3.

152. ARENARIA (*friata*) foliis linearibus erectis, calycibus oblongis ftriatis.

Auricula muris pulchro flore, folio tenuiffimo. *Baub. hift. 3. p. 361.*

Caryophyllus faxatilis, polygoni minoris folio & facie. *Burf. XI. 129.*

Habitat in alpibus Auftriæ & montibus Vallis auguftæ. 21.

Radix perennis. *Caules* plures, decumbentes, lignofi. *Cauliculi* plures, recti, palmares, fimplices, nudi. *Folia* oppofita, linearia, craffiuscula, fubtus convexa, nuda, acutiufcula, erectiffima, bafi utrinque convexa, longitudine articulorum. *Pedunculi* tres, breves, terminales: lateralibus bracteis duabus notatis. *Calyces* oblongi ut in *Ceraftiis*. *Petala* 5, oblonga, integra, calyce duplo longiora. *Stamina* 10. *Styli* 3. *Capsula* ovata.

153. CERASTIUM (*manticum*) glabrum, caule ftriato, foliis lanceolatis, pedunculis longiffimis, capsulis globofis.

Alfine caryophylloides glabra, florum pediculis longiffimis. *Segu. ver. 3. p. 178. t. 4. f. 2.*

Habitat Veronæ, Seguier. ☉

Caulis & Statura *Stellarie gramineæ*, tota glabra. *Folia* linearilanceolata. *Caulis* erectus. *Panicula* dichotoma *bracteis* parvis, lanceolatis: marginibus lateralibus membranaceis, ut ovata evadant. *Petala* obtusa. *Stamina* 10. *Styli* 3.

154. POTENTILLA (*aurea*) foliis radicalibus quinatis ferratis acuminatis, caulinis ternatis, caule declinato.

Potentilla foliis quinatis acute ferratis ora sericea, petalis maculatis. *Hall. helv.* 339. t. 6. f. 4.

Quinefolium minus repens alpinum aureum. *Bauh. pin.* 325.

Habitat in alpibus Helvetiæ.

Differt a simillima *Potentilla verna*: *Foliolis* apice dentibus acutissimis, sæpe quinis, & quod carina foliorum & margo hirsutie sericea sint, ut in *Alchimilla alpina*. *Foliola* magis basi approximateda quam in *P. verna*.

155. POTENTILLA (*nitida*) foliis digitatis tomentosis apice conniventi-tridentatis, caulibus unifloris, receptaculis lanatis.

Heptaphyllum argenteum alpinum trifoliatum sabaudum. *Bocc. mus.* 2. p. 20. t. 9.

Comaroides alpina argentea sericea, perfici flore. *Segu. ver.* 1. p. 497.

Trifolium alpinum argenteum, perfici flore. *Bauh. pin.* 328. *Pon. bald.* 222. *Raj. hist.* 615.

Habitat in Baldo. Seguiet.

Affinitate jungitur *Potentillæ caulescenti*, planta ipsa tomentoso villosa, sericea, nitida. *Folia* quinata: *foliolis* ovatis (lateralibus duobus minoribus) apice tridentatis. *Caulis* uniflorus, digitalis, paucis parvisque foliis instructus. *Flos* majusculus, disco feminum lanato.

156. POTENTILLA (*caulescens*) foliis digitatis apice conniventi-ferratis, caulibus multifloris, receptaculis hirsutis.

Quinquefolium album majus. *Baub. prodr.* 139. caulescens. *Baub. pin.* 325.

β Quinquefolium album majus. *Baub. prodr.* 139. caulescens. *Baub. pin.* 325.

Quinquefolium 2 minus, albo flore. *Clus. hist.* 2. p. 105.

Habitat in Alpibus Helvetiæ, Austriæ, Stiria, Tyrolis. Horto Dei.

Affinitate summa jungitur *Potentillæ albæ*; convenit *foliorum* figura, corollis albis, receptaculis pilosis; Sed hæc *Caule* erecto, *Foliis* quinatis instructo, apice corymbofo, multifloro, *Foliis* minoribus, subtus minus villosis viridibus. *Pot. alba* vero *Caulibus* filiformibus, decumbentibus, sub foliis subnudis, *Floribus* longe pedunculatis; *Foliis* subtus villosis sericeis, quod in hac non obtinet.

157. SATUREJA (*spinosa*) ramis spinosis, foliis hispidis.

Satureja cretica frutescens spinosa. *Tourn. cor.* 13.

Satureja cretica spinosa. *Pon. ital.* 21.

Habitat in Creta. †

Caulis pedalis, fruticosus, rigidus, ramis in spinam nudam terminatis. *Folia* ad apices ramulorum, opposita, conferta, lingulata, subacuta, sessilia, basi attenuata, adspersa utrinque punctis excavatis & pilis raris, rigidis, albidis, erectis; margine scabra.

158. NEPETA (*Scordotis*) foliis cordatis obtusis, floribus verticillatis, spicis terminalibus sessilibus, bracteis ovatis villosis.

Scordium alterum lanuginosius verticillatum. *Baub. pin.* 248.

Scor-

Scordotis. *Alp. exot.* 284. t. 283. *Clus. hisp.* 2. p. 312.

Habitat in Creta. Miller. 2

Planta pedalis. Caulis pilosus. Folia opposita, petiolata, cordata, obtusa, crenata, rugosa, tomentosa, crassiuscula. Spicæ terminales, sessiles: Bracteis ovatis, mucronatis, nervosis, villosis, longitudine calycis, quinquefloris. Calyces pilosi. Corollæ albæ: labio concavo crenato punctis purpurascentibus. Filamenta subincarnata.

159. MENTHA (*exigua*) floribus verticillatis, foliis lanceolato-ovatis glabris acutis integerrimis.

× *Mentha aquatica exigua.* *Raj. angl.* 3. p. 232.

Calamintha aquatica belgarum & matthioli. *Lob. ic.* 505.

Mentha hortensis 4. *Fuchs. hist.* 291.

Habitat in Anglia. Miller. 2

160. DRACOCEPHALUM (*peregrinum*) floribus oppositis, bracteis lanceolatis integerrimis, foliis lanceolatis mucronatis dentatis.

Dracocephalon foliis ex lanceolato-linearibus rarius dentatis. *Act. Gatt.* 3. p. 436.

Habitat in Sibiria. 2

Caulis semipedalis, brachiatus, obtuse tetragonus, lævis. Folia opposita, petiolata, glabra, mucronata, utrinque 3. s. 4. serraturis spinosis dentata. Flores oppositi versus apices ramulorum, brevissime pedunculati. Bractææ geminæ, parvæ, lanceolatæ, integerrimæ. Calycis labium superius bifidum, incurvum, acutum; inferius tripartitum, æquale. Corolla cærulea; labio superiore fornicato, emarginato; inferiore trilobo: intermedia lata retusa. Faux inflata. Stigma bifidum.

161. GERARDIA (*delphinifolia*) foliis linearibus pinnatifidis, caule subramoso.

Habitat in India. ☉

Caulis pedalis, tetragono-teretiusculus, erectus, lævis: Ramis rarioribus, alternis. *Folia* opposita, linearia, pinnata, glabra. *Flores* axillares a medio ad summitatem caulis digesti, oppositi, secundi, brevissime pedunculati. *Calyx* tubulosus: dentibus 5, linearibus, longitudine calycis. *Corollæ* oblongæ, fauce hiante, Limbo quinquelobo, rotundato: lobis duobus superioribus brevioribus. *Stamina* 4: *Antheræ* didymæ, quarum duæ Spina baseos deorsum protensa; duæ vero Spina *Antheræ* parallela. *Stylus* longitudine staminum. *Stigmata* obtusa.

162. ANTIRRHINUM (*viscosum*) foliis radicalibus quaternis lanceolatis, caulinis linearibus foliariis, calycibus villosis cauli approximatis.

Habitat in Hispania.

Caulis pedalis, erectus, lævis: ramis remotis, raris.

Caules steriles diffusi, foliis quaternis, lanceolatis. *Folia* caulina vix decem, remota, linearia s. subulata. *Rami* versus flores nudi. *Racemus* simplex, longus, erectus, piloso-viscidus: pedicellis cauli approximatis. *Calycis* foliola lanceolata, membranacea, carina viridi piloso-viscida. *Corollæ* fulvæ, magnitudine *Linariæ*.

163. LANTANA (*involucrata*) foliis oppositis, caule inermi, floribus capitato-umbellatis involucriato-foliosis.

Viburnum americanum odoratum, folio parvo orbiculato, floribus & baccis folio interceptis. *Pluk. alb.* 386. t. 114. f. 5. *Herm. par.* 284.

Camara arborescens, salviæ folio. *Plum. gen.* 32.

Habitat in America meridionali. ̄

Removeatur itaque varietas β a *Lantana annua*.

164. SELAGO (*rapunculoides*) spicis corymbosis, foliis dentatis.

Rapun-

Rapunculus foliis angustissimis dentatis, floribus umbellatis. *Burm. afr.* 113. t. 42. f. 1.

Habitat in Æthiopia. Burmannus.

Corollæ tubus filiformis; Limbus quinquefidus: lacinia superiore majore; duabus vero infimis minoribus. *Stamina* 4, longitudine corollæ. *Stigma* crassiusculum, bifidum.

165. RUELLIA (*tentaculata*) foliis obovatis, verticillis obvallatis: spinis longis inermibus bifurcatis.

Euphrasia. Pluk. phyt. 279. f. 7.

Habitat in India.

Caulis herbaceus, tetragonus, lævis. *Folia* obovata, subacuta, tenuia. Verticilli florum cincti spinis filiformibus, mollibus nec rigidis, erectis, floribus duplo longioribus, apice in duos mucrones fissis.

166. BARLERIA (*longifolia*) spinis verticillorum senis, foliis ensiformibus longissimis scabris.

Anchusa angustifolia, verticillis longis aculeis armata. *Pluk. alm.* 30. t. 133. f. 4.

Habitat in India.

Caulis obsolete tetragonus, erectus, hispidus. *Folia*: opposita, lanceolato-ensiformia, integerrima, scabra, herbacea, articulis triplo longiora. *Flores* verticillati, axillares, utrinque circumsepti spinis tribus, rigidis, fulvis, crassis, longitudine: articulorum.

167. CLERODENDRUM (*fortunata*) foliis simplicibus lanceolatis integerrimis.

Habitat in India. h

Frutex incanus. *Folia* opposita, lanceolata, nuda, integerrima, petiolata, per petiolos parum decurrentia. *Pedunculi* axillares, dichotomi, foliis breviores. *Calyces* patentes.

168. ACANTHUS (*dioscoridis*) foliis lanceolatis integerrimis margine spinosis. *Gronov. orient.* 192. †

Acanthus dioscoridis verus fativus. *Morif. hist.* 3. p. 604. *Raj. suppl.* 636. *Rauwolf. it.* 285.

Habitat in Libano.

169. LEPIDIUM (*chalepense*) foliis sagittatis sessilibus dentatis.

Draba chalepensis repens humilior, foliis minus cinereis & quasi viridibus. *Morif. hist.* 2. p. 314.

Habitat in Oriente.

Facies Thlaspeos campestris, ut vix distinguatur nisi filiculis. Removenda a Lepidio Draba (quæ Cochlearia est) filiculis perfecte Lepidii, nec ut in illa basi gibbis.

170. LEPIDIUM (*alpinum*) foliis pinnatis integerrimis, scapo subradicato, filiculis lanceolatis mucronatis.

Nasturtium alpinum tenuissime divisum. *Bauh. pin.* 105. *Bauh. hist.* 2. p. 918. *Raj. hist.* 826.

Cardamine alpina 3 minima. *Clus. hist.* 2. p. 128.

Thlaspi montanum minimum. *Dalech. hist.* 1180.

Habitat in alpibus Schneeberg, Tyrolensibus, Saltzburgenfibus, Helveticis, Baldo. *Seguier.*

Folia Lepidii petræi (a quo removenda), sed caulis non paniculatus, verum Scapus rigidus, nec ramis filiformibus. Siliculæ lanceolatæ, stylo mucronato; Lepidii petræi vero siliculæ ovales absque stylo.

171. IBERIS (*saxatilis*) foliis lanceolato-linearibus carnosis acutis integerrimis ciliatis, ramulis suffruticosis.

Thlaspi saxatile, vermiculato folio. *Bauh. pin.* 107. *Garid. aix.* 466. t. 101.

Lithonthlaspi tertium fruticosius, vermiculato acuto folio. Column. ecphr. 1. p. 278. f. 1.

Habitat in Italia, Galliæque australis aridis sabulosis. Sauvages. †

Fruticulus digiti altitudine: Ramis fenefcentibus fæpius exaridis, erectiusculis, subpubefcentibus. Folia fparfa, linearia, fed medio latiora, fubtus carnofo-convexa, acuminata, marginè tenuiora, ciliata. Corymbus terminalis, purpurafcenti-albidus, erectus.

172. *SISYMBRIUM (bursifolium) caule erecto foliofo, racemo flexuofò, foliis lyratis.*

Hesperis flore albo minimo, filiqua longa, folio profunde dentato. Bærh. lugd. 2. p. 20.

Draba paluftris filiquofa major alpina, bursæ pafitoris folio. Cupan. cath. 3.

Habitat in Italiæ montibus fubhumidis. Miller. ☉

Caulis pedalis, teres, ramosus, foliofus, lævis. Folia lyrato-finuata, omnino Bursæ pafitoris, glabra, fragilia, amplexicaulia. Racemi terminales, flexuofi. Pedicelli breviffimi, rigidi, erecti. Calyces læves, erecti, claufi. Petala alba, cuneiformia, obtufiuscula, erecta: lamina longitudine calycis. Stamina 6, parva.

× 173. *SISYMBRIUM (orientale) foliis pinnato-haftatis tomentofis, caule lævi.*

Eryfimum orientale, fonchi folio, flore fulphureo, filiquis longiffimis. Bærh. lugdb. 1. p. 14.

Habitat in Oriente. Miller. ☉

Similis Sifymbrio Irioni, fed folia tomentofa.

174. *SINAPIS (erucoides) filiquis lævibus æqualibus, foliis lyratis oblongis glabris, caule fcaebro.*

Sinapi hispanicum pumilum album. Tournef. infl. 227.

Eruca fylveftris, flore albo, italica. Barrel. ic. 132.

Habitat in Italia, Hispania, ad vias, vineas. ☉

Caulis scaber. *Folia* *Erucae*, sed magis oblonga, viridia, glabra. *Petala* alba *Raphani*, erecta, unguibus vix distantibus. *Calyx* patens, exsiccatus violaceus evadens. *Siliquæ* glabræ: *Pedunculis* patentibus, racemosis, simplicibus.

175. GERANIUM (*palustre*) pedunculis bifloris longissimis declinatis, petalis integris, foliis quinquelobis incis.

Geranium *batrachioides* *palustre*, flore sanguineo. *Dill. elth.* 160. t. 134. f. 161.

Geranium *sanguineum* *majus*. *Besl. eyf. vern.* 1. t. 9. f. 2.

Habitat in *Russia*, *Germania*. 24

Distinguitur a *Ger. sylvatico*, cui foliis simillimum, *Pedunculis* longis, ante florescentiam recurvis, non erectis sed declinatis; *Petalis* integris nec emarginatis.

176. GERANIUM (*bohemicum*) pedunculis bifloris, petalis emarginatis, arillis hirtis, cotyledonibus trifidis: medio truncato.

Geranium *batrachioides* *bohemicum*, capsulis nigris hirsutis. *Dill. elth.* 159. t. 133. f. 160.

Geranium *batrachioides* *minus* *annuum* *purpureo-cæruleum*. *Morif. præl.* 267. *hist.* 2. p. 511. f. 5. t. 15. f. 1. *mala*.

Geranium *bohemicum* *batrachioides* *annuum*. *Raj. hist.* 1063.

Habitat in *Bohemia*? *Miller*. ☉

Planta similis *Ger. molli*, sed *Flores* cærulei. *Radice* annua a pluribus similibus differt; ab omnibus autem *Cotyledonibus* figura foliorum *Liriodendri*. *Calyces* fructus magni. *Styli* deflorati saturate purpurei. *Villositas* plantæ viscosa est.

177. GERANIUM (*argenteum*) pedunculis bifloris, petalis emarginatis, foliis peltatis septempartitis trifidis tomentoso-fericeis.

Geranium argenteum alpinum. *Baub. pin.* 318. longius radicatum. *Pon. veron.* 341. t. 342. *Segu. ver. I.* p. 471. t. 10.

Geranium argenteum montis Baldi. *Baub. hist.* 3. p. 474.

Habitat in Baldi summis præruptis rupibus. *D. Seguier.* 2

178. *SIDA (asiatica)* foliis cordatis indivisis, stipulis reflexis, pedunculis petiolo longioribus, capsulis hirsutis, calyce brevioribus.

Abutilon indicum, flore luteo minore. *Flor. zeyl.* 520.

Alcææ affinis indica Abutilon dicta, flore parvo, foliis mollibus profunde venosis, filiculis lanuginosis. *Pluk. phyt.* 126. f. 5.

Habitat in India. ☉

Planta similis Sidæ Abutilo, a qua distinguenda. Caulis villosus, crassus. Folia cordata, nervosa, acuminata; inæqualiter ferrata, non lobata; subtus valde venosa, utrinque durius tomentosa. Stipulæ crassæ, reflexæ. Pedunculi folio longiores. Fructus cernuus, valde hirsutus, calyce brevior, Capsulis mucrone bifido.

179. *SIDA (indica)* foliis cordatis sublobatis, stipulis reflexis, pedunculis petiolo longioribus, capsulis scabris calyce longioribus.

Abutilon indicum. *Comm. hort.* 2. t. 1. *Baub. hist.* 2. p. 959. *Morif. hist.* 2. p. 531. f. 5. t. 19. f. 4.

Althææ theophrasti similis. *Baub. pin.* 316.

Habitat in India. ☽

Similis Sidæ Abutilo sed tenerior. Caulis villosus. Folia cordata, utrinque obsolete lobata, ferrata, mollia, vix conspicue tomentosa. Stipulæ teneræ, reflexæ. Pedunculus petiolo longior. Fructus erectus; Capsulis carina hispidis, apice in angulum rectum terminatis.

180. SIDA (*occidentalis*) foliis cordatis sublobatis, stipulis patentibus, pedunculis petiolo brevioribus, capsulis pendulis obtusis.

Abutilon vesicarium, flore fructuque majore non crispo. *Dill. elth.* 7. t. 6. f. 6.

Habitat in America. ☉

Pedunculi fructus pendentes, a basi deorsum flexi. *Capsulae* obtusae apice rotundatae.

181. MALVA (*limensis*) caule erecto herbaceo, foliis lobatis, spicis secundis axillaribus, seminibus laevibus.

Habitat in America. *Miller.* ☉

Planta simillima *Malvae peruviana* (seminibus denticulatis) ut forte proles hybrida. Differt tamen *Foliis* quinquelobis nec septemlobis, subvillosis nec glabris, sed marginibus in utraque subfuscis. *Floribus* magis in capitulum congestis, quamvis fructus calyces in racemum secundum transeant, sed pedicellati. *Corollis* caeruleis, nec purpureis. *Calycibus* punctis elevatis venosis, quod non in altera.

182. MALVA (*scabrosa*) caule fruticoso hirtio, foliis lobatis hirtis, floribus rectis, pedunculis geminis.

Malva africana frutescens, flore rubro. *Comm. hort.* 2. p. 171. t. 86.

Malva africana frutescens, flore parvo carneo unguiculis atro-rubentibus. *Pluk. amalth.* 140. t. 431. f. 5.

Habitat in Aethiopia. *Burmamus, Millerus.* †

Frutex altitudine humana, solitarius, teres, viridis, hirsutus. *Folia* quinqueloba, obtusa, ferrata, venosa, rugosa, hirta: *Pedunculis* teretibus longitudine foliorum. *Stipulae* patentis, lanceolatae, integrae. *Pedunculi* axillares, filiformes, saepius

bini, uniflori, hirti, foliolo sæpe ad basin instructi. *Calyx exterior* triphyllus. *Corollæ* carneæ fundo purpureo.

Differt a *Malva capensi* Pedunculis axillaribus & primis binis nec solitariis; iisque florentibus rectis, nec geniculo ad angulum obtusum inflexis; Petalis latere se tangentibus, nec distantibus; Staminum columna fere glabra, nec tota hirsuta; Calycis exterioris foliolis planis, nec canaliculatis.

183. ANTHYLLIS (*aspalathoides*) fruticosa, foliis ternatis æqualibus, capitulis terminalibus sessilibus.

Habitat in Æthiopia. *Royenus.* †

Frutex Caule hirsuto. *Folia* absque stipulis, sessilia, ternata, lanceolata, subcarnosa, inferiora glabra, floribus proxima subpilosa, conferta. *Capitula* terminalia, solitaria, sessilia. *Bractææ* sub singulo calyce tres, lineares, molles, hirsutæ. *Calyces* hirsuti. *Facies* Loti, sed Stamina coadunata. *Legumina* brevia, hirsuta. *Stipulæ* in planta nullæ.

184. DOLICHOS (*sinensis*) caule volubili, pedunculis multifloris erectis, leguminibus pendulis cylindricis torulosis.

Dolichos sinensis. *Rumph. herb. 5. p. 375. t. 134.*

Habitat in India. ☉

Legumina communiter in singulo pedunculo duo vel tria. *Semina* esculenta a nautis emuntur in China pro alimento & viatico.

185. ERVUM (*soloniense*) pedunculis cirrhosis subbifloris, petiolis mucronatis, foliolis obtusis.

Vicia pedunculis uni-biflorisve, petiolis diphyllis, brevissime cirrhosis. *Guett. stamp. 1. p. 235.*

Vicia minima. *Riv. tetr.*

Vicia minima præcox parisiensium. *Tournef. inst. 397.*

Vicia

Vicia præcox verna minima soloniensis, femine hexædro. *Morif. bles.* 321. *bist.* 2. p. 63. f. 2. t. 4. f. 14. *Raj. bist.* 902.

Habitat in Anglia, Gallia. ☉

Caules spithamæi, subtomentosi. *Petioli* non in cirrhum, sed in mucronem terminantur: *Foliolis* 4 ad 8, lanceolatis, obtusis. *Stipulæ* utrinque acuminatæ. *Pedunculus* foliis longior, terminatus filo, sub quo *Flores* duo, alterni, pedicellati.

186. CORONILLA (*minima*) procumbens, leguminibus angulatis articulatis nodosis.

Ferrum equinum gallicum, siliquis in summitate. *Baub. pin.* 349.

Polygala Cortusi. *Baub. bist.* 2. p. 351.

Habitat in Italia, Gallia australi. ♁

Caulis diffusus, vix spithamæus, basi lignosus. *Folia* pinnata: *Foliolis* 9, pluribusve, obovatis: infimis cauli adstantibus. *Stipula* vaginacea, a tergo emarginata denticulis duobus. *Folia* sæpe vix Milio majora.

187. INDIGOFFERA (*trifoliata*) leguminibus compressis pendulis, foliis ternatis lanceolatis.

Habitat in India.

Caules ascendentes, apice subpubescentes, simplices. *Stipulæ* nullæ. *Folia* ternata: foliolis lanceolatis, nudis; infimis oppositis. *Flores* ex alis foliorum, plurimi, subsessiles. *Legumina* compressa, subscabra, 3-5-sperma, futuris obtusis, infra folia pendula: folia enim inferiora cadunt, quam primum flores inferiores defloruere.

188. ASTRAGALUS (*depressus*) acaulis, scapis folio brevioribus, leguminibus cernuis, foliolis subemarginatis.

Astragalus supinus minor, flosculis albis. *Barb. lugdb.* 2. p. 54.

Astragalus acaulos ferme, flore luteo. *Buxb. act.* 3. p. 21. t. 38. f. 2?

Habitat in alpinis Europæ. 21.

Radix fibrosa: *Ramulis* brevissimis, arcte ad terram depressis. *Scapi* omnium brevissimi, *Floribus* pluribus, sæpe 7. *Calyces* adpersi pilis raris, fuscis, adpressis. *Corollæ* parvæ, albæ, carina apice purpurascente. *Legumina* cylindrica, acuminata, longitudine scapi, glabra, bilocularia, reflexa, pedicellis brevissimis, rigidulis. *Folia* digitalia, pinnata: foliolis 15, s. 17, ovalibus, vix emarginatis, glabris, subtus pilis albis incanis.

189. *LACTUCA* (*Serriola*) foliis verticalibus carinata aculeatis.

Lactuca sylvestris costa spinosa. *Baub. pin.* 123.

Lactuca sylvestris laciniata. *Morif. hist.* 3. p. 58. f. 7. t. 2. f. 17.

β. *Lactuca sylvestris italica* costa spinosa, sanguineis maculis adpersa. *Herm. paradif.* 191. t. 194.

γ. *Lactuca sylvestris annua* costa spinosa, folio integro colore cæsius. *Morif. hist.* 3. p. 58.

Habitat in Europa australi. ☉

Differt a *Lactuca virosa* (a qua distinguenda) foliorum plano verticali nec horizontali; &c.

190. *HIERACIUM* (*sanctum*) foliis lyratis obtusis dentatis, scapo nudo multifloro.

Habitat in Palæstina. *Hasselquist.* 24

Radix tenuis, fibrosa. *Folia* radicalia, plura, obovata, lyrata, dentata, obtusa, petiolata, pubescentia. *Scapus* foliis duplo altior, subpubescens, apice gerens *Flores* 5. s. 7, parvos, luteos, Pedunculis villosis, *Calycibus* imbricatis, acutis.

191. *CARDUUS* (*mollis*) foliis pinnatifidis linearibus subtus tomentosis, caule inermi unifloro.

Carduus mollis, laciniato folio, *Baub. pin.* 177.

Carduus mollior I. *Clus. hist.* 2. p. 151.

Habitat in alpibus Austriæ.

Folia radicalia plura, linearia, pinnatifida, subinermia, subtus albo tomentosa, supra subpubescentia. *Caulis* teres, simplex, subtomentosus, inferne parum foliosus, superne subnudus, inermis. *Calyx* terminalis, majusculus, crassiusculus, squamis mucronato-subulatis non pungentibus. *Corolla* purpurea. *Folia* Echinopis annui sunt.

192. *BIDENS* (*atriplicifolia*) caule paniculato, foliis deltoideis alternis dentatis petiolatis stipulatis.

Habitat in America meridionali. Miller.

Caulis lævis, herbaceus, paniculatus. *Folia* deltoidea (*Chenopodii*), tenuia, dentata, nuda, in petiolos definita, alterna. *Stipulae* pares, reniformes instar auricularum. *Flores* solitarii, terminales, oblongo-ovati, absque radio. *Receptaculum* subulatum, paleis longitudine flosculorum apice villosis. *Flosculi* minimi. *Semina* oblonga, tetragona, mutica.

193. *SANTOLINA* (*squarrosa*) pedunculis unifloris lateralibus, foliis ovalibus mucronatis recurvatis.

Habitat in Æthiopia. Burmannus. †

Fruticulus determinate ramosus, inæqualis. *Folia* alterna, sessilia, ovalia, mucronata, glabra, recurvata. *Pedunculi* axillares, laterales, solitarii, uniflori, folio longiores. *Calyces* oblongi, imbricati, læves; squamis intimis linearibus, membranaceis, patulis. *Flosculi* æquales, hermaphroditi, interstincti *Paleis* linearibus, longitudine flosculorum. *Semina* coronata Pappo brevissimo.

194. *SANTOLINA* (*pubescens*) corymbis simplicibus fastigiatis, foliis lanceolatis indivisis villosis.

Coma aurea africana fruticosa omnium maxima, foliis tomentosis & incanis. Comm. hort. 2. p. 93. t. 47.

Habitat in Æthiopia. Burmannus. ʒ

195. ANTHEMIS (*alpina*) foliis dentato-pinnatis linearibus integerrimis, caule villoso unifloro, paleis sphacclatis, petalis ovatis.

Chamæmelum alpinum saxatile perenne, flore albo singulari, calyce nigricante. *Till. pisan. 39. t. 19. f. 1. Segu. ver. 3. p. 282.*

Habitat in alpibus Tyrolis, Baldo. Seguier. 21

Habitus *Anth. arvensis*, sed minor. *Caulis* adscendens, indivisus, una cum tota planta villis adpersus. *Folia* ex dentatis pinnata: pinnis rarius bifidis, integerrimis, linearibus, acutis. *Calycis* squamæ lato margine membranaceo nigro cinctæ. *Paleæ* maximam partem nigræ. *Radii* petala alba, rotundata, integra.

196. ANTHEMIS (*fruticosa*) suffruticosa, foliis linearibus triquetris tomentosis indivisis, floribus sessilibus.

Bellis frutescens africana camphorata. *Raj. suppl. 221.*

Bellidiastrum subhirsutum linifolium. *Vaill. act. 588.*

Habitat in Æthiopia. Burmannus. ʒ

Caulis frutescens, a foliis deciduis scaber. *Folia* subulato-lineararia, triquetra, conferta, sessilia, undique tomentosa, supra & versus apices ramorum magis. *Flores* solitarii, terminales, sessiles. *Calyx* foliolis imbricatis, apice armatis membranaceo sublaceolata, concava. *Radius* albus. *Paleæ* subsetaceæ.

197. ARCTOTIS (*paradoxa*) flosculis radiantibus sterilibus, paleis disco longioribus coloratis; foliis bipinnatis linearibus.

Chrysanthemum foliorum pinnis brevissimis dentatis. *Burm. afric. 175. t. 64.*

Habitat in Æthiopia. D. Ascanius. ☉

Folia multa, multifida, lineararia laciniis & lacinulis, glabra. *Rami* inferne alterni, foliosi. *Peduncululi* ter-

terminales, nudi, uniflori, *Calycis* squamæ interiores membranaceo apice. *Radius* luteus. sterilis. *Palea* flavæ, truncatæ, radio ipso longiores. *Semina* linearia, basi lanata, apice Corona pentaphylla, ovata, patente, longitudine seminis, figura calyculi *Statices*.

198. ARCTOTIS (*superba*) flosculis radiantibus quinquepartitis, foliis pinnatis dentatis: laciniis bipartitis.

Jacobæa africana, stœbes facie, flore ampliore, petalis radialibus trifidis. *Volk. norib.* 224. t. 224?

Habitat in Æthiopia.

Folia magis pinnata quam in reliquis; supra viridia, subtus albo tomentosa, pinnis dentatis bipartitis. *Flosculi radiales* quinquepartiti: laciniis lateralibus brevioribus profundioribus, lutei, subtus purpurei.

199. CAREX (*baldensis*) spicis androgynis ovatis triquetris ternis congestis terminalibus sessilibus, involucro diphylo.

Carex alpina, capitulis albis: squamis triquetris & pulchre lucentibus. *Segu. ver.* 1. p. 125.

Gramen junceum montanum, capite squamoso. *Baub. pin.* 6. *prodr.* 13. t. 13.

Gramen junceum e monte baldo. *Baub. hist.* 2. p. 509.

Habitat in Baldo. Seguiet. 21

Folia angustiora. *Culmus* spithameus, triquetet. *Involucrum* diphyllum, spicis longius. *Spicæ* tres, albæ, sessiles, confertissimæ, terminales; *Flosculi feminei* stylo simplici inter squamas, sæpius tres, inferiores spicæ. *Semine* magno tritici. Reliquæ squamæ *flosculis masculis*: staminibus, ni fallor, 4, f. 5.

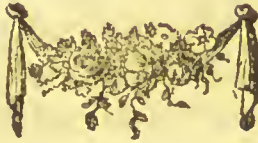
200. ANDROPOGON (*gryllus*) paniculæ pedunculis simplicissimis trifloris: flosculo hermaphrodito aristato ciliato basi barbato.

Ægilops bromoides juba purpurascente. *Bauh. hist.* 2. p. 436. *Scheuchz. gram.* 267.

Gramen sparteum festuceum s. *Ægilops spartea* villosa. *Barr. ic.* 18. f. 2.

Habitat in Rhætia, Helvetia, Veronæ, *Sauvages. Seguiet.*

Panicula verticillata. Flores triflori, loco calycis communis lana. Flosculus intermedius hermaphroditus sessilis: Arista terminali, tortili: Valvula exteriore ciliata. Masculi laterales, solitarii utrinque, æquales, oppositi, pedicellati, desinentes in aristam tortilem. Folia subtus villis adspersa.

LXIV.

SOMNUS
PLANTARUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

Propositus a

PETRO BREMER

Helsingo.

Upsaliæ 1755. Decembr. 10.

CAPUT PRIMUM.

Rem Herbariam ab antiquissimis temporibus Aristotelis diurna fere nocturnaue manu volverunt Naturæ Curiosi, tantumque in eadem nunc demum profecerunt, ut nihil fere ab iis intactum videretur. Botanici fuerunt hac usque in eo fere maxime occupati, ut plantas delinearent, describerent, methodos & systemata conderent: sine enim distributione plantarum in classes, ordines, genera & species vix ac ne vix quidem dignoscerentur & distinguerentur; hac vero ad tantum fastigium evecta est Scientia Naturalis, ut res varias easque novas, ne vel cogitatione quondam captas perspicere licuerit. E. gr. ut paucis, quæ ad illustre hoc Lycaum fuerunt observata, leviter attingam, animadver-

advertimus 1. quod quæque suam *terram* planta amet, confuse licet illæ crescere nobis videantur. 2. *ordinem* inter arbores *folia* sua protrudendi observari. 3. *ordinem*, quem plantæ sequi videntur in *floribus* suis quovis anno explicandis. 4. quod plurimi flores statim interdum *horis* recludantur & iterum claudantur. 5. *Pecora* singula habere sibi assignatas, quas edunt, plantas, & cæteras reliquis animantibus relinquere, ne se invicem alimento privent. 6. *Insecta* singula in suis hospitari plantis. 7. Flores mirum in modum *nuptias* suas celebrare, fœcundari, per mixtionem heterogeneam ita degenerare, ut novæ inde varietates & constantes exsurgant, si non novæ species. Sed longe plura sunt fortasse postero ævo reservata, quod ulteriorem occasionem habebit in campis Naturæ exspatiandi.

1. Plantæ perplurimas habent qualitates cum animalibus communes, tantamque cum iis similitudinem, ut nesciam sane, an quis se plantam siccam *Conservam articulatam* a vermiculo exsiccato, dicto *Sertularia*, posse arbitretur distinguere. Vermes hi minimi videntur per poros suum colligere nutrimentum, ut tenellæ *Algæ aquaticæ*, & pari modo ac plantæ in ramos crescunt: Plantæ purum & a sole modificatum *ærem*, quem parte foliorum suorum superiore adtrahunt, postulant. Sufficiens requirunt a fimo aut alia terra *nutrimentum*, sufficientemque humectatione potum. Plantis suus debetur *motus* & *quies*; si enim nimia quiete abundant, sicuti in caldariis, torpent, insectis infestantur, putrescunt, graciles & pallidæ fiunt: cum aliæ, quæ libero aëre gaudent, omnibus ventis agitatae, firmiores fiant, vigeant

---

1. *Stationes plantarum.* 2. *Vernatio arborum.* 3. *In Philosophia Botanica.* 4. *Ibidem.* 5. *Pan Succicus.* 6. *Hospita injectorum Fiora.* 7. *Plantæ Hybridæ.*

vigeant & pulcre floeant, exceptis solummodo quibusdam plantis parasiticis, quæ plurimæ foliis carent, ut *Lathræa*, *Monotropa*, *Hypocistis*, *Cynomorium*, nec non plantis succulentis, quæ in campis locisque elevatioribus aluntur. Suas habent plantæ *excretiones*, transpirant, per glandulas secernunt, eodem pene ac animalia modo *venerem* celebrant, quod licet alio loco *) satis superque sit evictum; ne tamen cui circa hanc rem ullus scrupulus relinquatur, unum tantum, quod in nostris caldariis quotannis videre licet, experimentum proferre lubet; e. g. in *MOMORDICA Balsamica*, quæ apud nos sero plerumque autumno floret, clausis jam tum fenestris & januis caldarii, flores mares eodem ac fœminæ cauli insident, sed tamen remoti: Pollen itaque ex defectu venti ab antheris ad stigmata non potest deferri, quam ob causam fœminæ semper abortiunt; Hortulani igitur masculum florem decerpunt, eoque stigma floris fœminei conspergunt, & flores tali modo fœcundati plerumque fructum ferunt, sed non alii. Numne hoc sufficienter probet plantas fœcundari ex polline supra stigmata illapso?

3. Præterea apud plantas animadvertimus tam multas mirandasque qualitates, cum animalibus convenientes, ut taceam, quod suas *metamorphoses*, sicuti Insecta, subeant. Flores ad aërem attrahendum se elevant, conduntque non aliter ac Insecta sua germina, ut *Valantia* sub foliis suis, *Asarina* sub pedunculis, *Arachis Trifolium subterraneum* & *Lathyrus subterraneus* in ipsa terra. Animalia vero unum habent, quod in plantis desideratur, scilicet quod non sentiant, & motu careant voluntario, qui in animalibus nervorum, ex cerebro ad reliquas partes sese diffundentium, ope peragitur. Licet enim aliqua

---

*) *Sponitalia Plantarum.*

quæ *Mimosa*, & *Oxalis sensitiva*, a contactu sua folia contrahant, fit hoc sine illorum sensatione.

4. Quemadmodum plantæ nervis & sensatione sunt destitutæ, sequi quidem videtur, *somnum* illis & *vigilias* non proprie posse adscribi; nihilo tamen fecius, sicuti quicquid caret alterna requie durable non est, ita complacuit Creatori O. M. plurimis, si non omnibus plantis, somni analogon quoddam concedere, quodque hoc loco, licet improprie, somnum plantarum, qualis & primo intuitu esse videtur, nominare ego ausus sum, ut novum terminum cudere evitem, qui longe obscurior minusque acceptus fieri posset.

5. Animalia somno ac otio se datura, plerumque particularem situm observant. Simia instar hominis lateri incumbit, & integumento se ad caput usque obtegit. Camelus, capite inter pedes anteriores posito, dormitat. Magnam avium partem alaudem videmus caput obnubere. Psittaci quidam sub somno capite nutant. *Psittacus Galgulus* uno tantum pede ramulum arboris amplexus, ex illo pendet non aliter ac penderet mortuus; & quidam Aranei, ut & Insecta alia, pedibus posterioribus suspensi quietem noctu capiunt; si statuere fas sit, quod diversi statuunt Physiologi, Insecta proprie non dormire.

6. Similem fere in plantis pluribus qualitatem observavimus, in eo, quod noctu sua folia contrahant & complicant, ne non tantum a ventis procellisque lædantur, sed &, ut, quiete tranquilla frutescentes, novas quasi vires recuperent. Plantas tali frui somno novum quid est & inauditum, & hic viam ingredior, a nemine antea calcatam, quæ tamen progressu temporis forsitan planior evadet, dum plures illam fuerint ingressi, vestigia Creatoris legentes. Homo, rationis particeps, semper & sedulo ad obvia Naturæ

turæ phænomena attendere debet; hæc enim semper ad novas res, novaque inventa, generi humano utilia, ducunt, quamquam primo intuitu vana perpæpe videantur.

7. Omnino cavendum est, ne confundatur plantarum somnus cum ea, qua gaudent flores facultate, certo sese subdiu tempore contrahendi, iterumque statim horis explicandi, quod phænomenon N. D. Pr. in Philosophia Botanica *Vigiliis* Plantarum insignivit. Per *Somnum* vero heic intelligo eam formam faciemque, quam plantæ sub nocte induunt, maxime a diurna earum facie diversam, nulla habita ratione partium internarum seu ipsius fructificationis.

8. Quicumque tempore æstivali sub nocte, prata, silvas, hortos aut caldaria perlustraverit, animadverterit procul dubio, omnes res sub peregrina facie sese offerret, ita, ut acutissimus præteriens Botanicus vix ac ne vix quidem agnoverit plantas notissimas; quam varietatem a luce & umbra provenire vulgo creditum fuit. Largimur quidem, nocturnas tenebras multum eo conferre; docuit tamen accuratior observatio, formam nocturnam vere multumque a diurna differre, quod huc usque a Botanicis non fuit observatum.

9. Unicum tantum hujus rei vestigium invenio apud lauctores, qui de TAMARINDO, uti arbore in regionibus calidioribus mirabili, tradiderunt, quod noctu semper sua folia contrahat, tenellum adhuc fructum a noctis injuriis sub illis ita defendens; quod tamen *Rajo* una cum *Syëno*, Botanicis licet acutissimis, fabulam redolere visum fuit. *ACOSTA arom.* 271. de Tamarindo: „folia sub noctem se contrahunt, suumque fructum amplecti solent, summa vero aurora explicare incipiunt grato spectaculo. *ALPINUS ægypt.* 35. „Tamarindus hoc mirabile
T^o V. Y „habet,

„habet, quod ejus folia solem semper sequantur, fo-
 „lisque sequia dicuntur, nam ipso occidente, omnia
 „in se clauduntur, eodemque aperiente aperiuntur;
 „atque hæc motio tantam vim habere in iis observa-
 „tur, ut fliquas dum habent, occidente sole, eas-
 „dem foliis arctissime in se claudant & retinere spe-
 „ctentur, eodemque oriente aperiantur, fliquasque
 „relinquant. Hanc foliorum conversionem pluribus
 „Ægyptiis aliis plantis communem animadverti,
 „quippe Acaciæ, Abfus, Abrus, Sefban atque Ta-
 „marindo.“ *RAÏUS* in *hifl. plant.* p. 1748, dum
 hoc recenset, ita dicit: „Folia sole occidente, ut
 „in Acacia aliisque, sese contrahere solent, eoque
 „oriente aperire, ut tradit Alpinus; at vero fru-
 „ctum seu fliquam frigoris vitandi causa foliis se in-
 „volvere, ut Alpinus & Acofta scribunt, & miraculi
 „loco habent, mihi cum aliis fabulam redolere vi-
 „detur.

10. Nocturnam foliorum mutationem, quam nos
 somnum dicimus, multi fortasse sibi persuadebunt ex
 eo dependere, quod die calor folis reddat folia &
 petiolos plantarum molliores flaccidioresque, unde
 plantæ fierent magis patentes; & contra: foliis a fri-
 gore noctis coarctatis, plantæ etiam coarctarentur,
 non aliter ac tempore fieri observamus autumnali,
 dum FRIGUS teneriores infestare plantas incipit,
 ubi suis foliis quasi sese obtegere solent, quod in
Euphorbia Lathyri, *Ocymo fruticoso*, *Asclepiade curaf-
 favica*, *Solano bahamensi* imprimis animadvertitur. *EU-
 PHORBIA Lathyris* deflectit autumnò arcte ad cau-
 lem folia, ut caulis foliis fere totus obducatur.
Ocymum fruticosum in frigidiorè loco positum, mar-
 ginem foliorum contrahit, & folia ad caulem refle-
 ctit. *Asclepias curassavica* itidem autumnò, ingruen-
 te frigore, reflectit arcte ad caulem folia inferiora.
Solanum bahamense, inveterascente autumnò, in loco
 frigi-

frigidiori positum, ad caulem arcte sua folia deflectit, iisque caulem ab injuriis aëris defendit; quod vero in hocce notatu dignissimum observatur, est, quod pagina folii superior non ad extra vertitur quod ex folio depresso proprie sequi deberet, sed petioli se ita inflectunt, ut pagina folii inferior extrorsum, & pagina superior, uti tenerior, introrsus flectatur, ut sic tegatur caulis; & quod plus adhuc admirationis movet, est, quod folia meridiem versus, quæ foli calenti obvertuntur, sicuti reliqua quidem dependeant, paginis vero non inferioribus, sed superioribus extrorsum flexis, ut quantum possint, sole adhuc calente, respirent.

11. Somnum vero plantarum non unice tribuendum esse aëri frigidiori, ex eo clarissime patet, quod eadem plantæ, in caldario licet calenti repositæ, & ubi idem diu noctuque sit caloris gradus, solitis tamen horis somnum suum recuperent; h. e. vesperi se contrahant, & summa aurora rursus aperiantur, & quod notatu dignum est, quod hanc vicissitudinem observent, sive operimenta fenestræ caldarii clausa fuerint, sive non, quod in horto Academico quotidie licet videre. Hoc certe meam & fortasse multorum aliorum admirationem auget, tam artificiose a Creatore constitutas esse plantas, ut easdem in machinis videam mutationes, quas non nisi animalibus sensu & voluntate gaudentibus competere videretur.

12. Circa somnum plantarum hoc quoque observatum velim, plantas illum, sicuti animalia, dum teneræ sunt, avidius carpere, adultiores vero minus somno indulgere; quare qui post me circa hanc rem plura experimenta instituire cupit, tempus observabit vernale, quod nos hac vice facere non potuimus, qui adulta jamtum æstate de tali somno quidquam suspicari cœpimus.

13. Primam hujus somni suspensionem N. D. Pr. præbuit *Lotus orithopodioides*, quæ ex feminibus ad N. D. P. a summo nostri ævi Medico & Botanico consummatissimo Dn. de *Sauvages*, Professore Monspeliensi, missis prodierat. Planta binos flores edebat, quas ubi N. D. P. animadvertibat, constituit animo, statim admonere hortulanum, ut specialem horum florum curam ageret, ne quodam infortunio perirent; aliis vero intervenientibus negotiis ad vesperam usque distractus, hortulanum tum vocabat, plantam illi commendaturus, sed frustra quærebantur flores. Die sequenti flores iterum se conspicendos præbebant, sed hortulanus ad vesperam usque aberat, tum flores se rursus abscondiderant & non inveniebantur, licet a N. D. P. & Hortulano summa diligentia requisiti. Tertio die flores sicut antea comparebant, & hortulanus tunc accersitus novos jam flores esse tuto sibi persuadebat, quoniam tanta diligentia præterita vespera quæsitæ fuerant. Circa vesperam hujus diei redibant iterum N. D. P. & hortulanus flores tam fugaces quæsturi, qui tertia jam vice disparuerant, multum tamen diuque requisiti tandem inveniebantur, sub tribus foliis, quasi sub tecto quodam reconditi. Hoc idem phænomenon iteratis dein vicibus, vespertinis hori observavit N. D. P. quod & illi occasionem ministravit tranquillo vento tum ipsum hortum, tum caldarium, candelæ vel lucerna nocturno tempore perlustrandi, ubi eandem fabulam in toto fere regno vegetabili agi observavit, prout Caput II. infra edocebit.

14. FOLIA plantarum aut *simplicia* sunt aut *composita*. *Composita* imprimis maximeque dormiunt, quatenus ad se contrahendum aptissima; unde videre licet, foliorum structuram non esse fortuitam sive temerariam, sed a Creatore omniscio ad certum destinatum finem. Animadvertimus vero, folia SIM-
PLICIA

PLICIA positionem in somno plantarum quatuor modis variare; nimirum, quod sint vel *comiventia*, vel *includentia*, vel *circumsepientia*, vel demum *muni-entia*. 1. **CONNIVENDO** fit somnus, quando duo folia opposita pagina superiore tam arcte ad sese mutuo applicantur, quasi esset unicum folium, quo tenella germina futuri ramuli foliorum & fructificationis sub hoc involucro ab injuriis aëris nocturni conservantur. 2. **INCLUDENDO**, dum folia alterna, noctu se cauli adproximant, ut inter caulem & folium in tutela ac præsidio lateat tenellus ramulus sive flos. 3. **CIRCUMSEPIENDO**, cum folia, alias horizontaliter posita, nocte fursum eriguntur, & caulem aut ramulorum apicem circumcingunt, infundibuli formam figurantia, sub quo tenelli flores & germinantia folia, sarta tectaue ab omnique incommodo detrimento conservantur. 4. **MUNIENDO**, cum folia suprema cum longis suis, antea horizontaliter patentibus petiolis, circumcirca dependent, formantque quasi fornicem, quo nec flores nec folia tenella infestare possit ventus, ros, imber, nec vel alia damna exterius ipsis facile inferri.

Folia **COMPOSITA** sub somno tenellam defendunt plantam, aut 5. sese **CONDUPLICANDO**, quando nimirum foliola sibi invicem, ut libri folia adproximentur, superiorem suam tegentia paginam. 6. **INVOLVENDO**, quando foliola tantum apicibus conniveant, & inter se invicem cavitatem formant, ut ibi tenellus flos in tuto deliteat. 7. **DIVERGENDO**, quando foliola basi adproximentur, apicibus vero pateant. 8. **DEPENDENDO**, foliis demissis, ne ros aut imber plantulum pravet, nec ventus concutiat. **INVERTENDO** & **IMBRICANDO**, ut tegatur tenerior foliolorum superficies, & ipsi petioli communes a vento imbribus procellisque defendantur.

CAPUT SECUNDUM.

Folia	Simplicia	{ 1. Conniventia. 1 - 3.
		{ 2. Includentia. 4 - 6.
		{ 3. Circumsepientia. 7 - 15.
		{ 4. Munientia. 16 - 21.
	Composita	{ 5. Conduplicantia. 22 - 29.
		{ 6. Involventia. 30 - 34.
		{ 7. Divergentia. 35 - 36.
		{ 8. Dependentia. 37 - 45.
		{ 9. Invertentia. 46.
		{ 10. Imbricantia. 47 - 51.

1. CONNIVENTIA.

1. ATRIPLEX *bortensis* connivet singulis noctibus supremis foliis, & intra paria foliorum suprema, nunc a situ horizontali ad perpendicularem erecta, includit tenellam plantam ad tempus usque florescentiæ.

2. ASCLEPIADES variæ sua per noctem folia fursum dirigunt, ambo vero suprema arcte adunata tenellos flores condunt.

× 3. ALSINE *media* noctu foliorum paria supra petiolos basi approximat, ut includant tenellum primordium ramuli; cumque par penultimum foliorum oppositorum longioribus petiolis gaudeat, hoc supra ultimum connivet & includit ramuli rudimentum.

2. INCLUDENTIA.

4. SIDÆ *Abutilon* ambo suprema folia, quorum alterum majus est, nocte suos petiolos erigunt, ut melius adproximentur, id vero folium, die horizontaliter patens, perpendiculare dependet ex eodem petiolo, ita ut pagina superior extrorsum verticalis dirigatur, pagina vero inferior ad alterum folium
proxi-

proxime adplicata, se inter & id comprimit tenellam pullulantem plantam.

5. AVENIA eandem observat omnino legem, quam Sidæ.

6. OENOTHERA *mollissima* nocte fursum tollit sua horizontaliter patentia folia, ita ut, flore adhuc non rite explicato, perpendicularia fiant, florem se inter & caulem arcte comprimentia, ut ibi tutus tectusque acquiescat; post fecundationem vero peractam, amplius hoc fieri non observatur.

3. CIRCUMSEPIENTIA.

7. MALVA *peruviana* gerit folia lobata, petioli longiusculis insidentia & patentia; ex alis vero foliorum spicam unilateralem, floribus obtegentibus latus superius pedunculi erecti; ingruente autem nocte recurvat pedunculum deorsum, petiolum vero erigit, & folio amplectitur, tamquam manu, reflexam spicam, ut flores in sinu folii delitescant per totam noctem, conservati ab injuriis aëris, stupenda naturæ providentia.

8. IVA *annua* singulis noctibus erigit antea patentia folia in infundibuli formam, cujus sub præsidio protegitur tenella planta ab externis injuriis, ne ibi lædatur, ubi partem nobilissimam sit proditura.

9. PARTHENIUM *Hysterophorus*: tantum quantum cum priori huic intercedit discrimen, ratione foliorum suorum tam frequenter divisorum, suam tamen sub somno cognationem cum illo conspiciendam præbet, erigendo eodem modo suprema sua folia, iisque tenellam plantam circum sepiendo.

10. MANDRAGORA foliis de die patet, ut flores pateant; noctu vero folia erigit ut flores non conspiciantur.

11. DATURA *Stramonium* sursum tollit sub nocte patentia sua folia, imprimis suprema, ut partes fructificationis undique circumcingant.

12. AMARANTHUS *tricolor*: folia summitatem caulis nocte circumcingunt, ut ipso caule prominentiora & a latere & supra defendant.

13. AMARANTHUS *cruentus* magis folia attollit, quam alia quævis Amaranthi species.

14. CELOSIA *cristata* eodem ac Amaranthus modo dormit, sed non tam frequentibus ac ille ad supremum apicem foliis instructa est.

15. BIDENTES noctu erigunt opposita sua folia.

4. MUNIENTIA.

16. HIBISCUS *Sabdariffa* supremas petiolorum extremitates, die erectas, nocte reflectit, ita, ut folium die horizontaliter patens, nocte perpendiculari scuti instar dependeat, sed rigidum nec laxum. Hæc folia, sicut totidem scuta, circumcirca tenellum caulem cingunt & defendunt.

17. ACHYRANTHES *aspera* peculiarem habet dormitandi modum, quod suprema scilicet adhuc tenella folia nocte decussatim ponantur pateantque, die vero iterum erigantur.

✕ 18. IMPATIENS *Noli tangere* noctu dormit foliis dependentibus, petiolis laxis.

19. SIGESBECKIA *orientalis* reflectit nocte folia rigidis petiolis, & format fornicem pro tenellis germinibus.

20. MILLERIA *quinqueflora* leges Sigesbeckiæ in dormiendo observat.

21. MALVA *scariosa* Folia adultiora, noctu deorsum flectit, ut apice tangant inferius ramum.

5. CONDUPLICANTIA.

22. BAUHINIÆ *pleræque*; foliis adhuc teneris, ambo eorum lobi sibi invicem applicantur, ita ut eorum pagina altera alteram contingat.

23. HYMENÆA *Courbaril*; ambo ejus foliola, dum adhuc teneriora sunt, tota nocte adunantur, ut quasi unum esset, conspiciatur folium, unde etiam N. D. P. in Hort. Cliffort. 484. nomen ei dedit.

24. LATHYRUS *odoratus* & plerique alii, noctu non solum ambo foliola arcte complicant, verum etiam eorum apices versus caulem inclinant, situ longe alieno ab eo, quem de die gerit.

25. COLUTEA *arborea* foliola erigit, ut per paria adproximentur, impari demum transversaliter erecto.

26. COLUTEA *fruticosa* sub somno foliola oblique flectit versus occidentem solem, & foliola magis canaliculata reddit, versus caulem erecta.

27. HEDYSARUM *coronarium* erigit singulis noctibus petiolos communes, & foliolis lateralibus ad superius latus connivet, impari vero transverso & erecto seriem claudit.

28. PSORALIA *pinnata* item petiolos communes erigit cauli obversos, & foliola per paria adproximat.

29. VICIA *Faba* singulis noctibus foliola elevat, ut per paria coadunentur.

6. INVOLVENTIA.

30. TRIFOLIUM *resupinatum* sub somno erigit †
folia, iisque capitulum florum, ex ala folii prodiens, undique comprimit ad caulem.

31. TRIFOLIUM *incarnatum* connivet foliolis ×
furfum versis, iisque complectitur spicam & pedunculum

culum prodeuntem, fere uti præcedens, & sic tenellum florem tegit, involvit & defendit.

✕ 32. *MEDICAGO polymorpha* eodem fere modo, ut præcedentia *Trifolia*, conniventibus foliolis includit flores, ut in tuto sint.

33. *LOTUS tetragonolobus* petiolos communes versus caulem incurvat foliolis inflexis, iisque amplectitur tenellos ramulos floresque, ut undique obtegantur.

✕ 34. *LOTUS ornithopodioides* diffusos & adscendentes ramulos ad terram deprimit, & pedunculos, die erectos, versus terram inclinat; hæc planta sub floribus gerit tres bracteas seu foliola floralia, die patentissima, ut flores fere iis infideant: noctu vero primum connivet foliolis hisce lateralibus supra flores, tertio s. impari foliolo, tecti instar, lateralibus imposito; idque tam artificiose, quam antea (p. 12.) monuimus; ita ut qui noctu flores plantæ quærat, summam adhibere debeat diligentiam.

7. DIVERGENTIA.

✕ 35. *TRIFOLIUM Melilotus polonica, officinalis, & cærulea*, peculiarem sibi positionem habent, foliolum nimirum impar, alias horizontaliter patens, verticaliter ita constituit, ut margo alter cælum, alter vero terram respiciat, foliola vero lateralia immutata manent, quo fit, ut hæc folia in aëre firmiora constant, nec tam facile a procellis agitentur.

36. *TRIFOLIUM Melilotus italica* priori fati convenit, eo tamen discrimine, quod foliola lateralia, licet quoque verticalia fiant, pagina tamen eorum inferior exterior fiat; ad basin vero arcte coarctantur, ut procul dubio ventis minus agitentur, minusque rore graventur.

8. DEPENDENTIA.

37. LUPINUS *albus* demittit foliola, ut omnino pendeant, iisque tenella proditura germina obtegit; cæteri vero Lupini sua sub somno folia erigunt.

38. OXALIS *incarnata* noctu omnia demittit Foliola, sed pedunculos communes ita approximât cauli, ut tenella folia obtegantur, quemadmodum in Lupino.

39. IPOMOEA *ægyptia* (*Convolvulus pentaphyllus?*) sua quoque foliola ad pedunculum deflectit, ut quasi pendeant, firmis licet eorum petiolis partialibus; unde patet, folia laxitate non pendere, sed alia causa ad hoc cogi, & fieri hoc, observatur tum in caldario calefacto, tum sub cælo frigidior.

40. PHASEOLUS (*femirectus*) *strumosa* radice, flore purpureo, siliqua angustissima Plum. spec. 8. quavis nocte suum erigit, in calente quoque caldario, petiolum, ut propior cauli, ipsique fere fiat parallelus; simulque foliola demittit, ut parallela constituent exterius tres parietes, quartum latus supplente caule, intra quæ rudimentum ramuli florisque arcte obteguntur, ne frigus aut ros frigidior accedat ad tenellam plantulam.

41. HEDYSARUM *canadense* observat eundem, quem præcedens, dormitandi modum, erigendo suum petiolum, foliaque demittendo, ut omnino pendeant.

42. ROBINIA *Pseudo-acacia* demittit quavis nocte foliola sua horizontalia, ut sub petiolo communi per paria conniveant seu coadunentur, paginis inferioribus mutuo obversis: non tamen sunt petioli partiales foliorum laxi, sed omnino rigidi, ita ut hoc fiat flexura quasi voluntaria, & foliolum impar s. terminale dependeat transverse positum.

43. GLYCYRRHIZÆ dormiunt foliolis dependentibus, uti Robinia.

44. AMOR-

44. AMORPHA *fruticosa* præcedenti convenit, scilicet, quod folia omnino sub costa seu petiolo communi pendeant, idemque, tum in caldario, tum in aëre libero, indormitandi & evigilandi tempus observat.

45. GLYCINE *Abrus*, (*Abrus precatorius*,) ficuti ambo præcedentia, suis quavis nocte foliolis pendet, ut per paria sub costa adproximentur, ita tamen, ut folioli margo posterior seu cauli propior, semper incumbat proximo foliolo.

9. INVERTENTIA.

46. CASSIÆ fere omnes sibi proprium fatisque mirabilem dormitandi modum habent, ita nimirum, ut primum paululum erigant petiolum suum communem, dein sub eo foliola reflexa, per paria, instar foliorum libri conniveant sub costa; sed quod maxime admirationem meretur, est, quod pagina foliorum superior fiat interior & occultata, inferior vero pagina exterior evadat, flexura adeo singulari, ut die vix artificialis flexura peragatur absque laceratione & fractura petiolorum propriorum.

10. IMBRICANTIA.

47. TAMARINDUS *indica* foliis simplicibus pinnatis, petiolos suos arctissime & imbricatim complicat longitudinaliter secundum petiolum communem, ita ut pagina inferior noctu exterior fiat; obtegitur itaque tali modo totus petiolus, & pagina superior foliorum a noctis injuriis.

48. HÆMATOXYLON eadem omnino ratione dormit qua Tamarindus.

49. MIMOSÆ *sensitivæ* foliis pinnatis, fere omnes, nocte aliquantulum folia sua partialia erigunt, folia vero propria longitudinaliter imbricata secundum petiolos parciales coadunant, ita tamen, ut pagina inferior extrorsum vergat, quo petioli proprii
&

& pagina foliorum superior omnino a rore & frigore occultentur, & tota planta simul minus sit ventorum agitationibus exposita.

50. MIMOSA *virgata* a prioribus in eo differt, quod pedunculi ejus communes dependeant, non vero partiales; foliola autem imbricatim complicat, non vero longitudinaliter secundum petiolos, sed paululum supra eos.

51. GLEDITSIA *triacantha* Mimosam sensitivam imitatur, ponendo foliola sua partialia imbricatim longitudinaliter secundum petiolos partiales.

COROLLARIUM.

In præcedentibus omnes a nobis observatas exposui, quas plantæ sub somno positiones observant, non tamen omnia exempla adhibui, ne opusculum meum supra modum cresceret; Et quum meum fuerit propositum, tantum plantarum sub somno foliorum situm monstrare, non ultra progressus sum; licet enim me non fugiat, ipsas quoque partes fructificationis suam persæpe habere somnum, in campum hunc exspatiari hac vice nolui, solum sequentia nominasse contentus.

EUPHORBIA *germanica* (*platyphyllos*) nutat quavis nocte radiis dichotomis umbellæ, quousque floret, ut flos resupinatus terram versus inclinetur, ne ros aut imber tangat antheras.

GERANIUM *striatum* nutat floribus eandem ob causam. †

AGERATUM *conyzoides* nutat noctu floribus florentibus, quamdiu non deflorati sunt.

RANUNCULUS *polyanthemus* itidem sub noctem floribus nutat, nec eos claudit uti Ranunculus repens. *Fl. Suec.* 2. n. 566. *It. Scan.* 110.

X DRABA *verna* floribus deorsum nutat, ne ab humido aëre tanguntur. *Fl. Suec.* 2. n. 567. *Hort. cliff.* 333.

X VERBASCUM *Blattaria*, itidem floribus noctu non nihil nutat, eandem ob causam.

Sed hæc omnia facilius patent oculis, quam calamo adumbrentur; Si itaque L. B. non displiceat, æstivis horis vespertinis adire indicatas a me plantas, & propriis intueri oculis miraculosissima hæcce naturæ phenomèna, a nullo antea observata, oblectamentum hauriet, spondeo, quod animum pascat & ingenium.

* *

* *

* *

APPENDIX.

SOLANUM *Melongena* folia noctu erigit, ut minus tangat discum majoris folii, quemadmodum *Vicia narbonensis*.

VERBESINA *nodiflora* foliorum bases approximat patulo disco, sed apicibus foliorum reflexis.

ACHYRANTHES *lappacea* nutat nocte ramulis, quemadmodum *Lantana*.

TRIUMFETTA folia demittit & cauli noctu approximat.

MIMOSA *chinensis* folia imbricat supra petiolum partialem instar ferræ.

LXV.

FUNGUS MELITENSIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

propositus a

JOHANNE PFEIFFER

Holmens.

Upsaliæ 1755. Maji. 20.

---

§. I.

Ex tanta, quantam alma Natura liberaliter nobis concessit VEGETABILIMUM copiam, non omnes simul & semel, sed sensim, tam ratione multitudinis, quam specialis earum structuræ indolisque, detectas fuisse deprehendimus. Prius quod attinet, aliæ reperiuntur plantæ, quæ per totam Europam sponte crescunt, & a Tornoa Romam usque, diffusæ sunt: v. g. Alsine media; aliæ vel summa cacumina, vel valles retortas, vel etiam radices montium Alpiorum Riphæorumque amant: aliæ vicissitudines frigoris & caloris, umbrasque veris nocturnas, vel solis flammæ diurnas, nunquam patiuntur, sic Rubus arcticus, Norlandensibus & Canadensibus per familiaris, vix ac ne vix quidem fert clima Upsaliense, multo minus illarum regionum, quæ magis austrum spectant; aliæ nec calorem urentem

tem æstatis, nec frigus intensum hyemis tolerant, utpote *Oliva*; aliæ demum loca potissimum occupant paludosa, v. g. *Rubus Chamæmorus*, *Andromeda polifolia*, *Helonias*, *Aletris*, *Sarracena*, &c. quarum culturam hortensem nondum rite didicerunt Botanici. Posterius vero si respexeris, omnino fatendum est, minimas plerumque plantas perspicacissimis Botanicorum oculis diutius sese subduxisse, quales sunt *Montia fontana*, *Queria hispanica*, *Minuartia dichotoma*, *campestris* & *montana*, *Lælingia hispanica*, *Centunculus minimus*, *Tillæa aquatica*, & *muscosa*, *Lyfimachia Linum stellatum* & quæ sunt reliquæ.

Quædam vero difficilius a se invicem internoscuntur propter majorem quam referant similitudinem. Hinc omni oculorum acie opus est ad distinguendum Gramina, Filices, Muscos, Algas, Fungos; quorum in numerum referre licet plantam *Cynomorium dictam*, quippe quæ cum ultimis allatis maximam habet conformitatem.

§. II.

Plantarum quædam PARASITICÆ dicuntur, quia vix nisi una cum aliis plantis radicant, quibus quasi insertæ atque insititiæ, succum sui nutrimenti ex hoc ipsarum stamine adscititio aptum & præparatum hauriunt, quibus plantandis, & ad fructificationem perducendis, Botanicis omnis movendus est lapis. Dividuntur vero hæ in tres potissimum phalanges: Prima est earum, quæ radices suas corticibus aliorum fruticum infigunt, & repentes, quocumque loco id fieri possit, easdem habent intertextas, succumque, hirudinis instar, totius plantæ eliciunt. Huc referuntur: *Hedera helix*, *Rhus radicans*, *Bignonia radicans*, *Cacti scandentes*, *Epidendrum Vanilla*, *Pothos scandens*, *Cuscuta europæa*, *Cassythâ filiformis* &c. Secundi ordinis sunt, quæ radice penitus carentes, uni-

cum:

cum tantum locum arborum occupant, & rami aut traducis instar, cum ipsa arbore unum totum efficiunt, veluti *Viscum album, rubrum, purpureum, opuntoides, verticillatum, Tillandsiæ, Renealmiæ, Asplenium nidus* & variæ *Filices* Indicæ, *Lichenesque* Europæi. Tertia denique classis Parasiticas terrestres comprehendit, quæ non nisi aliarum radicibus se inferunt, & quamvis id habent commune cum reliquis plantis, quod e gremio terræ erumpere videantur, nihilo tamen minus non progeminant, sed omni carent vigore, nisi in quantum cum aliarum radicibus cohæreant adunatæ sub terra, quæ affixas succo quam maxime sibi convenienti nutriunt, ut *Monotropa hypopitys* & *uniflora* e radicibus Pini crescentes, *Asarum Hypocistis* e radicibus Cisti oriunda, *Orobanche* e radicibus Pisi aut aliorum fruticum erumpens, *Cynomorium* & qua partem *Lathræa clandestina* & *Squamaria*. Magna harum pars, præsertim earum, quæ tertio posuimus loco, id sibi habent singulare, quod foliis omnino careant, & si forte rudimenta foliorum appareant, ut plurimum colorata sunt, uti a Botanicis nuncupantur, non viridia, veluti reliquarum folia, sine dubio a Sapientissimo Creatore ita instructæ, quod sub umbra arborum ortum ducant, nec in aprico sint positæ. Par quoque est ratio plantarum in cellariis educatarum, vel quæ lumine diei quavis alia ratione destituantur, nimirum quod nullam foliorum viriditatem præ se ferant. Plantæ vero foliis viridibus instructæ, si loco quodam clauso, aut viridario obscuro fuerint inclusæ, folia amittunt & prorsus nudæ evadunt; hinc *Hypocistis, Hypopitys, Orobanche, Squamaria, Anblatum, Cynomorium*, maximam Botanicis movent admirationem, quod non uti reliquæ plantæ, viridibus instruantur foliis.

§. III.

Tot inter plantas, recentiori ævo detectas & admiranda.

miratione dignas, CYNOMORIUM unica fere fuit, cujus perspicacior contemplatio, ad investigandam & describendam structuram ejus singularem atque virtutem, attentioem me fecit; structura enim a reliquis gaudet diversissima, utpote quæ imaginem Fungi potius habet expressam, quam herbæ, ad quam tamen omni jure referri debet. Colorem habet, quoad omnes partes, rubicundum & sanguineum, qualem nunquam penes reliquas vidi plantas; virtutem ultimo si respiciendum, maximum efficacissimumque in Machaonia arte porrigit pharmacon, licet ad hunc usque diem in Pharmacopoliis nostris nondum visa, & quam plurimis Medicis nostris practicis adhuc ignota sit. Gratum itaque pariter ac operæ pretium duco, si tyrocinium quoddam medicum prima vice in lucem editurus, in gratiam Medicorum, maximumque ægrotantium commodum, plantæ hujus descriptionem memoriæ vestræ L. B. ut ita dicam, resuscitaverim, præsertim cum penuria librorum Botanicorum rariorum laborent plerique, quibus tamen carere nunquam potest Medicus, qui completam hujus plantæ sibi acquirere cupit notitiam. Equidem fateor, librum hujus argumenti, a Michelio *) editum, mihi quoque deesse, Italico idiomate conscriptum, cujus, omni licet diligentia adhibita, non compotem me fieri potuisse doleo, nescius an in Patriam unquam fuerit inductus. Hujus vero defectum supplere conabor, exacte colligendo ea, quæ nobis reliqui Auctores hac de planta traderunt,

---

*) P. A. MICHELI *Relazione dell' erba detta da botanici Orobanche, e volgarmente suciamele, fiamma, e mal d'occhio, che da molti anni, in qua si è sopra modo propagata quasi per tutta la Toscana; nella quale si dimostra qual sia la vera origine di detta erba, perchè danneggi i legumi, e il modo di estirparla. Firenze, per li Tartini. 1732. in 8:vo.*

derunt, & censuræ sistam specimina a Præfecto Insulæ Melitenfis cum Nob. D. PRÆSIDE, & Hujus iterum indultu mecum communicata.

§. IV.

SYNONYMA.

Ut dilucida primum gaudeamus hujus plantæ notitia, Synonyma inquirenda & colligenda sunt, quorum ope hanc ab aliis facilius distinguere possumus.

Notantur vero imprimis sequentia:

- CYNOMORIUM coccineum. *Spec. plant. p. 970.*
 Cynomorium purpureum offic. *Mich. gen. 17. tab. 12.*
 Cynomorium erectum breve cylindraceum nudum
 prima æstate squamatum. *Brown. jam. 334.*
 Fungus mauritanicus verrucosus ruber. *Petiv. gaz. 60. tab. 39. fig. 8. Shaw. afric. 248.*
 Fungus typhoides coccineus tuberosus melitenfis.
Bocc. mus. 2. pag. 79. tab. 56.
 Fungus typhoides coccineus. *Dal. pharmac. 64.*
 Fungus typhoides liburnensis. *Till. pis. 64. tab. 25.*
Bocc. physic. 56. tab. 4.
 Fungus melitenfis. *Mat. med. 534. Act. Bononiens. I. pag. 158.*
Melitenfisibus Heeritz tal General.
Mauritanis Turtooths Bargasham.
Trapanensibus Sanguinaria.

§. V.

GENUS.

Quo clarior plantarum evaderet cognitio, Botanicis maxima fuit cura, distinctam uniuscujusque plantæ notam characteristicam sibi acquirere, quam partium fructificationis universalium descriptione assecuti sunt. Est verò fructificatio nihil aliud, quam planta interna sponte se pandens, &, papilionis in-

star, larvam five pupam, intra cujus cancellos inclusa fuit, exuens & perfectam demum atque nudam, in speciei sui multiplicationem, sese ostendens. Interna hæc unius cujusque structura eadem est, qua plantæ non tantum optime a se invicem dignoscuntur, sed & proxima earum forma, affinitas proprietatesque demonstrantur. MICHELIUS in *Generibus Plantarum* pag. 17. tab. 12 primus fuit, qui plantæ hujus fructificationem exactius perscrutatus est, & exinde distinctum formavit genus. Verba Auctoris hæc sunt: *CYNOMORION est plantæ secundariæ, aut parasiticæ genus, quemadmodum in libello nostro de Orobanche Florentiæ anno 1720 in lucem edito tradidimus, quod aliarum stirpium radicibus innascitur, & alitur, ut Anblatum, Clandestina, Hypopitys, Orobanche & similia; initio squamis densissimis tectum, postea dum incrementum acquirit, & ad magnitudinem suam pervenit, squamarum agmina inter se paulatim dilatantur, foliolis intra squamarum spatium creberrime vestitum, inter quas emergunt flores monopetali, anomali, vomeris aut cunei turbinati forma, ex una parte cavi, altera vero convexi, stamine crassiori, apice biventri instructi, sed steriles, & calyce carentes. Embryo vero ab eisdem floribus vix sejunctus, tubo donatus, & foliis plantæ, tamquam calyce obvolutus, abique deinde in subrotundum semen.*

Nob. D. PRÆSES hac Michellii descriptione & figura nixus, in *Generibus Plantarum Lugd. Batav.* 1737, vel editione prima N:o 702. suum sistit characterem, ita expositum:

CYNOMORIUM. *Mich.* 12.

* *Masculini* flores in amentum cum femineis digesti.

CAL. Amentum erectum, undique imbricatum, compositum *Squamis* unifloris, oblongis, erectis, trun-

truncatis, inferne angustatis, hinc gibbis, inde cavis.

COR. nulla.

STAM. Filamentum unicum, firmum, rectum, squama calycina longius. *Anthera* didyma.

* *Feminini* flosculi masculinis mixti, in eadem planta, vixque ab iis remoti.

CAL. Amentum commune cum masculis.

Flosculi squamula nulla excepti, præterquam a foliis plantæ, vices squamæ gerentibus.

COR. nulla.

PIST. *Germen* globosum. *Stylus* unicus, erectus, firmus, patens, longitudine squamæ calycinæ. *Stigma* obtusum.

PER. nullum.

SEM. unicum, subrotundum.

Postquam vero N. D. PRÆSES plantam acceperat exsiccata, aqua tepida calefacit illam, qua emollita mollis ac succosa evasit, & tanquam nuper nata, hinc detegit, Michelium, in ea describenda, ad minimas partes haud attentum fuisse, quare etiam N. D. PRÆSES in ultima *Generum Plantarum* editione, sive *quinta*, sub N:o 922, eundem characterem sequenti modo emendavit.

CYNOMORIUM. *Mich.* 12. †

MASCULI flores in amentum cum femineis digesti.

CAL. *Amentum* erectum, clavatum, undique tectum flosculis. *Perianthium proprium* tetraphyllum: Foliolis tribus clavatis; quarto inferiore majore, obtusissimo, canaliculato.

COR. nulla.

STAM. *Filamentum* unicum, firmum, rectum, squama calycina longius. *Anthera* didyma.

* FEMINEI *flosculi* masculis mixti, in eadem planta, vixque ab iis remoti.

CAL. *Amentum* commune cum masculis. *Perianthia* propria foliolis quatuor, clavatis, tuberculatis, germi inisidentibus, æqualibus, persistentibus.

COR. nulla.

PIST. *Germen* ovatum, sub perianthio. *Stylus* unicus, erectus, firmus, patens, longitudine squamæ calycinæ. *Stigma* obtusum.

PER. nullum.

SEM. unicum, subrotundum.

Obs. Vidi etiam flosculos hermaphroditos monandros, reliquis immixtos.

Quo Auctores Botanici characteres genericos eo facilius determinarent, cuicunque generi propria imposuerunt nomina; quam ob causam Michelius hanc quoque plantam CYNOMORION dixit, ut ipse refert a Canis genitalis similitudine, quia plantæ figura penem canis qualitercunque refert.

Unica tantum species hujus generis nobis adhuc cognita est, vanum itaque duximus, differentiam quandam adferre specificam. Equidem novi *Tillium*, in horto Pisano hæsitasse, annon inter plantas ad inferiora Europæ & superiora Africae crescentes, plures generis hujus species existerent, cujus rei asserto eo minus subscribo, quo certius mihi persuasum est, unam eandemque plantam, secundum varias ætates, valde mutari, adeo ut in prima ætate caulis in totum squamulis tegatur, quas demum, maturescente fructu, ad ipsam usque spicam coarctat & sæpe dejicit. Epitheton illud τὸ *Coccineum* plantæ huic, ut nomen *Triviale*, in Speciebus plantarum attribuitur, certe, ob ruborem totius plantæ, præter id, quod recens adhuc violenter pressa, succum reddat sanguineum.

Fungus

Fungus Melitensis, ut nomen ejus Pharmaceuticum forte adoptari possit, fungus tamen non est, licet a Botanicis, qui primi eam conspexerunt, hocce nomine insignita fuerit, quod nomen ab omnibus Botanicis parum gnaris, communiter est receptum. Præterea in genere notandum est, nomina Pharmacopœorum, licet alienissima, valere ut numos, ex consensu dantis & accipientis.

§. VI.

DESCRPTIO.

RADIX fere nulla, sed caulis quasi immediate radicibus aliarum plantarum infixus, interdum juxta basin exferens aliquot fibrillas simplicissimas, quemadmodum bulbosæ nonnullæ supra bulbum.

CAULIS communiter semipedalis est, erectus, solidiusculus, tenax, crassitie digiti, & cum adhuc junior, squamis ovatis, acutis, imbricatis, albis tectus, quas circa florescentiam maximam partem exuit, deponit aut contrahit, ut fere nudus sit, rugosus, inæqualis, & totus, postquam exsiccatus, purpureus, quas tamen sub terra retinet. Ceterum simplicissimus est caulis seu scapus & ramis omnibus destitutus.

SPICA caulem terminat, sæpe longitudine ipsius caulis, sed crassitie dupla ex bracteis seu squamis ovatis, purpureis, densissime imbricatis, in quarum sinu flosculi sessiles hærent. Structura ut in caractere dicta.

In *Actis Bononiensibus* sat adæquatam plantæ hujus descriptionem habemus: *In altitudinem surgit palmarem; pediculus crassitie unciam unam æquat, longitudine tres, quatuorve; capitulum vero paullo crassius est, ut minoris Typhæ palustris clavam videatur referre. Ubi ad maturitatem venit, innumerabilibus granis, Panico similibus & coccinei coloris, adpersum est, at si digitis prematur, sanguineus fere succus exsillat.*

RAJUS descriptionem suam, e BOCCONE de *plantis Siculis* desumptam, sic profert: *Palmaris est altitudinis, indertum major, fungum nondum explicato capituli disco plane referens. Pediculus uncialis est crassitudinis, tres aut quatuor uncias longus, scaber, fungosus; Capitulum etiam ipsum fungosum, pediculo paullo crassius, minoris typhæ palustris clavam aliquatenus repræsentans, quod dum viret, si digitis premas, veluti sanguineum succum fundit. Per maturitatem granis minimis innumeris exasperatur, undique cocci colore splendentibus. Æstatis munus est, aliis tempestatibus temere & frustra quæsieris. Folia tenuissima primo nascenti adesse, atque maritimis fluctibus continue irrigari dicuntur.*

FIGURAM a Michelio desumimus, qui optime & ad vivam plantam delineavit.

§. VII.

L O C U S.

Locus natalis, vel Patria, teste Tillio, non procul distat a littoribus maris mediterranei; inventa quoque est in oris *Mauritaniæ*, super radices Lenticis, Myrti, aliorumque fruticum & suffruticum, parasitica. In *Sicilia*, ut Drepani, per Lampedusam atque *Melitensem* insulam, speciatim in scopulo adjacente, vulgo *Scaglio del generale*, etiam provenit, ubi super Halimum seu Portulacam marinam C. B.; Nunc vero circa portum Labronis, sive Liburni, super radicem Kali, sive Vermicularis marinæ arborescentis J. B., fuit detectum in valetudinarii veteris aggere ad meridiem, in prospectu pontis, nuncupati *il ponte delle due Scale*, in quo ad palmarem, sesqui palmarem, quandoque vero ad cubitalem altitudinem, inter Novembrem, & Martium menses crescit, ibique decidente semine se propagat. Ceterum in Insula Melitensi observata fuit planta a Boccone, nec non in Drepano & Lampedusa insulis, ac
in

Mus Porcellus. p. 190.

Fungus melitenfis. pag. 351.

in regno Tunetano. Eandem etiam e *Mauritania* habuit Petiverus. Anno 1719 in littore Liburnensi, & deinde in Hetruriæ maritimis prope Pisanum, non procul a valetudinario observatus est. At vero *Bocconus* refert quod primum credita sit *Melitæ* propria planta, sed quod postea fuerit lecta in insula *Favignana*, ad salinas Traparîi, & in insula *Ronriglio*, ut & *Tuneti*, imprimis in locis *maritimis* aqua falsa irroratis, ubi *germinat* Decembri, aut Januario, *floret* Aprili, aut Majo, *maturescit* demum Julio, *substantia* carnosâ Fungis terrestribus durior alba, sed exsiccatione coccinea; Adspportatur facillime ex insula Ronzillo, ubi copiosissime crescit. Nuper etjam copiose lecta in *Jamaica* a D. D. Browne, unde spes emanat, rarissimam plantam etiam in aliis locis maritimis Americæ detegendi.

Nobilissimus Dn. *Corvinus* nostras, Capitaneus classis navalis, ante annum e Melita redux, & qui plantam secum adduxerat ad Nob. D. Præsidentem, fidem nobis fecit, quod unico tantum loco insula Melitæ adhuc crescat, & quod Præfectus hujus insulæ eandem militibus custodiendam curet, ne adeo præstans pharmacum ibidem penitus eradicetur & extirpetur, quod Magnatibus muneri offerre solet. Nulli dubitamus fore ut Medici, quibus salus generis humani curæ cordique est, hanc plantam conservent non solum per totam Italiam, ubi sponte crescit, sed etiam per alia loca radicibus aptis delatam serant, ut non solum ipsis, in usum medicum, ejus sit sufficiens sit copia, sed etiam ut quam primum eam ad dissitissimas usque regiones transvectam gaudeamus.

§. VIII.

QUALITATES.

Planta hæcce succum non solum continet rubicundum,

cundum, verum etiam quanta quanta rubra est; si exsiccetur & pulverifetur, *saporis styptici* *) esse sentitur. Præterea nullum ex ea percipi odorem, unde concludo, eam non in nervos, sed in fibras, massamque sanguineam agere.

§. IX.

V I S.

Plantæ RUBICUNDÆ, ut *Radix Tormentillæ*, *Sanguis draconis*, *Catechu*, *Rumex sanguineus*, *Baccæ Rhois*, acidum plerumque continent, quod terrestri absorptum, vertitur in austerum, quare etiam a Medicis in variis PROFLUVIIS SANGUINIS communiter adhibentur, quarum tamen omnium nulla adhuc detectarum, ad profluvia sedanda, majorem sibi hac ipsa palmam arripuit. Ad confirmandam singularem ejus virtutem in Hæmorrhagia, Dysenteria, variisque profluviis sanguineis, pulveris ℥j in vino rubro assumpto, id adferre necessarium duxi, quod *Bocco de plantis Sic. p. 82.* de ea refert, quod scilicet adstringat maxime, unde ei præcipua laus in cohibendis sanguinis profluviis, cujus gratia Melitenses ex *Gaula insula*, illius in pulverem soluti scrupulum aut amplius, vino vel jusculo dilutum, hauriunt, ducta a majoribus hac nunquam fallente medicina. Quod ulterius idem *Bocconius* in *Museo pag. 69.* diffuso dicendi genere explicat, e quo primaria libabimus.

§. X.

U S U S.

Hanc herbam refert *Bocco* in Regno Tunetano contra DYSENTERIAM expertissimum esse medicamentum, cujus mentio inter primos facta fuit a *J. Fr. Mabela de Melita*, sed paucis; *J. Labasii* & *J. Ferran-*

*) *Saporis amaricantis styptici, linguam adstringentis, cum austeritate mucilagmosa.* Bocc. mus.

Ferrantes asseverarunt Syrupum hujus fungi ad Unc. j e Melita Syracusam allatum, aut pulveris ʒj Dyfenterias specifica facultate sustulisse, J. Zammit ejusque Discipuli Fungum summæ efficacix in Dyfenteria, vix ac ne vix unquam fallente experimento, de prædicarunt.

In ulceribus CACOETHICIS pulverem magnopere commendat.

In SCELOTYRBE fluentibus gingivis pulverem dentifricium ex hoc fungo cum saccharo, moscho, ambra, summis extollit laudibus.

In VOMITU CRUENTO pulveris drachmas tres, in tres partes æquales divisi, & in aqua assumpti, nobilissimam uti Medicinam, de prædicat Bocco.

Feminæ gravissima HÆMORRHAGIA UTERI laboranti, dedit unum fere in pulverem contritum fungum, quem munificentia Serenissimæ Reginæ habuit Nobilissimus Archiater D. D. ABR. BÆCK, Regii Collegii Med. Præses, idque summo cum fuccessu, ut ex literis Ejus ad D. PRÆSIDEM

XI
datis, 1755—⁶didici.

Observatio STANCARII de hac planta notatu dignissima, ex *Actis Bononiensibus Tom. I. pag. 158.* desumpta, sequentia continet: „Multa remedia ad sup-
„primendum sanguinem, si qua parte ejus profluvium fiat, a medicis, vel antiquis, vel recentioribus
„proponuntur, in quibus illustria sunt opiata, alumen, vitriolum. Commendabantur etiam in eundem finem, & piscis cujusdam ossa, quem Hispani piscem mulierem vocant, e Brasilia advecta, & item ossa Hippopotami, & aqua Londinensis nescio quæ. Sed hæc quidem vel nihil posse adversus profluvia sanguinis, vel parum in iis præsidii esse

„se, Renhedius animadvertit. Accessit ad hæc Fun-
 „gus melitensis quidam, quem, quantum scio, præ-
 „ter Paullum Bocconem graphice descripsit ne no-
 „is eum typhoidem coccineum melitensem nominat.
 „Fungum hunc contra profluvia sanguinis valere
 „plurimum melitenses putant; quare si quando san-
 „guinem sistere opus habent, continuo hujus fungii
 „pulverem vino, aut jusculo dilutum hauriunt, id-
 „que se a majoribus suis accepisse ferunt. Eodem
 „hoc fungo non ita pridem Bononienses medici uti
 „cœperunt, cum adhuc Academia in Marsilii ædibus
 „celebraretur, cumque usus, atque experimenta opi-
 „nioni sic responderent, ut facile hoc unum reme-
 „dium ceteris omnibus sanguinem supprimentibus
 „anteponeretur, res digna Joanni Antonio Stanca-
 „rio visa est, quam suo studio, atque industria illu-
 „straret, ne homines opportunissimo remedio minus
 „docte, ut adhuc faciebant, in posterum uterentur.
 „Cum ergo his, quæ sanguinem supprimunt, illud
 „fere commune sit, ut intus sumi (sumere autem in-
 „tus sæpe oportet; quippe causa, propter quam
 „sanguis profluit, sæpe interior est,) sine noxa vix
 „possint, propterea quod profluvium, nisi mutata
 „sanguinis crasi, prohibere nequeunt; habet autem
 „hæc mutatio periculum; idcirco illa ex suppri-
 „mentibus omnibus tutissima censenda sunt, quæ
 „minime omnium crasin sanguinis mutant, & pro-
 „fluvium prohibeant nihilominus. Constituit ergo
 „Stancarius de præstantissimis quibusque supprimen-
 „tibus, vitriolo, alumine, melitensi fungo, aliis-
 „que periculum facere, ac videre quam mutatio-
 „nem, alterationemque singula efficerent in sangui-
 „ne e vena recens extracto; quidquid enim in hoc
 „fecissent, simile aliquid etiam in sanguine per venas
 „excurrente, si intus sumerentur, factura esse exi-
 „stimabat. Scimus Medicos ad hujusmodi conje-
 „cturas proclives esse. Itaque vasa paravit quin-
 „que

„que vitrea, quorum singula unam sanguinis unciam
 „capere possent. In unum fungi melitensis pulve-
 „ris conjecit semidrachmam; in alterum vitriolum,
 „in tertium alumen, in quartum alumen & vitrio-
 „lum simul, in quintum denique semen hyoscyami,
 „& papaveris, & paullum opii. Cumque ægro ter-
 „tiana simplici laboranti intermissionis die sanguis
 „forte mitteretur, singula deinceps vascula venæ
 „sectæ subjecit, ut labentem sanguinem exciperent,
 „eoque implerentur. His repletis, reliquum extra-
 „cti sanguinis in sexto quodam vase est adservatum,
 „eo consilio, ut ex hujus cum ceteris comparatio-
 „ne, quo in sanguine minor mutatio secuta esset,
 „appareret; qua de causa vascula omnia seorsum, &
 „quieto in loco sunt posita, observatoque, quo se-
 „rosa pars sanguinis ab ea, quæ concrefcere solet,
 „melius, commodiusque separata esset, in sequen-
 „tem diem rejecta. Quamquam res ipsa in opiatis
 „antevertit; nam quo in vasculo opiata posita erant,
 „in eo statim magna vis sanguinis a sefro secreta est,
 „cum contra in aliis conglutinari potius sanguis, &
 „concrefcere visus fit. Verum sequenti die Hera-
 „clito Manfredio, & Beccario ad observationem ac-
 „cessitis, hæc Stancarius animadvertit:

„In eo vasculo, in quo opiata inclusa fuerant,
 „vis sefri apparuit a sanguine secreta, non solum tan-
 „ta, quantam supra dixi, sed multo major; eaque
 „pæne tota in gelatinam concreverat instar Cornu
 „Cervi, vel etiam concreti illius, quod in sangui-
 „ne illorum, qui pleuritide affecti sunt, solet obser-
 „vari, nam & color ad flavum, quamquam obscurius,
 „vergebat, & constitutio ad polyposam sefro accede-
 „bat, & superficies universa quadam quasi membra-
 „na obducta erat, quæ cultri anatomici vel acutissi-
 „mi aciem posset fugere. Quæ omnia eo diligen-
 „tius animadvertenda sunt, quod non solum opia-
 „torum

„torum in sanguine effecta demonstrant, sed etiam
 „quid de illo concreto judicandum sit, quod in san-
 „guine pleuriticorum observatur. In eo vasculo,
 „in quo vitriolum simul, & alumen sanguini admixta
 „erant, is in crassamentum concreverat non admo-
 „dum durum, & sine ulla feri separatione. In to-
 „ta superiori facie colorem præ se fere rubrum fere-
 „bat, præterquam ea in parte, ad quam pulveres se-
 „se extulerant, ubi livida, duriorque concretio in-
 „star escharæ apparebat; idemque in fundo obser-
 „vabatur, ubi pulveres maximam partem confede-
 „rant, quo in fundo licet sanguis non admodum du-
 „rus esset, obscurus tamen totus erat, grumofusque.
 „Atque hæc quidem alumen, & vitriolum conjun-
 „ctim effecerant; separatim alia præstiterunt: nam-
 „que in eo vase, in quod alumen solum conjectum
 „fuerat, maxima feri vis a crassamento secreta, &
 „crassamentum ipsum obscurum, & durissimum est
 „observatum. In eo vero, in quo vitriolum tantum
 „repositum fuerat, modica feri portio secreta est,
 „crassamentum quasi distractum, divulsisque, &
 „in quamplurimos grumos divisum, quorum non
 „pauci escharæ, quam supra diximus, præ se con-
 „cretionem ferebant. In eo vasculo, in quo pulvis
 „Melitensis fungi continebatur, nihil novi accidit,
 „quod in sanguine e vena misso accidere non oportet.
 „Modicum erat serum, non nihil flavescens,
 „crassamentum consistentiæ mediocris, color vero ab
 „ore vasis usque ad imum sat rutilus, & purpureus,
 „ut hoc certe nomine videretur hic sanguis illi ante-
 „ponendus, qui in sexto vase sine ulla pulveris ad-
 „mixtione fuerat conservatus, quique (nisi quod
 „paullo minus feri secretum fuerat, quam e sanguine
 „sano secerni solet) sic fere se habebat, quemadmo-
 „dum si sanus fuisset.

„Hæc omnia profecto ostendunt magnam in
 „sanguine cum ex opiatīs, tum ex alumine, vitrio-

„lo mutationem sequi, ideoque his assumtis pericu-
 „lum subesse aliquod; ac si parem afferret meliten-
 „sis fungus mutationem, par sane metus esset in o-
 „mnibus, sed quando illa mutationem afferunt ma-
 „ximam, hic vero vel nullam, vel ferme nullam,
 „minime dubitandum est, quin sit hic unus ceteris
 „omnibus anteponeendus. Hunc enim inter alia tu-
 „tissimum esse, & exitus ipse declarat, & ratio ab
 „experimentis ducta confirmat.

Ex dictis & allatis observatorum testimoniis se-
 quitur: quod nulla planta, nulla Medicina, in hunc
 usque diem detecta, magis laudabilem præstiterit ef-
 fectum, quam hic fungus in variis *Morbis evacuato-*
riis sanguineis, qua propter omni jure dignum cense-
 mus specificum officinis nostris medicis, ut frequen-
 tius in usum trahatur ad conservationem generis
 humani.

LXVI.

METAMORPHOSIS PLANTARUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositus a

NICOL. E. DAHLBERG

Ostrogotho.

Upsaliæ 1755. Junii 3.

CAP. I.

Omne, in hoc mundo, vivens mutationibus obnoxium est; a parvo enim incipit, augetur & magnum fit, faciemque totam sæpe immutat. CERVI cornua ramosa non acquirunt antequam ætate provectiores evadant. PAVONES versicolore caudam non prius adipiscuntur, quam tribus annis præterlapsis. LARI, adhuc juvenes, incani sunt, & altero primo anno colorem album induunt; & plurimæ avium colorem, quem pulli habuerunt, in alium commutant. Ex conchyliis STROMBI: *Podagra*, *Scorpius*, *Lambis*, *Millepeda*, *Auris Dianæ*, &c. labia, seu dædalcos suos finus, non ante adsequuntur, quam maximam ætatis suæ partem vixerunt. Ut alia exempla reticeamus.

INSE.

INSECTA vero imprimis huic mutationis legi obnoxia sunt, si excipiuntur *Aptera*. Heic, non sine admiratione, videmus, quam dissimilia sibi met ipsis fiant, adeo ut Spectatores facile decipiant & pro duabus vel tribus distinctis speciebus agnoscantur, quæ tamen eadem sunt, licet non ab aliis, quam artis peritis, cognoscantur. Immo, tam magna heic est differentia, ut minima similitudo illorum sit, quum adultiora fiunt. Ex *Larva* enim glabra, longa, spinosa, maxillis & XVI pedibus prædita, *Papilionem* quatuor alis instructum, qui oris loco linguam tantum habeat spiræ modo contortam, provenire, tam alienum videtur, ut nemo id sibi facile persuaderet, qui id non vidisset. Æque alienum etiam videretur, quod lævis, albus, longus, sub cauda pellucidus, & sub terra reconditus vermis, mutaretur in nigrum, durum, alis & elytris tectum *Scarabæum*. Quis, nisi qui id vidisset, crederet inertem *Hemerobium* a *Formica - leone*, *Phryganeam* a verme in cylindro sub aqua recondito, vel *Libellulam* a larva quadam, crocodilo simili, in aqua provenire? Hanc autem transformationem naturæ consulti *METAMORPHOSIN* dixerunt.

In *Amphibiis* non paucis eandem transformationem videmus. *Rana*, quæ ova in aqua deponit, primo fit quasi *Piscis*, seu *Cottus* capite magno, cauda compressa, sine pedibus; tandem pedes adsequitur, *Lacertæ* simillima; dein caudam amittit, & aquam deserit, & tunc propriam formam adipiscitur.

Rana-piscis, Surinami incola est, de quo *VINCENT*, *MERIANA*, *SEBA* & alii demonstrare conati sunt Ranam in piscem transmutari, contrario plane modo ac in Ranis fieri assolet; metamorphosis vero hujus animalis ita sese non habet, sed eadem, quæ primo cauda sua compressa *Lacertæ* valde similis erat, tandem, postquam adulta ad ju-

stam magnitudinem pervenit, caudam amittit, in RANAM palmis 4daëtylis fissis, plantis 5daëtylis palmatis, femoribus postice oblique striatis, mutatur. Sic etiam plurima animalia comparata sunt.

CAP. II.

VEGETABILIA eidem, ac animalia, mutationi, & non minori admiratione dignæ metamorphosi, subiecta sunt. Insectorum metamorphosis in integumentum unius alteriusque exuitione consistit, dum postea propria & perfecta forma, nuda proveniunt. Hanc etiam metamorphosin in plerisque plantis videmus. Plantæ enim, (si partem earum præcipuam, ubi vita consistit, radicem nempe, consideramus) ex cortice, libro, ligno & medulla consistunt *). Cortex plantarum eodem modo sese habet, ac tunica larvæ, qua exuta, denudatum insectum relinquit. Sic etiam in vegetabilibus fit, cum flores producunt & aperiunt exuuntque corticem, ex qua Calyx fit **), dum videmus interanea plantæ, ut ita dicam, prorumpere, florem nempe, Corolla sua micante, Antheris farinaceis, Stigmate madido; tunc enim liber, lignum & medulla, in hisce partibus, nuda & vita sensibili sese produnt. Quamdiu planta, intra corticem, foliis tantum vestita jacet, æque incognita & obscura nobis est, ac papilio, cum etiamnum larva est, pelle & spinis obtegitur: Nemo enim larvam istam cognoscere potest, nisi qui experientia edoctus est, quod decorticata in talem mutetur Papilionem. Swammerdam & Needham hanc, inter insecta & vegetabilia, analogiam manifesteprehenderunt. Quod itaque flos, vel fructificatio,

ipsa

*) Phil. Bot. §. 30.

***) Calyx oritur, cum extimus fit, e Caulis Cortice, ideoque herbacei coloris ut folia; dehiscit una cum corolla, sed non decidit ut ea; nutritur etiam ex cortice. *Cæsalp. plant. 15.*

ipsa & propria herba fit, licet in illa tam multæ & distinctæ partes, ac in animalibus non inveniantur, nemo inficias ire potest. *Pisces* enim aures non habent, prout *Aves* & *Quadrupedia*: *Vermes* neque aures, nec nasum, nec oculos, nec alas, nec pedes, immo nec caput habent, omnes tamen genitalibus gaudent, quibus genus suum propagant. *Vegetabilibus*, ut sensu & sensatione destitutis, neque capite, nec cerebro, nec oculis, nec auribus, nec naso, nec gustus vel tactus organis, nec Musculis & geniculis pro loco motivitate, nec ventre, ut alimentum secum ferant, quum non progrediantur ab uno loco in alterum, opus est. Illis enim sufficit *vasa chyliifera* habere, quibus alimentum, quod illis aqua suppeditat, capiant; & *Folia* loco musculorum, ut ab aëre moveantur; & *organa genitalia*, quibus genus suum propagent & copulentur, sub curto illo tempore, quo nuda sunt & ova sua producant: Postea vero evanescent, uti plurima insecta, quæ transmutata id fere tantummodo curant, ut copulentur & ova deponant; hoc autem eorum fine obtento, moriuntur & evanescent. Unica vero in vegetabilibus est circumstantia, quæ cum insectis non semper convenire videtur, nempe quod in caulem & ramos excrescant, & multos flores, ideoque tot vitas proferant, & caulis sæpe in sequentem annum relinquatur & perennis continuet. Is vero, qui naturam intelligere cupit, vestigia ejus a maximis ad minima, vel a magis compositis, seu a se ipso, ad simpliciora, quantum sensus permittunt, sequi debet; simplicissima enim non licet videre, nam creator hæc sibi soli reservavit. Non debemus itaque *Vermes* a *Quadrupedibus* explicare, sed *Insectorum* classem ad finem sequi, & dein a *Vermibus* incipere, dum etiam inter *Julum* vel *Scolopendram* *insectorum* & *Nereida* *vermium*, parum differentiarum invenimus. Oportet primum videre, quemadmodum *Animalia*

quadrupeda vivipara pullos suos generent, qui utero funiculo umbilicali & placenta alligantur, quæ in illis marcescit; sed in vermibus, & quidem inprimis *Tænia*, videmus matrem partum suum edere, eidemque adhærere, quo fit, ut pro quavis generatione novus exoriatur articulus, qui distincta est vita, seu distinctum individuum, ut in radice *Tritici repentis*. His intellectis *Polypos* seu *Sertularias* inspicere debemus, qui eodem modo ac *Tænia* partus suos, licet plures, edunt, & iis adhærere, ut ramosæ plantæ similes evadant; quam primum enim matres moriuntur, indurantur eorum corpora, & truncum vel ramum constituunt, adeo ut pulli viventes in summitatibus tantummodo sint, consimiliter ac in vegetabilibus, in quibus quævis gemma novam constituit vitam, licet cum priori cohæreat; sed fato illi obnoxia est, quod, post semel peractam florescentiam vel exuitionem larvæ, nunquam ex eadem planta aliqua nuda, vel flos proveniat.

Uti animalium machina constat systemate *cerebroso & vasculoso* nutriente, sic etiam vegetabilium; in his *Medulla* loco cerebri s. *Medulla spinalis*, & *Cortex* loco vasorum, per quem succus alimentaris deferitur. Ex cortice deponitur quotannis Liber: ex Libro fit Lignum rigidum loco ossium. Adeoque hæc duæ partes essentielles constituunt Larvam plantarum, & hæc partes dein mutantur in Florem, tamquam in Insectum volitans coleoprato calyce corticali, alatis Petalis e libro licet fixis, masculis Staminibus e ligno, & femineo Pistillo Medullari.

Quomodo hæc metamorphosis fiat vel non fiat, apertissime patet intuenti e. gr. Scillam aut Ornithogalum capense. Ubi

a. Bulbus constans squamis tunicatis, prioris anni relictis. basibus foliorum.

b. Fo-

- b. Folia basi intra bulbum vaginantia, præsentis anni soboles & herba sunt.
- c. Gemma minima residet intra basin singuli folii in bulbo,
- d. Hæc gemma (c) dabit proximo insequente anno folia, nisi tabescat.
- e. Si vero hæc gemma (d) protruditur, mediante enato scapo, in folia, eodem anno quo priora (b) folia, fiet spica.
- f. Bractæe in hac spica (e) tum ortæ fuere ex foliorum rudimentis uno anno præcocioribus, adeoque teneræ.
- g. Dum Bractæas has (f) concipio uti gemmæ (c) squamas, in folia enatas (d), sequitur etiam quod concipiam in eorum alis hæere alias gemmas minores, si bulbus permanisset; Sed ultimæ hæ flores evadunt.
- h. Corolla adeoque se habet uti gemma tertii anni (g), quæ ideoque duobus annis præcocior existit.
- i. Si itidem in ipsa corolla, tamquam in bulbi gemma, concipio hæere minores bulbos, videbo hos mutatos esse in stamina; adeoque Stamina quarti anni soboles sint; immo & pistillum quinti anni.

Qui naturam insectorum scrutati sunt, invenerunt, quod sic dicta metamorphosis in insectis, proprie non sit transubstantiatio, qualem *OVIDIUS* sibi repræsentavit, sed tantummodo decorticatio: Et *SWAMMERDAM* clare observavit, quod in larva Papilionis Brassicæ, cum etiamnum in terra reptat, alæ & totus Papilio, sub ipso cortice absconditus esset; adeo ut hæc metamorphosis, denudatio partium tantum esset, eodem modo ac in floribus. Si jam flores inspiciamus, videbimus eos nihil aliud,

nisi ipsam plantam denudatam, esse; & si substantiam caudicis usque in flores sequamur, observabimus, quod hi idem ac truncus, & denudatio partium tantummodo sint. *Cortex* enim primum rumpitur tamquam in Larva, & *PERIANTHIUM* fit, colorem suum viridem plerumque retinens: Huic proximus est mollis & pellucidus *liber*, qui ideo plus expanditur, & *COROLLAM* constituit, variosque colores recipit; nempe ab acido rubrum; ab amaro luteum; a dulci album; & sic ulterius: Intra hunc *lignum* est, quod facilius finditur, firmitus est, & minus expanditur, & in *STAMINA* mutatur, producitque aridam suam substantiam, pollinem: Intime & in centro *medulla* jacet, quæ in floribus *PISTILLUM* evadit, & vitas novas, femina, profert. Eundem itaque ordinem, quem in radice vel trunco, etiam in floribus, servant plane; omnes vero hæ partes dividuntur in suas partes, figura, numero & proportione appropriatas, secundum vim insitam, in prima creatione, a summo rerum statore, determinatam, cujus rationem tam difficile invenimus, quam cur quatuor alæ in *Papilione*, duæ in *Musca* fiant, & sic porro. Id autem videmus, quod ubicumque ramus eo modo sese in florem aperit, in eodem loco & puncto ulterius non crescit, sed protrusio ibi terminatur, & hic est finis ultimus, quem *CÆSALPINUS* & plurimi inter antiquos botanicos, tam multum urgere solebant.

Insecta diu in larvis suis vivunt, sed postquam transmutata sunt, festinant ut genus suum propagent, & dein moriuntur, uti clarissime videri potest in *Bombyce*. Eodem etiam modo vegetabilia eorumque larvæ se habent, quæ per totam fere æstatem terram, virentibus foliis, operiunt, brevi autem tempore larvam suam exuunt, florent & fructus procreant, dein evanescent in omnibus plantis transmutatis

tatis hæ fructificationes: quam ob causam fructificationem non inepte partem plantæ temporariam appellaverunt Botanici. Hæ ideoque transmutatæ plantæ sunt, quæ æstati nostræ amœnitates ejus dant, & oculos nostros magis pascunt, quam ipsa folia; quemadmodum enim larvæ insectorum oculos nostros minus alliciunt, maxime vero micantes *Papiliones*, *Phalænæ*, & cetera transformata, sic etiam Plantæ.

Postquam sic vidimus, flores eodem modo sese ad herbam, quo *Papilio* ad larvam, habere, perspectu facile est, quod lubrico inædificarent fundamento, contendentes, methodum plantarum sumi debere ex foliis, caule vel radice, quæ plerumque in plantis præsentia sunt, dum fragilis ista corolla pars temporaria tantummodo est, & in quibusdam, præcipue vero in rarissimis exoticis plantis, raro prodit. Quod hæc eorum methodus viam ad nonnullarum plantarum faciliorem cognitionem panderet, si vel concederetur, occurrunt tamen heic longe plures difficultates, quam in fructificatione, & nos æque ignaros relinquit ac antea eramus; nam sicut insecta, v. g. *Papiliones*, *Muscas*, &c. ex larvis eorum cognoscere vix possibile foret, sic etiam plantæ ex ipsa Herba cognosci non possunt. Cum larvam aliquam ignotam obtinui, & eandem nutrivi quamdiu alimentum adsumere vult, proditurum ex illa Papilionem valde desidero, & tunc primum perspicio, quod & quale animal nutriverim. Eodem modo, cum semina ab exteris regionibus accepi & in horto terræ mandavi, valde plerumque incertus sum, quam plantam coluerim, licet in arborem magnam accreverit, donec florem promat, dum aliter, quam antea, de hac planta sentio. Si v. g. semina plantæ cujusdam ex Gallia australiori accepi, & illa exerescunt foliis gramini similibus, nunquam cogitare possem, quod

Piso affinis esset, nisi antea hoc novissem; cum vero flos, *Lathyro* similis prorumpit, clarissime video, quod sit *Lathyrus Nissolia*.

Ante aliquot annos planta quædam excrevit ex feminibus a Cel. Dn. Prof. *Sauvagesio* ad Nobiliss. Dn. Præsidentem missis; per totius anni spatium sine flore crescebat, & a *Glechomate* vel *Hedera* terrestri vix distingui poterat, anno autem proximo florem protrusit, qui *Antirrhino majori* valde similis erat, licet ipsa herba toto cælo ab illo differret; procumbens enim erat, & *foliis oppositis, cordatis, cre-natis*: Quis mortalium, ab ipsa herba judicaret, hoc ANTIRRHINUM *Asarina* & *Linariam* inter se affines esse, nisi fructificatio & nuda planta hoc evinceret.

NITRARIAM *Schoberi*, *Gmel. fib. 2, t. 98.*, ab externa structura quivis facile diceret esse aut *Zygophyllum*, aut *Lycium*: quum vero fructus neque capsula, nec bacca polysperma, sed Drupa fit, neutrum horum esse potest, & sic adhuc ignotum erat, quænam planta esset, quæ in Horto academico læte crevit, quamdiu florem non emiserat. Quis, ex habitu externo, seu Larva, me doceret cujusnam sit generis? Tandem protruso flore constitit distinctissimi generis plantam esse. *Stamin. 15. Pist. 1. Drupa ovata nucleo triloculari.*

Est, de cetero, non tantum facilius, plantas systematica methodo ex fructificatione cognoscere; sed etiam propius ad naturæ & indolis ejus cognitionem pervenire; si enim *Cacaliam Kleiniam* dictam sine fructificatione viderem, nunquam cogitare possem, illam propius ad *Tussilaginem*, quam *Euphorbiam*, *Mesembryanthemum* & *Cactum* accedere; ex fructificatione autem, seu structura plantæ interna, id facile video.

Utrum *Portulaca arborea* Cap. b. Spei, quæ in hortis communis est, sed quantum notum, in aliquo horto europæo non adhuc floruit, Seda aut Crassulas, an Portulacas vel Mesembryanthema cognatione contingat, nos fugit, usque dum florem videre licebit.

Qua vi medica *Hydrophyllum* gaudeat, adhuc determinare non licet, & si id sciscitari vellemus, cœca faceremus experimenta, quamdiu ordinem ejus naturalem nesciamus; e contrario autem, si v. g. *Horminum* ex Alpibus mihi ostenderetur, & ordinem ejus naturalem ex fructificatione vidissem, statim certus esse possem, plantam illam non esse venenatam, & quod non errassem, si crederem illam eandem vim, quam ceteras Verticillatas (Raji) habere. Fructificationem nos ad notitiam de generibus & ordinibus naturalibus deducere, tam indubium est, ut, qui id negaret, primis, ut dicitur, labris botanicen gustasse non videretur. Quis enim a structura externa diceret, *Linariam*, *Cymbalaria*, *Orontium*, ANTIRRHINUM *triphyllum* & *bellidisfolium* ejusdem generis esse, nisi fructificatio vel plantarum metamorphosis id docuisset? Quis alicui persuaderet, RANUNCULUM *flammulam*, *gramineum*, *Ficariam*, *aconitifolium*, *bullatum*, *acrem* & *aquatilem*, ex eodem genere esse, nisi metamorphosis plantarum, seu fructificatio hoc evinceret? Immo id mihi tam inopinatum esset, quam olim fuit C. Bauhino, ejus *Pseudocytisum* & *Nasturtium sylvestre*, ex eodem genere (VELLA rempe) esse. Firmum itaque est, & erit, quod qui plantas rite cognoscere vult, ex earum structura interna, æque ac insecta, eas cognoscere, & metamorphosin earum expectare debeat. Nam, qui accurate perspexit BRASSICAM *oleraceam*, & dein CRAMBEN *maritimam* vidit, plane convictus esset, quod Brassica & Crambe cognatione proxima

fese contingerent, & nunquam aliud cogitaret, quam quod duæ tam similes plantæ, similem adipiscerentur fructificationem; contrarium autem sentit, dum fructificatio in Crambe provenit, quæ tam multum ab illa in Brassica differt, quam proxime ad *Rapistrum maximum rotundifolium monospermum Cornuti* venit; adeo ut hæ duæ, licet dissimiles, propius cognatione & qualitatibus sese contingant, quam similes illæ, *Brassica oleracea* nempe & *Crambe maritima*; quod structura plantæ interna, in fructificatione ante oculos posita, demonstravit.

Urgeant nonnulli Botanophili, quamdiu cumque placeat, difficultatem examinandi, in quibusdam floribus, partes minutissimas; certum tamen est, & erit, quod, quemadmodum visum fere fugiens *Acarus* dignosci nequeat, nisi inspectis octo pedibus, duobusque ejus oculis, ita etiam nec plantæ sine fructificatione & inspectione nudæ earundem structuræ. Verbo: cognoscendæ sunt plantæ non aliter ac infecta, post metamorphosin peractam, nec ab ipsa larva.

CAP. III.

VARIETATES.

Metamorphoseos & transmutationis plantarum altera pars est, quæ fit cum difformantur, & partem illam Botanices comprehendit, quæ VARIETATES tractat. Hæ vero, partim in ipsa herba, partim in fructificatione consistunt. Folia in plantis *montanis*, ut in collibus & aridis locis immutantur, dum superiora magis fissa fiunt, uti videri potest in *Pimpinella*; & contra in plantis *aquaticis*, folia inferiora, quæ sub aqua latent, magis diffecantur, ita ut parenchyma suum relinquunt, & ramificationes vasque sua tantummodo retineant, quo fit magna in plantis differentia, ut multi crediderint eas esse

se distinctas, quæ tamen ex eadem specie sunt; cujus dilucida exempla in *Ranunculo aquatili* & *Sisymbrio amphibio* dantur. Immo aquæ & succi nimia quantitas, vegetabilium folia læviora, dum e contrario siccatitas & caliditas magis hirsuta faciunt, uti videmus in *Polygono amphibio*, quod etiam pro duabus speciebus habitum est, licet re ipsa una sit. Metamorphosis illa, quam Nob. v. *HALLER* jam pridem in *Ranunculo bulboso*, qui communiter in collibus nostris crescit, observavit, quod in Ranunculum repentem mutetur, cum in humum magis solutam venit, insignis est; quæ etiam in causa fuit, cur omnes Botanici antea habuerint illum pro distinctis speciebus, cum tantummodo fuerit metamorphosis quædam a loco.

Florum metamorphoses magis communes sunt; ubi **PLENITUDO** in considerationem imprimis venit, quæ semper monstruosa est, & plantam sterilem facit. Magna vegetabilium copia plenitudinem florum adsumunt, quo factum est, ut antiquiores Botanici, qui plantas flore pleno pro distinctis speciebus habuerunt, longe plures numeraverint plantas, quam re vera habebant.

Cum videamus plantam ipsam ex cortice, libro, ligno & medulla constare, & florem nihil aliud esse, nisi has partes in calycem, corollam, stamina & pistillum expansas, observamus etiam in hac metamorphosi, substantiam ligneam, quæ nihil aliud est, quam plures tunicæ libri obductæ & induratæ, in petala expandi, quæ in stamina dissindi debuissent; & videtur hoc fieri ex nimia succi alimentaris copia, quæ substantiam libri in lignum indurari impedivit, quo fit, ut stamina in petala mutantur, & flores, qui plurima gerunt stamina, facilius evadant flore pleno, quam qui pauca habent: uti videtur in *Anemone*, *Papavere*, *Pæonia*, *Ranunculo*, *Caltha*,
Aqui-

Aquilegia, Delphinio, Nigella, Rosa, Rubo, Malo, Persica, &c. & plerumque accidit, ut, si hæ plantæ, flore pleno, in macilenta terra ponantur, fictiores evadant, sæpe que ad simplices reducantur.

CAP. IV.

ALIENATIONES.

Præter antecedentem metamorphosin, est etiam aliqua in vegetabilibus, de qua botanici adhuc non convenerunt, quæ VARIETATES CONSTANTES dictas sub se comprehendit. Cum botanici vidissent eandem speciem in diverso climate vel solo, variare, primum ex illis novas species constituerunt; quo accidit, ut numerus plantarum nimis auferetur, nulli dum limites essent. Recentiores itaque botanici varietates ad species suas reducere cœperunt, ne entia præter necessitatem multiplicarentur. Botanici, qui videbant solum & cœlum tam multas fecisse varietates, intelligebant quoque, quod solum & cœlum eas reducerent, quam ob causam in hortis botanicis eas seminabant; at, cum viderent nonnullas in uno eodemque solo & climate, æque constantes esse, contendebant aliqui, eas non pro varietatibus, sed distinctis speciebus habendas esse, licet duæ plantæ admodum similes, & ceteræ ex eodem genere multum dissimiles essent, ut *Fumaria bulbosa radice cava & non cava*, & multæ aliæ. Inde ortus est dissensus Botanicorum in scientia botanica, qui hoc tempore plurimum molestiæ adfert, quamdiu Botanici causam hujus rei nesciunt.

Sexu plantarum, vel sæcundatione, tam dilucide ante oculos posita, ut totus fere orbis potuisset eam videre, & observationibus hac in parte solerter institutis, invenerunt Botanici, generationem hybridam interdum in plantis æque ac animalibus dari; qua ex duabus distinctis plantis, tertia provenit, uti Mu-
lus

lus ex Equo & Asino. Animalia, quæ partu hybrido provenerunt, genus suum rarius propagant; an vero hæc lex æque constans sit in plantis, adhuc incertum est. Ex illis enim, quæ adhuc observarunt botanici, interdum affirmatur, interdum negatur. Si jam ita est, quod admodum verisimile videtur, plantas aliquas hybridas semine propagari, fundamentum aliquando accipient varietatum constantium, & quam ob causam nova plantarum metamorphosis profertur.

Plantæ sic dictæ CRISPÆ, uti in Mentha, Tanaceto, Malva, Reseda, &c. tam similes sunt, ut nullus dubitet, quin crispæ, ex non crispis proveniant; hæc vero crispæ constantes fiunt, licet ex semine in eodem solo feminentur, ut nemo dubitet, quin varietates, licet constantes, fiant; adhuc vero nemo causam ostendere potuit.

Alia varietas constans est, quæ fit in plantis TENUIFOLIIS. *Heracleum* quod *Sphondylium hirsutum foliis angustioribus* C. B. tam prope ad *Sphondylium vulgare hirsutum* C. B. accedit, ut, qui unum novit, de altero dubitare non possit; nam, cum hæc duæ plantæ metamorphosin subierunt, fructificationem in utraque tam similem videmus, ut unam ab altera distinguere nemo queat; In pratis nostris conjunctim crescunt, & in hortis feminantur; quoad vero larvam vel folia admodum dissimiles sunt.

RUTA *tenuifolia* Europæ australis tam similis est *Rutæ graveolenti*, ut qui omnes notas Rutæ species vidit, non possit dubitare, quin hæc duæ a principio una fuerint, licet jam constantes sint, etiam si in hortis eas feminamus, & *tenuifolia* folia sua tenuia totamque suam structuram tenuiorem retinet.

Qui CENTAUREAM *Calcitrapam* novit, & femina *Cardui stellati*, *foliis integris ferratis* MAGNO-

LII accepit & in horto suo seminat, dum foliis integris & non ferratis, toto cælo a laciniatis & pinnatifidis Centauræ Calcitrapæ, differentibus, excrefcit, valde miratur, cum eas videt, postquam metamorphosin subierunt & flores prodixerunt, & quod tota planta hac fructificatione, quoad internam structuram, Centauræ Calcitrapæ simillima fit, ut nemo, nisi præjudiciis excæcatus, dubitare possit, quin hæ duæ, in principio, una fuerint.

Est vero alia metamorphosis, quæ non minus Botanicos turbat, cum nempe larvæ similes sunt, vel plantæ, quoad structuram externam, haud distingui possunt, interna vero structura tam multum differt, ut maxima videatur esse difficultas, ad unam speciem eas reducere, quas Botanici BIFRONTES vocarunt. Tales sunt *Conyza bifrons* & *ragusina*, quarum una planta flores perfecte radiatos, altera vero flores flosculosos sine radio, habet. Ejusdem qualitatis sunt *BIDENS cernua* & *COREOPSIS bidens*; *ANACYCLUS valentinus* & *ANTHEMIS valentina*, *SENECIO Jacobæa* & *Jacobæa vulgaris flore nudo*, &c. *CONYZA bifrons* & *INULA bifrons*.

Porro, varietates quædam sunt, quoad internam structuram tantum differentes corolla majori, quas Botanici appellaverunt GRANDIFLORAS, satis evidentes in *Galeopsi Tetrahit*, ubi omnes varietates corollis semper duplo, triplo & quadruplo auctiores evadunt, quam ceteræ ejusdem speciei, uti etiam videmus in *Clinopodio*, *Prunella* & multis aliis.

Hæ varietates constantes, (ad quas *Sedum Telephium*, *Serapias Helleborine* & longe plures pertinent) quæ jam Botanicos tam multum turbant, e sexu plantarum & generatione hybrida forte aliquando deduci poterunt. Gallina Frislandica seu crispa, pennis recurvis, deplumata, &, quoad minimas partes, cul-
tro

tro anatomico referata, & ab anatomico quodam perspicacissimo examinata, non potest non esse unius ejusdemque speciei cum Gallina communi, licet pennæ ejus recurvæ sint, & genus suum non mutatum propaget, etiam apud nos. Cum Cel. *REAUMURIUS* cuniculum gallinam comprimere, ut fertur, permisit, ova transmutata fuerunt in pullos, gallinæ simillimos, licet pennas non induerint, sed lana molli tecti essent; hoc experimentum huc aliquo modo quidem spectat, sed ex hocce unico non audemus ad universalia concludere, inde enim horrenda deducerentur confectaria, & occasio daretur credendi Mauros, inter homines, singularem aliquam habere originem, quam tamen eis tribuere ego nolo.

In patria nostra arbor quædam, licet rarissime, occurrit*), quæ est quasi medium inter Pinum sylvestrem & Pinum abietem, ut nemo fere possit determinare, quænam species ex hisce sit; habet enim ramos longos uti funes, & tota planta mutata est: Metamorphosin non subit, vel apud nos, quantum adhuc notum est, unquam fructum tulit; & videtur cum descriptione *Pini Mugo* dictæ, in Italia a botanicis facta, convenire. Si ex commixtione aliqua inter Pinum & Abietem hæc non provenit, omnia nos fallunt.

LYCHNIS apetala, in Alpibus Lapponicis, licet inter *Lychnidem dioicam* crescat, constans est. Cum hæc etiam in hortis plantetur, æque constans est, ac in alpibus. Facile perspicimus hanc hodie distinctam esse plantam; quod autem ex Lychnide dioica primum orta sit, tam indubitatum mihi videtur, & imprimis ex specimine, in Sibiria per Celeb. Dn. Gmelinum, lecto, ut limites eas inter non habemus.

CAP.

*) It. Gottl. 324.

CAP. V.

MONSTROSITATES.

Major sane & magis monstrosa metamorphosis in plantis fit, cum insecta in illas agunt; cujus dilucidum exemplum habemus in *Pinus abiete*, quæ dum strobilos suos rubros, seu flores femineos ponit, sæpe quasi sententiam mutat, & flores in truncum & nodum gibbum transformat, rubræque strobili squamæ virides, acuminatæ & folia basi latiori evadunt. Hoc fit, cum insecta, sub tempore florescentiæ, flosculos destruunt, & eo dilucide nobis monstrant plantarum metamorphosin, ex herba nempe in florem; cum enim rami excresecunt, a lateribus foliis suis, quasi squamis, teguntur, & inter quodvis folium gemmam, sive rudimentum futuri ramuli insequenti anni habent: Cum vero gemma, quæ insequenti anno proveniret, anno priori rumpitur, flos fit, & ramus crescere cessat, dum alimentum in fructificatione impeditur; rursus autem, si hæc fructificatio destruitur, ramus crescendo continuat. Sit v. g. *SALIX* alta; cujus rami quovis anno florent; si vero hi rami difsecantur, & in terra ponantur, ut radices agant, folia protrudunt, non vero florescunt, sed gemmæ eorum ramulos novos producunt; quod dilucide ostendit, florem nihil aliud esse, nisi metamorphosin plantæ. Si jam *Salix* aliqua crescit, & gemmas suas amentiferas seu floriferas ponit, & insecta sub illo tempore flosculos destruunt, succus nutriens abundantius ad squamulas fluit, ut in folia re vera excresecant squamæ amenti, & *rosam*, sic dictam, *salicinam* producant, quam veteres Botanici tam multum admirati sunt. Et videmus perpetuo, quod plantæ pinguefactæ folia abundantius producant, esurientes vero magis florescant.

Singulares in vegetabilibus fiunt metamorphoses, cum insecta in illis ova sua deponunt; tunc *Juniperus*

niperus nidum insecti, fructui in Triglochi verticali similem; *Populus* quasi baccas foliis adhaerentes; *Abies* conos fragiformes; *Pistacia* longum folliculum purpurascens; *Hieracium murorum* muris formæ similem gibberem; *Glechoma* & *Quercus* gallas; *Cerastium* capitula imbricata, producunt: immo nimis longum foret, eas omnes enumerare.

Metamorphosis plantarum de cetero tam multimoda est, ut hortulani *Tilias* & alias arbores inverterint, & ex trunco radicem, ex radice truncum fecerint, & quotidie radices in altissimis ramis faciant circumpositionibus & ablaetationibus. Ex unica gemma, inoculationibus, arborem integram adsequuntur. Experimentum Mandariolæ ex unico Citri folio, deponendo illud in terra, uti folia Brassicæ, bulbillum procreare, & ex ipso bulbo dein totam plantam producere, fat mirandum est.

Has vero omnes superat metamorphosis illa, quam nemo, nisi rerum omnium stator, præstare potest, quam SEMEN dicimus, maximam nempe arborem ad minimam molem, seu plumulam feminis reducere, & illam duobus lobis succulentis interponere, sufficienti humore, & membrana densissima obducere, quæ abundantem exhalationem impedit, attractionem vero admittit. Quod eo modo planta sine radiculis per totum orbem terrarum transferri possit, & sæpe per 50 ad 100 annos, sine germinatione esse, maximam meretur admirationem.

.Metamorphosis vegetabilium, tam arborum, quam perennium, quæ fit in GEMMIS seu bulbis plantarum, non minori admiratione digna est;

cum futurus ramus in compendium, & squamis minutissimis, imbricatis & conniventibus coarctetur, ut sævitiam instantem hyemem eludat: & has gemmas ostendit primo vere, non vero eas sub æstate aperit, quasi sciret dudum se ad procul instantem hyemem parare, & quomodo hæ gemmæ dissimili modo construantur; in quibusdam nempe ex petiolis, in aliis ex foliis, in aliis ex stipite, in aliis autem ex propriis squamis.

LXVII.

CALENDARIUM FLORÆ

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

propositum ab

ALEXAND. MAL. BERGER
Vermeland.

Upsaliæ 1756. Martii 31.

Poma dat Autumnus, formosa est messibus Æstas
Ver præbet flores. Ovid. am.

CALENDARIUM FLORÆ,

*gaudia anni secundum ejusdem progressum, e
sublunaribus petita, primum propositurus,
idque secundum clima Upsaliense 1755
observatum, sequentia præfari necessum
duco.*

Tempus lente festinat; in cursu & motu sunt omnia, suumque tempus habent singula, ut loquitur sapienter sapientissimus mortalium Salomò; cui concinne adstipulatur *Virgilius*: *stat sua cuique dies.*

Ad tempus rite determinandum omnem *Astronomi* moverunt lapidem, quibus accurata temporis divisio debetur, quique infinita diligentia cursum motumve corporum cœlestium observando, eo tan-

dem devenerunt, ut tempora futura accurate prædicere queant, & illa in Annos, Menses, Hebdomadas, Diesque ita distribuere, ut inde vulgus habeat *Calendaria*, tanquam normam, secundum quam æquales illius partes observare & numerare queat.

Quemadmodum diffusa *Astra* in sublimioribus cæli regionibus radiant, lucent & ornant, ita etiam *sublunaria*, tempore æstivo, rutilantes & splendentes vario colorum genere FLORES coronant & depingunt; nam quod est superius, est tanquam inferius, secundum effatum Alchemistarum.

Hiscæ *stellulis terrestribus* quantum temporis & laboris per plura retro secula impenderint Botanices gnari, ut illarum nomina, naturam & indolem pernoscerent, eo tamen scientiam perducere non potuerunt Astronomos imitando, ut æque attente observare potuerint singularum proprietates & phænomena.

Cuique FLORUM suum est *Tempus*; frustra namque quærimus autumnali tempestate *vernales* & vernali *autumnales* florum species: per stas enim anni partes alios propullulantes, caulescentes, florentes, fructificantes & evanescentes videmus; iterum alio tempore per vices sic alios in aliorum loco succrescere observamus, idque tanta celeritate, tam constanti ordine & lege, secundum naturæ ductum inter se, ut vix sine summa admiratione & animi sensu ejusmodi festinantem seriem & varietatem intueri quis possit.

Sol calore suo dum vitam Plantarum corde destitutarum excitat, producit quoque quodque vegetabile secundum indolem & naturam cujusque serius aut citius, prout hæc vel illa planta majorem vel minorem caloris gradum requirit, usquedum justam obtinet maturitatem. Nam veluti specie discrepantia

tia ova, dum eodem tempore gallinæ incubanti sup-
 posueris, non eodem die excluduntur, sed maturius
 aut tardius alia; sic nec flores simul & semel pro-
 deunt, verum statuto tempore; prout majorem cal-
 oris gradum admiserint naturæ suæ convenientem.

Etsi annus in partes a Conditore universi dividi-
 tur distinctas, per solem æqualiter in terram radios
 suos emittentem; non inde propterea Æstas judi-
 canda & metienda, quam multitudo *glaciei, nivium,*
tempestatum borealium & alia impediunt, ne omnibus
 quibuscunque annis æque cito incalescat aër; pro-
 inde secundum calorem aëris maturant anni tempe-
 ratura citius vel serius: hoc vero optime & aptissi-
 me ex variis florum speciebus mensuratur.

Quum vero æstatis tempus dependeat ab aëris
 calore majore vel minori, ut flores proportionaliter
 hinc sese conspiciendos præbeant, ita tamen, ut spe-
 cies *una alteram sequatur* constanti lege: facile anni
 tempestates inde & æstas mensurari potest, quod
 tantopere huc usque in desideratis fuit, propter usus
 æconomicos, & frustra ab astris petitum.

Hinc plantæ annis variis Mensis sæpe spatio
 citius vel tardius floribus prodeunt & sese conspi-
 ciendos præbent, licet successive & naturali ordine
 sese excipiant ad *solstitium* usque æstivum, quo omni-
 bus fere annis conveniunt; eodem prorsus modo
 pergunt & properant vel retardantur cunctando, quo
 propius autumnum fuerit perventum, & hiems in pro-
 cinctu tarde magis vel minus expectanda. Quo ve-
 ro accurate determinetur hujusmodi temporis ac-
 celeratio vel retardatio, observandi sunt quovis in
 loco omnes specierum flores, quo tempore *primum*
 in conspectum venerint, & hoc ipsum quo melius
 fervetur, quotidie annotandum, & ut series inde,
 quam servant, concatenata obtineatur.

Speciminis loco heic proponere animus est flores eo ordine, quo sese fere omnes explicare cœperunt anno proxime præterlapso 1755, in horto Academico Upsaliensi. Quocirca tenendum, pene omnes propositas plantas sub dio crevisse, in eodem solo horti paululum depresso & terra humosa, si modo unicum circiter excepero Decuriam, collectam in locis sylvaticis haud procul distitis, quæque in hortis difficulter admodum culturam admittunt; ad Latus mensem & diem prædicti anni apposui, non eum in finem, quo quis sibi persuadeat Flores, redituros omnibus annis eodem die & mense, sed tantum propterea, ut alii cernant anni istius Calendarium, & videant qua circumspèctione ejusmodi conficiatur.

Discernendis cultis ab incultis, priorum nomina trivialia *litteris cursivis*, uti dicitur, typis mandari curavi, & præcipuas quasdam, ut *prognosticas*, notatu dignas asterisco indigitavi.

Has omnes ulterius ita disponendas censui in *Menses*, secundum divisionem, quam reperire licuit, aptissimam; non vero e re esse judicavi, menses formare æquales, quum scopus mihi non fuerit dies determinare, sed unice & præcipue æstatis majorem vel minorem accelerationem.

Floribus sic accurate annotatis, addenda erunt hisce tempora, quibus regnum Animale suas subit mutationes; veluti cum *Aves migratorie* adveniunt & recedunt, quo tempore aves quæcunque *ova* ponunt vel excludunt, plumas mutant, *Pisces* varii generis ludos veneris ad littora celebrant; quando feritur Ager; quo tempore *ceres floret, maturat* frugem, cætera. Hac ratione eo tandem pervenire licet, ut e florescentia queamus dijudicare, quid quotidie faciendum, quid observandum. At huic rei perficiendæ multum requiritur temporis, & ut is, qui hæc rite

rite observabit, ruri degat præprimis, ubi omnia facilius oculis lustrare convenit. Si nostræ nationis Ruricolis in deliciis essent ejusmodi observationes, vel etiam exteris placerent, tempus quam jucundissime fallerent his & similibus immorando; certo etiam certius mihi persuasum habeo, adeo tenue initium tandem majora & majora incrementa capturum, usque quo utilissimum evaderet opus, ut inde multa & maxime proficua œconomiae privatae redundarent commoda; imprimis tempus seminis sationi & messi aptissimum eo stabiliretur. Deinde tempus fœnificii cuilibet solo convenientissimum; quandoque fructus horarios varii generis ciba aptissimos colligere liceret. Hinc hortulani discerent, quo tempore veris plantarum Radices denudarent; quando spargerent Semina in hortis; Hesperides exponerent & introducerent; quo tempore autumnali plantas intra hybernacula servandas œllis insererent, ut tutius a frigore defenderentur: Quomodo hortos arte topiaria & plantis coronariis instruerent, ut perpetua florescentia ridentes flores alii alios exciperent, quocunque anni tempore, jucundum ut semper exhiberent spectaculum, quemadmodum *Padi* flores excipiunt *Syringæ*, *Syringæ Philadelphi*, *Philadelphi Rosæ serotinae*.

BULBOSARUM florendi ordo in area Buxina, earumque duratio, numeratis plantis a primo die Germinationis; altero vero numero indicatur tempus florescentiæ.

1. Leucojum vernum	26 dies
Galanthus nivalis	26
2. Crocus vernus	17
12. Hyacinthus orientalis	18
20. Fumaria bulb. solid.	20
23. Fumaria bulb. cav.	20
28. Hyacinthus botryoides	19

34.	Narcissus pseudo-Narc.	19
	Narcissus odorus	19
37.	Fritillaria imperialis	10
	Fritillaria pyrenaica	14
38.	Fritillaria Meleagris	10
44.	Tulipa gesneriana	13
47.	Narcissus poëticus	
50.	Hyacinthus amethystinus	
51.	Hyacinthus cernuus.	
59.	Ornithogal. umbellatum	
68.	Lilium viviparum	16
69.	Allium Moly	
76.	Lilium pomponium	
79.	Ornithogal. pyrenaicum	
80.	Gladiolus communis	
81.	Martagon vulgare	15
86.	Martagon album	13
100.	Lilium album	
111.	Hyacinthus serotinus	
113.	Colchicum autumnale	

Dum plura ejusmodi Calendaria variis locis & regionibus uno eodemque anno conficiuntur, facile erit ex hisce florum generibus eorumque florescentia, uti etiam ex *vernatione* arborum, colligere, quæ differentia unius Regionis climatis ab altero; & quare plantæ ex climate meridionali allatæ, apud nos, non raro, vix ad frugem perveniant, e boreali vero facillime. Sic *Monspelim* 31, *Londinum* 28, *Fal-copia* 6 dies prius vernat quam Upsalia, & totidem ferius hybernat autumnis. Botanici & Pharmacopœi, quorum est, plantas sub ipsa florescentia legere, hoc modo præscire queunt, quo anni tempore
hanc

hanc vel illam plantam colligere datur in suo ornatu, ne illam frustra quærant tempore alieno. Ex hortorum plantis intelligere hac ratione quoque possunt, quænam in pratis & campis eodem temporis articulo floreat, & contra.

GELU NOCTURNUM, quod toties adurit nostras plantas æstate, & a Lapponia deducendum puto, a floribus indicandum est.

Sic Frigus *Plumbeum* e Lappmarchia regelata sine frondescentiæ.

Frigus *Æneum* e Lapp. alpibus regelatis initio Grossificationis.

Frigus *Ferream* ex alpibus congelatis medio Diffeminationis.

at non eadem nocte gelu nobis nocturnum, quo in Lapponia; sed migrat ad nos sæpe per octiduum feriusque advenit.

Paucis hisce, & horum similibus Calendariis, niti & inædificari debet ita dicta *Practica rustica* vulgi, quæ huc usque fundamento nimis lubrico, in desuetudinem in tantum abiit, ut inter commenta absurda hodie referatur, quæ nihilominus & potest & debet, secundum hæc principia, in idem fastigium evehi, ut illa haud facile bonus æconomus destitui queat. Hinc agricola scire tandem poterit justum & aptissimum temporis articulum, quo negotia sua feliciter peragere potest; ut cetera taceam.

* *
** *
* ** *
*

MENSES.

I. GLACIALIS.	Ovum, hyalina, incipit.
II. REGELATIONIS.	Embryo, alba, reviviscit.
1. VER.	
III. GERMINATIONIS.	Infantia, pallida, prodit.
IV. FRONDESCENTIÆ.	Pueritia, viridis, caulescit.
V. FLORESCENTIÆ.	Adolesc. purpur. florescit.
2. ÆSTAS.	
VI. GROSSIFICATIONIS.	Juventa, rubra, deflorescit.
VII. MATURATIONIS.	Virilis, fulva, fructificat.
VIII. MESSIS.	Consistens, flava, maturat.
3. AUTUMNUS.	
IX. DISSEMINATIONIS.	Effoeta, livida, dispergit.
X. DEFOLIATIONIS.	Senecta, obsoleta, tabescit.
XI. CONGELATIONIS.	Decrepita, fusca, cadit.
4. HYEMS.	
XII. BRUMALIS.	Mors, atra, perit.

---

labitur occulte fallitque volatilis ætas.

---

a solstitio hybernali in Æquinoctium vernum.

XII: 13. Butyri *separatio a vase ligneo.*

23. Populi tremulæ *gemmæ floriferæ dehiscunt.*

I: 1. *Lacustris glaciei fracturæ longitudinales.* Råkner.

2. *Fragores nocturni parietum ligneorum.*

4. *Stercorum equinorum subsultus.*

8. *Pluvia trium Regum.* Trettondedags tö.

26. *Pluvia pauli.* Pålsmäfso flask.

II: 22. *Dies chalybeati sæpe inter 20 & 28 Februarii.*

---

*Post ubi riphæi torpentia frigora brumæ
candidus aprica Zephyrus vegetaverit aura.*

Columell. 77.

---

2. ° *Tum, apud nos, sæpius intensissimum frigus,
quod summum observatum grad. 31 ½.*

a Nivis prima liquatione in Glaciei fluviorum discessum.

Vere novo, gelidus canis cum montibus humor
liquitur & Zephyro putris se gleba resolvit. Virgil.

- III: 19 Teſta ſtillant ad ſolem meridianum. Dagsmedian.
Salicis capreæ gemmæ floriferæ liſcunt.
20 Nix ſolvitur ad parietes.
Alauda cantare incipit ſuum tirilc.
22 Aqua ad parietes fluit.
25 Viæ conſpurcantur & ſpargunt aquam.
- IV: 1 Stercora equina rodunt glaciem. Windwakar.
Lycopodium Selago fumat.
*3 Lapidæ ſeparantur a glacie. Heta ſtenen.
6 Colles denudantur nive ſemiſoluta.
Colubri prodeunt.
Tipulæ choreas agunt, Muſca prorèpit.
Tetrao Tetrix muſſitat.
Tringa Vanellus advenit.
7 Papilio Urticæ copioſius evolat.
Anas Boſchas parit; ſylveſtris accedit.
10 Inundatio aquæ nivalis.
Cygnus & Crex adventu ſuo veris ſignum.
* Fluvii ſolvuntur, glaciesque tranat.
Efox Lucius parit.
11 Abſorptio aquæ nivalis. Kiälen går up.
Cellæ ſubterraneæ ſubinundantur.
Rana prodit.

Solvitur acris hyems grata vice veris & favonii.

Horat. I. Od. IV: 1.

- 7 Papilionis proventum ſunt qui certiffimum veris indi-
cium arbitrentur, ob infirmitatem animalis. Plin.
10 Fluvius Uſſalienſis per ſeptuaginta annos, ultra diem
19. Aprilis glaciem nunquam retinuit, obſervante
O. Celſio, ſeniore.
10 Efox Lucius ceſſat parere cum Rana temporaria in-
cipit.
11 Tegmenta hyberna e plantis hortenſibus removenda,
ne turiones evadant.
Vaporaria, pro Melonibus parata, ſerantur.
Favonius ſ. Zephyrus quaſi Ζεφύρος vitam ferens.

III. GERMINATIO. (Phytalia.) SÂNINGSTID. 397

a Motacillæ albæ adventu in Hirundinis adventum.
a primo flore in vernalionem primæ arboris.
per Leucoji vernalis totam florescentiam.

In principio veris Favonii hybernum emolliunt cœlum.

Plin. XI: 25.

a Favonio veris initium notant.

Cicero.

- IV. 12 Corylus Avellana.
* Tussilago Farfara.
Crocus fativus.
* Leucojum vernale. 26
Galanthus nivalis. 26
Motacilla alba advenit.
Falco Tinnunculus adven.
Cyprinus Asp parit.
Rana temporar. coaxat.
13 Crocus fativus. 17
15 Ranuncul. Ficaria.
Ornithogal. luteum.
Draba verna.
16 Pulmonar. officinalis.
Anemone Hepatica. 34
Daphne Mezereum.
Meleagris Gallop. parit.
vernat Sambucus racemosa.
Lonicera perfoliata.
Lonicera Diervilla.
17 Nymph. luteæ folia emerg.
19 Popul. trem. et albâ. 13
Helleborus hyemalis.
Viola mirabilis.
Cynogloss. Omphalodes.
vaporaria plant. hort. serenda.

Diffugere nives, redeant jam gramina campis,
arboribusque comæ.

Horat. IV, od. 7.

- 12 *Florum prima ver nuntiantium Viola alba.* Plin. XVI: 25.
16 *Hordei Upsaliensis sementum cum Hepatica.*
19 *Vaporaria hortorum cum Populo in mensem frondescentiæ.*

Grossi-

- 21 *Ojmerus Eperlanus parit.*
Helleborus viridis.
- 28 *Salix Capræa.*
Lathræa Squamaria.
- 30 *Empetrum nigrum.*
Populus nigra.
Tussilago Petasites. 25
- V. 1 *Mercurial. perennis.*
 * *Primula veris hortens.*
Fumaria bulb. solid. 20
- 3 *Anemone Pulsatilla.* 21
 * *Anemone nemorosa.* 21.
Chrysofplen. alternif.
Viola hirta.
Afarum europæum.
Viola odorata. 24
Lepidium petræum.
Campi virescunt a pluvia.
- 7 *Anemone ranunculoides.*
Salix viminalis.
Rubus fruticosus vernat.
Sturnus accedit.
- 8 *Adoxa Moschatellina.*
 * *Ulmus campestris.*
Fumaria bulbosa cav.
Nix etiam in umbra solvitur.

---

21 *Osmerus dum parit, sæpius procellosa & nivosa tempestas est Upsaliæ, & febres intermittentes grassantur.*

3 *Oenanthes post adventum rarius frigus adurit, hinc rusticis Uplandis: Södesärilan och Fåreskiällan, Stensqwättan och Södeskjäppan följas åt.*

8 *Semina Olerum ferantur in hortis.*
Plantæ Meridionales hybernaculis exeant.
Campi virescunt a Gramine reviviscente.

IV. FRONDESCENT. (*Phytane*) LOEFSRICKNING. 399

Vernatio tota arborum: a Pado in Fraxinum.

ab adventu Hirundinis in Tulipam.

Nunc Herbæ rupta tellure cacumina tollunt,
nunc tumido gemmas cortice palmes agit.

Ovid. *fast.* IV: 126.

vernantes:

V. 9	<i>Hyacinthus botryoid.</i> 19 <i>Hirundo</i> & <i>Ciconia</i> adv.	* <i>Prunus Padus.</i> <i>Corylus Avellana.</i>
11	<i>defl. Populus tremula.</i>	<i>Sorbus aucuparia.</i>
12	<i>Cuculus cuculat.</i>	<i>Spiræa salicifolia.</i>
13	<i>Oxalis Acetofella.</i> <i>Hordei sementis vera.</i> <i>Plant. hortens. serantur.</i>	* <i>Betula alba.</i> <i>Berberis vulgaris.</i> <i>Salix viminalis.</i>
14	<i>Adonis apennina.</i> <i>Primula Auricula.</i> 12 <i>Myrica Gale.</i>	<i>Evonym. europæus.</i> <i>Mespilus Cotoneaster.</i> <i>Philadelph. coronarius.</i> <i>Viburnum Opulus.</i> <i>Syringa & Ligustrum.</i> <i>Hippophæ Rhamnoid.</i> <i>Betula Alnus.</i> <i>Aceris platan. gemm.</i>
15	<i>Narciss. pseudo-Narc.</i> 19 <i>odorus.</i> 19 <i>Motacilla Luscinia</i> adv. <i>Adonis vernalis.</i> 11 <i>Primula veris.</i> 16	<i>Rosæ, Robiniæ.</i> <i>Ulmus campestris.</i> <i>Cratægus Oxyacanth.</i> <i>Lycium barbarum.</i> <i>Pyrus Malus.</i> <i>Prunus Cerasus.</i> <i>Rhamnus catharticus.</i>
16	<i>Potentilla verna.</i> 16 <i>Acer platanoides.</i> <i>Viola palustris.</i>	<i>Salix Caprea.</i> <i>Cratægus Aria.</i> <i>Æsculus Hippocastanum.</i> <i>Fagus sylvatica.</i> <i>Carpinus Betulus.</i>
18	<i>Fritillaria imperialis.</i> 10 <i>pyrenaica.</i>	<i>Populus nigra,</i>
20	<i>Fritillaria Meletagris.</i> 10	<i>tremula, alba.</i>

21 *Caltha paluftris.*
Hyacinthus fcriptus.
Libellula cum Sahnone.

Tilia europæa.
Rhamnus Frangula.
Quercus Robur.
 **Fraxinus excelfior.*

Magnus veris honos & odoræ gratia floræ.

---

24 *Fraxino vernante vix amplius gelu:*
hinc Hesperides hybernaculis educendæ.

Noctes *Plumbeæ* ante vernationem *Fraxini* adveniunt, ut
 dein grata æftas.

Flores hoc mense pauciffimi, cum pullitiei avium intenta
 natura paret copiofiffimos in adventum pullorum &
 florescentiæ.

Flora vernationibus educit juventutem floridam.

α Secales spica prima in ejusdem florem.

Lilium bulbiferum.

α Tulipa gesneriana in Sedum acre.

It Ver & Venus & Veneris prænuntius ante
pinnatus graditur Zephyrus vestigia propter.

Lucretius.

V. 25	<i>Sambucus racemosa.</i>	28	<i>Cardamine pratensis.</i>
*	<i>Prunus Padus.</i>		<i>Prunus spinosa. 10</i>
	<i>Ribes nigrum.</i>		<i>domestica. 10</i>
	<i>Erysimum Alliaria.</i>		<i>Cerajus. 10</i>
	<i>Chærophyll. sylvestre.</i>		<i>Orobus tuberosus.</i>
	<i>Ranunculus aconitifol.</i>		<i>Narcissus poeticus. 15</i>
*	<i>Tulipa gesneriana. 13</i>		<i>Aquilegia sibirica. 16</i>
	<i>Dodecath. Meadia. 36</i>		<i>Pedicularis palustris.</i>
	<i>Epimedium alpinum. 10</i>		<i>Plantago media.</i>
	<i>Polygala vulgaris.</i>	30	<i>Trientalis europæa.</i>
	<i>Alchimilla vulgaris.</i>		<i>Pinguicula vulgaris.</i>
	<i>Cyprinus Rutilus parit.</i>		<i>Convallaria majalis. 21</i>
	<i>Spica prima Secales.</i>		<i>Scorzonera humilis.</i>
26	<i>Saxifraga granulata.</i>		<i>Ajuga pyramidalis.</i>
	<i>Glechoma hederacea.</i>		<i>Eriophorum vaginatum.</i>
	<i>Ranunculus auricom.</i>		<i>polystachyon.</i>
	<i>Pyrus communis. 14</i>		<i>Cornus suecica.</i>
27	<i>Chelidonium majus.</i>		<i>Vaccinium Vitis idæa.</i>
	<i>Rubus Chamæmor.</i>		<i>Arbutus Uva ursi.</i>
	<i>arcticus.</i>		<i>Andromeda polifolia.</i>
	<i>Gnaphalium dioicum.</i>	*	<i>Geranium sylvatic. 20</i>
	<i>Trollius europæus.</i>		<i>Lychnis Viscaria.</i>
			<i>Veronica Chamædrys.</i>
			<i>Cyprinus Brama parit.</i>

Nunc frudent sylvæ, nunc formosissimus annus.

- 25 Pado florente *Plenilunium Cornicum* (kråknædanet) *duri-
ori tempestate.*
- 30 *Brama ludic dum cessat Padus! & Juniperus incipit; eaque
cessante prodit Libellula.*
- 28 *Cardam. pratensi florescente Salmo fluvios ascendit evolanti-
te Libellula.*

VI. 1	Primula farinosa.	Hesperis matronalis.
	Robinia Caragana. 13	deflorat Pomona:
	Abies gemmas exuit.	Pyrus, Prunus.
	Carum Carvi.	Pinus, Abies.
2*	Pæonia fl. simplici. 10	Actæa spicata.
	Geum rivale.	Convallaria bifolia.
	Tormentilla crecta.	Melica nutans.
	*Pyrus Malus.	Turritis glabra.
	*Secales spica omnis.	Rubus saxatilis.
3	Juniperus communis.	Ranunculus bulbosus.
	Sorbus aucuparia.	Leontodon hispidum.
	Rheum Rhabarbarum.	8 Berberis vulgaris. 16
	Aquilegia canadensis.	* Syringa vulgaris.
	Menyanth. trifoliat. 18	9 Polemon. caruleum.
4	Anchusa officinalis.	Geranium molle.
	Lonicera Xylosteum.	Ornithog. umbellatum.
	Mespilus Cotoneaster.	10 Iris Pseud-Acornus.
	Alopecurus pratensis.	Centaurea phrygia.
5	Globularia vulgaris.	11 Geranium pratense.
	Draba incana.	Campanula rotundifolia.
	Plantago lanceolata.	Matricaria Chamomilla.
	Geranium phæum.	Potentilla fruticosa.
7	Orchis latifolia.	Lonicera tatarica.
	Ribes Grosularia.	12 Cratægus Aria. 10
	Paris quadrifolia.	Anthyllis Vulneraria.
	Lotus corniculata.	Hyoscymus niger.
	Lychnis Viscaria.	13 Silene nutans.
	Hieracium præmorsum.	Geum urbanum.
	Vaccinium uliginosum.	Valeriana Phu.
	Symphytum officinale.	Thalictrum aquilegifol.
	Linum catharticum.	Adonis annua rub.
	Aquilegia vulgaris.	

-
- 7 Pulcherrima Æstas est, dum niveis quasi induta linteis nuptias celebrat Pomona, lucentibus per pulvillos Tulipis, Narcissis, Pæoniis; illuminantibus sylvas Abietis novellis turionibus, depositis gemmis, fumante Junipero.
- 8 Ranunculis flavent prata.
- 13 Pæonia simplex desinit antequam plena incipit, uti Rheum Rhabarbarum finitur incipiente Rhapontico.

- VI. 14 *Nymphaea lutea.*
Geranium uniflorum.
Orchis maculata.
Salvia sylvestris.
Geranium robertian.
Potentilla rupestris.
Lychnis dioica.
Viburnum Opulus.
 15 *Rosa spinosissima.*
eglanteria.
cinnamomea.
villosa.
Rhamnus catharticus.
Arnica montana.
Convallaria verticillata.
Orchis bifolia.
Iris germanica.
sibirica.
Aconitum lycoctonum.
 16 *Parnassia palustris.*
Potentilla Anserina.
Rhamnus Frangula.
Rubus idæus.
Galium uliginosum.
Nymphaea alba.
Pæonia plena. 13
- Dianthus plumarius.*
Campanula patula.
Heracleum Panaces.
Rheum Rhaponticum.
 17 *Carduus heterophyll.*
Trifolium montanum.
Lychnis Fl. cuculi.
Satyrium albidum.
Valeriana officinalis.
Lathyrus palustris.
Chrysanth. Leucanthem.
Euphrasia officinalis.
Ranunculus Flammula.
Senecio vulgaris.
Lonicera perfoliata.
Cratægus Oxyacantha.
 18 *Dictamnus albus.*
Allium Moly.
Lilium bulbif. viv. VII: 4.
Iris variegata.
Pimpinella saxifraga.
Potentilla argentea.
Briza media.
Atropa Belladonna.
 * *Secale hybernum.*

Omnia vere vigent & veris tempore florent,
& totus fervet veneris dulcedine mundus.

---

15 *Rosæ præcoces incipiunt.*

20 *Secale hybernum floret communiter a primo flore Sedi acris in Epilobii angustifolii primum florem, cum Dictamno, Lilio bulbifero, Clematide Flammula, sæpe 4 diebus ante solstitium incipiens.*

per Sedum acre totum.
ab Hemerocallide flava in fulvam.

revoluta ruebat matura jam luce dies. Virg. Aen. X: 256.

VI: 20 Malva moschata.	Centaurea Scabiosa.
*Sedum acre.	Serratula alpina.
Satyrium viride.	Solanum Dulcamara.
Cistus Helianthem.	* Philadelph. coronar. 14
Clematis cresta.	Solidago Virgaurea.
Galium boreale.	* Dianthus barbatus.
*Hemerocallis flava VII:	* Papaver orientale. 13
Comarum palustre.	Linum pereune.
Hydrophyll. virginian.	Charophyll. bulbosum.
Vicia sylvatica.	Souchus plumieri.
Phlomis sibirica.	Tagetes patula.
22 Ophrys infectif. myod.	Crepis sibirica.
Centaurea Cyanus.	Rubus caesus.
Spiræa Filipendula.	Lemna monorhiza.
Carduus Helenioides.	25 Stachys sylvatica.
Lyfimachia thyrsiflora.	Anthemis triumfetti.
Orobis sibiricus.	* Spiræa salicifolia.
Prunella vulgaris.	Lilium Martagon.
Gentiana campestris.	dest. Syringa vulgaris.
Delphin. elatum.	26 Scutellaria galericulata.
Lonicera Diervilla.	Epilobium montanum.
23 Anthemis Cotula.	Ophrys ovata.
Lathyrus heterophyll.	Circeæ alpina.
Sedum Aizoon.	Lilium pomponium.
Achillea Millefolium.	Scorzonera hispanica.
24*Epilobium angustifol.	Bacc. Fragar. incipiunt.
Veronica maritima.	27 Hypochæris maculata.
longifolia.	Medicago falcata.
Osinunda Lunaria.	Souchus sibiricus.
Astragalus glycyphyll.	Inula oculus Christi.
Lathyrus pratensis.	Nepeta sibirica.
Astragalus alpinus.	Tordylium latifolium.
Vicia Cracca.	

21 *Peractio solstitio* Arbores crescere quiescunt, tumque opera Topiaria hortorum tondenda sunt.

Calor summus æstatis apud nos vix supra gradum 31.
Intra tropicos vero Calor vix supra gr. 32, nec infra 26;
gallinæ incubantis calor circa gr. 35 ad 38, supra gr.
40. perit embryo.

Noctes aneæ ex alpium regelatione cum Cardui heterophylli primo flore aut Soncio plumieri s. Lino perenni.

- VI. 28 Antirrhinum Linaria.
 Elymus arenarius.
 Bryonia alba.
 Phytalis Alkekeugi.
 Clematis integrifolia.
 Silene armeria.
- 29 Chrysanth. fegetum.
 Erica tetralix.
Fruſtus Vacc. Myrtilli.
 Lathyrus latifolius.
 Rubus cæsius.
 Campanula glomerata.
 Matricaria Parthenium.
 Aconitum pyrenaicum.
 Delphinium grandiflor.
ajacis.
dephumatio Pavonis.
- 30 Anthemis tinctoria.
 Achillea Ptarmica.
 Herniaria glabra.
 Crepis biennis.
 *Dianthus deltoides.
 *Scabiosa arvensis.
 *Hypericum Ascyron.
 Gladiolus communis.
 Sambucus nigra.
 Carduus tataricus.
 Aster annuus.
 Ornithogal. pyrenaicum.
 Athamanta condensata.
 Lychnis coronaria.
 Trifolium Lupinaster.
deslor. Isatis tinctoria.
- VII: 1 Lythrum Salicaria.
 Heracleum Spondylium.
 Convolvul. arvensis.
 Gypsophila fastigiata.
 Stachys alpina.
 Trifolium Melilotus.
 Centaurea nigra.
 Chrysanth. coronarium.
 Verbascum Lychnit. alb.
- *Lilium Martagon.
 Ligusticum Leviflicum.
 Campanula Rapunculus.
 Sideritis romana.
desl. Dodecath. Meadia.
- 2 Campanula latif. VII: 30.
 Anthericum ossifragum.
 Potentilla monspeliaca.
 Delphin. elatum hybr.
- 3 Verbascum nigrum.
 Thalictrum flavum.
dioicum.
sibiricum.
 Serapias Helleb. palust.
Dies calidissimi.
- 4 Convolv. sepium.
 Trifolium Melilot. alb.
 *Lyfimachia vulgaris.
 Nummularia.
atropurpurea.
 Dianthus virgineus.
 Lychnis chalconica.
- *Digitalis rubra.
alba.
 Polygon. divaricatum.
- 5 Spiræa Ulmaria.
 Trifolium montanum.
 Agrostema Githago.
 Veronica spicata.
 Holcus lanatus.
 Dodartia orientalis.
 Telephium imperati.
 Oenothera biennis.

- VII: 6 *Achillea Millefolium.*
 **Galium verum.*
Agrimonia Eupatoria.
Campanula Trachel. 25
Hypericum perforatum.
hirsutum.
Ranunculus Lingua.
Solidago virginiana.
Daucus Carota.
Sedum rupestre.
reflexum.
Lilium Martagon. alb.
Anthemis valentina.
Iris foetidissima.
Sisyrrinch. Bermudiana.
Astragalus galegiformis.
Peucedan. germanicum.
Athamanta Cervaria.
- 7 *Centaurea Jacea.*
Campanula perficifolia.
 **Humulus Lupulus.*
Ononis spinosa.
Ligusticum scoticum.
 **Rosa canina.*
alba.
gallica.
Rubus canadensis.
Sanguiforba officinalis.
Scabiosa tatarica.
Papaver somniferum.
Phryma Leptostachya.
Achillea Ptarmica.
Corrigiola littoralis.
Hordei spica omnis.
Pisorum legumina escul.
Baccæ Ceraforum.
Fœnifecium primum.
Defl. Hemerocall. flava.
Chærophyll. sylvest.
- 8 *Leonurus Cardiaca.*
Dianthus Armeria.
Lilium bulbif. ovip.
Rumex Patientia.
defl. Philad. coronarius.
Adonis sibirica.
Baccæ Vacc. Myrtill.
- 9 *Carduus nutans.*
spinosissimus.
Arctium Lappa.
Scabiosa alpina.
Cnicus cernuus.
Rudbeckia hirta.
Cichorium spinosum.
Stachys germanica.
cretica.
Oenothera mollis.
Cannabis sativa.
Lathyrus tuberosus.
Frankenia pulverulenta.
Baccæ Rubi varii.
Ribeos rubri.
- 10 *Artemisia vulgaris.*
Prenanth. muralis.
Origanum vulgare.
Ballota nigra.
Clinopod. vulgare.
Hyslopous officinalis.
Teucrium Chamæpitys.
Scrophular. aquatica.
Circæa canadensis.
defl. Trifolium pratense.
- 11 *Sonchus arvensis.*
 **Tilia europæa.*
Origanum vulgare.
Dianthus coronarius.
Lavatera thuringiaca.
Vicia biennis.

Festinat decurrere velox flosculus æstatis.

---

7 Rosæ ferotinae nunc florere incipiunt.
 Fœnifecium cum Tilia europæa incipit, deflorato Trifolio pra-
 tensi, Rhinanthoque Crista galli quatiente semina.

a Sedo albo f. Hemerocallide fulva in Scabiosam succifam.

- VII: 12 Centaurea phrygia.
 *Cichor. Intybus.
 Inula falicina.
 Epilobium hirtutum.
 Picris echioides.
 Lonicera *Periclym.* ser.
 Malva Alexea.
dest. Hyperic. Ascyron.
Orob. nigcr.
- 13 Inula Pulicaria.
 Lepidium latifolium.
 Sedum *Anacamper.*
 Geran. *malacoides.*
 Delphin. *elat. aconiti.*
- 14 Actæa racemosa.
 *Sedum album.
 Veronica *tomentosa.*
 Echinops *strigosus.*
- 15 Eupator. *cannabinum.*
 Tanacet. *vulgare.*
 Erigeron *canadense.*
 Serratula *tinct. præalt.*
 Carduus *eriphorus.*
 Urtica *cannabin.*
 Mentha *gentilis.*
spicata.
dest. Sedum acre.
Martagon vulgare.
Cuculus obmutescit.
- 16 Sonchus *alpinus.*
 Hieracium *umbellat.*
 *Hemerocall. *fulva.*
 Mirabiles *omnes.*
 Solidago *canadensis.*
 Fœnisecium *summum.*
- 17 Carduus *lanceolatus.*
 *Sambucus *Ebulus.*
 Rudbeckia *laciniata.*
 Agrimonia *orientalis.*
 Glycyrrh. *echinata.*
 Mentha *crispa.*
- 18 Dianthus *superbus.*
 Impatiens *nolitangere.*
 Eryngium *plannum.*
 Salvia *nutans.*
 Gnaphal. *margaritac.*
 Anemon. *virginiana.*
- 19 Cucubalus *tataricus.*
 Helianth. *divaricatus.*
 Veronica *spuria.*
 Allium *descendens.*
 Porrum.
dest. Martagon album.
Colchici folia cadunt.
- 20 Aconitum *Napellus.*
 *Lilium *candidum.*
 Dipsacus *fullonum.*
pilosus:
 Salvia *agrestis.*
 Rosa *virginiana.*
 Sonchus *palustris.*
- 21 Napæa *dioica mas.*
 Verbascum *sinuatum.*
 Helianthus *decapetalus.*
 Prunella *lusitanica.*
 Aralia *canadensis.*
 Verbena *hastata.*
- 30 Othonna *sibirica.*
 Datisca *cannabin.*
 Apocynum *cannabinum.*
 Saponaria *officinalis.*
 Cinna *arundinacea.*
 Dactylis *cynosuroides.*
 Centaurea *glastifolia.*
- 23 Centaurea *Scabiosa.*
orientalis.
 Serratula *centauroides.*
 Scabiosa *atro-purpurea.*
 Phytolacca *americana.*
 Monarda *mollis.*
 Conyza *squarrosa.*

-
- VII: 24 *Inula Helenium.*
Aster Amellus.^s
Echinops sphaerocephalus.
Salvia canariensis.
Dianthus monspeliacus.
Inula dysenterica.
- 25 *Sium Sifarum.*
Verbena urticifolia.
Melissa officinalis.
Valeriana rubra.
- 26 *Gentiana Pneumonanthe.*
Helianthus multiflor.
- 27 *Serratula alpin. lapathifol.*
- 28 *Helianthus annuus.*
Senecio jaracenicus.
- 30 *Napæa hermaphrodiata.*
- 31 *Hyacinthus serotinus.*
- VIII: 1 *Cucubal. baccatus.*
2 *Aconitum Anthora.*
Solidago altissima.
3 *Sedum Telephium.*
Scutellar. laterifolia.

Mirabar celerem fugitiva æstate rapinam,
Et dum nascuntur consenuisse Rosas.

---

a Scabiosa Succisa in Colchici florem.

VIII. *4	Scabiosa Succisa.	<i>messis</i> Secales hybern.
5	Aconitum variegat.	
6	Salvia hispanica.	
7	Campanul. pyramidat.	
8	Scabiosa maritima.	<i>defl.</i> Rosa gallica.
9	Eryngium amethystinum.	
	Phytalis angulata.	
10	Malva scariosa.	
11	Gentiana cruciata.	
	Monarda didyma.	
12	Satureja virginiana.	
13	Helianthus frondosus.	
14	Artemisia campestris.	
15	Cynanch. acutum.	
	Aster miser.	
	Bidens frondosus.	
16	Eupatorium perfoliatum.	<i>Fructus</i> Humul. Lupul.
17	Coreopsis tripteris.	<i>Messis</i> Hordei vulgaris.
20	Hibiscus syriacus.	
22	Artemisia Absinthium.	
23	Helianthus giganteus.	
24	Aster bellidioides.	
	Urtica canadensis.	
25	Carpesium cernuum.	
	Polygon. scandens.	
26	Eupator. purpureum.	
	Aster carul. virg.	<i>defl.</i> Hemerocallis fulva.

Flaventia demetit arva.

Secale hybernium maturuit Upsaliæ per plures annos cum primo flore Succisæ in Horto Upsaliensi. Migratoriæ Hospites Aves, quæ accessere ab exteris, postquam mensibus vernis nuptias celebraverunt, & æstivis se fructibus maturis satiaverunt, nunc discessum parant.

a Colchici primo flore in discessum Hirundinis.

Pomifer autumnus fruges effudit, & mox
Bruma recurrit iners. Horat. IV. od. 7.

VIII: *28	Colchicum autumn.	Plantæ calidæ introducendæ.
	Conyza cinerea.	Plantæ Indicæ ollis inferendæ.
29	Cacalia suaveol.	
30	Asclepias rubra.	
31	— — —	Gelu leve vix nocuit.
IX: 1	Cyclamen europæum.	Morus nigra pallescit.
2	Adonis annua fer.	
3	Phyfalıs viscosa.	
4	Collinson. canadensis.	Ficus Carica pallescit.
6	Artemis. maritima.	
8	Clematis Vitalba.	
9	Delphinium peregrin.	
10	Artemisia rupestris.	
11	— — —	Gelu destruxit calidas.
12	Artemisia Dracunc.	Gelu mitius.
13	Clematis virginian.	
14	Solidago Jerotina.	Semina lægenda.
15	Musa paradisiac.	
	Eupatorium maculat.	
17	Inula crithmoid.	22 Hirundo submergitur. Motacilla migrat.

Nos quoque floruinus, sed flos fuit ille caducus.

Colchicum monet Hortulanos introducere intra hybernacula
plantas indicas, cum noctes ferreæ sint in procinctu.

Noctes Ferreæ diſtæ apud nos inter Aug. 17 — 29. solent
communiter adurere plantas calidas.

Procella disseminans post ortum Colchici plerumque verrit
terram.

Pteris aquilina flavescit in sylvis a prima nocte frigida.

Calla palustris foliis flavescit a prima pruina.

in casu primæ arboris foliorum in omnium arborum ultimam defoliationem.

DEFOLIATIO.

IX: j	22	Atriplex maritim.	Quercus folia arida, lutea.
	24	Nicot. Tabacum.	Aceris folia noctu cadere incipiunt.
	25		Pruina.
	26		Robinia Caraganae folia cadunt.
			Acer foliis deplumatur.
X.	4		Padus deplumatur.
	5		Procella.
	6		Fraxini folia viridia cadunt.
	7		Ulmus deplumatur.
			Procella.
			Gelu.
	12		Tiliae folia cadunt.
			Hybernacula claudenda.
	13		Populus tremula etiamnum frondet.
	14		Glacies.
	17		Corylus deplumata.
	20	Astragal. alopecur.	
	25		Populus alba deplumata.
	27	Colchici flor. ult.	Populus nigra deplumata.
	27		Destructio aestatis.
	28		Salices solæ frondent.

vernantesque comas tristis ademit hyems. Petron. 109.

Arbores frondibus demum FLAVIS: 1. Acer, 2. Quercus, 3. Robinia Caragana, 4. Ulmus, 5. Tilia. FUSCIS: Evonymus. RUBRIS: Sorbus, Rhus.

Fraxini folia dum cecidere, introducenda Flora Europæ australis intra hybernacula, ne gelu aduratur.

a defoliatione ultima in ultimam plantam virentem.

X: 28	<i>Iva annua.</i>	Nix cum gelu alternat.
XI: 2	<i>Ambrosia maritima.</i>	Glacies regelat cum pluvia.
5	<i>Milleria quinqueflora.</i>	Fluvii constinguntur glacie.
		Nive obducta terra.
		Fluvii glacie solida obducantur.
		Regelat terra cum nive.
		Nix solidior.
		Regelascit.
		Pluvia implentur fossæ.
		Hyems glacie fundatur.

Hec quam cuncta abeunt celeri mortalia cursu.

PLANTÆ SEROTINÆ, quæ flores hoc anno non producebant, antequam hiems eas suffocabat:

Artemisia pontica solet sæpius flores perficere.

Abrotanum raro ad florescentiam pervenit.

annua quibusdam annis fructificationes optime perficit, quibusdam autem vix florem producit.

Tanacetum Balsamita pluribus annis floret, vix unquam apud nos semina maturat.

Chrysanth. serotinum inter ultimos flores se sistit.

Solidago sempervirens raro floret, nisi in hyberuacula recipiatur, sed semina nunquam perfecit.

Coreopsis allata inter ultimos flores, qui non fructificant.

Ageratum altissimum ultimo floret, ut semina non attingat.

Helianthus tuberosus bis tantum visus cum floribus in Suecia.

ab ultima virente planta in solstitium hybernum.

XI.	5	Musci Lichenesque so-	Frigus grad. 19.
	6	li lætantur.	Regelascit.
	15		Frigus gr. 20. pulsitans parietes.
	20		Tempestas frigida variaque.

Quælibet orta cadunt & finem cæpta videbunt.

Plantas florentes in proventum autumnum usque, dum gelu eas apud nos destruit, corollarii loco adponere lubet.

- 4 Scabiosa arvensis.
 Lychnis dioica.
 Polemonium cæruleum.
 • Inula dysenterica.
 Anethum *Fœniculum*.
 Agrostem. *coronaria*.
 Polygonum Bistorta.
 Cacalia *juaveolens*.
 Valeriana *rubra*.
 Coreopsis *tripteris*.
 Matricaria *Parthenium*.
 Valantia *cruciata*.
 Althæa officinalis.
 Alcea *rosea*.
 Colchicum *autumnale*.
 Malva Alcea.
 Cheiranth. *incanus* alb.
 Aster *tradesc. miser*.
 Erysimum cheiranthoides.
 Matricar. chamomilla.
                   inodora.
- ⊙ Anthemis *tiuctoria* alb.
 Æthusa Cynapium.
 Potentilla norvegica.
 Agrostema *coronaria*.
 Trapopog. *pratense*.
 Erigeron viscosum.
 Geranium dissectum.
                   rotund. columb.
 Echium vulgare.
 Euphorbia heliosc. Peplus.
 Sideritis *romana*.
 Lamium purpureum.
 Calendula officinalis.

Sonchus oleraceus.
 Chrysanth. segetum, coron.
 Trifolium Melilotus alb.
 Chenopod. murale, ambros.
 Reseda Luteola, Phyteum.
 Borago officinalis.
 Silene Armeria.
 Aster annuus.
 Mercurialis annua.
 Urtica romana.
 Vicia biennis.
 Plantago Psyllium.
 Nigella damascena.
 Valeriana calcitrapa.
 Lathyrus odoratus.
 Helianthus annuus.
 Scorzonera picroides.
 Sifymbrium vim. orient. Læf.
 Brassica Eruca.
 Sinapis indica, Herman.
 Picris Echioides.
 Anthemis valentina.
 Malva maurit. glom. crisp.
 Adonis annua serot.
 Cotula coronopifolia.
 Oenothera biennis.
 Iberis racemosa.
 Alcea rosea.

LXVIII.

FLORA ALPINA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

NICOL. N. ÅMAN

Jemtio.

Upsaliæ 1756. Martii 24.

Regni cuiusque salus & potentia, certe non infima, ex civium pendet multitudine, quæ ipsa, ubi rerum ad vitam bene agendam utilium copia ei sufficiens adest, ut inde, quantum satis, sibi quisque facile acquirat, haud difficulter existit. Hinc Nationum prudentissimarum fere omnium prima solet esse cura œconomiae. Imprimis nostræ ætate, evidentissimum hujus rei exemplum est, ut alias reticeamus, natio Anglicana, quæ, per bonam Oeconomiam in Agricultura, Piscatura, re metallica & opificiis variis observatam, ita profecit, ut jam dudum non imitanda modo, sed & reformidanda fuerit ceteris.

Quæ opera ac industria humana coli & utilia reddi debent, sunt tria Naturæ Regna ab optimo Creatore in usum hominis concessa. In his quæ reperiuntur corpora cum fructu exculturo suosque in usus conversuro, omnino necessaria est naturæ illorum

rum & proprietatem, quanta datur, notitia, qua destitutus, nihil nisi cæco quodam modo experiri potest, id quod infeliciter fere succedit.

Beneficio Scientiæ Naturalis non primum modo innumeros, quos terra ubertim edit, fætus distincte cognoscimus, sed dein etiam indolem & proprietates eorum, juxta naturalem singulorum nexum, per leges fixas & constantes determinatum, penitus perspicimus. Circa finem superioris & initium hujus sæculi, plures vel sola Anglia aluit Scientiæ Naturalis cultores, quam omnes pene ceteræ Europæ partes, simul sumtæ. Effecit indefessum, quod horum fuit studium, cum magna solertia conjunctum, expiscandi & explorandi, quidquid in patrio eorum reperiebatur solo, ut integra ferme Natio illa, pari velut infecta sit circumspectione & sollicitudine, quam jugiter consecuta est cura capiendi ex omnibus, quæ indagari potuerant, utilitatem, quantam excogitare licuit, maximam.

Novissimis temporibus Nostrates, cum fundarent Regiam Academiam Scientiarum Stockholmiensem, indeque continue gnæviter id egerunt, ut, quos in Patria nostra benignissimum Numen reconditos voluit naturæ partus, sedulo tollerentur, vitæque aptarentur usibus. Id etiam laudatissima Academia; quemadmodum pleraque Ejus Acta in lucem edita perspicue testantur, apprime egit, ut quam plurima, quæ usui esse possint, experimenta cogeret & exponeret æconomica; quæ ipsi quoque & amorem & auctoritatem apud externos conciliarunt.

Inter alia ejusmodi experimenta, non sine voluptate animadverti illud, quod N. D. Præses A:o 1754. Academiæ Scient. suppeditavit, de cultura Alpium Lapponicarum, instituenda per plantas quasdam vel arbores, quæ ex Alpibus exoticis desuntæ
&

& advectæ, cum insigni reipublicæ emolumento, in nostris illis feri & propagari queunt, quodque adeo Nationi complacuit Nostrati, ut, eadem Academia Scient. distributura primum omnium, quod proposuit, præmium, N. D. Præsidem, ob hoc ipsum experimentum, primo numismate Auri Symbolico donare, sui officii esse duxerit.

Porro mihi innotuit, S:ram R:am M:em clementissima mandata Academiis Regni nuper dedisse, de indicanda ratione, qua plantationes in patria ad communem utilitatem instituantur, undeque insuper lex condatur perpetua in negotii executionem & commodum publicum.

Mihi quoniam contigit lucem primum aspicere in ea terra, ubi quotidie meis se oculis conspiciendas præbuere *Alpes Lapponicæ*, a tenera usque ætate, cum dolore vidi, tantum terræ tractum, qui tertia fere parte Patriæ continetur, adeo jacere incultum & hominibus inutilem, ac horridissimum quoddam desertum, cum nemo quidquam ex eo capere possit utilitatis, si paucos excepero Lappones eorumque Rhenones, nec non quod agricolæ nonnulli illic occidunt tetraones Lagopodes, & levia hujusmodi alia, quæ ne millesimæ quidem partis rationem habent ad ea, quæ debet loci amplitudo. Satis etiam intellexi, vastam hanc, quaqua patet, terram, non posse ea ratione, qua ceteræ provinciæ, hominibus reddi utilem, cum montium ejus altitudo, frigus, nudi colles, VIII solummodo hebdomadam æstates, & cæspitosa humus, neque agriculturæ exercenda, neque pratis per hyemem tam diuturnam suffecturis, relinquunt locum. Hinc factum est, ut, inde a primo meo adventu in illustrem hanc Academiam, ubi Scientia Naturalis quotannis docetur, non sine singulari animi voluptate, undecumque ea colligere studuerim, quæ terræ, mihi tam propinquæ & quoti-

die conspicuæ, colendæ inservirent; quo, in hac tanti momenti re, quæ hominibus quam plurimis sustentandis conducere queat, Patriæ aliquando utilem præstare possem operam. Huc accedit, quod vel maxime mihi stimulum subdidit, clementissima summi Magistratus cura de regni salute per plantationes procuranda. Itaque non posse me argumentum, hoc utilius & elaboratu dignius, eligere arbitratus sum.

CAP. I.

ALPES sunt terræ species in tellure nostra singularis, æque propemodum ab alia terra aliena, ac mare ipsum vel ipsæ Indiæ. Ab aliis montibus Alpes has prorsus distinguit earum altitudo, quæ *in secundam aëris regionem, seu eousque extenditur, ut nullæ in illis erectæ crescere possint arbores*: Alpes igitur eos appellabimus montes, in quibus nulla sylva crescere potest, aut si vel maxime arbor illic nasceretur, in altum sese attollere nequiret, sed sine stipite terra adpressâ fruticis instar jacere cogeretur.

Dispescuntur Alpes in earum *bases seu latera; in alpes proprie dictas; & in cacumina seu montes glaciales.*

Latera Alpium densam usquequaque ferunt sylvam, & profunda ac soluta humo, quæ illuc disjecta est, conteguntur.

Alpes propriæ sic dictæ, præter nudos, altos, asperos & sabulosos colles, præcipitia habent campestria & convalles grossiori scatentes humo, crassissimo cuique limo palustri non dissimili, in qua fluunt torrentes aquæ cujusdam frigidæ, e nive provenientes. Locorum hisce aquis proxime superiorum, seu Alpium humillarum, vastos campos conspiceret licet, tectos Lichene rangiferino, qui illic densus & altus crescit. Alpes adhuc istis aliquanto editiores *plantis*
confiti

confiti sunt *Alpinis*, quæ raræ admodum & humiles prostant, usque ad ipsa montium cacumina, nive perenni, quam nec sol nec pluvia resolvunt, perpetuo contacta. Sunt itaque loca illa campestria, inter memoratos montes glaciales & sylvam lateralem, conspicua, ea ipsa, quæ *plantis alpinis* occupantur, & in quæ mentis aciem intendere animus est.

Tales Alpes in omnibus mundi dantur partibus, sæpe etiam a nostra remotissimis, quamvis vel inter ipsos tropicos sitis, quod tamen cum hoc capiendum est discrimine, quod, quo calidiores sunt regiones, in quibus siti sunt montes, eo altiores ipsi sint necesse est, ut naturam induant alpinam, & vicissim quo polis illæ sunt propiores, eo humiliores hi esse possint, dum indolem habeant eandem; adeoque maxima pars *Sibiria*, quemadmodum ex plantis Sibiricis Gmelini luculenter constat, alpinæ est indolis. Sic *Grœnlandia* & *Spitsberga* mere alpinas proferunt plantas. Itaque omnes alpes quantumvis inter se distatæ, pro una eademque habendæ sunt terra, cum in finem huc illuc per tellurem universam dispertita, ut efficiat frigus, attrahat nubes & defluentibus fluviis irriget circumjacentes regiones.

Omnes hæ Alpes nive sunt obrutæ usque ad solstitium æstivum, circa quod demum aër illic locorum adeo concalescere solet, ut nix tandem solvatur. Quo factò, omnia repente diffuunt nive illa soluta, quippe quæ subito & intra octiduum fere liquefcit, adeo ut campus ad nivem usque perennem denudetur. Quibus ipsis multum differunt alpes a ceteris nostris regionibus; ubi ver diutius protrahitur, quod placido solis calore interdium plantis ablanditur, sed tenerioribus gelu nocturno damnum infert, id quod minime sustinent plantæ alpinæ, quodque etiam est in causa, cur nostris in hortis tam ægre vigeant plantæ ipsæ Alpinæ Lapponicæ,

quæ vicissitudines hæcæ frigoris & caloris vernalis non ferunt. In Alpibus igitur, nive, ut supra dictum discussâ, nudatis, ad stuporem usque videre licet, ut opinione citius & intra octiduum fere, campi virefiant, & intra octiduum plantæ illic ad justam propemodum magnitudinem succrescant; ut interjectis octo diebus aliis, floreat plenoque superbiant vigore; ut post octo iterum dies, fructus maturefiant; ut hi, elapsis totidem aliis, plene maturi semina sua demittant; & denique, ut octo insuper diebus interpositis, gelidæ noctes & nives mox redituram hyemem prænuncient. Ita hic videas æstatem, nullo interveniente vere, excipere hyemem, quam quinque vel sex hebdomadam rursus, pressis quasi vestigiis, sine prævio autumno, continuo sequitur hyems. Quæ plantæ tantillo temporis intervallo, non possunt crescere, florere, fructum ferre & maturefieri, eæ nec possunt esse Alpinae. Istæ vero Plantarum Alpinarum, quæ nostris in hortis nutriri queunt, illic ubique locorum crescunt tanquam plantæ vernaes, quarum vere cernitur venustas, sed quæ ceterum per totam æstatem atque autumnum aut evanescent aut tristes comparent. Hinc sequitur, plantas alpinas, si in hortis nostris propagabuntur, ramulis abiignis aliisque hyeme esse tegendas, quo nix in eis quam diutissime conservetur, donec omnes gelidæ noctes vernæ præterierint. Deinde subito sunt detegendæ & apricæ ventis exponendæ, quoad ejus fieri potest, omnibus, velut in solo suo natali, quod, quoniam editum est & patulum, continuis fere verritur ventis. Æstatem in alpibus præterlapsam, ingruente illic gelu, proxime excipit hyems nec admodum pluviosa, nec regelatione interrupta, sed statim magnam afferens copiam nivis, quæ ad altitudinem non vulgarem cumulat, & terram nondum gelu alte rigentem tegens, a vehementi illo, qui in hisce montium excelsitatibus regnat,

gnat, tuetur rigore. Itaque etiam si hæ herbæ in frigidissimo nascantur climate, eam tamen haud sentiunt radices illarum gelu vehementiam, quæ eas vexat in nostro, quamvis multo calidiori. Quo fit, ut herbæ Alpinae in nostris hortis frigore sæpe pereant, quod eis paradoxon videtur, qui Alpium naturam ignorant.

In Geographicis distinctam desidero determinationem etiam earum alpium, quæ in florentissima sitæ sunt Europa, cum condigna attentione non designaverint, quinam montes proprie appellandi sint alpes. Quam plerarumque alpium Europæarum acquirere potui notitiam maxime debeo Botanicis; at vero facile metuenda est confusio ab Italis, qui inter alpinas referunt magnam partem Suecicarum herbarum, quarum tamen non paucæ in ipsis alpiibus nunquam crescere possunt. Harum igitur aliquas breviter exempli causæ enarrabo, quamvis Alpium historiam texere proprie mei non sit instituti.

1. LAPPONIÆ Alpes Europæis reliquis vastiores inde a mari albo, inter Sueciam & Norvegiam, usque ad Vermelandiam, se extendunt, adeo ut Alpes Lapponicæ & Norvegicæ plane sint eadem, circiter 150 ad 209 milliaria Suec. longæ, & 10 ad 20 latæ, ita tamen, ut maxima sit pars ab eo latere, quo Sueciam spectant, utpote quo lentius declives planities relinquunt majores, quam quo ad Norvegiam vergunt, ubi majora habent præcipitia.

2. POLONIAM distinguunt a Russia *Buninus*, ab Hungaria *Carpatus*.

3. HUNGARIÆ sunt montes alpini !dicti *Albi*.

4. AUSTRIÆ inferioris sunt summi *Schneeberg* & *Breymina*; minores vero *Dürrenstein*, *Wexel*, *Etscher*, *Buchalpen* a *Kramero* peragratae.

5. GERMANIÆ Brunsvicensis Gosslariæque *Bructerus* f. *Blocksberg*.

6. PANNONICÆ alpes, ad quas præcipue pertinent *Carinthiæ*, *Taurerus* rastadiensis, *Draunstein* Austriæ superioris, Tyrolenses sive *Tridentinæ* aliæque a *Clusio* & *Bursero* visitatæ.

7. HELVETICÆ, quæ sunt duæ quasi montium catenæ, quibus tota Helvetia continetur, illa ad septentrionem & occasum, hæc ad meridiem & orientem, inque his notantur juga, *Furca*, *Nessus*, *Gemmius*, *Stockhorn*, *Havenstein*, *Wasserfall* atque aliæ, quæ a Nobiliss. *Hallero* accurate notata & visitata sunt.

8. RHÆTICÆ alpes, ut *Gotthardus*, *Baldus*, *Pistorienses*, *Loch* altissimus mons *Vallesiæ* &c.

9. ITALICÆ alpes: *Apenninæ*, juga dividunt universam Italiam, *Apuanæ*, *Abrutius* mons vulgo *Hortus Centauri*, *Jura* vertice *Thuri* prope *Genavam*, *Alvernia* florentina, *Muticenses*, *Nurcina*, *Argentariæ*, *Æquicolorum*, *Campoclarenses*, *Allobroges* in *Sabaudia* versus *Delphinatum Gallorum*, *Amatricenses*, *Garganus* *Apuliæ*, ut taceam *Apuas*, *Pistorienses*, *Lucenses*, *Bononienses*, *Muticenses* a *Michelio* visas.

10. GALLICÆ Alpes: *Mons Pilati* supra *Lugdunum Gallorum*, mons *Calcaris* *Monspeli* & *Hortus Dei*, *de Lens*, *Bourgdoysan* & *Crista*, nec non *Carthusia* major supra *Gratianopolin*, *Mont-d'or* *Montes aurei*. *Cattia* *Delphinatus* & *Barfiliensis* *Sabaudia* a *Monniere* peragrata.

11. PYRENÆÆ alpes inter *Galliam* & *Hispaniam*.

12. BRITANNICÆ: In *WALLIA* *Snowdon* & *Caderideris*, in *YORCKSHIRE* *Ingleborough*, *Hardknot*,

knot, nec non in ARVONIA, WESTMORLANDIA, ut & in SCOTIA *Betaik*, atque in HIBERNIA *Mangarton*, *Sligo*.

13. EXTRANEAS Alpes: *Olympum*, *Libanon*, *Ararat*, montem *Pico Teneriffæ*, *Peruvianas*, *Tataricas* aliasque innumeras sciens prætereo; quas quæsituro, duces plerumque sequendi sunt maximi quique fluvii ad primos eorum ramos, originem suam sæpissime repetentes ex alpibus, quæ tempestatibus aridissimis ex nive sua perenni, aquam suppeditant fluminibus, alias exsiccandis, siti perituris animantibus.

CAP. II.

PLANTÆ ALPINÆ sunt 1) qua maximam partem *exiguæ*, utpote in aperto natæ campo, & ventis expositæ omnibus: magnæ enim in umbrosis ut plurimum reperiuntur.

2) *Duriores*, tum quod in sabulo & terra macra fere crescunt, tum quod a ventis quassantur & duriori vexantur cælo: ut taceam, quod frutices alburna, per æstatem tam brevem, minus crassa induant, adeoque ipsi minus augeri queant.

3) Dantur etiam in alpibus plantæ nonnullæ *succulentæ*, quæ ex aëre præcipuum suum attrahere possunt alimentum.

4) Sunt pleræque *fruticosæ*, quarum duri ramuli humi repunt, quemadmodum Capenses.

5) Si quæ hic reperiuntur *molliores* plantæ, sunt illæ plerumque in solis scaturiginosis & juxta rivos.

6) Inter frutices in alpibus frequentissimæ & præcipuæ sunt *Salices*, quod hæ mature, uti notum est, florent & brevi produnt fructum suum.

7) Sunt plures in alpibus plantæ *viviparæ*, quam alibi, quo, si forte fructus non maturescat, caulis

suas ferat gemmas five bulbos, ut *Festuca*, *Aira*, *Poa*, *Polygonum*, *Saxifraga*.

8) *Vernales* sunt omnes plantæ mere alpinæ in hortos introductæ.

9) Extra Alpes delatæ plantæ imprimis locis *Cæspitosis* gaudent.

10) A veris diebus calidis noctibusque gelidis destruantur; hinc verno tempore *obtegendæ*, usque dum gelu nocturnum cessavit.

Per alpes nostras proficiscenti plurimas contemplari licet plantas peregrinas, quæ alibi in Patria frustra quærentur, i. e. Plantas mere alpinas. Horum si cognoscere cupis nomina, descriptiones & figuras, in nullis ea aliis reperies auctoribus, quam iis, qui herbas collegerunt in alpibus nobis extraneis, quamvis a nostris procul sitis. Contra, qui herbas perlustrat in longinquis illis crescentes alpibus, quæ alibi in Europa non comparent, earundem magnam partem in nostris alpibus spontaneam agnoscet. Tandem etiam nonnullæ in iis sunt, quæ in illis non deprehenduntur. Aliquæ iterum obviæ sunt in Alpibus Helveticis, quas non invenire licet in Scoticis aut Pyrenæis & sic porro. Cujus tamen rei ratio non videtur esse alia, quam quod semina sua ab his Alpibus in ceteras, per longam eorum distantiam, non licuit illis transmittere vel ferere. Cum igitur plurimæ plantæ Alpinæ pluribus communes sint Alpibus, aliis vero terræ speciebus non item; satis inde perspicitur rationem & fundamentum soli illarum in ipsa alpium natura latere; hinc ita argumentamur: Quandoquidem eadem est natura Alpium, inque ea continetur ratio plantarum in iis crescentium, sequitur ut eadem in singulis crescere possint plantæ: Ergo quæ in aliis jam crescunt, in nostris etiam crescere possunt. Unde porro hoc resultat

sultat confectarium: Si plantarum quarumcunque Alpinarum semina advecta in nostris sererentur alpi-
bus, non illic modo facile crescerent, verum etiam
ibidem, velut in ipsa sua patria, se propagarent &
multiplicarent.

Alpes sibi utiles reddituro & cum fructu cultu-
ro, si res recte succedet, 1) omnes plantæ Alpinae
sint cognoscendæ. 2) Quibusnam in Alpibus singu-
læ crescant, sciendum, ut semina inde, vel vivas
sibi comparet radices. 3) Cunctæ eidem sunt exami-
nandæ, imprimis vero indagandum, quænam publicis
inserviant commodis, utpote quarum in cibis paran-
dis & suppellectilibus, in medicina vel fabricis &
opificiis usus est; atque hæ potissimum plantandæ:
quo modo in alpibus nostris novæ oriri & existere
poterunt divitiæ, & quod insequitur, incolæ, qui eis
queant sustentari.

Lata ad hunc finem aperiatur via, si dignetur
REGIA MAJESTAS exiguum quendam Hortum, in
ipsis alpibus instituendum curare, eumque custodiae
& inspectioni cujuscumque credere, qui plantas pere-
grinas primum alatas recte curare noverit. Id quod
ab accola quodam Alpium eo facilius posset peragi,
cum sex ad summum septimanæ quotannis, negotio
istius perficiendo essent suffecturæ. Tum vero e tan-
tilla impensa, in terra tam vasta quam nostræ sunt
Alpes, quæstus merito speraretur multo uberrimus.

Ad ejusmodi plantas initio comparandas primum
& præcipue scitu est necessarium, in quibusnam Eu-
ropæ Alpibus unaquæque crescat, dein ut terræ cu-
jusque præstantissimis negotium detur Botanicis.
Neque enim cujusvis est plantas cognovisse alpinas;
habentur quoque generatim pro rarissimis, cum eas
non sine magna molestia contueri liceat, pedestri
quippe itinere per loca maxime ardua, aspera & sa-
lebrofa

lebrofa, tractusque ædificiis vacuos adeundos spectaturo, ventis quoque procellofis, nivibus, nimbis, uligini, fami, fatigationi &c. continue exposito.

Heu loca felici non adeunda viro!

OVID.

Præterea etiam ideo raræ sunt, quod in hortis vix reperiuntur, quippe cum cura earum non cuivis nota sit Hortulano, quodque in calidioribus regionibus eas in hortis propagare, adeoque & illas consequi, pene sit impossibile.

Itaque cum primariorum in hoc negotio requisitorum unum sit, nosse, unde singulæ plantæ peregre missis litteris sint petendæ, labore fatis molesto eos evolutos perlustravi auctores, qui raras has plantas alpinas studiose quæsitae invenerunt, & orbi Botanico descriptas reliquerunt.

LAPPONICAS Plantas alpinas N. D. PRÆSES perspicue exposuit in sua Flora Lapponica; easdem dein legit *Montin* & *Solander*.

HELVETICÆ Plantæ Alpinæ a *Rhellicario*, *Gesnero*, *Aretio*, *Bauhiniis*, *Scheuchzeris*, præsertim vero a Nob. *Hallero* collectæ, descriptæ & perquisite notatæ sunt.

BRITANNICÆ Plantæ Alpinæ e Flora Britannica *Raji* sunt excerptæ.

AUSTRIÆ inferioris pl. alpinas legit *Kramerus*.

PANNONIÆ Plantas Alpinas, qua maximam partem, apud *Clusium* atque in Herbario *Burseri* reperi.

GALLICAS Plantas Alpinas ex observationibus Cl. *Monnieri* fere desumfi.

PYRENAICÆ Plantæ Alpinæ reperiuntur in *Tournefortii* institutionibus, ubi tamen non satis sunt determinatæ. Vide Raji extr. 367 r.

APENNINAS varias collegit *Mentzelius*.

RHÆTICÆ Plantæ Alpinæ, maximam partem in monte Baldo prope Veronam, & a Cl. *Seguiero* sunt desumptæ.

ITALICAS quasdam Plantas Alpinas, passim apud auctores offendi, imprimis apud *Michelium*.

In Lapponicis nostris Alpibus parum ultra Centuria Plantarum Alpinarum continetur, quibus vero si eas addidero, quas apud Auctores, de aliis Alpibus agentes, inveni, quatuor exsurgunt centuriæ, ut in nostris alpibus tres quartæ partes earum, quæ illic feri & crescere possunt, desiderentur.

SIBIRICÆ plantæ magna ex parte sunt Alpinæ, sed perpauca earum hic ausus sum inferere, quippe de plerisque haud persuasus, quod in locis tam editis, quam nostræ sunt Alpes, creverint, ut &, quod in patentibus camporum æquoribus perduraverint. Est enim plantarum magna cohors, quæ in Alpinarum numero ab auctoribus habetur, nec tamen patentiore campum sustinet, sed in sylvis & umbrosis locis ad latera alpium crescere amat, qua propter cum plantis mere Alpinis nullo modo est confundenda; utut enim prope alpes crescant, inter plantas nemorosas, sicut *Sonchus alpinus*, omnino sunt referendæ.

Plantarum, quas colligere, quarumque notitiam aliquatenus distinctam accipere potui, omnium, nomina TRIVIALIA, quæ data sunt in *Speciebus Plantarum*, ubi *Synonyma* requiri possunt, brevitatis studio, adscriptis simul, in quibus crescunt, locis, in adspæctum B. Læctoris hic proferam.

DIANDRIA, *Monogynia*.

<i>Circæa alpina</i>	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>Veronica bellidoides</i>	Helvetiæ.
<i>aphylla</i>	Helvetiæ, Juræ, Baldo, Pedemont.
<i>Bonarota</i>	Baldo. (Schneeberg.)
<i>alpina</i> —	Laponiæ, Helvetiæ, Baldo.
<i>Pinguicula alpina</i> —	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>villosa</i>] —	Laponiæ, Britanniæ.
<i>Salvia pyrenaica</i>	Pyrenæis.

TRIANDRIA, *Monogynia*.

<i>Valeriana tripteris</i>	Helvetiæ, Baldo, Pyrenæis.
<i>montana</i>	Helvetiæ, Pyrenæis, Baldo.
<i>celtica</i>	Helvet. Vall. Baldo, Ligur. Stiria.
<i>saxatilis</i>	Austriæ, Stiria, Baldo, Allobrog.
<i>Crocus sativus</i>	Helvetiæ, Pyrenæis, Lusit. Thracic.
<i>Ixia Bulbocodium</i>	Italiæ.
<i>Iris pyrenaica</i>	Pyrenæis.
<i>Schœnus albus</i>	Sueciæ, Helvetiæ.
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Sueciæ, Helvetiæ.
<i>alpinum</i>	Sueciæ, Helvetiæ.

Digynia.

<i>Phleum alpinum</i>	Laponiæ, Helvetiæ, Baldo.
<i>Aira spirata</i>	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>montana</i>	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>alpina</i>	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>Poa alpina vivip.</i>	Laponiæ, Austriæ, Helvet. Baldo.
<i>Festuca ovina vivip.</i>	Laponiæ, Helvetiæ, Scotiæ.

TETRANDRIA, *Monogynia*.

<i>Globularia cordifolia</i>	Helvetiæ, Austriæ, Baldo, Pyrenæis.
<i>nudicaulis</i>	Austriæ, Pyrenæis.
<i>Scabiosa alpina</i>	Helvetiæ, Italiæ, Juræ.
<i>graminifolia</i>	Helvetiæ, Baldo, Tridentin. Pyren.
<i>Galium rotundifolium</i>	Helvetiæ, Stiria.
<i>Asperula taurina</i>	Helvetiæ, Italiæ, Baldo.
<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
<i>cruciat. vill. T.</i>	Pyrenæis.
<i>Plantago alpina</i>	Helvetiæ, Juræ, Baldo.
<i>Epimedium alpinum</i>	Italiæ, Euganeis, Ligurin. Ponteb.
<i>Cornus suecica</i>	Sueciæ frigidiss. <i>vix in ipsis alpibus.</i> Alche.

Alchemilla alpina † Lapp. Austr. Helv. Scot. Bald. Aur.
pentaphylla Helvet. Furca, Gotthar. Camif. Ped.

PENTANDRIA, *Monogynia*.

Cynoglossum apenninum Apenninis, Campoclarensibus.
Myofotis nana Bocc. T. 107. Italicis.
Diapentia lapponica Lapponiæ.
helvetica Helvetiæ, Gemmi, Pynthnerberg.
Aretia alpina Vallesiæ Loch.
Androsace septentrionalis Lapponiæ, Sueciæ, Russiæ.
villosa Helv. Austr. Pyren. Auræ, Pedem.
halleri Helvetiæ.
lactea Austriæ, Helvet. Baldo, Pedemont.
carnea Helvetiæ, Pyrenæis.
Primula farinosa Sueciæ, Helvetiæ. *ingria*
auricula Austriæ, Helvet. Stiriciæ, Baldo.
minima Austriæ, Tauro, Helvet. Judenberg.
Vitaliana Helvet. Pyren. Italiæ.
integrifolia Helvet. Austr. Stiriciæ, Pyrenæis.
Cortusa matthioli Austriæ, Sibiriciæ.
Soldanella alpina Helvet. Austr. Pyr. Lessan. Jur. Bald.
Azalea lapponica Lapponiæ.
procumbens Lapp. Helvet. Austriæ, Pyren. *scotica*
Campanula uniflora Lapponiæ.
bononiensis Baldo, Bononiæ. . .
graminifolia Aprutii.
rhomboidalis Helvetiæ, Italiæ.
thyrsoides Hircyniæ, Austr. Helvetiæ.
Phyteuma pauciflora Helvet. Styriæ.
hemisphærica Helvet. Pyren. Italiæ, Pedemont.
orbicularis Helvet. Bald. Angliæ, Italiæ, Pyren.
spicata † Helvet. Austr. Bald. Angliæ, Pyren.
comosa Baldo, Austr. Tyrolens. Helvet.
Lonicera pyrenaica Pyrenæis.
alpigena Helvet. Pyren. Allobrogicis, Baldo.
Verbascum myconi Pyrenæis.
Rhamnus alpinus Helvetiæ, Austriæ.
Thesium alpinum Italiæ, Baldo.

Digynia.

Swertia perennis Helvet. Pyrenæis.
Gentiana lutea Lapp. Norv. Helv. Pyr. Bald. Apen.
purpurea Helvetiæ, Austriæ, Pyren. (Trid.
punctata Helvetiæ, Rhætiæ, Austriæ.

<i>Gentiana asclepiadea</i>	Helvet. Austriae, Bald. Mauritaniae.
<i>acaulis</i>	Helvet. Austriae, Pyren. Juræ.
<i>verna</i>	Helvetiae. <i>anethicæ</i>
<i>aurea</i>	Laponiae, Burdegalæ.
<i>bavaria</i>	Helvet. Bavariae.
<i>nivalis</i>	Lapon. Helvetiae.
<i>utriculosa</i>	Helvet. Italiae, Baldo.
<i>ciliata</i>	Helvet. Austr. Ital. Bald. Pyr. Canad.
<i>cruciata</i>	Helvet. Austriae, Apenninis, Pyren.
<i>Eryngium alpinum</i>	Helvet. Italiae.
<i>amethystinum</i>	Stiriae.
<i>Astrantia major</i>	Helv. Austr. Bald. Pyr. Aur. Hetrur.
<i>minor</i>	Helvetiae.
<i>Bupleurum stellatum</i>	Helvetiae, Pedemont.
<i>petraeum</i>	Helvet. Baldo.
<i>angulosum</i>	Vallesiae, Pyrenæis.
<i>longifolium</i>	Helvetiae.
<i>odontites</i>	Vallesiae.
<i>ranunculoides</i>	Helvet. Pyrenæis.
<i>Athamanta Meum</i>	Helvet. Austr. Hispan. Italiae.
<i>Laserpitium Siler</i>	Baldo, Austriae.
<i>peucedanoides</i>	Baldo.
<i>Crithmum pyrenaicum</i>	Pyrenæis.
<i>Heracleum panaces</i>	Sibiriae, Apennin.
<i>austriacum</i>	Austriae, Baldo.
<i>alpinum</i>	Helvetiae.
<i>Ligusticum austriacum</i>	Austriae, Baldo.
<i>peleponesiacum</i>	Rhætiae, Baldo.
<i>Angelica Archangelica</i>	Lapon. Pyrenæis.
<i>Phellandrium Mutellina</i>	Helvet. Pyrenæis.
<i>Scandix odorata</i>	Alverniae.
<i>Chærophyllum hirsutum</i>	Helvetiae.
<i>Imperatoria Ostrutium</i>	Helvet. Austriae, Alverniae, Pyren.
<i>tenuifolia T.</i>	Pyrenæis.
<i>Seseli pyrenaicum</i>	Pyrenæis.
<i>Thapsia alpina lucid. Bocc.</i>	Italiae.

Pentagynia.

<i>Linum laricis folio T.</i>	Pyrenæis.
<i>Sibbaldia procumbens</i>	Lapon. Helvet. Scotiae.

HEXANDRIA, *Monogynia.*

<i>Narcissus Pseudo-Narcissus</i>	Juræ, Pyrenæis.
-----------------------------------	-----------------

Bulbo.

<i>Bulbocodium serotinum</i>	Helvetiæ, Angliæ.
<i>Allium Victorialis</i>	Helvet. Ital. Aureæ, Austriæ.
<i>pyrenæum C. B.</i>	Pyrenæis.
<i>Fritillaria pyrenæica</i>	Pyrenæis.
<i>Erythronium Dens canis</i>	Sibir. Virgin. Taur. Ligur. Allobr.
<i>Ornithogalum pyrenæicum</i>	Helvet. Pyren. Genev. Baldo. <i>Angliæ</i>
<i>Anthericum calyculatum</i>	Lappon. Helvet. Sibiricæ.
<i>Hemerocallis Liliastrum</i>	Helvet. Allobrog. Baldo.
<i>Juncus trifidus</i>	Lappon. Austr. Helvet. Pyrenæis. } <i>montibus</i>
<i>biglumis</i>	Lapponiæ.
<i>triglumis</i>	Lapponiæ, Taurero, } <i>Britannicis</i>
<i>niveus</i>	Helvetiæ, Monspeli.

Trigynia.

<i>Rumex alpinus</i>	Helvetiæ, Baldo.
<i>scutatus</i>	Helvetiæ, Baldo.
<i>digynus</i>	Lappon. Scot. Helvet. Pyren.
<i>acetosa max.</i>	Lapponiæ.
<i>Scheuchzeria palustris</i>	Lapponiæ, Helvetiæ. <i>Scot. &c.</i>

OCTANDRIA, *Monogynia.*

<i>Epilobium alpinum</i>	Lappon. Helvetiæ. <i>Scot. &c.</i>
<i>Daphne alpina</i>	Helvet. Italiæ.
<i>Cneorum</i>	Helvet. Austr. Pyren. Baldo.

Digynia.

<i>Mœhringia muscosa</i>	Helvetiæ, Italiæ.
--------------------------	-------------------

Trigynia.

<i>Polygonum Bistorta</i>	Helvetiæ, Austriæ.
<i>viviparum</i>	Lappon. Helvet. Sibir. Spitsberg. <i>Males &c.</i>

DECANDRIA, *Monogynia.*

<i>Rhododendr. ferrugineum</i>	Helv. Pyren. Allobrog. Bald. Juræ.
<i>hirfutum</i>	Helvet. Austr. Baldo, Pontebæ.
<i>Chamæcisus</i>	Baldo, Pontebæ, Schneeberg.
<i>Andromeda tetragona</i>	Lapponiæ.
<i>hypnoides</i>	Lapponiæ.
<i>cærulea</i>	Lappon. Sibiricæ.
<i>Arbutus alpina</i>	Lappon. Helvet. Sibir. Britannicæ.

Digynia.

<i>Saxifraga Cotyledon</i>	Lappon. Austr. Helv. Bald. Pyren.
<i>hybrida</i>	Helvet. Baldo. (Hort. Dei. Saxi-

<i>Saxifraga androsacea</i>	Helvet. Sibiriae.
<i>caesia</i>	Helvet. Austr. Pyren. Baldo.
<i>burseriana</i>	Taurero rastadianti, Baldo.
<i>bryoides</i>	Helvet. Pyrenaeis.
<i>stellaris</i>	Spitsberg. Lapp. Helv. Stir. Brit. Pyr.
<i>crassifolia</i>	Sibiriae.
<i>oppositifolia</i>	Lapp. Helv. Brit. Spitsberg. Pedem.
<i>nivalis</i> <i>Benth.</i>	Spitsberg. Lapp. Arvoniae, Canad.
<i>Geum</i>	Helvet. Pyrenaeis, Austriae.
<i>rotundifolia</i>	Pyren. Sibiriae, Austriae, Hort. Dei.
<i>aizoides</i>	Lapon. Britann. Austriae, H. Dei.
<i>cernua</i> <i>Beckh.</i>	Laponiae.
<i>rivularis</i> <i>Lo</i>	Laponiae.
<i>groenlandica</i>	Groenlandiae, Pyrenaeis.
<i>geranioides</i>	Pyrenaeis.
<i>tridactylites</i>	Lapon. Pyrenaeis.
<i>caespitosa</i>	Lapon. Austriae, Helvet. Trident. (Baldo. Spitsberg. Pedem. H. Dei.)
<i>hypnoides</i>	Helvet. Austr. Britann. Pyren.
<i>ascendens</i>	Taur. Baldo. Pyren.
<i>Gypsophila repens</i>	Helvet. Austr. Sibir.
<i>Dianthus flore roseo</i> <i>T.</i>	Pyrenaeis.
<i>alpinus</i>	Austriae.

Trigynia.

<i>Cucubalus acaulis</i>	Lapon. Helv. Britann. Baldo. Austr. (Hort. Dei.)
<i>Silene quadrifida</i>	Austriae, Styriae.
<i>Stellaria dichotoma</i>	Helvet. Sibiriae.
<i>cerastoides</i>	Laponiae.
<i>biflora</i>	Lapon. Baldo.
<i>Arenaria tetraquetra</i>	Pyrenaeis.
<i>montana</i>	Auræi, Baldo. Monspeli.
<i>mucronata</i>	Helvetiae.
<i>bavarica</i>	Bavar. Baldo.
<i>laricifolia</i>	Helvetiae, Pedemont.
<i>ciliata</i>	Helvet. Pyren. Baldo.
<i>striata</i>	Austr. vallis angustae, Pedemont.
<i>Cherleria sedoides</i>	Helvet. Valleisae, Baldo.

Pentagynia.

<i>Agrostemma flos jovis</i>	Helvet. Rhætiae.
<i>Lychnis alpina</i>	Lapon. Helvet. Pyren. Sibir.
<i>apetala</i>	Lapon. Sibir.

<i>Cerastium alpinum</i>	Laponiæ, Helvet. Britann. Pyren.
<i>strictum</i>	Helvet. Austriæ. (Spitsberg.)
<i>latifolium.</i>	Helvetiæ.

DODECANDRIA, *Trigynia.*

<i>Reseda glauca</i>	Pyrenæis.
<i>Euphorbia hyberna</i>	Austr. Britann. Sibir.

Dodecagynia.

<i>Sempervivum arachnoid.</i>	Helvet. Pyren. Ital. Baldo
<i>montanum</i>	Helvetiæ.
<i>hirtum</i>	Taurero.

ISOCANDRIA, *Digynia.*

<i>Cratægus Aria.</i>	Helvetiæ.
-----------------------	-----------

Pentagynia.

<i>Mespilus Amelanchier</i>	Helvet. Austriæ.
<i>Chamæmesp.</i>	Austriæ, Pyrenæis.

Polygynia.

<i>Rubus Chamæmorus</i>	Sueciæ.
<i>Potentilla alba</i>	Austr. Baldo, Pyrenæis.
<i>valderia</i>	Valder. Vinadiens.
<i>caulescens</i>	Helvet. Austr. Stir. Tyrol. Hort. F. ex.
<i>nitida</i>	Baldo.
<i>nivea</i>	Lappon. Sibiria.
<i>argentea</i>	Baldo, Sabaudia.
<i>aurea</i>	Helvetiæ.
<i>grandiflora</i>	Helvet. Sibiria.
<i>opaca</i>	Helvetiæ.
<i>Geum montanum</i>	Helvet. Austr. Delphin. Baldo.
<i>reptans</i>	Helvet. Baldo.
<i>Dryas pentapetala</i>	Sibiria.
<i>octopetala</i>	Lapp. Helv. Austr. Bald. Jur. Brit. (Pyr. Sib.)

POLYANDRIA, *Monogynia.*

<i>Papaver alpinum</i>	Helvet. Austr. Baldo.
<i>cambricum</i>	Britann. Pyrenæis.
<i>Argemone pyrenaica</i>	Pyrenæis.
<i>Cistus serpillifolius</i>	Austriæ.
<i>apenninus</i>	Appenninis.

<i>Aconitum lycoctonum</i>	<i>Trigynia.</i>
<i>pyrenaicum</i>	Lappon. Helvet. Austr. Ital. Baldo.
<i>Anthora</i>	Pyren. Sibir. Baldo.
	Helvet. Pyren. Taur. Allob. Baldo.

Pentagynia.

<i>Aquilegia alpina</i>	Helvetiæ.
-------------------------	-----------

Polygynia.

<i>Anemone alpina</i>	Helvetiæ, Austriæ.
<i>apennina</i>	Britanniæ, Apenninis.
<i>narcissifolia</i>	Helvetiæ, Austriæ, Sibiria.
<i>Atragene alpina</i>	Helvetiæ, Baldo, Sibiria.
<i>Thalictrum alpinum</i>	Lapponiæ, Avornia.
<i>foetidum</i>	Helvetiæ, Vallesiæ.
<i>Ranunculus gramineus</i>	Pyrenæis.
<i>amplexicaulis</i>	Pyren. Apennin.
<i>Thora</i>	Helvet. Austr. Pyren. Baldo. Juræ.
<i>aconitifolius</i>	Lappon. Helvet. Austr. Pyren. Juræ, (Sueberg.)
<i>rutifolius</i>	Delphinatus, Cenisio, Austr.
<i>glacialis</i>	Lappon. Helvet. Pedemont. Spitsb.
<i>nivalis</i>	Lappon. Helvet. Baldo, Spitsberg.
<i>alpestris</i>	Helvetiæ, Austr. Baldo.
<i>lapponicus</i>	Lapponiæ.
<i>Trollius europæus</i>	Lappon. Helv. Pyren. Austr.
<i>Isopyrum thalictroides.</i>	Italiæ.
<i>aquilegioides</i>	Helvet. Trident. Apenninis.
<i>Helleborus niger</i>	Apenninis, Bald. Juræ.

DIDYNAMIA, *Monospermia.*

<i>Teucrium pyrenaicum</i>	Pyrenæis.
<i>Betonica alopecuros</i>	Austriæ, Italiæ, Sabaudia, Baldo.
<i>Sideritis hyssopifolia</i>	Helvet. Pyren. Ital.
<i>minima</i> T.	Pyrenæis.
<i>Orvala garganica</i>	Apulia.
<i>Thymus alpinus</i>	Helvet. Austriæ.
<i>Marrubium pseudodict.</i> T.	Pyrenæis.
<i>Horminum pyrenaicum</i>	Tyrolensibus, Pyrenæis, Baldo.
<i>Scutellaria alpina</i>	Helvetiæ, Sibiria.

Angiospermia.

<i>Bartfia alpina</i>	Lapp. Helv. Bald. Brit. Allobr. Pyr. Tozzia
-----------------------	--

<i>Tozzia alpina</i>	Helvet. Austriae, Pyren. Italiae.
<i>Pedicularis rostrata</i>	Helvet. Austriae, Pyrenæis.
<i>sceptrum</i>	Laponiæ.
<i>verticillata</i>	Helvetiæ, Austriae, Pedemont.
<i>recutita</i>	Helvetiæ.
<i>flammea</i>	Laponiæ, Helvetiæ.
<i>hirsuta</i>	Laponiæ.
<i>lapponica</i>	Laponiæ.
<i>comosa</i>	Helvet. Baldo.
<i>tuberosa</i>	Helvetiæ, Italiae, Pyrenæis.
<i>Antirrhinum alpinum</i>	Helvet. Austr. Bald. Juræ.
<i>origanifolium</i>	Pyrenæis.
<i>Erinus alpinus</i>	Helvet. Pyren. Aureis.
<i>pyrenaicus</i> T.	Pyrenææ, Pedemont.
<i>Linnæa borealis</i>	Lapon. Suec. Helvet. Bald. Sibir. (Canad.)

TETRADYNAMIA, *Siliculosa.*

<i>Draba alpina</i>	Lapon. Helvet. Baldo.
<i>pyrenaica</i>	Pyrenæis.
<i>incana</i>	Laponiæ.
<i>Lepidium nasturt. alp.</i> F.B.	Helvet. Italiae.
<i>Thlaspi montanum</i>	Helvet. Austriae, Bald. Pyrenæis.
<i>saxatile</i>	Baldo.
<i>Cochlearia saxatilis</i>	Helvetiæ, Hort. Dei.
<i>Iberis rotundifolia</i>	Helvetiæ, Pedemont.
<i>odorata</i>	Allobrogicis.

Siliquosa.

<i>Dentaria pentaphyllos</i>	Helvet. Allobrogicis.
<i>Cardamine bellidifolia</i>	Lapp. Helvet. Bald. Britann. Austr.
<i>asarifolia</i>	Italiae, Pedemont.
<i>trifolia</i>	Lapp. Helvet. Austriae, Aureis.
<i>resedifolia</i>	Helvet. Pyren. Aureæ.
<i>Brassica alpin. perennis</i> T.	Pyrenæis.
<i>Sisymbrium strictissimum</i>	Helvetiæ.
<i>Arabis alpina</i>	Lapp. Austr. Helvet. Baldo, H. Dei.

MONADELPHIA, *Decandria.*

<i>Geranium phæum</i>	Helvet. Austr. Juræ, Pyrenæis.
<i>argenteum</i>	Baldo.

DIADELPHIA, *Octandria.*

<i>Polygala Chamæbuxus</i>	Helvet. Austriae.	<i>Decan-</i>
----------------------------	-------------------	---------------

Decandria.

<i>Anthyllis montana</i>	Galliæ, Salevæ.
<i>Ononis pumila T.</i>	Pyrenæis.
<i>Orobus pyrenaicus</i>	Pyrenæis.
<i>- luteus</i>	Helvet. Bald. Pyrenæis.
<i>Cytisus Laburnum</i>	Helvet. Sabaudia.
<i>Hedysarum alpinum</i>	Helvet. Sibiria.
<i>Phaca alpina</i>	Sibiria, Italia.
<i>frigida</i>	Lappon. Helvetia, Italia, Sibiria.
<i>Astragalus hedyсарoides</i>	Helvet. Sibiria.
<i>alpinus</i>	Lapponia, Helvetia.
<i>montanus</i>	Helvetia, Vallesia.
<i>vesicarius</i>	Delphinatus.
<i>depressus</i>	Pyrenæis.
<i>alpinus proc.</i>	Helvet. Baldo, Pyren. Italia.

POLYADELPHIA, *Polyandria.*

<i>Hypericum olympicum</i>	Pyrenæis, Olympo.
<i>nummularium</i>	Pyrenæis.

SYNGENESIA, *Polygamia æqualis.*

<i>Sonchus alpinus</i>	Lappon. Helvet. Austria, Juræ.
<i>Prenanthes tenuifolia</i>	Italia, Pyrenæis.
<i>Hieracium incanum</i>	Helvet. Taur. Austria, Italia.
<i>alpinum</i>	Lappon. Britannia.
<i>aurantiacum</i>	Helvetia.
<i>chondrilloides</i>	Austria.
<i>porrifolium</i>	Austria, Italia.
<i>cerinthoides</i>	Pyrenæis.
<i>amplexicaule</i>	Pyrenæis.
<i>pyrenaicum</i>	Pyrenæis.
<i>blattarioides</i>	Pyrenæis.
<i>Crepis alpina</i>	Italia.
<i>Hyoferis fatida</i>	Austria, Italia.
<i>Arctium personata</i>	Helvet. Austr. Ital.
<i>Serratula alpina</i>	Lapp. Helvet. Austr. Britan. Sibir.
<i>Cnicus spinosissimus</i>	Helvet. Austria.
<i>centauroides</i>	Pyrenæis.
<i>Carlina pyrenaica</i>	Pyrenæis.
<i>Cacalia alpina</i>	Helvet. Austr. Bald. Aureæ.

Polygamia superflua.

<i>Gnaphalium Leontopod.</i>	Helvet. Valles. Austr. Baldo. Juræ,
<i>alpinum</i>	Lappon. Helvetia. (Sibir.
<i>Conyza bifrons</i>	Pyren. Canada.

Erige-

<i>Erigeron alpinum</i>	Helvetiæ.
<i>uniflorum</i>	Lapp. Helvet. Austriæ, Aureæ.
<i>Tussilago alpina</i>	Helvet. Austr. Baldo, Juræ.
<i>frigida</i>	Lapp. Helvet. Sibir. Baldo.
<i>Senecio inzamis</i>	Helvet. Austr. Pyren.
<i>abrotanifol.</i>	Austr. Pyrenæis.
<i>Doronicum</i>	Helvet. Pyrenæis, Austriæ, Italiæ.
<i>Aster alpinus</i>	Helvet. Valles. Austr. Pyren. Baldo.
<i>Solidago alpina</i>	Helvet. Austr. Baldo, Hort. Dei,
<i>Doronicum</i>	Helvet. Austr. Ital. Pyren.
<i>Inula montana</i>	Helvet. Valles. Pedemont.
<i>Arnica montana</i>	Lapp. Austr. Helvet. Baldo, Pyren.
<i>scorpioides</i>	Helvet. Baldo.
<i>Doronicum pardalianches</i>	Helvet. Valles. Austr. Pyren.
<i>bellidiastrum</i>	Helvet. Italiæ.
<i>Chrysanthemum alpinum</i>	Helvetiæ.
<i>Achillea macrophylla</i>	Helvet. Italiæ.
<i>clavennæ</i>	Austr. Baldo.
<i>alpina</i>	Sibiricæ.
<i>atrata</i>	Helvet. Austr. Valles.
<i>nana</i>	Helvet. Valles.
<i>Anthemis alpina</i>	Baldo, Tyrolens.
<i>Bupthalmum salicifolium</i>	Austriæ.
<i>grandiflorum</i>	Austriæ, Italiæ.

Polygamia frustranea.

<i>Centaurea Centaurium</i>	Bald. Gargano, Juræ, Thraciæ.
<i>montana</i>	Helvet. Baldo, Pyren.
<i>Rhapontica</i>	Helvet. Baldo.
<i>phrygia</i>	Helvetiæ, Austriæ, Pedemont.

Polygamia necessaria.

<i>Othonna integrifolia</i>	Helv. Austr. Baldo, Pyren. Sibiricæ.
-----------------------------	--------------------------------------

Monogamia.

<i>Viola pinnata</i>	Helvet. Austr. Baldo, Pyren. Sibir.
<i>montana</i>	Lapp. Austr. Baldo.
<i>calcarata</i>	Helvet. Pyrenæis.
<i>biflora</i>	Lapp. Austr. Helv. Jur. Brit. Pyren. (Baldo.)

GYNANDRIA, *Diandria.*

<i>Satyrium nigrum</i>	Lapp. Helvet. Baldo, Austriæ.
<i>Ophrys alpina</i>	Lapon. Helvetiæ.
<i>Cypripedium bulbosum</i>	Lapp. Sibiricæ.

*Polyandria.**Arum proboscideum*

Apenninis.

MONOECIA, *Triandria.**Carex saxatilis*
atrata
*baldi*Laponiæ.
Lapp. Helvet.
Baldo.*Tetrandria.**Betula nana*

Lapp. Sibir.

*Monadelphica.**Pinus Cembra*Helv. Vallef. Bald. Allob. Trid. Tat.
(Sibir.)*Cedrus*
Larix
*Picea*Libano, Tauro, Amano.
Helvet. Vallef. Austr. Ital. Sibir.
Helvet. Bavar. Scot. Aureæ.DIOECIA, *Diandria.**Salix myrsinites*
retusa
herbacea
reticulata
glauca
lanata
*lapponum*Lapp. Helvet. Ital. Bald.
Helvet. Aur. Ital.
Spitsberg. Lapp. Helvet. Ital.
Lapp. Helvetiæ.
Lappon. Pyrenæis.
Laponiæ.
Lapp. Helvetiæ.*Octandria.**Rhodiola rosea*Lapp. Helvet. Austr. Britann. Bald.
(Apenn. Gargan. Delph. Illyriæ.)CRYPTOGAMIA, *Filices.**Polypodium Lonchitis*
*Isoetes lacustris*Helvet. Bald. Juræ, Arvon. Virgin.
Lapp. Britannia.*Musci.**Lycopodium alpinum*
*helveticum*Lappon. Helvetiæ.
Helvetiæ.*Splachnum rubrum*
*luteum*Lapp. Sibiria.
Lapp. Sibiria.*Polytrichum alpinum*

Helvet. Britannia.

Bryum tortuosum

Suec. Helvet. Britann. Ital.

*Algæ.**Jungermannia julacea*
*alpina*Britannia.
Britannia.*Lichen croceus*
nivalis
*arcticus*Laponiæ, Helvetiæ, Grœnlandiæ.
Laponiæ,
Sueciæ.

Ex his plantarum ita allatis speciebus, paucissimas tantum exempli loco eligam, quarum in conficiendis cibis, Oeconomia, Tinctura, Medicina &c. usus est.

Quoniam vero singularum demonstrare usum, primum mihi foret opus nimis diffusum, quo tenues meæ pagellæ in grande excreverent volumen; deinde vires, & dicti earum usus, ab orbe nostræ ætatis erudito, non satis sunt determinati, quin essent multi hujusmodi detegendi, si plantæ illæ vivæ haberentur ad manus, ut eas coram experiri liceret; aliquas tantum uniuscujusque supra dicti usus, exempli causa, memorare juvabit.

ESCULENTÆ Plantæ alpinæ, quantum scio, parvum constituunt numerum: *Heracleum panaces, austriacum, alpinum. Angelica archangelica. Eryngium alpinum, amethystinum. Sonchus alpinus*; per plurimæ Species Tetradyamiæ, *Prenanthes, Hieracia* & nonnullæ aliæ, partim crudæ, partim coctæ, possunt comedi, ne quid nunc dicamus de nucibus *Pini Cedri*.

OECONOMICARUM plantarum recenferi possent complures, & apud nos *Betula nana*, variæ *Salices* & *Gramina* varia, præcipue vero *Pini* Species plures.

Pinus PICEA, arbor admodum magna, crescit in summis montibus Helvetiæ, Sueviæ & Scotiæ, sed proxime ad illum locum, ubi Sylva patentibus terminatur campis, & in quo ipso ingens profundi humi atræ deprehenditur copia. Arbor hæc non vulgarem præstat usum, si asseres aliaque instrumenta & utensilia œconomica ex ea fuerint confecta. Potissimum vero ex illa sumitur Terebinthina vulgaris, qua quam plurimi quotidie utuntur opifices, præter magnam ejusdem copiam, quæ in Pharmacopoliis usurpatur.

Pinus LARIX, quæ in Alpibus Helvetiæ, montibus Tridentinis & Sibiricis crescit, proceritate nostras facile æquat Abietes. Lignum ejus nec multum aquæ sorbet, nec sub æstu agit rimas, quare ferius, quam ulla fere arborum generum alia, putrescit, unde hoc vix datur aptius aliud ad perdurandum sub dio; ut taceamus ejusdem in maximis sustinendis molibus firmitatem & tenacitatem, quæ est causa, cur arborem illam in ædibus construendis & navibus, sæpissime adhibeant Veneti. Ubi hæc in Sibiria uberius crescit, illuc magno numero se conferunt Mustelæ Zibellinæ, quarum pelles pretiosissimæ per universam magni emuntur Europam. Eadem hæc arbor *Venetam* dat *Terebinthinam*, priori præstantiorem, & iisdem usibus inservientem. Crescit denique super ipsa fungus ille purgans *Agaricus*, qui in medicina est percelebris & in officinis pharmaceuticis multum consumitur. Nob. *Hallerus* perhibet, quod illic in alpibus crescere incipiat, ubi cetera sylva desinit, quare etiam in nostris Alpibus ibi præcise plantari posset, ubi, sylva terminata, apricæ cœperunt patere.

Pinus CEMBRA, & vulgo appellata Cedrus Sibirica, in Alpibus Helveticis, Allobrogicis, Tyrolensibus & Tridentinis adeo excelsis eminent, ut, ubi Larix deficit, hæc demum sylvas formare incipiat. *Gmelinus* in Fl Sib. T. I. p. 179, de ea narrat sequentia: „Naturalis planta in omni Sibiria abundat, „frigoris patientissima & locorum palustrium aman- „tissima, arbor adspectu jucundissima, recta, intense „viridis, excelsa, interdum quovis robusto viro cras- „sior. In Verchoturensi tractu, qui saxosus est, tanta hujus arboris est copia, ut iis annis qui promotioni conorum favent, incolæ, relictis agris, sylvas petant, nuculas collecturi, quæ etiam mensis „secundis apponuntur & gustu sunt suaves. Ex „iisdem

„iisdem divites oleum exprimunt, quod recens opti-
 „mi saporis est. Lignum parum olet, a serinariis
 „Sibiricis facile ad opera serinaria præfertur, pro-
 „pter mollitiem suam & resinæ paucitatem, quæ utra-
 „que qualitas efficit, ut ferro minus resistat.

Pinum CEDRUM in lateribus alpium Lapponi-
 carum etiam crescere posse, probabiliter putamus.
 Hæc vulgo appellatur *Cedrus de Libano*. Lignum
 ejus maximi fuit apud veteres, quod sero admodum
 putrescens, durum, ad regulam fissile, subrubrum,
 Dermestumque hostis sit. Hinc ex ea præsci capsas,
 cistas & capulos, quam diutissime perdurantes, con-
 fecerunt. Ex quibus omnibus eximium ejus in æco-
 nomia usum tutissime licet concludere.

TINCTORIÆ Plantæ Alpinae, magno quidem
 numero non sunt detectæ: enimvero si *Crocus* un-
 quam, cujus vera patria alpes sunt, nostris alpibus
 insertus, Lamii instar, nam in solis alpibus sponta-
 neus crescit, se multiplicare possit, vel unicum hoc
 experimentum, ad Lappones alpium incolas, plus
 ditandum, quam cuncti quos alunt Rheno-Cervo-
 rum greges, sufficeret. Et quandoquidem cultura
 ejus manum requirit diligentem non laboriosam,
 Lapponicæ, quam ulli fere alii, rectius conveniret
 genti.

MEDICINALES plantæ, in Alpibus crescen-
 tes, sunt variæ, estque vis earum per omnia major,
 si in ipsis alpibus, quam si extra eas creverunt. Ra-
 dices *Archangelicæ* & *Rhodiæ* in nostris alpibus adeo
 copiose jam crescent, ut universæ ex iis Europæ,
 quantum satis, quotannis suppeditare & possimus &
 deberemus. Ratio, cur non colligantur & navigiis
 peregre exportentur, nulla est alia, quam quod ra-
 dices istæ colligendæ essent mature admodum tem-
 pore vernali, priusquam germinare incipiant, seu eo

ipſo tempore, quo nive alpes maxime diffluunt, quoque nulli, niſi Lappones quidam incurioſi, in eis verſantur homines, nam poſtmodum virtutis ſuæ plurimum amittunt. Radices *Rhodiæ*, quæ, in Alpi- bus, rofaceum odorem copioſe ſpirant ſuaviſſimum, in hortis noſtris, volatilis hujus ne viceſimam quidem partem habent: & *Archangelica*, quæ in Alpi- bus crevit, nullo non tempore, omni hortenſi mul- to præſtantior eſt judicata. Inter exterâs, quæ in Alpibus creſcunt, plantas, numeratur SPICA CEL- TICA, quæ inter odoramenta plurimum olim adhi- beri ſuevit, & in Ægyptum, ubi balneis immiſce- tur ſœminarum nobiliorum, quotannis transportaba- tur. GENTIANA *rubra*, cujus in officinis pharma- ceuticis quotidianus & plurimus eſt uſus, in parte alpium, qua Norvegiâ ſpectant, creſcit, poſſetque adeo in noſtris facillime feri, ut ejus ne drachmam quidem nobis ab exteris adportare opus eſſet: Ne nunc quidquam dicamus de aliis compluribus, fontic- as quippe ob cauſas brevitati litantes.

*Primitias dedimus quas noſter agellus habet
quales ex tenui rure venire ſolent.*

LXIX.

FLORA PALÆSTINA

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

proposita a

BENED. JOH. STRAND.

Upsaliæ 1756. Martii 10.

I.

Immortalis gloriæ decus jure sibi vindicarunt Theologi orthodoxi & sinceri, qui indefesso studio, in præcipuum Ecclesiæ bonum, *Codicem Sacrarum literarum* non modo in linguas varias translulerunt, sed etiam, quæ obscuriora visa sunt, perquam egregie illustrarunt, ut ex puriori fonte, cuivis integrum esset, dulcissimos haurire latices.

2. Viris autem haud minori studio veris, quam doctrinæ gloria conspicuis, inque explanatione Sacri Codicis occupatis, vix alias major objiciebatur difficultas, quam genuinam & sensui oraculorum convenientem rerum *Naturalium* dandi explicationem; in quibus enodandis, utcunque non pauci se torserint, fateri tamen habuerunt necesse viri cordatissimi, in variis plantarum generibus extricandis, plurimum ipsis defuisse lucis.

3. *PHYTOLOGIA* Sacra in toto suo ambitu opus immense reperitur molis, quæ ad interiores suos

suos recessus non alios admittit procos, quam instructos haud sane mediocri, nec cuivis obvio, sed ingenti apparatu; hunc vero in paucis omnino eruditis sperare fas erit. Quicumque enim in hoc studio laudabile quidquam præstabit, versatus sit, oportet, in recondita *veteris ævi eruditione*, perlectis probe auctoribus antiquis & classicis; ea teneat imprimis, quæ Theophrastus, Dioscorides, Plinius, Athenæus & reliqui de veterum Plantis, Diæta, Medicina & moribus disseruere & commentati sunt. Calleat deinde *Linguas* plerasque *Orientalis*: Hebræam, Chaldaicam, Arabicam, Syriacam cæterasque. Hauriat demum ex *Peregrinatorum diariis*, per Palæstinam & proximas regiones confectis, quæ huic conducunt operi. Sedulo perlegat *Arabum* scripta, imprimis Botanica. Ultimo non mediocriter sit versatus oportet in *Re Herbaria*; quandoquidem labor alias irritus sæpissime evadat.

4. O. CELSIUS Senior, S. S. Th. Doct̃or & Prof. Primarius Upsal. & Polyhistor nostri ævi consummatissimus, edito HIEROBOTANICO A:o 1745. & 1752. Oët. vol. 2. hoc etiam in argumento reliquis palmam vere præripuit, qui desideratis requisitis instructus, ab ipso juventutis flore in provectam usque senectutem hoc opus sedula versavit manu, & octogenarius edidit, consumptis in eo tot annis, quotidianis & indefessis curis, versatissimus si quis alius in linguis Eois, in eruditione antiqua, in diariis peregrinantium, inque re herbaria, unde etiam omnes alios in hoc argumento longe post se reliquerit. Doluit autem Maxime Venerandus Senex, ex Monachis Hierosolymitanis neminem exstitisse, qui in Plantis Palæstinis colligendis & describendis aliquam susceperit operam, cum tamen omnibus constet, Monachos egregium profusum studium in colligendas plantas impendisse, uti Camellium, Plumierum, Feuillæum,

læum, Barrelierum aliosque, solam vero Palæstinam indigna fati lege prætermittam ab iis fuisse, ut ne Hyssopi quidem, prope muros Hierosolymitanos nascentis, ramusculum quisquam decerpere sustinuerit & siccum transmittere ad Europæos, cum tamen plures Botanici non tantum plantis Europæas determinaverint, sed etiam remotissimas Asiæ, Africae & Americæ regiones plantarum investigandarum gratia adierint.

5. Nob. D. PRÆSES in prælectionibus suis, A:o 1748. institutis, summa oris facundia, auditoribus suis inculcavit, quam deplorando fato Flora Palæstina in hunc usque diem neglecta jacuerit, quæ tamen ita desiderata esset a doctissimis per Europam Theologis, ut ea destituti in Phytologia Sacra vix pedem promoverent; demonstravit autem Vir Celeberrimus peregrinie, quæm erita, quæ elogia, quam nominis immortalis gloriam a Theologis reportaturus esset, quicumque Terram Sanctam adiret, & Plantas Palæstinæ collectas cum erudito orbe communicaret; Auctor itaque fuit auditoribus, ut quispiam eorum, idonea eruditione rei Botanicae instructus, Herculeum hujusmodi opus in se susciperet, cum virtuti nihil invium esset, itaque operæ pretium facturus multo clarissimum.

6. FRIED. HASSELQUIST, tum Medicinæ Studiosus, demum Med. Doctor, saluberrimis Magistri sui sermonibus extimulatus, apud animum suum constituit aleam experiri, periculi quamvis plenissimam. Aditurus itaque Arabiam, linguam arabicam sibi familiarem reddere incepit, & acquisita debita Historiæ Naturalis cognitione, sumtus petiit ad iter summæ difficultatis ac momenti suscipiendum. Populares ejus Ostrogothi pro rata parte suam contulerunt symbolam; Patres Academici singularum

gularum Facultatum eum Stipendiis Regiis sublevarunt. Societas item mercatoria orientalis suis laudabile institutum promovit impensis, & iter navale in Smyrnam usque concessit: quo cum pervenit, cum domus suæ hospitio, Filii instar, benigne excepit Consul Generalis, Dominus *Andreas Rydelius*, eumque mitti deinde in Ægyptum curavit, ubi in urbe Cairo ultra spatium anni commoratus est; inde transmisit beatus *Hasselquist* pulcherrimas observationes ad Societatem Regiam Upsaliensem, ad Academiam Scientiarum Stockholmensis, & ad N. D. Præsidentem, quæ, schedulis publicis insertæ, ita arridebant Popularibus, ut sollicitati a Nob. Dom. ABR. BÆCK, Archiatro Regio Regii Collegiique Medici Præsidente, & Clarissimo Dom. PETRO WARGENTIN, Acad. Scient. Secretario, pecunias pro itinere continuando ultra spem contulerunt liberalissime ditiores. Ex Ægypto per loca Arabiæ & Palæstinæ iter suum continuavit, plantas que non tantum omnis generis, quæ occurrebant, sedulo legit; sed & Animalia ac Lapides, quæ omnia pulchre descripsit. Ante suum e Patria abitum Hæmoptysi aliquoties laboravit, quamvis in reliquo itinere optime valuerit, in æstuantibus tamen Arabiæ arenis morbo dicto gravius tentatus, in redituque ad urbem Smyrnam lecto affixus, phthisi consumtus decessit d. IX. Febr. 1752.

7. Dominus RYDELIUS, nuper laudatus, qui amore paterno Hasselquistium nostrum a primo adventu amplexus erat, ob amorem in Patriam, scientias & amicum, adversaria posthuma & collectanea; quæ a Turcis, ob æs alienum contractum in itinere haud mediocris impendii, sequestrationis loco detinebantur, indefesso & heroico labore vindicavit, usque dum suppetiæ e Patria remotissima accederent.

8. Serenissima REGINA LUDOVICA ULDRICA, quæ scientias omnes, tanquam altera Pallas, suo clypeo protegit, demonstrationibus N. D. Arch. *Beckii* commota, redimenda a Turcis curavit posthuma Hasselquistii, pretio 14000 Thal. Cupr.; quæ cimelia, pulcherrime servata, huc remisit numquam satis laudandus Rydelius, quæ constabant ex Antiquitatibus, officinalibus Pharmaceuticis, Quadrupedibus, Avibus, Serpentibus, Insectis, Piscibus, Conchyliis, Petris, Fossilibus, Gemmis pretiosis, Manuscriptis Arabicis, Herbariis vivis, &c. numero stupendo, quæ in Museis Regiis Drotningholmiæ & Ulricsdaliæ hodie asservantur. Descriptiones vero Rerum Naturalium, & integrum itinerarium, tradidit Serenissima REGINA Nob. D. Præsidi, in publicum proferenda *); plantas item exsiccatas, quas in triplo obtinuit, Nob. D. P. gratiosissime concessit.

9. Ego, dum Nob. Dom. PRÆSES in natura indaganda plantarum & enodanda occupabatur, plantas Palæstinæ, exquisitissima collectione rarissimorum vegetabilium accensus, veniam petii & obtinui, publicum & primum quidem specimen Academicum editurus, heic proponendi; plantas itaque has Palæstinæ indigenas plerasque enumeravi, exceptis circiter 40, quarum specimina erant obscuriora; his adjeci etiam plantas nonnullas a POCOCCIO in Palæstina collectas & a D. *Millero* extricatas, nonnullas etjam a RAUWOLFIO olim lectas & a D. D. *Gronovio* nuper determinatas in Flora Orientali, nec non unam alteramve a SHAVIO observatam, & a D. *Dillenio* nominatam, ut hæc diatribe perfectior evaderet.

10. PLAN-

*) *Hasselquist* Iter Palæstinum. *Holmiæ* 1757. 8:vo.

IO. PLANTAS PALÆSTINÆ observavi sæpius communes esse cum Arabicis & Ægyptiacis, ea tamen differentia, ut quæ solum amant arenosum, frequentiores sint in *Arabia*, quæque paludoso delectantur solo, copiosiores in *Ægypto*.

Proposui plantas secundum methodum *sexualem*, & secundum *Nomina Trivialia* data in *Speciebus Plantarum* N. D. Præsidis, & *Centuria* I. *Plantarum*; nondum vero determinatas, litteris cursivis, ut vocant, annotavi, & demum, ut Lector primo intuitu videret, a quo plantæ fuerint observatæ, litera initiali Auctores indicavi, ut H. *Hasselquistius*, P. *Pocockius*, R. *Rauwolfius*, S. *Shavius*, A. *Alpinus*, G. *Gronovius* intelligantur.

Hoc qualicumque meo labore spero faciliorem viam ingressuros Theologos & Philologos ad Tractationem stirpium, quarum occurrit mentio facta in Sacra Scriptura. Sic, propitio Numine & Lectore benevolo,

*Fungar vice cotis, acutum
reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi:*

*

*

*

I. MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Salicornia 1 europæa frutic. H. R. Kali 1 Alp. M. mortuum.

II. DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Nyctanthes 2 undulata H. *) Sambac. Alp. Ægypto, Palæ-
itina cult.
Jasminum 3 fruticans H. Hierosolym.
4 grandiflorum H. Palæstina sat.
Phillyrea 5 angustifolia R. Libano.
Olea 6 europæa H. R. Elaja Cels. Bethlehemi.
M. Olivarum.
Veronica 7 Anagallis ∇ H. Palæstina.
8 agrestis H. Palæstina.
9 hederifolia H. Palæstina.
Verbena 10 officinalis H. Palæstina.
11 supina H. Hierosolym.
Salvia 12 pomifera P. Judæa.
13 syriaca H. Hierosolym.
14 Horminum H. Hierosolym.
15 verticillata H. Hierosolym.
16 Verbenaca H. Judæa.
17 samia frutesc. Tour. P. Palæstina.
18 samia verbascifol. Tour. P. Palæstina.
Rosmarinus 19 officinalis H. Palæstina.

III. TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana 20 dioica H. Judæa.
Tamarindus 21 indica H. Dereiside Alp. Palæstin. cult.
Crocus 22 sativus R. Garcom. Cels. Palæst. Arabia.
23 Bulbocodium H. Arabia.
Gladiolus 24 communis H. Palæstina.
Iris 25 foetidissima H. Hierosolym.
26 tuberosa H. Arabia.
27 susiana H. Hortis.
florentina Hierosolym.
Cype-

2) Ex allatis plurimis speciminibus miratus sum nullum fuisse e, N. Sambac, sed omnia e Nyctanthe undulata.

Cyperus	28 Papyrus H. <i>Gome Celf.</i>	Nilo.
	29 rotundus H. R.	Ægypt. Palæst.
	30 esculentus H. R.	Ægypt. Palæst.

DIGYNIA.

Cornucopiæ	31 cucullatum H.	Smyrna, Palæstinae rarior.
Saccharum	32 officinale H.	Ægypto.
Phalaris	33 bulbosa H.	Palæstina.
	34 aquatica H. R.	Palæstina.
Panicum	35 italicum H. <i>Dochan. Celf.</i>	Palæst. cult.
	36 alopecuroides H.	Hierosolym.
	37 miliaceum H. <i>Pannag. Celf.</i>	Palæst. cult.
	38 patens H.	Palæstina.
Alopecurus	39 monspeliensis H.	Judæa.
Agrostis	40 spica venti H.	Judæa.
Poa	41 angustifolia H.	Palæstina.
	42 annua H.	Palæstina.
	43 bulbosa H.	Palæstina.
	vivipara H.	Palæstina.
	44 pilosa H.	Palæstina.
	45 rigida H.	Palæstina.
Briza	46 bipinnata H. *) <i>Herjil. Ægypt.</i>	Ægypt. frequ. Palæst. rar.
Dactylis	47 glomerata H.	Palæstina.
Cynofurus	48 echinatus H.	Hierosolym. plateis
	49 aureus H.	Palæstina.
Festuca	50 myuros H.	Judæa.
	51 fusca H.	Palæstina.
	52 reptatrix H.	Arab. Palæst.
Bromus	53 scoparius H.	Palæstina.
	madritensis H.	Palæstina.
	54 tectorum H.	Palæstina.
	sterilis H.	Palæstina.
	55 distachyos H. **)	Palæstina.
Avena	56 fatua minor H.	Palæstina.
Lagurus	57 ovatus H. R.	Palæstina.
	cylindricus H.	Palæstina.
Arundo	58 scriptoria R.	Ægypto.
Hordeum	59 distichon R. <i>Seorah. Celf.</i>	Libano.

Hor-

46) Briza bipinnata gramen est omnium speciosissimum.

55) Bromus distachyos. Gramen spica brizæ minus. C. B.

Hordeum	60 murinum H.		Palæstina.
	<i>bulbosum</i> H.		Palæstina.
Triticum	61 hybernum R.	<i>Chittah Cels.</i>	Libano.
	62 Spelta P.	<i>Kyffemeth Cels.</i>	Palæstina.
	63 junceum H.		Palæstina.
	64 pereune H.		Palæstina.

TRIGYNIA.

Polycarpon	65 tetraphyllum H.		Palæstina.
------------	--------------------	--	------------

IV. TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

Scabiosa	66 stellata H.		Hierosolym.
	67 syriaca H.		Palæstina.
	68 papposa H.		Hierosolym.
Knautia	69 orientalis H.		Hierosolym.
Galium	70 parisiense H.		Hierosolym.
	71 Aparine H.		Palæstina.
	72 <i>Apar. fl. capillam. Tour. P.</i>		Palæstina.
	73 <i>hierosolymitanum</i> H. *)		Hierosolym.
Crucianella	74 monspeliaca H.		Hierosolym.
	75 <i>fruticos. fl. flavesce. Tour. P.</i>		Palæstina.
Rubia	76 tinctorum H.		Palæstina.
Plantago	77 major H.		Palæstina.
	78 Lagopus H.		Palæstina.
	79 Cynops H.		Hierosolym.
Elæagnus	80 angustif. H. R. <i>Agrietajos Cels.</i>		M. Tentation.
	81 spinosus H. R. <i>Seisefun. Arab.</i>		Rama.
Camphorosf.	82 monspeliaca H.		Palæst. Arab.

DIGYNIA.

Cuscuta	83 europ. <i>Epith.</i> H.		Palæstina.
Hypecoum	84 procumbens H.		Palæstina.

V. PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

Heliotrop.	85 europæum H.		Hierosolym.
Myosotis	86 apula H.		Palæstina.
Anchusa	87 <i>Bugloss. sylv. maj. nigr. C.B.H.</i>		Palæstina.
	88 undulata H.		Palæstina.
	89 orientalis H.		Palæstina.

F f 2

Cyno-

73) Galium hierosolymitanum foliis denis lanceolato-linearibus, umbellis fastigiatis, fructibus glabris.

Cynogloss.	90 officinale H.	Palæstina.
Symphytum	91 orientale P.	Palæstina.
Cerithe	92 orientalis H.	Judæa.
Echium	93 italicum H.	Hierosolym.
	94 creticum H.	Palæstina.
	95 orientale H.	Palæstina.
Cyclamen	96 europæum H.	Palæstina.
Anagallis	97 monelli H.	Palæstina.
Convolvul.	98 Scammonia H.	Nazareth.
	99 Batatas H.	Palæstina <i>[at.]</i>
	100 hederaceus H.	<i>Hortis.</i>
	101 Cneorum H.	Hierosolym.
	102 Dorycnium H.	Hierosolym.
	103 althæoides H.	Hierosolym.
	104 ficulum H.	Palæstina.
	105 cairicum H.	Ægypto.
Campanula	106 Speculum ♀ H.	Palæstina.
	107 Pentagonia P.	Palæstina.
	108 dichotoma	Palæstina.
	109 <i>fr. duro</i> Tour. R.	Palæstina.
	110 <i>max. fl. conglob.</i> Tour. P.	Libano.
	111 <i>fl. surf. spect.</i> Tour. H.	Hierosolym.
Coffea	112 arabica H.	Ægypto <i>cult.</i>
Verbascum	113 sinuatum H.	Palæstina.
	114 Blattaria H.	Palæstina.
Datura	115 ferox H.	Palæstina.
Hyoscyamus	116 albus H.	Palæstina.
	117 aureus H. P.	Jassa.
Mandragora	118 officinar. P.	Galilæa.
Solanum	119 nigrum H.	Hierosolym.
	120 incanum H. <i>Chedek Cels.</i>	Hierosolym.
	121 Melongena H. R.	Hierosolym.
Capficum	122 annuum H.	Hierosolym.
Cordia	123 Myxa H. R. <i>Sebesten Alp.</i>	Palæstina.
Lycium	124 europæum H. R. <i>Athad Cels.</i>	Hierosolym.
	125 afrum P.	Palæstina.
	126 <i>fol. ovalibus</i> Gr. <i>Zaroa Cels.</i>	Libano.
Rhamnus	127 Lotus H. S. <i>Dudaim Cels.</i>	Arabia.
	128 Spina Christi H. <i>Nabca Alp.</i>	M. tentation.
	129 Paliurus H. R. <i>Charul. Cels.</i>	Joppe.
	130 <i>cret. amygd. fol.</i> Tour. P.	Palæstina.
Hedera	131 Helix H.	Tabor.
Vitis	132 vinifera H. R. <i>Ampelos Cels.</i>	Bethleh. Lib.
		Lagœ-

Lagœcia	133	Cuminoides H. P.	Hierosolym.
Achyranthes	134	aspera H.	Palæstina.
Illecebrum	135	Paronychia H. P.	Palæstina.
Nerium	136	Oleander H. R. S. <i>Diſſlah Arab.</i>	Libano.

DIGYNIA.

Periploca	137	græca R.	Libano.
Cynanchum	138	montpeliac. H.	Hiericho.
	139	creticum H.	Arabia.
Aſclepias	140	gigantea H. R. <i>Beideloffar Alp.</i>	Sinai, Hierich.
Chenopod.	141	viride H.	Palæstina.
	142	maritimum H.	M. rubr.
	143	fruticosum H.	M. rubrum.
	144	ſcoparium H.	Palæstina.
Beta	145	perennis H.	M. rubrum.
Anabasis	146	aphylla R. <i>Borith. Celf.</i>	Alexandria.
Gomphrena	147	ſeffilis H.	Hierosolym.
Gentiana	148	Centaureum H.	Hierosolym.
Ulmus	149	campeſtris H.	Palæstina.
Eryngium	150	tricuspidatum H.	Hierosolym.
Bupleurum	151	odontites H.	Palæstina.
Tordylium	152	nodosum H.	Palæstina.
Artemiſia	153	ſquamata H. R.	Hierosolym.
Daucus	154	Viſnaga H. R. P.	Libano.
Ammi	155	majus H.	Hierosolym.
Hæſſelquiſtia	156	ægyptiaca H.	Ægypt. Arab.
Laſerpitium	157	latifolium H.	Tabor.
Ligüſticum	158	Leviſticum P.	Palæstina.
Cuminum	159	Cyminum H. <i>Cammon. Celf.</i>	Ægypt. Palæſt.
Cicuta	160	viroſa H.	Ramæ.
Coriandrum.	161	ſativum R.	Ægypto.
Scandix	162	Pecten ♀ H.	Palæstina.
Smyrnum	163	perfoliatum H.	Palæstina.
	164	ægyptiacum H.	Ægypt. Palæſt.
Anethum	165	graveolens H. <i>Anethon. Celf.</i>	Ægypt. Palæſt.
Pimpinella	166	Saxifraga H.	Tabor.
	167	Aniſum H.	Ægypt. Pal. ſat.
Apium	168	graveolens H.	Palæstina.

TRIGYNIA.

Rhus	169	Coriaria P.	Hierosolym.
Tamarix	170	gallica H. P.	Hiericho.
	171	orientalis Tour. R. P.	Palæstina.

PENTAGYNIA.

Staticæ	171 monopetala H.	Palæstina.
	172 sinuata H. P.	Hierosolym.
	173 flava N. S. <i>El. Khadda Arab.</i>	Hierosolym.
Linum	174 usitatissimum H. <i>Bad. Cels.</i>	Ægypto <i>fat.</i>
	175 hirsutum H.	Hierosolym.
	176 nodiflorum H.	Palæstina.

VI. HEXANDRIA.

MONOGYNIA.

Narcissus	177 Tazetta H. R. <i>Chabazzeleth Cels.</i>	Palæstina.
Pancreatium	178 illyricum H. P.	Palæstina.
Amaryllis	179 lutea H.	Hierosolym.
Allium	180 sativum H. <i>Schumim Cels.</i>	Palæstin. <i>fat.</i>
	181 Porrum H. <i>Chatzir Cels.</i>	Palæstin. <i>fat.</i>
	182 Cepa H. <i>Betzalim Cels.</i>	Palæstin. <i>fat.</i>
	183 <i>ascalonicum</i> *) H.	Palæstina.
	184 subhirsutum H.	Palæstina.
	185 veronense H.	M. Sion.
	186 pallens H.	Sion.
	187 paniculatum H.	Libano.
Lilium	188 candidum R. <i>Schofchan Cels.</i>	Joppe.
Tulipa	189 gesneriana R.	Libano.
Ornithogal.	190 umbellatum H. <i>Chirchonim.</i>	Palæstina.
	arabicum	Ægypto, Arab.
Scilla	191 bifolia H.	Hierosolym.
	192 amoena H.	Arabia.
Asphodelus	193 luteus H.	Palæst. Arab.
	194 ramosus R.	Palæstina.
Leontice	195 Leontopetalum H. R.	Palæstina.
	196 Chryfogonum R.	Palæstina.
Asparagus	197 acutifolius H.	Hierosolym.
	198 aphyllus H. R. P.	Palæstina.
	199 <i>fol. gallii Buxb. V: 37. P.</i>	Bagadet.
Hyacinthus	200 orientalis H.	Palæstina.
	201 comosus H. R.	Palæstina.
	202 botryoides H.	Palæstina.
Juncus	203 effusus H. <i>Achu C.</i>	Palæstina.

Berbe-

183) Allium ascalonicum scapo nudo tereti, foliis subulatis, umbella globosa, staminibus tricuspидatis.

190) Ornithogalum umbellatum Anglis Commonstar of Betlehem dictum Raj. angl. 3. p. 372.

Berberis	204 vulgaris R.	Libano.
Frankenia	205 hirsuta H.	Alexandria.
	206 pulverulenta H.	Hierofolym.

DIGYNIA.

Velezia	207 rigida H.	Palæstina.
---------	---------------	------------

TRIGYNIA.

Rumex	208 acutus H.	Palæstina.
	209 roseus H.	Palæstina.
	210 bucephaloph. H.	Judææ.
	211 <i>Acetof. canapor. Lipp. P.</i>	Palæstinæ.
Triglochin	212 palustre H.	Palæstinæ.

POLYGYNIA.

Alisma	213 Plantago aqu. *) H.	Ægypt. Palæst.
--------	-------------------------	----------------

VIII. OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Lawsonia	214 spinosa H. R.	Cairi Palæst.
Erica	215 <i>orientalis Tour. H. P.</i>	Palæstinæ.
Daphne	216 <i>Thymel. fol. ol. villosa Tour. P.</i>	Palæstinæ.
	217 <i>Thymel. buxi fol. villosa Tour. P.</i>	Palæstinæ.
Passerina	218 hirsuta H. R. <i>Maintenan A.</i>	Libano.

TRIGYNIA.

Polygonum	219 aviculare H.	Palæstina.
-----------	------------------	------------

IX. ENNEANDRIA.

TRIGYNIA.

Rheum	220 Ribes R. P.	Libano.
-------	-----------------	---------

X. DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Anagyris	221 scetida H.	Bethlehemi.
Cercis	222 Siliquastrum H. R. P.	Libano.
Cassia	223 Fistula H. <i>Hiarxambar A.</i>	Ægypto.
	224 Senna	Alexandriæ.
	225 Absus H.	Ægypto sat.
	226 planifiliqua H.	Palæstinæ.

F f 4

Guilan.

213) Alisma Plantago aqu. *foliis parvis teneris ab europæa differens.*

Guilandina	227	Moringa H. <i>Festusc. Ban Arab.</i>	Sinai.
Ruta	228	graveol. <i>min. H. R. Peganon. C.</i>	Tabor.
Melia	229	Azederach H. <i>Eleah Arab.</i>	Judææ.
Zygophyll.	230	Fabago H.	Arabix.
Fagonia	231	cretica P. <i>Dardar. Celf.</i>	Palæstinæ.
	232	arabica S.	Arabix.
Arbutus	233	Unedo R.	Ramæ.
	234	Adrachne P.	Judææ.

DIGYNIA.

Saponaria	235	orientalis H.	Palæstinæ.
	236	Vaccaria H.	Palæstinæ.
Dianthus	237	Caryophyllus H.	Betlesemi.
	238	<i>Car. frutic. fl. lacin. Tourn. P.</i>	Palæstinæ.

TRIGYNIA.

Silene	239	Behen H.	Hierosolym.
	240	cretica H. P.	Palæstinæ.
	241	Armeria H.	Arabia.
Arenaria	242	rubra: <i>marit. H. R.</i>	M. mortuum.

PENTAGYNIA.

Oxalis	243	corniculata H.	Ægypt. Palæst.
Cotyledon	244	Umbilicus H. R.	Ramæ.
Sedum	245	reflexum H.	Palæstinæ.
	246	libanoticum H.	Libano.

DECAGYNIA.

Phytolacca	247	asiatica H.	Palæstinæ.
Neurada	248	procumbens S.	Arabix.

XI. DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Styrax	249	officinale H. R. <i>Necoth. Celf.</i>	Libano
Peganum	250	Harmala H. R.	Judææ, Arab.
Portulaca	251	oleracea	Palæstinæ.
Lythrum	252	Salicaria H.	Hort. Salom.

TRIGYNIA.

Euphorbia	253	viminalis H. R. <i>Felfel Alp.</i>	Ægypto.
	254	Chamæfyce R.	Mesopotam.
	255	Peplus H.	Palæstinæ.
	256	<i>Tithym. fl. crist. Buxb. II:27. P.</i>	Palæstinæ.
	257	<i>Tithym. cret. charac. Tourn. P.</i>	Palæstinæ.
			Euphor.

Euphorbia	258 portlandica H.	Palæstinæ.
	259 ferrata H.	Hierosolym.
Refeda	260 ægyptiaca H.	Ægypto.
	261 lutea H.	Palæstina.

PENTAGYNIA.

Glinus	262 lotoides H. R.	Palæst. Euphr.
--------	--------------------	----------------

XII. ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Myrtus	263 communis H. <i>Hadas Celf.</i>	Tabor, Hier.
Punica	264 Granatum H. R. <i>Rimmom Celf.</i>	Bethlesemi.
Amygdalus	265 communis R. <i>Luz Celf.</i>	Hierosolym.
	Perfica H. R.	Jaffæ.

DIGYNIA.

Cratægus	266 Oxyacantha P.	Palæstinæ.
	Azarolus H. P.	Palæstinæ.

TRIGYNIA.

Sorbus	267 aucuparia H.	Libano.
--------	------------------	---------

PENTAGYNIA.

Pyrus	268 communis H.	Libano.
	269 Malus H.	Libano.
	270 Cydonia R. <i>Tappnach Celf.</i>	Libano.
Mesembr.	271 nodiflorum <i>Kali 2 Alp.</i>	Palæst. Ægypt.

POLYGYNIA.

Rosa	272 alba H.	Palæstina.
	273 centifolia H. <i>Barkanim Celf.</i>	Palæstina.
	274 lutea H. <i>Uard Arab.</i>	Palæstina.
	275 sempervirens H.	Palæstina.
Rubus	276 fruticosus H. <i>Senek. Celf.</i>	Hierosolym.
	277 <i>creticus Tourn.</i> P.	Palæstina.
Potentilla	278 supina H.	Palæstina.

XIII. POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Capparis	279 spinosa H.	Hierosolym.
	280 <i>arabica</i> S.	Sinai.
Chelidon.	281 Glancium P.	Palæstinæ.
Papaver	282 Rhœas H.	Palæstinæ.

Nymphæa	283 Lotus II.	<i>Nemuphar Alp.</i>	Ægypti.
Corchorus	284 olitorius H. R.	<i>Melochia Alp.</i>	Ægypt. Palæst.
Mimosa	285 nilotica H. R.	<i>Schitta Cels.</i>	Pal. Mes. Æg.
	286 Senegal		Ægypto.
	287 farnefiana		Ægypt. Palæst.
	288 Lebbek		Ægypto <i>fat.</i>
Cistus	289 creticus II. P.	<i>Loth. Cels.</i>	Palæstina.
	290 incana P.		Palæstina.
	291 arabicus H.		Arabiaë.

DIGYNIA.

Calligonum	292 Polygonoides P.		Palæstinaë.
------------	---------------------	--	-------------

TRIGYNIA.

Delphinium	293 peregrinum II.		Hierosolym.
------------	--------------------	--	-------------

PENTAGYNIA.

Reaumuria	294 vermiculata H.		Alexand. Hier.
Nigella	295 fativa	<i>Kazach. Cels.</i>	Ægypto.
	damascena H. P.		Palæstinaë.

POLYGYNIA.

Anemone	296 coronaria II.		Palæstinaë.
Clematis	297 orientalis H. P.		Palæstinaë.
	298 <i>papp. breviff. Tour. P.</i>		Palæstinaë.
Ranunculus	299 orientalis H.		Palæstinaë.
	300 sceleratus H.		Palæstinaë.
	301 <i>or. palustr. Tour. II. *)</i>		Judæa.
Helleborus	302 niger P.		Palæstina.
	303 foetidus H.		Palæstina.

XIV. DIDYNAMIA.

GYMNOSPERMA.

Teucrium	304 creticum II.		Palæstina.
	305 Scordium minus H.		Bethlehem.
	306 Chamædryis H.		Hierosolym.
	307 Chamæpitys H.		Palæstinaë.
	308 Polium luteum R.		Libano.
	309 - - album H. R. P.		Hierosolym.
	310 - - gnaphalodes P.		Palæstinaë.
	311 - - <i>myrncæum Tourn. P.</i>		Palæstinaë.
Satureja	312 capitata H. R.		Bethleh. Jopp.
	313 Mastichina R.		M. Oliivar.

Thym-

301) RANUNCULUS orientalis palustris, apii folio, caule subhirsuto, *Tournef. cor. 20. videtur sola varietas antecedentis.*

Thymbra	314 juliana H.	Palæst. Arab.
	315 spicata H. R.	Palæstinæ.
Nepeta	316 pannonica H.	Palæstina.
Mentha	317 spicat. longif. H. <i>Hedyosm. Cels.</i>	Palæstina.
Betonica	318 officinalis H.	Sion.
Sideritis	319 montana H.	Palæstina.
	320 <i>Tragoriganum</i> = <i>Clus.</i> R.	Libano.
	321 lanata H. *)	Palæstinæ.
Lamium	322 album H.	Hierosolym.
	323 purpureum H.	Palæstinæ.
Stachys	324 spinosa P.	Palæstina.
Marrubium	325 peregrinum R.	Libano.
Moluccella	326 spinosa H.	Palæstina.
Origanum	327 creticum R.	M. Olivar.
	328 <i>Maru</i> H.	Palæstinæ.
	329 ægyptiacum H.	Ægypto.
	330 indicum Vesl. R.	Ægypto.
	331 Majorana H.	Ægypt. Palæst.
Melissa	332 officinalis	Hortis.
Phlomis	333 fruticosa	Palæstina.
	334 Herba venti	Judææ.
Ocimum	335 Basilicum	Judææ.
Prasium	336 majus	Palæstinæ.

ANGIOSPERMIA.

Bartia	337 Trixago H.	Hierosolym.
Scrophularia	338 sambucifolia H.	Judæa.
Antirrhin.	339 chalepense H.	Arabia.
Orobanche	340 lævis H.	Judæa.
Sesamum	341 orientale H. R. <i>Semsem Alp.</i>	Ægypt. Judæa.
Vitex	342 Agnus H. P.	Palæstinæ.
Acanthus	343 diofcoridis R.	Libano.

XV. TETRADYNAMIA.

SILICULOSA.

Anastatica	344 hierichuntica R.	Sin. Hiericho.
Lepidium	345 latifolium H.	Hortis.
	346 perfoliatum R.	Alexandriæ.
	347 chalepense H.	Palæstina.
Cochlearia	348 Draba H.	Palæstina.
Thlaspi	349 Bursa past. H. P.	Hierosolym.
		Iberis

321) SIDERITIS *lanata* foliis tomentosis, calycibus inermibus, verticillis lanatis.

Iberis	350 arabica H.	Arabia.
Alyssum	351 <i>græc. frutesc. Tour. P.</i>	Palæstina.
	352 Alyssoides H.	Palæstina.
	353 campestre H. P.	Palæstina.
	354 saxatile H.	Palæstina.
	355 clypeatum R. P.	Liban. Palæst.
Biscutella	356 didyma H.	Sion.

SILICOŒA.

Sisymbrium	357 Naft. ∇ H. R. <i>Pernou-mush. arab.</i>	Bethlehem.
	358 <i>murale Barr. 1016. H.</i>	Palæstina.
	359 Irio H.	Palæstina.
Cheiranthus	360 erysimoides H.	Palæstina.
Brassica	361 Erucastrum H.	Arabia.
	362 oleracea H.	Hortis.
Sinapis	363 erucoides H.	Judæa.
	364 hispanica H.	Palæstina.
Bunias	365 Cakile H.	M. mortuum.
Ifatis	366 lusitanica H. P.	Palæstina.
	367 ægyptiaca H.	Ægypto.
	368 <i>lepidii fol. Tour. P.</i>	Palæstina.
Crambe	369 maritima H.	M. mortuum.
	370 hispanica H.	Judæa.
Cleome	371 pentaphylla H.	Palæst. Ægyp.
	372 arabica H.	Palæstina.

XVI. MONADELPHIA.

DECANDRIA.

Geranium	373 rotundifolium H.	Palæstinæ.
	374 columbinum H.	Palæstinæ.

POLYANDRIA.

Sida	375 asiatica P.	Judæa.
Alcea	376 ficifolia H. P.	Palæstina.
Lavatera	377 thuringiaca H.	Palæstina.
Hibiscus	378 <i>esculentus H. R. Trionos Rauw.</i>	Palæstin. <i>fat.</i>
Gossypium	379 herbaceum R. P.	Palæstin. <i>agr.</i>
Adansonia	380 digitata H. <i>Baobab Alp.</i>	Ægypti <i>cult.</i>

XVII. DIADELPHIA.

HEXANDRIA.

Fumaria	381 capreolata H.	Bethlehemi.
---------	-------------------	-------------

DECANDRIA.

Spartium	382 junceum R.	<i>Rotem Cels.</i>	Joppe, Ramæ.
	383 monospermum H. R.		Palæstina.
	384 arenolum H.		Arabia, Judæa.
	385 spinosum H. R.		Libano.
Æschynom.	386 Sesban H.	<i>Sesban Alp.</i>	Ægypto.
Galega	387 officinalis H. P.		Ephrat.
Ononis	388 Natrix H. P.		Palæstina.
	389 viscosa H. P.		Palæstina.
	390 minutissima H. P.		Palæstina.
Anthyllis	391 hermanniæ H.		Libano.
Lupinus	392 varius H.		Palæstina.
	393 angustifolius H.		Palæstina.
	394 hirsutus H.		Arabia.
Colutea	395 arborefcens P.		Palæstina.
Dolichos	395 Lablab H.	<i>Lablab Alp.</i>	Ægypt. Palæst.
Lathyrus	397 <i>arabicus Shaw</i>	359.	Palæst. Arabia.
	398 fativus H.		Palæstina.
	399 amphicarpos H.		Judæa.
	400 biflorus H.		Judæa.
	401 <i>Clymen fl. maxim. Tourn.</i>	P.	Palæstina.
Vicia	402 Faba	<i>Pol. Cels.</i>	Ægypto.
	403 hybrida H.		Palæstina.
	404 <i>Nissolia angustif. Tourn.</i>	H. P.	Palæstina.
Ervum	405 Lens H. R.	<i>Adaschim Cels.</i>	Judæa.
Cicer	406 arietinum H.	<i>Kali</i>	Bethlehem.
Cytisus	407 hirsutus P.		Palæstina.
Scorpiurus	408 fulcata H.		Judæa.
Hedysarum	409 Alhagi H. R.		Bagadet, Arab.
	410 coronarium H.S.	<i>Sellah Arab.</i>	Judæa, Arabia.
	411 caput galli H.		Palæstina.
Abrus	412 preicatorius H.	<i>Abrus Alp.</i>	Ægypto.
Astragalus	413 christianus H.		Bethlehemi.
	414 syriacus H.		Palæstina.
	415 capitatus H.		Palæstina.
	416 Tragacantha H. P.		Libano.
Pforalia	417 bituminos. angust. P.		Palæstina.
	418 — — latifol. H.		Hierosolym.
Trifolium	419 Melilot. <i>ind.</i> H.		Palæstina.
	420 alexandrinum H.		Ægypt. Palæst.
	421 stellatum H.		Palæstina.
	422 angustifolium H.		Judæa, Arabia.
	423 incarnatum H.		Palæstina.
			Trifo-

Trifolium	424 globosum H.	Sion.
	425 procumbens H.	Palæstina.
	426 tomentosum H.	Sion.
	427 resupinatum H.	Sion.
	428 uniflorum H. P.	Judæa, Arabia.
Lotus	429 angustissimus H.	Palæstina.
	430 <i>græca</i> Tour. P.	Palæstina.
	431 <i>hæmorrhoidal.</i> Tourn. P.	Palæstina.
Trigonella	432 monspeliaca H.	Judæa.
	434 spinosa H.	Arabia. Palæst.
	435 hamosa H.	Palæstina.
Medicago	436 radiata H.	Palæstina.
	437 circinata H.	Palæstina.
	438 polymorph. ech. H.	Ægypt. Judæa.

XVIII. POLYADELPHIA.

ICOSANDRIA.

Citrus	439 Medica H. R.	Hort. Salom.
	440 Aurantium H. R.	Hort. Salom.

POLYANDRIA.

Hypericum	441 hircinum P.	Palæstina.
	442 hirsutum H.	Arab. Palæst.
	443 repens H.	Judæa.
	444 Coris H. R. P.	Palæstina.

XIX. SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Tragopogon	445 hybridum H.	Judæa.
	446 alperum H.	Hierosolym.
	447 Picroides H.	Palæstina.
Scorzonera	448 hispanica H.	Palæstina.
	449 Veslingii	Ægypto.
Picris	450 hieracioides H.	Judæa.
Sonchus	451 oleraceus H.	Palæst. Ægypt.
Chondrilla	452 juncea H.	Palæst. Ægypt.
Lactuca	453 Seriola H.	Hierosolym.
Leontodon	454 lanatum H.	Palæst. Arab.
Hieracium	455 sanctum H.	Judæa.
Crepis	456 velicaria H.	Hierosolym.
Scolymus	457 maculatus H.	Judæa.

Cicho-

Cichorium	458	Endivia H.	Palæstina.
	459	spinosum H.	Palæst. Ægypt.
Gundelia	460	Tournefortii H.	Arabia.
Echinops	461	Ritro H. R.	Hierosolym.
	462	corymbiferus R.	Libano.
Serratula	463	babylonica H. R.	Hierosolym.
Carduus	464	syriacus H.	Arabia.
	465	mollis H.	Palæstina.
Cnicus	466	benedictus H.	Ægypto.
Cynara	467	Cardunculus H.	Ramæ.
Carthamus	468	tinctorius H.	Ægypt. Palæst.
	469	lanatus H.	Hierosolym.
	470	caule niveo H.	Judæa.
Bidens	471	tripartita R.	Ephrat.

POLYGAMIA SUPERFLUA.

Artemisia	472	nilotica H.	Ægypt. Pal.
	473	judaica H. <i>Laanach Cels.</i>	Judæa, Bethl.
	474	fruticosa H.	Judæa.
Gnaphalium	476	sanguineum H. R. P.	Hieros. Liban.
	477	glutinosum Tourn. P.	Palæstina.
	478	candidiff. Gron. R.	Palæstina.
	479	Stœchas H. R.	Hierosolym.
	480	uliginosum H.	Palæstina.
	481	saxatile H. P.	Palæstina.
Xeranthem.	482	annuum R.	Arabia.
Baccharis	483	dioscoridis H.	Palæstina.
Erigeron	484	ficulum H.	Judæa.
Senecio	485	ægyptius H.	Ægypt. Palæst.
	486	triflorus H.	Ægypt. Palæst.
	487	glaucus H.	Ægypt. Palæst.
Inula	488	<i>Aster. conyz. fol. fl. max. P.</i>	Palæstina.
Doronicum	489	Bellidiatrum H.	Arabia.
Solidago	490	Virgaurea H.	Palæstina.
Bellis	491	annua H.	Palæstina.
Chrysanth.	492	coronarium H.	Palæstina.
Matricaria	493	Chamomilla H.	Palæstina.
	494	cretica P.	Judæa.
Anthemis		peregrina H.	Ægypto.
Achillea	496	ægyptiaca H.	Ægypt. Arab.
	497	bipinnata P.	Judæa.
	498	Santolina H.	Palæstina.
Bupthalmum	499	spinosum H. P.	Hierosolym.

POLYGAMIA FRUSTRANEA.

Centaurea	500 erucifolia H.	Ægypto.
	501 calcitrapoides H. R.	Hiericho.
	502 Veratum H.	Hiericho.
	503 pumilio H.	Judæa.
	504 Crocodilium H.	Judæa.
	505 moschata H.	Hortis.
	506 Behen R.	Libano.
	507 galactites H.	Palæstina.
	508 Crupina H.	Arabia.
509 <i>Jacea maxim.</i> A.	Hierosolym.	

POLYGAMIA NECESSARIA.

Calendula	510 officinalis A.	Hierosolym.
-----------	--------------------	-------------

MONOGAMIA.

Viola	511 odorata H. <i>Neps Arab.</i>	Ægypto. Palæst.
-------	----------------------------------	-----------------

XX. GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis	512 <i>sancta</i> H. *)	Palæstina.
--------	-------------------------	------------

HEXANDRIA.

Pistia	513 Stratiotes A. <i>Hai-alemmaovi.</i>	A. Ægypto.
Aristolochia	514 maurorum R.	Halepi.

POLYANDRIA.

Arum	515 <i>byzantin.</i> Clus. P.	Palæstina.
	516 <i>ovidue</i> R.	Palæstina.
	517 Colocasia H. R. <i>Culcas Alp.</i>	Ægypto Palæst. <i>rarius.</i>
	518 Arifarum H.	Palæstina.
	519 tenuifolium R.	Palæstina.
	520 Dracunculus P.	Palæstina.
Calla	521 triphyllum H. **)	Palæstina.
	522 <i>Curjami</i> Y. R.	Palæstina.

XXI. MONOECIA.

TRIANDRIA.

Zea	523 Mays H.	Palæstin. <i>sata.</i>
Carex	524 acuta, <i>maxim.</i> H.	Ægypto, Pal.

TETRAN.

512) ORCHIS *sancta*, *radix defuit in speciminibus.*

521) ARUM *triphyllum secundum folia, sed flos nobis defuit & locus differt.*

TETRANDRIA.

Betula	525	<i>Alnus fol. obl.</i> H.	Ægypto.
Buxus	526	<i>oleæ folio</i> P. <i>Teaffehar Celf.</i>	Palæstina.
Morus	527	alba R. <i>Sycaminos Celf.</i>	Palæstina.
Urtica	528	dioica max. H. <i>Sirpad. Celf.</i>	Ægypt. Palæst.
	529	romana H. <i>Kimjchou Celf.</i>	Hierosolym.

POLYANDRIA.

Poterium	530	spinofum H.	Libano.
	531	Sanguisorba H.	Palæstina.
Quercus]	532	<i>glande recondita</i> P.	Palæstina.
	533	<i>cupula crinita</i> P. <i>Allon Celf.</i>	Palæstina.
	534	gramuntia P.	Palæstina.
	535	<i>Ilex aquifolia</i> P.	Palæstina.
	536	coccifera R.	Palæstina.
Juglans	537	regia H.	Hierosolym.
Platanus]	538	orientalis H.R.P. <i>Armon Celf.</i>	Palæstina.

MONADELPHIA.

Pinus	529	fylvestris R. <i>Æres. Scherbin. C.</i>	Libano.
	540	Cedrus H. R. <i>Berosch. Celf.</i>	Libano.
Thuja	541	aphylla H.	Palæstina.
Cupressus	542	sempervirens H. <i>Gopher Celf.</i>	Tyri.
Ricinus	543	communis H. <i>Kikajon Celf.</i>	Tyro.

SYNGENESIA.

Momordica	544	Balsamina H.	Ægypt. Palæst.
	545	Luffa H. <i>Luffa Vest.</i>	Ægypto.
	546	Elaterium R.	Ægypto.
Cucurbita	547	Citrullus H. <i>Abbatichim</i>	Rama.
Cucumis	548	Melo H.	Palæstina.
	549	Chate H. <i>Chate Alp.</i>	Ægypto.
	550	flexuosus H.	Ægypt. Palæst.
	551	Dudaim H.	Ægypto, Hier.
	552	Colocynthis H. <i>Hensal Celf.</i>	Euphrat.
	553	prophetarum H. <i>Pekaim Celf.</i>	Palæst. Arab.
Bryonia	554	cordifolia H.	Palæstina.

XXII. DIOECIA.

DIANDRIA.

Salix	555	ægyptiaca H.	Ægypt. Tyro.
	556	babylonica R.	Palæstina.

TRIANDRIA.

Ofyris	557	alba H. R.	Libano.
--------	-----	------------	---------

TETRANDRIA.

Viscum 558 album P. Palæstina.

PENTANDRIA.

Pistacia 559 vera R. *Tzeri Cels.* Mesopotam.
 560 Terebinthus H.R.P. *Elah Cels.* M. Olivar.
 561 Lentifcus R. P. Joppe.
 562 *Balsamus Balassan Alp.* Ægypto sat.
 Ceratonia 563 Siliqua H.R.P. *Keratonia Cels.* M. oliv. Ram.
 Cannabis 564 fativa H. Palæst. Ægypt.

HEXANDRIA.

Dioscorea 565 fativa H. *Arunis Græcis* Pal. Æg. sat.
 Smilax 566 aspera R. Ramæ, Joppe.
 567 excelsa P. Palæstina.

ENNEANDRIA.

Mercurialis 568 annua H. Tyri.

MONADELPHIA.

Juniperus 569 phœnicea P. *Ar. Cels.* Palæstina.
 570 *Sabina fol. aculeat.* P. Palæstina.
 571 *Kedros lign. odoratiff.* P. Palæstina.
 Ephedra 572 distachya H. Sion.

SYNGENESIA.

Rufcus 573 Hypophyllum H. Alexand. Pal.

XXIII. POLYGAMIA.

MONOECIA.

Musa 574 paradisiaca H. Palæst. Ægypt.
 Andropogon 575 Nardus R. *Nard. Cels.* M. Olivar.
 576 Schoenanthus H. R. Rackæ.
 Holcus 577 Sorghum H. Hierof. *fat.*
 Ægilops 578 ovata H. Palæstina.
 Valantia 579 muralis H. Hierosolym.
 580 cucullata H. Palæstina.
 581 articulata H. Palæstina.
 Parietaria 581 officinalis H. Jassæ.
 582 judaica H. *) Palæstina.
 583 lusitanica H. Palæstina.
 Atriplex 584 maritima H. *Malluah Cels.* M. rubrum.
 585 græca P. Palæstina.
 Acer 586 *frutesc. fol. argent.* P. Palæstina.
 587 monspessulan. H. P. Palæstina.

POLY-

*) *Parietaria Judaica accedit ad Parietariam officinalem, sed differt caule glabro, petiolis brevioribus, florum acervis ad ramos, vix vero ulli ad caulem.*

POLYOECIA.

- Ficus 588 *Carica* H. R. P. *Tennah Cels.* Bethlehemi.
 589 *Sycomorus* H. *Schikmim Cels.* Ægypto.

XXIV. CRYPTOGAMIA.

FILICES.

- Osmunda* 590 *Lunaria* P. Palæstina.
Asplenium 591 *Ceterach.* R. Libano.
Adiantum 592 *Capillus* ♀ H. Bethlehemi.

MUSCI.

- Bryum* 593 *truncatul.* H. *Hysfopus Salom.* Hier. Bethleh.
Mnium 594 *hygrometricum* H. Palæstina.

ALGÆ.

- Lichen* 595 *judaicus* H. Hiericho.
Fucus 596 *barbatus* H. Mar. rubrum.
 597 *foeniculaceus* H. Mar. rubrum.
Ulva 598 *compressa* H. Mar. rubrum.

XXV. APPENDIX.

- Phœnix* 599 *dactylifera* *Tamar Cels.* Palæst. M. oliv.
Ximenia 600 *ægyptiaca* H. *Agihalid Alp.* Ægypto.
Myr. Chebulus Vesi.
Chamærops 601 *humilis* H. *Rotem.* Arabia.

LXX.

FLORA MONSPELIENSIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

THEOPH. ERDM. NATHHORST

Germano Silesiensi.

Upsaliæ 1756. Junio 15.

Dici hand facile potest, quantum laboris infumferint Botanici in varii generis plantas conquirendas, queis naturæ opifex terrarum orbem instruxit, nulla enim ora est, tam longe difita, vel tanta horrens barbarie, quin eo penetraverint Floræ Myftæ.

Europam præcipue adeo lustravit & excuffit horum virorum industria, ut vix ullus fuperfit angulus, unde nova fperari poffit meffis; hinc eft, quod adeo fit grandis copia illorum librorum, qui FLORÆ funt dicati; ut fi illorum tantum numerum percenfere vellemus, qui diverfarum provinciarum Plantas fibi examinandas fumferint, mediocris certe magnitudinis volumen conficeretur. Ufum ex hifce
libris

libris primum decerpere possunt illi, qui cujuslibet regionis vegetabilia sibi perspecta reddere, & ubi libuerit, reperire cupiunt; sed palmaria tamen illinc speranda utilitas est, diversarum regionum plantas inter se conferre, & inde concludere, quas quælibet provincia gignat & quas ferre recuset.

Id ut obtineatur, e re omnino erit, ut singulæ Floræ una eademque methodo condantur, habita ratione Classium, Generum, Specierum, & Nominum, ut primo obtuitu conferri inter se & dignosci queant; fiet autem id via brevissima, si Plantas in suas classes conjecturus respexerit NOMINA TRIVIALIA, in Speciebus Plantarum ipsis adsignata, definita, suisque munita Synonymis.

Quod primum hujus rei tentavit Dn. Grufberg de Plantis Britannicis in Flora Anglica, adeo se omnibus & brevitate, & perspicuitate, commendavit, ut non paucos ego audiverim haud inferioris subsellii Botanicos, qui optaverint, ut ejusdem ordinis opera super reliquis Europæ partibus conficerentur. Quare etiam me primum molientem Academicum specimen, subiit cogitatio, rem haud ingrati me facturum esse, si eadem ratione Flores circa Monspelium crescentes, Lectorum oculis sisterem. Montempeffulanum loquor, numerofo pretiosissimarum Plantarum agmine adeo præ reliquis Europæ tractibus distinctum, ut Europæ Hortus a Botanicis haud immerito nuncupari soleat, cum vix ullum inveniatur adeo arctum terræ spatium, quod tantam gignat & alat diversarum specierum copiam. Et quidem ob hæc divitias jam pridem innotuit hic locus, quondam Celebratissimi Professoris GUIELMI RONDELETTII fama, qui licet ipse nullum ediderit botanicum opus, sic tamen fovit & nutritiit permulta excellentissima ingenia, ut dein, in-

star fulgentissimorum luminum, totum collustraverint Botanicum orbem: LOBELIUM loquor, RAUVOLFIUM, GHINIUM, CLUSIUM, J. BAUHINIUM, DALECHAMPIUM &c. qui omnes Plantas circa Monspelium crescentes legerunt, descripserunt, orbique exhibuerunt; & cum Academia Monspeffulana omni ævo fulserit excellentissimis Medicis, atque adeo præstantissima fuerit, & tantum non unica Medicorum olim schola, factum est, ut facile omnes Machaoniæ artis studiosi, ad hoc Æsculapii templum quondam se receperint, eam inde deportaturi scientiam, qua in sua quisque patria ad afflictis mortalibus succurrerent. Quid, quod horum magni nominis Botanicorum laboribus & observationibus excitati, rarissimas ex hoc viridario decerptas late per totam disperferunt Europam, quo factum est, ut fama hujus Paradisi adeo omnes pervolitaverit oras, ut vix ullus Æsculapii filius suo prius discendi desiderio satisfacere potuerit, quam Montem pessulatum, ejusque alumnas plantas, suis usurpaverit oculis. Quod adeo frequenter huc volitaverint, & rarissimas plantas collegerint, id effecit ut quibusdam forte speciebus adeo sit hic locus dudum exhaustus & nudatus, ut in medio ejus viridario jam frustra quærentur variæ Plantæ, quæ quondam ibi observatæ erant, ut *Clematis recta* aliæque.

MONSPELIUM situm est in Languedociæ meridionali parte sub 43 gr. 32 minut. latit. septentr. quamare Mediterraneum desinit dividere Hispaniam & Italiam, adeo ut Plantæ sub climate *boreali* natæ, e septentrionali parte, a *meridionali* vero ex Hispania, & ab *orientali* ex Italia huc convolent. Itaque in hunc locum, velut in centrum & commune Theatrum Floræ, confluunt Plantæ ex Gallia, Hispania, Lusitania & Italia. Nec sine jucunda quadam admiratione ex BURSERI herbario colligere est, plurimas

rimas suas plantas communes habere Florentiam cum Monspelio & vice versa.

Præcipue tamen debet Flora Monspeliensis suas divitias, siqui suo & variis foli ingeniis, quæ omnia forte alio in loco simul desideraveris. Hæc enim regio nostra 1) non procul distat a *Mari*. 2) *Fluviis* præterlabentibus instruitur. 3) *Collibus* ornata e. g. Castro novo & altis *Montibus* e. g. Monte Lupi, le Taval. 4) *Alpinis* locis munitur, quæ ob celsitudinem suam nudos ostendunt vertices, e. g. Hortus Dei. 5) Amœna est *Lucis* e. g. Gramontio & 6) Frequens *Silvis*. e. g. Valena &c.

α. CASTRUM NOVUM (*Castelnau*) $\frac{1}{7}$ Leuca Monspelio versus septentrionem, constans collibus aridis, quos annis *Lelex* præterfluit.

β. MONS CETUS (*Cette*) 4 Leucis Monspelio versus meridiem, via Tolosana, in cujus planitie hodie oppidum & portus *Cete* s. Sette.

γ. GIGNAC oppidum 5 Leucis Monspelio, contiguum Silvæ Valenæ.

δ. VALENÆ Silva (*Bois de Valene*), 2 Leucis Monspelio versus septentrionem, juxta vias Montis Calcaris, constans silva cædua latissime expansa, unde lignum focarium Monspelium adportatur.

ε. CALCARIS MONS (*Esperou*) 12 Leucis Monspelio, versus septentrionem, ad cujus pedem est urbs *Vigan* diœceseos Alesiensis.

ξ. LUPI MONS est in via qua itur ad montem Esperou, 4 leucis distans Monspelio, juxta iter ad m. calcaris.

η. LA SERANF, Mons alpinus juxta Gangen
G g 4 7 Leu-

7 Leucis Monspelio, ultra montem Lupi, sed citra m. calcaris, in eadem directione.

9. HORTUS DEI (*l'hort Dieu*) 14 Leucis Monspelio, constans valle subrotunda, in excelsissimo loco Montis Calcaris, quam sine labore & periculo nullus adit, hodie paucissimis plantis rarioribus ornatur.

1. GRAMONTIUM (*Gramont*) 12 leucis Monspelio versus orientem, constans *Quercubus cocciferis*; Locus mirabili plantarum varietate jucundus.*)

11. ALLESIA (*Alais*) undecim Leucis Monspelio dissita, urbs episcopalis ad pedes mont. gebenensium.

MARE distat Monspelio $1\frac{1}{2}$ Leuca.

Hæc loca tam varia Silvis & Lucis, Collibus & Montibus, Campis & Vineis ac Olivetis, Fluviiis & Maribus, cum diversis adjacentibus terris, non possunt non ad tam mite solum quasi invitare plurimas plantas: huc accedit ipse loci situs, qui efficit, ut Æstas sit duobus mensibus longior quam Upsaliæ, quemadmodum colligere est ex observationibus, quas super vernatione arborum fecit Illustris *Sauvagesius*, collatis cum illis quas super eadem re instituit eodem anno 1755. N. D. Præses. Hinc ipse vidi omnes illas arbores, quas Monspelum communes habet cum Upsalia, illic 30 diebus prius quam heic a) sua explicuisse folia, quemadmodum etiam credere

---

*) *Gramuntium* ex Africa redux, D. Hebenstreit videns dixit se nullibi gentium vidisse tantam varietatem plantarum, in tam exiguo loco.

a) 1755. Floruit *Lonicera* Caprifolium *Monspeli* Maji 18, *Upsaliæ* Junii 17.

Vernabant *Acer* platanoides & *Evonymus* europæus *Monspeli* Aprilis 18, *Upsaliæ* Maji 15.

credere fas est, utriusque hujus climatis autumnum eandem inter se rationem habere. Hinc conficitur æstas Montispeffulani 2 mensibus longior quam Upsaliæ, quæ facit ut complures Plantæ suum illic stadium absolvere possint, quæ antequam maturuere, heic occidunt.

Notitiam quidem divitiarum tam amœnæ regionis acceptam referre debemus industriæ multorum Botanicorum, qui rarissimas plantas in hoc loco primum detexerunt, ut LOBELIO, PENA, CLUSIO, J. BAUHINO, BURSERO, CHERLERO, aliisque; & recentiori ævo TOURNEFORTIO, RAJO, NISSOLIO, aliisque: sed duo imprimis in hæc palæstra defudarunt, ut plantas omnes Monspe-
lii crescentes determinarent, recenserent, & orbi erudito sisterent, MAGNOLIUS scilicet & SAUVAGESIUS.

MAGNOL (*Petrus*) *Professor Medicinæ & Horti Monspelienfis Præfectus*, BOTANICO MONSPELIENSI *Monsp.* 1688. 8:vo edidit *Floram Monspeliensem*, ut illa ætate, accurate fatis & erudite contextam, in qua recenset plantas, earum loca natalia & synonyma, desumpta præcipue e Bauhinis, Lobelio, Dalechâmpio, Clusio &c. & numeratur merito hodie hoc opus inter perfectissimas Floras.

SAUVAGESIUS (*Franciscus*), *Consiliarius Regius, Medicinæ Professor Monspelienfis ab anno 1753, Soc. Reg. Monsp. Upsul. & Stockholm. Londin. Berolinensis & Florentinæ Sodalis*: in *METHODO FOLIORUM*. *Hagæ* 1755. 8:vo, exquisitam admodum & accuratam dedit *Floram Monspeliensem*, ibique signo (·) notavit eas omnes Plantas, quæ circa Montem peffulanum sponte surgunt. Hic altæ eruditionis Vir, quem nostri ævi alterum Boerhaavium me-

rito dixeris, qui in Physicis summus, in Pathologicis omnium Princeps, ænigmata a variis Scientiarum Academiis proposita extricavit, quibus extricandis non niſi Sauvageſianum ingenium par fuiſſet; ille reſcuſcitavit Monſpeli diu ſepultam Botanicen, & hujus opera obſcuras etiamnum australes plantas fore dilucidatas, dubitare non licet. Non ſine admiratione inſpexi complures ejus literas ad N. Dn. Præſidem datas, quæ omnes refertiſſimæ ſunt maxime curioſis obſervationibus Botanicis, & in quibus etiam percenſuit plures Plantas, quas circa Monſpelium collegit, poſtquam opus ſuum vulgaverat, quasque adeo Jhuic noſtræ opellæ inferemus.

Perluſtratis horum duorum virorum operibus, eo conſilio ut inde determinarem plantas, earumque nomina trivialia, non nulla occurrerunt in Magnolii Botanico, quæ non adeo extricare licuit, quæque ideo ad calcem hujus operis adponam, ea ſpe fretus, ut indefeſſus SAUVAGESIUS brevi ea inveſtiget & accuratius definiat, quam ſuo ævo facere potuit Magnolius.

Conferendo hanc meam Floram Monſpeliensẽ cum Flora Suecana; obſervavi, tertiam circiter Plantarum Partem communem habere Monſpelium cum Suecia, easque, ſi ad ſtationes plantarum exigantur, eſſe vel *Aquaticas*, vel *Nemorofas* vel denique *Ruderales*. Reliquæ, quæ ſponte illic creſcunt, ſunt quoad maximam partem tales, quæ Boreales noſtros hortos ornant, uti *Pæonia*, *Narciſſi*, *Tulipa*, *Leucogium*, *Gladiolus*, *Ornithogala*, *Rofmarinus*, *Thymus*, *Lavandula*, *Stæchas*, *Satureja*, *Salvia*, *Meliſſa*, *Ruta*, *Pulegium*. Sed nec illæ deſunt, quæ, cum noſtri cœli frigora pati non poſſint, imminente bruma ſeſe in hibernacula noſtra abdere coguntur: *Piſtacia*

flacia Lentiscus, Terebinthus, Punica, Viburnum Tinus, Alaternus, Zizyphus, Paliurus, Phillyrea, Ficus, Olca, Rbus, Cercis, Smilax, Santolina. ALPINE etiam plantæ variæ altissimos Monspelii montes inhabitare non reculant: *Cucubalus acaulis, Saxifraga Cotyledon, rotundifolia, cæspitosa, aizoides, Cochlearia saxatilis, Arabis alpina, Solidago alpina &c.*

Specierum numero *Vastissima* Genera quædam in hoc loco exercitum exstruxerunt, ut *Cisti, Euphorbiæ, Antirrhina, Centauræ, Trifolia, Coronillæ, Cytisi, Genistæ.*

Propriæ huic loco plurimæ hic sunt plantæ, vel certæ hic primum lectæ & observatæ, quæ in aliis regionibus rarissimæ habentur, unde etiam sua nomina trivialia a loco *Monspelienfi* mutuati sunt; ut *Acer, Camphorosma, Dianthus, Apbyllanthes, Coris, Alopecurus, Polygala, Ranunculus, Crucianella.*

Rarissimæ audiunt etiam plurimæ plantæ hic vulgares, *Osyris, Cneorum, Coriaria myrtifolia, Daphne Gnidium, Globularia Alypum, Centaurea conifera, Iberis pinnata, Cressa cretica, Lepidium procumbens & nudicaule, Illecebrum capitatum, Scleranthus polycarpus, Lysimachia Linum stellatum, Gypsophila aggregata &c.*

Numeri speciebus adpositi indicant eandem plantam in *Magnolii Botanico Monspelienfi*, si numerus libro adscribatur.

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

Salicornia <i>europæa herb.</i>	652
fruticosa	652
Hippuris <i>vulgaris</i>	369

DIGYNIA.

Corispermum <i>hyssopifolium</i>	
Callitriche <i>hermaphrodita</i>	
<i>androgyna</i>	1315
Blitum <i>virgatum.</i>	

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

Jasminum <i>fruticans</i>	622
Ligustrum <i>vulgare</i>	
Phillyrea <i>ligultrifolia</i>	903
<i>angustifolia</i>	904
<i>latifolia</i>	902
Olea <i>europæa</i>	833-344
Circæa <i>lutetiana</i>	
<i>alpina</i>	
Veronica <i>officinalis</i>	1229
<i>serpyllifolia</i>	
<i>Beccabunga</i>	66
<i>Anagallis</i> ▽	67
<i>latifolia</i>	241
<i>Chamædryis</i>	240
<i>arvensis</i>	41
<i>agrestis</i>	40
<i>hederifolia</i>	39
<i>triphyllus</i>	42
Gratiola <i>officinalis</i>	550
Pinguicula <i>vulgaris</i>	1326
Utricularia <i>vulgaris</i>	14
Verbena <i>officinalis</i>	1228
Lycopus <i>europæus</i>	761
Rosmarinus <i>officinalis</i>	1014
Salvia <i>officinalis</i>	1039
<i>Sclarea</i>	593
<i>pratensis</i>	594
<i>Verbenaca</i>	594
<i>glutinosa</i>	

DIGYNIA.

Anthoxanth. *odoratum*

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

Valeriana <i>rubra</i>	1216
<i>Calcitrapa</i>	1217
<i>echinata</i>	1218
<i>dioica</i>	1359
<i>officinalis</i>	221
<i>tripteris</i>	
<i>tuberosa</i>	
<i>pyrenaica</i>	
<i>Locusta</i>	
Cneorum <i>tricoecum</i>	243
Polycnemum <i>arvense</i>	180
Crocus <i>fativus</i>	461. 1298
Gladiolus <i>communis</i>	460
Iris <i>germanica</i>	629
<i>pyrenaica</i>	
<i>pumila</i>	632
<i>Pseud-Acorus</i>	634
<i>foetidissima</i>	633
Schoenus <i>Mariscus</i>	506
<i>aculeatus</i>	1301
<i>mucronatus</i>	
<i>nigricans</i>	642
Cyperus <i>longus</i>	341
<i>esculentus</i>	340
<i>flavescens</i>	
<i>fuscus</i>	
Scirpus <i>palustris</i>	645
<i>holoschoen.</i>	640
<i>lacustris</i>	641
<i>mucronatus</i>	639
<i>maritimus</i>	511
<i>sylvaticus</i>	513
Eriophor. <i>polystachyon</i>	91
Nardus <i>gangitis</i>	
<i>articulatus</i>	

DIGYNIA.

Phalaris <i>canariensis</i>	900, 901
<i>nutriculata</i>	483
<i>arundinacea</i>	479
<i>phleoides</i>	492
Panicum <i>glaucum</i>	501
<i>Crus galli</i>	503

Pani-

Panicum sanguinalé	470	<i>sterilis</i>	
<i>Dactylon</i>	469	<i>squarrosus</i>	538
Alopecurus <i>geniculatus</i>		<i>nutans</i>	
<i>pratensis</i>		<i>tectorum</i>	
<i>monspeiens.</i>	497		
Phleum <i>pratense</i>	494	<i>pinnatus</i>	533
<i>nodosum</i>	490	<i>distachyos</i>	534
Agrostis <i>minima</i>	486	Stipa <i>pennata</i>	526
<i>canina</i>		<i>juncea</i>	549
<i>alba</i>		Avena <i>elatior</i>	
<i>stolonifera</i>		<i>fragilis</i>	
<i>paradoxa</i>		<i>nodosa</i>	
<i>capillaris</i>		<i>pratensis</i>	
Aira <i>cristata</i>		<i>fatua</i>	539
<i>cæspitosa</i>		<i>flavescens</i>	
<i>canescens</i>		Lagurus <i>ovatus</i>	495
<i>flexuosa</i>		Arundo <i>phragmites</i>	106
<i>aquatica</i>		<i>Calamagrostis</i>	
<i>caryoph.</i>	2, 96, 217	<i>Donax</i>	107
Melica <i>nutans</i>	543	<i>arenaria</i>	525
<i>ciliata</i>		Lolium <i>temulentum</i>	528
Poa <i>trivialis</i>		<i>perenne</i>	529
<i>angustifolia</i>		Hordeum <i>murinum</i>	537
<i>setacea</i>		Elymus <i>arenarius</i>	
Eragrostis		Triticum <i>monococc.</i>	1256
<i>pratensis</i>	470	<i>repens</i>	472
<i>annua</i>	477	<i>junceum</i>	
<i>compressa</i>		<i>tenellum</i>	
<i>bulbosa</i>	480		
Briza <i>maxima</i>	482	DIGYNIA.	
<i>media</i>		Polycarpon <i>tetraphyllum</i>	81
<i>minor</i>	484	Montia <i>fontana</i>	
Eragrostis	485		
Dactylis <i>glomerata</i>	489	TETRANDRIA.	
Cynofurus <i>cristatus</i>	487	MONOGYNIA.	
<i>echinatus</i>	489	Globularia <i>vulgaris</i>	141
<i>cæruleus</i>		<i>Alypum</i>	1146
<i>panicus</i>	502	Dipsacus <i>suttonum</i>	353
Festuca <i>rubra</i>		<i>pilosus</i>	354
<i>ovina</i>		Scabiosa <i>leucantha</i>	1050
<i>hirtuta</i>		<i>Succisa</i>	1122
<i>fluitans</i>	523	<i>integrifolia</i>	1051
Bromus <i>secalinus</i>	535	<i>arvensis</i>	1046
<i>arvensis</i>		<i>gramuntia</i>	1046
		Scabio-	

TETRAGYNIA.

Parnassia palustris

umbellatum 865

narbonense 866

PENTAGYNIA.

Statice *Armeria* 220. 221

echioides 695

reticulata 691

Linonium 690. 693

monopetala 1220

Linum *usitatissimum* 702

narbonense 709

tenuifol. 707. 708

trigynum 706

strictum 717

campanulatum 702

maritimum 705

catharticum

Drosera rotundifolia

POLYGYNIA.

Myofurus minimus 591

HEXANDRIA.!

MONOGYNIA.

Leucojum aestivum 683

Narcissus poeticus 803

Pseudo Narciss. 804

odorus 804

Tazetta 808

Jonquilla 813

Pancreatium maritimum 814

Aphyllanthes monspeliensis 212

Allium roseum 34

sphaerocephal. 33

moschatum 35

flavum 32

vineale 950. 1266

senescens

angulosum 1265

ursinum

Moly

Lilium Martagon 689

Tulipa sylvestris 1210

Ornithogalum minimum

pyrenaicum

Scilla autumnalis 598

Lilio-hyacinthus

Asphodelus ramosus

Anthericum ramosum

Liliago 899

Asparagus officinalis III. 112

acutifolius 113

Convallaria majalis 1319

verticillata

Polygonatum 931

multiflora

bifolia

Hyacinthus comosus 596

botryoides 597

ferotinus

Juncus acutus 638

glomeratus 635

effusus 636

inflexus 637

squarrosus 420

articulatus 521

bufonius 517

campestris

niveus 319

Frankenia laevis 940

pulverulenta 82

DIGYNIA.

Velezia rigida

TRIGYNIA.

Rumex alpinus

acutus 660. 1311

pulcher 1311

sinuatus 661

aquaticus 12

scutatus 11

bucephalophor.

Acetosella 9. 10

Triglochin palustre 532

maritimum

Colchicum autumnale 291

POLYGYNIA.

Alisma Plantago ▽ 921

H h *Alis.*

Alisma Damafonium 923
Ranunculoides 922

OCTANDRIA.

MONOGYNIA.

Oenothera biennis
 Epilobium *angustifolium*
hirsutum 751
 tetragonum 752
palustre
alpinum
 Vaccinium *Myrtillus*
 Erica *vulgaris* 371
 cinerea 376
 scoparia 374
 virid. purpur. 373
 arborea 372
 multiflora 373
 Daphne *Mexereum*
 Thymelæa 1351
 Laureola 675
 Cneorum
 Gnidium 1145
 Stelleria *Pafferina* 716

DIGYNIA.

Mœhringia *muscosa* 47

TRIGYNIA.

Polygonum *Bistorta*
amphibium
Hydropiper 897
Perficaria 896
aviculare 933
 maritimum 935
Convolvulus 304

TETRAGYNIA.

Paris *quadrifolia*
 Adoxa *Moschatellina*
 Elatine *Alsinastrum*

ENNEANDRIA.

MONOGYNIA.

Laurus *nobilis* 676

HEXAGYNIA.

Butomus *umbellatus* 644

DECANDRIA.

MONOGYNIA.

Anagyris *foetida*
 Cercis *Siliquastrum* 1192
 Dictamnus *albus* 410
 Ruta *graveolens* 1031
montana 1032
 Tribulus *terrestris* 1169
 Arbutus *Unedo* 92
Uva ursi
 Pyrola *uniflora*
rotundifolia

DIGYNIA.

Chrysofplen. *oppositifol.*
 Saxifraga *Cotyledon*
aizoides 1069
rotundifolia
granulata
adscendens
stellaris
cæsia
aspera
tridactylites 1076
cæspitosa 1075
hypnoides

Scleranthus *annuus*

polycarpus 943

Gypsophila *aggregata* 216

rigida

Saponaria *officinalis* 1043

Vaccaria 740

Ocymoides 748

Dianthus *carthusianor.* 207

Armeria 210

prolifer 211

deltoides

arenarius

superbus 205

monspeliacus

virgineus 209

Dian.

Dianthus faxifragus	
TRIGYNIA.	
Cucubalus bacciferus	55
<i>Bchen</i>	736
Otites	738
<i>acaulis</i>	
rellexus	745
Silene quinquevulner.	744
gallica	
<i>nutans</i>	737
conica	
inaperta	746
Muscipula	742
Armeria	141
<i>rupestris</i>	219
faxifraga	
Stellaria nemorum	
<i>holostea</i>	
Arenaria trinervia	44
<i>serpyllifolia</i>	45
<i>rubra</i>	49. 50
faxatilis	
tenuifolia	46. 215
laricifolia	
montana	
cerastoides	
PENTAGYNIA.	
Cotyledon Umbilicus ♀	324
Sedum <i>Telephium</i>	1348
Anacampseros	
dasyphyllum	1071
Cepæa	
<i>rupestre</i>	1067
album	1070
acre	1072
<i>sexangulare</i>	
Oxalis <i>Acetosella</i>	1072
corniculata	
Agrostemma <i>Githago</i>	739
Lychnis <i>Flos cuculi</i>	213
<i>dioica</i>	735
Cerastium <i>viscosum</i>	54
<i>semidecandr.</i>	

Cerastium <i>vulgatum</i>	53
tomentosum	218
Spergula pentandra	51

DODECANDRIA.

MONOGYNIA.

Afarum Hypocistis	
Styrax officinale	1121
Portulaca oleracea	951
Lythrum <i>Salicaria</i>	753
<i>Hyssopifolia</i>	551
<i>Thymifolia</i>	552

DIGYNIA.

Agrimonia <i>Eupatoria</i>	380
----------------------------	-----

TRIGYNIA.

Reseda <i>Luteola</i>	734
<i>purpurascens</i>	
Sesamoides	
alba	1000
lutea	999
Phyteuma	1001
Euphorbia <i>Chamæsyce</i>	252
<i>Peplis</i>	889
<i>Peplus</i>	890
<i>exigua</i>	1163. 1353
Lathyris	
dulcis	1354
Pithyusa	
Paralias	1156
<i>segetalis</i>	1157
<i>helioscopia</i>	1161
ferrata	1153
verrucosa	1155
platyphyllos	1160
<i>Esula</i>	
Cyparissias	1158
amygdaloid.	1150
sylvatica	
linifolia	1162
hirsuta	255
Characias	1151

POLYGYNIA.

Sempervivum <i>teflorum</i>	
-----------------------------	--

Sempervivum arachnoideum
montanum

ICOSANDRIA.

MONOGYNIA.

Punica Granatus 756
Prunus Mahaleb 237
Cerasus domestica spinosa 958

DIGYNIA.

Cratægus *Aria* 37
tormentalis 775
Oxyacantha 777
Azarolus 776

TRIGYNIA.

Sorbus *aucuparia*
domestica 1114

PENTAGYNIA.

Mespilus Amelanchier 38
Chamæ - Mespil.
Cotoneaster
Pyrus *communis* 963
Pyraster 115
Cydonia 755
Spiræa *Aruncus*
Filipendula 403
Ulmaria

POLYGYNIA.

Rosa *egiantheria* 1009
villosa 1010
alba
canina 1008
pimpinellifolia 1012
moschata
millesia 1007
Rubus *cæsius* 1029
fruticosus 1028
saxatilis 1324
Fragaria *vesca* 409
sterilis
Potentilla *argentea* 967

Potentilla *rupestris*
hirta 963
reptans
repens 965

Tormentilla *erecta*
Geum *urbanum* 205
montanum 206

POLYANDRIA.

MONOGYNIA.

Capparis *spinosa* 183
Actæa spicata
Chelidonium *majus* 253
Glaucium 880
corniculatum 881
hybridum 882
Papaver *hybridum* 93
Argemone 94
Rhæas 879
somniaferum 878
dubium 95
Nymphæa *lutea* 826
alba 825
Tilia *europæa* 1149
Cistus *laurifolia* 273
ladanifera 275
monspeliensis 272
albida 269
salvifolia 271
crispa 270
Fumana 283
lævipes 282
Tuberaria 1278
guttatus 284
ledifolius 285
numularius 1280
serpyllifolius 1279
thymifolius 298
pilosus 279, 281.
Helianthemum 295

DIGYNIA.

Pæonia *officinalis* 875

TRIGYNIA.

Delphinium *Consolida* 290
Delphi-

Delphinium Staphisagria 1118
 Aconitum lycoctonum
Napellus

PENTAGYNIA.

Aquilegia vulgaris 91
 Nigella damascena 821

POLYGYNIA.

Anemone Hepatica 1205
 vernalis
Pulsatilla 1339
 sylvestris
nemorosa 988. 1340
 Clematis Vitalba 286
 recta
 Flammula 287
 Thalictrum foetidum
flavum
minus 1131
 angustifolium
aquilegifol.

Adonis annua: plicen. 1262
 atropurpur. 15
 vernalis

Ranunculus gramineus 985
 amplexicaulis 1341
Ficaria 254. 255
Flammula 884
sceleratus 974
auricomus
illyricus 981
bulbosus 212
repens 970
acris 369
aconitifolius
 monspeliacus 979
 lanuginosus 972
 chærophyllus 982
 parviflorus
 muricatus 977
 falcatus
arvensis 976
 falcatus 983
aquatil. 987. 781. 782

Trollius *europæus*
 Helleborus foetidus 563
 Caltha palustris

DIDYNAMIA.

GYMNOSPERMIA.

Ajuga pyramidalis 1281
 reptans 297
 Teucrium Botrys 242
 Chamæpitys 250
 Iva 252
 Scorodonia
 Scordium 1052
 Chamædrys
 flavum 1129
 montanum 924
 capitatum, 926
 Satureja montana 1049
 hortensis 1084
 Nepeta *Cataria* 772
 Lavandula Spica 674
 Stoechas 1119
 Betonica *officinalis* 143
 annua glabra 1346
 hirta 1086
 Sideritis hirsuta 1087
 Scordioides
 romana 1088
 Mentha *spicata* 769
 longifol. 771
aquatica 768
 Pulegium 961
 cervina 962
 Glechoma *hederacea* 557
 Lamium *album*
purpureum 656
amplexicaule 659
Galeobdolon 657
 Galeopsis *Ladanum* 1089
 Stachys *sylvatica* 1310
palustris 1117
germanica 1116
 Ballota *nigra* 757
 Marrubium *vulgare* 759

Phle-

Phlomis Lychnitis	758	Antirrhinum alpinum	
Herba venti	1226	<i>mimus</i>	
Clinopodium <i>vulgare</i>	289	majus	83
Origanum <i>vulgare</i>	863	<i>Orontium</i>	84
creticum	864	chalepense	
Thymus vulgaris	1147	bellidifolium	
<i>Serpyllum</i>	1078	Scrophularia <i>nodosa</i>	1068
<i>Acinos</i>	290	aquatica	1061
Melissa officinalis	767	canina	1063
Calamintha	172	peregrina	1062
Nepeta	171	Digitalis purpurea	
Melittis Melisophyllum	658	lutea	352
Prunella <i>vulgaris</i>	151	Erinus alpinus	
laciniata	152	Linnæa <i>borealis</i>	
hyssopifolia	153	Orobanche <i>lævis</i>	

ANGIOSPERMIA.

Bartisia Trixago	86	Acanthus mollis	5
Rhinanthus <i>Crista galli</i>	887	TETRADYNAMIA.	
Euphrasia latifolia	393	SILICULOSA.	
<i>officinalis</i>		Myagrum perenne	991
<i>Odontites</i>	392	monospermum	
lutea	394	<i>sativum</i>	800
linifolia		<i>paniculatum</i>	801
Melampyrum <i>cristatum</i>		Draba <i>alpina</i>	
<i>arvense</i>	763	<i>verna</i>	168
<i>pratense</i>	1325	<i>muralis</i>	167
<i>nemorosum</i>		Lepidium nudicaule	820
<i>sylvaticum</i>		procumbens	819
Lathræa <i>Squamaria</i>		<i>petræum</i>	818
Pedicularis tuberosa		<i>latifolium</i>	684
rostrata		<i>ruderale</i>	
<i>palustris</i>		Iberis	923. 624
flammea		Draba	355
Antirrhinum Asarina		Thlaspi montanum	
Elatine	366	faxatile	1142
spurium		perfoliatum	1135
bipunctatum	699	<i>arvense</i>	
<i>arvense</i>	697	hirtum	1134
origanifolium	87	<i>campestre</i>	
pelisferianum	698	montanum	1350
supinum	700	<i>Bursa past.</i>	164. 165
monspeliense	696	Coch-	
<i>Linaria</i>			

Cochlearia saxatilis	1141
<i>Coronopus</i>	323
Iberis cretica	
amara	1349
pinnata	1136
nudicaulis	166
Alyssum alyssoides	1138
spinosum	1140
campestre	1137
Clypeola Jonthlaspi	1144
maritima	1139
Biscutella didyma	1143

SILIKUOSÆ.

Dentaria pentaphyllos	
Cardamine <i>impatiens</i>	
parviflora	817
<i>hirsuta</i>	816
<i>pratensis</i>	
Sisymbrium <i>Nasturt.</i> ▽	815
<i>amphibium</i>	989
<i>polyceratium</i>	386
<i>sylvestre</i>	
murale	378
vimineum	378
asperum	1094
altissimum	388
<i>Iris</i>	387
Erysimum <i>officinale</i>	385
<i>Barbaræœ</i>	380
<i>Alliaria</i>	28
Cheiranthus <i>Cheiri</i>	684
fruticulofus	686
maritimus	
finuatus	685
Hesperis matronalis	569
africana	
verna	357
Arabis <i>alpina</i>	356
<i>thaliana</i>	169
<i>Turrita</i>	
Turritis <i>hirsuta</i>	1212
Brassica oleracea	148
<i>Napus</i>	803
<i>Erucastrum</i>	

Sinapis' <i>arvensis</i>	990
<i>nigra</i>	1093
Raphanus <i>Raphanistr.</i>	992
Bunias <i>Erucago</i>	381
<i>Cakile</i>	382
Crambe <i>maritima</i>	
Isatis <i>tinctoria</i>	

MONADELPHIA.

DECANDRIA.

Geranium <i>cicutarium</i>	457
<i>foetidum</i>	458
<i>difsectum</i>	450
<i>columbinum</i>	451
<i>malacoides</i>	455
<i>molle</i>	449
<i>rotundifolium</i>	448
<i>gruinum</i>	456
<i>ciconium</i>	
<i>lucidum</i>	454
<i>robertianum</i>	453
<i>nodosum</i>	
<i>pratense</i>	
<i>sanguineum</i>	452

POLYANDRIA.

Althæa <i>officinalis</i>	59
<i>cannabina</i>	59
<i>hirsuta</i>	19
Malva <i>rotundifol.</i>	754. 1323.
<i>parviflora</i>	1324
<i>sylvestris</i>	754
Lavatera <i>olbia</i>	62
<i>thuringiaca</i>	60
<i>trimestris</i>	

DIADELPHIA.

HEXANDRIA.

Fumaria <i>bulbosa</i>	1293
<i>officinalis</i>	415
<i>spicata</i>	
<i>tenuifolia</i>	418
<i>capreolata</i>	419

OCTANDRIA.

Polygala <i>vulgaris</i>	927
H h 4	Poly-

Polygala monspeliaca	930	Lathyrus <i>pratensis</i>	672
<i>acutifolia</i>		<i>sylvestris</i>	
		<i>latifolius</i>	670
		<i>heterophyllus</i>	671
DECANDRIA.			
Spartium junceum	443	Vicia <i>dumetorum</i>	
<i>Scorpius</i>	446	<i>Cracca</i>	1237
<i>complicatum</i>	543	<i>onobrychioides</i>	
<i>scoparium</i>		<i>biennis</i>	1361
<i>spinofum</i>	2	<i>fativa</i>	1234
Genista <i>fagittalis</i>		<i>lutea</i>	1234
<i>tinctoria</i>	444	<i>hybrida</i>	
<i>pilosa</i>	445	<i>peregrina</i>	1233
<i>candicans</i>		<i>narbonensis</i>	395
<i>germanica</i>		Ervum <i>Lens</i>	678
<i>hispanica</i>	447	<i>tetraspermum</i>	
Ononis <i>spinosa</i>	75	<i>foloniense</i>	
<i>minutissima</i>	60	<i>hirsutum</i>	1239
<i>cherleri</i>		<i>Ervilia</i>	873
<i>villosa</i>		Cytisus <i>nigricans</i>	
<i>Natrix</i>	77	<i>sefilifolius</i>	342
<i>viscosa</i>	79	<i>hirsutus</i>	
Anthyllis <i>tetraphylla</i>	726	<i>Laburnum</i>	
<i>Vulneraria</i>	727	<i>argenteus</i>	1190
<i>montana</i>	123	Glycyrrhiza <i>glabra</i>	462
<i>Barba jovis</i>	134	Coronilla <i>Emerus</i>	293
Lupinus <i>varius</i>	730	<i>juncea</i>	295
<i>hirsutus</i>	731	<i>valentina</i>	1333
<i>luteus</i>	732	<i>coronata</i>	294
Colutea <i>arborescens</i>	292	<i>glauca</i>	
Pisum <i>Ochrus</i>	829	<i>minima</i>	399
Orobus <i>niger</i>	874	<i>Securidaca</i>	
<i>vernus</i>		<i>varia</i>	1165
<i>tuberosus</i>	1333	Ornithopus <i>perpusillus</i>	
<i>sylvaticus</i>		<i>compressus</i>	867
<i>pyrenaicus</i>		<i>scorpioides</i>	1058
Lathyrus <i>Aphaca</i>	1242	Hippocrepis <i>unifiliquosa</i>	
<i>Nissolia</i>	668	<i>multifiliquosa</i>	397
<i>amphicarpos</i>	1236	<i>comosa</i>	398
<i>Cicera</i>	664. 695	Scorpiurus <i>fulcatus</i>	105
<i>fetifolius</i>	669	<i>subvillosus</i>	
<i>angulatus</i>		Hedysarum <i>Onobrychis</i>	845
<i>annuus</i>		<i>humile</i>	845
<i>hirsutus</i>		[Caput] <i>galli</i>	846
<i>articulatus</i> Burf.			
<i>tuberosus</i>	673		

Astragalus <i>glycyphylus</i>	
hamosus	1066
bæticus	
setamoides	869
monspehulan.	121
incanus	33
Biferrula Pelecinus	
Pforalea bituminosa	1170
Trifolium Mel. indica	766
<i>officinale</i>	764
<i>repens</i>	1172
alpinum	
<i>pratense</i>	1171
subterraneum	1183
cherleri	1186
rubens	1174
glomeratum	
lappaceum	1187
angustifolium	1175
<i>arvense</i>	1176
stellatum	1179
scabrum	1185
resupinatum	1180
<i>fragiferum</i>	1182
tomentosum	1181
<i>agrarium</i>	1178
Lotus <i>maritima</i>	723
erecta	722
peregrina	
angustissima	720
hirsuta	724
recta	725
<i>corniculata</i>	716
Dorycnium	1189
Trigonella polyceratia	408
Fæn. græc. <i>syv.</i>	407
Medicago <i>falcata</i>	1203
<i>lupulina</i>	1177
marina	1200
polym. <i>scutellata</i>	267
<i>orbiculata</i>	
<i>turbinata</i>	
<i>arabica</i>	
<i>hirsuta</i>	

Medicago polym. <i>rigidula</i>	
<i>ciliaris</i>	
<i>coronata</i>	
<i>laciniata</i>	

POLYADELPHIA.

POLYANDRIA.

Hypericum <i>Androsæmum</i>	73
<i>quadrangul.</i>	
<i>perforatum</i>	603
<i>humifusum</i>	
<i>hirsutum</i>	110
<i>montanum</i>	74
<i>tomentosum</i>	

SYNGENESIA.

POLYGAMIA ÆQUALIS.

Trapopogon <i>pratense</i>	1164
<i>crocifolium</i>	1358
<i>porrifolium</i>	1166
<i>dalechampii</i>	261
<i>picroides</i>	1106
<i>asperum</i>	1107
Scorzonera] <i>humilis</i>	
<i>hispanica</i>	1167
<i>laciniata</i>	
<i>picroides</i>	263
Picris <i>echioides</i>	
<i>hieracioides</i>] <i>...</i>	
Sonchus <i>arvensis</i>	569
<i>oleraceus</i>	1105. 1108
<i>tenerrimus</i>	1110
<i>alpinus</i>	
<i>maritimus</i>	<i>...</i>
Lactuca <i>virosa</i>	655
<i>scariola</i>	654
<i>faligna</i>	1309
<i>perennis</i>	258
Chondrilla <i>juncea</i>	256
Prenanthes <i>viminea</i>	257
<i>purpurea</i>	
<i>muratis</i>	1109
Leontodon <i>Taraxacum</i>	347
<i>bulbosum</i>	262

Senecio <i>vulgaris</i>	1077
<i>sylvaticus</i>	
<i>viscosus</i>	620
<i>Jacobaea</i>	618
Doria	1246
<i>farracenicus</i>	
<i>abrotanifolius</i>	
Doronicum	1287
Aster <i>alpinus</i>	
Amellus	
<i>Tripolium</i>	1206
<i>fedifolius</i>	120
Solidago <i>Virgaurea</i>	1247
<i>alpina</i>	619
Inula <i>Dysenterica</i>	309
<i>Pulicaria</i>	310
<i>falicina</i>	117
<i>crithmoides</i>	327
<i>montana</i>	119
Arnica <i>montana</i>	
<i>scorpioides</i>	
Doronicum <i>pardalianches</i>	
<i>plantagineum</i>	
Bellidiastrum	139
Bellis <i>perennis</i>	140
<i>annua</i>	
Chrysanth. <i>Leucanth.</i>	136. 137
<i>montanum</i>	138
<i>graminifolium</i>	2271
<i>monspeliense</i>	1362
<i>alpinum</i>	
<i>segetum</i>	
<i>coronarium</i>	264
<i>corymbiferum</i>	1126
Matricaria <i>Chamomilla</i>	245
<i>inodora</i>	247
<i>maritima</i>	349
<i>arvensis</i>	
<i>Cotula</i>	252
Pyrethrum	
<i>valentina</i>	160
<i>tinctoria</i>	159
Achillea <i>Ageratum</i>	16
<i>Millefolium</i>	779
<i>nobilis</i>	780

Achillea <i>alpina</i>	
<i>Plarnica</i>	
Buphthalm. <i>spinofum</i>	115
<i>falicifolium</i>	

POLYG. FRUSTRAN.

Centaurea <i>Crupina</i>	335
<i>phrygia</i>	607
<i>pectinata</i>	
<i>pullata</i>	608
<i>montana</i>	1283
<i>fessiflora</i>	
<i>Cyanus</i>	333
<i>paniculata</i>	610
<i>Scabiosa</i>	1343
<i>Jacea</i>	605
<i>strepens</i>	334?
<i>conifera</i>	606
<i>feridis</i>	614
<i>aspera</i>	615
<i>calcitrapa</i>	198
<i>calcitrapoides</i>	1273
<i>solstitialis</i>	199
<i>melitenfis</i>	1307
<i>collina</i>	616
<i>falmantica</i>	613
<i>galactites</i>	166

POLYGAM. NECESSAR.

Calendula <i>officinalis</i>	173
Othonna <i>helenitis</i>	312
<i>maritima</i>	
Filago <i>pygmaea</i>	
<i>maritima</i>	463
<i>pyramidata</i>	464
<i>gallica</i>	465
<i>arvensis</i>	
<i>montana</i>	466

MONOGAMIA.

Jasione <i>montana</i>	998
Viola <i>odorata</i>	1243
<i>hirta</i>	
<i>canina</i>	1244
<i>montana</i>	
<i>tricolor</i>	1245

GYNANDRIA.

DIANDRIA.

Orchis <i>bifolia</i>	
<i>pyramidata</i>	851
<i>coriophora</i>	1332. 855
<i>Morio</i>	850
<i>ustulata</i>	852. 1331
<i>militaris</i>	1329
<i>odoratissima</i>	1332
<i>maculata</i>	360
<i>conopsea</i>	861
<i>abortiva</i>	.
Satyrium <i>hircinum</i>	854
Ophrys <i>Nidus avis</i>	
<i>spiralis</i>	862
<i>anthropoph.</i>	853
<i>insectifera</i>	857
Serapias <i>Helleborine</i>	565
<i>palustris</i>	
Lingua	1330

HEXANDRIA.

Aristolochia <i>Pistolochia</i>	101
<i>rotunda</i>	97. 98
<i>longa</i>	99
<i>Clematitis</i>	199

POLYANDRIA.

Arum <i>Dracunculus</i>	358
<i>maculatum</i>	104. 105
<i>Arisarum</i>	96
<i>tenuifolium</i>	
Zostera <i>marina</i>	

MONOECIA.

MONANDRIA.

Zannichellia <i>palustris</i>	956
-------------------------------	-----

DIANDRIA.

Lemna <i>minor</i>	679
<i>trifolca</i>	1315

TRIANDRIA.

Typha <i>latifolia</i>	1214
<i>angustifolia</i>	1215
Sparganium <i>erectum</i>	1115
Catex <i>leporina</i>	515

<i>Carex vulpina</i>	
<i>muricata</i>	
<i>atrata</i>	
<i>pseudocyperus</i>	
<i>arenaria</i>	
<i>dioica</i>	
<i>flava</i>	
<i>acuta</i>	507

TETRANDRIA.

Betula <i>alba</i>	
<i>Alnus</i>	36
Buxus <i>sempervirens</i>	170
Urtica <i>pilulifera</i>	1251
<i>urens</i>	1251
<i>dioica</i>	1252
Morus <i>alba</i>	785
<i>nigra</i>	785

PENTANDRIA.

Xanthium <i>strumarium</i>	663
<i>spinofum</i>	
Amaranthus <i>Blitum</i>	146
<i>albus</i>	

POLYANDRIA.

Ceratophyllum <i>demersum</i>	
Myriophyllum <i>spicatum</i>	783
<i>verticillatum</i>	784
Sagittaria <i>sagittifolia</i>	1034
Theligonum <i>Cynocrambe</i>	54
Poterium <i>Sanguisorba</i>	
<i>hybrida</i>	
Quercus <i>Smilax</i>	
<i>Ilex</i>	625
<i>Suber</i>	
<i>gramuntia</i>	
<i>coccifera</i>	627
<i>Robur</i>	964
Fagus <i>Castanea</i>	223
<i>sylvatica</i>	
Carpinus <i>Betulus</i>	204
Corylus <i>Avellana</i>	133
MONADELPHIA.	
Pinus <i>sylvestris</i>	
<i>Pinea</i>	205
Pinus	

Pinus <i>Abies</i>	
Croton tinctorium	562
SYNGENESIA.	
Momordica Elaterium	329
Bryonia alba	149

D I O E C I A.

MONANDRIA.

Najas marina	
DIANDRIA.	
Salix vitellina	
amygdalina	
<i>fragilis</i>	
<i>purpurea</i>	1036
<i>Caprea</i>	1036
<i>viminialis</i>	1038
Helix	
alba	1035

TRIANDRIA.

Oxyris alba	222
-------------	-----

TRIANDRIA.

Viscum album	
--------------	--

PENTANDRIA.

Pistacia narbonensis	1128
Terebinthus	1127
Lentiscus	680
Cannabis fativa	182
Humulus <i>Lupulus</i>	733

HEXANDRIA.

Tamus communis	150
Smilax aspera	1097

OCTANDRIA.

Populus <i>alba</i>	
<i>nigra</i>	

ENNEANDRIA.

Mercurialis perennis	773
<i>annua</i>	
<i>tomentosa</i>	906.907

Hydroch. <i>Morsus ranae</i>	828
------------------------------	-----

DECANDRIA.

Coriaria myrtifolia	1006
---------------------	------

MONADELPHIA.

Juniperus <i>Oxycedrus</i>	646
----------------------------	-----

Juniperus <i>communis</i>	645
<i>phoenicea</i>	231
Ephedra distachya	932

SYNGENESIA.

Ruscus aculeatus	1030
------------------	------

POLYGAMIA.

MONOECIA.

Celtis australis	729
Veratrum album	
Andropogon Ischæmum	
Gryllus	
distachyon	
Holcus <i>lanatus</i>	474
Cenchrus capitatus	499
<i>racemosus</i>	474
<i>triuncialis</i>	
Ægilops ovatus	471
<i>incurvus</i>	
Valantia muralis	1027
Cruciata	
Aparine	89
Parietaria officinalis	883
Atriplex <i>Portulacoides</i>	555
<i>laciniata</i>	132
<i>hastata</i>	126
<i>patula</i>	129
Acer pseudo-Platanus	6
<i>Platanoides</i>	
<i>campestre</i>	7
<i>monspeulan.</i>	8

DIOECIA.

Fraxinus <i>excelsior</i>	411
Ornus	

TRIOECIA.

Ficus <i>Carica</i>	402
---------------------	-----

CRYPTOGAMIA.

FILICES.

Equisetum <i>sylvaticum</i>	
<i>arvense</i>	368
<i>fluviatile</i>	367
<i>hyemale</i>	
Ophioglossum <i>vulgatum</i>	848
<i>Osmunda</i>	

Ofimunda <i>Lunaria</i>		493	Gramen reclinatam
<i>regalis</i>		496	alopecurus
<i>Spicant</i>		500	
<i>crispa</i>		505	plumosum
Acrostichum <i>septentrionale</i>	505	527	sparteum
<i>Thelypteris</i>	527	530	loliac. minus
<i>pulchrum</i>	530	531	supinum
Pteris <i>aquilina</i>	405	532	phoenicioides
Asplenium <i>Scolopend.</i>	405. 703	536	gross. accedens
<i>Ceterach</i>	238	478	panic. multiplic.
<i>Trichomanes</i>	946	546	rubrum
Adiant. nigr.	14	549	supinum
<i>Ruta murar.</i>	1033		latifolium
Onopteris		578	Hieracium bulbosum
Polypodium <i>vulgare</i>	945	582	aphyllum
<i>Lonchitis</i>		588	muror. lacin.
<i>Filix mas</i>		589	capillaceum
<i>Filix femina</i>		1304	dentatum
<i>aculeatum</i>		1305	lanuginosum
<i>rhæticum</i>		606	Jacea ciliis pilosis
<i>fontanum</i>		611	sicula
<i>fragile</i>		630	Iris narbonensis
<i>Drypteris</i>		631	perpusilla
Adiantum <i>Capillus ♀</i>	13	666	Lathyrus
Marfilea <i>natans</i>	1317	667	humilior
		719	Lotus fol. tenuissim.
		721	candidans
		1321	Lupinus purpureus
		749	Lycium gallicum
		1327	Myagr. monosp. min.
		812	Narcissus alb. min.
		831	Oenanthe sem. atriplicis
		847	
		877	Panicum pan. minore
		891	Peplus minor
		916	Pinus maritima
		973	Ranunculus pallidus
		978	villosus
		980	faxatilis
		993	Rapum sylvestre
		1016	Rubia aspera
		1020	angustifolia
		1133	Thlaspi inc. minus
		1154	Tithymalus incanus
		1352	

OBSCURIORES.

29	Allium mont. 3.
30	fl. obsoletiore
31	monspefulan.
48	Alfina gallica
	hirtula
57	foetida
58	fluitans
118	Aster auricomus
131	Atriplex Lappulis
194	Carduus ferocior
276	Cistus incanus
277	fl. albo
1284	Cynoglossum
377	Eruca perennis
473	Gramen spic. maritim.
490	
491	molle

- 1165 *Tragopogon* ten. dent.
 1168   *angustifol.*
 1358   *alterum*
 1356   *fol. crassioribus*
 1357   *hirsutum*
 1188 *Trifolium* *spumosum*
 1226 *Verbascum* *blattariæ*
 1232 *Vicia* *frugum*
 1235   *fil. latis*
 1238   *incana*
 1241   *fil. longiorib.*

LXXI.

FUNDAMENTA VALETUDINIS

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

PETR. ENGSTROEM

Dalekarlo.

Upsaliæ 1756. Junii 17.

---

§. I.

Infolens quidem multis videtur, ejusdem ætatis vitæque rationis homines, qua sanitatem diversa adeo experiri fata atque vicissitudines, ut unus, formæ speciosæ dignitate atque vegetis pollens viribus, in ipso ætatis flore marcescat, duræque mortis inclementia inopinato abripiatur; alter vero valetudinarius ad extremam usque senectutem annos perducatur. Mira, inquam, hæc sunt; at multo tamen magis a naturæ ordine abludere videtur, corporis robore quam maxime firmatos, prius multo quam infirmos morbis sæpe succumbere, adeo ut saluberimus quisquam minimo morbi impetu valetudinis jacturam faciat, dum imbecillus quidam vel gravissima perferre potest vitæ discrimina, quasi vita ipsa firmiori multo vinculo corpori ejus nexa esset. Hæc, maximis involuta difficultatibus, naturæ phænomena

nomena ut explicent, cœca regi factorum vice unius cujusque ætatem, tempusque vivendi certum unicuique designatum esse, cujus extra circulos vagari nemini liceat, quos nec intemperantia turbari, nec rigide servata diæta promoveri posse, erronee admodum credunt quam plurimi. Aliam vero melioremque ingrediuntur viam sapientiores, qui mirandam hanc sanitatis varietatem humani corporis naturæ tribuunt, quæ apud nonnullos firmiore, apud alios debiliore est indole: unde vulgus *nullum elongare propositum vite terminum, multos vero eundem abbreviare* statuit, neque sine fundamento, modo rite intelligatur. Quæ vero hæc natura sit & unde originem suam ducat, haud considerant. Itaque mecum constitui, paucis allatis observationibus, Naturæ variam circa microcosmi nostri indolem, quantum per injunctam brevitatem fieri poterit, explicatam Naturæ curiosis tradere.

§. II.

NATURA illa est lex, quam summus omnium Architectus rebus creatis indidit, secundum quam generantur, conservantur atque ad suos fines destinantur in mundo omnia, ut cuncta, secundum DEI sapientissime institutam ordinationem in creatione, durent atque existentiam suam continent. Plura hac in re investigare non valemus, cum ob angustos perspicientiæ nostræ limites, tum ob abdita naturæ mysteria, etsi quædam vestigia ordinis, creaturis insiti, videre nobis videamur, quæ tamen æque nobis sunt imperferutabilia, ac ille, quem Deus secutus est, omnes res condendi, modus.

§. III.

Humanum corpus mirifica omnino gaudet structura atque ex variis fibris compositione, quæ connexæ quasi & consutæ membranas, canales, musculos,

los &c., quibus coagmentata est nostra machina, formant; elementa vero non æque fortiter in singulis combinata esse, quilibet, qui accuratius Naturam pensitat, inveniet. Mentem nostram clarius hac in re ut exponamus; humanam machinam cum Textura comparabimus, quam lanificas Parcas vel firmioribus vel tenuioribus contexisse filis fabulatur antiquitas, quamque cum annis tandem conteri videmus. Eadem est ratio corporis humani, quod, dissimilibus compactum filis, haud dispari modo diuturnum violentumque usum perpeti nequit. Ulterius corpus nostrum haud incongrue assimilatur telæ, duplici filorum genere compositæ, Nervis nimirum, qui ipsum texturæ stamen constituunt, & Fibris, quæ intertextum, inter stamina implicatum, efficiunt; hoc si fuerit firmissimum, illud vero tenue, haud longo usu subteritur tela. Corporis humani nervi sunt ipsa virium stamina; fibræ autem stamina vitæ constituunt. Viribus exhaustus & languidus eam ob causam ætatem diu prorogare potest, quod ejus systema nervosum bene sit constitutum; at ideo tamen musculorum roboris atque soliditatis expers est quam sæpissime: contra, qui compacto fibrarum systemate gaudet, virium vitalium defectu laborare atque levi quadam morbi motiuncula tentatus, haud raro opprimi atque consumi potest. Hujus rei causam qui invenire vult, primum texturæ corporis fundamentum atque compositionem adeat, cujus initium in generatione reperitur, finis vero in adolescentia. Perdifficilis enim quæstio Physiologos adhuc torquet, an plures fibræ in adulto generentur, quam quæ in embryone sunt. Crescunt quidem, justumque temporis spatium requirunt, ut longitudinem suam, & forte crassitudinem, consequantur; &, licet homo, postquam ad debitam staturæ proceritatem excrevit, crassescat, opinamur tamen fibrarum interstitia potius repleri, quam eas incrementa

menta quodam modo capere. Eum itaque jure meritoque felicem & vere nobilem appellamus, qui integer natus est, quapropter cum nos tum etiam Germani nobilem per *wälboren* & *wohlgeboren* explicamus,

Duo *fundamenta* vitæ & roboris unius cujusque hominis ponimus: unum in ipsa generatione, alterum in adolescentia. In *generatione* inprimis systema Nervosum, sub *adolescentia* systema Fibrosum constituitur, quæ duo diversam hæc postulant considerationem.

§. IV.

In ipso matris ovo prima vitæ stamina delitescunt, quæ per GENERATIONEM, inæquali vero vi, suscitantur. Observavit quondam Bradlæus, dum polline staminum floris Quercini fortiter aspergebat fecundabatque ejusdem arboris pistilla, glandes posthac non modo majores aliis ejusdem arboris fieri, sed & fatas multo & solito largius crescere. Natura, quum unum eundemque Auctorem atque Fundatorem agnoscat, sui semper similis est; ejus intuentes varias vias, ad unam tendere veritatem omnes, comperimus. Infantes aut senectute languidis aut morbo debilitatis procreati parentibus, infirmi imbellesque evadunt plerumque. Summus *Boerhavius* signa futura optimæ sanitatis in *institutionibus suis Medicis* §. 885. tradens, palmariam hujus causam ipsi generationi rectissime adscribit: *Conceptus, inquit, ex parentibus Sanis, Vegetis, Plenæ ætatis, Rara, sed Fervida venere utentibus, matutino tempore post perfectam a somno coctionem, tempestate verna, imprimis & salubri.* Illi, quibus a genitoribus sanis & ætatis maturo flore vegetoque robore nasci, contigerit, robustissimi evasere: sic *fortes a fortibus procreantur.* Hanc sententiam exemplo firmat Nob. *Hallerus in Comment.* ad §. supra citatam *Boerhaviij, tom. 6. pag.*

267: *In Gallia, ait, homines ex furtiva venere geniti (ensans d' amour) vulgo robustiores habentur, præ illis qui ex officio nati sunt; cum Venus perpetuo quaesita, sed raro inventa, fervidior sit. Natura ipsa, ut se conservet, anxie laborans, perspicua hujus rei nobis monstrat vestigia. Ad œconomiam animalium si attendimus, apparet, causam illius dissimilitudinis, quam inter eorum fœtus esse deprehendimus, in genitorum indole totam fere latere. Hinc Horatius: Est in juvenis, est in equis patrum virtus: nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam. Vulgo optime notum est, non adco vegetos grandesque fœtus a non adultis jumentis & pecudibus progigni, ac ab illis, quæ justam ætatem virumque firmitudinem consecutæ fuere; hinc vidimus, vitulos agnellosque, quos matres juniores & primiparæ pariunt, debiliores fieri, ideoque, ut minus vitales, segregantur & mactantur ab œconomis. In unaquaque fere regione populi globum atque multitudinem constituunt ruricolæ, quique terram variis modis colunt. Hi, dum uxorem ducunt, suum sequuntur genium, nec opes anxie quærunt, nec multis precibus petitam Helenam, non nobiles atavorum imagines, sed matu-
ram robustamque quandam virginem sibi poscunt, quæ, labori adfucta, desideratam illis opem ferre potest. Opulentiorum vero molles atque delicatullæ filiæ, licet morbis fere consumptæ, a luxuriosa ambiuntur procorum, valetudinariorum forte, turba, milleque amantum suspiriis precibusque expetuntur. Illi fœtus corporis firmitate cæteros præstant, qui genitura nascuntur consistente nec debili, quæ sæpissime absorbetur atque fecernitur; unde fervens igneaque Venus redditur. Contra adolescens, libidinosa juventute & pollutionibus syphiliticis enervis, amissam genituræ vim vix recuperat, &, jugali tandem thalamo junctus, intemperantius assidueque cultæ veneris pœnas dat, liberique ejus *miseri pulli* fiunt
*infeli-**

infelicibus nati ovis. Hanc ob rem haud infrequenter evenit, ut opulentiorum familiis fatale adeo exitium immineat, ut penitus interdum extirpentur: Medici Angli, infantes *rhabbiticos*, a parentibus, nimia venere exhaustis nasci, existimant. Id tam verum est, quam quod verissimum, multos morbos, per generationem propagatos hereditarios fieri: Ut,

*Qui viret in foliis, venit e radicibus humor;
Sic patrum in natos abeunt cum semine morbi.*

Observat quoque Hoffmannus, a *Maniacis* ipso sub paroxysmo procreatos liberos, maniacos quoque fieri, non vero extra paroxysmum; & pariter *Epileptorum* filios vel nepotes, mox ab insultu paroxysmi conceptos, horrendo isto morbo immunes nasci, non autem paulo ante eundem. Virum quendam novimus a Colica sæpissime vexatum, cujus paroxysmus cum uxoris consuetudine mitigabatur; dum vero duo ejus liberi, colicis torminibus afflicti, diem obierunt supremum. Alius quidam nobis succurrit, a matre natus diuturno dentium vexata dolore, cujus prognati nepotesque præmatura *Odontalgia* consueverant. *Hæctica, Arthritis, Calculus* a parentibus in liberos transmittuntur: nam

*Multa pater materque valent infundere natis,
Transit & in feri jura nepotis avus.*

Et quum summus rerum Conditor, homines hilares esse voluerit, lætam jucundamque illis venerem indidit, non vero ita ferventem, ut feris quibusdam immanissimis. Verbo: universa natura eo in puncto conspirat, illos sætus, qui maturo & fervente veneris usu generantur, cum vitæ viribus, tum etjam generositate præcellentes fieri; quare equorum præfecti Equos admissarios includunt, ne nimia venere exhausti reddantur, ut postea admissi, valentiozem edant progeniem. De antiquis Germanis, qui fortitudine ceteras gentes præeminebant, refert Tacitus,

tus, cōs *sera* & *matura* usos fuisse venire. Lex Ceremonialis, præter nobiliorem, quem habebat finem, in Natura quoque ipsa fundata erat, ut ex præceptis illis diæteticis, quæ in eo continentur patet, & ex primogenitorum prærogativis. Itaque prima stabilimenta vitæ humanæ ipsa in generatione conduntur.

§. V.

Secundum roboris fundamentum in ADOLESCENTIA ponitur. Primum vitæ humanæ stadium in UTERO est, ubi embryones secundum matris diætam formantur. Si mater *Cibo* utatur saginante, nimitm crescit fœtus; gravida, quæ lacte vescitur, grandem adeo sæpe infantem gestat, ut maximo cum vitæ periculo eum eniti possit; quam ob causam Medici mulieres hortantur, ut sub graviditatis statu a nutrimentis ex lacte confectis sese abstineant. Contra vero si amaris, austeris ac fortibus deditæ sunt potionibus, vel si morbo quoddam sunt implicitæ, infantes imbecilles atque graciles pariunt. Uterum ferens femina, quæ diuturno justoque corporis *Motu* utitur, robore longe valentiores edit gnatos, quam quæ vita delectatur sedentaria; unde etiam accidit, ut libri Nobilium debiliores plerumque sint. Lappones, immanes barbaræque Americanæ Nationes uxoribus suis suadent, ut leni semper, ac crebro tamen labore, futuram partum faciliorem reddant. Nimius Matris *Somnus* magnos mollesque, exiguus vero parvos ac macilentos infantes efficit. Embryonem matris sub graviditate *Venerè* debilitari, plerosque abortus hinc originem trahere, haud incerto nixi fundamento, credimus. Eo tempore, quo fœtus utero fovent animalia, nunquam marem admittunt: Si vero hoc fieret, abortum plerumque faciunt, cujus rei Equæ exemplum præbent. Matris *Animi commotiones* fœtibus multa damna adferunt, utpote epilepsiam, distortionem, & infan-

infantes adhuc non editos necant, qua de re Medicorum observationes multa nobis referunt.

§. VI.

Alterum stadium in quo adolescit homo, est **LACTANTIA**, seu tempus quo genitricis ubera natus sугit. Valetudo enixi foetus tum quoque a matris diæta pendet. Infans, qui lacte vescitur materno, eodem ex fonte bibit, qui alimentum in utero delitescenti large subministravit. Novercantium nutricum & *Animi* & corporis qualitates cum lacte ipso ita parvulis infunduntur, ut, si hæ hilares & animosæ sint, illi læti vigoreque præditi evadant: si vero hæ tristiori & in iram proclivi animo sint, illi eandem quoque mentem consequantur. *Iracundarum* nutricum bilis si forte commoveatur, convulsionones non raro sentiunt lactantes. Si *vini combusti* justo plus appetentiores fuerint ubera præbentes, infans aut macie contabescit aut moritur. Si *Salsum* comedant cibum, Scorbuto inficitur, qui prius infantis dentes consumit, quam radices egerint. Si mater vitæ *Sedentariæ* dedita sit, acido spontaneo in primis viis cum facibus viridibus, torminibus, convulsionibus infestatur recens natus. Cum genitrix intempestivam *Venerem* colit, lac mutationem subit, & infans inde multum capit detrimenti. Ex his omnibus apparet, prolis valetudini maxime conducere, ut mater temperantiam in vivendi ratione accurate servet.

§. VII.

PUERITIA tertium stadium constituit. Tum maxime opus est, ut bene nutriatur puer. Intestina ejus adeo sunt tenera, ut magnam cibi copiam, una vice deglutitam, non queant concoquere; poscunt tamen crebra nutrimenta. Homo hac in ætate constitutus, pulli est instar gallinacei, qui postquam

comedit, iterum mox cibum appetit. Hoc tempore si premuntur fame, lente admodum crescunt: acriora ciborum genera illis sunt deneganda, quum fibræ debiles tum maxime sint. Si acris quædam tinctura vulneri oris, tempore sub sanationis, instillatur, tenella fibrarum stamina contrahuntur, quo fit, ut vulnus magna cicatrice obducatur. Illi, quibus potus vini combusti intempestive conceditur, pusilli fiunt atque macilenti. Hoc experimento, cum Caniculis instituto, satis probatur, qui si hoc liquore oblinantur, adeo parvi fiunt, ut in feminarum gremiis commode gestari possint. Mauros olim graciles, Gallos vero proceros fuisse testantur Historici: jam quum illis Mahometana religio vini usum interdixerit, his vero sit concessus, Mauri Gallos, conspicua statura, multum superant. Porro puerulo sub dio obambulandi currendique venia non denegetur; alias enim accidit, ut colli glandulæ intumescant; caput totumque corpus Scabie infestetur; huic si licitum non sit, ut calido frigidoque aëre se adsuescat, tempestatis vicissitudines haud patitur, & febribus & morbis catarrhalibus facile sit obnoxius. Quum *motus*, teste Avicenna, *membrum* magnificet, haud difficile inveniri potest causa, cur liberi rusticorum valentioribus polleant membris, quam Nobilium opulentiorumque. Hæc a corporis crebra exercitatione tota fere dependet, quapropter ita Hoffmannus: *populi, inquit, septentrionales, qui a teneris annis frigoris & caloris repentinas mutationes sustinere coacti, minus in morbos prolabantur, & facilius ex iis convalescunt.* Somnus puerulis ad vires recreandas sufficiens esse omnino debet; etenim pastu acquisita, atque corporis exercitatione digesta, alimenta, machinæ nostræ per somnum applicantur. Quum satis constet, fœtum in materno utero semper dormientem brevi mirum in modum crescere, infantemque mox post lactationem

sopore

ſopore naturaliter capi, puero quoque ſomnus & quies concedatur, neceſſe eſt; ſi autem aliter fiat, ſtaturæ ejus incrementum impeditur, & macilentus, debilis redditur atque ſtupidus. Subito admodum animi puerulorum commoventur, quum nervi a fibris adhuc juſtum non conſequuti ſunt robur atque fulcimentum; & quemadmodum eorum lætitia haud modica eſt, dolor quoque & luſtus eſt acerbior. Si acciderit, ut ſubitaneus illis Terror incutiatur, ſæpiſſime ex vehementi hac animi perturbatione Polyppi naſcuntur, qui ex eorum demum extiſpiciis manifeſti ſiunt. Difficilioribus rebus, quæ eorum nervos juſto maturius intendunt, ſi crucientur, ingenium judiciumque præcox, ac tandem ſtupidum, evadit. Itaque illis, qui in tenero ætatis flore ſunt, debitum a curis gravioribusque ſolicitudinibus otium dandum eſt.

§. VIII.

ADOLESCENTIA eſt vitæ quartum ſtadium, in quo homo pueritiæ larvam exuit, telamque corporis ſui pertexit. Jam fugienda eſt præcox *Venus*, quæ & nervoſum ſyſtema & fibroſum debilitat; inde enim artuum tremor, anorexia, oculi debiles, vertigo, ſtupiditas. Jam maxime intereſt in vaſis conſervare olea, quæ ſenectutem ſanam vegetamque reddunt: *libidinoſa enim & intemperans adoleſcentia effætum corpus tradit ſenectuti. Cie. de ſenect. c. 9. Et quamdiu ſera venus veteribus Germanis, tandiu eorum juventus fuit inexhauſta, teſte Tacito.* Et quando euſarcos monachos in ſummo ſenio hilariter quaſi floſcentes interrogamus, quibus potiſſimum remediis factum fuerit, ut ſanitatem in ſeros annos conſervarint, ſervavimus oleum, reſpondent. Adoleſcentiæ ſlos ſemel amiſſus, nunquam redditur artis ope; formoſaque ſpecies, animi corporiſque vigor, ex quo ingenii judiciiſque vires pendent, perit.

§. IX.

Est hoc tempus, quo *Helluationes* vecordes & licentiosos homines *omnes* delectant, quo compotationibus in feras usque noctes dediti sunt quam maxime, quo intemperantiæ se aliquando affectum iri poenis vix credunt; erit tamen infaustus dies, quo hæ in corpus injuriæ atque violentiæ, Naturæ coram tribunal vocantur, gravique plectentur damno. Itaque maxima danda est opera, ut calidioribus spirituosisque potibus, adolescenti imprimis ætate, abstinemus. Non opus est, ut oleum igni addamus. Jam adolescens & labori & otio est assuefaciendus: jam animi corporisque artes exerceat, justaque illi concedatur quies. Jam in salubri versetur aëre ac habitaculis non nimium angustis. Jam jucunda, lætis cum amicis, fruatur consuetudine, quo fiet, ut iners cibus, sine arte mensa, tenuis potus, tranquillus somnus, motus interruptus, castitas & familiarium grata conversatio, ætate stabiliendi roboris ultima ponant fundamenta. Et postquam hanc sequens vivendi rationem feliciter adolevit, quid firmatum ejus judicium valeat, demum experiatur, ingeniique sui, quantum fieri potest, intendat nervos; & acquisita corporis justa statura, majora nobilioraque animi meditamenta sedulo sectetur noster adolescens, aut tum, aut nunquam.

§. X.

Diæta, sic firmis nixa experimentis, ad duo valetudinis ducit principia, quorum prius nervis, Vitales, posterius, solidis cum fluidis, Naturales efficientibus functiones, continetur. Hæ per diætam sustentantur functiones: quarum Vitales ægre corriguntur; facile vero, vita nimia, vigiliis, animi passionibus, lucubrationibus, compotationibus spirituosis, debilitantur. Naturales, ut motu & alimento corroborantur, ita quiete labefactantur & inedia. Hæ ut fartæ, apud nobiliora animalia, servantur atque integræ, duos custodes, odorem nimirum & saporem, præsertim circa ingerenda, Natura posuit. LXXII.

LXXII.

SPECIFICA CANADENSIIUM

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

JOHANNE VON COELLN

Vestro - Goth.

Upsaliæ 1756. Junii 19.

CAPUT I.

§. I.

Quemadmodum vita est omnium possessionum humanarum longe carissima, omnique opum vi facile major censenda; ita illa quoque scientia, quæ vitæ excubias agit, est omnino, saltem esse deberet, reliquis eo potiori jure anteferenda, quo verius olim dixerit insuper Plinius: quod *Medicina etjam Imperantibus imperet.*

Hinc divinum Machaonium munus maximi habitum est inde ab antiquissimis retro seculis, interque gentes sapientissimas summo studio, curaque summa exercitum, immo hoc quoque sollicitius cultum frequentatumque, quo intimius ipsi necessitati mortalium

talium innitatur, & sola duntaxat indigentia, casuque sæpius fortuito, patefcatur atque miserix nostræ opitulando sibi constet.

Quamprimum enim homines, pro solenni more suo; morborum violentia in discrimen vitæ sese adductos viderunt, certe nihil non moliti, innumera pro recuperanda salute tentarunt remedia, & licet per plurimos ceciderint experimentis, saltem aliquorum eorum successu suo non caruere; Quibus cognitum, rata tenuerunt, illaque aliis, cum iisdem morbis conflictantibus, in consilium dederunt; unde Græcis quondam in religione fuit, præsidia, quibus periclitanti sanitati feliciter opem tulerant, tabulis inscribere, easque in templo *Æsculapii* suspensas servare. Quid? quod nulli genti insolens, immo vero rusticolis usque adeo familiaris fuit ejusmodi medicina, ut medicamenta isthæc euphoristica, tanquam cimelia pretiosissima, inter bona hæreditaria cæperint numerari, & veluti res, a parentibus liberis legandæ, reputari; iuro gemmisque facile æquipollentes. Sic empirica hæc medendi ratio reliquæ medicinæ viam stravit.

§. II.

Hi vero, qui talium medicaminum aliquali penuria gaudebant, postmodum Medici salutari sueverunt, quorum quidem opera primum in eo fuit occupata, ut pharmaca sua in classes rite dispecerent, artemque in formam scientiæ quodammodo redigerent, quamobrem observationes ex dissectione demortuorum petitas instituendo, *Anatomen* invexerunt. Tum corporum vivorum functiones examinando, *Physiologiæ* natales dederunt; animumque ad harum functionum vicissitudinem advertentes, earundem signa diagnostica computando, *Semeioticam* prodiderunt; Ad hæc naturæ vestigia prementes, rerumque naturalium qualitates & vires indagando, *Scientiam Naturæ* condi-

eondiderunt & *Materiam Medicam* digesserunt; denique probando corpora per ignem & menstrua, *Chemiam* stiterunt; tandemque illorum mixtura & præparatione *Pharmaciam* exædificarunt; quibus omnibus, multaque alia industria factum est, ut provincia Medicorum, e tenellis initiis orta, diuque arctissimis circumscripta limitibus, mirifice dilatari atque nobilitari cœperit.

§. III.

Postquam Medici tantum studii & indefessi laboris in rem suam contulere, committere noluerunt, ut principia desiderarentur, quibus scientia, quoad fieri posset, facillime addisceretur, penitiorque cognitio, veluti per compendia, Podalirii filiis contingeret; itaque fuere, qui & huic negotio navarunt operam, *Dogmaticorum* nomine insigniti. Verum enim vero, quum nimis multa laterent sensus humanos, suppetiæ eorum non tam inutiles, quam incertæ dubiisque gravioribus obnoxix visæ sunt, unde Sectæ per plurimæ propullularunt, quarum quibusdam assellis persuasum fuit *Laxum & Strictum*; aliis *Acidum & Alkali*; aliis vero *Bilem & Pituitam*; nonnullis autem *Signaturam externam*; næ aliis alia, prima & decretoria principia fore; nulla vero nec temere laudanda, neque acriter vituperanda.

§. IV.

Fuerunt interea tantum non omnes, qui Medicinam Empiricam amplexantes experti sunt, haud raro evenire, ut idem Medicamentum in uno eodemque morbo non omne punctum ferre valeat, quamobrem, ignoratis adhuc plerisque morborum speciebus, singula illa Medicamenta combinare cœperunt, quæ in parili morborum genere, antea salutaria esse noverant, videlicet rati: ubi unum dato casui non sufficeret, saltim alterum successu non casum

sum esse futurum; sed opinamur, compositionem ejusmodi Medicamentorum tantum inverti, & a natura sua simplici alienari, quantum gustui aut odori discriminis præberet forma eorundem mixta. Fuit hoc tum error popularis, & est etiamnum insignis, quantum ei cunque sese demum opposuerint Medici præstantissimi, nec brevi forsân continget, ut radicitus extirpetur.

§. V.

Neque vero defuere Medici, qui a Symptomatibus ad Therapiam morborum concludentes, fere in hunc modum argumentati sunt; ut quemadmodum nullus effectus morbi daretur sine ratione sufficienti vel causa sua, ita fieri nequiret, quin tantum ipsi causæ decederet, quantum symptomati cuique compescendo operæ adferret Medicus; itaque, quo quis majorem Symptomatum exercitum profligare valeret, hoc is quoque callentior existimaretur; & est hæc, qua maximam partem, facies hodiernæ Medicinæ nostræ tantopere florescentis. Verum tamen, si rem propius intueamur, invenerimus facile, Medicinam isthanc sæpius palliativam esse, & non raro neutiquam genuinam. Sic e. g. si quis Febrem intermittentem adoriretur, medicamento adversus hunc morbum specifico plane destitutus, & sub ipso frigore cordialia subministraret ad sublevandas vires vitales; acida vero & refrigerantia sub calore, ad arcendam diathesin phlogisticam; & paregorica denique sub ipso sudore propinaret medicamina, annon ille fideliter peccasse diceretur? Sic is quoque crimine difficulter liberaretur, qui in Dysenteria uteretur opio ad tollendos spasmos, dein obstipantibus remediis ad sistendam evacuationem, vel consolidantibus ad exulcerationes internas resarciendas; & hæc de aliis similibus dicta sunt.

§. XVI.

Sed Empirica Medicina, quam Medici prioris seculi, per eruditum fastum, usque adeo contemnebant, ut Empiricum & Agyrtam pari lapillo notarent, simpliciore methodo contenta, in Febri intermittente præscriberet corticem amarissimum Chinæ, utpote totam istam rem certo certius confecturum, ac in Dysenteria Rhabarbarum rotunde ordinaret, licet non nosset rhabarbarum hoc officio fungi aut evacuando causam morbificam; aut etiam Acaros occidendo, uti in Scabie; aut amaritia acidum frangendo; aut denique præservando a putredine amaritie sua, similibusque.

§. VII.

Tandem convenit inter Medicos hodiernos, quod, quo propius Medicina accesserit ad nativam simplicitatem, eo altius illa evecta putetur; nam in id consenserunt dudum Viri maximi nominis, ut ars salutaris, haud aliter ac Physicorum scientia crevit, comite experientia, sola rerum magistra, mactetur. Scilicet intellexerunt Medicorum acutissimi, quam parum in usus communes contulerint casus medicinales practici, e libris Doctorum deprompti; ne dicam quam abnormes fuerint quorundam magistrorum formæ sesquipedales, ut eorum argumentationes taceam, qui, per indicationes nimis videndo, nova indes excogitarunt medicamenta; hi, inquam, quam moleste seduli exstiterint, neminem Medicorum fugere potest, qui ingentem medicaminum molem, Pharmacopoliis nostris illatam, oculo, quod ajunt, fugitivo solummodo introspexerit.

Restat igitur nobis, quos copia inopes fecit, ut rem quasi de novo ordiamur, & medicamenta sæpe a gentibus, alias rudissimis, petamus, quorum tamen intelligentia, quod, nescio an sat custodite dirim, vel in eo totam eruditionem nostram vincit, quod

quod non solum medicina simplicissima contenti fuerint, sed eas etiam medelas per multas generationes fartas tectasque seruarint, quas labascenti valetudini admoverunt, usuque felici comprobauerunt; incertas vero contemserint, aut etiam oblivioni tradiderint.

§. VIII.

Ceterum, quæ vulgo per Europam frequentari solet simplicior Medicina, diligentia Medicorum fere omnibus dudum innotuit; inprimis autem Botanicis adcurantibus, factum est, ut, dum ad singulas cujusque Provinciæ plantas usus earum apud incolas regionis receptos notarunt, nos jam fere nihil lateat; quamobrem sicubi incrementa hujus medicinæ ampliora exspectentur, e re omnino erit, extra Europam tendere, immo ferissimas adire gentes, ut, quod illis proficuum vel salutare judicatur, sedulo cognoscamus: nimirum hac ratione medicinam olim summo opere locupletatam esse constat. Nam postquam Scientia Naturæ, cum incredibili emolumento suo, in *America septentrionali* adamari cœpit, naturæ mystæ ibidem commorantes, otio suo non indignum judicarunt studium conquirendi vires & usus variarum herbarum, etiam ab Americanis barbaris receptarum; gratulabundi accepimus bene multa, illaque incomparabilia medicamenta, quæ bono publico partim dicarunt Viri Clarissimi *Coldenus* & *Kalmius*; partimque *Bartramus*.

§. IX.

Est hic BARTRAMUS colonus Pensilvaniæ, Philadelphicæ accola, Botanicæ cultor indefessus, qui varias plantas pulcherrimas non solum detexit, sed eas etiam ad *Coldenum*, *Collinsonium* & *Gronovium*, aliosque transmisit, & præterea seminum plantarum Americæ septentrionalis annua collectione Angliæ hortos ditavit. Ille nuper nobis dedit observatio-

nes nonnullas circa virtutem quarundam Βοτάνων America septentrionalis, anglice consignatas, sub titulo: *Bartram's Appendix containing descriptions, virtues, and uses, of hundred Plants of these Northern Parts of America; and particularly of the newly discover'd Indian cure for the venereal disease.* At vero, quum hoc meletema, paginis tantummodo 7. in 8:vo inclusum, cuius Medico forte non obvium fit, & idiomate peregrino conscriptum, inoffense forsitan non legatur; me operam Lectori haud injucundam navasse crediderim, si idem illud Romana veste indutum, publicæ luci dedero, pariterque nonnullarum aliarum vires plantarum, recens in America septentrionali detectarum, adjunxero.

CAPUT II.

BARTRAMI APPENDIX.

„Continens descriptiones, vires & usus variarum
„America septentrionalis plantarum, imprimis autem In-
„dorum therapiam Luis Venereæ, nuper detectam sistens.

1. ARALIA (*racemosa*), aliis *Spikenard*, aliis vero *Liquiritia pratensis* adpellata, racemos baccharum fert grandes, mense Septembri maturescentes, esu dulces & persalubres victu. Radix balsamica indole sua commendatur, & ab incolis ad sananda ulcera recentia adplicatur; scilicet, coquunt illam, sensim affundendo aquam fontanam, cujus massa fit Extractum quoddam mucilaginosum, usibus eorum feliciter inserviens. Præterea radice masticata, succus deglutitus dolores lumborum tollere dicitur. *vid. N. 24.*

2. ARALIA (*nudicaulis*), vulgo *Sarsaparilla* nuncupata, radicem longam habet repentem, hispanicæ haud absimilem, etiamsi planta est ab illa diversa, insignisque usus. Hujus enim decoctum pro potu ordinario quotidie propinatum, ad depurandum

dum sanguinem, & hydropem medendum, præcipuæ virtutis est & efficaciam, laudaturque usus ejus exter- nus in curando Erysipelate, itemque in sanandis ul- ceribus per plurimis. *vid. N. 23.*

3. ERIGERON a nonnullis contra Morsus ser- pentum usitata est planta. Efflorescit tempore ver- no ad instar Bellidis, altitudinem pedis circiter at- tingens. Radix sub ipsa superficie terræ serpit, te- nuibus fibris seu filamentis interstincta; estque gustu calida. Indi radicem hanc incisam, contusam, tu- moribus duris frigidis dissolvendis admovent. (*An Erigeron Philadelphicum?**)

4. SAURURUS (*ceruus*), apud Germanos nonnullos nomine Aristolochiæ venit, vel ideo for- te, quod figura foliorum utriusque consimilis videat- ur. Locus ejus natalis est humidus, & spicam lon- gam gerit floris albi. Radix spongiosa, instar junci, in superficie terræ subsistit. Hæc, si in modum ca- taplasmatibus Bubonibus mammarum adplicatur, vim suam maturandi & sanandi mirifice probabit. Folia ejus siccata & in infuso assumta, in doloribus pecto- ris & dorsi valde proficua erunt. *Radices molliunt, digerunt, maturant, discutunt; paregoricæ sunt. Clayt. virg. 153.*

5. COLLINSONIA (*canadensis*), Planta est quinque pedes alta, quæ quum decidere cœperit, aut post messem, odorem spargit a fragrantia lupuli non multum alienum. Semina *Salviæ* (*sageiced*) per- quam similia habet. Adpellatur præterea a quibus- dam incolis *Horseweed*, vel ideo forte, quod equi illa avidè vescantur, vel etiam, quod ulcera dorsi exco- riati probe medeatur. Radix solida est & nodosa, multumque commendatur in secundinis retentis, si incisa coquatur decoctumque bibatur. *vid. N. 22.*

6. SAN-

---

*) Non, sed Erigeron *Schæpf. mat. med. amer. p. 122. n. 261. S.*

6. SANGUINARIA (*canadensis*) ab Indigenis *Reedroot*, seu *Turmerick* vocatur. Folia contusa succum præbent flavum instar *Chelidonii majoris*. Flores albi primo vere germinant. Radix ficcata & in pulverem redacta, in Ictero commendatur a Domino Coldeno. Dosis erit ʒj in cerevisia secunda. Alias etjam adversus morsum *Crotalophori* adhibetur.

7. *Virga aurea*, seu species illa *Virgæ aureæ* (*Golden-Rod*) in moribus *Colubri* tantopere celebrata, est species elegantissima, habetque caulem tenuem, purpureum, pedem unum altum, spica floribus flavissimis, tertiam circiter plantæ altitudinis partem æquantibus ornatum. Hi flores ex alis foliorum excrefcunt, numero tres vel quatuor, in formam parvarum cristarum abeuntes. Laudatur hæc ipsa tanquam efficacissima in moribus *Crotalophori*; nempe herba infusa ejusque decocto hausto, ipsaque planta calida vulnere admota. Adhibetur quoque cum emolumento in intumescencia colli & cervicis, itemque in doloribus pectoris, ob virtutem suam humores viscidos potenter solvendi. (*An SOLIDAGO altissima, seu Virga americana hirsuta, radice odorata. Dill. elth. 410. t. 304. f. 391.?*)

8. (*SERRATULA spicata*), a nonnullis *Throat-Wort*, ob vires medendi collum exulceratum, appellata. Radix crassitiem habet nucis *Heccory*, tenuibus quibusdam filamentis intertexta. Caulis quatuor aut quinque pedes altus est, absque ullis ramis; foliis vero longis, arctis, alternatim ex ipso trunco progerminantibus. Flores versus apicem prominent, longa purpurea spica caulem circumdantes. Radix contusa & infusa decoctum præbet, vi sua calida discutiente cum emolumento in læsionibus colli laudandum, sive forma gargarismatis, sive etiam epithematis collo superinducatur.

9. UVULARIA (*perfoliata*) pro specie quadam Sigilli Salomonis pridem venditata, forte ob planorum foliorum mutuam similitudinem; sed caulis folia perforat, floresque pauciores flavescentes lilium quadantenus referre videntur. Pedem circiter unum alta est. Radix alba est, seseque in formam pedis corvi explicat, quamobrem etjam eodem nomine apud quosdam venire solet. Præstans est Radix, forma cataplasmatum, ad maturanda aperiendaque apostemata, præscripta. *vide N. 26.*

10. TRIOSTEUM (*perfoliatum*), in coloniis nostris septentrionalibus herba Doctoris *Tinkeri*; in Pennsylvania vero *Gentiana*, & regionibus australibus, ubi in febribus acutis & intermittibus usurpatur, *Radix febrilis* vocari solet. Nobis autem in pleuritide commendanda; sed apud incolas novæ Angliæ pro emetico adhibetur, operatur potenter, ideoque robustioribus, uti rusticis, fortasse præscribenda; tametsi nobile medicamen poterit esse, si ab artifice scienter commendatum fuerit etjam aliis. *Radix pulvis, dosi mediocri exhibitus, adversus febres omnes intermittentes, tutum, certum & minime fallax remedium.* *Clayt. virg. 142.*

11. ALETRIS (*farinosa*), *Blazing-star* uti ab incolis inferioribus nominatur, ab aliis vero *morsus Diaboli* (*Devil's bit*) utrinque ficta denominatione. Folia quatuor supra ipsa cæspite expansa surgunt e radice, quælibet tres aut quatuor pollices (*inches*) longa & circiter unum lata. Mense Junii caulem exserit octo pollices altum, cum spica floribus decorata sex pollices longa. Uber est proventus ejus in partibus regionis nostræ inferioribus, solo pingui & ficciori scatentibus. Radix alba est, crassitie fere fistulæ fumatoriæ, gustusque amarissimi. Pretiosa hæc radix venenosæ fermentationi mirifice resistit, tormentaque illorum sedat, si pulvis ejus sumatur;
vel

vel etiam si ipsa radix contusa & spiritu vini (Rum) faturata propinatur. Dosis erit cochlear unum, quavis vice, donec dolores remiserint. *Radix antifebrilis & leniter cathartica, morsumque Caudisonæ sanat.* Clayt. virg. 151.

12. HELONIAS (*bullata*) *Star-grass*, non multum a supra dicta abluere videtur, sed folia gestat arctiora, acutioraque, & hyeme præcipue magis flavida. Locus natalis est humidus, & inter Vaccinia (*Hurtle berries*), crescitque abundantur. in *Fersey*, & in quibusdam *Pensylvaniæ* ac *Marylandiæ* locis depressioribus. Decoctum ex radice paratum alvi tormina levare fertur.

13. LIRIODENDRUM (*Tulipifera*) communiter Populus dicitur. Hujus corticis Tinctura s. Essentia interne commendatur in febris ardenti, itemque in intermittenti. Inter boreales incolas vero celebratur ob usum in podagra & rheumatismo.

14. ASCLEPIAS (*tuberosa*). E radice, quæ altas radices agere solet, exsurgunt varii caules pilosi, circiter duos pedes alti, foliis arctis longis circumdati; In summitate eorum crescunt cristæ latiores, florum Aurantium colore nitentes, quibus succedunt siliquæ longæ, seminibus planiusculis refertæ; Semina dum maturuerint, cumque siliquæ dehiscere cœperint, Pappo coronata, ventoque afflata, avolant. Est autem hæc planta insignis in sistendis hæmorrhagiis. Radix in pulverem redacta propinatur in cochleari uno spiritus Saccharini; vel potius, uti Indi illa utuntur, Radix incisa contusa coquatur in aqua, & hauriatur decoctum. *Petrus Kalmius* illam perutilem in passione hysterica prædicat.

15. ORCHIS radicem habet cepæ magnitudini æqualem, uno vel binis foliis stipatam, per to-

tam hyemem virescentibus, sex vel septem polices longis, duosque latis, lineolis albis ab una ad alteram extremitatem striatis. Hæc radix contusa & auribus admota, otalgiam compefcit, & ad apostemata aperienda mirifice confert. (*An Arethusa bulbosa?*)

16 SAROTHTA (*Gentianoides*) vulgo *Ground-pine*, *Cupressus sylvestris* vocatur. Crescit ut plurimum ad altitudinem palmi. Hujus tenues ramuli undique sparguntur ex unica parvula radice fibrosa prodeuntes, haud aliter ac nostratis *Penny-Royal*, sed tenues sunt instar fili vel foliorum pini, unde etjam nomen sortita est hæc ipsa planta. Minuti flores ejus flavi sunt, abeuntque in parvas siliquas rubras summitatibus ramulorum inhærentes. Odor ejus graveolens est, uti folia pini olere solent. Locus natalis est Solum vetustum argillaceum macrum. Excellenti virtute prædita est hæc herba in unguentum redacta, cum *Penny Royal*, *Hemlock* & *Henbane*, vel etiam sola in contusionibus & contracturis, præsertim si adhuc viridis adplicatur; Virium enim suarum magnam jacturam facit, quamprimum flaccescere cœperit, vel penitus emarcuerit.

17. GNAPHALIUM (*margaritaceum*) item *Cotton-Weed* aut *Sempervivum*. Frequentatur in balneis, & fovendis tumoribus frigidis, contusionibus & contracturis; misceri quoque *Sarothra* assolet.

18. LOBELIA (*sphyilitica*). Memorabilis hæc planta e radice fibrosa ascendit ad altitudinem trium vel quatuor pedum, cum spica longitudinis fere pedis unius, floribus cæruleis, caulem undiqueque cingentibus, vestita. Crescit in locis pinguibus & umbrosis. Præterea rarior est planta in multis partibus regionis. Doctissimus *Petrus Kalmius* (qui de hac Planta informatus est a Chiliarcha *Johnson*, hic vero ab Indis, larga præmiorum messe ad revelandum

dum secretum allectis, condoceractus) auctor est, radicem hujus herbae multo perfectius commodiusque mederi Syphilitidi, quam vel ulla praeparata mercurialia. Quamobrem etiam Indiani, in univcrsum omnes Canadenses, hac ipsa radice utuntur non solum pro se ipsis, sed etiam pro Gallis, inter eos mercantibus, quantumcunque demum lue fuerint infecti. Recipiunt radicis M^p. I, coquunt in aquae M^{ij}, decoctumque bibunt, incipiendo a M^{ss}, si aeger tenuioris fuerit constitutionis; hinc dosin augment quotidie, usque quo aegrotus vim decocti laxantem ferre poterit; sique acciderit, ut purgationi succumbat, ab usu decocti desistunt per unum vel alterum diem, tum redintegrant potionem, pro re nata, & prout tempus id poposcerit, donec aegrotus tandem reconvaluerit. Quae dum aguntur, ipso decocto lavant ulceram, si qua fuerint; sed, si profunda & putrida deprehenduntur, conspergunt eadem pulvere interioris corticis *Ceanothi americani* (Spruce-tree) quo citius exsiccentur; at, si malum fuerit inveteratum, fumunt decoctum *Ranunculi abortivi*. Veteranus quidam *Sachem* certiore fecit Chiliarcham Johnson etiam de alio quodam vegetabili, radice rubra, ramis variis tenuibus, octo pollices, s. duos pedes longis; spicae florum alborum, in siliquis feminum nigras, quadratas abit. Hujus folia nostratum nonnulli, inquit *Sachem*, in infuso bibunt, nonnulli autem tabaco mixta fumant; hujusque radicis decoctum *Lobeliae* anteposendum esse contendit idem ille. Interim tamen certum est, *Lobeliam* potissimum frequentari, eamque porro ita felici successu suo probatam esse, quam quae maxime.

Sequitur specialius quoddam regimen, observandum circa usum Lobeliae, in Syphilitide, Chiliarchae Johnson ab Indis communicatum.

„*Decoctum Lobeliæ*: ægroto propinantur circiter
 „(gills ij) quovis mane, ventre vacuo, ante pran-
 „dium, ut & vespertino tempore cubitum eundi,
 „dosi aucta vel imminuta pro ratione virium ægro-
 „tantis. Die tertio balnea instituenda sunt, bis in
 „die repetenda, usque dum ulcera probe depurata
 „fuerint, & quadantenus sanata, tum lotio ista su-
 „scipi potest semel tantummodo in die, donec sym-
 „ptomata penitus exsulent. Præterea victus semper
 „debet esse tenuis e vegetabilibus, potusque tenuis-
 „simus, uti fere in quovis alio ægrorum regimine,
 „excepto Ptyalismo. Sunt hæ observationes s. cau-
 „telæ mihi ab eodem ipso communicatæ, qui mihi
 „totam hanc reconditam rem adaperuit. *vid. N. 38.*

19. VERONICA (*virginica*) e radice fibrosa
 producit duos vel tres caules, a tribus ad quinque
 pedes altos, foliis tribus vel quatuor in uno articulo
 verticillatim coëuntibus stipatos; in apice cujusque
 caulis spica longa florum alborum eminet. Hujus
 radice Mp. I. coctus in lactis libr. j (Pinte I.) illa-
 que potata, pro valido emetico ab incolis inferiori-
 bus habetur.

20. EUPATORIUM (*perfoliatum*). Locus na-
 talis est solum humidum. Caulis ipsa folia, quæ
 scabra sunt & acuta, permeat, & altitudinem fere
 duorum s. trium pedum attingit, seseque versus sum-
 mitatem in ramos explicat, prolixum fasciculum flo-
 rum alborum progignens, quibus succedunt semina
 papposa a ventis dispergenda. Hæc herba cocta in
 aqua, ejusque decoctum haustum, pro Emetico in
 febribus intermittentibus commendatur, usuque ce-
 lebris est in fovendis membris dolore correptis.

CAPUT III.

COLDEN (*Cadvallader*), Vir magnæ auctoritatis apud Noveboracenses Americæ septentrionalis, plantas *Coldinghamiæ* in provincia *Noveboracensi* Americæ sponte crescentes descripsit in *Act. Ups.* 1743, 1744; quarum nonnullæ mihi videntur esse memoratu dignæ respectu earum virtutis therapeuticæ.

21. VERONICA (*virginica*) 3. Decocto radicis hujus plantæ frequentius utuntur Americani ad purgandam alvum.

22. COLLINSONIA (*canadensis*) 8. Radix ad dolores post partum valere dicitur, quod in antecedentibus apud Bartramum confirmatur. *vid. N. 5.*

23. ARALIA (*nudicaulis*) 66. Radix odore & gustu balsamico ab incolis frequenter usurpatur pro Sarsaparilla, & in omnibus, quibus vulgo Sarsaparilla usurpatur, efficacior est (ut sæpius expertus sum) morbis. Corticem radicis contusum indigenæ vulneribus adplicant. *vid. N. 2.*

24. ARALIA (*racemosa*) 67. Radix tuberosa, crassa succo lacteo, balsamica grato odore; in morbis stomachi & pectoris potissimum a nostratibus usurpatur. *vid. N. 1.*

25. ARALIA (*spinosa*) 68. Cortex hujus gustu fervidus est, & decoctum ejus ab Indis ad hydroperem & morbos rheumaticos usu venit, & eorum exemplo ab incolis; Est insignis sudoriferum.

26. UVULARIA (*perfoliata*) 74. Radix cum aqua contusa & ad vulnus morsus Crotalophori adplicata, in usu est apud nostrates. *vid. N. 9.*

27. VERATRUM (*luteum*) 80. Radix in usu est apud nostrates ad colicam.

28. RUMEX (*Britannica*) 83. Hæc planta est secretum magnum nostris indigenis, ad ulcera phagedænica, ad quod christianis revelandum quocunque pretio allici non potuerint; sed felici casu detectum. Eo etiam vidi *ulcus palati phagedænicum*, in quo os palati peresum erat, cum successu inopinato curatum, lavando solummodo ulcus decocto radicis, & haustu ejus quotidie exhibito.

29. ACTÆA (*racemosa*) 125. Dixit mihi Practicus Medicus, se sæpius uti hujus radicibus ad dissolvendos tumores scirrhusos, forma cataplasmatum adplicatis. Quidam vicinus tincturam radicis hujus (pro radice Araliæ, foliis cordatis errore assumptæ) exhibuit famulo suo, querenti de languore & lassitudine spontanea; agitatus erat præterea ægritudine maxima cum sudoribus frigidis, tamen valetudinem pristinam statim recuperavit.

30. GERANIUM (*noveboracense (maculatum)*) 171. Decoctum radicis hujus plantæ ad dysenteriam nostratibus in usu est.

31. EUPATORIUM (*purpureum*) 180. Audivi indigenas uti decocto radicum hujus plantæ in curanda lue venerea.

32. ANTHEMIS (*noveboracensis*) (*an Anthemis Cotula? (est.)*) 199. Herba hac nostrates feliciter utuntur in cataplasmate vel suffimento ad discutendas contusiones & suffusiones.

33. LIQUIDAMBAR (*peregrinum*) 224. Indigenas uti radice hujus Plantæ in ore masticata ad sistendum sanguinis fluxum in vulneribus recentibus, mihi narratum est.

CAPUT IV.

Ex his tantum non omnes in America percelebrari cœperunt, tanquam specificæ adversus varios morbos.

34. SPIGELIA (*anthelmintica*) Auctore Brounno, decantatissimum existit medicamen contra vermes, scilicet infusum herbæ propinatum Cyathis duobus quavis 3 a hora, & deinde Cyathus unus pro dosi. *Hanc medicinam nuper Holmiæ verminantibus pueris felici cum successu præscripsit experientiss. D. D. Bergius.*

35. SPIRÆA (*trifoliata*). Radicis in pulverem redacti scrupuli duo blande per vomitum expurgant. *Clayt. virg. 163; & æque tuto operantur ac unquam Ipecacuanha.*

36. PHYTOLACCA (*americana*), quæ innouit inde ab Italia universæ Europæ usque ad nostras terras, tanquam facile unicum adhucdum cognitum medicamentum efficax in cancro, si succus ejus expressus instilletur ulceri cancroso; id, quod crebris experimentis notum est testatumque. Monendum tamen est, quod si succus vernus expressus fuerit, frustra adplicetur: mitis enim tum est omnisque acrimoniæ expers, adeo ut, teste *Celeb. Kalmio*, ab Americanis tum temporis inter olera recipiatur & assumatur; Quod tamen absque discrimine vitæ non ausint incolæ, postquam rite adoleverit; quamobrem etiam providendum est, si succus vernus necesse habebitur, ut potius ab radice, quam ab herba exprimatur, *vid. Kalm. relat. 95.*

37. POLYGALA (*Senega*) est illa radix, qua feri Americani veluti arcano se suosque curant a morfu Crotalophori, si alia bene non succedat. Hanc etjam postmodum *Tennentius* insigni cum emolumento in febribus inflammatoriis adplicavit, quapropter lauto præmio a Parlamento Pensylvaniæ mactatus est, quippe, qui vix jactura 3 a 4, centum servavit a pleuritide; dum ariæ 50 ex 100 decesserint, usum hujus radiceis negligentes. Fusius de his actum

in diff. de Radice Senega, in amœn. Acad. quas
adcas, Vol. 2. p. 126.

CAPUT V.

KALMIUS (*Petrus*) Celebris Professor Abo-
ensium, qui A:o 1747 iter fecit in Americam septen-
trion. satis sibi non duxit explorare latebras naturæ
ejusque dotes pandere, floramque Americanam in-
comparabili auctu ditare; sed in eo juxta occupatus
fuit, ut, quoad fieri potuit, exploratis herbarum vi-
ribus, rei Oeconomicae itemque Medicæ consultum
esset.

38. LOBELIA (*sypbilitica*) ejusque efficacia in
luce venera extirpanda ab eo graphice descripta legi-
tur in Act. Acad. Scient. Holmens. in hunc modum:

„*Lobelia, ut efficax remedium contra luem veneream*
„*a Petro Kalmio descripta.*

Fera gens Americanorum borealium jam diu ex-
perta est luem veneream apud se identidem grassan-
tem, parum certa utrum ab Europæis id mali in se
translatum, an etiam supra eorum adventum inve-
teratum sit. Quicquid interea id rei sit, tamen cer-
tior factus sum a fero quodam & immansueti horum
hominum viro, Luem hanc, multo ante, civitates
eorum fœdasse, quam Europæi adventarant, quippe
qua juvenes eorum bellatum euntes contra America-
nos australiores, utpote qua latius serpserrat malum,
hoc morbo infecti rediere. Unde jam hinc multo
ingravescere cœpit.

Interim tamen observare convenit, quod, quem-
admodum incolæ horum locorum subito hac peste
corripiantur, ita illam quoque extemplo profligare
possint; Immo vero, si usque adco prævaluisset
morbus,

morbis, ut ægrotus inde velut femiputris fœtorem spargeret, qui alios longe arceret; tamen brevi sanaretur eo successu, ut nuquam in morbum recideret, nisi voluntario ausu eundem sibi denuo contraxerit. Et hanc quidem medendi rationem incunt medicamentorum mercurialium ignari, eundemque hunc morbum facillimum curatu reputant.

Quum superiori anno in Canadam pervenissem, fere nemo, qui feros Americanos adierat, non celebrabat eorum solertiam hunc morbum meris herbis propulsandi, sed querebatur curiosissimus quisque, quam difficiles sint incolæ in communicanda medendi ratione; quippe qui arcana studiose servant, dum credunt remedia sua perdere virtutem viresque, si forte Europæis innotuerint, seseque deinceps spe cadere ulterioris usus.

Fuere Galli haud pauci, qui auro aliisque incitamenti sategerunt feros flectere ad aperiendam sibi hanc medendi rationem, sed irrito conatu; quin immo misera experientia didicerunt hac luc fœdati, demum reconvalescere ope & liberalitate humanissima ferorum horum hominum.

Dum proxima æstate Chiliarcham W. Johnson adire mihi licebat, varios de variis horum hominum & locorum rebus sermones sciscitando ferebam. Habitat idem ille medius inter hos feros, quas nullis non officiis sibi devincire studuit, unde illum quoque veluti patrem suum, ad sustentationem eorum mirifice conferentem, adamant; immo familiæ incolarum perplurimæ, quippe dum norint se benigne ab eo exceptum iri, omnique re necessaria sibi gratis provisum, veluti agmine, ad eum duntaxat videndum, ex distitis terris confluunt, dum ille in lucro ponit usui eorum ultro deservire. Præterea, quod pari cum honore de eo etiam dicendum erit, scien-

scientias maximi facit, eisque amplificandis ornandisque omni nisu invigilat. Hunc itaque, quod jam diu inter feros vixit, mores eorum, si quis alius, perdidicisse, verisimile est. Ergo itaque præter alia asseverabat mihi, feros scire contagium venereum meris herbis facillimo negotio profligare, cujus rei multa ipse testis mihi narrabat experimenta, in multis adhuc superstitionibus, facta, quorum quosdam usque adeo occupasset lues, ut cadaverum more fœterent aliis super alia ulceribus utrinque depacti. Nigritarum par, maritus uxorque, æquato morbo ferre ad internecionem correpti, intra decem dierum spatium ita vires recuperarunt, ut muneribus suis ambo fungi possent, sensimque extra discrimen positi, sobolem vegetam procrearunt, ut missas faciam alias husjusmodi narrationes per plurimas.

Jam hinc percontabar, an cuiquam notæ hæ herbæ antiveneræ essent? cumque nulli affirmarent, rogabam Chiliarcham Johnson, experiretur, annon ipse eas explorare posset, utpote unus, qui apud feros meritorum vi valebat, indeque totum orbem literarium in ære suo fore ajebam; a quo non abnuvit, sed omnem operam in expiscanda medicina ista semet locaturum spondit.

Hoc animo, ut incepta prospera essent futura, Chiliarcham submonebam, (enim vero curatio morbi mulieribus præcipue commissa erat) vellet unam post alteram singulatim accersere, unique, nulla alterius conscia, injungere, ut monstraret sibi herbas, quibus adversus memoratam Luem uti suessent, nec contentus esset, hortabar, inspectione foliorum aut radicis, verum integram herbam panderent.

Ne autem multus sim in prædicanda Illustris hujus viri in extricando arcano indefessa opera, ferosque illiciendi studio, sufficiat dixisse, tres harum mulie-

mulierum tandem protulisse eandem herbam, cum eadem narratione de medendi methodo. Erat præterea vir quoque inter feros, curatione dicti morbi percelebris, qui, quamquam radices ejusdem herbæ producebat commendabatque, aliam tamen radicem magis laudabat, cujus usum ac vires ab avo suo didicerat, eandemque se multo malle, affirmabat.

Interea vero, quænam potissimum erant hæc herbæ, paucis expediam:

Sunt in America septentrionali quinque species Lobeliæ, quarum Princeps adversus Luem veneream una est.

Mihi autem, dum densas silvas asperasque vias peragro, sarcinam librorum botanicorum mecum portare non licet, quin oportet ita res meas componere; ut dum suppetat papyrus ad insternendas herbas, tantillumque chartæ, atramenti & instrumentorum scriptionis mihi satis esse patiar; nempe memor molis eundo indies crescentis. Itaque descriptane ante jam ante hæc herba sit, nec satis scio, nec, si descripta est, quo nomine veniat, facile dixero. En igitur illam descriptam, idque ita jam, ut in bibliotheca botanica appareat, utrum dudum delineata sit, nec ne. Cumque plerosque, Botanices gnaros, Latinis terminis assuesse norim, herbam hanc latino sermone sistere placuit.

RADIX perennis, fibrosa: fibras plurimas albas, lineæ crassitie, duorum digitorum longitudine plus minus, glabras tanquam e centro emittens.

CAULIS simplex (interdum tamen ramos emittens), erectus, diversæ longitudinis, ab 1 ad 4 pedum communiter tamen 1 ad 2 pedum longitudinem, teres, glaberrimus, lævis, subnitidus, pallide viridis aut interdum rubescens, præcipue ver-

sus

fus inferiorem partem, foliatus; folia usque ad spicam florum gerens.

FOLIA duplicis generis: Radicalia scilicet primo anno, Caulina vero anno secundo primum prodeuntia.

Folia Radicalia ovato-lanceolata, subacuta, crenato-plicata, glaberrima, utrinque subnitida, obscure viridia cum tinctura purpurei, in petiolos desinentia.

Folia Caulina per totum caulem sparsa, ovato-lanceolata, subacuminata, inæqualiter dentata, patentia, plura, glaberrima, subnitida, in petiolos desinentia; ad margines puncta albida tantillum elevata sunt; quid, quod ipsi denticuli ejusmodi puncta albida elevata gerant; nervi in inferna folii superficie longitudinales elevati.

Rudimentum florum ad alas inferiores.

FLORES superiorem partem caulis occupant, pedunculis 2 vel $2\frac{1}{2}$ linearum longitudine insidentes; quivis flos sedet ad alam folioli lanceolati, acuti, ferrati: ferraturis subulatis.

Flores fere erecti, magni, cærulei, magnitudine vix floribus Lobeliæ, flos cardinalis alias dictæ, cedentes.

Calycis lacinia lineares, acutæ, longæ, scilicet 5 ad 8 linearum longitudine, marginibus prope basin retrorsum flexis.

Reliqua floris sunt Lobeliæ; vide Characterem in *Linnei Gen. Plantarum*.

Si fregeris herbam, succus lacteus undique destillat. Nonnulli caulium grandiorum farragine radicem gaudent, instar radicem cæspitis.

Folia caulina majora haud raro 4 seu 5 pollices longa sunt, unumque cum dimidio lata. Inferiora caulina folia lanceolato-ovata sunt ut plurimum.

Folia

Folia inferiora primum e caule decedunt. Interdum plures caules ex una radice enascuntur. Plantæque major caulis sæpe diametri pollicis dimidii est.

Sero autumno folia maculis fuscis plena conspiciuntur.

Efflorescit herba circa d. 21 Julii, feminaque matura ad initium Septembris colliguntur.

Locus natalis humidus submadidus, ad ripas amnium & fluviorum; habetque in vicinis *Eupatorium speciei omnis*, *Lycopum*, *Bidentem*, *Mimulum*, *Chelonen acadiensem*, *Helxinen caule tetragono aculeato*, *Persicariam urentem* &c.

Gustum radicis parum abhorrentem a Tabaco ferri, quippe qui diutius ori adhæret & vomitum ciet.

Et hæc quidem illa LOBELIA est, qua Feri communiter ac præcipue utuntur adversus Tabem Veneream. Curaque perquam simplex est, uti horum hominum omnis, & peragitur in hunc modum:

Sumunt radices herbarum quatuor, sex vel plurius, prout violentia morbi id exegerit, easque lavant. Alii recentes radices commendabant, alii vero siccatas malebant, scilicet quibus supra tres annos siccatis usi sunt multi cum insigni emolumento suo. Coquantur deinceps radices in vase quocunque, parum enim refert horum hominum ubi coquantur, quippe quibus, præter cacabas ex orichalco & æneas, suppetant nulli ad elaboranda medicamenta sua.

Matutinis horis propinatur ægroto, decocti quantum unquam placuerit, aut ipse potare possit, eodemque, per reliquum diei pro potu ordinario, utitur; inde dum alvum ad hypercatharsin ciere cæperit, ut sæpe fit, extenuandum est decoctum, donec id recte ferre potuerit; quæ dum aguntur, ab ebrietate omnino abstinendum est. Potissimum autem tenui-

ori victu vescatur, ac ipso quidem ex regno vegetabili desumpto, tametsi carne quoque ægrotantem interdum ali liceat. Altero die, itemque tertio, pergit æger eadem via decoctum non solum bibens, sed quotidie eodem etjam se totum, & præcipue partes læsas, lavans; continuabit diætam isthanc per quatuordecim dies, at septimanas tres, ex quibus morbum haud raro superatum experiri contingit.

Si ægrotus ulcerum plenus est, sub curatione ad eadem verrenda adhibetur Geum floribus nutantibus fructu oblongo, seminum cauda molli plumosa. *Lim. flor. Svec. 424.* apud eos crescens locis humidis. Hujus radix exsiccata, pulverisata, inspergitur ulceribus depurandis. Et sicubi acciderit, ut, dum morbus altius ægrotum obsederit, parum proficiat usu decocti Lobeliæ, fumantur radices Ranunculi foliis radicalibus reniformibus crenatis, caulinis digitatis petiolatis. Gronov. fl. virgin., mundatas misceas Lobeliæ, coquas, decoctumque ægro propines. In his tamen cavendum est, ne nimium hujus Ranunculi sumatur, quippe quo inflammatio intestinorum facile oriri posset. Decoctum hoc mirifice purgat vomitumque ciet, & spem omnem successus æquat. Sin autem fortius fuerit, veneni naturam induit, haud aliter ac Radix Angelicæ canadensis purpureæ, quæ acerbum illud toxicum est, quo uxores Ferorum, a viris suis rejectæ, se ipsas inter necioni dare solent, ac cui veneno, ne ulla quidem medicina, quin ipsa præsidia adversus Caudisoni morsus, antidotum non est.

Erat insuper alius virorum ferorum, curatione morbi venerei inclitus, ac cujus fidei in revelandis arcanis suis multum tribuebat Chiliarcha Johnson, is, inquam, etiamsi Lobeliæ usum tantundem collaudabat, tamen majoris faciebat Radices CEANOTHI *Linnaei*, seu CELASTRI *inermis*, foliis ovatis serratis

ratis trinerviis. Linn. Hort. Cliff. 73. Gronov. flor. virgin. 25. Decocto hujus, in modum Lobeliæ parato, totam peragebat curationem suam. Decoctum isthoc coloris rubri est, instar sanguinis. Sin autem morbus nimis invaluerit, fumantur RADICES sibi caule aculeato, foliis ternatis. Linn. flor. Suec. 410. illæque prioribus misceantur.

Præterea contingebat mihi nosse hominem, qui ante aliquot annos laboraverat hoc morbo haud procul ab discrimine vitæ, at ope feræ cujusdam mulieris perfecte restitutus. Is adhucdum servaverat manipulum radicum, cum foliis radicalibus, sibi tam salutarium, quas, dum inspexeram, omnes memoratæ Lobeliæ esse apparebat. Atque his herbis æque insignes stupendæque curationes institutæ sunt, ac unquam Mercurio, saltim cum eo discrimine, ut ferorum medendi ratio nunquam in periculum vitæ ægrotum vocet. Sic enim nullum Americanum ferum hac lue obiisse unquam audies, nec suppetit ullum exemplum ægroti, quantumlibet hoc morbo depasti, sub curatione vita defuncti, neque ullum incuratum abiisse meminit quisquam. Tandem ex illis, qui, dolenda vice, utramque sanandi viam, nempe Mercurio, aut hiscemet herbis reconvalescendi, experti sunt, affirmant curationem per herbas, alteri multo præstare.

Ego vero, quamquam sincere optavero, ut numquam nobis Suecis opus esset Mercurio aut his herbis in propulsanda fœdissima lue; tamen mearum partium, quippe historici naturalis, esse duxi, has herbas cum usu suo vulgare, qua in re, si quid mitius aut lenius protraxerim, quam hi forte vellent, qui pro nefando morbo, ad terrorem aliorum, omne remedium exesse juberent, juvabit tamen & in medium consuluisse, & si, qui nulla culpa sua pestem hanc sibi contraxerint, vitæ miserorum hominum

adscrendæ, tollendoque malo, meliori mitiorive ad-
miniculo providissè.

Porro Medicorum cura erit, altius naturam & vires harum herbarum indagare, emendareque usum earum & alia, quæ inconditionatos Americanos adhuc forte lateant, utpote quorum theoria Medica nec dum commendari possit; sufficiat autem mihi, ex ratione muneris Historici naturalis, visa auditaque in medium vocasse.

Et sic tandem usum quarundam herbarum sistere licuit, primum quidem, ut fit, mihi nullius momenti, præter delectationem Botanici curiosi, visum; Dein vero, dum in mentem revoco eorum exprobrationem, qui quondam me viderunt herbas colligentem, qua vires & usum, me & alias latentes, quæsiverunt: Cui bono? cumque eorum recordor, qui Naturæ curiosos ludificantes ajebant, satis esse aliis negotiis impari, muscos & muscas legere; sup-
pudit mei homines, quippe qui in itineribus meis, auctaque experientia, meliora edoculus, intellexi, eam demum herbam, quam forte ut vilissimam sæpe numero sprevi, utillissimam pretiosissimamque fore. Quin didici, illam utplurimum rem, herbam puta, insectum &c. vilipendi, flocci naucique primum factum esse, quæ, dum usum & virtutem suam probavit, fere omnem æstimationem longissime superaverit. *Conf. anteced. N. 18.*

39. LONICERA (*Diervilla*) eodem auctore commendatur, ut efficax in Gonorrhœa & suppressione urinæ, frequentaturque in America boreali *vid. Kalm. Relat. 40.*

40. CHENOPODIUM (*anthelminticum*). Semina communiter usurpantur adversus vermes apud Americanos boreales, qui inde omni alio anthelmintico ultro carent. *Semina lumbricos e corporibus infan-
tium expellunt. Clayt. virg. 145.*

41. AGRIMONIA (*Eupatoria*) Radix infusa apud Canadenses in usu est pro febribus calidis curandis.

42. GEUM (*rivale*) Radix æque frequentatur in febribus intermittentibus, apud Americanos septentrionales, ac apud nos *cortex Chinae*, adeo ut parum de China solliciti, voti haud dubie compotes sint. Ceterum D. D. Bergius fidem mihi fecit, radicem banc pulverisatam in Tertianis, tantundem a se tentatam, successu non caruisse.

43. MONARDA (*mollis*) pari quoque modo subministratur febribus intermittentibus in America septentrionali, eodem auctore. Adhibetur quoque pro stomachico in morbis epidemicis contagiosis quibuslibet. *vid. Kalm. Relation p. 87.*

44. HAMAMELIS (*virginiana*). Decoctum corticis validum usum præstat in morbis Ophthalmicis. Auctor se vidisse ait, ferum quendam hac medela sanasse virum juvenem, cui lumen per semestre plane ademptum erat. *Kalm. Relat. p. 52.*

45. IRIS (*versicolor*) Radix mirifice valet in ulceribus tibialibus, ut & in vulneribus recentibus. *Kalm. Relat. p. 51.*

36. MYRICA (*cerifera*). Radix in dolore dentium usum suum probavit apud Americanos boreales. *Kalm. Relat. p. 90.*

Prætereo hujusmodi alia, ne falcem in alienam messem intulisse videar, certo certius confidens, Auctorem nostrum Cel. D. Kalmium nihil omitturum, quo hæc omnia niteant in Itinerario suo, quod fructuosissimis observationibus collustratum, prope diem gratulabundi erimus visuri.

§. X.

Hinc jam facile apparere putaverim, quam exi-

miis medicamentis America septentrionalis scateat, quantoque cum damno generis humani nos eadem ignoremus; quin incitemur ad eadem in Pharmacopœas nostras invehenda, aut etjam in hortis nostris colenda, ut dum miseria id exegerit, habeamus, quo salvi simus. Quid? Quod condocesiamus, nihil impedire, quo minus eadem obtineantur in aliis terris exoticis, quæ in America usu venerunt, quippe, dum ibi locorum inquisiverimus, quibus incolæ nitantur remediis, simulque vegetabilia eorum, tantundem frequentata, innotuerint, abundabit genus humanum multo pluribus eximiisque remediis, ingenti cum emolumento suo.

§. XI.

Ex allatis, præcipuæ hæ commendandæ erunt, quæ in hortis nostris facillime coluntur, multoque efficaciores sunt recentes, quam quæ ex peregrino solo diutius exsiccatæ invehuntur; quarum quidem *ARALIA nudicaulis & racemosa*, utpote succedaneum Sarsaparillæ, semet mirifice probat. *COLLISONIA canadensis*, quæ se gustui tam singularis præbet, quæque tantopere commendatur in *Colica lochiæli*, aliquando a Medicis nostratibus usu recepta, virium erit procul dubio haud spernendarum. *LOBELIA sypilitica*, quæ tam stupendos edidit effectus in tenacissimo morbo illo, qui alias non nisi mercurialibus, eisquæ haud sine tormento, cedit, forte non negligetur a Medicis, si modo nomen Medici misericordis mitisve tutare cupiunt. Hæc autem, ubi apud nos coletur, feminanda erit in solo fabuloso minus sicco. *RUMEX Britannica*, uti fere unica ad sananda ulcera antiqua cachectica scorbuticorum sine periculo vitæ, nunquam satis æstimanda erit, excujus assini vidimus effectum memorandum, videlicet *Rumice aquatico*, qui pari modo frequentari debet. *SPIGELIA anthelminthica* eo dignior est, quæ
ex

ex Pharmacopœis nostris depromatur, quo plures hi sint, qui vermibus sæpenumero torquentur. Et licet Pharmacopœæ nostræ abundant medicamentis Anthelminthicis, spe tamen hucdum in eisdem posita, fere singuli cadimus ut plurimum. POLYGALA *Senega*, tanquam specificum remedium in moribus viperarum itaque in morbis inflammatoriis, haudquaquam omittenda est, dum tantæ myriades hominum, anno quovis, apud nos pleuritide & peripneumonia plectuntur. Anno MDCCLIII, dum forte N. D. Præses ex refrigeratione Peripneumoniam sibi contraxerat, sumebat hujus Radicis ʒj pro dosi, ter in die, qua, intra biduum perfecte liberatus evasit. Singularis hujus radicis sapor, qui acidus est & simul calidus, monere videtur, huic aliquid inesse, quod frustra in aliis medicamentis simplicibus quæsierimus. ACTÆA *racemosa* exhibet nobis medicamentum repellens, unde facile commonefacti simus, *Acteam spicatum* nostratam, in lucis nostris ubivis crescentem, defectui hujus substitui posse. PHYTOLACCA *americana* plantanda esset in omni horto Pharmacopolarum, ut ingravescente morbo mortales tantundem vexante, saltim aliquis e miseria eriperetur. GEUM *rivale* nobis tam familiare & domesticum plus ultra tentandum esset, ut inopes emendæ Chinæ impares, haberent aliquid sibi salutare: Ne dicam alia haud temere contemnenda.

LXXIII.

ACETARIA

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita ab

HIERON. VON DER BURG

Ostro - Gotho.

Upsaliæ 1756. Junii 29.

---

*Expedita res est & parata semper, neque egent igne,
qui hortos habent, crudis enim cibis facile vescun-
tur & coctu facilibus.*

Plin. XIX.

---

§. I.

Machina corporis humani, fibrosis staminibus contexta, Sacris in Litteris vestimento congruenter fatis assimilatur. Ut enim hoc sensim teritur ac veterascit; sic, assiduo suo labore ac motu, cor, sanguinem ceterosque in corpore humores circumvehens, sensim obrigescit: indies quoque, & magna sæpe cum vehementia, motu musculorum voluntario, vitæ consumuntur stamina. Hæc itaque constanter sustineri, quotidie oblini, sollicitæque curari debent, si corpori sano & vegeto firmitatem & robur addant. Inter primaria itaque vitæ feliciter sustentandæ fundamenta,
nil

nil potius, præstantius nihil, quam quod ad victum pertinet. Elucescit etiam in eo Summi Numinis clementia, quod in Globo hocce terraqueo, locupletissimum nobis concesserit penum, ex quo omnia usui inservientia depromi possint. Maximo tamen hocce quamquam fruimur beneficio, salutis nostræ minus sufficeret, nisi debito accuratationis modo, selectionem faceremus, secundum propriam cujusvis vivendi rationem, optime institutam & variam. Cibus partim ex Animali, partim Vegetabili ex Regno, sumitur; Lapideum vero Regnum, instar veneni, corporibus nil alimenti præbet, nisi elementa illius a Vegetabili vel Animali prius sint adornata. Quum itaque Animalia non minus, quam Vegetabilia nobis sint alimento, nullus ideo dubitet, quin hæc inter magna existat discrepantia: Nec semper in summa nutriendi vi, optima virtus latet. Primi in aurea nascentium rerum ætate homines, Vegetabilia pro cibo potissimum & unice adhibuerunt: Adventitius vero ille usus, animalium carnes devorandi, recentior est; at, suis utrumque alimentorum genus gaudet prærogativis. Meum, B. L. jam erit propositum, de molliori mitiorique illo corporis nutrimento, quod ex Vegetabilibus tantummodo desumitur, breviter agere, illamque Phytophagiæ partem, quæ mensam *Acetariis* sic dictis instruit, levi adumbrare penicillo.

§. II.

Diximus supra, animalia æque ac vegetabilia alimentum corpori adferre; modum tamen & gradum hæc inter maxime esse diversum. Carnes nempe, ventriculi beneficio solutæ & viribus vitæ subactæ, in gelatinam abeunt; dum porro Vegetabilia, eodem negotio, Emulsionis instar, elaborantur. Illa etiam, pauca ac consistentia dant excrementa; hæc vero, multa ac solutiora: quod optimum est

visu, dum pecora cum feris, e. g. Bovem cum fele, comparamus. Vegetabilia mitiorem generant urinam; carnes vero, acriorem & magis foetentem illam reddunt: est enim urina, falsilago illa a sanguine excreta, monstrans qualia evaserint, quæ massæ sanguineæ sunt admixta. Vegetabilia sanguinem solutiorem, Carnes vero densiorem & rubicundiorum reddunt; unde etiam animalia carnivora sunt ferociora; Phytivora autem mitiora. Angli, multum comedentes assatas crassasque carnes, plethorici, rubicundi & ardentes sunt; contra Itali pallidi sunt, atque molliori mitiorique corporis habitu gaudent. Vegetabilia corporis augment molem, idque ponderosius ac ad motum tardius efficiunt; Carnes vero, incrementum minus promovent, leviusque illud reddunt & agilius: conferamus nempe rusticos Scaniæ campestris, quorum alimenti partem pultes constituunt maximam, cum Lapponiæ incolis, carnibus plurimum pro cibo utentibus, dum nostræ assertioni quisque statim lubens subscripserit. Cibus, ex vegetabilibus paratus, Sanguinem refrigerat; ex Carnibus vero assumtis humores fortius agitantur, & putridi fiunt: unde & australes gentes, æstuante sub sole viventes, plurima ex Vegetabilibus promunt alimenta; dum Septentrionales plerumque omnes Carnium esu magis delectantur, per longiores, quas traducunt, hyemes: En! rationem, cur nos, tempore æstivo, carnium haud bene sufferimus esum, hyemali vero, optime ex his convalescimus. Immo, ipsa etiam Natura, fervente sub Sirio, crebriorem & quotidianum carnis fastidit esum, qui mortalibus incautis febres adferret ardentes. Hac etiam speciali Naturæ lege, plurima nobis hyeme circumscripta quasi & abscondita sunt Vegetabilia; quippe quæ tunc, corpus nimis refrigerando, vires facile debilitarent: æstate vero, Natura e sinu suo hæc profert, & e novo quasi copia

piæ cornu remittit. Ex frequenti carniū esu, Alkali in sanguine generatur spontaneum, ac juxta hoc, motus si corporis negligatur, pectoris labes infausto augurio crit exspectanda. Quare etiam *Hippocrates Epidem. Lib. 7.* pulmonis observavit inflammationem, ex nimio carniū esu, nec aliunde, ortam: quod etiam *Sponius* postea confirmavit, de hodiernis Parisiorum incolis: confirmat etiam *Redlinus*, Tusses, a nimio & pertinaci harum esu, ortas fuisse graves: ut taceam, morbum Anglorum Endemium vere esse Phthisin, quam superfluo carniū esui, quoad originem & progressum, præcipue imputandam esse, multi hujus temporis Medici firmis comprobarunt argumentis. Huic etiam sententiæ lucem affert notabilis illa observatio, de Agyrta quodam Angliæ, qui nihil aliud præscripsit ægrotis, præter carnis esum, iisque omnibus hac ratione Hæticam induxit. Ac antiquis vero temporibus, Medicis non solum ipsis, verum & plebejis, optime innotuit, in principio Hæticæ carniū esum prorsus esse proscribendum, ægrumque pultibus tantum alendum. Nec unquam illi Medico praxis ex voto succedet, cui non curæ sit, ut Hætica Pulmonali laborans carniū abstineat. Id vero observationibus stabilitum, in Septentrionalibus Regionibus & hyemali tempore, præsertim si motus corporis frequentior celebretur, minus corpori imminere periculi, si carniū vescantur incolæ, quam in Australibus & æstiva ætate, cumque quietum fuerit corpus: Hinc Lappones, quibus carnes in deliciis sunt, Hætica pulmonali rarissime, Angli vero frequentissime, moriuntur. Carnes uberrimum corpori præbent nutrimentum; Vegetabilia non item; ut vero sanitas corporis vigeat, iusta erit proportio ingesta inter & egesta. Si enim parce nimis nutritionis perficitur opus, extabescit corpus viresque languescunt, & immedicabilis sæpe

pe marcor finem impositurus erit vitæ: ubi vero justo uberiora alimenta adhibentur, crudus & indigestus evadit chylus, qui vel naturæ beneficio violenter evacuandus, vel in cellulosis tunicis accumulandus, vel etiam, putridam post corruptionem, graviora corpori illaturus erit mala: quare etiam cibo luxuriantes, obesi corporis gravitate, debilitate, lassitudine, somni inquietudine, immo, ad quæcunque officia peragenda inhabili prorsus indole, afficiantur; quod ad ventriculi statum pertinet, lingua viscida & impura, Anorexia & ciborum fastidium, pessimæ digestionis indicia, cernuntur: quasi natura eo ipso indicare voluisset, plura in corpus non esse ingurgitanda, priusquam ante sumta bene fuerint digesta. Corpus autem sufficienti cibo destitutum, appetitu & pervigilio excitatur, ut victum quærat. Motus, per quem assumta melius consumuntur & disperguntur, appetitum quoque conciliat; Quies autem & inertia, hunc e contrario sopiunt quasi & sufflaminant. Carnes, quo pinguiores, eo plus nutrimenti præbent: ex Vegetabilibus vero Olera omnium minime corpus nostrum alunt. Qui continuo & forti labore corpus agitant, ut servi operarii & rustici, haud majori difficultate pingua larda, quam aulici & sedentarii Olera, consumunt atque digerunt. Ambo optime hoc conservantur modo: si vero victum mutamus, & laborioso olera, otioso vero succidia, propinamus, nemini vita persistet salva, sed emacerantur; alter, ex defectu alimenti sufficientis; alter, ex corrupta cibi digestionem.

§. III.

Vegetabilia Diæteticiis duorum sunt generum, *Sicca* nimirum vel *farinosa*, & *Viridia* vel *succulenta*. Ad *Farinosa* referuntur *Cerealia* & *Legumina*; ad *Succulenta* vero, *Radices*, *Bulbi*, *Olera*, *Caules* & *fructus*

Ætus recentes. Omnia hæc nutriunt, differenti tamen modo, quod in pecoribus optime conspicitur, quæ succulentas æstate plantas, hyeme vero ficcum fœnum consumunt; alvus enim boum hyeme, a sicco fœno, dura; æstate vero, laxa, a gramine recenti. Urina horum, per hyemem, uberioris est sedimenti; æstate vero, fere nullius. Primis diebus dum tenera carpunt gramina, alvus blande ducitur; autumno autem, cum fœno pro pabulo sint usura, in principio plerumque alvi obstructio sequitur. Hierno tempore, obstructions in visceribus boum, ex sicco hoc pabulo, generantur; quæ tamen æstivo sole, per Vegetabilium succos solvuntur; diu enim a laniis est observatum, pecorum hyeme cæcorum viscera, paulo ante veris accessum, concretionibus tartareis atque tuberculis hinc inde esse adpersa; cum vero æstate herbis recentibus pasta fuerint, raro hæc inveniuntur vitia: quod olim *Sylvius*, *Ettmüllerus*, *Boerhavius*, & plures observarunt. Hincque Medici chronicos morbos, eosdemque pertinacissimos, succis plantarum, menstruo quasi catholico, solvere didicerunt. Dalekarli, qui omni fere vespere pulte vescuntur farinacea, alvo laborant obstipata, quare etiam quacunque fere septimana, pani butyro illito aquam affundunt, & hoc jusculum deinde sorbent. Pecora, quæ hyeme pilis inconditis & densioribus hispida videntur, æstivo tempore, vegetabilium quasi plastica vi, nitida & quasi reviviscentia evadunt. Sequitur itaque selectionem etiam vegetabilium esse necessariam.

OLERA apud Diæteticos nuncupantur, quæ cruda & viridia comedimus Vegetabilia, quæque radicum, stipitum, foliorum, aliarumve plantæ partium nomine insigniri adsolent: præcique vero per hæc intelligi volumus, 1.) Folia, ex plantis fragilibus, non tenacibus. 2.) Ex insipidis vel dulcibus,

bus, interdum etiam ex accescentibus; amaræ vero, acres & stypticæ, omni jure excludantur. 3.) Ex iis, quæ fere sunt odoris expertes, & minime naufofæ. Hæc denique vegetabilia, vel cruda eduntur, vel cocta; majus, dum cocta sunt, præbent nutrimentum, quam a crudis sit expectandum; hæc vero ventriculum melius reficiunt, atque succo suo naturali & viridi, concretiones tartareas feliciter solvente, salinas quoque & acres, sanguini inhærentes particulas, abstergunt; coque respectu, Mundificantium nomine indicantur.

§. IV.

OLERA CRUDA, per se plerumque insipida, oleo & aceto parantur; quare a posteriori horum condimento, *Acetaria* vocantur: quamquam sunt, qui ad *Acetaria*, Robos etiam fructusque acidos conditos referant. *Acetaria* itaque nostro sensu dicuntur, quæ a plantis viridibus, aceto irroratis, parantur, accedunt etiam interdum alia variique generis condimenta, saporis tantum vel ornamenti gratia. Folia sapore, odore, tenacitate, vel vi medica alterante destituta, huic optime conveniunt scopo; atque ex his præcipue teneriora, quæque adhuc non perfecte evaserint virentia, ne tenacia admodum & digestu sint difficilia. Ad præparationem vero ejusmodi *Acetarii*, requiritur: 1.) Ut plantas huic aptas distincte noscamus, ne ulla, corpori nocituram adferre valens vim, fumatur. 2.) Ut teneræ, non maturæ, colligantur plantæ. 3.) Ut, quoad consistentiam, sint succulentæ, vel saltem non nimis siccæ. 4.) Ut glabræ, non villosæ, sint; hæc enim ingrato plerumque sapore linguam adficiunt. Harum folia sollicitè a se invicem separentur, & deinceps cum diligentia, a radicibus, stipitibus, sordibus, vermibus, præsertim a limacibus, hinc atque illinc foliis qui insident, purificentur: aqua denique

nique frigida terrestres particulæ abluantur, qua tandem expressa, folia majora incidantur. Postea, quum hæc eadem per se, magna saltem quantitate, consumi nequeant, mos est oleo copiosiori, atque etiam aliquanto aceti & salis, illa perfundere. Horum nempe beneficio, multo meliora evadunt Acetaria.

ACIDUM artificiale, vel naturale, ut succus Citri, &c. putredini & nauseosæ corruptioni, a pinguibus ortæ, resistit; quod æstivo tempore, dum carnes in alcalescentiam abeunt spontaneam, optime conspicitur. Acetum e cerevisia, & præcipue e vino, quæ secundam passâ fuerunt fermentationem, obtinetur; & quo præstantius fuerit vinum, eo etiam præstantius inde existit acetum. Nervos stimulo adficit acetum, spirituoso suo non privatum, viresque vitæ reficit; quare etiam hoc Syncopticorum naribus admotum, illos e medio mortis discrimine in meliorum statum reducunt. Acetum & acida vegetabilia, sanguinem resolvunt eumque attenuant: hinc acida, in febribus ardentibus, inflammatoriis, ubi sanguis spissus ad fines arteriarum stagnat, motuque per reliqua vasa aperta eo celeriori agitato, calorem efficit vix tolerabilem, præclaram subministrant medicinam. Haud dissimili etiam modo, Acetaria æstate comesta, corpus resciant ac refrigerant, præsertim post carniæ esum, quem ventriculus tandem averfatur; calorem enim, quem hæ efficiunt, illa extinguunt, & concoctionem ciborum sublevando, appetitum quasi renovant. Ut vero acetum per se, sæpius saltem usitatum, primarum viarum acidum & stranguriam gignit, & mucum, qui intestinalem oblnit tubum, abrodit; corrigatur necesse est, oleo, saccharo, vel ejusdem generis alio quodam, vi obtundente vel edulcorante prædito. Qui tenuioris sunt conditionis, & quibus oleum

um recens non semper ad manus est, Acetum, Saccharo tantum admixtum, dulce quodammodo faciunt: ex baccis etiam, quam maxime acidis, ope sacchari, gratissimi fiunt Syrupi & Robi.

OLEUM ex Drupis Oleæ exprimitur, quæ in iis habitat regionibus, ubi nec frigus, nec æstus, sed mitior cæli temperies, regnat; quod clima Olea habebit, si crescere poterit. Estque *oleum*, liquor fluidus, pinguis, inflammabilis, aquæ innatans, ita tamen, ut aquæ per se non misceatur; cujus virtus, fibras emolliendi, alvum lubricam reddendi, expectorationem promovendi, acriæque involvendi, eximia sane est: ut vero oleum per se aceto non miscetur, salia, aliaque corpora, adduntur; etenim vel manna, saccharum, vel vitellus ovi, &c. mixtionem oleosorum cum aquosis simul adjuvant; quare recentiorum coctricum inventum est, ex ovo, igne admodum indurato, vitellum exinere, quem in patina conquassant, & subinde acetum infundentes cum pauxillo sale, bene hæc & sæpius agitant, ut oleum spissius evadat, quod denique foliis superfunditur. Præterea nutriendi pollet oleum vi, dum probe a liquoribus corporis humani fuerit solutum, v. g: Amygdalæ, quantum quidem ad oleum, quod satis notum est, optime nutriunt; &, si cum aqua diu terantur amygdalæ, emulsio fit, quæ chylo sat congruens, statim vasa lactea intrat, & immutata fere, sincerum & integrum dat sanguinem: si autem prelo submittantur hæc semina, oleum exsudat, quod omnium optime monstrat emulsionem ex oleo, aqua intime mixto & soluto, existere: porro, si emulsionem aliquamdiu in loco quieto constituamus, cremorem induit, qui ad butyri similitudinem crebra agitatione transit; hoc vero, oleum animale de lacte, (justo dicantur,) & bibulo mixtum pane, salivam absorbet, unde masticatione diu peracta, lactis speciem

speciem præbet, quod chylus ore paratus haud immerito nominatur. Illud vero oleum, quod Acetariis adjiciatur, recens & optimæ indolis erit; vetus enim & vitiatum maxime est nocivum, &, quoad internam constitutionem ac vim, plane mutatum; adeo ut ab oleo crasso, fiat tenue; a blando, acre; a dulci, amarescens; ab insipido, rancidum; a hyalino, flavescens; ab anodyno erodens; a laxante inflammans.

SAL Acetariis commixtum, Salivam movet & quasi allicit; saporem quoque auget, cum firma stet regula: *nullus sapor sine sale*. Præterea secretionem promovet urinæ, ita ut succus olerum, faciliiori modo, vitiosum a sanguine, per ductus hos excretorios, abluat. Hinc miscentur Acetaria cum oleo, aceto, & sale optime pulverisato; vel etiam cum Encraficolo (Anchois) pisce illo, qui sale bene saturatus, in culinam, ciborum inter condimenta, infertur.

Præter jam allata, elegantiores mensæ interdum etiam addunt vegetabilium quasdam species, quæ grato suo sapore delicias augment; suntque potissimum sequentes: *Artemisiæ Dracunculi* folia, vel folia *Poterii Sanguisorbæ*, *Cerefolii*, *Feniculi*, vel flores *Tropæoli*, *Buglossi* & *Primulæ*; non folia *Tropæoli* adjiciantur, nam palato licet sapore placeant, fastidiosa tamen, ob villositatem suam, linguæ sunt. Acetariis quoque admiscent quidam *Melissæ* & *Ocymi* folia, quæ, licet fragrantia, minus tamen, nisi parcissime sumta, arrident. Hæc omnia intime miscentur, dum ex his Acetaria sic dicta parantur, quæ æstivo tempore nos maximopere reficiunt, præsertim si Sarcophagia oppletum fuerit corpus. Vegetabilia, pro Acetariis usurpata, varia sunt; & si ad Indorum usus observationes se extenderent, longe plurima essent: hinc illa tantummodo consi-

dērare, quæ apud nos & in Europa frequenter obveniunt, e re esse duxi.

1. LACTUCA *fativa*, omnibus aliis præstantior, gratior, atque usitator pro Acetario est; hæc enim inde ab initio temporum maxime est frequentata: quare etiam a Galeno, *Herba veterum sapientum* vocatur. Ex hac Planta, culturæ mangonium sequentes protulit varietates:

Lactuca intybacea. *Tabern. icon.* 423.

Lactuca maculosa. *Baub. pin.* 123.

Lactuca romana longa dulcis. *Baub. hist.* 2. p. 998.

Lactuca crispa. *Baub. pin.* 193.

Lactuca capitata præcox rubra. *Boerb. lugdb.* 1. p. 82.

Lactuca capitata e rubro variegata. *Boerb. ibid.*

Lactuca suecica oblonga. *Boerb. lugdb.* 1. p. 83.

Lactuca suecica virescens. *Boerb. ibid.*

Lactuca suecica hypocrateriformis. *Boerb. ibid.*

variasque alias, de quibus evolvatur Boerhavius loco citato. Inter has vero varietates seu species Lactucæ, omnes capitatae pro optimis habentur: interiora enim illarum folia molliora sunt, quum ab aëris vi fuerint fervata. Omnes Lactucæ succum ferunt lacteum, qui alias suspectam & malignam ut plurimum indicat indolem, si forsan Campanulae plurimas species excipiamus; est tamen hic succus, nostra in Lactuca, tam iners, ut nullum ex illo metuatur periculum. Non tamen ideo promiscue quis capiat has species; nam *Lactuca virosa*, aequè ac *Lactuca Scariola*, succo gaudet veneni pleno ac soporifero; & Australibus in regionibus, ubi locus harum natalis est, narcoticam illam & valde noxiam vim exercuerunt, cum ab ignorantibus olerum manipulis forte fuerunt immistæ. Usus Lactucæ nostræ fativæ est, ut mundificans, sanguinem abluere; quare

quare etiam, qui impuram habent massam sanguineam, & mane linguam siccam, viscidam, & imundam observant, per diligentem esum Acetariorum, hæc incommoda evanescere deprehensuri erunt: sublata enim causa, tollatur etiam effectus, necesse est. Purificat etiam pariter ac refrigerat sanguinem, diathesin alcalinam solvendo & abluendo, ac orexin non minus hoc modo excitat; ut enim impura lingua cibum non appetit, sic & ventriculus cruditatibus impletus, cibum averfatur. Nimius autem Lactucæ esus Veneri tantum resistit, quantum alcaliscentia eam excitat. Historia enim Lobelii sat nota est: ad præcellentem summæque dignationis Virum Angliæ, prole carentem, accessit hic ipse, & dum Lactucam omni vespere eum consumere animadvertit, hunc victum prohibuit, si unquam nepotes exspectaret: consilium quoque hoc exsecutus postmodo; intra unius anni spatium, uxorem desideratissimo fœtu gravidam vidit. Hæc Lactucæ vis, Venerem enervandi, olim etiam Romanis nota fuit; quare tantam in defuetudinem venit, ut a nemine unquam ederetur, & Eubolus Comicus *mortuorum cibum* illam appellitaret. Postquam autem *Cæsar Augustus* desperata Hypochondriasi fuit vexatus, (quem morbum ex obstructione viscerum oriri, sæpius observarunt varii,) & Antonius Musa, Lactuca cum aqua mixta, victu vere tenui, immo tenuissimo, Augustum curavit, eoque ipso statum sibi Romæ erectam meruit, Lactuca pristinum suum pretium recepit. Hæc vesperi consumta, tranquillum facit somnum, non tantum ob humectantem & refrigerantem vim, verum etiam ob succum lactescentem, qui, quamquam parum narcoticus, aliquid tamen ejusmodi est virtutis, quæ in Lactuca virosa adeo est saturata, ut Romanorum experientia constat: & hinc illam vesperi ad cœnæ finem ederunt; de quo Poëta:

Gratia nobilium, requies, Lactuca ciborum.

Et *Galenus* de semetipso narrat, quod, ingravescente ætate, dum somnus evanesceret, omni vespere Lactucam comederit. Quum vero Lactuca parum nutriat, a sedentariis præsertim, apud nos æstimatur; a rusticis iterum & bajulis, prorsus contemnitur; quare & rusticus, ut historia est, a Domino suo ad cœnam invitatus, dum Acetaria offerebantur, regerebat: gratias Tibi ago, gramina non edo. Et, ut orexin excitat Lactuca, eo, quod tubum intestinalem purificet, hæc, quæ Augusti tempore ad finem cœnæ, circa principium hujus, Domitiano regnante, edebatur. Hinc *Martialis* cecinit: *Epig. L. XIII. XI.*

Claudere quæ cœnas Lactuca solebat avorum;

Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Germanus etiam rusticus, dum a quopiam invitabatur ad mensam, & patina Lactuca oppleta ei offerebatur, interrogabat: cui bono hæc essent? Resp. appetitum excitandi gratia; regerebat vero ille: adeoque in re præsentis non opus est, detur postquam appetitum explevi.

2. SCORZONERA *Picroides*, *Terracrepola*, *Monspeliensibus* in Acetariis frequens est, teste *Clariss. Sauvagesio*; nobis non dum usu recepta, cum etiamnum Hortis tantum Botanicorum apud nostrates innotuerit.

§. V.

3. LEONTODON *Taraxacum*.- Folia illius primo vere colliguntur, priusquam de terra plane sint exorta, & viridatem acceperint; exstirpetur & abjiciatur radix, foliis vero lavatis, oleum, acetum, & pauxillum salis, ut antea dictum, superinfundantur. Hæc, quæ diu in Australibus usurpata sunt regionibus, nuper etiam in nostras culinas sunt introducta; ineunte præsertim vere, & priusquam
Lactucæ

Lactucæ tempus adfuerit. Hoc insipidum fere jusculum, pro Acetario etiam propinari potest; sed gustu & tenacitate magis ingratum, Lactucæ cedit: sanguineam tamen massam optime purificat *Taraxacum*; urinam quoque fortius, quam ullum apud nos usitatum Acetarium, impellit; quare etiam infantes, vesperi hoc consumentes, lectum permingunt: hinc *Lectimingæ* & *Urinarie* nomen apud Lobelium fortitur, Gallis *Pissenlit*, Holland. *Pisse bedde*.

4. CICHORIUM *Endivia*. Folia primo vere germinantia, ad apices filo necuntur, arena vel terra teguntur, ne violentia aëris lædantur; quo beneficio interiora folia albescunt, mollia & succulenta evadunt, & deinde in Acetariis, similiter ac Lactuca, usurpantur. Hæc folia, longo temporis intervallo, ab Italis sunt adamata; rarius vero adhuc in nobiliorum nostratum mensis obveniunt, quorum hortulani per meridionales regiones iter non fecerunt. Hoc Acetarium acres humores per urinam diluit, & præcipue ob vim laxantem commendatur.

5. VALERIANA *Locusta*, ab hortulanis nostris *Winter-Rapunzel* dicta, in hortis nostris colitur, crescit etiam vulgariter in Scania, juxta Holmiam, & alibi rarius, ubi nostro ævo, aniculæ eam colligere, & cum reliquis ad Acetaria paratis oleribus venditare, cœperunt. Hæc planta annua, sponte feritur autumno, & foliis suis radicalibus sub nive per totam hyemem virefcit; vere autem incipiente colligitur, & modo antea dicto usurpatur; eandem quoque ac Lactuca, pollet virtutem, humores nempe acres corrigendi & demulcendi.

6. SEDUM *reflexum* & *rupestre* coluntur in Germania & Belgio pro acetariis; sapor nitrosus illi, ideoque miscetur Lactucis, nec per se facile assumitur.

7. CYNARA *Cardunculus* nuper apud nos in magnatum hortos, ab australibus regionibus, introducta est; quæ bene etiam hyeme servatur, ne vis frigoris illam adurat. Caules autumnò humentur, ut albi evadant, teneri, & succosi, donec in Acetariis edantur.

8. ERYNGIUM *maritimum*, ad littora nostra maritima crescit, idque in arena, sub qua longos, altos & succulentos turiones, vel caules & pedunculos effert; qui etiam non sine voluptate, in Acetariis edi possunt, quamquam nostratibus adhuc in usum haud venerint; virtus illorum, præter communem cum antecedentibus, aphrodisiaca est, Auctoribus omnibus familiarissima.

9. BRASSICA *Rapa*: Si radices illius hyeme in arena vel cella collocantur, albos turiones cum foliis flavescensibus, per totam hyemem supra arenam emittunt, quæ folia inter Acetaria usurpantur, cum dulcia sint & gustum satis jucundum præbeant, utque succedanea sumuntur, dum alia olera non inveniuntur.

10. BRASSICA *oleracea rubra*, hyberno etiam tempore, quamvis in casu necessitatis, pro Acetario inservit, dum exteriora folia extirpantur, & interiora transversim inciduntur, vel etiam subtilissime runcinantur, & cum oleo, aceto, & sale, ut reliqua, parantur.

11. APIUM *graveolens dulce* sive *Cellerie* Italarum: Radix per hyemem servatur, superinjecta arena, in cella, quæ in subtiles secatur lamellas, & in mixturam ex oleo, aceto & sale immittitur, atque in mensis lautioribus editur; minus tamen aliis, quam qui gulam habent doctam & ingeniosam, (ut Petronii locutione utar, vel Martialis,) hoc Acetarium est gratum: interim vero probe notandum, quod omni-

omnibus, morbis nervorum laborantibus, maxime fit noxium.

12. CAUCALIS *major* in Oriente, ut Acetarium, editur; teste *Bellon. Itinerar.* 201.

13. LAPSANA *communis* Constantinopoli fere eodem modo consumitur; etenim antequam floreat, cruda Raphanum sapit, cocta vero amarescit *Bellon. itin.* 303.

14. FRYSIMUM *Barbaræa*, (nostratibus *Winter-Sallade*,) vulgariter apud nos, quemadmodum etiam in hortis, crescit; per totam hyemem viridis, suisque conspicua foliis, quæ communiter ad Acetaria colliguntur; scorbuticis præcipue commendatur, cum sanguinem perpurget, & salinum acre per urinam evacuet.

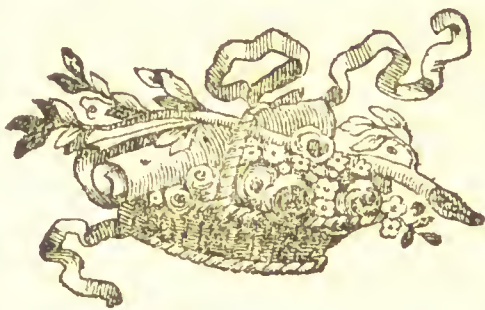
15. COCHLEARIA *officinalis* viridis etiam omni hyeme in hortis nostris persistit; cujus folia, quamvis aliquantum acria, scorbuticis tamen digna, quæ optime commendentur.

16. CUCUMIS *fativus*, cujus fructus immaturi in mensas hybernas conservantur, & pari modo in Acetariis eduntur, quæ bene ventriculum reficiunt atque diathesin alcalinam prohibent: sed si copiose nimis eduntur, corpus enervant & transpirationem minuunt. Præcipue itaque his abstineant omnes, qui febribus obnoxii sunt intermittentibus: præterquam enim quod plures exstant observationes, unam in Secretario quodam Holmiæ habemus, qui cucumeribus optime delectabatur, & supra viginti annos febre intermittente quovis vexabatur anno; nec ab ejusmodi deliciis, quamquam æger, unquam deficiens, morbo nominato vitam perdere coactus est.

17. BETA *vulgaris rubra*: cujus radix coquitur & conditur, atque ad hyemale tempus sic conservatur; quæ, rubro suo & refrigerante succo, bonum & sapore gratissimum evadit Acetarium.

18. PORTULACA *oleracea*: cujus stipites etiam conditi, ad hyernas mensas servantur: in Acetariis grati sunt, quum succo uberiori, quam solido, scateant. Est illa *Portulacæ* vis, quod concretiones calcareas solvat, ita ut pavimenta lapidea, in quibus per autumnum adservatur, succo illius conspiciantur quasi erosa.

Acetaria hæc omnia orexin excitant, diathesin alcalinam impediunt, linguam & intestina fordibus liberant atque mundificant, sanguinem refrigerant, concretiones tartareas & obstructions solvunt: sedentariis, hypochondriacis, scorbuticis, & reliquis morbo quodam chronico afflictis, maxime sunt utilia: præcipue vero illis placent, qui sanguine fervido, inquietudine somni, fastidio ciborum, climate nimis calido, & ingenti calore æstivo, corporis labem contraxerunt.

LXXIV.

PHALÆNA BOMBYX

PRÆSIDE

D. D. CAR. LINNÆO

proposita a

JOHANNE LYMAN, LAUR. FIL.

Fierdhundrensi.

Upsaliæ 1756. Decemb. 4.

VESTES primum ab hominibus usitatæ fuere, ut tegerent corpus, & injurias ab illo repellerent externas, dein ut illud ornarent. Vestimenta, quæ naturæ maxime apta, ex *pellibus* Quadrupedum conficiuntur; purissima vero Lintea sunt & similia, quæ ex cortice plantarum, imprimis *Lini*, parantur. Illa inserviunt præcipue contra frigus, hæc imprimis contra æstum. Ambo hæc vestimentorum genera absolvunt plerorumque gentium indutus. Sed cum luxus non adquiescat in utilissimo, in id totus quantus nititur, ut adquirat id, quod pretiosum est, & ornat; emit itaque æque care pretiosum, ac illud, quod summa utilitate sese commendat. Indi existimarunt, se invenisse gratam quandam materiem in fructu *Bombacis* & *Gossypii*, idque eo magis, quum ipsa natura hanc producat absque eorum industria. Hæc etiam materia ceteris adhuc cognitis mollior erat.

Aliam iterum vestimentorum materiem, eamque levissimam atque splendidissimam, detexerunt incolæ Asiæ borealis, nimirum ex *Serico*.

Hac de re in præsentî negotio uberius agere constitui, cum cultus hic luxui perdilectus sit, quo honoratiores, cortice quasi nobiliori, a plebejis distinguuntur. Si omnes & singuli in eo conspirarent, utilissima esse quærenda & retinenda, *Serico* quidem carere possemus; Sed quum ritus & consuetudo (*la mode*) nullas ferat demonstrationes, consultius est concedere, quam opinioni suæ, licet veræ, præfractè inhærere.

Oeconomi hujus ævi calculum fecerant, quantum pro serico asportando in Sueciam quotannis impendatur, inque his b. m. M. Triewald *a)* demonstravit, illud longe lateque superare pretium ferri, quod quovis anno in patria conficitur. Et Clariss. E. G. Lijbbeck, Lundens. Prof. Celeberrimus, in oratione coram Acad. Sc. R. S. habita, computavit, ferici crudi 20000 libr. in Sueciam quotannis inferri, quod ad minimum facit 240000 thal. arg. si quavis libra 12 th. arg. æstimetur *).

Hanc itaque rem intactam relinquere diutius, eo minus convenit, cum in Patria artes manuariæ & œconomia tanta hodie coli cœperint industria. Haud itaque dubito, me opus suscepisse gratum, licet vires meas tenerrimas superans, si paucis verbis, quod alii diffuso dicendi genere, conatus fuerim adumbrare BOMBYCEM, ejusque culturam in patria etiam possibilem.

Heic tamen observasse juvabit, me tantum ea expositurum, quæ ad forum Historiæ naturalis pertinent,

a) Act. S. R. S. 1745.
Okt. 1755. habit.

*) Vide ejus orat. die XVIII.

tinent, cetera enim relinquo œconomis nostris de patria optime meritis, qui pensum suum hac in re fere absolverunt. Nec me fugit, nominatum Triewald ex professo, ut dici solet, proposuisse Historiam horum insectorum in *Actis Holmens.* pro anno 1745, adeo ut Optimis Auctoris hac in re jure omni adnumeretur; sed cum omnibus ad manus non sit liber pretiosus plurium voluminum, vulgus vero desideret brevissimam viam hoc in negotio, solum in id operam collocabo, ut ex auctoribus optimis & observatione propria, proponam compendium historiæ hujus insecti perbreve, sed forte sufficiens.

Manebo itaque præcipue in illis, quæ maxime necessaria sunt, nimirum in Bombycis historia ejusque cibo, scilicet Moro.

Anatomiam Bombycis sicco pede prætereo, quum optime delineata sit a *Malpighio* aliisque. Præterea existimamus, vulgum æque posse carere hoc cognitione, ac agricolæ ignorant Boum; atque Cerealium Anatomiam.

CAP. I.

Vero simile est, Chineses primum invenisse sericum, cum in hac orbis parte Bombyces solum reperiantur spontanei, & natio hæc, inter gentes, naturam omnium maxime imitari studeat *a*). Poëtæ prisce existimarunt gentem quandam, nomine Ser vel

---

*) In Asia, & copiose in China, reperitur etiam alia Phalæna larva, quæ net folliculos serici, magnitudine insignes, ex quibus fila interdum plurimum orgyiarum extricari possunt; hæc firmiora & tenaciora sunt, sed difficile ad finem perducuntur, ideoque etiam communiter carminantur; hæc species, quæ nominatur Phalæna Atlas, & consumit folia citri, delineata est in Pet. gaz. t. 8. f. 7. & Merian. surin. t. 52. & forte 65. Etiam Americæ est alumna.

vel Seres primum detexisse & coluisse hoc lanuginis genus, unde forte nomen agnosceret. Sed cum dicant, sericum latere in fructu arboris cujusdam, fieri potuit, ut confuderint Gossypium cum serico; hanc tamen quæstionem nostram non facimus, siquidem nostrum non tangat propositum. Deinde cultura serici e regno Chinensi per varias regiones ad Persas pervenit, hinc vero postea ad Græcos, Alexandro Magno bella adversus Persas gerente. Græci tum primum obtinuerunt Bombycis cognitionem, sed non didicerunt artem manuariam atque œconomicam sericum præparandi. Dum vero ceteræ artes atque scientiæ hinc ad Romanos pervenerunt, hæc etiam, licet imperfecta, accessit. *Justinianus* prudentissimus regni occidentalis Imperator, perspiciciens, quantum lucri Persæ per sericum ex ejus regno ceperint, A. 533 duos misit nuncios, qui apud eos hanc perdiscerent artem, & secum domum portarent Phalænas Bombyces; sed cum hæc in itinere perierint, opera hac vice irrita fuit. Propterea iterum alii profecti sunt, qui ova earum adsportarent, & tum primum limites occuparunt Europæ. Initio tamen institutum impediabatur, adeo ut cultura serici non prius, quam Anno 1130 ad Siciliam, sub Rege *Rogero*, pervenit, qui postea hanc artem propagandam curavit in nuperrime accepto regno Neapolitano, unde postea in Italiam, Hispaniam, Galliam & Borussia migravit.

CAP. II.

MORUS Bombycis proprius, sapidissimus & saluberrimus est cibus, & ubi illa crescit, ibi etiam coli potest sericum. Satis superque nobis constat, Bombycem vesci posse foliis Lactucæ, Cichorii, Leontodontis, Ulmi & Utricæ, teste quoque *Bellonio* in Æthiopia, foliis Ficus. At vero ex hoc victu magis

magis fragile Bombyx net sericum, ipse languidus, minus nitidus evadit, sæpeque emoritur. Qui itaque sericum obtinere vult nobilius, necessario sibi adquirat Moros, quibus Bombyces suos alat.

Morus est arbor affinitate quadam conjuncta cum Urtica, floribus masculinis distinctis a femininis, quatuor staminibus atque duobus pistillis *a*). Quædam Mori species marem & feminam in una eademque gerunt arbore, quædam in diversis. Arbores veræ feminæ baccas ferunt, masculis licet destitutæ, quo in casu calyx evadit succulentus, baccamque mentitur, non vero producit pericarpium pulposum. In *Spec. Plantar.* enumerantur variæ quidem Mori species, ut *Alba, Nigra, Rubra, Tatarica, Indica, Papyrifera, Tinctoria*, an vero duarum postremarum folia arrideant Bombyci, adhuc nos fugit.

Morus alba in China sponte crescit, quæ habetur pro solo natali Bombycis. Hinc credere fas est, hanc Bombycum naturæ maxime convenire. Apud nos vero in Hybernacula per hyemen introducitur, at in Scania sub dio crescit non infrequens in hortis; sed quamdiu nostrates in Bombycum cultura operam minus collocarunt, hæc species susque deque habita fuit, propterea quod baccæ ejus fatui sint saporis. Ex Observationibus meteorologicis constat: hyemes apud Chinensis juxta Peekin, ubi etiam hæc sponte provenit, æque gelidas esse ac apud nos; unde etiam facile concludimus, illam etiam nostrum ferre clima. Idem testatur N. D. PRÆS. in Itin. Scanico, *b*) observans, Mori hanc speciem, ne quidem sub dio, in Scaniæ hortis periisse per intensissimum gelu Anno 1739 & 1740. Folia Mori Albæ teneriora

a) Cfr. N. D. PRÆS. Gen. Plant. edit. V:ta N:o 936.

b) Cfr. Ejusd. It. Scan. pag. 83.

neriora sunt ceteris, facilius itaque Bombycum recens natorum dentibus conteruntur. Ex allatis negari nequit, hanc arborem ferre posse clima Scaniæ meridionalis, Blekingiæ & Hallandiæ, quæ regiones utique sufficerent ad sustentandos tot Bombyces, quot serico producendo opus est in Suecia.

Morus nigra, quæ esculentas sapidissimasque fert baccas, etiam Bombyci est victui, licet paululum duriora & crassiora sint ejus folia. Frequens est hæc in hybernaculis Sueciæ superioris, sed præcipue hortulani arbores feminas eligunt, cum mares baccis careant. Scaniæ hortis sub dio modicam fert hyemem. Sed cum sæpius in Suecia intra quindecim aut novendecim annos atroces insurgant hyemes, gelu aduruntur, quemadmodum intra Annos 1739 & 1741 accidebat. Tunc omnes fere arbores Scanicæ, præter unam in foro Ystadensi confitam, ita lædebantur, ut subsequente æstate nulla promerent folia. Hinc maxima pars incolarum, Moros suas ut deperditas amputarunt. Alii hoc negligentes cum fructu reperibant, has subsequente æstate 1742 regerminare & foliis vestiri c). Sic etiam hæc *Mori* species cum lucro feri potest in meridionalibus Sueciæ provinciis; sed observasse juvabit, hanc magis succulenta delectari terra quam ceteras, littoraque amare ventis exposita.

Morus rubra Americam septentrionalem, ut solum natale, agnoscit. Hæc majora, quam præcedentes, exhibet folia, molliora vero quam *Morus nigra*, sed duriora quam *Morus alba*. Unde etiam, quando harum trium Mororum folia Bombycibus apponuntur, primum devorant folia *Mori albæ*, dein eligunt rubræ, ultimo nigræ. Ex Botanicis constat, Morum rubram ad Quebecum usque sponte crescere, ubi hyemes

---

c) N. D. PRÆS. It. Scan. p. 261.

hyemes æque gelidæ sunt ac in Suecia. Hoc impulit N. D. PRÆSIDEM, una cum L. B. S. C. BJELKE, præter Ceteros ex Ac. Scient. Holmenfi, ad proponendum, ut aliquis rerum naturalium cognitione imbutus, ad Americam Septentrionalem mitteretur, qui inter alia detegeret, num hæc in Suecia cum fructu feri possit, & quale inde sericum neat Bombyx. Hoc iter periculi & laboris plenum in se suscepit Cl. D. KALM, hodie Aboënsium Professor Celeberrimus, & ita absolvit, ut jam, sub dio, in variis nostris hortis egregie adolescat Morus hæc. Sed cum ab eo tempore intentâ adhuc nulla apud nos exstiterit hyems, certi quid hoc in negotio statuere non valemus. Interim nobis constat, hanc exhibere Bombyci suavissimum cibum, nobisque sericum haud vilis pretii.

Mori tataricæ specimem siccum ad N. D. PRÆSIDEM missum fuit ab expeditionis Asiaticæ Adfessore Heinzelman, quod juxta Emporium Tanais (Azow) in silvis crescens observavit. Ex Geographicis & observationibus Meteorologicis scimus, ibidem rigidiores esse hyemes quam apud nos; Quamdiu vero non intraverit Europæorum hortos, nec affirmare, neque negare possumus, num hoc in negotio nobis nostroque usui satisfaciat.

Morus indica descripta est in horto Malabarico & nuper in Auctuario Rumpfi p. 8. t. 5. Illa eo minus nobis prodest, quum imperfectas quasi habeat gemmas, adeo ut hyemes nostras ferre nequeat. Sic, licet Bombyx hisce duabus postremis vesci possit, eas tamen ut superfluas seponimus.

CAP. III.

Ova Bombycum per literas & commercia facile e regionibus Europæ meridionalibus obtinere possumus

sumus illæsa, gravissima licet hyeme. Servari tamen debent in loco frigidiori, ne calore excludantur cito nimis, vel quando nulla inveniuntur folia Mori. Hinc inclusa lagenis vitreis in cella deponi debent, ne mucorem contrahant, vel ab insectis devorentur. Et cum sero vernet Morus, exclusioni ova non sunt tradenda prius, quam vernavit Morus. Tum ponenda sunt in loco tepido, & ibi intra quatuor vel octo dies excluduntur. Larvis parvis, atris, nuper editis folia Lactucæ porrigi solent, usque dum firmiores evadant dentes, præsertim si folia Mori sint adultiora. Postea foliis Mori aluntur; circa quod probe cavendum, ne sicca & arida, neque rore aut imbre humida sint folia; ex his enim hydropem contrahunt. Recentia illis dantur folia, quando arefiunt proposita, vel illa devorarunt. Quando sicca evadunt folia, una cum excrementis ejicienda sunt, ne Larvæ, quotidie ex illorum fœtore inquinatæ, morbis graventur & emoriantur; adeoque methodus Chinesium egregia est, capsulas scilicet subtus tegere rete, ut consumtis in priori foliis, ex ea sponte se recipiant in novum super impositum vas, recentibus foliis impletum, quum facile percipiant nova folia, neque hoc pacto manibus aut instrumentis transponenda lædantur. Ab ovo, usque dum pupæ evadunt Bombyces, & nere incipiunt, quinque fere præterfluunt hebdomades, quo tempore in domibus asservandi sunt, ne percant rigore aëris, rore, noctibus frigidis, nec a Passeribus aliisque devorentur avibus, nec ab Ichneumonibus lædantur. Cavere etiam debemus, ne vapore pereant.

Sub ipsa Bombycum scena quinque occurrunt stadia, quæ quatuor distinguuntur SOMNIS, qui nihil aliud important, quam tempus illud quadripartitum, quod vitam eorum demetitur, antequam Phalænæ evadunt. Ex horum temporum cognitione dignoscere licet eorum ætatem & morbos infestantes.

Primum

Primum stadium ab ovo, durat per septem dies ad depositionem vestis fuscæ, quo primus somnus Niger esse dicitur, tunc duobus postremis diebus vix edit.

Secundum numeratur spatium temporis abhinc octo dierum, dum vestimenta induens alba, iterum edere desinit, sub somno secundo sc. *Albo*.

Pro *Tertio* habentur octo illi dies a præcedentibus, dum iterum tertia vice nova ornatur cute, quod tertio somno *Desquamationes* comprehenditur.

Quartum absolvunt dies octo sequentes, quibus exactis ultimum corium deponunt, sub somno dicto quarto *Excoriationis*.

Quinto stadio iterum edere continuant per septiduum, abstinent dein ab omni cibo & nere incipiunt.

Hæc quinque stadia inter quatuor somnos, iis, qui Bombyces colunt, regulæ instar erunt, secundum quam pabulum illis porrigant. *Primo* stadio aliquoties de die illis tradenda sunt folia. *Secundo* semper bis, mane & vesperi. *Tertio* ad minimum ter de die appetunt recentia folia. *Quarto* pluries de die nova expectant, tam enim avidè edunt, ut dentium crepitus audiatur. *Quinto* stadio minime esurire debent, quoniam inde minus nent. Sub somno nulla folia afferantur, sed in quiete relinquuntur; ideoque necesse est, ut Larvæ sint ætate æquales, nec aliæ teneriores, aliæ adultiores simul mixtæ, sed in distinctis vasculis asservatæ; minime autem oportet mutare vasa sub somno earum, quum sub hoc actu in quiete degant necesse sit; ceterum observandum, ut sufficiens semper illis locus concedatur, plures enim si arte coacerventur, sæpius ægrotant, & morbis contagiosis inficiuntur, quibus facile plurimi pereunt.

Sub primo stadio cavendum a frigore, ne lædantur, adeoque si frigidior infurgat tempeſtas, calore foci mitiganda eſt. Adultiores facti facilius ferunt tempeſtatem, ideoque in quacunq; domo facile conſervantur, modo non fenestræ æſtui meridiano nimis expoſitæ ſunt. Obſervandum etiam, ne ex calore fornacum ædis, vel fœtore loci, moleſtiam patiantur. Cavendum ſemper a Muribus, Avibus, Ichneumonibus ſimilibuſque hoſpitiſus. Solet autem domus inſtar Bibliothecæ inſtrui, quibus vaſa imponuntur, Larvis apta. Inprimis proſpiciendum eſt, ut cibus e recentibus foliis non deficiat; ut locus a ſordibus purus; ut aër ſiccus, non ſuffocans aut fœtidus; ut calor non nimius adſit; ut ægri juſto tempore removeantur, qui facile trifti colore dignoſcuntur. Poſtea dum per duos dies cibo abſtinuerint, glabritie nitentes pellucidique nere incipiunt, & ad ſubeundam aliam mutationem apti evadunt. Tunc inſtrumento quodam ſub ore, duobus poris inſtructo, præditi ſunt, quo ſecernunt liquorem quendam viſcidum & in aëre indureſcentem ad formam duorum filorum. Huic fundamento innitur folliculus Bombycis, conſtans sæpe filo 100 orgyiarum, juxta magnitudinem ultimi articuli pollicis. *)

Hoc opus uno vel duobus perficit diebus, quo abſoluto, intra folliculum, in pupam transformatur. Hic jacet fere immobilis, ſine ore pedibuſque quatuordecim circiter dies. Dein pupæ exiit veſtem, dum evomit liquorem, menſtrum verum ſerici, quod aperit folliculum, & inde exit vibrans alas, ut ſiccetur.

In

---

*) *Color ſerici albus & flavus differt tantum varietate.*

In Scenam itaque prodit jam PHALÆNA (Bombyx) *pectinicornis elinguis, alis reversis albidis: fasciis obsoletis fuscis; macula lunari.*

Aldrov. inf. 280-282. 246. f. 2. 3.

Fonst. inf. t. 22. Papilio Bombyx.

Mouff. lat. 181. Bombyx.

Mer. eur. 1. p. t. 1.

Gæd. belg. 1. p. 93. t. 42.

List. Gæd. 84. f. 32.

Blank. belg. 60. t. 9. f. D. E. F.

Charl. onom. 40. Papilio Bombyx.

Alb. angl. t. 12. f. 16.

Bradl. nat. t. 27. f. 1. E. 1.

Triewald Act. Stockh. R. S. 1745.

Fn. Sw. 258. 833.

Vulgo *Bombyx*. Svet. *Silkesmatk.*

Gall. *Ver à foye.*

PHALÆNA est mediæ magnitudinis, pallida, albicans. Oculi nigri. Antennæ albæ, pectinatae, radiis nigris. *Alæ superiores* albidæ: fasciis obsoletis, fuscescentibus, angustioribus, longioribus posticis, juxta apicem excavatæ, macula lunari in medio disci. *Alæ inferiores* latiores, postice versus anum etjamnum latiores, margine exteriori prominentes ante superiorem alam, macula obscuriori ad marginem teneriorem versus abdomen.

Postquam Phalænæ evadunt, nihil nisi venem spirant, vertunt sese undiquaque, usque dum abdomine feminas tangant, tunc coeuntes retrorsum, canum instar hamo penis cohærent. Jam immobilis fere est mas, nisi aliquoties tremere alis. Separatus vero postea exsuccus & torpescens, post

duos dies moritur. Femina vero hisce peractis nuptiis evacuat materiam quandam fluidam, fusco-luteam, inquinantem locum cui immittitur, ibidemque ova sua deponit. Ova hæc primo sunt flava, dein grisea & opaca, præ ceteris rotunda & compressa. Postea etiam femina, ut mas, languide e vita decedit.

Sic ætas Bombycum octo circumscribitur hebdomadibus. Cum apud nos æstas duos per menses æque jucunda sit ac alibi, licet non tam calida, ad colendos tamen Bombyces sufficit, & Morus alba nostrum ferat clima, per legitimam consequentiam sequitur, Bombyces in patria coli & posse & debere.

Raptim

LXXV.

MIGRATIONES AVIUM

SUB PRÆSIDIO

D. D. CAR. LINNÆI

propositæ a

CAROL. DAN. EKMARCK

Ostro - Gotho.

Upsaliæ 1757. Martii 2.

Intermittii Deorum Aves.

PRÆFATIO.

Ex omnibus illis bonis, quæ in globo nostro Terraqueo, hominum tam utilitatis, quam jucunditatis, promovendæ gratia, a Creatore omnipotente condita sunt, *Aves* animum meum cum maxima demulcerunt delectatione, quarum tanta formæ species est, ut, me quidem iudice, in voluptatem humani generis nihil sit excellentius. Quid enim cum Trochili splendida pulchritudine æquari potest? quid caudam pictam Pavonis vincit? Hæc tamen Naturæ artificia sola non sunt, quæ nostram merentur attentionem: unamquamque Avium si debita accuratione intueri placuerit, admirationis nostræ materiem facillime reperire licebit am-

plissimam; tantis enim omnes colorum varietatibus fulgere videmus, qui aptissima gaudentes proportionem, se invicem affabre excipiunt, ut pictorem, etiam artificiosissimum, colores ita permiscere nosse, ut naturam hac in re perfecte imitari queat, vix crediderim.

Avium Pennas earumque structuram singularem inspicientes, omnium earum nullam omnino esse, quæ tanta Artificis supremi non prodatur se compositam sapientia, ut ad mechanismum illius exquirendum & rite explanandum, quemadmodum etiam ipsam satis contemplandam, exiguum non sufficiat vitæ curriculum, luculenter invenimus; quæ, tanta licet arte fabricatæ, singulis tamen annis deciduæ, plantarum instar pereuntes, quotannis quoque recrescunt.

Uti pisces, in aquis degentes, mare immane & rapaces innatant fluvios, ita Avibus alarum quasi remigio uti, & aërem volando findere, concessum est. Levitatem itaque, quo legi huic naturæ eo facilius morem gerere possint, pernecessariam habent. Quare etiam quam compendiosissimas, ne quid, quo carere quidem possint, gravitatem illis addendo, cursum ipsarum celerem impediret, Aves videmus creatas. Hanc eandem ob causam *Cauda*, *Scroto*, *Vesica urinaria*, *Utero*, *Labiis*, *Manibus*; *Corpore calloso*, *Fornice*, *Epiglottide* &c. orbatas eas invenimus. *Maxillas* in rostrum nudas protraxit Magister Naturæ: brachiis *Remiges* loco infixit digitorum, quibus, ad iter per aërem agendum, eodem modo, quo nos remis cymbam propellimus, utuntur: uropygium *Rectricibus* instruxit, quibus, gubernaculi instar, quemadmodum pisces cauda sua, viam flectere norunt: *auriculas*, animalibus, illis donatis, auditum promovendo inservientes, eis necessarias non duxit, quare etiam illis privatæ, utpote in altis ut plurimum

num degentes, hostem appropinquantem visu facile observare possunt. *Uterus*, quod attulimus, Avibus intra corpus non est; cum vero ad generationem necessarius requiratur, hac singulari gaudent prerogativa, quod scilicet artificiale sibi construere possint, quo ova earum, æque ac naturali, excluduntur: *nidi* sunt, quos indigitasse volo. Tantas, nidos hos fingendi modus, ova incubandi, nuptias celebrandi & pullos denique pascendi, reliqua ut taceam, agnoscit varietates, quantas fere Avium novimus species, tantamque manifestat excellentiam, ut, hæc omnia si quis rite describere conaretur, idem esset, ac si æquori procelloso vastissimo lembo se conderet remis orbatum, testante Reaumurio.

Hæc & alia curiositatem allexere meam, flagrantique me affecere desiderio in Aves, quarum contemplatio, quoad *structuram, vestimenta, mores, oeconomiam, nomina, & denique notas*, quibus una ab altera dignoscitur, omnium, quæ hominum in commodum Natura protulit fœcunda, jucundissima mihi visa est, ulterius inquirendi.

Cum vero, ut pulcherrimæ, ita etiam animalium omnium apprehensu, & quarum nobis familiaritatem conciliemus, difficillimæ sint; cautissimæ enim, utrinque circumspectantes, hominemque ut hostem timentes, cum eo consuetudinem jungere non sustinent. Hinc sequitur, ut eos, qui, huic Zoologiæ parti operam navantes, in ea progressus facere cupiunt, quomodo sclopeto recte utantur, quo e longinquo eos prosternere queant, scire oporteat. Ejusmodi ipse Avibus innocuis, ad dies laboris vacuas, summo cum oblectamine me præbui inimicum, dum silvas intrans lucosque quietos, ubi animalia hæcce plumigera refugium potissimum habent, ea sagaciter exquisivi, & exquisita fixi. Quo denique eo perveni, ut Aves nostras in-

digenas, quoad plurimum partem, videre & examinare licuerit. Observationes itaque qualescunque heic Tibi B. L. communicare constitui, quarum benigniorem ut agas interpretem, est, quod abs Te expeto.

§. II.

MIGRATIONES.

Multas & varias illas, quæ contemplatione Avium se delectantibus, earum perpendendæ obviam veniunt, proprietates mittens, in unius solummodo, quam Aves plurimæ præ animalibus cæteris peculiarem fere habent, adumbratione, *Migrationem* scilicet earum, occupari, in animo mihi proposui.

Oeconomia, ita dicta, Divina, quam Naturam perlustrando a Conditore summo ita institutam, in levissimis etiam invenimus, ut cuique rei naturali, ad certos fines producendos, certas præscripserit leges, inter res certe maximi momenti est, ad quas mortalis unquam attendere queat. In illa enim, speculo quasi maxime limpido, excellentiam perspicimus omniscientiæ Divinæ, quæ, quo omnia, usui inservientia publico, eo majori peragantur dexteritate, ita sancitum voluit, ut cum lucro & utilitate semper conjuncta sint agentis. *Pisces*, maria innatantes vastissima, littorum aquas tepidas, ova exponendi gratia, ibi postea ut excludantur, instinctu naturæ quotannis petere coguntur; qua vero occasione in prædam tam piscatorum, quam animalium, quales sunt Accipitres, Anseres & alia, multi cedunt. *Scarabæus* terram sub fimo forat, eum in finem, ut ovum profundè, quod desiderat, ponere possit, ibique excluso, Scarabæo recenti esca non desit; hinc vero, in fœnus ruricolæ, terra stercoretur macra. *Lumbricus*, vermis ille subterraneus, cui & domicilio & nutrimento humo uti jucundum est, venerem per noctes

noctes supra terram exerciturus, superficiem vel crustam ejus perforat; quo eodem aquam per eam meabilem reddit, ut scilicet a terra, illa ne putrefiat, absorbeat. *Gordius* argillam vario meatu perterebrans, venas, per quas humores ad rivos & fontes se penetrare possunt, eo efficit. *Picus* vermibus intra arbores decisas & putredine correptas degentibus victitans, eos quærendo in festucas truncos hos demortuos conscindit minimas, ne diu inutiles & tristia extant spectacula. Et sic, ad certos usus producendos, singula a Creatore summo disposita sunt, & ita quidem, ut ex labore, salutem promovente publicam, quid lucrifaciat eum perficiens. Huc etiam Avium ita dictæ Migrationes pertinent: per quas hanc earum intelligimus proprietatem plurimis competentem, quod *terras sibi familiares quotannis linquentes, in alias, quædam magis, quædam minus remotas migrent.*

Singulis annis, summa cum admiratione, integros quasi exercitus Avium in phalanges aut aciem instructos, hybernis desertis, regiones intelligo calidiores, ubi hyemem, magnum terrarum nostrarum borealium frigus ad evitandum egerunt, nos iterum tempore verno invisuros videmus; quorum quibusdam hic servatur ordo, ut, latera sua invicem tegentes, recta linea volando incedant; aliæ angulum constituunt, ita ut media ætherem prima perfringat, postea ei proxima, & sic porro; aliæ in cuneum more pugnantium structæ aërem perrumpunt *a*); aliæ, una alteram insequente, longo procedunt agmine. Quis vero omnes his a natura præscriptas recitare valet leges?

N n 5

Autumno

---

a) Hanc Grues migrantes officere figuram, observavit Cicero, ideo etiam dicens: Grues cum loca calidiora pertransmittunt, Trianguli efficiunt formam. Nat. Deor. 2: 49.

Autumno autem, ut, contabescentibus herbis, frigore accrescente, quoad plurimam partem evanescent Insecta, sic etiam Aves, his absconditis, calidiores ad provincias, nos relinquentes, iter pergunt veloces.

N. D. Præses in Itinere Lapponico mss. commemorat, quod A. 1732. totum Calicem fluvium, qui omnium e Lapponia in fretum currentium maximus quidem non est, Anatibus, numero exercitum superantibus Artaxerxis, per octiduum fere, dies noctesque contactum videret, ut tantam Avium copiam unquam existere, vix sibi persuadere potuisset, quæ omnes mare primum petebant, iter dein meridiem versus continuantes. Si vero omnia Lapponiæ addamus flumina, tanta, sine dubio, singula Avium multitudine abundantia, quantus non inde resurgit numerus, e Lapponia tamen sola, migrantium?

Ubi vero hæ, & reliquæ omnes migratoriæ, itinere versentur confecto, quaque abeuntes ingradientur via, plerumque adhuc latet, & arcanum est, quod ad explorandum requiritur, ut multum laboris, industriæ & temporis impendant posteris; & implicatissimus hic, si penitus solvendus sit nodus, ut multis terræ locis huic rei attendant variæ gentes, & orbi postea erudito observata communicent, necessum est. Certe si aliquis Naturæ consultus in maxime australi *Hispania* aut *Italia* in Aves observaret, quando accedant aut recedant austrum & septentrionem versus, notatis scilicet *diebus mensis* & *Speciebus avium*, res hæc adeo obscura brevi maxime illustraretur; nec minus si alius ad idem attenderet *Constantinopoli*.

§. III.

AUCTORES.

Has Avium Migrationes aut ignorarunt, aut non

non tanti habuerunt antiqui naturæ curiosi plurimi, ut eas annotatu dignas judicaverint, quare non nisi dispersa quædam hujus rei in scriptis eorum invenimus vestigia; recentiores vero paulo majori industria hocce excolere argumentum auspicati sunt. Quatuor inprimis reperi, qui hæc Avium fugas debita sua dignati sunt attentione. *Petrus Bellonius* in *Observationibus* suis, multis commemorat paginis, se, in itinere suo Orientali, ante jam annos ducentos, Aves Migratorias vel versus meridiem, vel retro, aquilonem versus has suas accelerantes peregrinationes, vidisse, plurimas ultra Europam progredi putans. *Marcus Catesbæus* Migrationes hæc Avium, regiones vel australes, vel boreales petentium, in America septentrionali perspexit, quas etiam Tom. I. *Hist. Nat. Carol.* attigit. *J. T. Kleinii* in *Prodomo Hist. Avium* hanc proprietatem solide & mascule tractandam aggressus est, & annotata M. Catesbæi scrutatus, quæ ipse, hanc rem ad illustrandam, quæ pulcherrima sunt, invenerit, nobis reliquit. *Frid. Hasselquist* in itinerrario suo plurima de Avibus Ægyptum hyeme petentibus annotavit. Lubens ego fateor, quod, quamvis omni animi impetu in id incubuerim, ut naturam & indolem Avium indagarem, non nisi exiguam tamen earum in migrationes mihi conciliare valuerim notitiam, cum illis anni temporibus, quibus ad eas attendi & potest & debet, aliis negotiis vacuo ruri versari vix unquam licuerit, quam tamen, quoniam multorum observationes requirantur & industria, publico proponere non dubitavi: quo ipso, si non plus secum ferat utilitatis, Populares tamen meos ad huic Ornithologiæ parti operam navandam instigare voluerim; hæc cum Avium fugæ necubi æque dilucide, ac in regionibus nostris hyperboreis, perspicui possint.

§. IV.

C A U S S Æ.

Caussæ Migrationum harum variæ quidem sunt, potissimas vero Frigus esse existimo & Calorem. Avolantium omnium Aves *aquaticæ* maximam constituunt cohortem, partim ANSERES, utpote qui in aquis versantur, & hyeme, fluviis & lacubus nostris glacie obductis, hocce vivendi genere uti vetantur; nos itaque, antequam congelantur aquæ, deferere coguntur. Partim GRALLÆ, quæ, in paludibus vadantes, ex illis alimenta sumunt. Ab hoc autem ipso eorum penu, rigore hyemis, omnia loca palustria glacie conducentis, exclusæ, æstiva sua, urgente penuria, relinquunt. Migrantium quoque turbam PASSERES augent *tenuirostres*, qui, infectis, quibus victitant, instante hyeme, quoad plurimam partem abditis, inter nos vitam ulterius tenere non valentes, ut aliter sibi consulant, necessum habent.

Videmus itaque, caussarum emigrationum infimam non esse eorum, quæ ad usum vitæ pertinent, alimenti scilicet, in quibusdam locis inopiam, quæ deserunt, in aliis vero copiam, quæ petunt aves.

Hujus etiam in æstiva eligendo rationem habent. *Ciconiæ*, quæ serpentibus potissimum vescuntur, nos, earum multitudine liberatos, vix unquam visitant, sed in Scania plerumque æstivant, ubi *Columber Natrix*, in provinciis Sueciæ borealibus sat rarus, frequentissimus invenitur. Calamitas Laponiæ maxima in multitudine *Culicum pipientium* Fn. 1116. infinita consistit, qui tantis circumquaque volitant catervis, ut vix evitare possint incolæ, quin, dum loquuntur, respirant, vel, quocumque modo, ad minimum os aperiunt, eorum integra in buccam irruant examina. Hi omnes antequam exclusi fuerint, in multis illis, quibus inundatur Lapponia, aquis

quis larvæ jacent, & *Anatibus* esui sunt. Hanc itaque regionem *Anates* plurimas, & numerum provincias australiores inhabitantium longe superantes, ibi ut nidulentur, elegisse invenimus, idque eam ob causam, quod facile, & sine longa inquisitione, dum ova fovent, ea ne frigore lædantur, ex larvis dictis esculenta sibi procurare possint: inter illas enim obtinet polygamia, ubi in feminas solas omnem curam conjiciunt mares; tam ovis incubandi, quam fœtus exclusos nutriendi. *Larus parasiticus*, pisces ipse capere non valens, sed Laros alios, maxime edaces, prosequendo victum sibi procurans, lusus Clupearum, in sinu Bothnico frequentissimos, invisit, ibique copiosissimus cum aliorum lucratur damno.

RALLÆ plurimæ Lumbricis victitant; hinc æstate coguntur, ob calorem intensum aridamque inde terram, quam non ferunt lumbrici, deserere australes regiones, uti etiam *hyeme* boreales, dum gelu ad lumbricos aditum ipsis denegat.

Hæ emigrationes, vel fugæ, in quam autumnus, eminente frigore, se conferunt Aves, causæ sunt præcipuæ: possunt etiam plures esse, nobis ignotæ, ut structura ipsa corporis ratione transpirationis & alia. Reditus vero earum in regiones nostras hyperboreas, quem vere primo, ineunte æstate videmus, rationem reddere, opus majoris est difficultatis. *Paludes* & fluvios plurimos, quos, quæ terris nostris borealibus, alpibus præsertim Lapponiæ altissimis, tempore brumali cadit, & vere, admisto calore solis, liquefcit, procreat nivium copia magna, culicum, quibus victitant plurimæ, multitudine abundantantes, reditus causam non habeo minimam. *Dies longiores* & noctes lucidæ, de quibus tempore æstivo lætamur, tam sibimetipsis, quam pullis suis gulosis, penum commode comparandi, occasionem præbent.

Silvæ

Silvæ nostræ vastæ densæque Avibus, homines strepitumque omnem timentibus, refugia & domicilia sunt aptissima. Calor regnorum Europæ australium magnus, plumis ad minimum pellitas, quales sunt Anseres, ad plagam sibi frigidiorē quærendam compellit. Patria præterea & Consuetudo nec minima conferunt; ad loca enim, quibus, tam in victum sibi pullisque suis acquirendo facili, quam aliis prærogativis gaudente, vita antea fructi sunt, iisdem iterum ut utantur commodis, revertuntur. Unam eandemque itaque Ciconiam eodem quotannis nidulari camino, quem per antea plures inhabitaverit, haud raro observamus. Per octennium integrum una eademque Alno cavernosa Sturnum claudum, hyeme licet semper abesset, unaquaque æstate, nidificasse vidi. Anni præterfluxere, ad minimum sex, per quos Tinnunculum uno eodemque foramine turris cujusdam pullos exclusisse, observavi. In Lauris Horti Academici Upsaliensis per sexennium, quovis vere, Motacillæ duæ albæ nidulos construxerunt, quæ jam mansuetæ, Gallinarum instar, homines non fugiunt, & eo ipso ab aliis sui generis timidis evidenter distinctæ.

§. V.

EXOTICÆ.

*

*

*

* CATESBÆUS, qui Aves *Americæ septentrionalis* earumque migrationes sedulo observavit, sequentes præcipue commemorat migratorias.

1. FALCO *forficatus* pag. 4. autumno decedit, nec unquam per hyemem in Carolina conspicitur.

2. PSITTACUS *carolinensis* p. 11. circa initium hyemis e Carolina austrum versus aufugit.

3. CUCULUS *americanus* p. 9. hyeme non apparet, sed autumno, quemadmodum *canorus* noster, abit.

4. TRO-

4. TROCHILUS *Colubris* p. 63. in Carolina nidificat, instante vero hyeme in Americam meridionalem migrat.

5. ANAS *canadensis* p. 92. &

6. ANAS *bucephala* p. 95. e regionibus Americæ septentrionalis in Carolinam, vel ultra, hieme fugiunt.

7. ARDEA *cerulea* p. 76. tempore vernali in Carolina copiosissima conspicitur, ceterum infrequens. Quo indicatur, septentrionem versus eam reverti, oris australioribus, in quas eam frigora hyberna fugaverant, relictis.

8. ARDEA *alba* p. 77. in Carolina nidulatur, autumno discedens.

9. ARDEA *virescens* p. 80. in Carolina nidificat, & hyeme nunquam repertam, meridiem autumno petere, putat Cl. Catesbæus.

10. TANTALUS *Loculator* p. 81. exeunte æstate Carolinam turmatim frequentissimus advolat; mense autem Novembri omnes decedunt. Ex quo concluditur, in plagis magis borealibus eos nidos suos æstate fixisse, & Carolinam, in austrum tendentes, præmittere.

SCOLOPAX *alba* p. 82. æstate præcipite Carolinam, dum ingens ibi semper pluvia cadit, frequens adit, in locis humidis degens.

12. TRINGA *fusca* p. 83. medio Septembri Carolinam quotannis adveniens, ad paludes & prata uliginosa versatur, ultra vero hebdomadas sex non commoratur, sed in Americam meridionalem descendit, & ante idem tempus anni sequentis non videnda est b).

COLUM-

---

b) Illam ob rationem Americam meridionalem has petere, existimat D:nus Catesby, ut ibi nidificent & ova excludant, Caro-

13. COLUMBA *macroura* p. 23. Tempore brumali, præsertim dum frigora intensissima sunt, e Canada in Carolinam & Virginiam copiosissimæ descendunt hæ, nec ibi subsistentes, austrum versus ulterius procedunt. Hyemes Americæ dum leniores sunt, earum paucissimæ conspiciuntur. Notandum est, quod redeuntes nunquam Carolinam pervolent: nec, qua ingrediantur via, novit quis. De peregrinationibus PALUMBI *hujus migratorii* vide plura apud Auct. p. 23.

ALAUDA *alpestris* p. 32. Americæ Septentrionalis avis, in Virginia & Carolina hybernat, mature, sub finem hyemis, decedens.

15. FRINGILLA *hyemalis* p. 36. hyemem in Carolina & Virginia consumit, æstate vero nunquam reperitur, sed vere discedit, regiones, exinde quod sequitur, adiens septentrionales, ubi nidulos suos construit.

16. FRINGILLA *Oryzivora* p. 14. Initio mensis Septembris, Oryza in Virginia & Carolina adhuc molli, eadem in Cuba & adjacentibus insulis, ubi prius maturescit, horreis reposita, harum turmæ, ex *feminis* solis compositæ, quod peculiare & probandum est, adveniunt maximæ, hebdomadas circiter tres, usque dum exdurescat Oryza, commorantur, & circa finem mensis discedunt: quo autem tendunt, non novimus. Maribus postea conveniunt, quibus conjunctæ, initio veris per Carolinam regressum habent.

17. FRINGILLA *purpurea* p. 41. per hyemem abest.

18. MO'TA-

Carolinam enim valde frigidam habet. Analogiæ vero magis conveniens videtur, quod in regionibus borealibus multiplicatæ, autumno, ad frigora vitanda, meridiem petant.

18. MOTACILLA *Sialis* p. 47. æstivo tempore in Carolina reperitur.

19. LANIUS *Tyrannus* p. 55.

20. MOTACILLA *rubra* p. 56.

21. MOTACILLA - - p. 66. &

22. MOTACILLA - - p. 53. instante hyeme, in Americam Meridionalem avolant, & vere novo redeunt.

23. HIRUNDO *purpurea* p. 51. &

24. CAPRIMULGUS *europæus*, absconditis insectis, disparent.

Cæteræ, quarum attingit migrationes, quod autumno abeant, verbo denunciat.

* * *

* * *

* * *

* KLEINIUS, qui Gedani ex professo & indefessa diligentia in Migrationes Avium inquisivit, sequentia præsertim adfert:

25. ANATÈS, *Anseres* in specie, verno tempore quotannis trans Mare Balthicum tendunt; idem iter autumno repetunt. pag. 194.

26. COLYMBUS *arcticus* ex Lapponia, sive verno sive autumnali tempore hospes.

27. LARI partim in Chersoneso Helensi nidulantur, ubi fruticeta sunt interjectis lapidibus & gurgitibus, partim in altis littoribus insulæ Nehringæ;

28. STERNA *Hirundo* autem in arundinetis Cassubiæ nidulatur: ingruente hyeme omnes revertuntur, unde venerint, Sundam Maris Balthici versus. p. 195.

29. ARDEA ad Borysthenem, & plus ultra in imperio Ottomannico portionis Europææ, commode stabulare possunt. p. 193.

30. GRUES per integrum annum ad paludes Lithuanicas, in Podolia, ad Borysthenem & Hellepontum usque reperiuntur, quo & nostrates comode pervolant, in itinere spicas segetesque novas legentes. p. 92.

31. RALLUS *Crex* Angliam hyeme petit, ut statuit Schwenckfeldius.

32. TETRAO *Coturnix* forte Sendomiriam, Ukrainam vel Podoliam & Valachiam petit. p. 190.

33. TRINGÆ - incredibilibus multitudinibus verno tempore in Polonia & Borussia nidulantur, appropinquante autumno turmatim avolant; in Anglia autem per totam æstatem non conspiciuntur, sed autumno frequentissimæ adveniunt, tota hyeme permanentes, demum versus ver decedunt. p. 187.

34. TRINGA *Arquata* quotannis ad Hypocæcia medio Aprili ad primos dies Maji accedit, quam plagam iterum exeunte autumno abiens sequitur. p. 187.

35. CERTHIA *familiaris* paria fata subit. p. 187.

36. EMBERIZA *nivalis* hyeme advenit e Lapponia gregatim, per majorem Podoliam tandem ad alpes usque Carpathicas pergens; mensibus Februario & Martio redux. p. 186.

37. CAPRIMULGUS *europæus* hyeme non amplius apparet, Scarabæis similibusque insectis conditis. p. 185.

38. LUSCINIA & CURRUCA evanescunt. p. 283.

39. TURDI *musici*, *iliaci*, *pilares* per Livoniam, Curlandiam & Borussiam ex Sibiria aut Lapponia per quatuordecim dies post Michaëlem incredibili copia abeunt in alpes usque; exinde *Turdi minores* vineta Italorum permeant. p. 179.

40. STUR-

40. STURNI in majorem Poloniam abeunt, inde juxta montes Carpathicos semicirculum Crimæ tenus describunt, sequè in Ukrainam conferunt, si-ve eadem via si-ve per Lithuaniam quasi mendicantes loco alio in alium, tandem redeunt. p. 177. At Willughbæus Ornith. 145. per totam hyemem in Anglia permanere observat.

41. TRINGA *Vanellus*, CHARADRIUS *Pluvialis* & *Hiaticula* in paludibus Lithuanicis hybernant. p. 175.

HIRUNDINES & CICONIAS intra aquam se demergere per hyemem, pulcherrimis observationibus demonstrat. p. 192 & seq.

*

*

*

* *HASSELQUIST* p. m. in itinere suo Orientali pulcherrima observavit, e quibus excerpta nonnulla, hanc ipsam tangentia rem, ad pagellas has illustrandas, adferre haud ineptum existimaverim, quæ sequentia sunt:

43. TRINGA *Charadrius* & SCOLOPACES variæ mensibus Decembri & Januario Natoliam ingrediuntur, ad *Ægyptum* vero, ubi hyberna sumunt, ex Græcia & Turcia, quemadmodum ex Europa in *Natoliam* proficiscuntur, initio Octobris accedunt.

44. STURNUS e Gallia, Italia & Europa australi *Ægyptum* mensibus hyemalibus adit.

45. EMBERIZA *Hortulanus*, si-ve *Ficedula*, mense Septembri *Ægyptum* advenit.

46. CHARADRIUS *Pluvialis* mense Novembri ad *Ægyptum* accedit, ibique per totam hyemem & maximam veris partem commoratur. Numne itaque inter nos æstivantes Pluviales, qui etiam inter ultimas vere reduces sunt, tam longum expediisse iter credamus?

47. TRINGA *Vanellus* mense Septembri in *Ægyptum* pervenit, ubi per totum hyemale tempus manet. Verum quidem est, quod nostrates mature abeant, an vero *Ægyptum* petant, non facile dixerim.

48. ANAS *Boschas* & *Penelope* mense Novembri in *Ægyptum*, post inundationem Nili, frequentissimæ veniunt. Nostrates vero hucusque procedere, non crediderim.

49. TETRAO *Coturnix* ineunte Martio agros *Ægyptiorum* invisit, messe autem peracta evanescent omnes.

50. ARDEA *Grus*, de Turcia profecta, mense Octobri *Ægyptum* copiosa adit.

51. PELECANI *Onocratali*, medio Septembri, in phalanges ad angulum obtusum, Anatum Anserum instar, instructi, *Ægyptum* adveniunt, æstate vero ad mare Nigrum & littora Græciæ commorantur.

52. MONEDULA *Pyrrhocorax* exente Septembri, vel initio Novembris, sub finem inundationis, multitudine incredibili ad *Ægyptum* accedit, Ranas & amphibia alia, quæ tum totam illam obtugunt terram, cum *Ciconiis* & *Falconibus* legens. In Gallia & Anglia æstivans, nunquam in Suecia nostra reperta est.

§. VI.

INDIGENÆ.

Ut vero *Aves* paululum attingam *indigenas*, eas solummodo enumerando occupabor, quæ tempore autumnali, instante hyeme emigrantes, per æstatem solam inter nos habitant; quo dum regiones australes harum quasdam advenire observaverint exeri, unde venerint conjicere possint; me enim, ubi,
limiti-

limitibus patriæ transgressis, versentur, monstrare non valere, ut confitear necessum habeo. Eas quoque, quas per integrum brumalè tempus manentes, frigora nostra sustinere invenerim, percensere e re duxi.

* ACCIPITRUM ex Ordine plurimæ permanent, utpote quæ, venatione victum procurantes, per hyemem vitam inter nos sustinere possunt.

53. FALCONES quoad plurimam partem perennes nobis sunt, ut *Aquila*, *Æruginosus*, *Moschetus* & alii, qui hyeme c) haud raro, Gallinarum & Columbarum maximam in consternationem, pagos visitant. Qui vero emigrant, ut *Haliæetus*, Fn. Suec. 57. *Lanarius*, Fn. 61. *Milvus*, Fn. 59. d) *Buteo*,

O o 3

Fn.

c) *Opinio est vulgo familiaris, nullum ruricolis Accipitres a Feriis Purificationis Mariæ ad festum usque Michaëlis, aves eorum domesticas eripiendo, damnum dare: quod etiam ita sese plerumque habere, observatum est. Ex quo luculenter patet providentia & bonitas summi Moderatoris, qui avium harum, contra impetus hostis hujus truculentissimi nihil valentium, tantam gerit curam, ut immunitatem illis tempore, quo ova ponendo, eaque fovendo, ut & pullos nutriendo occupatæ sunt, invasionis inimici hujus dare placuerit; eodem modo, quo gallinas sylvestres, lumo aperta nidulantes, odore orbavit tempore, quo ovis incubant, ne sagacitate Vulpium ferarumque aliarum investigatæ, perirent.* •

d) *Milvi nidulantur Cauri eo tempore, quo a nobis absunt, æstate autem in Europam avolant, ut immensum solis ardorem fugiant. Bell. Obs. II. XXXVI. cfr. II. XXVIII. Cui addit Cusius, vix majorem in Cairo Milvorum frequentiam conspici, quam Londini. ubi eos interficere vetitum est, ut spurcitiem in plateas, vel etiam ipsum Thamesis flumen, quod urbem alluit, ejectam legant & devorent. Maxima quantitate eo confluunt,*

Fn. 64. *Tinnunculus*, Fn. 67. Amphibiis, Insectis & aliis ejusmodi, quæ abdidit hyems, vescuntur e).

52. Falco *Albicilla* Fn. 58. asperrima tantum hyeme visitur in Austria. *Kramer*.

53. Falco *Tinnunculus* eodem fere die cum *Motacilla alba* redit, dum primi prodeunt flores, qui sunt *Tussilago Farfara*, *Crocus sativus*, *Leucojum vernale*, *Galanthus nivalis* &c. Migrantem quoque fine mensis exsolationis concomitatur *Motacillam*.

Falcones reliqui migratorii primo redeunt vere, autumno autem, ad destructionem æstatis, catervatim decedunt.

STRIGES omnes per integrum hyemale tempus inter nos versari, crediderim: frequenter enim *Bubonem*, Fn. 45. *Ululam*, Fn. 48. & *Strigem albidam* Fn. 54. hyeme conspexi.

54. LANIOS, tam *Excubitozem*, Fn. 181. quam *Collurionem*, Fn. 180. non nisi æstate quidem unquam vidi; an vero inter aves migratorias sint, nec ne, dijudicare nescio.

* PICARUM ex Ordine aliæ permanent, emigrant aliæ.

55. CORVI per hyemem totam apud nos habitantes sunt:

56. *Corvus Corax*; Fn. 69. &

57. *Corvus Pica*, Fn. 76. quæ omnibus anni temporibus, æque hyeme, ac æstate, ad pagos deambulat;

58. *Corvus infauftus*, Fn. 187. per totum annum sylvas Norlandiæ inhabitans;

59. *Corvus glandarius*, Fn. 74. f) & quem medio hyemis inveni sæpe & confixi,

60. Cor-

e) Hinc concluditur, *Accipitres* hos migratorios, non nisi casu. Aliquid nobis afferre damni; cum præterea per totam hyemem absint.

f) Hæc cum pagos tempore hyemali advolat, maximi & insoliti frigoris indicium rusticis est.

60. *Corvus Caryocatactes*, Fn. 75. ex Helvetia, Stiria, Austria superiore initiante autumno volitat in Austriam inferiorem, teste *Kramero*.

Emigrant vero sequentes:

61. *Corvus fragilegus*, Fn. 70. vergente *mensē regelationis* g) ad nidos suos in falicibus, quæ medio fluvii Norcopiæ, ubi in Ostrogothia unice habitantes vidi, brevius crescunt, constructos redeunt, ibique in autumnum, usque dum a frigoribus fugantur, frequentissimæ æstivant.

Corvus Cornix, Fn. 71. Uplandiæ, ut & Tor-noæ, quod narravit, beatæ memoriæ, Dn. Arch. Rudbeck, totum brumale tempus terunt *Cornices*: in *Ostrogothia* vero quoad plurimam partem degunt, e *Smolandia* aliisque provinciis australioribus initio hyemis emigrant, ineunte *mensē regelationis* redeuntes. Tempore, quo absunt, ad littora maris, ubi hyeme, quisquillas legentes, visæ sunt, versantur: interdum etiam in viis stercore equina, nutrimenti gratia, rimari videntur.

63. *Corvus Monedula*, Fn. 72. eo modo, ac *Cornix*, *Smolandiam* & *Ostrogothiam* sat cito, & quidem vix peracta messe, relinquit, & *Sturni* vere affecla redit, circa Upsaliam vero totam per hyemem catervis magnis, in turribus altis, e. g. Upsaliæ antiquæ, residere videtur.

64. *Coracias Garrulus*, Fn. 73. peracta messe, mature abit, ad adventum Cuculi rediens.

65. CUCULUS *canorus*, Fn. 77. a cantu circa medium *mensis grossificationis* cessans h), in autumnum

O o 4

usque

g) Ex adventu hujus in Norcopiam, appropinquantem præfagiunt incolæ æstatem.

h) Narravit mihi quidam, cui fidem habere non dubito, se autumno adulto, & quidem exeunte mensē desoliationis,

usque nihilominus commoratur, dum in septis oleum & lupuli larvas legendo occupatus sapissime reperitur. Hyeme nunquam conspicitur, sed, adveniente vere, primis diebus *frondescentiæ* rediens, cantu se facile prodit.

66. JYNX *Torquilla*, Fn. 78. hyeme non apparet, vere autem remigrans, *Cuculi*, post quatuordecim dies, adventum ruricolis annunciat.

PICI omnes apud nos hybernant; larvis enim illis vescuntur insectorum, quæ totam per hyemem arboribus absconduntur demortuis. Hanc eandem ob causam.

67. SITTA *europæa* nos neque deserit, larvis illis *Dermestidum*, quæ lignum intra corticem sculptunt, plerumque victitans.

68. CERTHIAM *familiarem*, Fn. 213. omnium avium nostrarum sylvaticarum minime meticulosam, hyeme etiam, in truncis arborum reptantem, inveni.

69. UPUPA *Epops*, Fn. 185. Hanc esse, quam hyeme media, palude quadam aperta aliquando videbam, opinor. Æstate & autumno in Ostrogothia interdum apparet, hyeme vero nunquam; ut, si *Upupa* erat avis, quam videbam, casu retardatam existimem.

* AN.

---

tionis, ad pagum pertica, qua fulcitur lupulus, insidentem, & quidem cantantem, vidisse Cuculum. Sed singulare hoc, & quod ab adventu ad autumnum usque continuo non cantet, unusquisque novit. De proprietate vero illa, quam in quibusdam observavi avibus, quod scilicet gestus & sonum autumno recipiant vernalem, derivandum existimo: sic Tetraonem Urogallum & Tetricem autumno musitantes audivi: Picas quoque eodem modo, ac dum vere matrimonio iunguntur, garrientes ac se mutuo prosequentes autumno sæpius vidi.

* ANSERES plurimi migratorii sunt; hyeme enim, dum congelantur aquæ, ex illis ulterius nutrimentum plurimum, ut antea, sibi quærendi eis adimitur potestas. Regiones itaque omnes petunt calidiores, exceptis nonnullis, qui littora solummodo marina, ubi occupationibus suis a glacie non impediuntur, advolant.

ANATES autumnò evanescent omnes.

70. *Anas Cygnus*, Fn. 88. non procul hyernat, sed in littora Scaniæ, præcipue Malmogiam prope, avolat.

71. *Anas Anser*, Fn. 90. Sub finem mensis exsolationis catervatim emigrantibus, nullibi in Sueciæ maritimis hyerna sumere placet, quos vel finus Belgicos, vel magis longinquos, hyeme frequentari existimo. Vere novo, & quidem vergente mense regelationis, altum scindentes aërem, in phalanges regulares ad angulum plerumque obtusum instructi, remigrant, & nos prætervolantes, in Lapponiam usque, immo ulterius quidam, antequam æstiva attingant, properant.

72. *Anas Bernicla*, Fn. 91. In Belgio frequentissimæ hyemant, tantaque ibi copia capiuntur hæ, ut tabernæ, quibus Amstelodami aves venduntur, illis impletæ omnino sint. Versus plagam borealem omnes vere migrantes nos prætervolant, exceptis paucissimis, in Lapponiæ finitimis æstivantibus; reliquæ septentrionem pro meta habent ulteriorem.

73. *Anas hyemalis* Fn. 95. rarissime, & quidem dum durissima afflictamur hyeme, ad nos descendit, & ad fontes, qui frigore non constringuntur, reperitur. Quo indicatur, Mare glaciale, inter Lapponiam & polum arcticum, ipsi patriam esse, & quod ad nos rigor eam compellat acerrimus.

74. *Anas acuta*, Fn. 96. oras nostras maritimas, vere migrans, advenit; profectioem tamen suam ultra quatuordecim dies non tardans, utpote quæ nunquam apud nos nidulatur, iter septentrionem versus, & dubito an non ad mare album usque, accelerat. Incunte autumno nos iterum præterit, regiones petens australiores.

75. *Anas Boschas*, Fn. 97. una est Anatum, quæ brevissimum expediendum instituunt iter: in maritimis Scaniæ per totum sæpe brumale tempus manet, leniore inprimis hyeme; vehementiore autem, ad ripas Daniæ & Germaniæ se confert, & primas subsequitur remigrantes.

76. *Anas Clangula*; Fn. 100. totam interdum hyemem fluviis & cataractis non congelantibus, assidue se mergendo, terere conspicitur. Earum tamen plurimæ emigrant, omnium vero primæ reduces; & dum *menſe regelationis* franguntur glacies, hiatibus primis, in magnas collectæ innatant catervas. *Conchyliis* enim victitant & affinibus, quas profundo investigatas devorant, omnibusque anni temporibus, dum, glacie non impeditæ, se mergere solummodo possunt, eis obviis.

77. *Anas fusca*, Fn. 106. eodem modo cum *Clangula* vitam sustinens, in omnibus comes ejus est; iisdem cum ipsa temporibus & abit & redit.

78. *Anas Querquedula*, Fn. 109. & reliquæ omnes eminentia aufugiunt frigora, & hyeme redeunt finita.

79. MERGI omnes autumno abeunt, præcipiti vere redituri i).

PELECANUS *Carbo*, Fn. 116. Sinum Bothnicum, antequam a glacie ad sedem mutandam coactus

---

i) Quod in Ægypto hyemes, ut apud nos æſtates, ova ponendo & excludendo agant, urget Bellonius.

aëtus fuerit, non relinquit. Dum hyeme media Sueciam, Oceanum magnum petens, transmigrat, arboribus tectisque requiei gratia infidentem comperire licet.

81. ALCA *Torda*, Fn. 120. in rupes insularum maris præcipites ad d. 12. Maji immigrat. Unicum nido suo ovum parit, cum primis, ineunte Septembri, avolans.

82. COLYMBUS *arcticus*, Fn. 121. in lacubus ubique Sueciæ, provinciarum vero borealium frequentior, æstiva agens, autumno nos deserit, & provincias Germaniæ, proxime nobis adjacentes, quos vix transgreditur, adit. Ovorum pullorumque cura immunis, lacus intervaltat duos, rationem tempestatis habens, ut rusticis nostratibus volatus hujus pro eminentium pluviarum adstantisque ætus prognostico valeat.

83. Colymbus *auritus*, Fn. 123. in aquis nostris haud frequenter conspectus, in regionibus degit septentrionalibus, lacubus præsertim Lapponiæ, ubi nidulum suum, super aquas natantem ex scirpo Arundineque conficit. Singulare illud, cum, volandi potestate non gaudentem, autumno, hirundinum instar, aquis se submergere, D. D. Montin narratum k), aliter sese habere, quod scilicet volare possit, a Dn. Solandro in Lapponia postea observatum est. Eum itaque æque, ac omnes aliæ generis hujus, revera emigrare, cum hyeme semper absit, & hac sua fuga mare continuo incedere, terras enim continentes transmigrantem nunquam vidimus, probabiliter concludi potest.

84. PROCELLARIA *pelagica*, Fn. 249. Mare Balthicum nostrum non, nisi casu quodam pulsa, adve-

---

k) *Ann. acad. T. 2. p. 265.*

advenit l), sed Oceani incola vastissimi, in eo semper manens, procellas stridentes, fluctus rapidos, qui parvulam hancce omnino operire viderentur, tempestatesque horridissimas, navigiis grandibus, illisque quos vehunt, præsentem interitum minantes, magnopere, quod mirandum, superba spernit.

85. LARI & STERNÆ omnes appropinquantem aufugiunt hyemem; utrum vero oras solummodo maritimas adeant, an regiones petant calidiores, mihi non patet.

* GRALLÆ tanquam conjuratæ unanimiter in fugam se conjiciunt, ne earum unicam quidem, inter nos habitantem, invenire possimus; ut enim æstate in australibus degere nequeunt ob defectum lumbricorum terramque siccam; ita nec in frigidis ob eandem causam.

ARDEÆ omnes autumnò disparent, vere autem redeunt.

86. Ardeæ *Grues*, Fn. 131. in turmas congregatæ, tempore vernali nos revisuræ veniunt, peractisque inter eas sponsaliis, per omnia sparguntur, loca plerumque adeuntes eadem, quibus antea per annos plures nidificare consuetæ fuerint m).

87. Ardea *Ciconia* Fn. 136. ultra Scaniam, vere prodiens, vix progreditur, ut provinciis superioribus

l) In maritimis tamen Lapponiæ, quemadmodum etiam prope Hedemora, rarissima inventa est.

m) *Grues* in Ægypto hybernare, & in Europam vere remigrantes Hellepontum. Podoliam & Lithuaniam prætermittere, existimaverunt antiqui. Hinc Plinius: X: 23. Certum est, Pontum transvolaturas primo omnium angustias petere inter duo promontoria Criu Metopon & Carambin.

Hyeme ingruente avolant *Grues*, & in Ægyptum ac Æthiopiam tendunt. *Sperl. Zool. Phys.* p. 319.

bus æstate visa quædam, futuri cujusdam præfagium habeatur. Circa finem Augusti abeunt, & redeunt ineunte Aprili. An vero hæ, ut conjicit Cl. Kleinus, autumnno se mergant, non equidem novi, quod vero, secundum sensum Bellonii, in regiones immigrant australiores *n*), analogiæ magis congruum videtur.

88. *Ardea nigra*. Fn. 135. In catervas magnas confociatæ, ex austro septentrionem versus tendentes, vere revolant, & nos omnino prætervolantes, ut, dum quasdam hæc nidificasse invenimus, singulare habeatur; in plagam borealem ultro properant. Altissime volant, ut magnitudinem Passeris superantes non appareant: ad paludes per noctes sæpe quiescunt, nec tota æstate, donec, nos iterum autumnno prætermittentes, abeant, videndæ sunt.

89. OTIS *Tetrax* inter aves, æstate quæ apparent, nostratibus rarissimas est; utrum vero in septentrionem hucusque non procedat, an totam transmigret Sueciam, dicere nescio.

90. RALLUS *Crex* Fn. 162. mense florescentiæ æstate venit, in carectis, & agris inter segetes degens, ubi gemino sono stridulo continuo auditur, noctibus præcipue, dum e terra prorèpunt Lumbri-
ci, quibus vicitat. A cantu eo fere tempore, quo *Cuculus*, abstinet; in autumnum usque nihilominus inter nos versari, inde colligitur, quod pulli ejus
adhuc

---

n) *Ciconia* Ægyptum tanta occedunt in copia, ut agri & prata inde albescant; has tamen amant Ægyptii, cum Ranae illic tanta abundantia generentur, ut nisi *Ciconia* eas vorarent, nihil illis esset frequentius, tunc etiam quod serpentes capiant & devorent. Bell. Obs. p. 102. & *Ciconia* aliquot milliæ u d. 28. Augusti prætervolabant Constantinopolim, quæ ex Russia vel Tataria advenire credebantur. Idem.

adhuc non adulti inter pisa eo tempore, quo illa metuntur, inventi sunt.

91. *Rallus aquaticus* æstate interdum, rarissime licet, invenitur.

92. *Rallus Lariformis* loca maritima æstate adit, in continente autem nunquam conspicitur.

TRINGÆ omnes migratoriæ sunt.

93. *Tringa pugnax* Fn. 145. in Scania plerumque consistit, ubi totam consumit æstatem, ut non, nisi rarissime, in superioribus reperiat provinciis.

94. *Tringa Vanellus*, Fn. 148. in pratis nostris depressis & paludibus æstate vulgatissima, primo vere, glacie vix dum dilapsa, redit, pullisque tempore messis adultis, nos aufugiens deserit. Sub iudice est, an in Ægyptum abeat. (47.)

95. *Tringa Interpres* Fn. 154. Insulas Maris Baltici vere occupat, ibi in autumnum habitans.

96. *Tringa lobata* e regionibus australibus alpes Lapponicas & Norvegicas vere advolat, nidos vero nullibi Sueciæ fingit.

97. *Tringa littorea* Fn. 151. hyeme Angliam petit.

98. CHARADRIUS *apricarius* Fn. 157. inter ultimas vere revenit, & tempore exiguo, quo inter nos degit, in locis uliginosis & Campis Oelandiæ nidificat; cum primis uutumno avolat.

99. *Charadrius Pluvialis* Fn. 157. earum in numero est, quæ, terris peregrinis diutissime moratæ, turmas constituunt nos prætervolantes ultimas, & in regiones properant magis boreales. Consistit hicce in Oelandia interdum; plurimi vero in Dalekariam avolant, ubi juxta alpes in campestribus habitant, & multiplicati mature abeunt.

100. *Charadrius Hiaticula*, Fn. 159. mense Maio redux, paludes creberrima adit, exclusis vero pullis, prata frequentat, & autumnno decedit.

101. RECURVIROSTRA *Avosetta*, Fn. 137. maritima nostra vere, maxime infrequens, advenit, & littoribus Oelandiæ, apicis inprimis ad meridiem vergentis, invenienda est o). Hyemem in Italiam usque eam fugare, existimant auctores.

102. SCOLOPAX *Rusticola* Fn. 141. pullis in sylvis nostris exclusis, mare transmigrans, in Angliam avolat; ut ex Austria in Italiam. Vere autem novo, dum blatire incipit *Tetrao Tetrix*, illinc discedunt, matrimonio junctæ ad nos revertentes.

103. HÆMATOPUS *Ostralegus*, Fn. 161. ad littora marina æstate habitans, ab illis autumnno semigrat.

104. FULICA *atra* Fn. 130. earum paucissimæ loca nostra maritima vere adveniunt; singulare itaque & apprime insolitum habemus, si ad paludes & lacus aliquando videantur.

* GALLINÆ plurimæ per totam apud nos manent hyemem.

105. TETRAO *Urogallus* 166. &

106. *Tetrix*, Fn. 168. in sylvis nostris acerofis habitantes, autumnno *Vacciniis*, hyeme *baccis Juniperi* & *amentis Betulæ* victitant, pullos suos *Culicibus*, quibus abundant sylvæ, præsertim Norlandiæ, alunt: quas *Tetraonum* præcipuam esse patriam novimus. Totum tempus hybernum in provinciis nostris frigidis consumunt, & copiosæ dum labuntur nives, humi posstrati quiescunt, adeoque nive omnino obruuntur. Hoc sub operculo in ambulacris, quæ sibi efformant, per dies sæpe quaterdenas vivere possint.

107. Te-

*) *It. Oeland. p. 189.*

107. Tetrao *Bonasia* Fn. 170. in sylvis nostris, Norlandiæ vero frequentior, per totum tempus brutale conspicitur.

108. Tetrao *Perdix* Fn. 172. in agris nostris autumno *Secali*, cujus foliis vescitur, confertis, semper hyeme versatur. Nivem interdum suffodiens cuniculos, foraminibus duobus, eo facilioris respirationis gratia instructos, agit, quibus tota semper familia latet.

109. Tetrao *Coturnix* Fn. 173. vere adulta, & quidem initio *mensis Frondescentiæ*, prata nostra fertilissima advenit, ubi inter gramina per noctes cursitans, sibilo suo tergemino *mas*, unica vero *famina*, e longinquo auditur. Autumno & hyeme earum ullam nec vidi nec audivi unquam; utrum itaque, quæ æstate apud nos fuerunt, in Scania emigrent, ibique consistant, an multis illis, in Scania habitantibus, consociatæ ulterius procedant, dijudicare nescio: neque novi, an *Coturnices*, quas Cl. Kleinius Sendomiriam, Ukrainiam, Podoliam & Valachiam petere dicit *p*), eadem sint, quæ in Suecia nostra æstivaverint.

* PASSERES quidam evanescent, manent vero alii.

110. COLUMBA *Palumbus* Fn. 175. rigorem climatis nostri sustinet quidem, utpote quæ per hyemes plures, & quidem maxime acerbis, sub cælo aperto, cavea Horti Academici inclusa vixit, autumno tamen sylvas nostras relinquit, nutrimenti sine dubio defectu compulsa: quo vero in hyberna eam mittant frigora, me omnino fugit; quod tamen longe non aufugiat, credibile est, cum inter primas verè appareat redux. Dum nives altæ, illa jam dudum

---

p) *Prodr. hist. av. p. 190.*

dum reversa lapsæ, hyemsque inopinata, quod interdum accidit, nutrimentum adimunt, pagos, timidissima licet, victum quæsitura invisere cogitur.

111. Columba Oenas Fn. 174. vergente *mensē Defoliationis*, ad *destructionem æstatis*, vel paulo prius evanescent, & primis diebus *Germinationis*, cum Motacilla alba vere redeunt. De hybernis harum multas diversasque fovet vulgus opiniones, quas narrationibus variis de *Columbis*, quas hyeme invenerunt, confirmare conatur; narratum a quodam mihi est, quod dum quercum hyeme aliquando cæderat, Columbam Oenatem ibi invenisset, quæ rigida, domum perula asportata, calore admissō vires & motum recuperaverat, quamque deinde per annos plures domo ejus sat mansuetam vixisse dicebat. Quod vero *Oenates* omnes talia sibi eligant hyberna, nec novi, nec contendo.

112. ALAUDÆ plurimæ ut *pratensis*, Fn. 191. *arborea* Fn. 192. & *campestris* Fn. 193. per hyemem adultam, vel dum acerrima est, inter nos desiderantur, mense vero Februario, frigora si tempestate excipiantur mitiori, iterum apparent.

112. Alauda *arvensis* Fn. 190. avium migrantium omnium prima redux, cantu suo tremulo appropinquans ruricolis prima quoque anaunciat ver. Primas, quas vere offendimus, non alte a terra se tollere, sed valde humiles turmatim volare videmus q). Autumno, diebus ultimis *exfoliationis*, in agris undique congregari, & vesperi quasi austrum versus migrare videmus. De hybernis earum, utrum sub radices arborum absconditæ hyemem agant, an in Scaniam migrent, quod quidem ob infinitam earum multitudinem, quæ hyeme ibi reperitur, credibile est, quid

q) Alaudam, ante festum purgationis Mariæ quæ prodit, non alius a terra unquam volare, existimant rustici, quam boves jugum sibi impositum portent.

quid certum contendere non adeo: id autem verum est, quod autumno abeuntes, & vere dum redeunt, in catervas semper congestæ sint.

114. STURNUS *vulgaris*, Fn. 183. comes *Monedula*, tempore *messis* plerumque abit, Uplandiæ vero paulo diutius moratur. In campis Scaniæ & adjacentibus ut plurimum avolans, frequentissimus ibi hybernat. Si autem acerrima hyemis sint frigora, in Daniam, interdum etiam Holsatiam transmigrat.

115. TURDI in sylvis nostris per totam hyemem habitant, baccis Juniperi potissimum vescentes, & neminem eorum nos deferere crediderim; cum per autumnum totum, ad solstitium usque hybernium, tendiculis promiscue capiantur.

116. Turdus *roseus* limites Lapponiæ nunquam transgreditur.

117. Turdus *iliacus* transmigrat Austriam vere & fine autumnus, nec ibi nidificat.

118. Sturnus *Cinclus* Fn. 216. omnibus anni temporibus ad aquas, & sævissima hyeme ad cataractas & fontes non congelatos Insecta aquatica, ut *Oniscos* & alia, aquis se immergendo legens invenitur.

119. Lanius *Garrulus* Fn. 179. autumno catervatim accedunt, & per totam hyemem manentes, Sorbis avide vescuntur, vere autem appropinquante disparent, & æstate nunquam conspiciuntur; septentrionem itaque versus eos migrare & æstivare credibile est.

120. LOXIA *Pyrrhula* Fn. 178. in sylvis æstivat, hyeme autem pagos frequentat, femina *Sophiæ*, *Faceæ*, *Artemisiæ* &c. quærens.

121. Loxia *Chloris* Fn. 202. per totum annum, sine emigratione, in sylvis habitat; autumno autem, *Cannabe* maturata, quo femina ejus, quibus delectatur, edat, pagos invisit.

122. Loxia *Coccothraustes* It. Scan. 332. nuper Scaniam temporibus recentioribus vere immigrare, ibique

ibique nidos fingere advena incepit; hyemes in Germania & Europa australi terit.

123. *Loxia Enucleator*, Fn. 176. Westrobotniæ & Lapponiæ avis, sylvas nostras incunte Octobri advenit, & aliquot dies commorata in austrum ulterius procedit.

124. *EMBERIZA nivalis*, Fn. 194. Nidos suos in alpibus Lapponiæ fingunt, ibique æstivant; hyeme autem adulta ad nos descendunt, frigoribus patriæ suæ fugatæ; in viis & agris nostris, Scaniam usque, sparsæ volitant. Harum ex adventu frigora augurantur ruricolæ intensissima.

125. *Emberiza Citrinella*, Fn. 205. in sylvis per totam æstatem habitat, hyeme autem pagos advolans, horreas nostras proterve frequentat.

126. *Emberiza Hortulana*, Fn. 208. mense Martio rarissime Sueciam nostram, ibi ut nidum construat, aggreditur, regnorum Europæ magis australium incola. Autumno regiones Europæ maxime in meridiem vergentes petit, & putant Auctores plurimi in Africam hyemem eam fugare.

127. *FRINGILLA cælebs*, Fn. 199. Mares inter primas sunt aviculas, quæ sonum suum hyeme usitatum in cantum vertunt jucundissimum: vere primo, sub initium mensis regelationis, arboribus ad pagos insidentes garruli, feminis adhuc absentibus, ver indicant adstans. Redeuntibus denique turmis maximis, quæ cælum fere abscondunt, feminis, omnes conjuges requirunt, quibus conjuncti sylvas petunt, ibi ut nidulos construant & multiplicentur. Initio mensis defoliationis mares suos, apud nos remanentes, feminæ deserunt mutabiles, solæ regiones petentes peregrinas. In hanc dum se conjiciunt fugam, comites se invicem præbentes, & undique convenientes innumeræ, in turmas denique coalescunt maximas: quæ omnes Scaniam, Daniam, Holsatiam & Belgium prætervolantes, in Europam emi-

grant australem. Dies circiter post Festum Michaëlis quatuordecim Belgium adveniunt, ubi in iis capiendis oblectamentum habent Nobiliores: quem itaque in finem ædiculam ruris & prædiis eorum prope arbores quasdam constructam, reticulis in perniciem harum tensis, frumentisque, vel *feminibus Cannabis* circa arbores sparsis, primo diluculo intrant: & peregrinantium harum multa millia arboribus dum irruunt, quo ex frumentis esurientes jentaculum capiant, in terram audaces defiliunt, & sibi cavere nescientes, ab infusum *Theæ* intus bibentibus circumretiuntur. Has inter aviculas captas vix centenas invenitur, amore sexus *feminas* paululum profecutus. Hæc quæ evitant insidias, in Flandriam, Galliam & Italiam usque iter continuantes, avolant; hinc Italus Alcati Embl. 10.

Advenisse hyemen Fringilla renunciat ales:

Ad nos vere novo garrula Hirundo venit:

Indicat æstatem sese expectare Cuculus:

Autumnum adstantem cernere Ficedulas.

Hyeme præterlapsa, dum *mensē regelationis* glacies solvi incipiunt, domum catervatim revertuntur.

124. Fringilla *Montifringilla*, Fn. 198. in sylvis Norlandiæ æstate nidificans, ad nos interdum hyeme sævissima accedit.

129. Fringilla *Carduelis* Fn. 195. semper inter nos versatur, æstate in sylvis habitans, hyeme autem pagos adit, femina *Arctii* & *Cardui* legens.

130. Fringilla *Spinus*, Fn. 203. in sylvis, & juniperetis præsertim per æstatem habitans, hyeme alneta, *Linariæ* associata advolat, amentisque Alni victitat: rarissime pagos advenit.

131. Fringilla *Cannabina*, Fn. 209. æstate in septis *Cannabis* frequentissima, hyeme vix conspicitur; utrum itaque migret, nec ne, non facile dixerim.

132. Fringilla *Linaria*, Fn. 210. in Alnetis per æstatem, quemadmodum etiam hyemen plerumque degit,

degit, tempore hyberno pagos, tecta imprimis haud raro frequentat, femina *Sophiæ*, *Centaureæ* & *Bromi* potissimum legens.

133. *Fringilla domestica*, Fn. 212. per totum annum ad pagos habitat, æstate avis hortis invisa, hyeme horreas visitat.

MOTACILLÆ pleræque autumnò evanescunt, excepto *Paro*.

134. *Motacilla Luscinia*, Fn. 221. nemora nostra in medio *frondescentiæ* advenit, cantu suo nocturno se facile prodens: recedit sub *fœnifecium*.

135. *Motacilla alba*, Fn. 214. & *flava*, Fn. 215. initio *mensis germinationis*, iisdem diebus cum *Falcone Tinnunculo* & *Flore* primo redeunt: vergente *mensis Diffeminationis* cum *Hirundine* abeunt.

136. *Motacilla Oenanthe*, Fn. 217. ferius paulo, & quidem *florescente Anemone nemorosa*, circa finem *mensis germinationis*, prodit, ut ex illo prognosticum fumant *ruricolæ*, ejus post adventum frigoribus nocturnis se liberandos sperantes r); tempore *messis* discedit.

137. *Motacilla Phœnicurus*, Fn. 224. redit tempore *frondescentiæ*, decedit vero cum *Oenanthe mense messis*.

138. *Motacilla suecica*, Fn. 220. in *Laponiæ* finitimis habitat, & quod emigret verisimile non est, cum apud nos *Upsaliæ* nunquam reperta sit.

139. *Motacilla Rubecula*, Fn. 226. initio *mensis congelationis* *sylvis* quidem invenitur, per totam vero *hyemem* reliquam non videtur.

140. *Motacilla Regulus*, Fn. 236. & reliquæ omnes *Motacillæ*, quantum mihi notum est, autumnò evanescunt, ubi vero *hyberna* habeant, utrum revera emigrent, an sub *lapidibus*, *radicibus arborum* & aliis ejusmodi, intra *limites patriæ*, sese per *hyemem* abscondant, aliis exquirendum relinquo.

PARI omnes per annum totum remanent, &

141. *Parus major*, Fn. 238. autumnno, frigore instante, pagos adit, quos per totum plerumque tempus hybernium frequentat. Villas dum advenit, rusticis eminentis hyemis indicium est.

HIRUNDINES, utpote quæ infectis vescuntur, non nisi æstate præsentia sua nos delectant.

142. *Hirundo rustica*, Fn. 244. &

143. *urbica*, Fn. 245. aquis submersæ hybernant. Sub finem mensis *exfoliationis* ad ripas amnium lacuumque turmatim, continue cantillantes, volitant: arundini vel scirpo una primo infidet, involat alia, advenit tertia, & sic numerus continuo augeatur, usque dum gravitatem non sustinens flectitur arundo, & cum infidentibus aquæ immergitur *Hirundinibus*. Primis diebus *Frondescentiæ*, jucundissimæ anni partis adventum nunciantes, mira naturæ dispositione iterum emergunt s).

144. *Hirundo Apus*, Fn. 236. in cavis arborum & fornicibus Templorum, ut vulgo narratur, hybernant.

145. *Caprimulgus europæus*, Fn. 247. cum *Hirundinibus* & abit & redit, ubi vero hyemem agat, adhuc latet.

§. VII.

CONCLUSIO.

Avium nostratum e regionibus nostris frigidis emigrare plurimas, ex præcedentibus colligitur.

Nos quæ non deserunt, partim cadaveribus vitætitantes, quales sunt *Accipitres* & *Picæ* plurimæ, partim feminibus, frumentis, baccis *Juniperi* vel conis *Abietis*, ut *Gallinæ* & *Passerum* pars magna *conirostrorum*, per hyemem vitam inter nos, difficulter licet, sustinere possunt. Reli-

---

s) *Venit Hirundo albo ventre & nigro dorso, pulchra tempora adducens & pulchros annos. Hesychius. Cui ad stipulatur Ovidius:*

*Fallimur, an veris prænumcia venit Hirundo. Et alibi:
Tum blandi Soles ignotaque prodit Hirundo.*

Reliquæ nutrimenti præfertim defectu coactæ, alia in loca ad vitam illis sustinendam necessaria, quæ præbent, & quibus potiri licet, aufugiunt: *Anseres*, quibus in aquis degere, & ex illis penum suum colligere plurimum injunxit natura, dum lacus & amnes nostri, Mare ipsum Balticum glacie concrefcunt, ut patriam relinquunt, necessum habent: *Scolopaces*, quæ ex paludibus vescuntur lectis, glacie etiam præpediuntur: *Passeres tenuirostres* sive *Insectivori*, absconditis Insectis, ipsi absconduntur.

§. VIII.

F I N I S.

Quæ vero per emigrationes hæc avium in amplissima Oeconomia Divina efficiuntur res, quas magnis existimo, investigare difficilius est. Sub hac sua peregrinatione ipsæ variis gentibus exteris, quemadmodum etiam sine dubio animalibus quibusdam, in prædam cedunt. Quomodo *Anseres*, dum sub hac sua fuga piscium vere vescuntur ovis, eorum multa diglutiunt integra, eademque post diem, vel ultra, in aliis emittunt aquis æque indemnâ ac ea devoraverant, *Piscium* ita sementim facientes, temporibus recentioribus pulcherrime demonstravit (*Gmelinus t*). Plantarum imprimis semina legunt & deglutiunt *Passeres*, copiosius assumpta reddunt integra, quæ projecta germinant in remotissimo sæpe loco. Sic Ager purissimus ab *Alaudis* aliisque sæpe contaminatur copiosissimis plantis aliis: *Medicagine* *lupulina* &c. quarum semina ponderosiora non venti aut alia adminicula, quam solæ aves transtulerunt. Quomodo herbæ *alpina*, in alpibus, a *Lapponicis* nostris longissime remotis, habitantes, illis tamen communicentur, adhuc latet; numne cum tabulariis hisce semina transportentur earum?

Cico-

t) *Fl. Sib. p. 25.*

Ciconiæ Ægyptum a *Ranis* & *Amphibiis* u), quæ post inundationem Nili totam illam terram obtinent, quemadmodum etiam Falcones Palæstinam a *muribus* x), liberant.

§. IX.

V I A.

Quod præterea, in terras valde longinquas iter facientes, nunquam a *via*, qua semper incedunt brevissima, aberrant, & præterlapso *certo temporis* intervallo loca revisant consueta, tempus accessus & recessus omnes exacte observantes, summa videmus cum admiratione. Qua vero, finibus transgressis patriæ, iter contiuent *via* emigrantes nostrates, plerumque ignoramus: *Passeres* & aviculas minores e Scania in Daniam vel Germaniam transmigrare, & sic porro *continente* semper proficisci, opinor; *Anseres* vero plurimos in Poloniam & Lithuaniam abire, & illinc *per lacus* & *flumina* plura in Turciam usque pergere. Hanc vero rem posterius, dum variæ gentes in emigrationes avium diversis locis factas observationes cum orbe erudito communicaverint, fusius clariusque exposituri sunt.

---

u) *Bell. Obs. p. 102. vid. §. VI. de Cicon. alb.*

x) Hanc in rem ita Bellonius: *Inter Belham & Gazam Palæstinæ agri sæpe deseruntur ob murium copiam & Soricum abundantiam, quas nisi devorarent Percnopteri, nature instinctu huc advolantes, nullam sementem possent incolæ facere. Obs. 2. 78. p. 326.*

INDEX

TABULARUM AENEARUM

VOLUMINIS QUARTI.

Tab. I. *Fig. superior*, Canem familiarem cum ver-
rucis & futuris exhibens, pertinet ad
Diff. LIII. p. 48.

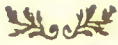
Fig. inferior, Cervum Tarandum fistens, ad
Diff. LVII. p. 168.

Tab. II. *Fig. superior*, Muris Porcelli, ad *Diff. LIX.*
p. 199.

Fig. inferior, Cynomorii coccinei, ad *Diff.*
LXV. p. 360.

Tab. III. qua varia Chinensia depicta exstant, quo-
rum explicatio vid. *p. 260*, ad *Diff. LXI.*
p. 260.

Tab.

Tab. IV. qua fitis foliolorum dormientium 40. Pha-
seoli semierecti, 42. Robinia Pseudoaca-
ciae, 45. Glycines Abrus, 46. duarum
Castiarum, 47. Tamarindi indicæ, 50. Mi-
mosæ virgatæ, 51. Gleditschiæ triacanthæ,
exprimitur, pertinet ad Diff. LXIV. p. 350.

ERLANGÆ
E TYPOGRAPHIA ELLRODTIANA
1788.

Dracopis tuba = *Rumex aquatilis*

Urtica 67

Veronica mosci 263

Santolina
holy linen

Syadocum carnab 310

Mentha origana 310

Suzonbrium orientale 322

Myrica villosa 428

Phytolacca spicata 429

Saxifraga triactylifera

Text in gutters

186 188 204

206 207 344

Very |

Tight gutters
throughout!

Bu Jannea herba = *Rumex aquaticus*
Urtica 67
Veronica mosci 263
Lythrum carnab 310
Mentha origana 310
Sesymbrium orientale 322
Phytolacca villosa 428
Phytolacca spicata 429.
Sarcocolla bracteata

Santolina
holy linnus

